

Doktori (PhD) értekezés

Éberhardt Gábor

2021.

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
RENDÉSZETTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA**

Éberhardt Gábor r. ezredes

**A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ LEHETSÉGES KÖZRENDÉSZETI
HATÁSAI**

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:

Dr. habil. Hautzinger Zoltán PhD. r. ezredes

.....
Témavezető aláírása

BUDAPEST, 2021.

Tartalomjegyzék

<i>BEVEZETÉS</i>	7
<i>A TÉMAVÁLASZTÁS AKTUALITÁSA, INDOKOLÁSA</i>	9
<i>TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA</i>	12
<i>KUTATÁSI HIPOTÉZISEK</i>	16
<i>KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK</i>	17
<i>KUTATÁSI MÓDSZEREK</i>	19
<i>A TÉMA TUDOMÁNYTANI BEHATÁROLÁSA</i>	24
1. FOGALMI ÉS ELMÉLETI ALAPOK, KONCEPTUALIZÁLÁS	26
1.1. A humán migráció lexikális és enciklopédikus elméleti megközelítése	31
1.2. Az emberi vándorlás és a spiritualitás elméletének kapcsolata	33
1.3. A migráció szakirodalma	39
1.4. A migráció három fázisos (primer, szekunder, tercier) időszaki hatásai	45
1.5. A rendészet szerepe a migrációkontrollban	51
2. A TÚLTERHELÉSEK MIGRÁCIÓ MINT SAJÁTOS MIGRÁCIÓTÍPUS ÉRTELMEZHETŐSÉGE A RENDÉSZETI MŰKÖDÉSBEN	59
2.1. A kutatásról	59
2.2. A migráció kezelésének túlterheléséhez kapcsolódó fogalmi keretek	60
2.3. A humán migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterhelésének fogalma és elméleti modellje	67
2.4. A reguláris migráció által kiváltott túlterhelés	70
2.5. Az irreguláris migráció Magyarország XXI. századi túlterheléséhez vezető események, nemzeti történelmi minták a XX. században	74
2.6. Az irreguláris migráció szerveztségének jellemzői	86
2.6.1. Az irreguláris migráció vallási csoport szintjén történő szervezése	86
2.6.2. Szerveztség az egyén és a diaszpóra szintjén	87
2.6.3. Egyes nem állami szervezetek kapcsolódásai az irreguláris migrációhoz	88
2.6.4. Az irreguláris nemzetközi migráció és a szervezett embercsempészet kapcsolata	90
2.6.5. Járulékos hatások a migráció szervezésében	93
2.7. Rendészeti lehetőségek az államhatár jogellenes átlépésének megelőzésére, megakadályozására	95
2.7.1. A proaktív, hosszú távú megelőzést biztosító határrendészeti komplex módszertan ajánlásai (MBHKM)	97
2.7.2. Válaszok a jogalkotás eszközeivel	100

2.7.3.	Humánerőforrás biztosítása a migrációkezelés feladataira	104
2.7.4.	A migráció rendészeti kezelésének pénzügyi támogatása	106
2.8.	A fejezet összefoglalása, következtetések	107
3.	<i>A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSAI KVANTITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN</i>	111
3.1.	A kutatás körülményei a határterületi lakosság esetében	111
3.1.1.	Elemzési adatok, súlyozott megállapítások	112
3.1.2.	A fejezetrész összefoglalása, következtetések	114
3.2.	A kutatás körülményei a határterületen szolgálatot ellátó rendőrök viszonylatában	117
3.3.	Elemzési adatok, megállapítások	117
3.4.	A fejezet összefoglalása, következtetések	123
4.	<i>A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ BIZTONSÁGÉRZETRE GYAKOROLT HATÁSAI A KVALITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN</i>	126
4.1.	Az irreguláris migráció biztonsági hatásainak kutatása	126
4.2.	Az egyéni biztonságérzet helyzete és az implicit tömeghatás következményei	129
4.3.	A közbiztonságot gyengítő jogsértések	139
4.4.	A felelős hatóságok tevékenysége a biztonságérzet fenntartására a tömeges bevándorlás időszakában	142
4.4.1.	Biztonságérzet és a hatósági koordináció	142
4.4.2.	A határterületi lakosság egyéni biztonságérzetének növelését célzó elemek	145
4.4.3.	A tömeges bevándorlás rendészeti kommunikációjáról	148
4.5.	A fejezetrész összefoglalása, következtetések	152
4.6.	Az egyéni és csoportos interjúk kiegészítő, tematikus összegző értékelési eredményei	153
4.6.1.	A tömeges irreguláris bevándorláshoz kapcsolódó – az interjúalanyik értelmezése szerinti - legfontosabb fogalmak: államhatár és migráció	153
4.6.2.	Az államhatár őrzésének erősítését célzó kormányzati intézkedések hatásainak értékelései	158
4.6.3.	Az államhatár őrizetét ellátó rendészeti szerv tevékenységének külső megítélése, értékelése	165
4.6.4.	Magyarország államhatárát jogellenesen átlépő külföldiek interjúiból származó információk	169
4.7.	A fejezetrész összefoglalása, következtetések	171
5.	<i>A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSA A RENDÉSZETI SZERVEK MŰKÖDÉSÉRE A SZERVEZETI, ELLÁTÁSI ÉS A KONTROLL OLDALON</i>	173

5.1. A külföldi migráció alanyainak az államhatárt meg nem engedett módon átlépő személyazonosításának rendészeti nehézségei és annak hatásainak kutatási lehetőségei	173
5.1.1. Az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) migrációtípusok	175
5.1.2. Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időfázisa a migráció alanyai által elkövetett magyarországi összбүнözés arányaival, a közbiztonságra gyakorolt hatásával összefüggésben	185
5.1.3. Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időszávjainak hatása a közegészségügyre	188
5.2. A fejezetrészf összefoglalása, következtetések	201
5.3. Az irreguláris bevándorlással túlterhelt egyes rendészeti szervek által az eljárások alanyai részére biztosított alapvető jogok kutatásáról	202
5.3.1. A migráció alanyainak (mint az irregulárisan érkezett külföldiek) fogvatartási körülményeinek kutatási megállapításai	203
5.3.2. A törvényességi felügyelet gyakorló nemzeti szervezetek értékelései, ajánlásai a tömeges bevándorlás kezelésének időszakában a migráció alanyainak fogvatartási tapasztalatairól	213
5.4. A fejezetrészf összefoglalása, következtetések	218
5.5. A fogvatartott külföldiek ellátásának helyzete	220
5.5.1. Az egészségkárosodás megelőzésének, az egészségügyi ellátás rendjének tapasztalatai a túlterheléses migráció időszakában	222
5.5.2. Az intézkedés alá vont külföldiek ellátása a Rendőrség részéről a karitatív szervezetek bevonásával	231
5.6. A fejezetrészf összefoglalása, következtetések	237
6. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK ÖSSZEGZÉSE	240
6.1. Összefoglalás	240
6.2. Új tudományos eredmények	245
6.3. Végkövetkeztetés	246
7. FELHASZNÁLT IRODALOM	255
7.1. Publikációk, tudományos munkák, tanulmányok	255
7.2. Nemzetközi normák, ajánlások és nyilvános anyagok	274
7.3. Nemzeti normák, szervezetszabályzó egyéb jogi eszközök, szervezeti anyagok	276
7.4. Internetes források	279
A SZERZŐ TÉMÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE	290
MELLÉKLETEK JEGYZÉKE	293
MELLÉKLETEK	294

BEVEZETÉS

*„Az életben annak van előnye, aki már akkor hozzákezd a problémák megoldásához,
amikor mások még csak beszélnek róla.”*

(John Fitzgerald Kennedy)

Az emberi vándorlás, mint a humán migráció ellenőrzött és dokumentált, illetve ellenőrizetlen és regisztrálatlan volta egyaránt napjaink részévé vált. Kutatásom során az államhatárt átlépő nemzetközi migrációt olyan globális társadalmi jelenségnek tekintem, amelyben más országok állampolgárai és hontalanok személyes vagy családi okból, az ún. szívó (pull) és a toló (push) faktorok súlyozott hatására tartósan, gyakran határozatlan időre elhagyják származási országukat. Ez a fogalmi megközelítés a kutatás egyik eredményeként leírt túlterheléses migráció értelmezéséhez nyújt segítséget, beleértve azt is, hogy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezőknél a reguláris migráció államhatáron átlépő személy- és járműforgalom ellenőrzése esetén is megvalósulhat.

Az állami szuverenitás részeként az erre kijelölt hatóságok ellenőrzést gyakorolnak a határon be- és kilépő személyek, járművek felett. Ennek része a rendészeti szervek által gyakorolt migrációs kontroll, amely alatt a reguláris és irreguláris migráció proaktív és biztonsági intézkedéseinek összességét értem. Ez adatokon és helyzetérékelésen alapuló, a migrációs mintázatnak megfelelő optimalizálási feladatokat foglalja magában a keletkezett negatív hatások megszüntetése érdekében, a rendészet jogszerű eszközeinek összehangolt működtetésével.

Kutatásom célja volt azonosítani azt a jelenséghalmazt, amelynek keretében az irreguláris migráció olyan mértékben és/vagy szervezettséggel jelenik meg, valamint olyan terhelést gyakorol az illetékes (ezek között a közrend védelme, a migráció alanyainak - így különösen a vándorok - ellenőrzéséért, valamint az államhatár ellenőrzéséért felelős) hatóságokra, amelynek következtében az alapfeladatok ellátása megnehezülhet, sőt ellehetetlenülhet. A migráció így megfogalmazott túlterheléses hatása révén olyan külföldiek és hontalanok juthatnak át az államhatáron engedély nélkül vagy meg nem engedett módon, akiknek az ellenőrzése, azonosítása, valamint

dokumentálása a megszokott migrációs körülmények között kritikus kockázat nélkül biztosítható lehetne.

A migrációs hatások rendszertudomány keretében történő vizsgálata ugyanakkor nemcsak a hatósági feladatok ellátására gyakorolt hatása miatt, hanem a humán migrációt kísérő társadalmi következmények időbelisége okán is indokolt lehet. A migrációs hatások primer, szekunder és terciér tipizálása aszerint különböztethető meg, hogy a migráció - tekintet nélkül annak reguláris vagy irreguláris típusára - hogyan alakítja a hatóságok rendszerszerű vagy rendkívüli működését, milyen módon változtathatja meg az addigi társadalmi vagy társadalompolitikai állapotokat. E vizsgálat kapcsán előljáróban megjegyzem, hogy e primer, szekunder és terciér idősávok elemzéseiben a kutatási eredményeim arra is felhívják a figyelmet, hogy az egyik kritikus kockázatot a migráció reguláris és irreguláris típusától függetlenül, az abban rejlő humán pandémia jelentheti.

Magyarország schengeni külső határszakaszait - legfőképp szerbiai viszonylatban - a schengeni térség tagállamaihoz történt teljes jogú csatlakozásunk óta a folyamatosan és dinamikusan növekvő személy- és járműforgalom, valamint a schengeni belső határszakaszon befelé, a külső határszakaszon kifelé irányuló irreguláris migráció jellemzi. Ennek a nemzetközi migrációnak - súlyozottan a határterületen érintett közösségek, valamint a migráció kezelésének feladatait végrehajtó rendészeti szervezetek tagjainak körében - olyan tapasztalatai születtek (éppen a negatív és pozitív hatások következtében), amelyek a helyileg történt érdemi kezelésük miatt kevésbé váltak ismertté. A megismerés hiánya miatt ezeket a jelenségeket kevésbé kutatták, valamint a forrásként azonosítható személyek az esetleges kérdezők felé nem, vagy csak korlátozott információkat továbbítanak a személyes bizalom hiánya, a nem megfelelő kérdések miatt.

A forráskutatásom alapján megállapítottam, hogy a migráció hazai és nemzetközi irodalmában még előmény nélküli a migráció rendészeti szervekre - súlyozottan a Rendőrségre - gyakorolt negatív hatású túlterhelésének értelmezése; a migráció hatásainak időfázisainak, a migráció ellenőrzésével összefüggésben azonosított új tipológiai elem, valamint a kapcsolódó rendészet-módszertani ajánlások leírása.

A TÉMAVÁLASZTÁS AKTUALITÁSA, INDOKOLÁSA

Magyarország geopolitikai helyzetében az Európai Unióhoz (EU) csatlakozásának időszakától, majd a schengeni tagállami szövetséghez történt teljes jogú csatlakozásától a szárazföldi, vízi és légi határok vonatkozásában - a történelmi előzményeken túlmutatóan - ismételten meghatározó jelentőségű tényezővé vált a migráció. A kutatásom tárgyát képező súlyozott időszakban - 2014 év második felében, majd a 2015 esztendőben - a nyugat-balkáni régióból kiinduló, vagy azon áthaladó útvonalon kívántak Magyarországon keresztül emberek (a kutatásom során: a migráció alanyai mint a harmadik országbeli külföldiek és a hontalanok) tömegesen eljutni a fejlett gazdasággal, szociális ellátórendszerrel rendelkező, ámde, előregedő társadalmat jellemző, munkaerőhiánnyal küzdő nyugat- és észak-európai uniós országokba.^{1;2} E folyamatot Magyarország jogi és fizikai eszközökkel kívánta megelőzni, kezelni, terelni, amelyek révén - azóta is aktuális vitatémát generáló módon - az irreguláris, befelé irányuló migráció egyik nemzetközi fő iránya elterelődött Magyarország külső határaitól a mediterrárium térségébe, valamint a balkáni országok területén keresztül Horvátország, Bosznia és Hercegovina irányába. Az irreguláris migráció következtében ugyanakkor jól artikulálhatóan rejtett, közvetett (implicit) hatások mutathatók ki az érintett közösségekben. A Magyarországon élők többsége hitelesnek vélt információval rendelkezik arról, hogy kik azok a „migránsok”, hova és miért mennek, mi az oka annak, hogy elhagyják az otthonaikat.

E migráció révén olyan korábban nem, vagy kevésbé vizsgált/ismert tipológiai elemek jelentek meg a magyar államhatár közelében a 2015 évben, amelyek más tömeges migrációs időszakban és helyzetben (pl. az „amerikás magyarok” kivándorlása, a második világháborút követő lengyel és görög bevándorlás, a koszovói exodus és több más, a társadalmakra mobilizáló hatást kiváltó esemény) nem voltak azonosíthatóak. Ezek között a legkritikusabb helyzetet a tömeges vándorlás kezelésének feladataira a jogalkotó által hatáskörrel felruházott rendészeti szervezetek

¹ Frey Mária (2005): Törekvések a foglalkoztatáspolitikai egységesítésére az Európai Unióban. 11 -16. o. Forrás: http://3sz.hu/sites/default/files/uploaded/frey_maria_-_torekvesek_a_foglalkoztatapolitika_egysegitesere_az_europai_unioban_foglalkoztatasi_hivatal_2_005.pdf (Letöltés ideje: 2020. 02. 19.)

² Bevölkerung - Zahl der Einwohner in Deutschland nach relevanten Altersgruppen am 31. Dezember 2019 (Népesség - A Németországban lakók száma az érintett korcsoportok szerint 2019. december 31-én) Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés időpontja: 2020. 02. 26.)

szervezett, célzott túlterhelésének negatív hatásai képezhetik. A kutatásom fókuszába kerülő, azonosítandó szervezési szintek és módszerek célja az állam, a társadalom és azok tagjainak biztonságát csökkentő feladatellátás hatékonyságának gyengítése.

Az egyes fogalmi elemek feltárása, a tömeges és a túlterheléses migráció tipizálásának pontosítása, egymástól történő elkülönülése ráirányította a figyelmet arra is, hogy a vándorok objektív okok miatt nem képesek hiteles személyi adatokat igazolni, bemutatni az ügyében intézkedő szervezetnek, vagy azokat eltitkolják. A migráció alanya részéről a valós személyazonossági adatainak tudatosan alkalmazott eltitkolása a normatív szabályzók rendelkezéseinek alkalmazása esetén az eljáró rendészeti szervezetet - súlyozottan a Rendőrséget - túlterhelheti. Hiteles közokirat hiányában a személyes adatokra vonatkozó ügyféli nyilatkozatot köteles a hatóság elfogadni. Azonban, ha annak valódisága megalapozottan vitatható (pl. felnőttre jellemző csontozatú, fogazatú, izomzatú személy fiatalkorúnak vallja magát) úgy a jogszerű eljárás érdekében indokolt az életkorbecslési vizsgálat bevonásával azt biztosítani. Ezek a vizsgálatok a jogalkotó által rendelt előállítási időt terhelik, amelyek az adott kapacitású szervezet tevékenységét a joggal visszaélő külföldiek száma miatt szintén túlterheléses hatásokat válthatnak ki a migrációt kezelő rendészeti szervezetre. A kialakult helyzetet tovább nehezíti a menedékjoggal - azonosítható - visszaélés szándéka a schengeni térség területén a belső határok ellenőrzés nélküli mozgás érvényesítésével, amely érdekében a migráció alanya - a külföldi és a hontalan - a származási országában regisztrált, közhiteles, ellenőrizhető személyes adatait eltitkolja a vándorlása során esetében intézkedő hatóság előtt. Így a tagországok hatóságai előtt tett eltérő tartalmú személyi adatokra tett nyilatkozatok a közhiteles ellenőrizhetőség hiányában megalapozatlan előnyökhöz juttathatja, illetve a joghátrány alkalmazásának lehetőségétől elterelheti az érintett alanyi kört.

A nemzetközi migrációhoz kapcsolódó állami feladatok végrehajtói a vándorlásban érintett külföldiekkel jellemzően három időszámban (primer, szekunder, tercier) kerülnek kapcsolatba. A fogalmi körben alkalmazott értelmezésem szerint az első az államhatár átlépése, majd ezt követi a migráció alanyainak fogadó közösségbe, társadalomba beilleszkedésének időszaka, és végül a kialakult viszonyok közötti élethelyzetek kezelése következik. A rendészeti szervek ezekben az időszakokban a rendészeti igazgatás több területén (pl. határrendészet, idegenrendészet, egészségügyi rendészet, közlekedésrendészet), az idő múlásával, a migrációs hatások időszámbait lekövetve alkalmaznak intézkedéseket a migráció alanyaival szemben.

A kutatási időszak tartama alatt is változó aktivitással érkeztek irregulárisan Magyarország külső határához, lépték át azt a vándorok. Esetükben indokolt vizsgálni, elemezni, újabb ajánlásokat kidolgozni a tapasztalatok, adatok és prognosztizálható változások tükrében, a megismert legjobb gyakorlatokat megosztani az irreguláris migráció rendészeti feladatainak kezelésében érintett szervezetek, az állami tevékenységet támogatók részére. Kutatásomban feltárni és igazolni szeretném a rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterheléses migráció önálló elméletét, valamint az ellenőrizhetetlen személyazonosság problematikájának leírását.

A választott téma feldolgozását 2017. februárjában kezdtem el, majd 2021. június 30-án fejeztem be, annak súlyozott elemei Magyarország államhatárának Szerbiával, a csongrád (-csanád) megyei határszakaszán, a 2015 évben bekövetkezett tömeges irreguláris bevándorlás rendészeti - kiemelten a Rendőrség általi - kezelésére, annak hatásaira terjednek ki.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A 2015. évi migrációs válság - mind nagyságrendjében, mind összetételében - viszonylagosan váratlanul érte Magyarország államhatárának őrizetét és a magyar társadalmat az augusztustól októberig terjedő időszakban.

A külső határszakaszainkon már 2008. évtől érdemben növekvő számú, változó dinamikájú irreguláris belépési kísérletek jelentkeztek a vándorok részéről. Egyetértek Zán Krisztina megállapításaival, miszerint Magyarországon a nemzetközi migrációs érintettségben és a tranzitálásban érintett, más befogadó és a befogadott nemzetekhez hasonlóan a faji, vallási, felekezeti és egyéb hovatartozási különbségek a felgyorsult migráció miatt kiválthatnak ellenérzéseket, akár idegengyűlöletet (xenofóbiát).³ A negatív folyamatok miatt bekövekezhettek olyan állami reakciók, amelyek célja egyfelől a biztonságiasítás (securitization/szekuritizáció)⁴ és másfelől az irreguláris migráció kriminalizálása (crimmigration).⁵ Előzők szerint egy klasszikusan befogadó nemzetnek értékelhető országban is az irreguláris migráció elutasítása irányába elmozdulhat a társadalom, akár szélsőségesse váló megnyilvánulások kíséretében.⁶

Glied Viktor gondolatai szerint az irreguláris migrációnak alapvetően kettő arca van. Az egyik a biztonság kérdésköre, amelyen belül a vándorlásban érintett és azzal közvetlen kapcsolatba nem is került helyi társadalom tagjai veszélyeztetve érzik az irregulárisan az ország területére belépett külföldiektől a saját, a közösségük biztonságát. A másik oldal a globális társadalmi jelenség alkotmányos alapokon nyugvó kezelése.⁷ Tálás Péter gondolatával, miszerint „...a társadalmak az ún. biztonsági helyzetekben (vagyis akkor, amikor valamit fenyegetésként értelmeznek és élnek meg) – legalábbis a felmérések szerint –, mindig a végrehajtó hatalom, vagyis a kormányok felé fordulnak, tőlük várják a megoldást, s ehhez általában megadják a

³ Görbe Attiláné Zán Krisztina (2015): Hazai xenofóbia-kutatások. Az idegenellenesség, mint a migráció egyik társadalmi kihívása. In.: Hautzinger Zoltán szerk.: Migráció és rendészet, Budapest, 40. o.

⁴ Sasse, Gwendolyn (2005): Securitization or Securing Rights? Exploring the Conceptual Foundations of Policies towards Minorities and Migrants in Europe. JCMS Volume 43. Number 4., 673–693. o. [10.1111/j.1468-5965.2005.00591.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2005.00591.x)

⁵ Stumpf, P. Juliet (2006): The Crimmigration Crisis: Immigrants, Crime, and Sovereign Power. American University Law Review (56) 367–419. o.

⁶ Bakker, Edwin - Veldhuis, Tinka (2007): Muslims in the Netherlands: Tensions and Violent Conflict. Brighton, MICROCON Policy Working Paper (6) Toby Witte - Ton Notten: On the Radicalization of Muslim Youngsters in the Netherlands: Current Research and Some Perspectives. Forum 21, 96–103. o.

⁷ Glied Viktor (2020): Az európai migráció két arca. Ad Librum, Budapest. 59 – 68. o.

*bizalmat is.*⁸ egyetértek, mivel egy társadalom tagjai az értük felelősséggel tartozó hatalomtól joggal várják el a biztonságuk szavatolását. A kutatásom felmutat olyan következményeket, amelyek a jogszerűség útjától letérve kíséreltek meg megoldást keresni a meggyengült biztonságérzet erősítésére, de az érintett helyi, társadalmi többség ezeket egyértelműen elutasította. Egyes tanulmányok utalnak arra az általam is feltárt közösségi percepció problematikájára, amelynek rejtett elemei magyar viszonylatban korábban kevésbé kutatottak: *„Az illegális határátlépések minden esetben kriminalizálják az így belépőket. Ez azzal a veszéllyel is jár, hogy a csupán könnyebb megoldást kereső, de egyébként nem bűnöző migránsokra is rávetülhet egy olyan általánosító előítélet, amely terroristaként tekint rájuk, túl azon, hogy maga a határsértés is bűncselekmény.*”⁹

A társadalomnak figyelemmel kell kísérnie a jogalkotási folyamat és a felelős hatóságok reagálási készségének időtartama miatt - a helyi lakosság gyorsabb szerveződéseit és a kialakult helyzet kezelésére alkalmazott cselekedeteit is. Az irreguláris migráció negatív hatásai (p. biztonságérzet romlása, direkt- és indirekt károk, putatív félelm, idegenellenesség, károkozás, mindennapi megszokott életvitel huzamos idejű és zavaró befolyásolása) által érintett egyéni reakciók, illetve a helyi közösségek, társadalmi csoportok által a saját biztonságuk érdekében alkalmazott cselekmények, felhasznált módszerek és eszközök nem sérthetik az alkotmányos rendet, amelynek fenntartását az államnak folyamatosan biztosítani kell. Amennyiben a direkt negatív hatásoknak kitett közösség (pl. a kutatásomban érintett települések lakossága) úgy értékeli a helyzetet, hogy az állam nem, vagy szerinte nem megfelelő módon nyújt biztonságot, úgy saját normákat, saját maguk által létrehozott szervezeteket (pl. polgárőrség, mezőőrség, civil biztonsági szolgálat, egyesületek) alkalmaznak a védelmük érdekében a jogalkotói szándéktól eltérve, valamint a (közösségi/social) média tudatos alkalmazásával a társadalom más szereplői felé fordulnak az öngazolásért, a megerősítésért, a támogatásért. A kutatásom vizsgált olyan jogsértő kezdeményezéseket, amelyekkel szemben a jog eszközével lépett fel az állam, valamint olyan kezdeményezéseket is, amelyek támogatásra leltek.

Az államhatár meg nem engedett módon történt átlépéséhez kapcsolódó

⁸ Tóth Péter (2016): A terrorveszélyhelyzet-diskurzus margójára. Budapest, Nemzet és Biztonság, (1) 40-47. o.

⁹ Szűcs Ferenc (2008): Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból. Confessio, (1) 1-5. o. Forrás: <http://confessio.reformatus.hu/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol> (Letöltés ideje: 2018.03.30.)

regisztrált jogsértések és azok közül a magyar büntető törvény (Btk) egyes különös törvényi tényállásai miatt kezdeményezett büntetőeljárások szinkronitásának adatelemzése választ adhat arra a kérdésre, hogy az állam a társadalom védelme érdekében alkotott, illetve módosított jogszabályok érvényesítésével, vagy már azok létezésének preventív hatásával éri el kívánt célként az irreguláris migráció csökkenését, elterelődését. A kutatás erre figyelemmel kiterjedt az államhatárt tömegesen, meg nem engedett módon átlépő vándorok mozgási irányában érintett határterületi településeken élőkre gyakorolt implicit jogsértésekre és a személyes biztonságot erősítő elemekre.

Az irreguláris határátlépőknek az a célja, hogy a kibocsátó ország területéről a lehetőségeik szerinti legrövidebb idő alatt eljussanak annak az országnak a területére, amelyet célul tűztek ki maguk elé. A befogadó nemzetekétől gyakran eltérő kulturális és szociális, etikai identitásuk ellenére tisztában vannak azzal, hogy az európai országokban melyek azok a magatartások, amelyeket, ha elkövetnek, annak súlyos következményei lesznek. Ezek a számukra nem kívánatos hátrányok a lakosság ellenszenvén és a rendőri intézkedéseken át a szabadságvesztéses büntetésekig terjedhetnek. Az idő pedig számukra az új élet lehetőségének múlását jelenti, ami miatt - többségében és általánosítható módon - nem követnek el bűncselekményeket. Magyarország a nemzetközi irreguláris migráció térképén a kutatási időszakban is tranzitországgként szerepel, amelynek területén minél rövidebb idő alatt át akarnak jutni a vándorok bűncselekmény elkövetése és joghátrány következménye nélkül.

A közegészségügyi, vagy járványügyi veszély az egyik (értékelésem szerint az egyetlen) olyan kockázati tényező, amely mind a reguláris, mind az irreguláris migráció mindhárom hatásidőszakában jelen van és reális veszélyt jelenthet egyénre, kisebb közösségre, nagyobb populációra. A primer és szekunder jelenségek mintája beazonosítható volt 2015 évben Röske, 2016 évben Calais, majd a 2018 esztendőben Bihac és Tijuana térségében, Banglades területén a Cox's Bazar területén is. A terciér társadalmi, biztonsági, közegészségügyi és más hatások kutatását - mint további kutatási lehetőség - a 2020. évet követő időszakokra célszerű tervezni.

A jelentősen eltérő egyéni védettségi (pl. korábbi élettértől különböző, földrajzilag, népcsoportra jellemző betegségek) állapotok, valamint az egészségügyi ellátórendszerek szabályozó rendszerei magukban rejtik a fogadó nemzetek esetében

a humánegészségügyi krízishelyzetek kialakulását.¹⁰ Az irregulárisan érkező vagy tartózkodó külföldiek kevésbé bírnak azokkal a lehetőségekkel, hogy a fogadó nemzetekre jellemző meteorológiai és virológiai kihívásokra felkészüljenek. A felgyorsult humán migráció miatt a biológiai akklimatizálódás és egészségügyi védettség lehetősége jelentősen csökken, a hordozott betegségek - az esetlegesen szükséges kontroll hiányában - terjedhetnek. Az irreguláris vándorok befogadó társadalomban megjelenése, az ellátórendszer védelmének hiánya, a demokratikus államok által biztosított mozgási szabadság potenciális veszélyként hordozza magában egy nagy kiterjedésű járvány kialakulását Európában az olyan behurcolt betegségek (pl. spanyolnátha, skarlát, kolera, nyugat-nílusi láz, más betegségek) esetében, amelyekkel szemben a befogadók (már) nem védettek.

Az EU és a schengeni tagállamiság révén a komplex határrendészeti feladatrendszer működtetése komoly próbatétel elé állította Magyarország Rendőrségét (a továbbiakban: Rendőrség). Az új típusú, integrált szervezet esetében a külső határszakaszon - a növekvő számú-, intenzitású-, nyugat-balkáni migrációs hullám kezelésének feladatai során - különösen fontossá vált az ellenőrizhető (verifiable person) és ellenőrizhetetlen (unverifiable person) személy(azonosság) tipológiai leírása. A hatósági intézkedések alá vontak hiteles személyazonosságának hiánya biztonsági kockázatot is jelentő hiátus, amely azonban a rendészeti módszertan ajánlásaival nemzetközi szinten kezelhetővé válhat.

Magyarország külső határszakaszán az EU és a schengeni teljes jogú csatlakozást követően intenzívvé vált a jogellenes határátlépés és a menedéjjoggal történő visszaélés jelensége. Ez a folyamat a 2014. év végén, majd a 2015. esztendőben tömeges méreteket öltött. Az események bekövetkezése váratlanságának megítélése (Várható volt, vagy váratlan? Ha várható volt, a migráció ellenőrzéséért felelős szervezet felkészült volt-e, vagy sem? Ha váratlan volt, miért?) eltérő. Ugyanakkor az megállapítható, hogy a felelős hatóságok képességeit meghaladta az irregulárisan belépő vándorok száma a velük szemben lefolytatandó hatósági feladatok, valamint az ellátási igények területén. Olyan mértékű túlterheléssel találta szemben magát nem csak a tömeges irreguláris bevándorlás rendészeti feladatainak kezeléséért felelős szervezet, hanem a direkt módon érintett lakosság is, majd az egész ország is, hogy az már jogalkotói döntéseket, intézkedéseket is generált.

¹⁰ Pálvölgyi Balázs (2005): A kolera az egyike az emberiség legnagyobb jótevőinek. Jogtörténeti Szemle, Budapest, 76-83. o.

KUTATÁSI HIPOTÉZISEK

1. A humán migráció - különösen annak tömeges méretű megvalósulása - olyan jelenség, amely alapvető jellemzőinél fogva ránehezedik az érintett állami, társadalmi környezetre, túlterhelve és befolyásolva ezzel annak elfogadó (tolerancia vagy szolidáris) vagy befogadó (integráló vagy hatósági ellátó) természetét.
2. A humán migráció - különösen annak túlterheléses hatása - egyaránt negatív következménnyel jár a társadalmi biztonságérzetre, és az egyén szubjektív biztonságérzetére is.

A fenti hipotézisek kutatási eredményei alapján az válhat bionyíttá, hogy a humán migráció bizonyos hatásai minden típus esetében olyan negatív következményekkel járhatnak, amelyek alapvető elemeikben határozzák meg a migráció társadalmi, ezen keresztül állami megítélését. Ennek révén minden államnak és felelős hatóságainak kell rendelkeznie olyan intézkedési tervekkel, amelyek képesek enyhíteni a hipotézisekben szereplő migrációs jellemzők kialakulását vagy végletekbe torkolló felerősödését.

KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK

A doktori értekezés alapjául szolgáló kutatási tárgy hipotéziseinek felállítását megelőző forráselemzés eredményeként az a cél fogalmazódott meg bennem, hogy a 2015. évi magyarországi tömeges irreguláris bevándorlás kezelésének rendészeti feladatai végrehajtása során szerzett adatgyűjtésem eredményeit tudományos módszertannal vizsgáljam. Célul tűztem ki, hogy a feltárt összefüggéseket, megismert elméleti leírásokat, ok-okozati összefüggéseket igazolt módon kutatassam, írjam le.

Általános céloom közt szerepel - a tömeges irreguláris migráció rendészeti szervekre, illetve azok túlterhelésével gyakorolt negatív hatásainak azonosítása alapján - a tömeges irreguláris migráció célzott és komplex módszertannal történő megelőzése, csökkentése, költséghatékony kezelésének azonosítása. A hipotézisem vizsgálatának eredménye alapján, annak megalapozottsága esetén az egyéni- és közösségi biztonságérzet növelését célzó kezdeményezések, hatósági intézkedések bemutatásával lehetséges mintát javaslok a túlterheléses migráció biztonságérzetre gyakorolt negatív hatásainak megelőzésére, csökkentésére.

További céloom, hogy a hipotézisek megalapozottsága esetén rendészeti és normatív ajánlásokat fogalmazzam meg az irreguláris migráció jelenségének kezelésében érintett felelős hatóságok, a jogalkotók felé. Ezek az ajánlások a proaktív és komplex rendszerükkel érdemben támogathatják az irreguláris migráció direkt és járulékos negatív következményeinek kezelését. Felkészíthetik a tranzitálásban érintett és/vagy a befogadó nemzet lakosságát, állami és civil szervezeteit a feltételezett kihívásokra, azok megelőzésére. A kutatási céljaim között javaslatot fogalmazok meg arra, hogy a rendészeti szervek a túlterhelésük időszakában milyen intézkedéseket alkalmazhatnak. Az értelmezési problémák feltárásával további céloom, hogy társadalmi szinten erősödhessen a migráció járulékos kockázatai megelőzésének komplex hatékonysága.

Statégiai céljaim között szerepel továbbá a szubjektív és objektív biztonságérzet vizsgálata, illetve annak bemutatása, hogy mekkora szerepe volt a ténylegesen meghozott intézkedéseknek a lakossági és a hatósági percepcionált negatív hatások kezelésére. Mivel a társadalom tagjainak veszélyeztetettsége jelentős eltéréseket mutat, a személyes és a közös biztonság érzetének egymáshoz közelítésével, azok pozitív értékelésű szintre emelése, az állami szintű sértetti kompenzáció indokoltá vált. Kutatási eredményeim hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az

európai országok a polgáraiktól idegen betegségek elleni megelőző, szűrő és védelmi ellátó rendszerüket-megerősíthessék, valamint a jogi, a társadalmi és az egészségügyi biztosítási rendszer korrekációjával biztosíthassák az országba irregulárisan érkezett külföldiek egészségügyi szűrését és ellátását.

Operatív célom, hogy az irreguláris migráció kezelésének rendészeti feladataiban érintett szervezetek (súlyozottan a Rendőrség és menekültügyi hatóság) számára a kutatási eredményeket feldolgozó gyakorlati alkalmazási ajánlásokat fogalmazzak meg és továbbítsak.

Személyes célom, hogy az ajánlások megfelelősége esetén, azok követésével csökkenhessenek az irreguláris migráció kezelésében elsődlegesen érintettek terhei, és a terhek kezelése a helyreállításra törekvő, valós megoldást eredményezzen.

KUTATÁSI MÓDSZEREK

Kutatásom során követtem azt a fogalmi keretet, amely szerint a migráció - annak összetettsége mellett és globalizált jellege miatt - számos olyan kísérő jellemzővel bír, amelyek társadalmi konfliktusok alapjait képezhetik. A kutatási adatok rámutatnak arra, hogy amennyiben ezek a konfliktusok térben kiterjednek és időben elhúzódnak, a hatékony megelőzés vagy kezelés hiányában súlyos társadalmi, gazdasági feszültségeket generálhatnak és állandósíthatnak.

Kutatásom tárgya tágabb értelemben a humán migráció és annak hatása a közrendre, közbiztonságra. Szűkebb értelemben pedig az irreguláris migrációval okozati összefüggésben, a rendészeti szervek (súlyozottan a Rendőrség, annak helyi szervei) hatósági jogalkalmazói tevékenységében bekövetkezett, vagy potenciálisan bekövetkező - időleges vagy tartós - túlterhelés, amelyet másképpen túlterheléses migrációnak nevezek lokális, majd territoriális kiterjedéssel.

Kiemelt célként fogalmaztam meg a kutatásom során annak tudományos értékű behatárolását, hogy kik a vándorlás alanyai. Ennek révén migrációelméleten, valamint a kutatásomban érintett társadalmi csoportokat képviselőként keresztül mutatom be a kifejezések mögöttes tartalmát.

Az értékezés alapját képező tudományos értékű kutatási folyamat¹¹ kialakításakor azt a módszertant követtem, amely a stratégiai szemléletű kutatástervezésre és a probléma megfogalmazására, az optimális kutatási típus kiválasztására, a konceptualizálásra és operacionalizálásra szakaszolódik, majd azt a mintavétel, az adatgyűjtés, az adatfeldolgozás és a kutatás lezáró része követi.¹² A kutatást megalapozó elméleti háttérként a pozitivista megközelítést alkalmaztam. A kutatási tevékenységem során a vizsgálandó területek és azok hiteles elemzését, értékelését multidiszciplináris szemlélettel kezeltem.

A kutatási stratégia deduktív kialakításával a kutatás hipotéziseinek kérdéseire olyan módon kerestem a válaszokat, amelynek segítségével azok helytállóságát erősítheti, vagy gyengítheti. A kérdések felvetése után, az adatgyűjtés, valamint az interjúk, a kérdőívek, a szövegelemzések, a statisztikai adatbázisok kutatása által nyert

¹¹ Peterssen, Wilhelm H. (1994): Wissenschaftliche(s) Arbeiten. Eine Einführung für Schüler und Studenten. 4.b Aufl. Ehrenwirth, München, 11. o.

¹² Héra Gábor - Ligeti György (2006): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Kiadó, Budapest, 5-12. oldal.

információkra alapozva hajtottam végre az elemzéseket, az értékeléseket, majd a levont következtetések felhasználásával opcionális ajánlásokat fogalmaztam meg. Törekedtem az irreguláris migráció negatív hatásainak okait és az ok-okozat összefüggéseit a megismerési folyamatot követve feltárni. A kutatásom tárgya a jelenség negatív hatásainak egyes elemeit vizsgálja, de annak során egyértelműen azonosíthatóak voltak annak pozitív (pl. a közösségi összefogások, az egyéni és szervezett segítségnyújtások, a migráció kezelésében szervezetek létszám-, eszközparkjának fejlesztése, az intenzív jogalkotói tevékenység, a speciális igények miatti megnövekedett foglalkoztatási igény és számos más egyéb terület).

Egyes migrációelméleti munkák alapján a migrációra jellemző és annak hatásaiként megjelenő események rendelkeznek olyan mérhető mutatókkal, azonosítókkal, amelyek önmagukban és egymással összefüggésben, az ok-okozati hatások feltárására alkalmasak. Ezeknek az adatállományoknak az elemzési értékeivel és az azokból levonható következtetésekkel igazolni tudtam a hipotéziseket. A kutatási téma jellemzőire tekintettel, a kvantitatív és kvalitatív módszerek kombinált alkalmazása - mivel a feltáráshoz került társadalmi folyamatok jellemzően csak az azok értelmezését követő leírással lehetségesek, a rendelkezésre álló számszaki adatok pedig a matematika, a statisztika segítségével kerültek vizsgálatra - teremtett kellő alapot az értekezés elkészítéséhez.

A vonatkozó szakirodalomban és a hitelesnek értékelhető nemzeti, nemzetközi, validált szervezeti adatbázisokban forráskutatást és adatgyűjtést hajtottam végre, majd azokat rendszereztem, összehasonlítottam, elemeztem, értékeltem és következtetéseket vontam le. A kutatásom tárgyát képező migrációs hatások - nevesítetten a rendészeti szervek hatósági tevékenységének túlterhelése - miatt kiemelt figyelmet fordítottam a konceptualizáció, valamint az operacionalizáció megvalósítására. A kutatási időszakban feldolgozott részinformációkat folyamatosan publikáltam - elsősorban rendészeti tudományos folyóiratokban és kiadványokban – tudományos konferenciákon ismertettem.

A mintavétel alanyai az irreguláris migráció szereplői, valamint az államot képviselő hatóságok, továbbá a társadalmat képviselő civil elemek közül kerültek ki, célul tűzve a reprezentativitást és biztosítva a kapcsolódó módszertant, a bipolaritást.

A kvalitatív eszközök közül a kutatás meghatározó szegmensét képező személyes – strukturált, kevert – interjúkat, fókuszcsoport-beszélgetéseket olyanok esetében alkalmaztam, akik az irreguláris migrációs folyamatokban érintettek (pl.

kutatott határterületi képviselőtestület-, polgárőr egyesület tagjai, a tömeges bevándorlás migrációkezelési feladatait végrehajtó rendőrök, azt támogató nem állami szervezetek¹³ képviselői) jól reprezentálták. A megkérdezettek között volt vezető beosztású személy és az adott csoport tagja is. Az interjúk és fókuszcsoport beszélgetéseket a COVID-19 globális humán pandémia¹⁴ járványügyi megelőzési szabályait érvényesítve személyesen, vagy telefonon, valamint kérdezőbiztosok alkalmazásával hajtottam végre. Az interjúk dokumentálása az adatvédelmi szabályok betartásával, az adatfeldolgozás garanciális feltételeként kerültek hangrögzítésre és szó szerinti lejegelésre a Happy Scribe, valamint későbbi elemzésre az Atlas.ti programokkal. A kutatás során kérdőíves adatgyűjtést is végrehajtottam hasonló érintetti körben, amelynek elemzésére, értékelésére az IBM SPSS Statistic 25 programot alkalmaztam az MS Office Excel táblázatkezelője mellett.

Részben strukturált interjúra kértem fel és tájékoztatást adtak a következő személyek: a Magyar Helsinki Bizottság (MHB) megbízott ügyvédje (1 fő), a Magyar Vöröskereszt (MVK) Csongrád Megyei Szervezetének igazgatója (1 fő), az Ásotthalom Községi Polgárőr Egyesület, a Mórahalmi Önvédelmi Egylet, a Röszei Polgárőr Egyesület elnökei (3 fő), az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF - Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal utódszervezet) beosztott vezetője (1 fő). A felkért interjúra nyilatkozatot adott Ásotthalom Nagyközség, Rösze Község és Mórahalom Város polgármestere, valamint Szeged Megyei Jogú város térségi önkormányzati képviselője (4 fő).

Strukturált interjút adott a Szegedi Tudományegyetem Bűnügyi Tudományok Intézetének egyetemi adjunktusa (1 fő), valamint a Csongrád-Csanád Megyei Rendőrfőkapitányság és a Rendőrség főorvosa (2 fő).

Ugyancsak strukturált interjút készítettem kérdező biztosok (intézkedő hatósági feladatot ellátó rendőrök) az irreguláris migráció szereplői körében a Szeged-, a Kiszombor- és a Nagylak Határrendészeti Kirendeltségen (HRK) hatósági intézkedés alatt álló külföldi vándorok (mint irreguláris migránsok) közül 310 fővel.

¹³ Az ENSZ által nyilvántartott Non-Governmental Organizations (NGOs)]. Forrás: <https://cutt.ly/NfPg7Le> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)

¹⁴ Globális humán pandémiáról szóló tájékoztatás. Forrás: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov> (Letöltés ideje: 2020. 02. 02.)

Mélyinterjút készítettem: a Csongrád Megyei Rendőrfőkapitányság (utódszervezet: Csongrád-Csanád Megyei Rendőrfőkapitányság) vezetőjével (1 fő), a Készenléti Rendőrség (KR) Parancsnokhelyettesével (korábbi beosztása: Készenléti Rendőrség, IV. Bevetési Főosztály, Főosztályvezető) (1 fő), a Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetőjével (1 fő), valamint a Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék vezetőjével alapjogi szakértő jogásszal (1 fő), a Szeged-Csanád Egyházmegye Megyéspüspökével (1 fő) és a Magyarországi Muszlimok Egyházának hoca¹⁵-jával (1 fő).

Fókuszcsoporthoz keretei között, részben strukturált interjúban szólítottam meg a Szeged Határrendészeti Kirendeltség rendőreit (6 fő).

Mindösszesen 335 fő körében készültek strukturált-, részben strukturált, illetve mélyinterjúk.

Félig zárt kérdőívvel kerestem meg az államot képviselő rendészeti szervezetek közül a következőket: a reguláris és irreguláris migráció kezelésében közvetlenül érintett Kelebia-, Szeged-, Kiszombor Határrendészeti Kirendeltségek, a Csongrád-Csanád Megyei Rendőr-főkapitányság Idegenrendészeti-, Migrációs Ügyek Osztálya (elődszervezet) és a Mélységi Ellenőrző és Közterületi Támogató Alosztály (elődszervezet), valamint a Készenléti Rendőrség, Kelet-Magyarországi Határrendészeti Igazgatóság, Határvadász Bevetési Főosztály III., XXI. Határvadász Osztály (Miskolc, elődszervezet) rendőreit (összesen 281 fő válaszadó, és közülük 250 értékelhető).

Félig zárt kérdőíveken adtak választ: Ásotthalom Nagyközség képviselőtestülete, mezőőrei és polgárőrei (34 fő), Mórahalom város képviselőtestületének és Önvédelmi Egyesületének tagjai (39 fő), Röszke község képviselőtestülete és polgárőrei (34 fő), valamint a Szeged-Gyáláréti (31 fő) és a Szentmihályi Polgárőr Egyesület tagjai (24 fő), mindösszesen 162 fő válaszadó.

Iratbetekintésre kértem és kaptam lehetőséget a Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészségen.

Az államhatáron irregulárisan belépő külföldiek fogvatartási és ellátási körülményeinek kutatása tárgyában kértem tájékoztatást: a Csongrád-Csanád Megyei

¹⁵ A muszlimán medreszékben a hittételeket magyarázó tudós személy címe. Keresztény megfelelője a teológus. Geopolitikai szótár.

Forrás: http://tamop412a.ttk.pte.hu/files/foldrajz7/geopolitikai_foldrajz/www/ch02.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 29.)

Főügyészségtől, az Amnesty International-től, a Migration Aid -től, a Magyar Helsinki Bizottságtól, a Cordelia Alapítványtól, a Human Rights Watch European Office -tól, a Menedék - Migránsokat Segítő Egyesülettől.

Az alkalmazott rendészeti kommunikációról tájékoztatást kértem az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) Kommunikációs Szolgálatától.

Tájékoztatást kértem a Szeged Rendőrkapitányság vezetőjétől a Szegedi és a Mórahalmi Közbiztonsági Egyeztető Fórumok (KEF) 2015. évi tevékenységéről, valamint a Csongrád-Csanád Megyei Védelmi Bizottság (MVB) Titkárától a testület és a Helyi Védelmi Bizottságok (HVB) azonos idejű üléseiről.

A magánbiztonsági szektor támogatását erősítő adatok megismerése érdekében tájékoztatást kértem a Csongrád Megyei Polgárőr Szervezetek Szövetségétől, valamint az Ásotthalmi-, Mórahalmi-, Röszei-, Szentmihályi-, továbbá a Gyálaréti Polgárőr Egyesületektől. Ugyancsak tájékoztató adatokat kértem még a Csongrád-Csanád Megyei Rendőrfőkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályától, valamint a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, Csongrád-Csanád Megyei Elnökétől.

Adat- és tájékoztatás-kéréssel fordultam az egészségügyi szervezetek közül: a Nemzeti Népegészségügyi Központoz, az Országos Mentőszolgálat Dél-Alföldi Regionális Mentőszervezet felé, a Szegedi Tudományegyetem Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztályához, a World Health Organization (WHO) Magyarországi Irodájához, a Médecins Sans Frontières -hez. A karitatív szervek közül tájékoztatókat kértem a Karitatív Tanács tagszervezeteitől.¹⁶

A mintavételek alanyai által szolgáltatott információk alapot teremtettek az elemzések, értékelések végrehajtására, a hipotézisek helytállóságának vizsgálatára, és aközben súlyozva a megértés lehetséges veszélyeire, az előítéletesség, továbbá a téves értelmezés elkerülésére. A kutatás során összegyűjtött információk, valamint a vizsgálataim során végrehajtott adatbányászatot és a kérdőíves adatgyűjtést követő elemzések eredményeiből levezetve vizsgáltam és fogalmaztam meg az oksági viszony(ok) fajtáit, majd alakítottam ki a szakmai feltételezéseket/hipotéziseket, megteremtve a szükséges alapokat a lehetséges ajánlások megfogalmazásához.

¹⁶ A Karitatív Tanács tagjai. Forrás: <https://karitativtanacs.kormany.hu/tagszervezetek> (Letöltés ideje: 2020.01. 13.)

A TÉMA TUDOMÁNYTANI BEHATÁROLÁSA

A kutatásom a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) tudományági besorolása alapján a IX. osztály, gazdaság és jogtudományok, állam- és jogtudomány, rendészettudomány (09 01 07) tudományágba sorolható.¹⁷ A választott kutatási tárgy komplexitását megerősíti annak interdiszciplináris és multidiszciplináris jellege, hiszen több más tudományághoz is érdemben kapcsolódik. A rendészettudományt, az önállósodási folyamatát lezáró akkreditációját elismerő aktusaként a Magyar Akadémiai Bizottság a 2012/8/III/2/2. (2012. 09. 28.) sz. határozatával fogadta be.

A kutatás tárgyát képező, nagyszámú - köztük a migrációt kezelő rendészeti szerv (súlyozottan a Rendőrség) túlterheléséhez vezető objektív - migrációs hatáselemek megismeréséhez elengedhetetlen volt a tudományágak közti kapcsolatok vizsgálata is. Az így szerzett tudásanyag teremtett alapokat pl. arra, hogy tudományos módszertannal kutassam a migrációnak a rendészetre gyakorolt direkt, indirekt és implicit hatásait, azok kapcsolódási felületeit a társadalomtudományok alá tartozó szociológiával. A IX. osztályba sorolt jogtudományok több más ága (pl. alkotmányjog, büntetőjog, közigazgatási jog, nemzetközi közjog) által kezelt ismeretanyag tanulmányozása, hivatkozása a doktori értekezésemnek érdemi részét képezi.

A hadtudománnyal történő kapcsolatrendszer szintén meghatározó, hiszen egyfelől az egyes rendvédelmi szervek katonai hierarchia szerinti szerveződésben, szolgálati feladatukat katonai felelősségi rendszerben látják el. Másfelől az államhatár rendjének védelme, ennek keretében a migráció ellenőrzése mind előzményeiben, mind jelenlegi megvalósításában tartalmazhat katonai jellemzőket vagy szervezeti együttműködést. A biztonság kérdésköre szintén kapcsolható a tudományághoz, amelynek a kutatásban kezelt rendészeti alapjai a biztonságstudományra is épülnek.¹⁸

Az orvostudományokon belül a járványtan, a fertőző betegségek és a megelőző orvostan, a társadalomegészségtan tudományos eredményei nyújtottak iránymutatást és biztosítottak alapokat a kutatásom tárgyát képező humán járványügyi és a megelőzést biztosító (pl. a migrációs vakcináció) ismeretekhez. A vizsgálati eredményeim hiteles értelmezéséhez és az előremutató ajánlások megfogalmazásához

¹⁷ Magyar Tudományági Nomenklátúra. Forrás: <https://mta.hu/doktori-tanacs/tudomanyagi-nomenklatura-106809> (Letöltés ideje: 2020. 09. 12.)

¹⁸ Görbe Attiláné Zán Krisztina (2019): Visszatekintés a Rendészeti Albizottság elmúlt hét évére. In: szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 157-170. o.

a pszichológia tudománya is segítséget nyújtott, amely az egyének (pl. a vándorok, a rendészeti feladatot ellátók, a társadalom tagjai) mentális helyzetének, a félelemérzetet érdeemben generáló tömeghatásra, poszttraumás jellemzőkre adhat magyarázatot. A filozófia tudományának irodalma segített válaszokat adni a nemzetközi migrációban érintett és egymástól eltérő vallások követőinek, a migráció spirituális alapokra épülő megközelítésére, értelmezésére. Az etikai, a politikai és társadalomfilozófiai ismeretek a migráció negatív hatásai között megjelenő, változó intenzitású, társadalmi szintű, illetve a rendészeti szervek körében fellelhető idegenellenességre adnak válaszokat.

A kutatás tárgyának vizsgálata megerősítette, hogy a jelenkori magyar rendészettudomány nem csak inter- és multidiszciplináris, hanem - a migrációs hatások kutatását és a migráció rendészetét követve-, transzdiszciplináris tudománnyá fejlődött. A vizsgált tudományágak felhasznált irodalma hiteles forrásként támogatta a kutatási hipotézisek vizsgálatát, a kutatási eredmények elemzését, értékelését, az ajánlások megfogalmazását. A kutatómódszertani elemek komplex alkalmazási eredményei megerősítették azt is, hogy a migráció elméletének és rendészeti kezelésének kutatása során szintén elengedhetetlen a gyakorlat és az empiria vizsgálata is. A tudományközi ismeretanyag és a kutatási eredmények rámutatnak, hogy az eltérő migrációs mintázatok különböző hatásai létező kihívásokat rejtenek magukban és azok, a migráció állandósulása miatt nem szűnnek meg.

1. FOGALMI ÉS ELMÉLETI ALAPOK, KONCEPTUALIZÁLÁS

*„Tudásunk egy csepp. Amit nem tudunk, az egy egész óceán.”
(Isaac Newton)*

A kutatásom tárgyához vezető és a migráció szakirodalmában leírt elméleti előzmények között az országokat, kontinenseket átívelő humán vándorlás egységes szempontok szerinti értelmezésének hiányában iránymutató lehet az ENSZ volt főtitkárának megközelítése, amely szerint, „...*az egyén bátor akaratának kifejeződése a nehézségek túllépése és egy jobb élet élése felé*”.¹⁹ Ez egy olyan fajta, folyamatosan zajló társadalmi jelenség, amelynek fogalmi kerete, valamint a kapcsolódó kutatási elméletek és azok eredményei az elmúlt esztendőkből a társadalmi együttélés szinte valamennyi színterén egyre nagyobb hangsúlyt kaptak. Sallai János szerint a migráció társadalmi jelenségének növekvő mérete miatt a magyar jogtörténet egyik legmeghatározóbb időszaka a XX. század eleje volt, amikor a jogalkotó átfogóan kényszerült szabályozni a folyamatokat, a migrációban érintettek jogait, kötelezettségeit, a kapcsolódó eljárási rendet.²⁰

Az egyes történelmi korszakok a vándor kifejezését a társadalmi fejlődés sem hagyta módosítás nélkül, és ezt az értéksemleges kifejezést alkalmazom általánosságban, az eltérő jogi, szakmai és egyéb hivatkozások kivételével, eseti konkrét jelölésével. Ezt a folyamatot a világvallások spirituális leiratai, a lexikális és enciklopédikus keretek, a historiális történetek, a jogfejlődés értelmezései is követik. Robert Ezra Park írta le az 1928. évben publikált tanulmányában annak az embernek (wanderer/vándor) a migrációelméleti azonosítását, aki elhagyja a származási helyét és annak okától, céljától, időtartamától, társadalmi megítélésétől és egyéb jellemzőitől függetlennek értékeli.²¹ Ez a fajta vándor kifejezés és annak általánosító tartalmú - aktuális jogi státusztól független - értelmezése már az első írásos emlékekben is megjelent, helytől, korszaktól, vallástól, ideológiától függetlenül. A vándor szó

¹⁹ Annan, Kofi (2006): High-Level Dialogue of the United Nations General Assembly on International Migration and Development, New York, https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.051_1.x (Letöltés ideje: 2018.10.12.)

²⁰ Sallai János (2013): A határrendészet első kézikönyve. In. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A modernkori magyar határrendészet százötz éve. Budapest. Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozata, 61-63. o.

²¹ Park, Robert Ezra (1928): Human Migration and the Marginal Man. American Journal of Sociology, The University of Chicago Press, 887-889. o.

mögötti, általánosan elfogadott értelmezés kiállta a történelem próbáját, a tanulni vágyó diáktól, a hitet terjesztő prédikátorig, az áruját értékesíteni szándékozó kereskedőig, a jobb megélhetésért hazájukat elhagyókig alkalmazza és egységesen értelmezi a köznyelv. Hautzinger Zoltánnak a migráció ellenőrzöttségén alapuló gondolatait elfogadva és azokat képviselve²², a rendészeti szervekre nehezedő és a migrációkezelési feladataik ellátásának időszakában eljárás alatt álló külföldiek és hontalanok azonosítására, a kutatásomban az objektív értékek képviselete miatt a vándor kifejezést preferálom. E megközelítési irányokat követve vizsgáltam a hirtelen keletkező nagyszámú migráció és a kutatásomhoz kapcsolódó kiemelt jelentőségű fogalmi elemeket, azok kapcsolódását a Rendőrség hatósági tevékenységének ellátásában keletkező túlterheléséhez, zavarához, az időfaktorokhoz, implicit biztonsági elemekhez.

A migrációelméleti szakirodalomban végzett forráskutatások visszaigazolták, hogy a humán migrációval összefüggő kutatásoknak hatalmas és történeti távlatokba nyúló forrásanyaga áll rendelkezésre. Ezeket a forrásokat a kutatási tárgy, a cél, a módszer és egyéb azonosítási felületek érdekében számos szempont alapján lehet és kell is kezelni, ugyanakkor az idegen nyelvű forrásokban a kereséseket szűkíteni kellett a „human” összefüggésekre. A kapcsolódások téves elemzésére, következtetésekre alapot teremtő hibás forráskutatás, felhasználás kizárása érdekében a megalapozatlan párhuzamokat indokolt elkerülni például az élővilág állatainak vándorlásától, az informatikai terminológia által alkalmazott migrálástól, a tárgyi eszközök mobilizálásától és más tudományágak által kezelt fogalmi köröktől. A kutatásom alanya az ember, az a vándor, az a személy, aki elhagyja a származási helyét.

Az emberi migráció és annak az ellenőrzését végrehajtó szervezet tevékenységére gyakorolt túlterhelés hatásának komplex háttere feltárásához szükséges a migrációelméleti megközelítésen túl a rendészet és más tudományágak alkalmazott elemeinek leírása is.

Törekedtem arra, hogy következtetéseimet ne csak a több mint három évtizedes gyakorlati szakmai tapasztalataim alapján, hanem a kutatási módszereim alkalmazásával, a migrációelmélet irodalmának alkalmazásával állapítsam meg. Ennek során a saját magam részére meghatározott feladatként kell megközelíteni és

²² Hautzinger Zoltán (2018): A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése. Pécs, AndAnn Kft. 12, 20-21. o.

értelmezni a kutatás során fellelt irreleváns források vagy indifferens vélemények számbavételét, versus a kutatás tárgyát csak kevésbé vagy egyáltalán nem érintő tapasztalatok, sztereotípiák, adaptációk figyelmen kívül hagyását.

A humán migráció hatásainak kutatása során alapvető igényként jelentkezik a migráció fogalmi körének behatárolása. Ennek érdekében enciklopédikus és történeti vizsgálatokat folytattam, amelynek eredményeként következtettem, hogy mind a spiritualitás, mind az öt vizsgált világvallás azonosítható módon és hasonló tartalommal, keret-szabályokkal írja le tanítását a humán migrációval összefüggésben. Ádám Antal szerint, ha egy ország meghatározza a különböző vallású személyek jogállását, az érdemben befolyásolja az érkező külföldiek integrációs lehetőségeit.²³ A multikulturális integráció Adam Ridley értelmezése szerint *„A multikulturális integráció a társadalom és az egyén kölcsönös alkalmazkodásának kétirányú folyamata, és egyensúlyt teremt a migránsok jogai és kötelezettségei között. ... Az államnak korlátozott nyomást kell gyakorolnia az egyénekre, hogy integrálódjanak olyan mechanizmusokon keresztül, mint az állampolgársági ismeretek és a kötelező polgári integrációs oktatás. A támogatás és a nyomás együttes alkalmazása ösztönzi a migránsokat, hogy beilleszkedjenek új társadalmukba, azonban kritikus fontosságú, hogy a kormányok vigyázzanak a megfelelő egyensúly megtalálására.”*²⁴

Az egymástól eltérő vallások emberi vándorlásra vonatkozó összegző értékelésének jelenkori viszonyok szerinti absztrahálása az ellenőrzött (*controlled*), a nyilvántartott (*documented*) migrációt helyezi előtérbe, preferálja olyan alkalmazott elemekkel, amelyek feltételezik a fogadó társadalom biztonsága érdekében az érkező vándorok szabálykövetését az új környezetükben, valamint a segítségnyújtást a rászorulóknak.

Immanuel Ness értelmezését követve, a migrációnak az emberiség történelmével egyidős előléte miatt jelentős számú megfogalmazása és kapcsolódó értelmezése van.²⁵ Ugyanakkor azok elemzése, összevetése alapján az is megállapítható, hogy a jelenség középpontjában mindig is az ember helyváltoztatása volt, amelynek beazonosítható a kiváltó oka: *„... a vándorlás egyéni vagy csoportos*

²³ Ádám Antal (2020): Az egyház és az állam viszonya. Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Egyházjog rovat. Forrás: <http://ijoten.hu/szocikk/az-egyhz-s-az-llam-viszonya> (Letöltés ideje: 2020. 01. 19.)

²⁴ Ridley, Adam (2017): Multicultural integration policy: the case for a citizenship test. Forrás: <https://poppoliticsaus.wordpress.com/2017/07/10/multicultural-integration-policy-the-case-for-a-citizenship-test/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 12.)

²⁵ Ness, Immanuel (2015): The Global Prehistory of Human Migration. New Jersey: John Wiley & Sons

akaratai eredménye, amelyet az általános társadalmi, gazdasági vagy politikai folyamatok az egyéni szándék és a mindennapok törekvései együtt és egyszerre határoznak meg.”²⁶ Tóth Judit idézett megközelítésével csak részben értek egyet, mert a hivatkozott akarat, szándék, törekvés mögött a kényszer generálta motiváció nincs említve, holott a vándorok esetében a külső megerősítés a lakhelye elhagyására erős motivációs elemként azonosítható.²⁷ Ezt a kibocsátó faktort annak ismeretében emelem ki a kutatásom során, hogy a köztudatban a migráns, a migráló párhuzamos jelentéssel bír, mint pl. a menekült, aki kényszer hatására hagyja el származási helyét. Még a migrációelmélet kutatói még sem kezelik egyértelműen például a klímamigráció problematikáját, így az emberi megélhetéshez alkalmatlan természeti viszonyok miatt, földrajzi környezetből elvándorlók esetében is vitatott a migráns, a menekült, a hontalan, a bevándorló háttérű kifejezések alkalmazása.²⁸ A köztudatban elterjedt és alkalmazott migráció kifejezés a tudományos megközelítés szerint az országon belüli mozgás, az államhatár reguláris átlépése,²⁹ ami globálisan és éves szinten nagyságrendekkel nagyobb, mint a kényszer miatti vándorlásban érintett emberek száma.³⁰ Előző értelmezésekkel ellentétben - általam el nem fogadott - újszerűnek értékelhető az a fajta elméleti megközelítés, amely a kényszert az államhatárok vándorok előtti lezárásával, őrizetével magyarázza.³¹ Abizadeh Arash szerint az utazók azért kényszerülnek irreguláris módszerek alkalmazására az államhatáron történő bejutáshoz, hogy a menedékjogot érvényesíteni tudják. Hasonló megközelítésű Nagy Boldizsár gondolata, amely szerint nem lenne szükség a menedékjogra, ha az államhatárok átjárhatóak lennének.³² A publikált gondolattal nem értek egyet, hiszen pl. a schengeni tagállamok területén, a belső határokon (alapesetben) határellenőrzés nélkül lehet átlépni, eljutni más ország területére.

²⁶ Tóth Judit (2001): A nemzetközi migráció jogi alapjai. In. szerk.: Lukács Éva – Király Miklós: Migráció és Európai Unió. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium 20. o.

²⁷ Kézikönyv a menekült státusz meghatározására szolgáló eljárásról és az azzal kapcsolatos követelményekről, a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv alapján (1992) Genf, 7-10. o. Forrás: https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR_Kezikonyv.pdf (Letöltés ideje: 2019.01.22.)

²⁸ World Migration Report (2020). International Organization for Migration, Geneva, 28-29. o. Forrás: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)

²⁹ Globális, ellenőrzött határátlépéssel járó migrációs adatok. Forrás: <https://www.unwto.org/statistics/country-fact-sheets> (Letöltés ideje: 2020.11.20.)

³⁰ Kényszmigráció 2019. évi UNHCR értékelése. Forrás: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5ee200e37.pdf> (Letöltés ideje: 2020.11.22.)

³¹ Abizadeh, Arash (2008): Democratic theory and border coercion: no right to unilaterally control your own borders. Political theory, 36–65. o. DOI: [10.1177/0090591707310090](https://doi.org/10.1177/0090591707310090)

³² Nagy Boldizsár (2012): A magyar menekültjog és menekültügy a rendszerváltozástól az Európai Unióba lépésig. Gondolat. Budapest. 22-45. O.

Ugyanakkor a tagállamok állampolgárai is kérhetnek, kaphatnak más tagállamtól menedékjogot, a kapcsolódó támogatásokkal, védelemmel. Ezek az értelmezések követhetik - a kutatásom során, a hoca-val készült interjújában elmondottak szerint - a vallási és a menedékjoggal történő visszaélés céljának is az egyik magyarázatát.

Egységesen elfogadott fogalmi értelmezés hiányában az elméleti keretek kutatói által képviselt megközelítéseken túl a nemzetközi jog forrásait alkalmazom. Ezek az egymástól eltérő hatások igénylik, hogy a nemzetközi migráció jelensége, az azokat kiváltó, azokat befolyásoló tényezők és következmények - így annak fogalma is - az érintett országok (kibocsátó, tranzit, cél-, vagy befogadó ország) viszonylatában képezzék a kutatások tárgyát.

A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) által értelmezett, jogforrástól független leírás szerint a migráció a személy vagy azok csoportja államhatárokon keresztül (nemzetközi migráció), vagy egy államon belüli (belső migráció) mozgása, amely során elköltözik szokásos tartózkodási helyétől ideiglenesen, vagy véglegesen, függetlenül annak céljától és okától. Ez a meghatározás lefedi a migráció formáit (önkéntes/kényszerű, belső/nemzetközi, hosszú/rövid távú migráció); a migráció különböző motivációit (a politikai üldöztetés, konfliktusok, gazdasági problémák, a környezet romlása vagy ezek kombinációja miatt bekövetkező migráció). Ez az értelmezés magában foglalja a menekülteket, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeket, a gazdasági migránsokat és a más célokból - ideértve a családdegyesítést is - mozgó személyeket egyaránt³³.

Az EU által elfogadott értelmezés szerint a migráció az az emberi cselekvés, amelynek során valamely személynek a szokásos tartózkodási helye legalább 12 hónapig egy EU tagállam területe úgy, hogy korábban egy másik EU tagállamban vagy harmadik országban tartózkodott³⁴.

Papp András László alapjogi megközelítése szerint a migrálás, a vándorlás, a mozgás szabadsága speciális egyéni szabadságjogként magába foglalja a honos ország területén való szabad mozgást és azon belül a tartózkodási hely szabad megválasztását; a lakóhely és a letelepedés helyének szabad megválasztási jogát; az ország területének

³³ A migráció fogalmának IOM által történő értelmezése, amelynek alapja a United Nations (1970) Methods of measuring internal migration (United Nations Publications, Sales No. E.70.XIII.3). Forrás: <https://www.iom.int/who-is-a-migrant> (Letöltés ideje: 2020. 07. 19.)

³⁴ A migráció fogalmának EU által történő értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/migration_en (Letöltés ideje: 2020. 07. 09.)

elhagyási- és magyar állampolgárok esetében oda történő visszatérés szabadságának a jogát.³⁵ Ez az alapjog Tóth Judit értelmezésével tipológiai szempontok szerint csoportosítható a mozgás alanya, iránya, jellege, tartóssága és célja alapján.³⁶ Hautzinger Zoltán elfogadott gondolata szerint a migráció olyan aktív emberi magatartás, amely racionális okon alapulva a tartózkodási hely megváltoztatására irányul.³⁷

A kutatás időszakára és annak eredményeire vonatkoztatva, a magyar társadalmat képviselő, objektívnak értékelhető, a humanizmusra épülő gondolat szerint: *„Ebben a pillanatban úgy áll a helyzet, hogy aki szóhasználatában is feltétlenül ki akarja fejezni a szimpátiáját az ide érkező idegenek iránt, a „menekült” -et használja, függetlenül attól, hogy jogi értelemben menekülteknek számít-e, akiről szó van. Aki semleges, vagy közelebbi információk hiányában precíz igyekszik maradni, az a „migráns” -t. ... Tényleg rosszul hangzik, ronda kimondva, ronda leírva, de mégiscsak egy ártatlan szó. Nem tehet ő semmiről.”*³⁸

Fentiek alapján megállapítható, hogy a migráció olyan összetett, folyamatos társadalmi jelenség, amely az emberi populációk által végzett különböző típusú mozgásokra és azok olyan jellemzőire épül, amelyek önmagukban és hatásaikban is eltérőek.

1.1. A humán migráció lexikális és enciklopédikus elméleti megközelítése

A francia *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* az 1751-1780. években jelent meg. A mendant szócikk értelmezése politikai, gazdasági okokra visszavezetett olyan koldusról, vándorról tesz említést, aki a megélhetéséhez anyagi támogatást, külső segítséget kér.³⁹ Az *Encyclopædia Britannica* első, 1768. évben történt kiadása óta számos új szócikk és azokhoz kapcsolt értelmezés jelent meg. Az enciklopédiában elkülönül az emberi történelem korai időszakára jellemző – a már fejlettnak értékelhető társadalmak modernkori tömeges –

³⁵ Papp András László (2009): *Mozgásszabadság. Alkotmányjogi és nemzetközi jogi alapok*. Budapest, L'Harmattan kiadó, 16. o.

³⁶ Tóth Judit (2001): *A nemzetközi migráció jogi alapjai*. In.: Lukács Éva – Király Miklós (szerk.): *Migráció és Európai Unió*. Budapest, AduPrint, (84) 122. o.

³⁷ Hautzinger Zoltán (2018): *A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése*. AndAnn. Pécs, 2018. 12. o.

³⁸ Anarki (2015): *Migráns*. Forrás: <https://444.hu/2015/08/28/migrans> (Letöltés ideje: 2020. 06. 29.)

³⁹ *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (1751) André Le Breton, Paris.

, az erőszak alkalmazása miatti, valamint a belső migráció fogalmi, értelmezési köre. A humán migráció a szerkesztők értelmezése szerint egy személy, vagy csoport lakóhelyváltogatása, amely legalább egy éves időtartamú. A fogalmi körbe nem sorolták bele a nomádizmust, a jobb megélhetésért történő migrációt, az időszakos jellegű ingázást és a turizmust.⁴⁰

A Pallas Nagy Lexikona (1893-1900)⁴¹, majd a Révai testvérek által kiadott Nagy Lexikon (1911-1935)⁴², később a 2001. évben megjelent magyar etimológia nagyszótár⁴³ a migráció szót latin eredetre (*migratio*) vezeti vissza, amely önmagában költözést, vándorlást jelent. Az 1905. évtől megjelentetett *Petit Larousse*⁴⁴-ban a migráció fogalma az egyének, vagy népcsoportok önkéntes mozgása országok, vagy országokon belüli régiók között, gazdasági, politikai, vagy kulturális okokból, illetve turisztikai célból. Ezek a humán migrációhoz azonosított okok, célok alkalmasak a migráció elméletének ilyen aspektusból történő megközelítésére.

A *Cambridge Dictionary*⁴⁵ értelmezésében a migráció „*movement from one region to another and often back again, esp. according to the season of the year*”, területek közti mozgásként kezeli a jelenséget, amely ugyanakkor az évszakok változása függvényében a kiinduló helyre történő mozgást is megfogalmazza, feltételezve a helyváltogatás célhoz kötöttségét, a migrálás konkrét okát.

A Magyar Katolikus Lexikon (1931)⁴⁶ az idegen (vándor, a római jog [*ius peregrini*] által alkalmazott *peregrinus*)⁴⁷ kifejezéseket akként értelmezi, mint olyan személyt, aki elhagyja a lakhelyét. Figyelemre méltó az a kiegészítő magyarázat, amely szerint az ilyen személy nem tartja magára kötelezőnek vándorlása során a szabályokat, habár az adott terület közrendjét biztosító általános elvek, leírt jogszabályok betartása számára is kötelezők, elvártak. A magyar nyelv Etimológiai szótára (1976)⁴⁸ két szócikkben is leírja a migráló fogalmának eredetét, értelmezi a

⁴⁰ Encyclopædia Britannica (1768) Edinburgh, by Colin Macfarquhar

⁴¹ Bokor József – Gerő Lajos (1893): Pallas nagy lexikona. Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. Budapest.

⁴² Révai nagy lexikona (1911). Révai Testvérek Irodalmi Intézet Rt. Budapest.

⁴³ Tóthfalusi István (1984): Magyar etimológiai nagyszótár.

⁴⁴ Claude, Augé (1905): *Petit Larousse*.

⁴⁵ Cambridge Dictionary: Forrás

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/migration?q=MIGRATION> (Letöltés ideje: 2019.12.14.)

⁴⁶ Diós István – Viczián János (1993): Magyar katolikus lexikon. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest.

⁴⁷ Szabó Béla: *Civis Romanus*. A római társadalom jogi kategóriái. Forrás: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/civis_romanus_a_romai_tarsadalom_jogi_kategoriai (Letöltés ideje: 2020.11.14.)

⁴⁸ A magyar nyelv etimológiai szótára (1976), Akadémia kiadó, Budapest.

vándor és a zarándok kifejezéseket. Ezek eredete már a XII. századra is visszavezethető azzal, hogy jellemzően olyan személyekre alkalmazták, akik nincstelenségük miatt vándoroltak akár országok között is.

Az 1980. évben kiadott Magyar Néprajzi Lexikon értelmezése a migrációt a vándorlás fogalmával azonosítja, ami az emberek, azok csoportjainak helyváltoztatása a kedvezőbb életkörülmények céljából, a munkavégzés és így a szereshető jövedelem magasabb értékének, illetve azok lehetőségének huzamos, vagy legalábbis időszakos megszerzése érdekében.⁴⁹ A Magyar Katolikus Lexikon 1991. évben nem csak szóértelmezést alkalmaz, hanem ismerteti XII. Pius pápa által megfogalmazott elvárás eredményeként Genfben létrehozott és 1951. évtől működtetett Nemzetközi Katolikus Migrációs Bizottság feladatrendszerét.

A korai magyar történeti lexikon 1994. évi kiadásában a népvándorlás szócikk szerint a kifejezés a német klasszika-filológia vívmányaként kezelt, mivel más nyelvek kevésbé adják vissza a valós tartalmi jelentést.⁵⁰ A „*Völkerwanderung*” szó tükörfordítása, a sztyeppe népek többnyire keletről nyugatra terjedő mozgását jelenti. A népvándorlás korrekt és rövid definíciója a Magyar Nagylexikon (1995) alapján: „*a lakóhelyüket gazdasági v. politikai okból elhagyó népek nagyobb földrajzi területet érintő, más népekkel összeütközéseket kiváltó elmozdulása, áttelepülése.*”

1.2. Az emberi vándorlás és a spiritualitás elméletének kapcsolata

A spiritualitás és a klasszikus tudományágak területén egyaránt megjelenik a humán migráció társadalmi jelensége, mivel vannak a világban olyan globális kihívások, amelyeket csak a tudomány és a vallás vezető képviselőinek egyetértésével, közösen kialakított és elfogadott, képviselt módszertanával lehetséges érdemben kezelni. Az emberi vándorlásnak nincs egységesen elfogadott fogalma, ugyanakkor ezekben több közös elem is jelen van, pl. a mobilitás, a cél, a mintázat és más tipológiai jellemzők.⁵¹ Ezeknek a céloknak képezheti egy elemét a vallási alapokra épülő kulturális migráció, amely során a vándor, mint egyfajta küldetésként éli és valósítja meg a vándorlását. Varga Károly kutatási eredményei szerint a humán migráció egy olyan társadalmi jelenség, amelynek mind a kialakulásában, mind annak kezelésében

⁴⁹ Magyar Néprajzi Lexikon (1980). Akadémia kiadó, Budapest.

⁵⁰ Engel Pál – Makk Ferenc (szerk.) (1994): Korai magyar történeti lexikon. Akadémia kiadó, Budapest.

⁵¹ Hautzinger Zoltán (2016): Szemelvények a migráció szabályozásáról. Pécs, AndAnn Kft., 16-19. o.

egyaránt szerepet játszik a vallás és a materializmus, így a megoldásoknak is egymásra kell épülniük.⁵²

A forráskutatás során feltárt tartalmi elemzések szerint a vándorok, valamint a menedékjogra szorulóknak segítsége morális alapokra épül az egyes emberek, társadalmi csoportok esetében, amibe, ha az állam beavatkozik, fennáll a veszélye a morál relativizálásának, amely jelenség a kutatási eredmények ismeretében be is következett.⁵³

Az ősi védikus szentíratok tudást adnak át a saját magunk, a más élőlények és a természeti erőket irányító félistenek által okozta sorscsapásokról, a természeti katasztrófák kiváltotta szenvedésekről is, amelyek közvetve vagy közvetlenül kiválthatja a népek, törzsek, csoportok, egyének vándorlását, de abban a karmának is jelentős szerepe van. A konzervatív filozófia analógiájának mintájára, karmája nem csak az anyagi világban létező egyéni léleknek van, hanem létezik csoportkarma is, amelyet egy adott népre, akár országra is vonatkoztatni lehet. A karmája elől senki nem tud megszökni, annak bekövetkezése független a helytől és időtől. Adott helyre történő születésnek meghatározott oka van, amely a körülményektől függően akár küldetéssé emelkedhet az emberi élet valós értelmének helyben maradással, vagy vándorlással történő megtalálásával, a békés, vagy konfliktusos eszközök alkalmazásával egyaránt.⁵⁴

Az 1990-es években jelent meg a civilizációk összecsapásának elmélete, amelynek szerzője szerint a jövőbeli nemzetközi konfliktusok várhatóan inkább kulturális, mint ideológiai, nagy nemzeti vitákból alakulnak ki. Huntington elméletében nyolc, erkölcsileg és politikailag összeférhetetlen civilizációt azonosított, amelyek között feszülő eltérések valós konfliktusokhoz vezethetnek. Ennek egyik eszköze lehet a fegyveres harc, mint pl. ahogyan az umma elérése érdekében az iszlám világ az írott történelem szerint két alkalommal próbálta meg elfoglalni Európát, amely azonban évszázados háborúk után sem sikerült. A globalizált világban a harmadik kísérlet a „*muzulmán demográfiai invázió*”.⁵⁵ Samuel Huntington szerint az Európába irányuló migrációban nagyszámú, más kultúr- és vallási körből érkező külföldiek a

⁵² Varga Károly (2016): Spiritualitás és migráció. Magyar Tudomány. 1127. o.

⁵³ Darcia, Narvaez (2016): Revitalizing human virtue by restoring organic morality. Journal of Moral Education, 45:3, 223-238. o. DOI: [10.1080/03057240.2016.1167029](https://doi.org/10.1080/03057240.2016.1167029)

⁵⁴ Besant, Annie (1991): A sors törvénye. Magyar Teozófiai Társulat, Budapest. 63-92. o.

⁵⁵ Huntington, Samuel P. (1996): The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. New-York, Simon & Schuster, 89-141. o.

honos, fogadó többségi társadalomtól eltérő szociokultúrájukkal⁵⁶ aláássák az elért társadalmi értékeket. Az érkezők esetében a migrációs időciklusokra jellemzően már megjelenik a családgyesítés, valamint a születési szám jellemzően szintén magasabb, mint a fogadó nemzetek lakosságáé. Ezeknek és egyéb folyamatoknak a szerző szerinti egyik következménye a hagyományosan többségi lélekszámmal képviselt felekezetek arányainak, társadalmi szokásainak elmozdulása az iszlám követői irányába, a fogadó társadalom többsége által követett és Pitirim Sorokin 1957. évben megjelen könyvében leírt szociokultúrával⁵⁷, felekezeti hovatartozással szemben.

A Lenski által kifejlesztett ökológiai evolúciós elmélet (*ecological evolution theory*), a migráció elmélete és a telepes kolonializmus, valamint a Malešević által kifejlesztett erőszak szociológiai megközelítés szerint a négy elmélet jól illeszkedik egymáshoz, összehasonlító keretet biztosít a bibliai és a régészeti adatok értelmezéséhez.⁵⁸

Robert Wright a törzsi társadalmaktól az „Y” generációs technológia koráig hajtotta végre elemzését antropológiai, történelmi és szociológiai megközelítésben a migráció spirituális értelmezhetősége céljából. Ennek során vizsgálta a vallások kialakulását, a hit folyamatos változását és fejlődését, amelynek elemei hatást gyakoroltak a humán migrációra. Provokatív kérdésként tehető fel a kérdés a civilizációk harcáról, a zsidó-keresztény, a nyugati társadalmak és az iszlám világ közötti feszültségről. Megoldási lehetőségként ajánlja a kölcsönös toleranciát és olyan Isten létét, akinek könyörülete átfogja a globális világot. *”A globalizáció mára túl szűkössé tette a bolygót ahhoz, hogy olyan hatalmas vallások békésen megférjenek, amelyek egymással szemben állnak. Ha az ábrahámi Isten – a zsidók Istene és a keresztények Istene és a muzulmánok Istene – nem segíti elő a toleranciát, mindnyájan bajban vagyunk.”*⁵⁹

A vallás olyan egyetemes és átfogó fogalom, amelyre nehezen adható meghatározás: *„élményszerű találkozás a szenttel és a szenttől meghatározott ember*

⁵⁶ Dorothy, D. Wills (2013): Main components of a sociocultural system.

Forrás: <https://www.cpp.edu/~ddwills/courses/ant102/readings102/Study%20Guide%202.html> (Letöltés ideje: 2021. 05. 22.)

⁵⁷ Sorokin, Pitirim (1957): Social & Cultural Dynamics. Sociocultural Fluctuations: Concept and Forms of Sociocultural Process. Boston, Porter Sargent Publisher, 53-68. o.

⁵⁸ Pitkänen, Pekka (2016): The ecological-evolutionary theory, migration, settler colonialism, sociology of violence and the origins of ancient Israel. Gloucestershire, 1-23. o. DOI: [10.1080/23311886.2016.1210717](https://doi.org/10.1080/23311886.2016.1210717)

⁵⁹ Wright, Robert (2010): Isten evolúciója, vallások és kultúrák. Budapest, HVG könyvek. 396. o.

válasz-cselekménye.”⁶⁰ Apológusok kutatási eredményei alapján öt világvallás azért értékelhető nagynak, mert a követők száma a legmagasabbak között van, minden kontinensen elterjedt és rendelkezik egyetemes (egész világra szóló) küldetéstudattal.⁶¹ A napjainkban ismert adatok szerint a kereszténység (31%; 2,4 milliárd hívő), az iszlám (25%; kb. 1,9 milliárd hívő), a hinduizmus (15%; kb. 1,2 milliárd), a buddhizmus (7%; 500 millió), a kínai univerzizmus (6%; 430 millió) ember életét határozza meg, gyakorol rá hatást.⁶² A 2020. évi adatok szerint a világméretű arányokban érdemi változás nem történt, de az egyes országok esetében igen.

Nagy Boldizsár a 2013. évben megjelent publikációjában felhívta a figyelmet arra, hogy ha már minden érv elfogy a menekülők fogadására, megsegítésükre, akkor még mindig ott vannak a nagy vallások iránymutatásai, amelyek mindegyike ajánlásokat fogalmaz meg az ilyen jelenségekre. *„A nagy vallások és a hozzájuk kapcsolódó szokásrend, valamint teológiai tanítások és értelmezések gazdagok a meneküléssel kapcsolatos előírásokban. Ezeknek egy része mindenkire vonatkozik, illetve kifejezetten az adott vallás szempontjából nézve másvallásúaknak nyújtandó védelmet írja körül, más része – kimondva vagy kimondatlanul – csak az azonos valláshoz, vallási irányzathoz, szektához tartozókra terjed ki.”*⁶³

Jézus szegényekre vonatkozó szavait a teológia akár így is idézheti: „Menekültek pedig mindig lesznek veletek! (Mt 26,11)”⁶⁴ A vallás írott tanításaként tartott Bibliában a migráció kérdésköre az idegen, a jövevény, a földönfutó, a hontalan, a bujdosó és a kóborló kifejezésekhez kötve jelenik meg a több ezer éves szent könyvben. A leírás szerint a testvérgyilkos Káin volt az első, akit Isten arra ítélte, hogy „bujdosó és kóborló” legyen a Földön. Ábrahám és Sára Isten parancsára keltek útra és vándoroltak sok száz kilométert, hogy Isten népalapító tervét megvalósítsák. A napjainkban alkalmazott értelmezés szerint gazdasági bevándorló volt Jákob és

⁶⁰ Mensching, Gustav (1947): *Soziologie der Religion*. Bonn, Röhrscheid. 2. o.

⁶¹ Glasenapp, Helmuth Von (1992): *Az öt világvallás - Bráhmaizmus, buddhizmus, kínai univerzizmus, kereszténység, iszlám*. Akkord kiadó, Budapest. 4-32. o.

⁶² A világvallások követőinek számadatai. Forrás: http://www.globalreligiousfutures.org/explorer/#/?subtopic=15&chartType=bar&year=2020&data_type=number&religious_affiliation=all&destination=to&countries=Worldwide&age_group=all&gender=all&pdfMode=false (Letöltés ideje: 2020. 12. 26.)

⁶³ Nagy Boldizsár (2013): *A menekültek védelmének lehetséges indokairól*. Budapest. Fundamentum. (2) 10-11. o.

⁶⁴ Szűcs Ferenc: *Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból*. Forrás: <https://confessio.reformatus.hu/v/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol/> (Letöltés ideje: 2020. 12. 28.)

családja, amikor a hosszan tartó ínséges időkben Egyiptomba költöztek, valamint a gyermek Jézus is menekülni kényszerült szüleivel Heródes által irányított tömeges erőszak elől.

A keresztény vallásban a migráció kiváltó okaként a modern elméletek több eleme is megjelent, valamint a jelenség kezelésére is több ajánlást fogalmaz meg az idegenek szeretetével és a megtisztulás parancsával egyaránt, amelyre a pápa az elvándorlók és menekültek világnapja alkalmából (szeptember 27.) üzenetében hívja fel visszatérően a figyelmet.⁶⁵ Az Ószövetségben olvashatóak azok a jövevények, akik huzamosabb ideig kényszerülnek idegen földön, közegben és kiszolgáltatottan élni, ezért védelemre, a befogadó közösség gondoskodására szorulnak. Vannak azonban olyanok, akik létükben is veszélyeztetik a népet, mint ellenséges idegenek, akikről az Isten óvja a népét a vallási tisztaság megőrzése érdekében. A szent könyvben leírtak szerint az idegen hatások, pogány kultuszok létező veszélyforrások, amely miatt óvja népét az idegen behatásoktól, az idegenekkel való keveredést, az idegenekkel történő házasodást azzal is, hogy már Mózes ötödik könyve, 5. fejezetében leírt az első Isteni parancsolat szerint „*Ne legyen más Istened rajtam kívül!*”. A keresztény humanitás ugyanakkor megoldást is ajánl a migráció kezelésére a „*Nem kirekeszteni - ellenőrizni!*”⁶⁶ elv megjelenésével, amely egy ókori keleti szokáson alapul. E szerint az úton lévő jövevény nem maradhat a szabad ég alatt éjszakára, kötelező részére szállást, ételmet adni. Mielőtt erre sor kerülne, előbb kifaggatják a vándort. Ha a lévita tisztában van helyzetével, nem áll elő igényekkel, nem követelők és elfogadja a befogadásának feltételeit - biztosítani kell neki azt.

Az iszlám szó arab eredetű és engedelmességet, odaadást, Isten akaratában való megnyugvást jelent. Az iszlám vallás szintén ismeri a migráció, a vándorlás jelenségét, amelynek kiváltó okaként gazdasági, vallási gondokat, vagy egyszerű áttelepülést jelöl meg. A Korán több migrációs hullámról, vándorlásról tanúskodik a muszlim hit követői között. Engedi, sőt ajánlja az elnyomott és gyenge embereknek, hogy az életterükből a Próféta másik földjére vándoroljanak, amihez azoknak kell segítenie a vándorokat, a menekülőket, akiknek hatalmuk van arra. Ugyan a modern világ földrajzi határokat és ellenőrző helyeket állított fel arra, hogy elossa a nemzeteket és

⁶⁵ Ferenc pápa üzenete a migránsok és menekültek Világnapjára. Forrás: <https://www.vaticannews.va/hu/papa/news/2020-05/ferenc-papa-uezenete-a-migransok-es-menekuletkek-vilagnapjara.html> (Letöltés ideje: 2021. 01. 19.)

⁶⁶ Migránsok a Bibliában. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/node/7271?language=sk> (Letöltés ideje 2021. 02. 25.)

megállítsa a migráció áramlását, az iszlám tanításában minden ország Istenhez tartozik és minden ember Allah szolgája. Mohamed tanítása szerint a menekülőket meg kell hallgatni, meg kell ismerni, lehetőséget kell nekik biztosítani, hogy a választott környezetükbe integrálódni tudjanak és ha elfogadják a befogadó nép szabályait, úgy biztosítani kell nekik minden lehetséges segítséget.⁶⁷

A korabeli leírások szerint Kr. e. III. században létrejött a buddhista egyház, a szerzetesek megszerkesztették a buddhizmus szent iratait tartalmazó gyűjteményt, a Tipitákát. A hit tanai szerint ismerik a vándor, a menekült fogalmát és a tanítások szerint segíteni kell őket a lehetőségek függvényében. A veszélyeztetettség (sérülékenység) miatt a többiekénél is nagyobb figyelemmel kell lenni a nők és a gyermekek felé. A segítség nem lehet végtelen és feltétel nélküli, amelynek a célja, hogy a menekülő vissza tudjon térni saját hazájába és népéhez. A hit követői szerint a menekülést kiváltó okok változhatnak, az eltérő vallások önmagukban nem előidézői a vándorlásnak, viszont vannak olyan emberek, csoportok, akik a vallásuk nevében, annak istene által hirdetett tanokat egyéni érdekeit szolgálva igazolják más hitűek elleni agressziójukat.

A kínai vallás nem képez egységes hit- és gyakorlatrendszer, hanem egymásra ható vallási és filozófiai hagyományok összetett egészeként fogható fel. Az univerzalizmus keretében, ám önálló vallásként született meg az i. e. VI. században a taoizmus. Mestere Lao-ce volt, a tan legfontosabb összefoglalása pedig a Tao tö king (Az Út és Erény könyve) című munkában maradt az utókorra. A gondolatrendszer középpontjában a tao, a Világtörvény áll, amely minden létezőnek az ősi oka. Az ember feladata, hogy szemlélődő módon törekedjék a tao befogadására, megértésére. Ez a szemlélődő, konfliktust kerülő szellem jelenik meg a vándorokkal, menekülőkkel való ajánlások esetében is, ami arra tanítja a vallás követőit, hogy a rászorulókat segítsék a lehetőségeik függvényében.⁶⁸

A zsidók őseinek megjelenése a mai Izrael területén, a Biblia leírása szerint ie. 2. évezred első felére tehető. A történet szerint Ábrahám ősatya családjával és félnomád törzsek egy csoportjával eljött a mezopotámiai Urból majd Harránból és

⁶⁷ Saritoprak, Zeki (2011): The Qur'anic Perspective on Immigrants: Prophet Muhammad's Migration and Its Implications in Our Modern Society. *John Carroll University*, Forrás: <http://jsr.shanti.virginia.edu/back-issues/vol-10-no-1-august-2011-people-and-places/the-quranic-perspective-on-immigrants/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 12.)

⁶⁸ Tények könyve (1988). A taoizmus és az univerzalizmus. Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-taoizmus-es-az-univerzalizmus-2041/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)

hazát keresve vándorolt azon a földön, amelyet Isten (Elohim) mutatott neki. Amikor a zsidóság elhagyta házait, hogy folytassa útját az Ígért Földre, már a törvény, a Tóra irányítása alatt élt a nemzet, amely Mózesztől vette át a Teremtő szavát. A Tóra tartalmazta a nép történelmét és törvényeit egyaránt. A törvények legfontosabb csoportja a tízparancsolat, amelyet az Isten két kőtáblába vésve adott Mózesnek az egyiptomi kivonulás utáni negyven éves vándorlás során. A „*kiválasztott nép*” vallásának követői a törvény rendelkezéseit követve elfogadják a nincstelen vándorokat és az üldözött menekülőket. Mindkét veszélyeztetett személyi kör esetében kötelességnek tekinti a segítségnyújtást, de csak olyan ellenőrzések után, amelyek a saját biztonságukat hivatott erősíteni, feltételezve a megtérést, ami garanciája annak, hogy valóban nem ártó szándékú a megsegített jövevény.⁶⁹

1.3. A migráció szakirodalma

A migrációelméleti alapok hazai és nemzetközi forrásai nagyszámú kutató munkásságához köthetők. A kutatásom tárgyához kapcsolható szakirodalom forrásanyaga szintén jelentős, ugyanakkor az objektivitást, a tematikus megközelítést célozva szűkítettem és alább - a teljesség igényének terjedelmi korlátok miatti kivonatolással - csak olyan elméleteket hivatkozok, amelyek az értelmezés útján támpontokat adtak. Ezek a sorolt elméletek, keretek, a migrációelmélet hazai és nemzetközi szakirodalmának tanulmányozása megerősíti azt a megállapítást, amely szerint a migrációkezelési feladatokat végrehajtó rendészeti szervekre gyakorolt negatív hatás korábban nem leírt és annak azonosítható elemeivel tér el a tömeges migráció fogalmától. A magyar kutatók között Sik Endre szerkesztésében - Douglas S. Massey, Joaquin Arango, Graeme Hugo, Ali Kouaouci, Adela Pellegrino, J. Edward Taylor által képviselt - összefoglalt elméleti megközelítések a kutatómunkám egyik érdemi forrása.⁷⁰ Ezek a tipológiai leírások ugyanakkor szintén nem azonosítják a túlterheléses migráció szervezési szintjeit, amelyek biztosíthatják az elérni kívánt célt, a migráció ellenőrzését végrehajtó szervezet forrásainak a túlterhelésével a hatékonyság, a biztonságot szavatoló ellenőrzés romlását.

⁶⁹ Tények könyve (1988). Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-zsido-vallas-201D/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)

⁷⁰ Douglas S. Massey – Joaquin Arango – Graeme Hugo – Ali Kouaouci – Adela Pellegrino – J. Edward Taylor (2012): A nemzetközi migráció elméletei: áttekintés és értékelés. In. Szerk.: Sik Endre: A migráció szociológiája I. ELTE TáTK, Budapest, 7–29. o.

A migrációelmélet klasszikusának tekinthető Ernst Georg Ravenstein az emberi migrációt a migrálók befelé-, vagy kifelé irányuló mozgásával jellemezte, amely jelenség oka az értelmezése szerint a vonzás és taszítás (push and pull) oldaláról is azonosíthatók.⁷¹

A migráció modern értelmezésében megállapítható, hogy a globalizálódó kapitalizmus a centrum és a periféria szétválasztásával a humán migrációt tartóssá, tömegessé, rendszeressé teszi a jövőben is és ezért a szuverén hatalom migrációs kontrollja összeütközik a globálkapitalizmus érdekeivel.

Henry Pratt Fairchild két kritikus jellemző (a kultúrák közötti szintkülönbség és a folyamat békés vagy harcias jellege) szerint sorolja kategóriákba a migrációt, amelynek alapján négy típust különböztet meg: lerohanás, megszállás (invasion); hódítás (conquest); gyarmatosítás (colonization); bevándorlás (immigration).⁷²

William Petersen bírálta a kételemes összehasonlítást, mert szerinte nehéz megkülönböztetni a „magas”, illetve az „alacsony” kultúrát egymástól, és ezért fajelméleti megközelítést eredményezhet. Rámutatott a kutatások alapján a „progresszív” Anglia és az „újonnan felfedezett” India kapcsolatára, valamint a római hódításokkal és kultúrával kapcsolatban arra, hogy sok mindent a meghódított Görögországból vettek át. Vitatta a „békés” és a „harcias” vándorlás nevesítését, mert a gyarmatosítások többnyire egyik kategóriába sem sorolhatók. Elméletében a vándorlási okokat és azok kölcsönhatásait vizsgálta, valamint konzervatív és innovatív migránsokat különböztet meg. A konzervatív migráns a pozíciójának megőrzésére törekszik és ehhez választja eszközként a migrációt, ellenben az innovatív migráló javítani szeretne helyzetén azáltal, hogy földrajzi pozícióján változtat.⁷³ Az elméleti megközelítés a jelenkori viszonyok között is értelmezhető és annak modellje az alábbi ábra szerint foglalható össze.

⁷¹ Ravenstein, Ernst Georg (1885): The Laws of Migration. Journal of the Statistical Society of London, Vol. 48, No. 2, 167-235. o.

⁷² Fairchild, Henry Pratt (1925): Immigration, a world movement and its American significance. New York, 480. o.

⁷³ Petersen, William (1958): A General Typology of Migration. American Sociological Review, Vol. 23. No. 3. South Bend, 256–266. o.

A migráció fajtája	Kapcsolat	Migrációs ok	Konzervatív migráció	Innovatív migráció
Egyszerű	Természet környezet és ember kapcsolata	Ökológiai nyomás	Vándorlás (vadászat, halászat, gyűjtögetés), tengeri vándorlás Összegyűlés és nomád vándorlás	Menekülés
Erőszakos	Állam (vagy azzal egyenértékű) és ember kapcsolata	Migrációs politika	Áttelepítés	Rabszolgakereskedelem
Kényszerű			Menekülés	Kuli kereskedelem
Szabad (önkéntes elhatározás)	Ember és normái	Nagyobb törekvések	Csoportos (disszidensek)	Úttörő
Tömeges	Kollektív magatartás	Társadalmi hatás	Vidék elhagyása	Urbanizáció

1.számú ábra
Petersen elmélete (saját szerkesztés: 2019. 12. 06.)

A humán migrációt befolyásoló egyik sajátosság, hogy adott területek, így akár földrészek lélekszáma is változhat a születési-halálozási arány és az emberek helyváltoztatása függvényében.⁷⁴

Döntés	okozó	időtartam	irány	érintett terület		mobilitás	vándorlási mérleg	
saját	természeti	huzamos	ki	belső		stabil	kibocsátó ország	célország
kényszer	gazdasági	időszakos	be	külső		aktív	negatív	
	társadalmi	ciklikus		Interkontinentális	Intrakontinentális		pozitív	
	felekezeti							
	politikai							
	egyéb							
	önálló vegyes							

2.számú ábra
Népességföldrajzi modell (saját szerkesztés: 2020. 02. 06.)

Rédei Mária népességföldrajzi értelmezése szerint a vándorlás lehet saját döntésen alapuló önkéntes, vagy valamilyen külső negatív befolyásoló tényező következményeként kényszeres, mint ahogyan az eredeti élettér taszító, a célterület vonzó hatása is megjelenik. Ezek a kétpólusú hatások lehetnek természeti, gazdasági, társadalmi, politikai, felekezeti és még további befolyásoló tényezők egyedi, vagy

⁷⁴ ENSZ Népesedési Osztálya. A világ népességének kilátásai: 2019-es felülvizsgálati adatok Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> (Letöltés ideje: 2020. 01. 12.)

többes jelenléttel a migrálás folyamatában.⁷⁵ A migrációföldrajzi értelmezés egyik alapját a ravensteini elmélet képezi, vonzó-taszító hatások a jelenkori viszonyok között azonosíthatók abban.

A XX. század második felében jelentek meg a klasszikus, behaviorista gondolatokat reformáló elméletek. Wilbur Zelinsky dolgozta ki a vándorlási átmenet elméletét (mobility transition), amelyben a jelenséget több elemre bontotta. Értékelése szerint a premodern társadalmakban a vándorlás alacsony mértékű és cirkuláris jellegű volt, vagyis a migrálás nagy területi egységeket figyelembe véve, kiegyenlítő volt. Elmélete szerint az információáramlás mértéke és gyorsasága miatt csökken az emberek mobilitása, amely miatt a munkaerő mobilitását a tőke, az áru, a szolgáltatások gyors és szabad mozgása helyettesíti majd.⁷⁶ Erdősi Ferenc - és álláspontom szerint részben - helytelen az elmélet, mert a technikai fejlődés közlekedésre gyakorolt hatásával növeli és felgyorsítja a migrációt, valamint erősíti a lehetőséget a korábban inaktív migrációs irányok megerősödésével.⁷⁷ A kutatási eredményeim visszaigazolták Zelinsky elméletének premodern társadalmakra vonatkozó megállapításának helyességét, de Erdősi - tanulmányában leírt migrációs növekedést kiváltó hatásokkal egyetértve - már utal a globális migráció felgyorsulására is.

Immanuel Wallerstein világrendszerek elméletének (world systems theory) alapjait a fejlesztési elmélet adta. Szerinte a nemzetközi vándorlást úgy kell kezelni, hogy az egyrészt a világgazdasági rendszer szerkezetének, másrészt olyan politikai elrendeződésnek az eredménye, amely a központi országoknak a periferikus, nem kapitalista társadalmakba történő gazdasági beilleszkedésének a következménye. Ez a folyamat a XVI. századtól az Anthony Giddens féle globalizációs fogalom⁷⁸ kialakításával a XX. század végére teljesedett ki.⁷⁹ A migrációelmélet modernizálását a „mainstream” irányzat fedi le. Ennek képviselői szerint a XXI. századi, tömeges

⁷⁵ Rédei Mária (2007): *Mozgásban a világ. A nemzetközi migráció földrajza*. Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös Könyvkiadó 189-214. o.

⁷⁶ Zelinsky, Wilbur (1971): *The Hypothesis of the Mobility Transition*. *Geographical Review*. Vol. 61. No. 2., New Orleans, 219–249. o. <https://doi.org/10.1177/030913259301700205>

⁷⁷ Erdősi Ferenc (1992): *A telekommunikáció, mint a tér legyőzésének különleges eszköze. Relativizálódhat-e a földrajzi távolság és helyzet a telematika által? Földrajzi Közlemények* 3–4. sz. 163–179. o.

⁷⁸ Giddens, Anthony (1990): *The consequences of Modernity*. Polity Press, Cambridge, 64. o. Forrás: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_hu_v2_web.pdf (Letöltés ideje: 2020.11.22.)

⁷⁹ Wallerstein, Immanuel (1974): *The Modern World System, Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the Sixteenth Century*. New York Academic Press. 29-31. o.

migrációt a társadalmaknak a korábbi időszakokhoz képest befogadóbban kell kezelni. Indoklásként a globalizmusra is visszavezethető, mélyülő társadalmi, gazdasági különbségeket azonosítják.⁸⁰ Cardoso és Faletto nevéhez kapcsolódik a függőségi elmélet (dependency theory), amely a gazdaságilag szegény latin-amerikai országok társadalmának a fejlett gazdasággal rendelkező országoktól való függéseként értelmezi a különbségek csökkentését biztosító migrációt.⁸¹

Aristide Zolberg vitatta Georg Ravenstein elméletét, bár az értelmezésében hasonlóságok is felismerhetők. Szerinte a migráció történelmi léptékű, strukturális, globalista és kritikus jelenség, amelynek alapján kiemeli a merkantilizmus időszakát.⁸² Ebben a történelmi ciklusban az európai országok többsége korlátozta a saját állampolgárai kivándorlását, viszont a nagy földrajzi felfedezéseket követő hódítások együtt jártak a kapitalizmus elterjedésével és a gazdaságilag kihasználható területek gyarmatosításával. Ezzel párhuzamosan kialakult a rabszolgakereskedelemmel megjelent kényszmigráció.⁸³

Az ipari forradalom időszaka népességrobbanást eredményezett, amely tömeges, szabad migrációt váltott ki, főleg az amerikai kontinensre irányulva. A közlekedés technológiai fejlődése történelmi léptékben érdemben gyorsította fel a migrációt, történjen az szárazföldön, levegőben, vagy vízben. A világháborúkat, a hidegháborús időszakot követően a szabad döntésen alapuló és a kényszer migrálás egyaránt jelen volt. A kapitalizmus erősödésével egyenes arányban növekedett az olcsó, nagy létszámú képzetlen és a drága, kis létszámú, képzett munkaerő iránti igény. A jelenséget Lydia Potts a munkaerő-migráció szakaszaiban különítette el a világtörténelem eseményei alapján: rabszolga-kereskedelelem, kényszmunka; kuli-migráció; nemzetközi munkaerő-migráció; munkaerő-migráció; agyelszívás.⁸⁴ A munkaerő-migráció megjelenésének időszakában kezdett kialakulni annak jogi szabályozása is, amely kezdetben csak a gazdasági terület szabályozására irányult, majd a második világháború után megkezdődött az emberi jogok biztosítása is,

⁸⁰ Ammendola, Giuseppe - Castles, Stephen - Miller, Mark J. (2006): The Age of Migration: International Population, Movements in the Modern World. *American Foreign Policy Interests*, 537-542. o. <https://doi.org/10.1080/10803920500434037>

⁸¹ Cardoso, Fernando Henrique - Faletto, Enzo (1979): *Dependency and Development in Latin America*. Berkeley, CA, University of California Press, 38-45. o.

⁸² Zolberg, Aristide (1989): *The Next Waves. Migration Theory for a Changing World*. *International Migration Review* XXIII. No 3, Syracuse, 403-430. o. DOI: [10.1177/019791838902300302](https://doi.org/10.1177/019791838902300302)

⁸³ Böröcz József – Portes, Alejandro (1989): *Contemporary Immigration. Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of Incorporation*. *International Migration Review*. Vol. 23., Syracuse, 3. o. <https://doi.org/10.1177/019791838902300311>

⁸⁴ Potts, Lydia (1970): *The World Labour Market. A History of Migration*. Zed Books, London, 247. o.

amelynek alapján Schindlmayr négy szakaszt különít el: szabályozatlan (1850-1914) és korlátozott migráció (1914-1945); vándortoborzás (1945-1973); menekültek és rövid idejű migránsok megjelenése (1973-tól).⁸⁵

Binh Pok értelmezésében a tömeges migráció eltér a nagylétszámú szezonális vándorlástól abban, hogy az utóbbit annak időszakossága és ismétlődése jellemzi. A tömeges migráció általában eseményhez vagy eseménysorozathoz köthető, amely akár több évig, évtizedekig is fennállhat, de jellemzően annak időszaka lezárul és általában állandó, vissza nem térő áttelepülést eredményez.⁸⁶ Ebben az interpretációban még nem foglalkoztak a tömeges méretű migráció állami vagy társadalmi szervek tevékenységére gyakorolt negatív hatásával, holott nehezen képzelhető, hogy az emberek egy időben és térben megjelenő nagy számának ne lettek volna negatív következményei a célország vagy befogadó társadalom aktuális igazgatására és ellátó rendszereire. A tömeges bevándorlás értelmezését napjainkban, például a magyar jogalkotó törvényben jeleníti meg. Ennek lényegi elemei: az országba irányuló, az adott nemzet migrációs helyzetére általában jellemző, tendenciózus adatoktól érdemben eltérő, kimagasló létszámmal és rövid időtartamban, jellemzően irregulárisan belépni, tartózkodni szándékozó, nem honos állampolgár megjelenése és a velük szembeni, felelős hatóság intézkedési kényszerének indokoltsága, annak rendje.⁸⁷

Hautzinger Zoltán szerzőtársaival a migráció egyik típusaként írja le a többes (csoportos, tömeges) migráció értelmezését. Velük ellentétben - alapozva a kutatási eredményeimre is - úgy vélem, hogy a tömeges migráció esetén nem csak „konkrétan meghatározható, negatív természetű esemény hatására” vesznek nagy számban személyek részt a vándorlásban⁸⁸, hanem egyéb - leírásom szerint - négy szervezési szint is hatást gyakorolhat ilyen mozgás kiváltására, fenntartására.

Martin és Taylor által leírt migrációs púp elmélet (theory of a migration hump) a migráció rövid távú beáramlására utal, amelyet a kereskedelem és a gazdaságpolitika motivál. Az elmélet szerint a kereskedelem és a migráció rövid vagy középtávon

⁸⁵ Schindlmayr, Thomas (2003): Sovereignty, Legal Regimes and International Migration. *International Migration* Vol. 41. No. 2. 109–123. o. <https://doi.org/10.1111/1468-2435.00237>

⁸⁶ Pok, Binh (2012): Mass migration – in.: *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*, First Edition. Ed.: George Ritzer © 2012 Blackwell Publishing Ltd.

⁸⁷ Finszter Géza (2013): *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Nemzeti Közszoigálati és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, 77-79. o.

⁸⁸ Hautzinger Zoltán – Hegedüs Judit – Klenner Zoltán (2014): *A migráció elmélete*. Budapest, Nemzeti Közszoigálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, 7-19. o.

kiegészítő, hosszútávon helyettesítő hatást gyakorol. Az elmélet lényegi tartalma a migrációs időszavok hatásainak elemzésével a jelenkori viszonyok között, a kutatási eredmények szerint is megerősíthető. A vándoroknak erőforrásokra van szükségük a migrációhoz, és azokat pl. a szabad kereskedelem, vagy pl. a közvetlen külföldi befektetések lehetővé teszik. Hosszú távon ezek a faktorok és a diaszpórából érkező külföldiek növekvő száma miatt a befogadó országok fejlesztik az infrastruktúrájukat a beáramló humán erőforrás megőrzése, ösztönzése érdekében, illetve a visszatérő migráció feltételeinek kialakítására. A fejlesztési célok belső, vagy külső hatások következményeként negatív eredményeket is generálhatnak, mint pl. Törökország és Mexikó migrációs politikája esetében.⁸⁹

1.4. A migráció három fázisos (primer, szekunder, tercier) időszavi hatásai

A jogforrások és a migráció irodalmának kutatása, elemzése, valamint saját kutatásom alapján a migrációval összefüggésben úgy vélem: a valós idejű és rövid időtávon jelentkező primer, valamint a befogadó állam területére érkezést követő kettő évig azonosítható időszakon belül jellemzővé váló szekunder, továbbá a hosszú távon, kettő-öt esztendő múlva és azt követő években markánsan jelentkező tercier kockázati tényezők (primer, secunder, tercier effect's theory) további vizsgálatok tárgyát képezhetik (3. számú melléklet).

A fogalmi körének értelmezése alapján megállapítható, hogy a migráció egyfajta, időtávlatokban is értelmezhető komplex jelenség. Az ún. „in time” elmélet szerint a vándorok a letelepedésük helye szerinti állam által megállapított státusz alapján kezelhetők ügyfélnek. Az elméletet több kutató (pl. Lenard, Ottonelli, Straehle, Torresi) vitatja, mivel az érintettek esetében a köztudat helytelenül a menekült jogi kategóriájával azonosítja őket. Értelmezésük szerint a kérelmező külföldi számára az eljárást lefolytató ország a nemzeti normáit követve, egy adott eljárási időszav lezárásaként biztosíthatja a menedékjogi védelmet, amennyiben megállapítható az ő esetében a Genfi Menekültügyi Konvencióban sorolt üldöztetés. Előzőek alapján már a jogi- és terminológiai különbözőségek miatt sem elfogadható az a megállapítás,

⁸⁹ Martin, P. L. - Taylor, J. E. (1996): The Anatomy of a Migration Hump. Development Strategy, Employment and Migration.: Insights from models. In: JE Taylor (ed) Paris, OECD Development Centre. 43-62. o.

amely a menedékjogot érdemi, hatósági vizsgálat nélkül megelőlegezné, avagy azt prejudikálva elutasítaná.⁹⁰

Kutatómunkám során ismertem fel azt a törvényszerűséget, amely a Magyarországra érkező külföldiek esetében állapítható meg. Ez az alapja az államhatár átlépésének, az azt követő rövidebb, illetve hosszabb időszakhoz kapcsolódó állami intézkedéseknek, a migrációs alanyok reakcióinak és az integráció időszakának. A jelenséget a migráció három időfázisos hatásaiként azonosítom. Az államhatáron belépő, az ország területén átutazó, vagy ott tartózkodó külföldi (az aktuális jogi státuszától függetlenül) joghatást vált ki a honos társadalom rendészeti szerveiben és integrációs hatásokat a társadalom tagjaiban, majd a honi szervek és polgárok - a migráció, illetve a vándorok általános elfogadottsága vagy elutasítása alapján - pozitív, negatív vagy közömbös visszacsatolást alkalmaznak/tanúsítanak a konkrét külföldivel/vándorral szemben.

Álláspontom szerint a migráció - reguláris és irreguláris - jelensége olyan térben és időben zajló folyamat, amelynek során a vándor és környezete is direkt (pl. ellenőrzés, regisztráció, ellátás és más rendészeti feladatok), valamint indirekt (pl. menekültpolitika, xenophóbia, krimimigráció és egyéb egyéni, valamint társadalmi reakciók) kapcsolatok alanyává, részesévé válik. Az irreguláris migrációs cselekmények összetett jelensége elemeinek bekövetkezési idősíkjait vizsgálva megállapítható, hogy a lehetséges kontaktok közül elsőként értékelhető a (határ)rendészeti feladatok jogszerű és szakszerű ellátása során bekövetkező, jellemzően primer eseménysor. Az ellenőrzési és dokumentálási feladatok végrehajtását követően a vándor a vonatkozó jogszabályi rendelkezések egyéni körülményei alapján tartózkodhat az ország területén. Ennek időszaka alatt a jogalkotó által hatáskörrel felruházott hatóságok őt ellenőrizhetik és vele szemben intézkedést alkalmazhatnak.

A külföldi a célországba (új tartózkodási hely) történő érkezését követően - normatív szabályzóknak történő megfelelés jellemzően kettő évig a fogadó társadalom - hatósági felügyelettel támogatott (pl. vízum-, tartózkodási engedély-, eljáró hatóság igazolása által engedélyezett tartózkodási időszak) - integrációs hatása alatt áll. Ebben az időszakban a külföldi jogkövető, vagy jogsértő (is) magatartást tanúsíthat. Amennyiben nem követ el olyan cselekményt, amelyet az állam szankcionálni rendel,

⁹⁰ Carens, Joseph H. Source (1987): Aliens and Citizens: The Case for Open Borders. The Review of Politics, Vol. 49, No. 2, Published by: Cambridge University Press, 251-273. o.

akkor a rendészeti, idegenrendészeti, menekültügyi, valamint más hatóságokkal saját döntés és kérelem alapján, vagy normatív kötelezettség alapján együttműködik, illetve azok intézkedését túrni köteles. Amennyiben jogsértő cselekmény miatt vele szemben intézkedés indokolt, akkor az intézkedés a jogsértő cselekmény súlyosságától függően büntető, vagy szabálysértési hatáskörbe tartozik.

Egyetértek Hautzinger Zoltán álláspontjával, aki szerint egy fejlett jogállamban a jogalkotó törekszik a cselekményekkel arányos jogi eszközökkel történő felelősségre vonásra. Ilyen eszközök állnak rendelkezésre pl. Magyarországon: az idegenrendészet terén (pl. a tartózkodási hely kötelező bejelentése, a személyazonosságot és a tartózkodás jogszerűségét igazoló közokirat személyi őrizetben tartása, a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésének lehetősége, a vízum érvénytelenítése és további hatósági jogkörök); a bűnmegelőzés során (pl. schengeni figyelmeztető jelzés elrendelése); vagy a közigazgatási jog (pl. a személyszállító vállalatokkal szemben kiszabható bírság a be nem léptethető személyek szállítása esetén) és más jogágak esetében.⁹¹

Magyarország globális, territoriális tagságaira tekintettel a magyarországi jogi szabályozásban érvényesül a külföldiekkel kapcsolatosan a külföldi migráció ellenőrzésére pl. a Genfi Konvenció, az Emberi Jogi Európai Egyezménye, az Európai Unió Alapjogi Chartája és maga az Alaptörvényünk rendelkezései.

A nemzeti jog esetében a külföldi és a hontalan, valamint az államot képviselő, a migrációt ellenőrző hatóságok közti szabályozási kereteket az ügyfél aktuális reguláris/irreguláris pozíciója függvényében - törvényi szinten - alapvetően: a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény; a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény; a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény és annak végrehajtására vonatkozó, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet; a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény; az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény; a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény rögzíti.

A Rendőrségről szóló törvény írja le a határforgalom ellenőrzés feladatait, sorolja az igazoltatáshoz kapcsolódó előállítás, az elővezetés, a közbiztonsági őrizet, a határbiztosítási távoltartás szabályait. Az államhatáron irregulárisan belépett

⁹¹ Hautzinger Zoltán (2015): Az irreguláris migráció büntetőjogi aspektusai. In.: Migráció és Rendészet. Szerk.: Hautzinger Zoltán. Magyar Rendészettudományi Társaság. Budapest. 50-53. o.

külföldi esetében az államhatárról szóló törvény biztosítja annak lehetőségét, hogy a külföldi az arra kijelölt helyen a szomszédos ország területére átkísérésre kerüljön. Az ilyen irreguláris státusz esetén az intézkedés időtartama miatt többségében a primer időszámban marad a külföldi, de pl. egy újabb jogsértő cselekmény, mint a hivatalos személy elleni erőszak vagy szállítás közben a sérelemére bekövetkezett súlyos sérülést okozó közlekedési baleset miatt, újabb időszakok is megjelenhetnek.

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben a jogalkotó szabályozza a 180 napon belüli 90 napot meg nem haladó, azt tartózkodási engedéllyel meghaladó, de legfeljebb 2 évig engedélyezett tartózkodás szabályait. A jogszabály rendelkezik továbbá a rendelt feltételekkel nem rendelkező külföldi beléptetésének megtagadásáról és a visszairányításáról, valamint pl. a tranzit vízummal rendelkezők átléptetéséről. Ezek az intézkedések az időtartamaik miatt a primer időszakban maradnak, ugyanakkor pl. a tranzitáló beléptetett reguláris státusza Magyarországon is változhat, illetve a célország területén is módosulhat, kialakulva a szekunder, tercier időszak hatása is.

Az irreguláris státusz szabályozását - többek között - a büntetőeljárásról szóló törvénnyel szabályozza a jogalkotó. Ebben pl. leírja az előállítás, az elővezetés és egyéb, mozgási szabadság megvonásával járó cselekményeket, amelyek időtartamai a szekunder, tercier időszakban jelennek meg, az eljárási időtartamok egyediségeinek rögzítésével.

A reguláris státusz egyik kiemelt jogintézménye a külföldinek a magyar állampolgárság megszerzése, a honosítás, amely önálló törvény által szabályozott, években meghatározott időtartamokhoz, feltételekhez kötött. Ez a folyamat már a szekunder, tercier időszak tartományban értékelhető csak.

Az a külföldi, aki a Genfi Konvenció által sorolt üldöztetés miatti félelme miatt kéri a menedékjogi eljárás lefolytatását, a tartózkodásának reguláris/irreguláris státuszától függetlenül teheti azt meg. Ez az eljárás - az egyedi és eseti körülmények, kivételek miatt is - a jogalkotói szabályozás alapján szintén a szekunder, tercier időszakba sorolható. Tóth Judit és szerzőtársai a tanulmányukban részleteiben ismertetik a menekült, az oltalmazott, a menedékes, a befogadott státusz vizsgálatához, elbírálásához a jogalkotó által rendelt ügyintézési határidőket. Ezek ismertetése során felhívják a figyelmet a különjárási szabályokra.⁹² A tömeges bevándorlás okozta

⁹² Tóth Judit - Nagy Boldizsár - Kovács András György (2014): „A Kúrián nincsenek menekültügyek” – a menekültügyi joggyakorlatot elemző csoport jelentésének margójára. Acta Humana: Hungarian

válsághelyzet időszakában további - a jogalkotó által sorolt - specifikumok érvényesek az eljárási kérelmek befogadásának, azok lefolytatási rendjében.

A befogadó ország területére érkezett, ott tartózkodó külföldi státusza a huzamos idejű hatósági eljárásokra is tekintettel, jellemzően öt év távlatában érdemben változhat (pl. menekültügyi eljárás, állampolgársági kérelem és más jogintézmények), valamint az egyén társadalmi beilleszkedése és a társadalom befogadó készsége is érdemben formálódik/formálódhat. A külföldiek esetében a többéves tartózkodási időszáv már alkalmas arra, hogy hatást gyakoroljon a társadalom működésének előnyére (pl. rendezett tartózkodás, jogszerűen szerzett és adózott jövedelem, családalapítás és gyermekszületés, egyéb szociális környezetet pozitív irányban befolyásoló változás), vagy arra terhet rójon (pl. irreguláris tartózkodás, joggal visszaélés, jogsértő cselekmények elkövetése) Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság 2014-2015. évi kiadványfüzetének⁹³ 8. sz. táblája szerinti 177.135 fő regisztrált kérelmezőből a 10. sz. tábla szerint 152.260 fő (85,96%) esetében az eljárás alóli önkéntes kivonás miatt szüntették meg az eljárást. Előzők miatt is, a kutatás időszakában a jogalkotó a menedékjogi kérelem benyújtásának rendjét újraszabályozta.^{94,95}

A negatív hatások közül a társadalmi elutasításra, a rendészeti xenofóbiára is alapot adható integrációs paradoxont kutatási eredmények állapították meg. Ezek az eredmények rámutatnak, hogy azok a külföldiek, akik korábban a fogadó társadalom elvárásaival érzékelhető módon azonosulni tudnak, azokat követik, ezt a folyamatot lezárva, a honos állampolgárokkal szemben etikai és tényállásszerűen azonosítható jogsértéseket nagyobb számban követnek el, mint azok, akiknél az integrációs folyamat korábban is hiányos eredményű. A zajló kutatások további megállapításai szerint a jelenség alól azok a külföldiek képezhetnek kivételt, akik a fogadó társadalom elvárásait korábban is követték, annak kultúrköréhez kapcsolódtak valamilyen

Centre For Human Rights Publications, 2. (3.). 39-56. o.

⁹³ OIF Statisztikai adatok. Forrás: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu (Letöltés ideje: 2020. 02. 14.)

⁹⁴ A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 267-275. §

⁹⁵ A menedékjogi kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozattal kapcsolatban nagykövetségek kijelöléséről szóló 292/2020. (VI. 17.) Korm. Rendelet

formában.^{96,97} Hegedűs Judit a társadalmi diverzitásról szóló tanulmányában önállóan kezeli a menekültek és migránsok csoportját. Felhívja arra a figyelmet, hogy az ő esetükben a velük foglalkozó szakembereknek az eltérő szociokulturális jellemzők ismerete, azok felhasználása elengedhetetlen.⁹⁸

A kutatási időszakban kiemelkedő jelentőséggel bírt a COVID-19 globális humán pandémia és a humán migráció közti kapcsolat, valamint a migráció kezeléséért felelős szervezetek tevékenységének vizsgálata, továbbá az ajánlások kialakítása. A kutatások ugyan több irányból vizsgálták a kapcsolatokat (pl. szociológiai, bűnügyi, járványtani), de az összegző megállapítások mindegyike felhívja a figyelmet a kapcsolódásra (pl. Slack – Heyman⁹⁹, Irrera¹⁰⁰, Gupta – Kaushal¹⁰¹, Akran¹⁰² és más kutatók) A magyar kutatók között pl. Kovács Éva és Takács Judit a szociológiai hatások változására hívja fel a figyelmet, amely szerint az előítéletesség növekszik, az érkező külföldiek egészségügyi ellátási feltételei nehezülnek.¹⁰³ A kutatók közül pl. Jeffrey Cohen kutatási összegzése¹⁰⁴ és megítélésem szerint - a COVID-19 migrációs hatásmechanizmusát feldolgozó tanulmányok meghatározó többsége ezt megerősíti - az egyik legnagyobb kockázati tényező a humán pandémiás veszély, amely az egyik (egyetlen) olyan kockázati tényező, amely mind a reguláris, mind az irreguláris migráció¹⁰⁵ primer, szekunder és terciér hatásidősávban jelen van és reális veszélyt jelenthet egyénre, kisebb közösségre, nagyobb populációra.

⁹⁶ de Vroome, T. - Martinovic, B. - Verkuyten, M. (2014): The integration paradox: Level of education and immigrants' attitudes towards natives and the host society. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 20(2), 166–175. o. <https://doi.org/10.1037/a0034946>

⁹⁷ Gubicza József (2016): Migránsok agresszivitása az adatok tükrében. In. Szerk.: Hautzinger Zoltán: A migráció bűnügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság, Migrációs Tagozat, Budapest. 105. o.

⁹⁸ Hegedűs Judit (2018): Társadalmi diverzitás. In. Szerk.: Haller József – Farkas Johanna: Pszichológia a közszolgálatban I. Dialóg Campus kiadó, Budapest. 230 – 231. o.

⁹⁹ Slack, Jeremy – Heyman, Josiah (2020): Asylum and Mass Detention at the U.S.-Mexico Border during Covid-19. *Journal of Latin American Geography*, Volume 19, Number 3, July 2020. 334-339. o. Published by University of Texas. <https://doi.org/10.1353/lag.2020.0057>

¹⁰⁰ Irrera, Daniela (2020): NGOs in mitigating the effects of COVID-19 on migrants and refugees: A reopening of public space. *Policy Brief*, 3 (2), Yasar University UNESCO, Chair on International Migration.

¹⁰¹ Gupta, K. Rajesh - Kaushal, Anju (2020): COVID-19 Pandemic in the context of Historical Pandemics - Probable Causes for Devastation caused by COVID-19. *Pandemic and Achieving Herd Immunity*. *BioPharma Asia*, 14-24. o. Forrás: <https://cutt.ly/YbAjItH>

¹⁰² Ullah, Ahsan AKM - Hossain, Mallik Akram - Chatteraj, Diotima (2020): Covid-19 and Rohingya Refugee Camps in Bangladesh. *IIUM Press, Intellectual Discourse*, (28:2) 793–806. o.

¹⁰³ Kovács Éva – Takács Judit (2020): Látjuk-e mi jön? A koronavírus-járvány hatása a magyar társadalomra és társadalomkutatásra. *Társadalomtudományi Szemle*, (10/2). Forrás: <https://socio.hu/index.php/so/article/view/808/818> (Letöltés ideje: 2020. 08. 12.)

¹⁰⁴ Cohen, H. Jeffrey (2020): Editorial: Modeling Migration, Insecurity and COVID-19. *Migration letters*. <https://doi.org/10.33182/ml.v17i3.986>

¹⁰⁵ Chimienti, Milena - Solomos, John (2011): *Social Movements of Irregular Migrants, Recognition*,

A humán migráció, annak felgyorsult, tömeges, ellenőrizetlen volta és a (globális) humán pandémia a biztonsági kockázat veszélyét már önmaga létével is növeli, valamint napirenden tartja a megelőző és migrációt kontrolláló intézkedések indokoltságát, annak tudományközi tanulmányozását. Sik Endre a COVID-19 okozta társadalmi viszonyok rezgését „*csapás*” -nak nevezte el.¹⁰⁶ Az egyéneket és azok közösségeit körülvevő folyamatok elemzésével arra a következtetésre jutott, hogy a súlyos veszélyt magában rejtő csapás – a Sorokin Pitirim nevével azonosítható „*társadalmi változás egyik legerősebb előmozdítója*”¹⁰⁷ – a bevezetett intézkedések és társadalmi, gazdasági reakciók eredményeként válsággá (eredeti jelentése: fordulópont) szelídült. Felveti ugyan a Bossányi Katalin által korábban leírt transzformációs válság lehetőségét is¹⁰⁸, de a folyamatok előremutató kezelése miatt annak esélye érdemben csökkent. A járvány-veszély okozta „*csapás*” és a tömeges - valamint a kutatásom tárgyát képező - túlterheléses migráció közötti párhuzam felkészült, eredményes helyzetkezelés esetén a redundáns előzmények kedvezőtlen hatásainak megelőzését, csökkentését segítheti elő.

A COVID-19 globális pandémia okozta helyzet ugyanakkor rámutatott arra a tényre is, hogy a szupranacionális együttműködés eredményeként (pl. korridorok kialakítása a nemzetközi forgalomban, védőeszközök adományozása fertőzöttebb országnak, valamint egyéb intézkedések) a járványt (pl. a fertőzések és a halálesetek száma érdemben csökkent) és az irreguláris migrációt is lehet érdemben kezelni. A nyugat-balkáni migrációs tranzit országok államhatalmi rendszerei a 2020. év tavaszi, nyári kényszerkarantén alkalmazási időszak alatt minimálisra csökkentették az ellenőrizetlen migrációs mozgást, a vándorok irreguláris határátlépését.

1.5. A rendészet szerepe a migrációkontrollban

Minden társadalom fenntartja azt az igényét, hogy az államhatár átlépése (különösen a külföldiek esetében) a jog fennhatósága alatt, a hatáskörrel felruházott szervek által ellenőrzött módon történjen, illetve jogszerűtlenség esetén humánus és arányos joghátrányt alkalmazhasson a normasértővel szemben. A globális migráció

and Citizenship, Globalizations 344-345 o., <https://doi.org/10.1080/14747731.2011.576854>

¹⁰⁶ Sik Endre (2020): Vázlat a csapás társadalomrajzához. Élet és Irodalom, 2020. április 30. Forrás: <https://cutt.ly/XEhwenr> (Letöltés ideje: 2020. 02. 22.)

¹⁰⁷ Sorokin, Pitirim Alexander (1942): Man and Society in Calamity. E. P. Dutton & Co.

¹⁰⁸ Bossányi Katalin (1995): Az élhetőbb kapitalizmus esélye - Interjú Göncz Árpáddal. Mozgó Világ, (2) 3–17. o.

kezelését végző rendészeti szervek a feladatellátásuk során a jog elsődlegességének megfelelően, a szakma szabályai szerint teljesítik a társadalmi elvárásokat. A migrációt kezelő rendészeti intézkedések jellemzően reaktívak, mint ahogyan a magyar Rendőrség rendészeti tevékenysége is az.¹⁰⁹ A reaktív rendészeti feladatellátás hatékonyságának egyik kompenzációs lehetősége a jogalkotás, amely a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában azonosítható módon, szintén többségében reaktív tevékenység volt. Ez a kedvezőtlen körülmény, azaz a felismert probléma hatékony megelőző/támogató jogi eszközeinek hiánya, majd késedelmes megvalósulása szintén elősegíthette a migrációt kezelő rendészeti szervek működésének túlterhelését a hatékonyság-hatásosság viszonylatában.

A migráció rendészete (mint pl. az idegenrendészet) története az ókori Római Birodalom, Egyiptom, Babilónia szabályozási rendszeréig is azonosíthatóak a védikus szent iratokban leírtakon túlmutatva. A magyar idegenrendészet alapjai már az államalapítást követően, István király Intelmeiben és az idegenpolitikában már szintén felismerhető.¹¹⁰

Otto Mayer és Robert von Mohl mellett Lorentz von Stein munkássága is figyelemre méltó, akinek fő műve a hétkötetes „Verwaltungslehre”. Ezek között a második foglalkozik a belügyi igazgatással (Die Lehre von der innern Verwaltung), valamint a negyedik a rendészeti joggal (Polizeirecht).¹¹¹ Stein a munkájában már foglalkozik a vendégjoggal, a kiutasítással, a kivándorlással, valamint pl. meghatározta az idegenjog fogalmát, amely szerinte „*valamely személy hazáján kívüli pusztán ideiglenes tartózkodása*”.

A modern magyar rendészeti szabályozás történetében a migráció szabályozása szintén jelentős teret kapott. Az 1848-1849. forradalom és szabadságharc ideje alatt Szemere Bertalan belügyminiszter adta ki azt a rendeletet, amelynek területi hatálya csak Buda-Pestre korlátozódott. A szabályozás a külföldi állampolgárok tartózkodási szabályai mellett az őket fogadók bejelentési kötelezettségeit is meghatározta. Tartózkodási engedélye nem kapott személy pedig „*bezárítás és kényszerített kivetítés terhe alatt eltávozni tartozik*”.¹¹²

¹⁰⁹ Finszter Géza (2014): Rendészetelmélet. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Pauker Nyomdaipari Kft. 203. o.

¹¹⁰ Zétényi Zsolt (2015): István király intelmei és az idegenpolitika. Hitel, Budapest, (28). 3-12. o.

¹¹¹ Stein, Lorenz von (1865 – 1868): Die Verwaltungslehre I - VII. Stuttgart. Forrás: <https://archive.org/search.php?query=Verwaltungslehre&sin=TEXT> (Letöltés ideje: 2021. 06. 11.)

¹¹² Sallai János (2020): A modern magyar rendészet kezdetei. (3) 232. o. DOI: 10.32577/mr.2020.3.14

A polgári- és a jogfejlődés egyik meghatározó törvényi szabályozásaként Magyarország, mint az Osztrák Magyar Monarchia egyik tagállama az 1879. évi L. törvénycikkben rendelkezett „*a magyar állampolgárság elvesztéséről*”. A jogalkotó ugyan nem írta le, hogy ki az idegen, de az 1. §-ban értelmezte, hogy a magyar korona összes országaiban az állampolgárság egy és ugyanaz, valamint szabályozta az állampolgárság elvesztésének, megszerzésének szabályait és megjelenítette a magyar állampolgárság (48.§)¹¹³ tartalmát. Ezzel a metodikával jól elkülöníthetővé tette, hogy ki a nem magyar, az idegen honos.

Az útlevélügyről szóló 1903. évi VI. törvénycikk, a kivándorlásról szóló 1909. évi II. törvénycikk olyan jogelméleti és redundáns ismeretekre épülő normák voltak, amelyek az aktuális migrációs mintázatot érdemben tudta kezelni. A jelentkező feladatok gyakorlati végrehajtásának rendjét a fővárosi állami rendőrség állományába tartozó laky imre felügyelő és pavlik ferenc főfelügyelő írta le a „határrendészet kézikönyvé” -ben.¹¹⁴

A migráció kezelésével kapcsolatos feladatok a XXI. századi Európa államaiban a rendészeti feladatok szerteágazó területein kerültek szabályozásra. A migráció rendszete - és azon belül pl. az alanyai (állam, ügyfél, hatóság), valamint az időszaki hatások (primer, szekunder, tercier), továbbá a jogkövető magatartásra épülő protokollok, vagy pl. a jogsértés miatti felelősségre vonás - nem tarthat egyetlen szakjog, vagy rendészeti ág alá, hanem azok között a személyi hatály miatti átjárás indokolt. A magyar jog számos területen (pl. szabálysértés, közigazgatási eljárás, közlekedésrendészet, befektetés, adózás, egészségügyi ellátás, külföldi bizonyítványok elismerése, katonai alakulatok államhatáron történő átlépése és más jogintézmények) önállóan kezeli a külföldiekkel kapcsolatos szabályokat annak érdekében, hogy a nemzeti társadalomba illeszkedve, az egyén körülményeit is figyelembe véve legyenek kezelhetők a legkülönbözőbb élethelyzetek. Ádám Antalt hivatkozva, a magyar jogrendszernek szinte mindegyik ágazatában találunk olyan normákat, amelyek bizonyos feltételek mellett külföldiekre is vonatkoznak.¹¹⁵

¹¹³ „*Magyar állampolgároknak tekintendők azok is, a kik a magyar korona országai területén a jelen törvény hatályba lépte napjáig legalább öt év óta megszakítás nélkül, habár több helyen laktak, s valamely belföldi községben az adózók lajstromába be vannak vezetve, hacsak a jelen törvény hatályba lépte napjától számítandó egy év alatt azon törvényhatóság, illetőleg a horvát-szlavon határvidéken azon járási hivatal vagy városi tanács előtt, melynek területén, illetőleg kerületében utolsó lakhelyük van, nem igazolják, hogy idegen állampolgárságukat fentartották.*”

¹¹⁴ Laky Imre - Pavlik Ferenc (1907): Határrendészet kézikönyve. (Határrendőrség, bevándorlás, kivándorlás, útlevél s ezzel összefüggő törvények és rendeletek gyűjteménye.) (16-r. XXVII, 404 l.) Budapest, Pátria r.-t.

¹¹⁵ Ádám Antal (1961): A külföldiek fontosabb jogai és kötelességei a Magyar Népköztársaságban. Jogtudományi Közlöny (6) 351. o.

Az irreguláris migráció által a rendészeti szervekre gyakorolt negatív túlterhelés (a kutatási eredményeim alapján) számottevő hatást gyakorolt az egyéni- és közösségi biztonságérzetre, valamint a közrendre. Az Európai Unió Bírósága által közölt, egységes értelemezést biztosító, iránymutató indokolása szerint a közrend „...minden esetben azt feltételezi, hogy - a társadalmi rend megzavarásán túl, amelyet valamennyi jogsértés megvalósít - olyan valódi, közvetlen és kellően súlyos veszély álljon fenn, amely a társadalom valamely alapvető érdekét érinti.”¹¹⁶

Az államhatár közelében élők, ott szolgálatot teljesítők egyéni biztonságérzetére is épülő közbiztonság olyan kollektív társadalmi termék, amely az egyének és közösségeik tevékenységéből, az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a polgárok önvédelmi képességei és a vállalkozói piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből alakul ki. Ennek mérésére, elemzésére a fejlett demokráciákban egyre bonyolultabb és pontosabb módszereket alkalmaznak. Buzás Gábor a magyar jogtörténet és jogelmélet képviselőinek megközelítéseit (Szamel Lajos, Salgó László, Szikinger István, Nyíri Sándor) bemutatva vezeti le a közrend, a közbiztonság fogalmát. A kutatási eredményeim (pl. interjúk) is visszaigazolták azt az összegzést, amely szerint: „A közrend ez esetben is egy aktuális tartalmat jelenít meg. Nyilvánvaló az, hogy a közrendet számtalan magatartás megvalósításával lehet sérteni. Ezek a magatartások valós időben jelentkeznek. A közrend – a jó közösségi rend – megsértése attól független, hogy az állampolgárok mikor szereznek róla tudomást. Külön kell választanunk egy követelmény felállítását és egy a tényleges állapotot leíró ismérvet. Ha a közbiztonság fogalmakat vizsgáljuk újra, azokban egy követelményrendszer jelenik meg.”¹¹⁷ Finszter Géza ajánlását követve, a kutatásomban súlyozottan kezeltem az interjú és a kérdőív alkalmazásával gyűjthető egyedi, egyénre és a közösségre jellemző adatokat.¹¹⁸

A magyar jogrendszer a külföldiek esetében releváns jogalkalmazói tevékenység során jellemzően a közigazgatás és a rendészet eszközeit alkalmazza. Hautzinger Zoltán szerint a külföldiek beutazásával, kiutazásával és tartózkodásával, a nemzetközi vagy kiegészítő védelem megadásával, az állampolgárság

¹¹⁶ Az Európai Bíróság ítéletének indoklása, C-304/14. sz. ügy, Secretary of State for the Home Department kontra CS

¹¹⁷ Buzás Gábor (2014): Gondolatok a közrendről, közbiztonságról, rendészetről és a rendőri intézkedésről. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs. 117 – 119. o.

¹¹⁸ Finszter Géza (2009): Közbiztonság és jogállam. Jog, állam, politika. Kitekintés, Budapest, 170. o.

megszerzésével, nem utolsó sorban az előbb felsoroltakhoz tartozó normák megsértése miatt indokolttá váló rendészeti hatáskörök alkalmazásával kapcsolatos igazgatási tevékenységek, mint idegenjogi szakigazgatás foglалhatók össze.¹¹⁹ E szakigazgatás egyik jól körül határolható része pedig az idegenrendészet.

A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény¹²⁰ írja le az idegenrendészeti hatósági ügyet, valamint nevesíti az idegenrendészeti hatóságot. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény¹²¹ ugyanezen rendészeti keretekre hivatkozik. Ezek a törvények és végrehajtási rendeleteik szabályozzák azok az elemeket (feltételeket), amelyek alapján a külföldi jogszerű keretek között érkezhethet, átutazhat, tartózkodhat, visszautazhat az országunk érintettségével. A jogalkotó a feltételek és protokollok rögzítésén túl kialakította a jogsértő magatartás esetén alkalmazható rendészeti tartalmú következményeket is. Balázs László mutatja be tanulmányában a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás és az azt követő időszak idegenrendészeti, menekültügyi jogalkalmazói nehézségeit, valamint az ügyféli joggal történő visszaélés elemeit, továbbá a jogalkotó által megoldásra váró problémákat.¹²²

Az 1951. évi Genfi Menekültügyi Konvenció, valamint annak nemzeti elfogadásáról, kihirdetéséről szóló törvényerejű rendelet, a hatályos menekültügyi törvény értelmezi az alkalmazott jogi kategóriákat.¹²³ Magyarország az Alaptörvényben rögzítette a nem magyar állampolgároknak biztosítható menedékjog szerzésének feltételeit, amelynek részletes szabályait sarkalatos törvényben határozza meg az Országgyűlés. Alkotmányos alapelveként deklarálta a kiutasítás tilalmi szabályozása. A menekültként, oltalmazottként, menedékesként, valamint befogadottként történő elismerés feltételeit, rendjét, az eljáró hatóság rendészeti igazgatási feladatrendszerét Magyarországon szintén önálló jogszabály - 2007. évi LXXX. törvény (Mevt) a menedékjogról 1. § - rendelkezik. A szabályozó környezet a

¹¹⁹ Hautzinger Zoltán (2011): A magyar idegenjog rendszere és az idegenjogi (szak)igazgatás. Pro Publico Bono. Magyar Közigazgatás. 2014/2. 73. o.

¹²⁰ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 69. §

¹²¹ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény IX. fejezet 86/A. § a) és b)

¹²² Balázs László (2017): Az idegenrendészeti hatóság tevékenysége a rendkívüli migrációs helyzetben. Belügyi Szemle, Budapest (2) 5-19. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2017.2.1>

¹²³ Kézikönyv a menekült státusz meghatározására szolgáló eljárásról és az azzal kapcsolatos követelményekről, a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv alapján (1992) Genf, 7-10. o. Forrás: https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR_Kezikonyv.pdf (Letöltés ideje: 2019.01.22.)

kérelmező és a menekültügyi hatóság kapcsolatrendszerét, az együttműködési feltételeket, alapjogi garanciákkal védett eljárási protokollt határoz meg, ezek megsértésének következményeivel. A rendészet rendkívül sajátosan érvényesül a menedékjogban és az állampolgársági jogban. Ameddig az idegenjogi szakigazgatásban a beutazással és tartózkodással kapcsolatos normasértések esetén alapvető hatósági jogalkalmazási tevékenységként jelentkezik az idegenrendészet, addig a menekültügyi és az állampolgársági kérdésekhez a rendészet csak rendkívül indokolt módon kapcsolódhat. Ilyen kapcsolódások lehetnek pl. a menedékkérők őrizetének, vagy a menedékkérelem elutasításának, vagy az állampolgárság visszavonásának és az e döntések lehetséges (nem automatikus) következményeként az ország elhagyása érdekében tett hatósági (idegenrendészeti) lépések.

Az államhatár normatív meghatározását Magyarországon egy 2007. évi törvényben találhatjuk.¹²⁴ A nemzetközi jog értelmezésében az államhatár az a síkok vetületeként megjeleníthető – vonal, amely az adott állam területét elválasztja más államok területétől, illetve a „res communis omnium usus” (közösen használt területek) természetű területektől és térségektől.¹²⁵ Az államhatár egyik fő funkciója a fennhatóság térbeli kereteként, hogy befelé együtt tartsa, egymáshoz közelítse a lakosságot, kifelé pedig védelmet nyújtson másokkal szemben. Az államhatár fogalma és léte – az elhatárolás, korlátozás, védelem mellett – egyúttal az összekapcsoltságra, összekötöttségre is utalhat. Sallai János munkásságának egyik meghatározó kutatási tárgya az államhatár kialakulásának, jelölésének története, a fogalmi értelmezés változása. Rávilágít arra a tényre, hogy annak története a dokumentumokkal leírt ókori államokig vezethető vissza. Érdemi különbségek az államterület, az államhatár jelölésében, sértetlenségének biztosításában, átlépési feltételeinek szabályozásában ismerhetők fel.¹²⁶ Németh József a tanulmányában felhívja arra a különbségre a figyelmet, amely elem a hozzáértők számára jól tudott, de a médiafogyasztó társadalmi többség által kevésbé ismert. Ismerteti a fogalmi keretek között a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás jogalkotó által kialakított egyik mesterséges területet, a „tranzitózna” fogalmát. Felhívja arra is a figyelmet, hogy az államhatár egyfajta

¹²⁴ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 1. § Magyarország államhatára

¹²⁵ Bruhács János (1999): Nemzetközi jog II. Dialogcampus, Budapest, 81. o.

¹²⁶ Sallai János (2004): Az államhatárok. Press Publica, Budapest, 5-12. o.

ütközőzónaként biztonsági kockázatot jelent mind a reguláris, mind az irreguláris migráció esetében.¹²⁷

Illés Iván megfogalmazása szerint „... a határok rosszabb esetben nyílt sebek, jobb esetben behegedt sebhelyek a Föld arcán”¹²⁸ A CEASEVAL 2019. évi kutatási eredményeinek ismeretében az interjúk alapján fogalmazódott meg az a megközelítés, amely szerint: „A térbeli határokat csak fizikai határként érzékelik (a vándorok) az országok között, más értelmezése nincs.” Amennyiben az országok között húzódó határvonalakon a vándorok nem találták szembe magukat fizikai akadállyal, vagy élőerős-, illetve technikai határőrizettel, úgy figyelmen kívül hagyták a területi korlátokat a migrációs úticéljuk elérése érdekében.¹²⁹ Ez az értelmezés szinkronitást mutat azzal, hogy „...az ilyen áramlásokat gyakran a határokat kikerülő egyéni életstratégiáknak vagy az illegális mobilitás fekete piacának nevezik”¹³⁰

Az államok a kialakulásuk idejétől kezdve alkottak tematikus szabályokat és hoztak létre olyanfajta szervezeteket, amelyek feladata az országhatárok sérthetlenségének védelme, a szabályozott belépési korlátok alkalmazása, a támadólag fellépő fegyveres egységek elrettentése, a nemzetgazdaság és kereskedelem védelme, az ország számára nemkívánatos személyek és események határon kívül tartása. Valamennyi állam monopolizálja a jogot annak meghatározására, hogy milyen feltételeknek történő megfeleléssel biztosítja a lehetőséget a területéhez történő hozzáféréshez, az oda történő belépéshez, az ottani tartózkodáshoz.¹³¹

A XX. század végére / XXI. század elejére globalizálódott világunkban a határrendészet területén súlyozott kihívást jelent a nemzetközi jog és a migrációkutatás irodalma által egységesen el nem fogadott terminológiájú terrorcselekmények¹³² miatti fenyegetettség, azok tényleges elkövetése, a tömeges (bevándorlás)¹³³, az

¹²⁷ Németh József (2020): Turizmusbiztonság a határ menti övezetekben. In. szerk.: Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György: Turizmusbiztonság. Budapest, Dialóg Campus. 375 – 377; 383 – 385. o.

¹²⁸ Illés Iván (2014): Határok és határmenti együttműködés Közép- és Délkelet Európában. Forrás: <http://www.inco.hu/inco4/innova/cikk2h.htm> (Letöltés ideje: 2020. 04. 26.)

¹²⁹ Bernát Anikó – Fekete Zsófi – Sik Endre – Tóth Judit (2019): Borders and the mobility in Hungary. Technische Universität Chemnitz Institut für Europäische Studien. H2020. 36. o.

¹³⁰ Csizmadia Sándor (2009): Az afrikai államhatároktól a határtalan Afrikáig. In. Szerk.: Csizmadia Sándor – Tarrósy István: Afrika ma. Tradíció, átalakulás, fejlődés. Publikon Kiadó, Pécs. 52. o.

¹³¹ Krasner, Stephen D. (1995): Power Politics, Institutions, and Transnational Relations. In.: Thomas Risse-Kappen ed., Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures, and International Institutions. New York, Cambridge University Press, 268. o.

¹³² Saul, Ben (2006): Defining terrorism to protect human rights. The University of Sydney, Sydney Law School, Legal Studies Research Paper 8-16. o.

¹³³ A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény IX/A. fejezet

irreguláris migráció¹³⁴, a proliferáció, a tiltott áruk és anyagok csempészése, a feladatvégrehajtó állomány integritásának veszélyeztetettsége¹³⁵. A feladatok végrehajtásában címzett szervezetek állománya a migráció szereplői és a szervezett bűnözés elkövetőinek irányából az integritásukban potenciálisan veszélyeztetettek, így a belső biztonságért felelős szervezeteknek kiemelt feladatként kell kezelniük a felderítést és a megelőzést az érintettek körében.

Magyarország Alaptörvénye a Rendőrség alapvető feladatai közé sorolja az államhatár rendjének védelmét, illetve a jogellenes bevándorlás megakadályozásában történő részvételt (46. cikk (1) bek.).¹³⁶ A Rendőrségről szóló törvény 1. § (1)-(2) 9-13., 20. pontjai sorolják az Alaptörvényben rendelt, az államhatárhoz kapcsolódó feladatait, amelyek végrehajtásának az elsődleges címzettje a Rendőrség Szolgálati Szabályzata 3. § (2) c) szerinti, önálló határrendészeti szolgálati ága. A Rendőrség határ- és migrációrendészeti feladatai a határterületen¹³⁷ túl, az ország mélységére is kiterjednek (pl. mélységi migrációs ellenőrzések, fokozott ellenőrzések) valamint idegenrendészeti hatósági jogkörében is teljesíti feladatait. Az elődszervezet 1993. évi létrehozását követően a felelős idegenrendészeti-, menekültügyi hatóság is a szabályzó környezet változásai alapján többször, legutóbb 2019. július 1-jei hatállyal szerveződött át. Ezt követően a Rendőrség szervezeti rendszerében, a hatásköri szabályok érvényesülésével látja el feladatait az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság.¹³⁸

¹³⁴ Hautzinger Zoltán (2016): Szemelvények a migráció szabályozásáról. Pécs, AndAnn Kft., 16-19. o.

¹³⁵ Malét-Szabó, Erika (2015): Az erkölcsi értékrend és a személyiség közötti kapcsolat vizsgálati szempontjai, Belügyminisztérium, Budapest, 65-79. o.

¹³⁶ Hautzinger Zoltán (2011): A fegyveres szervek rendeltetésének alaptörvényi szabályozása. In: Szerk.: Drinóczi Tímea: Magyarország új alkotmányossága. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs. 66-71. o.

¹³⁷ A határterületről, valamint a határátkelőhely területére nem határátlépés céljából történő belépés és tartózkodás szabályairól szóló 330/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet

¹³⁸ Hornyik Zsuzsanna (2020): Interjú dr. Kiss Attilával, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság vezetőjével. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság megalakulása. Belügyi Szemle (68/9) 157-160. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.9.10>

2. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ MINT SAJÁTOS MIGRÁCIÓTÍPUS ÉRTELMEZHETŐSÉGE A RENDÉSZETI MŰKÖDÉSSEN

„A tétlenség gyengít, a gyakorlás erősít, a túlterhelés árt.”

(Sebastian Kneipp)

2.1. A kutatásról

Magyarország schengeni külső határszakaszára nehezedett, 2015. évi túlterheléses migráció időszakában a nem megszokott mintázatú migrációs eseménysor kezelése során olyan új tipológiai elemek empirikus felismerésére és beazonosítására nyílt lehetőség, amelynek vizsgálatát tudományos módszertannal hajtottam végre. A kutatásom eredményeként az adatelemzések, a forráskutatások, az interjúk és a kérdőívek értékelésének eredményei megerősítették a megfogalmazott hipotéziseket.

A kutatás feltárt egy, a migráció feladatainak kezeléséért elsődlegesen felelős szervezet tevékenységére gyakorolt olyan negatív hatást is, amely szervezett alapokra épült és a feladatellátás hatékonyságának, az ellenőrzések (pl. ruházat és csomagátvizsgálás, személyi adatok, okmány hitelesség és ujjlenyomat ellenőrzés, további módszertani elemek) biztonsági eredményességének csökkentését célozta meg. Az ebben megnyilvánuló, a rendvédelmi szervek (súlyozottan a Rendőrség) tevékenységében jelentkező túlterhelés a magyar migrációkezelés történetében annak ellenére előzmény nélküli, hogy a XX. században is történtek tömeges befelé és kifelé irányuló vándorlások is az országunkat érintően.¹³⁹

Annak érdekében, hogy az ellenőrzési rendszer ne omoljon össze, az ország államhatárának biztonságos határőrizete ne sérüljön - különösen, hogy továbbra is érvényesüljön a humanizmus elve a kontroll során - új alapokra célszerű helyezni a migráció ellenőrzésének feladatrendszerét. Ennek a megközelítésnek az alapját képezi az elemek folyamatos korrekciója a migrációs jelenségek makró- és mikro elemzési, rövid-, közép- és hosszútávú, kockázatelemzésen alapuló prognózisának ismeretében.

¹³⁹ Például: Németország 1939-ben Lengyelországba történt bevonulása után lengyelek, a második világháború időszaka alatt és azt követően görögök menekültek Magyarországra. Országunkból 1956. év őszén a lakosság 2%-a menekült külföldre. Az 1980-s években NDK állampolgárok tömege érkezett Magyarországra, akik közül nagy számban menekültek az államhatárunkon keresztül Ausztriába. Az 1989. évi romániai forradalom következményeként, majd a jugoszláv polgárháború, a koszovói exodus miatt tízezrek menekültek országunk területére, kértek, kaptak, tartózkodtak valamilyen jogcímen.

2.2. A migráció kezelésének túlterheléséhez kapcsolódó fogalmi keretek

A migráció mint globális társadalmi jelenség reguláris és irreguláris tipológiai megközelítésének rendészeti vonatkozású hatásai kevésbé képezik kutatások tárgyát a hazai és nemzetközi kutók részéről, azok többségében a humán migrációhoz kapcsolódó jogsértéseket vizsgálják, rendszerint az elkövetői és sértetti, illetve a védett jogi tárgy oldaláról. A már publikált kutatási eredmények ajánlásai jellemzően reaktívak. Deklarálható hiányosságként azonosítható, hogy a reguláris és irreguláris migrációs hatásokat nem kezelik komplexen, valamint a társadalom tagjait érintő direkt és indirekt hatások negatív túlsúlya jelenik meg, továbbá az alkalmazott és leírt rendészeti protokoll költséghatékonysága is vitatható.

A túlterhelésnek a jelenkorban is helytállónak értékelhető a magyar nyelv korai szótára szerinti XIX. századi értelmezése, leírása: „*kellő mértéket haladó terhet rak valamire, vagy valakire*”. A Czuczor Gergely és Fogarasi János által szerkesztett szószerkesztetben a „*kellő*” olyan pozitív tartalmú jelző, amely arra utal, hogy „*tetsző, kívánatos...*”, ugyanakkor a „*mérték*” fogalma akként kerül magyarázatra, hogy az „*... ismért mennyiség, mely által egy más ismeretlen mennyiséget magyarázunk meg.*”¹⁴⁰ Álláspontom szerint a korabeli, általános tartalmú értelmezés a jelenkorra történő absztrahálásával, a migrációtípológia tárgykörében is alkalmazható. A túlterhelés a társadalom működése területén az adott rendszernek a jelenségek részben, vagy egészében történő, kevésbé prognosztizálható – jellemzően külső behatás eredményeként – olyan mértékű hatásváltozás növekedését feltételezi, amely érdemi beavatkozás nélkül negatív hatású, kritikus következményeket (is) okozhat.

A migráció nagyságát, intenzitását és érdemi jellemzőjét generáló faktoroknak jól beazonosítható, kockázatelemzésekkel prognosztizálható hatásmechanizmusa van. Ez, a szélsőséges viszonyoktól mentes időszakban hatékony migrációkezelési háttérrel tud biztosítani a felelős hatóságoknak (pl. a háromelemes időfaktor, a távolságok és a migrálók prognosztizálható számának ismeretében). Amennyiben viszont előre kevésbé prognosztizálható, kevésbé- és/vagy nem ismert rendkívüli migrációs faktorok is megjelennek a mintázatban, akkor azok hatása jelentős többlet terhet róhat a

¹⁴⁰ Czuczor Gergely – Fogarasi János (1874): A magyar nyelv szótára. <https://mek.oszk.hu/05800/05887/pdf/> VI. kötet 3., III. kötet 1.; IV. kötet 1. rész

kibocsátó és tranzit területeken túlmenően, a fogadó területek, illetve országok részére is.

A kutatás időszakában olyan tömeges, kényszermigrációt kiváltó események történtek (pl. a szíriai háború, az afganisztáni folyamatok, a rohingyák üldözése, a jemeni és kongói extrém erőszakos cselekmények, a venezuelai gazdasági válság, a klimatikus változások okozta humán-migráció Mozambikban, a Fülöp-szigeteken és további más helyeken), amelyek következtében emberek tíz- és százazrei, milliói - az irreguláris migráció ellenőrzését, kezelését végrehajtó szervek prognosztizálható feladatainak nagyságrendnyi korrekciós igényét előre vetítve - keltek útra, hagyták el származási helyüket időszakosan, vagy akár a visszatérés legcsekélyebb lehetősége, illetve szándéka nélkül. Ezeknek, illetve a további migrációt kiváltó egyéb faktorok következményeként napjainkban a nemzetközi migrációban érintett személyek becsült száma globálisan körülbelül 272 millió ember, amelynek kétharmada munkaerőt jelentő bevándorló lehet.¹⁴¹ Ez a szám továbbra is a világ népességének nagyon kis százaléka (3,5%). A nemzetközi migráció irregulárisan mozgó vándorainak becsült száma és aránya azonban már meghaladja azokat az előrejelzéseket, amelyek korábban a 2050-es évre készültek és 2,6%, illetve 230 millió ember vándorlását prognosztizálták¹⁴². A geopolitikai, gazdasági és egyéb viszonyok elemzése alapján, a globális szinten a legnagyobb létszámokat befogadó célországok - USA, Németország, Szaúd-Arábia, Oroszország, Nagy-Britannia és Észak-Írország, Franciaország, Egyesült Arab Emírségek - migrációban érintett státusza valószínűleg huzamos időn keresztül nem fog megváltozni.

Ez a megszokott - pl. jogalkotói-, társadalmi-, média hatásokat kevésbé kiváltó - jellemzőkkel bíró folyamat és az előre nem, vagy kevésbé ismert események miatt a XXI. évszázad népvándorlásaként is azonosítható, globális ösztársadalmi jelenség számos országban, nemzetben kiváltotta a „*harag korát*”¹⁴³. Pankaj Mishra kutatási eredményei megerősíthetők, hiszen egyes nemzetállamok társadalmi a szélsőséges események szélsőséges hatásaira szélsőségesen reagáltak. A kialakult helyzetek egyfajta kezelésére az ENSZ és tagállamai nemzetközi szinten koordinált ajánlásokat

¹⁴¹ World Migration Report (2020). International Organization for Migration, Geneva, 28-29. o. Forrás: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)

¹⁴² Department of Economic and Social Affairs Population Division (2019): International Migration 2019 Highlights. UN, New-York, ST/ESA/SER.A/439) 6-9. o.

¹⁴³ Mishra, Pankaj (2017): Age of Anger. A History of the Present. Farrar, Straus and Giroux, New York

közvetítettek¹⁴⁴, elfogadva az állami szereplőkön túl az NGO-k és civil segítők aktív együttműködését, ami erősítheti a humán migráció hatékony, egységes elveken nyugvó kezelését.

A nyugat-balkáni migrációs főirány 2015. évének eseményei Magyarországot érintően is rámutattak arra a tényre, hogy a globalizáció és a felgyorsult vándorlás miatt egyfajta negatív hatásként mind a reguláris, mind az irreguláris migráció ellenőrzési feladatait végrehajtó szervezetekre nehezedhet olyan többlet-terhelés, amely meghaladhatja a szervezetek normál és a megnövelt működési kapacitását.

A migráció okozta állami és társadalmi faktorokra jellemző túlterhelés negatív hatása (másként kifejezve a túlterheléses migráció mint migrációtípológiai elem) a nagy társadalmi mozgásokat, vándorlásokat kiváltó eseményekkel párhuzamosan, vagy azokat követve jelenhet meg, hasonlóan a kutatásom tárgyát nem képező pozitív hatásokhoz. A történelem során, a migráció irodalmában fellelhető leírások szerint települések lakossága, nemzetiségek pusztultak el a vándorlásuk ideje alatt, vagy menekülésük valamelyik állomásán, ahol a fogadó nemzet és annak felelős szervei nem tudtak, vagy nem akartak részükre megfelelő (általuk elfogadott) védelmet, ellátást biztosítani, eljárást lefolytatni. A globalizált világban jellemző a fenntartható fejlődésre való törekvés legtöbb állami funkció szegmensében, így a migrációs jelenségek kezelésében is. Ezeket a fejlett jogállamisággal bíró társadalmak a nemzetközi és nemzeti jog, valamint az etikai normák talaján, továbbá a gazdasági kapacitás függvényében, objektív helyzettudatossággal és rendészeti eszközökkel törekednek kezelni.

A nemzetközi migráció koncentrált megjelenése jellemzően térben szűkül és időtartamában behatárolható. A reguláris migrációt ellenőrző határforgalomban az arra kijelölt határátkelőhelyek területe a nemzetközi személy és járműforgalom áramlásában egyértelműen beazonosítható egyenként, vagy akár a túlsó országot szerinti viszonylatokként is, amennyiben az intenzív határforgalom több határátkelőhelyet érint. Az irregulárisan migrálók az alkalmazott módszer függvényében, de meghatározó többségi arányban a határátkelőhelyek közti szakaszokon kísérik meg átlépni az államhatárt. Ezek az átlépési helyszínek, szakaszok a határrendészeti elemzések és értékelések adatainak felhasználásával leírhatók. Az irreguláris migráció nagyságrendjétől függően jelennek meg rendészeti

¹⁴⁴ UN IOM (2016): The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Forrás: <https://www.iom.int/global-compact-migration> (Letöltés ideje: 2020. 09. 14.)

intézkedési helyszínekként az azonosított átlépési pontok az államhatáron, az érintett szakaszok száma és azok hossza, jellemzői. Figyelembe kell továbbá venni a térségben intézkedés alá vont, jogszerűtlenül tartózkodó külföldiek állampolgárságát (magáénak vallott) számát, azok szociokulturális jellemzőit, az irreguláris határátlépési módszerét.

A határrendészeti alapfeladatok végrehajtása során érdemi irreguláris migrációs nyomás hárulhat a Rendőrségre, amely annak következtében az alapfeladatait a saját forrásainak teljeskörű alkalmazásával sem képes, vagy csak részben képes végrehajtani.

Magyarországon a túlterheléses migráció az államhatár átlépésének reguláris és irreguláris fajtájában egyaránt megjelenhet. Az államhatárt jogszerűen csak ellenőrzés mellett, a vonatkozó normatív feltételeknek megfelelés esetén lehet átlépni, az arra kijelölt helyeken és időszakokban¹⁴⁵; az ellenőrzés jogát és kötelezettségét az Alaptörvény a Rendőrség hatáskörébe utalta.¹⁴⁶ A Rendőrségről szóló törvény alapján a szervezet határrendészeti feladatainak részét képezi a határforgalom ellenőrzése és a határőrizeti tevékenység is.¹⁴⁷ Az államhatárt átlépni szándékozók jogkövető formájában, a tendenciózus határforgalom növekménnyel járó folyamatok nem megfelelő szervezeti kezelése, vagy pl. rövid idő alatt az átlagosan jellemző nagyságrendtől érdemben eltérő létszámú utas, jármű kapacitásbéli, szervezési hiányosságokra visszavezethető problémái miatt jelentősnek értékelhető várakoztatás alakulhat ki adott határátkelőhelyen.

Az államhatárt érintő migráció típusain belül, annak ellenőrzöttsége szerinti fajtája esetén, megfelelő módszertannal beazonosítható a szervezettség. Ez az elem a migrációs folyamat változóinak tudatos, külső hatások eredményeként bekövetkező korrekciójaként azonosítható, a hatás-ellenhatás törvényének mintájára.¹⁴⁸

A reguláris migráció esetén a túlterhelés jellemzően az utasforgalom részéről, az előzetes információszerzés ismeretében feltételezett magas színvonalú szolgáltatás (pl. autópályán történő közlekedés, utasforgalmi kiszolgáló létesítmények, közlekedés- és közbiztonsági helyzet), vagy az állam részéről alkalmazott

¹⁴⁵ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 11. § Az államhatár átlépésének feltételei

¹⁴⁶ MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE (2011. ÁPRILIS 25.) 46. CIKK (1)

¹⁴⁷ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. § A Rendőrség feladata

¹⁴⁸ Ropolyi László (2002): A hatás-ellenhatás törvénye és a migráció szociológiája. Forrás: <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/tudomany-tortenet/ch12s04.html> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)

adminisztratív eszközök miatt jelentkezhet (pl. útvonalengedélyek kiadása, határátkelőhelyek nyitvatartási idejének korlátozása, vízumkiadásra feljogosított határátkelőhelyek megjelölése, közlekedési hálózat fejlesztése). Ezek az objektív, a migráló egyéni döntésén kívül eső tényezők egyenként és egymásra épülve, a következményi hatásokat növelve, időtartamban behatárolható intenzív változásokat képesek generálni (pl. államhatáron átvezető autópályán útzár alkalmazásával kezelt közlekedési baleset, az ország területén azonos, vagy egymást követő nemzetközi érdeklődést kiváltó rendezvények).

A szervezeti tevékenység színvonalának negatív befolyásolását az ellenőrzések, az intézkedések alá vontak számának eseti, nem megszokott növekedése okozhatja. A migráció kezelésére hivatott állami szervek (így pl. a Rendőrség, Nemzeti Adó- és Vámhivatal) a jogszabályokban meghatározott (és megszokott) viszonyokra tervezett szervezeti struktúrában, létszámmal és pénzügyi keretek közt látják el feladataikat. Ezeknek a szervezeteknek a működése trend-elemzésekre épülnek és emiatt jellemzően csak közép-, valamint hosszútávú belső korrekciókra képesek. Ezeket a jellemzőket (értsd: a határforgalom áramlásában, a migrációs folyamatokban bekövetkező rövidtávú, intenzív hatást gyakorló változásokat) a jogalkotás, az államapparátus csak reaktívan képes kezelni, és pedig azok szervezetszervezésének felismerését, azonosítását és kezelési módszertanának kialakítását követően.

Az állami irányítás alatt tevékenykedő szervezetek intézkedései – különösen az intézkedés alá vontak jogainak korlátozása, pl. ruházat- és csomagátvizsgálás, jegyzőkönyvi meghallgatás, ujjnyomat- és arckép-rögzítés, előállítás, egyéb cselekménye - csak jogszabályban rögzített keretek között és időtartamban hajthatók végre. Amennyiben ennek a feladatának a rendészeti szerv intézkedési kötelezettséggel terhelt tagja nem, vagy csak részben tesz eleget, akkor felelősséggel is tartozik érte. Ezeket a működtetési oldalon megjelenő késedelmes reagálásokat felismerve használhatják ki a túlterheléses migrációs környezetet kialakító koordinátorok, mint a túlterheléses migráció fogalmában leírt szervezési szintek tagjai, akiknek az a célja, hogy a rendészeti szerv csak a biztonsági hatékonyság csökkenésével tudja végrehajtani a migrációs ellenőrzési feladatait. Ez a tudatos tevékenység – a migráció ellenőrzési hatékonyságának csökkentésével – veszélyezteti az adott állam társadalmi rendjét, biztonságát, gátolja a rendészeti szervek és a migráció kezelésében érintett más állami szereplők jogszerű működését, csökkenti

azok korrekciós képességét, azaz a kialakult vagy kialakulni látszó helyzetekre történő megelőző, rugalmas reagálását.

A XX. században erősödő jelenségként azonosíthatók azok az elkövetési magatartások, amelyek lerontják a legális (reguláris) migrációt (pl. a legális beutazást követő tartózkodási szabályok megszegésével, vagy az úgynevezett túltartózkodással).¹⁴⁹ A köznyelvben az illegális szó használata elterjedtebb, azonban pl. Shadid Haque és emberjogi szervezetek hangsúlyozzák, hogy senki sem lehet illegális.¹⁵⁰ Egyetértek Nagy Boldizsárnak azzal az ajánlásával, amely figyelmen kívül hagyja a kifejezések militarista tartalmú értelmezhetőségét és nem jelent olyan markáns kriminalizálást a kifejezések jelentésének értelmezése, mint a legális és illegális szavak esetében.¹⁵¹

Az irreguláris migráns/vándor a globális kontextusban az a személy, akinek az adott ország területére történt szabálytalan be- és kilépése, a beutazási feltételek megsértése vagy a beutazáshoz, a tartózkodáshoz szükséges jogalap lejártja miatt nincs engedélyezett jogi státusa egy tranzit- vagy befogadó országban. Az előző értelmezés az EU jogterminológiai alkalmazása szerint egy schengeni állam területén tartózkodó, harmadik országbeli olyan állampolgár, aki nem vagy már nem teljesíti a Schengeni határellenőrzési kódexben meghatározott beutazási, vagy az EU-tagállamba való belépés vagy tartózkodás egyéb feltételeit.¹⁵²

A globalizált világ társadalmi veszélyeztetettsége és a migrációelméletek fejlődésének eredményeként teret nyert az az elméleti megközelítés is, amely arra a tényre alapoz, hogy a vándor ugyan jogszerűtlenül érkezik valamely területre, de a tartózkodásának jogszerűsége minimálisan is érdemi vizsgálatot igényel, mint például a nem visszairányítható (non-refoulement)¹⁵³ kategória. Az ilyen migrálók azonosíthatóságára jelent meg a regisztrált és nem regisztrált (documented,

¹⁴⁹ Töttös Ágnes (2015): A legális migrációs csatornákkal való visszaélés kérdései az uniós és hazai jogban és gyakorlatban. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Migráció és rendészet. MRTT Migrációs Tagozat. Pécs, 215. o.

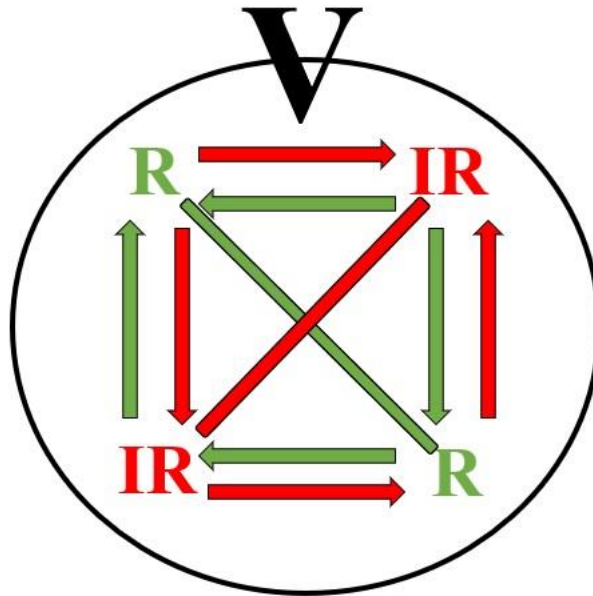
¹⁵⁰ Haque, Shahid: Senki sem lehet illegális. Forrás: <https://bordercrossinglaw.com/nohumanbeingisillegal> (Letöltés ideje: 2019. 11. 19.)

¹⁵¹ Nagy Boldizsár (1996): Lehetséges-e belső határok nélküli Európai Unió közép- és kelet-európai államokkal való bővülés után? In: Sik Endre; Tóth Judit (szerk.): Táborlakók, diaszpórák, politikák, Budapest 180-194.o.

¹⁵² Az EU irreguláris migráns fogalmi értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/irregular-migrant_en (Letöltés ideje: 2020. 11. 21.)

¹⁵³ Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének útmutatója a visszaküldés tilalmának értelmezésére. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-guidance-reducing-refoulement-risk_hu.pdf

undocumented) fogalom. Hood és Morris arra hívja fel a figyelmet, hogy a leírás alanyai olyan speciális helyzetben vannak, amelyben a mindennapi megélhetésükhöz, valamint a sürgősségi egészségügyi ellátásukhoz szükséges nyilatkozási jogon túlmenően semmiféle egyéb lehetőségük nincs.¹⁵⁴

3.számú ábra
A migráció regularitásának modellje – saját szerkesztés
(V=vándor; R=reguláris; IR=irreguláris)

A jogszerűség folyamatának gondolatmenetét követve Mark Provera rámutat, hogy a legálisan érkező és tartózkodó személy is válhat jogszerűtlenül tartózkodóvá, ha annak jogi feltételei megszűnnek.¹⁵⁵ Az irreguláris migráció fogalmi eleme a jogszerűtlenség, ami az adott országba vándorlás, az államhatár átlépése vagy az országon belüli tartózkodás esetén nem a vonatkozó jogi előírások szerinti magatartás következményeként jött létre.¹⁵⁶ Ugyanakkor a jogszerűtlen (illegális) beutazásból is származhat jogszerű, de mégis irreguláris (például menedékkérelem elbírálása miatti) tartózkodás, illetve a jogszerű tartózkodás is irreguláris helyzetté alakulhat, ha annak jogi feltételei megszűnnek.

¹⁵⁴ Hood, Trey – Morris, Irwin L. (1998): Give Us Your Tired, Your Poor, ... But Make Sure They Have a Green Card: The Effects of Documented and Undocumented Migrant Context on Anglo Opinion Toward Immigration. *Political Behavior*. (20/1) 2-8. o.

¹⁵⁵ Provera, Mark (2015): The Criminalisation of Irregular Migration in the European Union - CEPS paper in Liberty and Security in Europe No. 80/February 4-19. o.

¹⁵⁶ Hautzinger Zoltán (2016): Szemelvények a migráció szabályozásáról. Pécs, AndAnn Kft., 10-12. o.

Az irregularitás ezekből következően egy állapot jogszerűségének a megváltozásától függ, egyben bizonytalan (uncertain), titkolt (clandestine), vagy biztonságfosztott (insecurity) migrációs helyzetet teremthet, amire Stéphane de Tapia hívja fel a figyelmet a tanulmányában.¹⁵⁷ Ezek a fajta státuszok a külföldiek esetében a nem azonosított és nem azonosítható személyazonossággal egyfajta előnyt (pl. hatósági eljárások alól ki tudja vonni magát), de egyúttal hátrányt is (pl. integrációs és egészségügyi juttatásokhoz való hozzáférés hiánya), illetve az államot érintően jellemzően hátrányt (pl. joggal történő visszaélés, biztonsági kockázat) generálhatnak.

2.3. A humán migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterhelésének fogalma és elméleti modellje

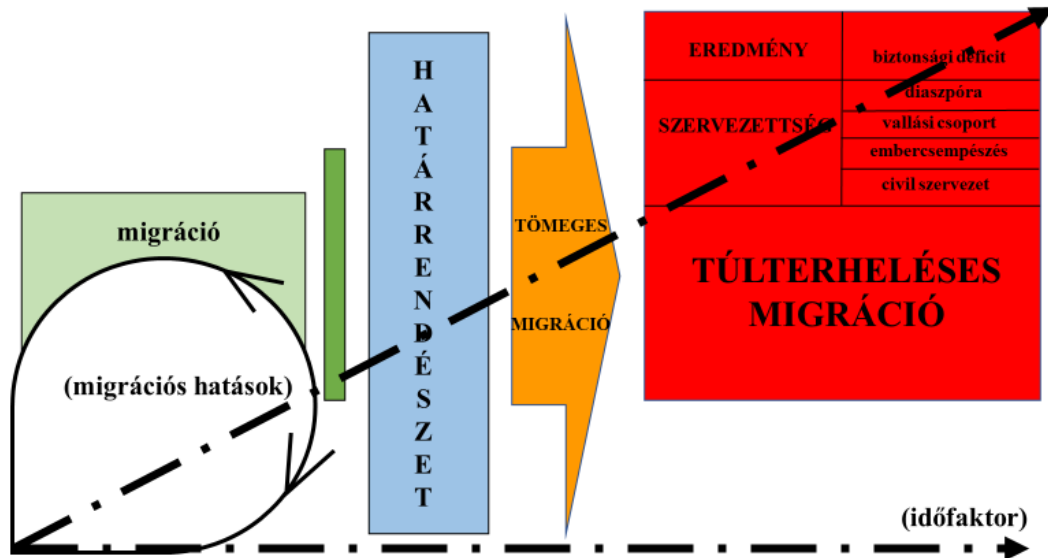
Az államhatáron (határátkelőhelyen) megjelenő túlterheléses irreguláris migráció - a kutatási eredményeim viszonylatában - a globalizált világra jellemző olyan koncentrált társadalmi jelenség, amelynek objektív elemei:

- térben és időben behatárolhatók,
- szervezeten és intenzíven,
- járulékos hatásaikkal veszélyeztethetik, gátolhatják a felelős hatóság jogszerű és flexibilis, proaktív tevékenységét,
- amelynek eredményeként a felelős hatóság határellenőrzési és a hatáskörébe utalt eljárási feladatainak végrehajtásában az inflexibilis reaktív feladatellátással biztonsági deficit keletkezhet.

A rendészeti szerv migrációkezelési feladatellátására gyakorolt túlterheléses hatás időbeni megjelenése, tartama kétféleképpen azonosítható. Egyrészt a jelenség előzetesen észlelhető, elemezhető, prognosztizálható előzmények nélkül, reálisan előre nem tervezhető váratlansággal aktiválódik. Másrészt egy folyamatosan növekvő, a rendészeti szerv feladatellátásában többlet-teljesítési igényeket kiváltó eseménysor jellemzi, de mindkét esetben - utólag megállapíthatóan - a negatív hatásgyakorlás kezdeti időszaka éppúgy beazonosítható, mint annak lezárulása. A túlterheléses

¹⁵⁷ Stéphane, de Tapia (2002): New patterns of irregular migration in Europe - Centre National de la Recherche Scientifique, France 22. o.

hatásgyakorlás lezáró időszak a rendészeti szerv migrációkezelési feladatainak megszokott viszonyai közé történő visszarendeződést jelenti.

4. számú ábra
A túlterheléses migráció fogalmának elméleti modellje – saját szerkesztés

A túlterheléses migráció megvalósulása - mint migrációelméleti tipológiai fogalom - a vándorok és a kapcsolódó szervezési szintek képviselőinek szándéka az államhatár jogellenes átlépésére, a tranzit és/vagy befogadó államok migrációt ellenőrző hatóságai rendes munkakörülményeinek a megváltoztatására irányul. Ennek során elégséges az eshetőleges szándék, amely pl. a tömeges vonulásban, a felsorakozó hatósági szervek alacsonyabb létszámának a meghaladásában nyilvánul meg, nem feltétlenül kell, hogy egyenes szándék legyen, az ellenőrzési hatékonyság gyengítésére.

A jelenség hatásgyakorlása épp a túlterhelés jellemzőjeként az érintett rendészeti szerv illetékességi területének egy vagy több részére, de kiterjedésének, mobilitási irányának azonosíthatóságával történik. A hatásgyakorlás szervezési oldalán a cél az ellenőrzési terület bővítése, amellyel a rendészeti szerv humán erőforrásait, eszközparkját szét kell bontani, a változások függvényében mobilizálni. A rendészeti szerv célja a kívülről érkező hatásgyakorlás területének ellenőrzés alatt tartása, a kiterjedés megakadályozása, a megelőzés és helyzetkezelés.

A túlterheléses migráció tipológiai azonosítását megelőző kutatásaim felhívták arra a figyelmet, hogy a mozgó tömeg létszáma növekszik, ami a rendészeti szerv

állományának és a területileg érintett társadalom tagjainak a biztonságérzetét csökkenti. A túlterheléses negatív hatásgyakorlás minél rövidebb időtartam alatt, minél nagyobb létszámra növekszik, annál reálisabb az esélye, hogy a migrációellenőrzési feladatok végrehajtásának teljessége csorbát szenved, a biztonsági elemek sérülnek.

Az államhatáron irregulárisan belépni szándékozó vándorok nagy létszámú tömege már önmagában képes zavart okozni az eltérő kultúra, a jelentkező ellátási igények, a kommunikációs problémák miatt. Amennyiben ez a jelenség a szervezési szint(ek) által irányított keretek között pl. agresszióval, a rendészeti intézkedési protokoll passzív vagy aktív megszegésével, a személyes adatok eltitkolásával, valótlan adatok közlésével, megalapozatlan egészségügyi ellátási igények kikényszerítésével, rongálással súlyosbodik, további intézkedésekre kényszeríthetik az eljáró hatóságot. Ezek a szükségtelen, a jogszerű eljárási időtartamot növelő, érdemi hatékonyságú rendészeti feladatellátás nélküli cselekmények az azonos időszak alatt nagy létszámú intézkedés alá vont külföldi esetében kényszerhelyzeteket alakíthatnak ki. Ennek következtében az intézkedő, eljáró szervezet a kapacitásai függvényében mérlegel és dönt arról, hogy a jogalkotói szándékot milyen opcionális keretek között valósítja meg úgy, hogy azzal ne kövessen el jogsértést, valamint a külföldivel szemben a rendelt eljárási cselekményeket végrehajthassa. Ezeket a rendőri interjúk összegző eredménye alapján magas szintű rugalmassággal, a változó környezetre történő azonnali komplex reagálással, valamint azon is túlmutató, előzetes tervezésen alapuló, megelőző célzatú intézkedésekkel lehetséges biztosítani.

A migráció kezeléséért felelős rendészeti szerv feladatellátására gyakorolt túlterhelés objektív hatása (annak szervezési szint általi célzatossága miatt) kiválhatja a határellenőrzési feladatok végrehajtási hatékonyságának érdemi csökkenését, a külföldiek ellenőrzés nélküli tömeges bejutását az államhatáron. Kiválthat olyan negatív objektív hatást is, amelynek célja, hogy a rendészeti szerv az adott időszakban, adott helyszínen rendelkezésére álló kompetenciákkal ne legyen képes ellátni jogszerűen, szakszerűen és humánusan a jogalkotó által meghatározott feladatokat. A szervezett, negatív hatásgyakorlás elérheti a rendészeti szervezet teljesítőképességének határait, aminek következtében a szervezet elveszíti a további korrekciós lehetőségét és a külső hatások átveszik a működése felett az irányítást. Mindezek következtében a szervezet már csak az események utánkövetésére, a kialakult körülmények utólagos kezelésére képes, aminek leg súlyosabb

következményeként csökken a hatékonyság, és kialakul annak a lehetősége, hogy olyan külföldi jusson be az országba, akinek az ellenőrzése, illetve regisztrációja hiányos, és ezért az illető benntartózkodása egészségügyileg, bűnügyileg már valós veszélyt jelenthet.

A kockázatot magában rejtő humán migrációt kutatók felhívják arra a figyelmet, hogy nem csak az irreguláris, hanem a reguláris migráció alanyai, a menekültügyi eljárást kérelmezők között is jelen vannak olyan személyek, akik az adott társadalomra veszélyt jelenthetnek.¹⁵⁸ A migráció túlterheléses hatása a migráció tömeges jelenségen azzal mutat túl, hogy a megjelenésében a szervezettség és a célzatosság is azonosítható. A túlterheléses migráció szervezésének négy szintje (diaszpóra, vallási csoport, embercsempészség, civil szervezet) érdemben azonosítható és azok önálló, vagy közös alkalmazása biztosíthatja az alapot annak céljára, azaz az ellenőrzést végrehajtó szervezet működésképtelenné tételére, a biztonsági deficit kialakítására.

2.4. A reguláris migráció által kiváltott túlterhelés

A tömeges bevándorlás értelmezését az Országgyűlés a menedékjogról szóló törvényben tételesen sorolja; a jogalkotó e normatív leírást a hazánk külső határain megjelenti, de azt megelőzően nem megszokott migrációs mintázatú irreguláris migrációs jelenség kapcsán alkotta meg.

Balla József tanulmányában kifejti, hogy a határforgalom ellenőrzése során, a nemzetközi és nemzeti jogszabályi környezet rendelkezéseit tiszteletben tartó, reguláris utazók határátlépésre jelentkezésekor az ellenőrző hatóságok a vonatkozó normák, valamint az eljáró hatóság kiadmányozásra jogosult vezetői intézkedéseit követve látják el feladataikat¹⁵⁹. Az uniós Kódex¹⁶⁰, valamint végrehajtási szabályainak egységes gyakorlatát rögzítő Kézikönyv¹⁶¹, továbbá az ORFK Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló utasítása¹⁶² kötelező elemként

¹⁵⁸ Laufer Balázs (2017): Migrációs státuszkérelmezők esetében felmerülő lehetséges nemzetbiztonsági és terror kockázatok. Terror és elhárítás, (6). 3. 67-107. o.

¹⁵⁹ Balla József (2017): A schengeni elvek szerinti határforgalom-ellenőrzés tartalmi elemei Magyarországon 2016-ban. Magyar Rendészet (3) 13-30. o.

¹⁶⁰ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.)

¹⁶¹ A Bizottság ajánlása a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös Határőrök gyakorlati kézikönyve C(2006) 5186 végleges

¹⁶² Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás 17. (64) és 18. (69.)

elrendelik a vonatkozó normák és intézkedések követelményszintű és maradéktalan alkalmazását, illetve érvényesítését a határforgalom ellenőrzése során.

A jogalkotó a határforgalom-ellenőrzés (a kutatásom során alkalmazott értelmezésem szerint az államhatáron átlépő, ellenőrzött személy- és járműforgalom, mint a reguláris migráció kontrollja) feladatainak szakmai sávjában is felismerte azt a lehetséges helyzetet, amelyben a határátkelőhelyeken jogszerűen átlépni szándékozók száma, a forgalomáramlás intenzitása, illetve egyéb okok miatt torlódás, várakozás alakulhat ki, különösen e rendkívüli helyzet kezelésére kevésbé alkalmas feltételrendszer nem megfelelősége esetén. Ennek megelőzésére, kezelésére fogalmazta meg az ellenőrzés gyorsításának lehetőségét a reguláris határforgalom ellenőrzésével szemben támasztott követelmények biztosításának igénye részeként. Külön kategóriákba csoportosítja az átlépésre jelentkező utasokat¹⁶³, amelyekhez hozzárendeli azok ellenőrzési metódusát.¹⁶⁴ A jogalkotó felismerte annak lehetőségét és a szabályozása során önálló cikkben deklarálta, hogy amikor „... a határátkelőhelyeken a várakozási idő túl hosszúvá válik, és már valamennyi személyzeti, létesítménybeli és szervezeti erőforrást kimerítették...” akkor erre az esetre biztosított a határforgalom ellenőrzése könnyítésének intézménye.¹⁶⁵ Ezek a lehetőségek elsődlegesen az időszakos, rövid időtartamú és kritikus forgalmi helyzetek kezelését támogatják.

Az ellenőrzött határforgalomnak a - globalizált társadalmi környezetünkre jellemző és különösen a hazánk 2007. évben teljes jogú tagként a Schengen-övezethez történt csatlakozását követő¹⁶⁶, valamint a 2008. évi gazdasági világválságot - komplex hatásait a felelős hatóságok az előző szabályozókra épülő proaktív szakmai módszertannal kötelesek kezelni.

¹⁶³ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.), értelmező rendelkezések 2. cikk 5-6. pont; VII. melléklet - A személyek egyes kategóriáira vonatkozó különleges szabályok

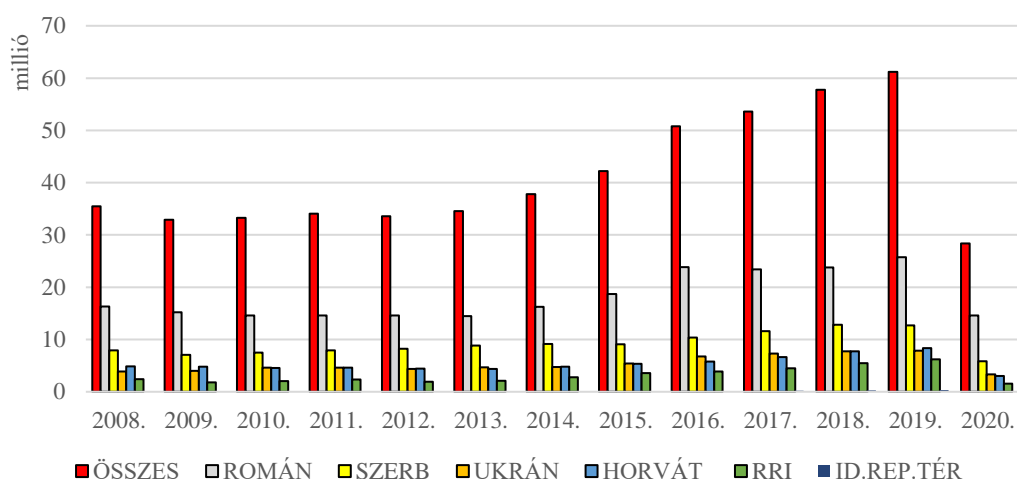
¹⁶⁴ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.), 8. cikk (2)

¹⁶⁵ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.), 9. cikk

¹⁶⁶ A CSEH KÖZTÁRSASÁG, AZ ÉSZT KÖZTÁRSASÁG, A CIPRUSI KÖZTÁRSASÁG, A LETT KÖZTÁRSASÁG, A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG, A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG, A MÁLTAI KÖZTÁRSASÁG, A LENGYEL KÖZTÁRSASÁG, A SZLOVÉN KÖZTÁRSASÁG ÉS A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG CSATLAKOZÁSÁNAK FELTÉTELEIRŐL, VALAMINT AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJÁT KÉPEZŐ SZERZŐDÉSEK KIIGAZÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ OKMÁNY. AA2003/ACT/hu I Forrás: https://www.parlament.hu/irom37/9171/csatlakozasi_okmany.pdf (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)

A hazánk schengeni külső határszakaszán átlépő utasforgalomban a 2008-2020. időszakban a nyitó év a schengeni csatlakozást követően a határforgalomra már érdemi hatást gyakorló rendészeti integráció bekövetkezésének időszaka, a Halmosi Péter által is bemutatott nagy gazdasági világválság megjelenésének éve.¹⁶⁷

Az utasforgalmi adatok elemzésének eredményeként megállapítható, hogy a 2008. évet követő mérsékelt csökkenés úgy jelent meg, hogy a határforgalom ellenőrzése csak a külső határszakaszon történt. Az ezt követő időszakban a 2013. évig stagnálás jelentkezett, majd a 2014. és a 2015. évben már ismételten mérhető a növekedés - a 2008. évi, valamennyi viszonylatot érintő utas- és járműforgalmi adatok meghaladása -, majd a 2016-2019. években intenzív határforgalom emelkedés tapasztalható. A 2020. évben a globális humán pandémiahelyzet kezelésére alkalmazott korlátozások miatt drasztikus csökkenés következett be. A viszonylati utasforgalmi számok elemzése azt a megállapítást erősíti meg, hogy a legnagyobb arányú utasforgalmi növekmény a Romániával szomszédos határszakaszunkon van, amely (speciális jogi helyzete miatt) ugyan az EU belső, de a schengeni tagállami szövetség külső határszakaszán helyezkedik el. Az utasforgalmi adatok viszonylatonként és évenként elemzett számai arra utalnak, hogy összességében valamennyi schengeni külső határszakaszunkon növekedés volt tapasztalható, mégis a Romániával szomszédos határátkelőhelyeken, a többihez képest nagyobb mértékű és intenzitású a pozitív elmozdulás aránya.

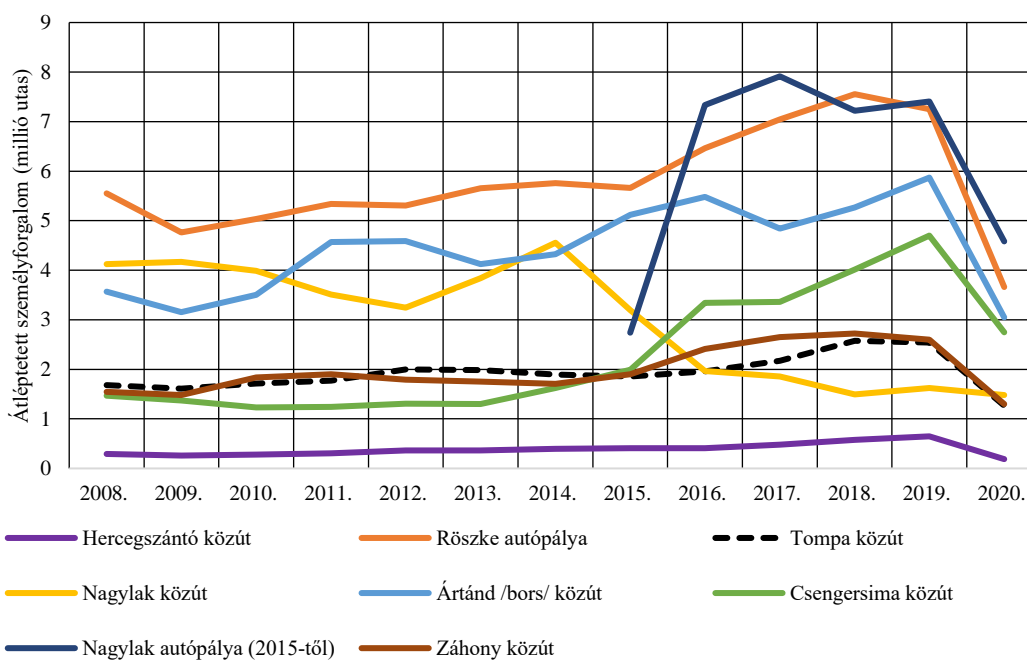
5.számú ábra

Magyarország schengeni külső határszakaszain átléptetett személyforgalom (millió fő) 2008-2020 saját szerkesztés¹⁶⁸

¹⁶⁷ Halmosi Péter (2014): A gazdasági válság kezelésének eredményei és kétségei. Magyar Tudomány, (2) 151-162. o.

¹⁶⁸ Forrás: KSH STADAT GA1D01 (Letöltés ideje: 2020. 11. 14.)

A migrációs faktorok vizsgálata során meg kell említeni a 2008. évben bekövetkezett gazdasági világválság negatív hatásait, majd a stabilizálódást követő növekedést annak valamennyi területén, így a nemzetközi határátlépő utasforgalomban is, az utazási céloktól függetlenül. Ezt a pozitív hatású növekményt egyaránt visszaigazolják: a külföldi utazók által Magyarországon eltöltött napok számadatai¹⁶⁹, valamint a forgalomban lévő és jelentős üzemanyag fogyasztást igénylő közúti járművek számának növekedése¹⁷⁰, továbbá számos egyéb mutató, így pl. a határátkelőhelyekig le-, vagy azokon átvezető főutak, autópályák kiépítése, vagy pl. azok forgalmi szívóhatása következtében a nemzetközi határforgalom útvonalainak átrendeződése. A reguláris migráció mérhető, elemezhető és értékelhető módon képes (egymást erősítő, vagy egymástól független faktorok hatásaként is) térben és időben olyan koncentráltan megjelenni, amely veszélyeztetheti a határforgalom-ellenőrzés jogszerű és szakszerű, biztonságos, gyors, kulturált végrehajtását.

6.számú ábra
Magyarország legnagyobb forgalmú schengeni külsős határátkelőhelyein átléptetett személyforgalom (millió fő) 2008-2020 - saját szerkesztés¹⁷¹

¹⁶⁹ Magyarországgra tett külföldi utazások. Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_ogt004a.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)

¹⁷⁰ A közúti gépjárművek száma. Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ode008.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)

¹⁷¹ Forrás: KSH STADAT GA1D01 (Letöltés ideje: 2020. 11. 14.)

A legnagyobb utasforgalom-növekménnyel érintett ukrán, román és szerbiai viszonylatú határátkelőhelyek közül kiemelt határátlépési pontok vonatkozásában az adatelemzés még markánsabban megjeleníti a túlterhelés jelenségét, mert a határforgalom ellenőrzött átléptetése földrajzilag azonos helyen, azonos módszertannal, a rendelkezésre álló eszközparkkal és humán erőforrással történt.

A kutatási eredményeim megerősítették azt az eltérést, amely a tömeges- és a túlterheléses migráció tipológiai leírásából, fogalmi értelmezéséből ered. Ez a különbség a túlterheléses migráció 4 azonosított szintjén (diaszpóra, vallási csoport, embercsempészás, civil szervezet) szervezett és az ellenőrzés (hatósági tevékenység) hatékonyságának csökkentését célozza meg. Az államhatáron átlépő reguláris migráció, személy- és járműforgalom ellenőrzése során azonosított elkövetési módszer a jövedéki áru (pl. üzemanyag, alkohol, dohánytermék), tiltott anyag (pl. engedély nélküli teljesítményfokozó, kábítószer) csempészésének biztosítása érdekében a szervezeten, fokozott ellenőrzést igénylő személyek/járművek egyidejű/kis időeltéréssel történő megjelentetése az ellenőrző hatóság előtt. Az ilyen jellegű szervezett, célzatos, objektív túlterhelés lehetőséget teremthet az ellenőrzés hatékonyságának csökkenésére, így annak eredményességére, összességében a biztonságos ellenőrzés feltételeinek ellehetetlenítésére, a csempészás elkövetésére.

2.5. Az irreguláris migráció Magyarország XXI. századi túlterheléséhez vezető események, nemzeti történelmi minták a XX. században

A hipotézisek, a túlterheléses migrációs fogalmi kör vizsgálata során meghatározó elem volt annak feltárása, hogy Magyarországon a történelmi léptékű közelmúltban, az 1900-s években történtek-e olyan nagy létszámú migrációs események, amelyek kezelése absztrahált mintaként szolgálhatnak a kutatási időszak eseményeivel kapcsolatosan.

A trianoni békediktátum után „*a Magyar Királyság új határain kívül rekedt mintegy 3,3 millió magyar nemzetiségű lakosból tízezres nagyságrendben települtek át Dél- és Észak-Erdélyből. Elsősorban az államapparátus tagjai, a közszolgálatban dolgozók menekültek el a román, csehszlovák és jugoszláv megszállás elől, mivel egzisztenciájuk megőrzését az új államhatalomtól nem remélhették.*”¹⁷² Fórizs Sándor

¹⁷² Gubicza József (2013): Gondolatok a migráció és menekültügy magyarországi megjelenéséről, a határrendészeti feladatairól. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A modernkori magyar határrendészet százötz éve. Magyar Rendészettudományi Társaság, Határrendészeti Tagozat, Budapest.

tanulmányában bemutatja a korszak határőrizeti rendszerének újjászervezését. Ezek között markánsan jelenik meg a centralizált, hierarchizált határőrizet, a határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének szabályozása és maga az államhatár jelölése. Hiányosságként értékelhető ugyanakkor, hogy az államhatárt tömegesen, irregulárisan átlépő külföldiek, menekülők megjelenésére nem került kialakításra szabályozó környezet, a humán- és logisztikai háttér sem.¹⁷³ Ezek a hiátusok a későbbiekben is jellemzők maradtak.

Magyarország II. világháborús korszakához kötődő történelmében, Németország 1939-ben Lengyelország ellen végrehajtott támadása után azonosítható az országunkba irányuló első tömeges migrációs hullám. A magyar és lengyel nép között történelmi előzményekre visszavezethető baráti kapcsolat volt - amelynek következtében - Sallai János kutatási eredményeiben leírtak szerint polgári személyek és katonák tízezrei menekültek támogatást remélve Magyarországra.¹⁷⁴ A lengyel menekültek fogadását, ellátását a politikai hatalom a Honvédség militarista eszközrendszerének irányításával és a bevonható civil szervezetekkel, valamint a lakossággal biztosította. A koordinált intézkedések humanitárius célokat szolgáltak, valamint alapot teremtettek arra, hogy ellenőrzött keretek között elhagyhassák Magyarország területét, amely folyamat 1944. tavaszáig le is zajlott.¹⁷⁵

A korábban is bizonytalan sorsú magyar kisebbség a II. világháborút megelőző időszakban a Trianon után Romániához csatolt területről (kb. 100 ezer erdélyi magyar, valamint szászok) menekültek Magyarországra. Az elhelyésüket, integrációjukat, segélyezésüket a Belügyminisztérium szociális osztálya koordinálta a Külföldieket Ellenőrző Központi Hivatallal együttműködve. A válságos időszakban 247.752 olyan személy ellenőrzése, regisztrációja történt meg, akik 1938-1947 időszakában menekültek Magyarország területére. A harcok ideje alatt 300 ezer főre becsült azoknak a magyar állampolgároknak a száma, akik a frontvonalak mozgása, a háborús cselekmények miatt pl. Ausztriába, Németországba menekültek, majd önállóan, vagy a Nemzetközi Vöröskereszt támogatásával kb. 260 ezer fő hazatért. A

211. o.

¹⁷³ Fórizs Sándor (2020): A magyar határőrizet újjászervezése az I. világháborút követően. Budapest, Rendőrségi tanulmányok. (3/17) 87-103. o.

¹⁷⁴ Sallai János (2008): Forró ősz a lengyel–magyar határon, 1939. In: Gorąca jesień na granicy polsko-węgierskiej, 1939. Újpesti Lengyel Kisebbségi Önkormányzat, Budapest.

¹⁷⁵ A lengyel menekültek magyarországi fogadtatása 1939 őszén. Forrás: https://archivnet.hu/menekultkerdes_migracio_magyarorszagon_a_20_szazadban/2._a_lengyel_menekultek_magyarorszagi_fogadtatasa_1939_osen.html (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

vándorlástörténet egyik szégyenfoltja a hadifoglyok, a fogságba esett civilek sorsa. Létszámuk 800-900 ezer főre becsült, amelyből kb. 600 ezer szovjet, kb. 300 ezer a szövetségesek fogságába került és közülük kb. 300 ezer fő azoknak a létszáma, akik hazatértek az anyaországba. A korszak kényszeremigrációnak (?!) értékelhető migrációs eseménye (?!) volt a német területekről az országba menekülő-, illetve innen kivándorló-, 490 ezer fő zsidó koncentrációs táborokba hurcolása, a mintegy 136 ezer fő német nemzetiségű kitelepítése a háború után, a szlovák-magyar lakosságcserevel érintett 120 ezer ember sorsa.¹⁷⁶

A II. világháború időszakában és az azt követő években a Görögországban zajló események, a polgárháború miatt menekültek el görögök tömegesen a hazájukból, így például Magyarországra is. A korszakra jellemző állami apparátus az érkező diaszpórát nem kezelte a mai jogi értelemben vett menekültnek, de letelepedést, munkát, ellátást biztosított nekik és lehetőséget adott az integrálódásukra.¹⁷⁷ Erre azonban nem került sor, a görög közösség tagjai az otthoni viszonyok normalizálódását követően többségükben visszatértek az anyaországba. A KSH adatai szerint, a 2016. évben Magyarországon már csak 4.454 személy vallotta magát görög nemzetiségűnek.¹⁷⁸

A Magyarországon zajló forradalom következményeként, 1956. őszén két hónap alatt az akkori lakosság kb. 2%-a, mintegy 200.000 fő kényszerült elmenekülni az országból. Közülük 180.000 fő Ausztriába, 20.000 fő Jugoszlávia területére lépett át és kérte az akkor már hatályos Genfi Menekültügyi Konvenció szerinti menekültügyi eljárás lefolytatását. Ugyan ez az esemény kifelé irányuló migráció volt, de a tömeges menekültügyi hullám jelenkori elemeit magánviselte. A fogadó és tranzitországok által a helyzet kezelésére akkor alkalmazott politika egyfajta mintaként szolgálhat a biztonsági elvek érvényesítése mellett.¹⁷⁹

A demokratikus változás irányába nyitó Magyarország a volt szocialista berendezkedésű államok közül a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) állampolgárainak egyik kedvenc turisztikai célja volt. Ehhez vízummentesen

¹⁷⁶ A vándorlás (migráció). Forrás: <http://mek.niif.hu/02100/02185/html/207.html> (Letöltés ideje: 2021. 04. 16.)

¹⁷⁷ Befogadás vagy kirekesztés? Forrás: <https://mult-kor.hu/befogadas-vagy-kirekesztes---menekultek-a-magyar-tortenelemben-20150911?pIdx=5> (Letöltés ideje: 2020. 09. 30.)

¹⁷⁸ KSH Mikrocenzus 2016 – 12. Nemzetiségi adatok (Forrás: http://www.ksh.hu/mikrocenzus2016/kotet_12_nemzetisegi_adatok (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.)

¹⁷⁹ Zieck, Marjoleine (2013): The 1956 Hungarian Refugee Emergency, an Early and Instructive Case of Resettlement. Amsterdam Law Forum, 2, 49–58. o. DOI: 10.37974/ALF.250

utazhattak, mozoghattak és tartózkodhattak a beléptető határellenőrzésüket követően az ország területén. Ezt a lehetőséget egyre több NDK állampolgár használta fel arra, hogy megkíséreljen Ausztriába szökni, majd onnan tovább, főleg a Német Szövetségi Köztársaság területére. A magyar politikai irányváltatásra utaló nyilatkozatok, majd különösen a Genfi Menekültügyi Konvencióhoz történő csatlakozás (1989. március 1.) ezt a folyamatot erősítették, így egyre több tiltott határátlépési kísérletet hajtottak végre hazánk államhatárán. A határőrizet egyik ikonikus eszközeként korábban alkalmazott Elektromos Jelzőrendszer (EJR) lebontására és a határőrök által alkalmazható lőfegyverhasználat tiltására kormányzati döntés született.¹⁸⁰ A politikai rendezést célul kitűző, Sopronpuszta közelében, 1989. augusztus 19-re az államhatárra tervezett Pán-Európai Piknik során NDK állampolgárok tömege léphetett át Ausztria területére, nem ellenőrzött módon. A kelet-német állampolgárok Genfi Menekültügyi Konvenció szerinti menekültügyi státuszának és az eljárási rend feltételeinek hiánya miatt Magyarország módosította a hatályos vízumegyezményét. Ennek következtében 1989. szeptember 11-től vízum nélkül lehetett kilépni az országból Ausztria felé.¹⁸¹ Ez a fajta tömeges migrációt kiváltó esemény politikai döntések okozta következmény volt, amely hatásának időszaka behatárolható, ellenben a felelős rendészeti szervek a prognosztizálható helyzet és események kezelésére csak részben készültek fel. A megoldásra törekvés elsődlegesen politikai és másodlagosan humanitárius célzatú volt. A migrációs időszakban a menekültként nem értelmezhető külföldiek a reguláris belépésüket, tartózkodásukat követően irreguláris, később reguláris módon hagyhatták el Magyarország területét. Ebben az időszakban országunknak egy valós menekültügyi ellátórendszer működtetési kényszere nélküli migrációs tranzitállam szerepe jutott, rendészeti és menekültügyi intézkedések nélkül.

A rendszerváltozás korszakában Magyarországra – az 1989. decemberében lezajlott romániai forradalom hatásaként – 13.000 főre becsült román állampolgár menekült. A fogadásukat, elhelyezésüket, ellátásukat és státuszuk jogi eszközökkel történő rendezését (jellemzően az aktuális helyzetekre reagálva) ad-hoc megoldásokkal kezelte az állam.¹⁸² A magyar politikai irányítást a helyzet

¹⁸⁰ Tóth Imre (2009): Menekültkérdés és határnyitás - A magyar és a német diplomáciai szolgálatok szerepe az 1989-es menekültválság megoldásában. *Múltunk*, (4) 38. o.

¹⁸¹ Sallai János (2009): Vasfüggöny a magyar államhatár mentén. *Közép-Európai Közlemények*, 121–127. o.

¹⁸² Sik Endre (1990): Erdélyi menekültek Magyarországon. In: Andorka Rudolf – Kolosi Tamás – Vukovich György (szerk.): *Társadalmi riport*. Budapest: TÁRKI, 516–533. o.

felkészületlenül érte, arra megfelelő stratégiával és megoldási elképzelésekkel, humán erőforrással, eszközrendszerrel nem rendelkezett.¹⁸³ A helyzet objektív megoldását támogatta, hogy az érkeztettek meghatározó többsége Magyarországon személyi kapcsolatokkal rendelkező, magyar nemzetiségű volt, így könnyen/könnyebben kaptak/kaphattak egyéni segítséget. A menekülők jellemzően Nyugat-Európa felé hagyták el országunkat.

Az újabb tömeges, szervezett jelleget is magán viselő migrációs hullám Magyarország déli határszakaszát az 1991. és 1995. közti délszláv háború miatt érte abban az időszakban, amikor az államhatár őrizetét még a Határőrség látta el.¹⁸⁴ A felelős hatóság a feladatait fegyveres szervként és annak módszertanával, eszközrendszerével hajtotta végre. Sik Endre a tanulmányában leírja, hogy az ország menekültügyi rendszere ekkortájt alakult ki és fejlődött, majd hajtotta végre első szakfeladatait, amelynek a normatív környezet, a szakmai protokoll és a működés komplex feltételrendszerének hiányosságai még nem tették lehetővé a nemzetközi szinten már ismert védelmet.¹⁸⁵ A rezsim megdöntését célzó politikai viták és az akkori jugoszláv államot alkotó nemzetiségek közti konfliktusok miatt tényleges polgárháborús és emberiség elleni cselekmények történtek. A NATO fegyveres beavatkozása után tömegek hagyták el a széthulló Jugoszláviát, így például Magyarország felé is. Becsült adatok szerint 100 ezer főt is meghaladta azoknak a regisztrált és menekültügyi eljárást nem kérelmező személyeknek a száma, akik Magyarországon találtak átmeneti biztonságot. Gyurok János is leírja, hogy a magyar politika, valamint az ellátó- és a menekültügyi rendszer nem volt felkészülve ilyen létszám kezelésére. Ennek az eseménysornak negatív társadalmi hatása azonban nem fejlődött ki Magyarországon, mivel a menekülők többsége szintén rövid időn belül továbbment valamely másik európai országban élő személyi kapcsolatához, vagy országunkban önállóan építette újra egzisztenciáját.¹⁸⁶

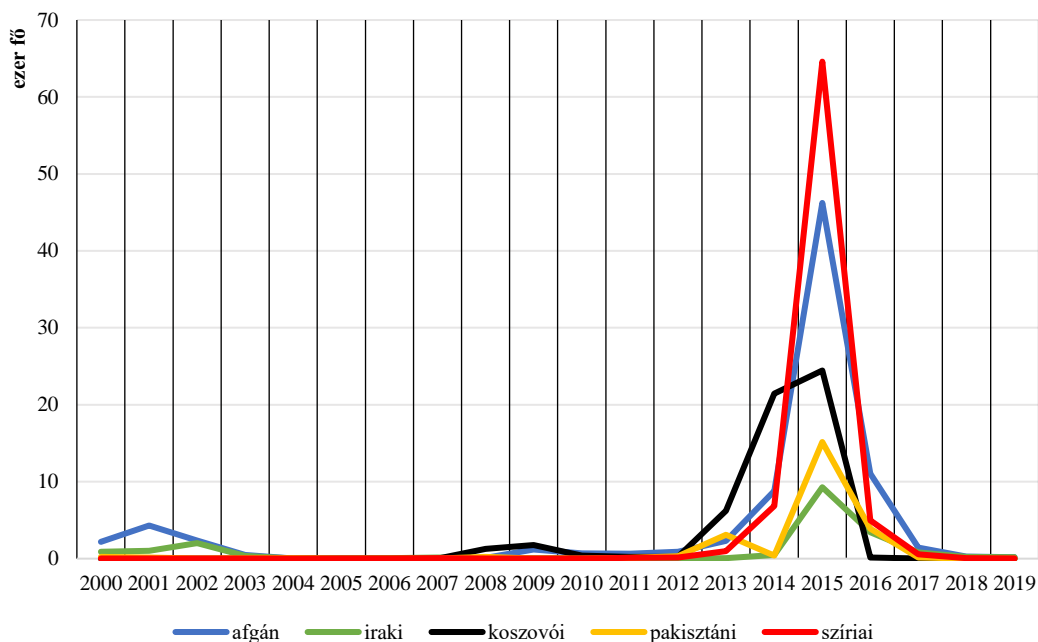
¹⁸³ Haraszi Margit Katalin (2020): A menekültekkel és a migránsokkal összefüggő igazgatás In. szerk.: Verebélyi Imre: Rendszerváltozás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989–1994), Budapest, Dialóg Campus, 87-109. o.

¹⁸⁴ Sallai János – Szabó Zoltán (2020): A határőrség igazgatása. In. szerk.: Verebélyi Imre: Rendszerváltozás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989–1994), Budapest, Dialóg Campus, 61-69. o.

¹⁸⁵ Sik Endre (2007): A menekültügy születése, felnövekedése és az ártatlansága elvesztése. In: Kósáné Kovács Magda – Pető Andrea (szerk.): Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok Magyarországon 2007-ben. Budapest: Napvilág Kiadó – Táncsics Mihály Alapítvány, 259–270. o.

¹⁸⁶ Gyurok János (1994): Jugoszláviai menekültek Magyarországon. Regio – Kisebbség, politika, társadalom, (4) 50–65. o.

Ilencfalvi Szász Veronika már a 2008. évi tanulmányában bemutatta, hogy Európa egyik legfiatalabb államának jövőképében benne voltak azok a konfliktusforrások, amelyek a függetlenségének részleges nemzetközi elfogadásakor már fennálltak.¹⁸⁷ 2014. év végén, 2015. esztendő első két hónapjában a nyugat-balkáni migráció egyik meghatározó elemévé vált a magyar államhatáron a koszovói állampolgárságú menekültek számának növekedése, amit az MTA kutatócsoportja részleteiben elemzett.¹⁸⁸

7.számú ábra
A Magyarországra érkezett menedékkérők száma TOP 5 állampolgárság szerint (2000–2019)
saját szerkesztés¹⁸⁹

A megjelenített adatok tanúsága szerint a felelős hatóság előtt nyilatkozott 33 regisztrált és az egyéb (nem azonosított) állampolgárság között a magukat koszovói állampolgároknak valló külföldiek irreguláris magyarországi belépési kísérleteinek mind száma, mind aránya kiemelkedik nagyságrendjében és prognosztizálható trendjében is. A 2015. év első két hónapjában a rendőri intézkedés alá vont koszovói személyek 88%-a kérelmezte menekültügyi eljárás lefolytatását, amely ezen időszak

¹⁸⁷ Ilencfalvi Szász Veronika (2008): A koszovói válság lokális és regionális hatása. Kisebbségkutatás, (1)

¹⁸⁸ Biedermann Zsuzsánna - Novák Tamás – Szigetvári Tamás –Wagner Péter (2015): Küldő országok és a kiáramlás felgyorsulásának egyes okai. In. szerk.: Csuka Gyöngyi – Török Ádám: Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 42-44. o.

¹⁸⁹ Forrás: KSH STADAT 1.8 (Letöltés ideje: 2020. 12. 01.)

alatt az éves szintén benyújtott kérelmek számának 14%-a volt. A kapcsolódó adatelemzési grafikonon is látható, hogy a koszovóiak 2014-2015. években jelentek meg kimagasló arányban az államhatáron jogszerűtlenül belépők között. A statisztikai belső adatok a létszám, a növekedési intenzitás alapján a 2015. nyári-őszi időszakra, napi 15.000 fő körüli – tartós – megjelenés veszélyét rejtette magában. Egy ilyen intenzitású és nagyságrendű, nemzet alapú migráció és a nyugat-balkáni migrációs főirányból érkezők azonos idejű megjelenése rendészeti, társadalmi, gazdasági, biztonsági, egészségügyi és más felületeken is ellehetetlenítette volna a magyar államot.

A koszovói exodus esetében a rendészeti szervekre gyakorolt túlterhelés objektív hatásának fogalmi elemei - egy kivétellel, azaz a biztonsági deficit elérésének célja - ekkor már adottak voltak, a bekövetkezés reális esélye fennállt, de a jelenség akkor még „csupán” tömeges migrációként volt azonosítható. A koszovói állampolgárok irreguláris migrációjának céljai között nem alakult ki annak környezete, hogy ellehetetlenítse a felelős hatóságok jogszerű feladatellátását, azokkal együttműködtek.¹⁹⁰

Az érintett tranzit- és célországok felelős szervei felismerték a dinamikusan növekvő irreguláris migrációban rejlő potenciális veszélyt. Németország, Ausztria, Magyarország, valamint Szerbia adminisztratív és jogi eszközökkel minimalizálta ezt a migrációs áramlást. A magyar Rendőrség és a menekültügyi hatóság belső humán- és eszközátcsoportosításokkal, szakmai módszertanának korrekciójával képes volt hatékonyan eleget tenni a jogszabályi kötelezettségének a kszovói exodus migrációkezelési feladataiban.

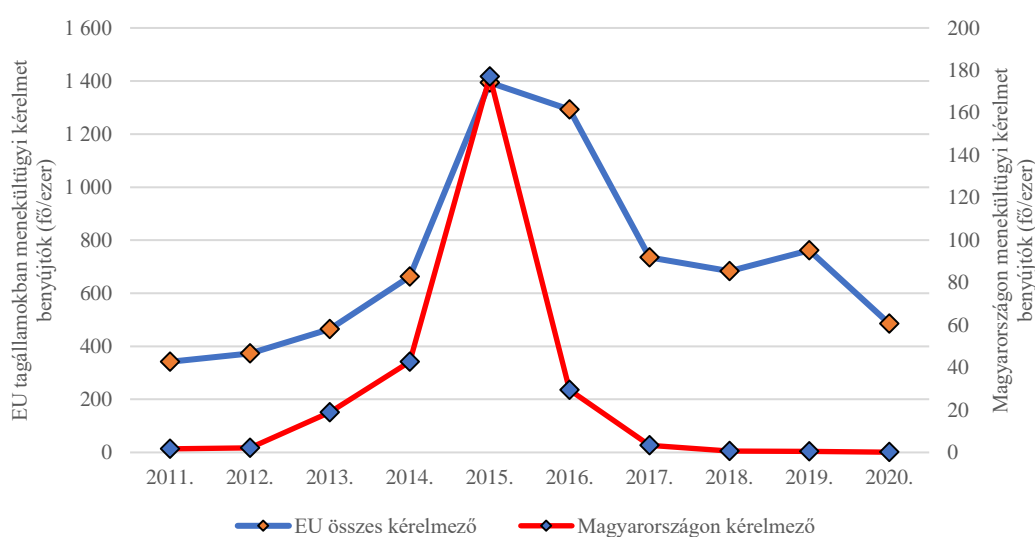
Hazánk a XXI. században a nemzetközi irreguláris migráció egyik fő irányában, a nyugat-balkáni útvonalon helyezkedik el. Ennek az iránynak a geopolitikai státusza a 2004. évi Európai Unió, majd a Schengeni tagállami szövetség 2007. december 21-i teljes jogú taggá válásának következtében tovább erősödött, amely növekedő tendenciára Hárs Ágnes is felhívta a figyelmet a 2009. évben.¹⁹¹ A migrációs veszélyeztetettség a migrációs mintázat változásával pedig egyre dinamikusabban növekedett.¹⁹²

¹⁹⁰ Vö.: polgármesterek, fókuszcsoport, Kelebia HRK vezető, CSMRFK vezető interjú

¹⁹¹ Hárs Ágnes (2009): Nemzetközi migráció a számok és a statisztika tükrében. Statisztikai Szemle, (7-8) 711. o.

¹⁹² FRONTEX kockázatelemzés 2020. Forrás: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_20

Magyarország migrációs veszélyeztettségének kockázati tényezői közül ki kell emelni az EU nyugat-balkáni vízum-liberalizációs politikáját, valamint Szerbia afro-ázsiai és volt szovjet utódállamokkal fennálló vízumegegyezményeinek gerjesztő hatásait. Az irreguláris tranzit migrációnak leginkább kitett nyugat-balkáni államok, pl. Szerbia migrációs politikája („nem a mi problémánk, mi csak elszenvedői vagyunk” elv)¹⁹³ szintén jelentős növelő hatással bírt. Afrikai, ázsiai, dél-amerikai országok vándorai jelentek meg nagy számban a gazdasági válsággal sújtott, vagy háborús területekről Magyarország déli, keleti határain, akik a jobb megélhetés, a biztonság reményében hagyták el otthonaikat. Az egyre összetettebb migrációs mintázatokkal terhelt, valamint nehéz kül- és gazdaságpolitikai helyzetben erősödött a nemzetközi szervezett bűnözés, nehézkes a jogalkotási és jogérvényesítési protokoll a migrációban érintett államokban. A kormányzati politika által elfogadott vagy elutasított szervezetek, a magánszemélyek, a közszereplők, a politikai és a médiapolitikai döntéseket befolyásoló hatásmechanizmusok térnyerése, valamint a migrációs helyzet egységes, EU szintű kezelésének hiánya és az eltérő érdekek egyre nyíltabban deklarált megjelenése szintén megfigyelhető.

8.számú ábra
Az EU tagállamokban és Magyarországon menekültügyi kérelmet benyújtók
(2011-2020) - saját szerkesztés¹⁹⁴

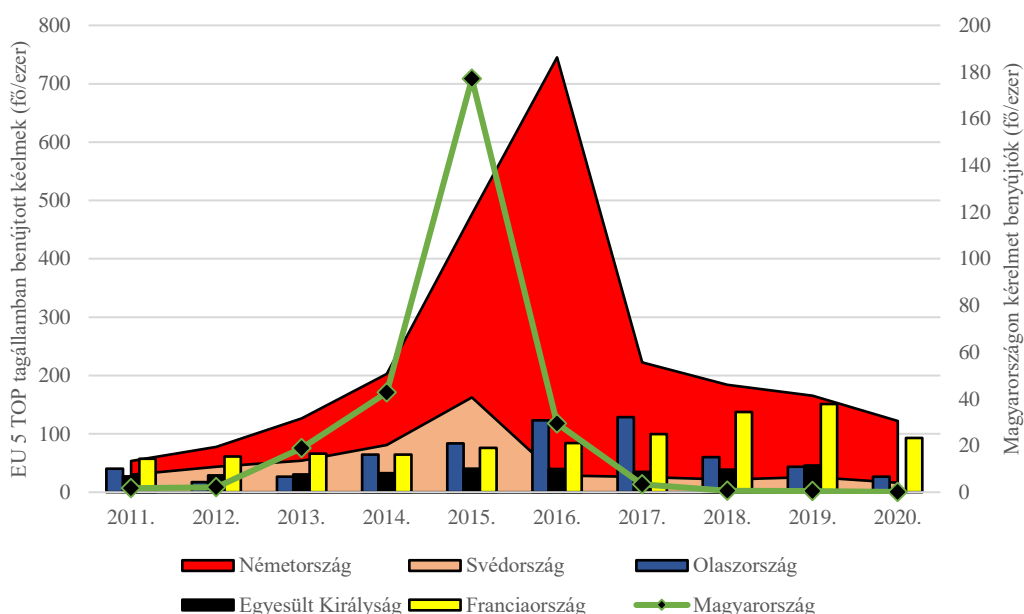
[20.pdf](#) (Letöltés ideje: 2020.11. 22.)

¹⁹³ A migráció nem Szerbia problémája. Forrás: <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/politika/2263361/vucic-izbeglicka-kriza-samo-odlozena-nikako-resena.html> (Letöltés ideje: 2020.10. 12.)

¹⁹⁴ Forrás: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en (Letöltés ideje: 2021. 06.25.))

Az EU viszonylatában kezelt 2011-2020. időszak adatai azt mutatják, hogy a többi országot a tömeges, menekült státusz iránti kérelemre alapuló bevándorlás 2015-ben kiugró csúccsal érte el. Magyarország esetében ez a nyomás már 2013-ban jelentkezett és 2015-ben kiemelkedő kérelmezői adatokat regisztrált a felelős hatóság. A 2016-ban mérsékelt csökkenés után csak 2017-től értékelhető további érdemi csökkenés a kérelmezők számában.

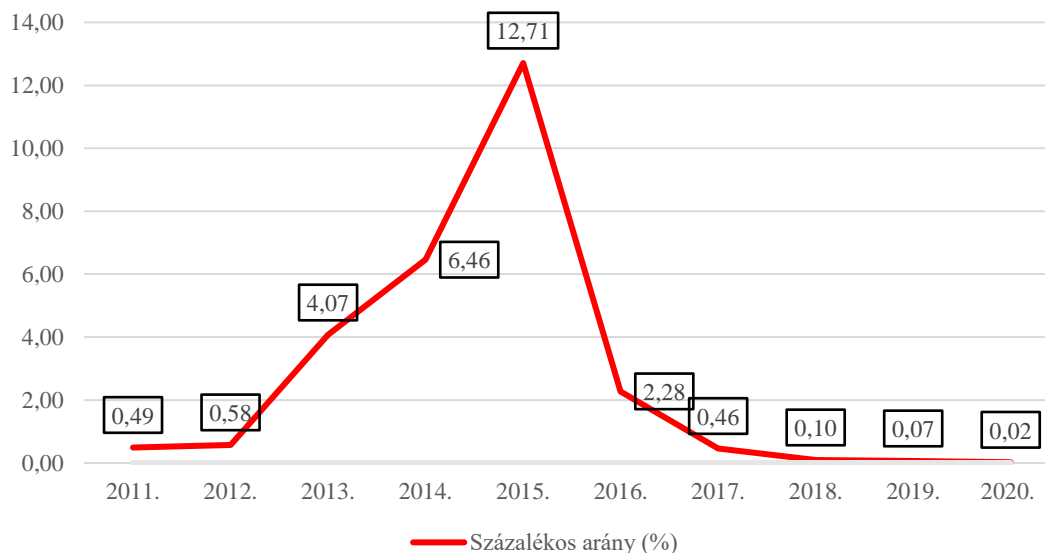
Az EUROSTAT által kezelt statisztikai adatok szerint Németországban 2014-től növekedett ugrásszerűen a regisztrált menekültügyi eljárást kérelmezők száma, amely tendencia 2016-ban csúcsosodott ki, majd visszacsökkent a 2014. évi adatok közelébe. Németország az EU 28 állama közül, ebben az időszakban a legtöbb regisztrált menekültügyi kérelmezőt fogadta. A második legtöbb kérelmet Svédországban nyújtották be, ahol 2013-ban kezdett emelkedni a kérelmezők száma, ami tovább növekedett 2014-ben és a 2015-ben elért csúcs után 2016-ban visszacsökkent a 2011. éves adatokra. Franciaország esetében a vizsgált időszakban folyamatos növekedés tapasztalható a regisztrált menekültügyi kérelmezők számában, ami Olaszország esetében 2017. évig tart, és amit a megváltozott migrációs politika jelentősen lecsökkent. Nagy-Britanniában nyújtották be a vizsgált időszakban az ötödik legtöbb kérelmet, de az nem mutatja az előző országok dinamikáját.

9.számú ábra
Az EU 5 TOP tagállamában és Magyarországon menekültügyi kérelmet benyújtók
(2011-2020)¹⁹⁵ - saját szerkesztés

¹⁹⁵ Forrás: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en
(Letöltés ideje: 2021. 06.25.)

A Magyarországra nehezedeő menekültügyi eljárások aránya követi a kérelmek számát az EU-n belül, amely a jellemző 0,5-2,0% körüli átlagos arányterheléshez képest viszont a 2015. évben kiugró, 12,71%-os regisztrációs arányt mutatott. Ez a 2013–2014. évek növekvő tendenciáját is érdemben meghaladta, jelentős terhelést képezve ezzel a felelős hatóságokra.

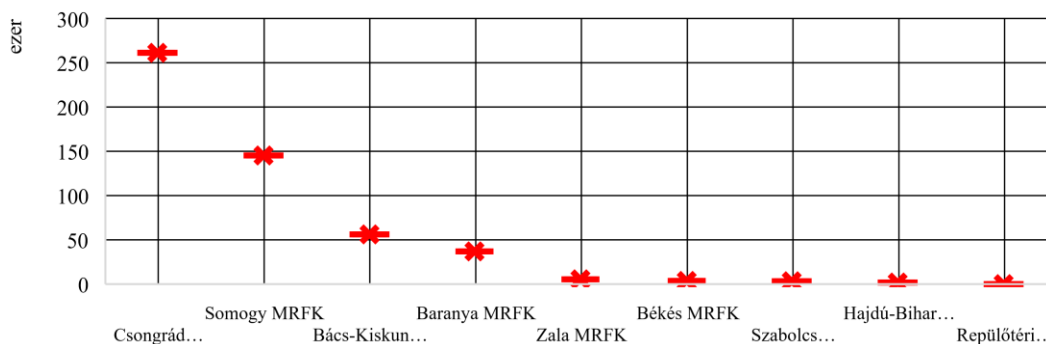

10.számú ábra

Magyarországon befogadott menekültkérelmek EU %-s aránya (2011-2020)¹⁹⁶ – saját szerkesztés

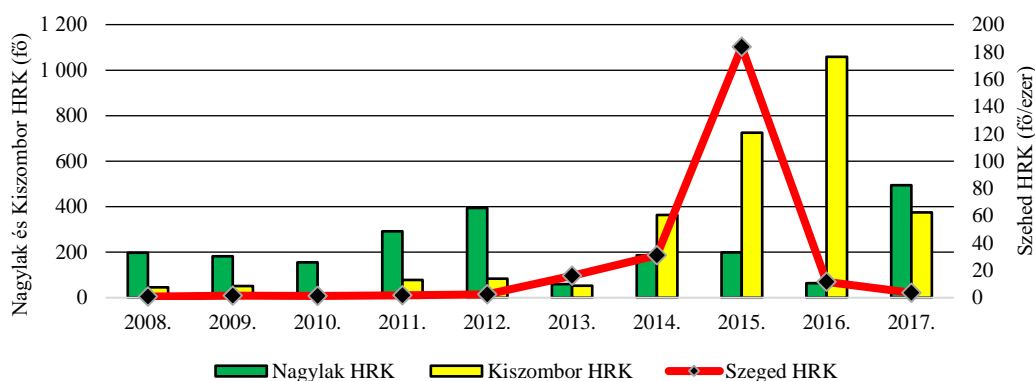
A Magyarország külső határain észlelt, megakadályozott, rendőri intézkedés alá vont, az államhatárt jogellenesen átlépő külföldiek összesített adatelemzéséből nagyságrendnyi növekedés mutatható ki, amely a megszokott migrációs mintázatra kialakított CSMRFK objektív túlterheléséhez (pl. megerősítő erők vezénylése, többlet eszközök átcsoportosítása) vezetett. Ez a folyamat 2014. évben felerősödött és 2015. évben érte el a tömeges bevándorlás fogalmi, jogi kategóriáját. A következő években érdemi a csökkenés, már nem jelentek meg kiemelkedő számban a jogellenesen államhatárt átlépni szándékozók. Szintén a túlterhelés fogalmával jellemezhető a megyei rendőr-főkapitányságok illetékességi területén megjelent irreguláris migráció adatai közül a Csongrád megyei határszakasz érintettsége.

¹⁹⁶ Forrás: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en (Letöltés ideje: 2021. 06.25.)

11.számú ábra
Külsőhatáros MRFK-k és a Repülőtéri Rendőri Igazgatóság területén regisztrált menekültügyi kérelmezők száma¹⁹⁷ (fő/ezer - 2015) - saját szerkesztés

A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság¹⁹⁸ (CSMRFK) illetékességi területéhez tartozó határszakasz, valamint a működési feltételek (pl. létszám, eszközök, logisztikai ellátórendszer, szakmai módszertan) a rendészeti integráció óta nem változtak.¹⁹⁹ A szerbiai és román viszonylatú államhatárral is rendelkező szerv területén viszont az irreguláris migráció miatt a rendőri intézkedést, eljáráskezdeményezést igénylő személyek száma drasztikus arányban és számban megnövekedett. A kialakult helyzet jelentősen túlterhelte azt a szervezetet, amely nem ilyen mértékű feladatra, migrációs mintázat ellenőrzésére volt tervezve és felszerelve.

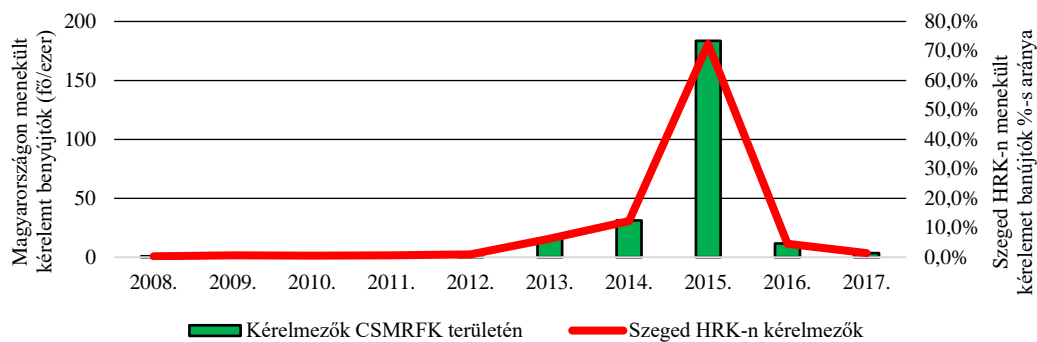
12.számú ábra
Csongrád MRFK – Nagylak-, Kiszombor- és Szeged HRK által intézkedés alá vont, jogellenesen államhatárt átlépő külföldiek száma²⁰⁰ (fő/ezer – 2008-2017) – saját szerkesztés

¹⁹⁷ Forrás: ORFK RFŐIG HRFŐO adatszolgáltatás

¹⁹⁸ Csongrád megye nevének Csongrád-Csanád megyére változásával összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 371/2020. (VII. 30.) Korm. Rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet módosításáról 13. § 1. melléklet 3. pont 3.6. alpont hatálya alapján 2020. 07. 31-től a területi szerv elnevezése Csongrád-Csanád Megyei Rendőr-főkapitányság (CSCSMRFK).

¹⁹⁹ Lukács János (2015): A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének Csongrád megyei tapasztalatai 2010–2015. Határrendészeti Tanulmányok, különszám, 24. o.

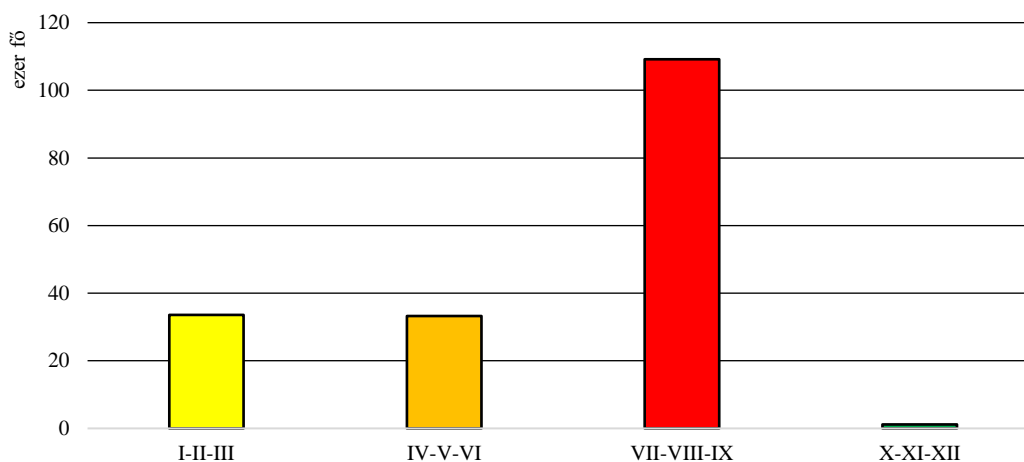
²⁰⁰ Forrás: ORFK RFŐIG HRFŐO adatszolgáltatás

13.számú ábra
Szeged HRK területén benyújtott kérelmek %-s aránya a CSMRFK területén²⁰¹ (2008-2017)
saját szerkesztés

A főkapitányság három érintett határrendészeti kirendeltségéből is kiemelkedik a szegedi, ahol a 2015. évben a teljes irreguláris migrációhoz kötődő jogsértések 97%-a realizálódott. Ez az arány a másik két határrendészeti kirendeltségen, valamint a mélységi ellenőrzés teljesítendő feladataihoz képest kiugró, és az eloszlás aránya sem a megosztott leterheltséget igazolja vissza a 2014. és 2015. évi koncentrált megjelenésben.

A KSH által kezelt adatokból megállapítható, hogy Magyarországon a vizsgált időszakban és 2015. évben a tömeges irreguláris migrációs hullámmal érkezők 62%-a, 177.135 fő menekültügyi eljárás iránti kérelmének regisztrálása történt meg. A kérelmezők szintén 62%-a 2015. harmadik negyedében, abban az időszakban is koncentráltan a szeptemberi hónapban érkezett.

14.számú ábra
Magyarországon negyedéves összesítésben benyújtott menekült kérelmek²⁰² (fő / 2015)
saját szerkesztés

²⁰¹ Forrás: ORFK RFŐIG HRFŐO adatszolgáltatás

²⁰² Forrás: KSH STADAT 1.2 (Letöltés ideje: 2020. 10. 29.)

A fejezet rész összefoglalásaként megállapítható, hogy a kutatásom tárgyát képező időszakban Magyarország külső határszakaszának szerbiai viszonylatán, a CSMRFK illetékességi területén - súlyozottan a Szeged HRK illetékességi területén - EU viszonylatban is egyedülálló irreguláris migrációs nyomás jelentkezett. A tömeges bevándorlás ellenőrzéséért felelős Rendőrség, annak területi és helyi szervei esetében a migrációtípológiai- és jogi értelmezésben kezelt tömeges migrációt felváltotta a túlterheléses migráció.

2.6. Az irreguláris migráció szervezethez tartozó jellemzői

Magyarország 2014. évben érintett és 2015. esztendőben a tömeges irreguláris bevándorlás által túlterhelt időszakában 4 markánsan azonosítható migrációelméleti kiváltó ok (vallási csoport, diaszpóra, civil szervezet, embercsempészés) tárható fel a szervezett, a jogszerű és biztonsági elvárásoknak megfelelő, költséghatékony rendszert feladatellátást veszélyeztető objektív felületen. Ezek a szervezési szintek a vallási csoporthoz tartozás, a diaszpórák vándorlása, a civil szervezetek működése, valamint a szervezett bűnözés területén jelentek meg és a céljaik között azonosítható volt a migráció ellenőrzéséért felelős szervezet(k) működési hatékonyságának csökkentésével biztonsági deficit kialakítására törekvés az ellenőrizetlen, regisztrálatlan migráció érdekében.

2.6.1. Az irreguláris migráció vallási csoport szintjén történő szervezése

Elsass Bernát 1892. évben leírt tanulmányának összegzéseként a vallás²⁰³ az a szent érzelm, ami a hitelveket, a világnézetet és a vallási kultuszt az erkölcsi jó iránti - mint pozitív érték - lelkesedés érdekében kapcsolja össze.

A Magyarországra és Európába irányuló irreguláris migráció vallási csoport szintjén történő szervezethez tartozó jellemzően a muszlim valláshoz köthetően jelent meg. A 2015. évi tömeges bevándorlás és a vizsgált időszak KSH által kezelt adatainak elemzése alapján megállapítható, hogy az országunkba érkezett regisztrált menedékkérők az igazolt, vagy nyilatkozott állampolgárságukat tekintve többségében muszlim többségi vallású, fegyveres és/vagy etnikai, vallási konfliktussal sújtott országokhoz kapcsolódtak. (4. számú melléklet)

²⁰³ Elsass Bernát (1892): Mi a vallás? Magyar-Zsidó Szemle (9), Budapest. 242 – 247. o.

Az iszlám hittételek tanítója a készített interjú alkalmával elmondta, hogy az iszlám vallás nem tiltja a lakóhely elhagyását, ha máshol jobb lehetőségek, biztosabb élet várja az igazhitűt, az számára ajánlott. A Próféta maga is „emigráns” volt, hiszen vándorlásra, menekülésre kényszerült, így a hívők és a hirdetett tanítás között a párhuzam adott, az igazolás a hit forrására, annak írott tanaira épül. Az utazáshoz a vallási tanítók adnak a vándoroknak tanácsot, felkészültségük és a Korán egyéni értelmezése alapján mutatnak részükre jövőképet, integrációs protokollt.²⁰⁴

2.6.2. Szervezettség az egyén és a diaszpóra szintjén

A tömeges és a túlterheléses migráció közti egyik alapvető eltérést azok koordinációs jellemzője adja, amelynek egyik negatív eredménye lehet a migráció ellenőrzését végrehajtó rendészeti szerv – súlyozottan a Rendőrség – humán erőforrás- és eszköz kapacitásának elégtelensége, a tartalékképzés hiátusa. Sik Endre az egyén oldaláról megjelenő szervezettséget a „*migrációs burok*” fogalmával azonosítja, amely szerint „*az egyént körülvevő kapcsolatok alkotta hálózat funkcionális alrendszere, amelyről feltételezzük, hogy meghatározó szerepe van a migrációs döntés meghozatalában, a migráció előkészítésében, kivitelezésében és – bármi is legyen a cél – sikerességében.*”²⁰⁵ Ezt a szervezési szintet támasztják alá azok az interjúk, amelyek tanulmányozhatók médiafelületeken, illetve pl. Nicola Mai kutatási anyagaiban jelentek meg.²⁰⁶ Az elméleti megközelítést, annak helytállóságát, a migráció egyéni oldalról történő szervezettségét például 2013. évi kutatási adatok is megerősítik.²⁰⁷ A migráció szervezettsége a diaszpórák kivándorlásában akkor jelenik meg, amikor például azt a kormányzati politika a demográfiai feszültségek enyhítése érdekében elnézi vagy kifejezetten támogatja. Egy kormány emigrációs politikájában akkor jellemző a tudatosság, amikor egy diaszpóra jelentősége fontos politikai vagy gazdasági tényezővé kezd válni.²⁰⁸

²⁰⁴ X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

²⁰⁵ Sik Endre (2004): Migráció – burokban. Akadémiai doktori értekezés, Budapest-Delmenhorst, 22. o.

²⁰⁶ Mai, Nicola (2005): The Albanian Diaspora-in-the-Making: Media, Migration and Social Exclusion. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 3, 543–561. o. DOI: 10.1080/13691830500058737

²⁰⁷ Chiraphadhanakul, Ta Viro - Hofleitner, Aude - State, Bogdan (2013): Coordinated migration. Facebook Data Science Team. Forrás: <https://www.facebook.com/notes/10158928002728415/> (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.)

²⁰⁸ Szalai Éva Emese (2014): Nemzetközi migráció jelensége és tendenciái az egyes földrajzi térségekben; Indiai migrációs folyamatok és az indiai diaszpóra. In: Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.): Migrációs tendenciák napjainkban. Budapest, IDRResearch Kft./Publikon Kiadó,

2.6.3. *Egyes nem állami szervezetek kapcsolódásai az irreguláris migrációhoz*

A Magyarország külső határait érintő tömeges irreguláris migráció megjelenésének időszakában a társadalmi szinten ismert egyházi és karitatív szervezetek mellett egyre több magyar és külföldi civil segítő jelent meg, akik a tevékenységüket koordináltan (egyesület, társaság, bizottság, alapítvány, egyéb szerveződési formátumok) valósították meg. Munkájuk során a vándorok ellátása mellett jelentős segítséget nyújtottak a szürke zónákban, valamint a velük folytatott interjúk eredményeként a rendészeti szervek felé továbbított embercsempészsésre, az emberkereskedelemre vonatkozó adatokkal, szürke (nehezen hozzáférhető) információkkal.²⁰⁹ A támogató tevékenység megszervezését a Karitatív Tanács²¹⁰ látta el, amelynek keretén belül segítették, támogatták a felelős hatóságokat is. Az ilyen szervezetszerű, összetételű és migrációs helyzetet kezelő karitatív tevékenység Magyarországon olyan előzményekkel bír, amely a nemzetközi szerepvállalásokban történő részvételek tapasztalatai mellett érdemi, legjobb gyakorlatokat tudott és tud biztosítani.²¹¹

A római katolikus egyház képviselőjében a migrációs válság, az eltérő vallások közti konfliktusok megelőzése és kezelése kiemelt feladat volt a 2015. év körüli, Európa külső határain jelentkezett események kezelésében is. Ujházi Lóránd a tanulmányában részletezi, hogy ennek során Ferenc pápa és az Apostoli Szentszék is az enyhe hatás gyakorlás (soft power) elvek mentén tett ajánlásokat.²¹² Az interjút adó megyés püspök elmondása szerint a magyar állam által elismert egyházi, karitatív szervezetek a segítségre szoruló vándorok bármiféle hovatartozásától függetlenül érdemi, huzamos segítséget nyújtottak és nyújtanak a migráció folyamatának kezelése során.²¹³

137. o.

²⁰⁹ Akcapar, Sebnem Koser - İçduygu, Ahmet (2016): Human smuggling in Turkey. in.: McAuliffe, Marie – Laczko, Frank: Migrant Smuggling Data and Research - A global review of the emerging evidence base. Geneva, International Organization for Migration 148-152. o.

²¹⁰ A Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól szóló 65/2000. (V. 9.) Korm. Rendelet

²¹¹ Ujházi Lóránd (2017): A magyar katolikus egyház szerepvállalása a migrációs válság kezelésében. Honvédségi Szemle, (1) 143–146. o.

²¹² Ujházi Lóránd (2018): Az Apostoli Szentszék válságkezelése, avagy a soft power eredményei a keresztény közösségek védelme érdekében. In: Kaló József – Ujházi Lóránd (szerk.): Budapest-jelentés a keresztényüldözésről. Budapest, Dialóg Campus, 211–223. o.

²¹³ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

A civil személyek, a társadalmi szerveződések támogató tevékenysége, a valós és a kommunikált célzat ugyanakkor némely esetben vitatható volt.²¹⁴ Az államhatáron meg nem engedett módon belépett és intézkedés alá vont külföldieknél előtalált információhordozók megerősítették a rendészeti szervek információit az állami céltól eltérő támogatásról. Az idő múlásával, a körülmények változásával már nyíltan, online felületeken adtak célzott tájékoztatásokat a vándorok részére a támogató magánszemélyek, civil szervezetek. Ezeknek az információknak²¹⁵ a birtokában gyakorlatilag bárki, bárhol el tudott jutni a magyar határra, ott a leírt rendészeti és menekültügyi szabályok, protokollok ismeretében közölhetett olyan adatokat²¹⁶, amelyekkel jogosultnak tűnhetett a menedékjogi védelemre, az érkezési ország területére történő visszairányítás tilalmát jelentő non-refoulement alkalmazására. Ennek a regisztrációnak a birtokában ugyanakkor jellemzően 48-72 órán belül elhagyták Magyarországot valamelyik másik uniós cél/befogadó ország irányába, visszaélve a menekültjoggal.

John Maresca 2002. évben ismerteti helyzetértékelését, amely szerint az intézményelmélet módszereinek alkalmazásával az irreguláris migráció folyamatában a vándorlók segítésére létrejött szervezetek egyre ismertebbé váltak a bevándorlók számára. Ennek következtében az ő részükre stabil, intézményesült, megbízható szervezetet jelenítettek meg, amely képes fellépni a tranzit vagy célszország jogszabályi rendelkezéseivel, a migrációt kezelő állami szervezetek tevékenységével szemben, támogatva az egyéni érdekeiket. Ezek az NGO-k a gazdasági élet szereplői által biztosított anyagi támogatás továbbításával lehetőséget és jövőképet tudnak mutatni a vándoroknak. A tevékenység megítélése vitatott, de adott szervezetek ilyen tartalmú tevékenységét elfogadó társadalmakban a demográfiai hiátusok pótlásával, munkaerőhiány csökkentésével a regnáló gazdaság élénkítésének megcélzott hatását válthatja ki.²¹⁷ Douglas Massey és kutató társainak megállapításai szintén aktuálisnak értékelhetők a kutatási eredményeim ismeretében, amelyek szerint az irreguláris migráció a kormányzati, nemzetközi intézkedésekre azok észlelését követően egyből reagál, az így megjelent újabb körülményekre az állami hatalom lassabban képes

²¹⁴ Vö.: Polgármesterek, fókuszcsoporth, Kelebia HRK vezető, CSMRFK vezető interjú

²¹⁵ Welcome to Europe. Forrás: <https://w2eu.info/> (Letöltés ideje: 2021. 01. 11.)

²¹⁶ Migrant Solidarity Group of Hungary. Forrás: <http://www.migszol.com/blog/category/all> (Letöltés ideje: 2021. 01. 02.)

²¹⁷ Maresca, J. John (2002): Business and humanitarian values. *Refugee Survey Quarterly* (3) 245–247. o. DOI: 10.1093/rsq/21.3.245

korrekciót alkalmazni. A vándorok országokon át történő mozgása az ezt támogató szervezetek által „egyre inkább intézményesedik, és függetlenné válik azoktól a tényezőktől, amelyek eredetileg elindították”.²¹⁸

2.6.4. Az irreguláris nemzetközi migráció és a szervezett embercsempészás kapcsolata

Finszter Géza 2002. évben írt tanulmányában hivatkozott az előző évi marseille-i tanácskozás egyik megállapítására, amely a migrációban határozta meg a társadalmak közbiztonságát fenyegető egyik legnagyobb aktuális veszélyt: „A bevándorlás alapvető oka, az elszegényedés sem csökkent, másfelől viszont a befogadási kapacitás és készség is egyre kisebb lesz. Mindez szükségszerűen növeli azokat a tömegeket, amelyek a kivándorlás illegális útját választják. Az embercsempészet ezért lett a nemzetközi szervezett bűnözés egyik legvirágzóbb üzletága. Tény továbbá, hogy a kiszolgáltatott külföldiek között megteremthető a bűnözői utánpótlás is. Igazi ördögi kör ez. A szigorodó befogadás a bűnözés profitját növeli. A gazdag országok bűnvonzó hatást gyakorolnak, míg a szegény világ bűnkibocsátóként működik. Minthogy pedig a bűnözés alakulásában jelentősége van a kulturális és vallási gyökereknek, bekövetkezhet egy nehezen ellenőrizhető bűnözés exportálása a migráció által.”²¹⁹ Ugyanebben az esztendőben Gaál Gyula a tanulmányában arra a következtetésre jut, hogy Magyarországon már felderítettek a bűnügyi szervek olyan cselekményeket, amelyek esetében a hatályos büntetőjogi tényállás azonosítható a szervezett embercsempészás elkövetésében. „A magyarországi embercsempészás előiskolája a masszív szervezett bűnözésnek.”²²⁰

Fehér Lenke a 2005. évi kriminológiai tanulmányában szintén leírja, hogy az irreguláris migrációt érintő szervezett emberi cselekmények között megkerülhetetlen az embercsempészás problematikája.²²¹ Kriminológusok a rendészeti integráció időszakában hívják fel a figyelmet, hogy Magyarországnak az egyik

²¹⁸ Arango, Joaquin - Hugo, Graeme – Kouaouci, Ali – Massey, S. Douglas – Pellegrino, Adela -Taylor, J. Edward (1993): Theories of International Migration: A Review and Appraisal. Population and Development Review, (19/3) 431-466. o.

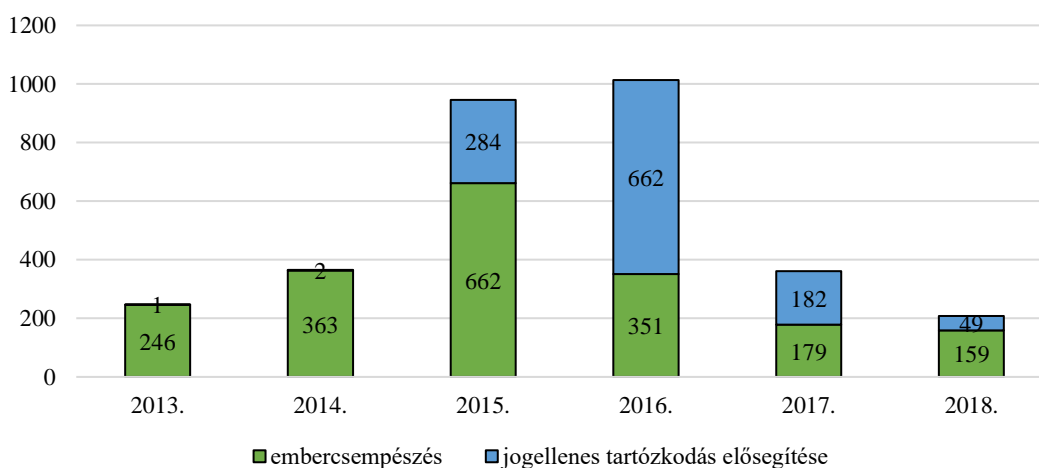
²¹⁹ Finszter Géza (2002): Jogi válaszok a migráció kezelésében. 149-168. o. Forrás: https://www.kriminologia.hu/sites/kriminologia.hu/files/finszter_geza.pdf

²²⁰ Gaál Gyula (2002): Szervezett embercsempészás Magyarországon. In. Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határórség és rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja. 160-166. o.

²²¹ Fehér Lenke (2005): Illegális migráció, embercsempészet, emberkereskedelem. In: Irk Ferenc (szerk.): Kriminológiai tanulmányok, (42) Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 210–233. o.

legmeghatározóbb biztonsági kockázatot a globális, irreguláris migráció fogja jelenteni, amelyre ráépül a szervezett bűnözés. Kiemelik, hogy a Konvenció értelmezésén túli menekültek között, meghatározó arányban jelennek meg azok a külföldiek, akik a jobb életkörülmények érdekében, ellenszolgáltatásért jutnak el a célországba, az államhatárokon átnyúló embercsempész bűnszervezetek segítségével. A jelenség ezek tükrében változó keretek között, de folyamat jelleggel lesz jelen az irreguláris migrációt kibocsátó, valamint a tranzit- és a célországok esetében.²²²

A csempészes tipológiájában a szervezethez mellett meghatározó elem Louise Shelley kutatási eredménye szerint az, hogy az irreguláris migrációra épülve nemzetközi és jellemzően diaszpóra alapokon, aktív tevékenységet folytatnak az embercsempész bűnszervezetek.²²³ A magyar Btk. felismerve az ilyen típusú jogsértő magatartást, büntetni rendeli, aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt. A jogsértő magatartás minősített esete a szervezett elkövetési forma, amelyet bünszövetségben követhetnek el. A jogalkotó az irreguláris migrációhoz kapcsolódó más olyan magatartásokat is büntetni rendelt a Btk. tényállásainak módosításával, új tényállások megalkotásával, amelyek követik az észlelt és az állam szuverenitását, biztonságát veszélyeztető magatartásokat.²²⁴

15.számú ábra
Regisztrált embercsempészes és jogellenes tartózkodás elősegítése bűncselekménye Magyarországon²²⁵ (2013-2018) - saját szerkesztés

²²² Windt Szandra – Póczik Szilveszter – Fehér Lenke – Dunavölgyi Szilveszter – Jagusztin Tamás (2008): Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok. Magyar tudomány (9) 1095. o.

²²³ Shelley, Louise (2014): Human Smuggling and Trafficking into Europe. A Comparative Perspective. Washington DC, Migration Policy Institute. 2–14. o.

²²⁴ 2012. évi C. törvény 353/A. § Jogellenes bevándorlás elősegítése, támogatása.

²²⁵ BM Koordinációs és Statisztikai Osztály Forrás: <https://cutt.ly/UEkOmz> (Letöltés ideje: 2020. 11. 12.)

A magyarországi 2015. évi tömeges irreguláris bevándorláshoz, valamint annak egyik, a migrációs feladatokat ellátó rendészeti szervezetek objektív túlterhelését célzó felületének, a szervezett embercsempészségnek a visszaszorítása érdekében a jogalkotó módosította a büntetőjogi tényállást.²²⁶ Gaál Gyula szerint ugyan a szabályozás a társadalmi elvárásokat és bűnmegelőzési igényeket felismerve reaktív volt, de hosszú távon mégis megelőző hatást vált ki, amely ugyan nem szünteti meg az elkövetést, ugyanakkor átrendezi annak módszertanát.²²⁷

Juliet Stumpf - az USA migrációs politikáját, normatív szabályozó rendszerét, a migráció kezeléséért felelős szervezetek működését, társadalmi és gazdasági reakciókat elemző munkája alapján kialakított - krimimigrációs elmélete szerint a kormányzati politika és a jogalkotó egyik reakciója az irreguláris migráció csökkentéseként a jelenséghez kapcsolódó cselekmények kriminalizációja, annak elkövetőivel szemben joghátrány alkalmazása.²²⁸ A tanulmány megjelenését követő évben Caroline Brettel az irregulárisan államhatárt átlépő külföldiek és a csempészek oldalán keletkező adatokat kutatva azt állapította meg, hogy az érintett államok ilyenfajta reakciójának következtében ugyanakkor a vándorok és az őket csempészők emelt kockázatú módszereket, útvonalakat alkalmaznak, ami miatt az ilyen jellegű sérültek, elhunytak számadatai növekednek. A kockázat és joghátrány növekedése miatt a csempészési árak is emelkednek, amit a vándorok, hozzátartozók vagy megfizetnek, vagy a törvényesség keretein túllépő más módon kompenzálnak.^{229; 230}

Az irreguláris nemzetközi migrációhoz kötődő szervezett bűnelkövetői magatartás, az ismertté vált módszerek, a finanszírozáshoz kapcsolódó garancia elve²³¹, valamint Hegyaljai Mátyás leírásában már a megelőlegezett díjak törlesztésének lehetséges változatai sem ismeretlen tények.²³² Hautzinger Zoltán

²²⁶ Egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 32. §

²²⁷ Gaál Gyula (2016): Az embercsempészség büntetőjogi aspektusából. Belügyi Szemle, Budapest. 77-89. o. DOI: 10.38146/BSZ.2016.12.7

²²⁸ Stumpf, P. Juliet (2006): The Crimmigration Crisis: Immigrants, Crime, and Sovereign Power. American University Law Review (56) 367–419. o.

²²⁹ Brettel, Caroline B. (2007): Constructing Borders / Crossing Boundaries Race, Ethnicity, and Immigration. Lanham, Lexington Books. 12-14. o.

²³⁰ Vándorlás közben elhunytak számadatai. Forrás: <https://missingmigrants.iom.int/data> (Letöltés ideje: 2021. 05.31.)

²³¹ Garanciális embercsempészség német hírszerzői megállapítások szerint. Forrás: <https://www.bild.de/bild-plus/news/ausland/news-ausland/wegen-fluechtlingsstrom-aus-marokko-bnd-schlaegt-alarm-57978846.view=conversionToLogin.bild.html> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)

²³² Hegyaljai Mátyás (2016): Migráció – bűnügy – nemzetközi kitekintés. In: Hautzinger Z. (szerk.): A

véleményét megerősítik a saját, határterületi lakosságtól és az ott szolgálatot teljesítőktől származó információk is, amelyek szerint a külföldiek által, illetve a külföldiek sérelmére elkövethető büntetőjogi deliktumok között súlyozott jogsértés az embercsempészség, annak szervezett elkövetése.²³³ Zsigovits László arra hívja fel a figyelmet, hogy a jelenkorra jellemző globalizáció mellett a szervezett bűnözés működésében is jelentős súlya van a virtuális térnek. Az embercsempész szervezetek tagjai jellemzően zárt infokommunikációs, virtuális felületeken kommunikálnak, ami növeli a biztonsági kockázatot, veszélyt jelenthet a közbiztonságra, valamint egyes személyek egyéni biztonságára.²³⁴ A bűncselekmények elkövetése az ítélkezési és fogvatartási adatok szerint, földrajzilag is súlyozottan kapcsolódik a külső határos megyékhez.²³⁵ Magyarországon ugyan a külföldi által, vagy annak sérelmére elkövetett, ismertté vált bűncselekmények számának aránya alacsony, de az ilyen jellemzőkkel bíró bűncselekmények társadalmi megismerését követően jellemzően mégis emelkednek az idegenellenes megnyilvánulások.

2.6.5. Járulékos hatások a migráció szervezésében

A migráció politikai felülethez köthető szerveződése nem értékelhető direkt befolyásoló elemként, mert a kommunikációs tartalmak és nemzeti szinten bevezetett intézkedések elsődleges célja nem maga az irreguláris migrációs bevándorlás kiváltása.²³⁶ A magasan fejlett gazdasági és szociális ellátó rendszerrel bíró EU országokban a kutatási prognózisok szerint kiemelt problémát jelenthet a társadalom elöregedése mellett az alacsony születési és magas elhalálozási arány, valamint a honos állampolgárok munkaerejének csökkenése. Országonként prognosztizálhatóvá váltak azok az időszakok, amelyekben már alig lesz - jellemzően fizikai - termelő-,

migráció bűnügyi hatásai. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 11–26. o.

²³³ Hautzinger Zoltán (2016): Büntetőjogi tényállások a külföldiség és a migráció vonzásában. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. 181–203. o.

²³⁴ Zsigovits László (2018): A közbiztonságot, a közrendet és az államhatár rendjét alapvetően veszélyeztető kihívások a kibertér és a virtuális tér dimenziójában. In: Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A XXI. század biztonsági kihívásai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével. 103 – 111. o.

²³⁵ Ember- és drogcsempészek egyre nagyobb számban a Szegedi Fegyház és Börtönben. Forrás: <https://www.jogiforum.hu/hirek/40206> (Letöltés ideje: 2019. 04. 01.)

²³⁶ Merkel német kancellár aktuálpolitikai sajtótájékoztatója. Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/pressekonferenzen/sommerpressekonferenz-von-bundekanzlerin-merkel-848300> (Letöltés ideje: 2017. 09. 22.)

szolgáltató munkát vállaló és végző felnőtt honos korosztály, a népességszaporulat pedig a stagnálást követően átbukik a csökkenés ciklusába.²³⁷

A megoldáskeresés egyik útjának meghatározó képviselőjeként Németország kancellárja a ZDF televízióban 2015. augusztus 16-án nyilatkozott az általa képviselt migrációs politikáról. Véleménye szerint 2015-re a fejlett nemzetekre, így Németországra is jellemző demográfiai válság problematikája jelentősebbé vált, mint az akkori görög gazdasági válság vagy az euró stabilitásának gondjai. Politikai vezetőként a lakosságszám és népszaporulat növelésére alkalmazható megoldásként a beáramló migrációt jelölte meg.²³⁸ Ezzel egyidőben felvetette a demográfiai folyamatok kezelésének egységes és közös protokollt követő európai szintű igényét, amiben támogatást nyert az EU több, szintén meghatározó politikusa személyében, a jogi és a gazdasági támogatás biztosítása terén.²³⁹ Ez a befogadó szellemű politikai irányvonal (willkommen politics)²⁴⁰ ugyanakkor nemcsak Németországban nem vált teljes értékűen elfogadottá, hanem több tagállam részéről sem.²⁴¹ Mivel azonban az EU egyik legbefolyásosabb vezető politikusa tette azt a tartalmú nyilatkozatot, amely szerint Európa fogadja azokat, akik segítségre szorulnak és azt meg szeretnék itt kapni, a nyugat-balkáni régióban tartózkodó vándorok tömege indult meg déli határunkon keresztül Európa irányába. A nyilatkozat ugyan nem egyértelműen az irreguláris migrálás és az érkezőkre vonatkozó jogi környezettől független fogadás volt, hanem a visszatoloncolás felfüggesztésének lehetőségét is hangsúlyozta, de a vándorok többsége azt így értelmezte. Ezt az erősítő körülményt tovább növelte a magyar állam által a szerbiai határszakaszon épített épített és deklarált Ideiglenes Biztonsági Határzár (IBH) befejezése, a határszakasz fizikai lezárásának közelgő időpontja. A magukénak vallott állampolgársági és vallási hovatartozásuk megtartása, az életterüknek a jobb megélhetés reményében történő végleges célzatú elhagyása,

²³⁷ Berry, Mike – Garcia-Blanco, Inaki – Moore, Kerry (2015): Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries. Forrás: <https://www.unhcr.org/56bb369c9.pdf>

²³⁸ Angela Merkel nyilatkozata (2015) Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-en/chancellor/refugee-policy-finding-common-answers-443560> (Letöltés ideje: 2017. 09. 12.)

²³⁹ Németország demográfiai adatai. Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

²⁴⁰ Németország befogadó migrációs politikája. Forrás: <https://cutt.ly/4jAs4VU> (Letöltés ideje: 2019. 09. 22.)

²⁴¹ Nicolas Sarkozy nyilatkozata. Forrás: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/nicolas-sarkozy/11686558/Nicolas-Sarkozy-compares-EU-migrant-plan-to-fixing-a-burst-water-pipe-with-water.html> (Letöltés ideje: 2018. 07. 11.)

valamint a befogadást követő családegyesítési szándéknyilatkozatok elővetítették annak képét, amely szerint többségében akár irregulárisan is megközelítik a befogadó ország területét.

A hivatkozott források tartalmi elemzésének következtetései alapján megállapítható, hogy a szervezett nemzetközi irreguláris migrációban megjelenő elemek képesek egymást erősítő, vagy egymástól független faktorok hatásaként térben és időben koncentráltan, növekvő intenzitással megjelenni. Ebben az esetben veszélyeztethetik a külföldi migráció ellenőrzését végrehajtó hatóság jogszerű, szakszerű tevékenységét, azok intézkedő tagjainak, valamint a vándorok, a civil lakosság objektív és szubjektív biztonságérzetét.

2.7. Rendészeti lehetőségek az államhatár jogellenes átlépésének megelőzésére, megakadályozására

A társadalmi formálódások és gazdaság változó intenzitású fejlődésének egyik hatásaként az államhatár(ok) őrizetének, az államhatáron átlépő személy- és járműforgalom ellenőrzésének prioritásai folyamatosan idomulnak, annak súlypontjai eltolódnak. A korai, a történelmi és az államalakítási időszakokra jellemző katonai erőkkel és eszközökkel fenntartott rendszereket felváltották a biztonsági igényeket is garantáló, ugyanakkor a társadalom mobilitását, a kereskedelem és tőke szabad áramlását is biztosító rendészeti szervekkel és azok eszközeivel, módszereivel tevékenykedő komplex határellenőrzési rendszerekkel. Ezek a változások továbbra is elsődleges prioritásként kezelik és biztosítják a területi szuverenitás sérthetlenségét, az államhatár feltételekhez kötött, államhatalmat képviselő szervezet által ellenőrzött átlépésének biztosítását. Az államhatár(ok) őrzésében, annak szabályozott keretek között történő átlépésében a fejlett társadalommal és gazdasággal rendelkező országokra jellemző módon a feladatrendszer demilitarizációja tapasztalható, amely tevékenységet rendészeti szervekkel és azok eszközeivel váltanak fel. Az újonnan jelentkező feladatok célkitűzése ugyanakkor mégsem változik, hiszen az továbbra is marad a területi hozzáférés jogának nemzeti szerv által ellenőrzött és engedélyezett rendjének biztosítása a reguláris és az irreguláris nemzetközi migráció esetében.

A határrendészet feladatait és az azzal szemben támasztott elvárásokat jellemzően olyan szakemberek készítik elő a döntéshozó, vagy a jogalkotó felé, akik annak veszélyeztettségét az államhatárhoz, a határátkelőhelyhez kötődő

bűncselekmények megelőzéséhez, azonosításához, a bűnelkövetők eljárás alá vonásához, az ország területére történő megakadályozására koncentrálnak.²⁴² A terület kutatóinak, így pl. Francis McDonald megállapításai szerint a militarizált államközi viták aránya és azok veszélye a gazdasági növekedést követő permeabilitással együtt csökken, de az államhatárok továbbra sem szűnnek meg, valamint a növekvő áru- és személyforgalom gyors, biztonságos, kulturált átléptetésének feltételrendszerét biztosítani kell.

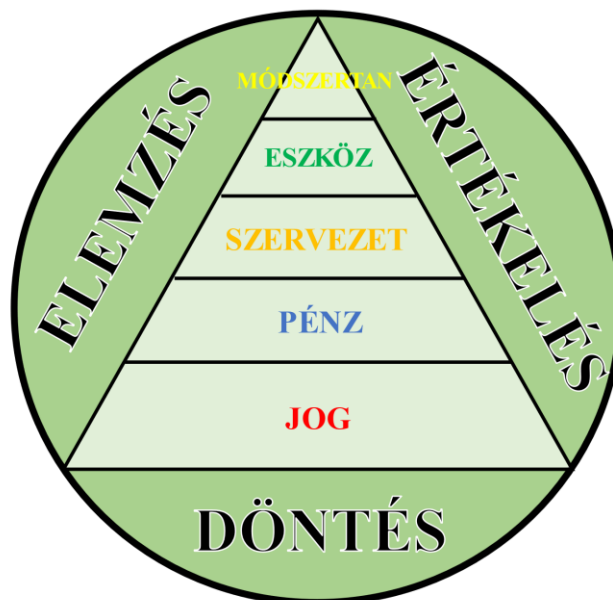
A politikai földrajzban az államhatárok és a határterületek fogalma önálló vizsgálat és értékelés tárgyát képezik, mint egyedi jellemzőjű területi azonosítók és társadalmi egységek. A (határ)rendészeti feladatokat olyan határterületi területeken kell végrehajtani, amelyek társadalmilag épített terek és közvetítik a lineáris határvonalak létezését a területi egységek, országok között. A modern szociológiai kutatások (pl. Massey, Segal, Ross, Sik és más kutatók) egyik iránya a társadalmi és politikai rendek kapcsolatainak újbóli vizsgálatát, a határhatásokat (border effect) tűzte ki célul a gazdaság, identitás és kormányzat egymásra gyakorolt hatásainak elemzésével. Ezeknek a témáknak a kutatása egyrészt növeli a szakadékot a közgazdaságtan, a szociológia és a politológia között, másrészt éppen ellenkezőleg egy olyan kérdéskör válik ismertté, amelyet korábban nem érintettek kutatások, a kapcsolatok és egymásra gyakorolt hatások nem leírtak. A határokon átnyúló együttműködés (Cross-Border Governance / CBG) azon kutatási tárgyak egyike, amelyek alkalmasak vizsgálni adott társadalom produktív rendszereit, a társadalmi csoportokat és a politikai szervezeteket. A CBG újradefiniálja a nemzeti határokat, a nemzetállam alapvető intézményéről, a határról folytatott viták a korábbiaknál súlyozottabb szerepet kaptak. A szakterület kutatói (pl. Wong, Ulrich, Decoville, Durand, további más kutatókkal hasonlóan gondolva) úgy értékelik a CBG-t, hogy megpróbálják azonosítani annak fogalmát a funkciói szerint: egyrészt a határ akadály lehet és mintát mutat az állam, a politikai szervezetek és gazdaságok eltérő működésének, a kulturális struktúrák és a társadalmi csoportok leírásához. A határhatás, mint az határterületi együttműködés másrészt alkalmas lehet a vizsgált országok differenciálódási rendszereinek kapcsolódását elemzésére egymással és más

²⁴² McDonald, W. Francis (1995): The Globalization of Criminology: The Next Frontier Is the Frontier. Transnational Organized Crime, Vol. 1, No. 1, 1–22. o.

rendszerekkel és leírhatóvá válik azok önálló, vagy együttműködés keretében történő alkalmazhatósága.²⁴³

2.7.1. A proaktív, hosszú távú megelőzést biztosító határrendészeti komplex módszertan ajánlásai (MBHKM)

A kutatási eredményeim alapján kialakított rendészeti, módszertani ajánlásom szerint a határellenőrzésért felelős rendészeti szervek tevékenységének kormányzati szintű támogatása a túlterhelés időszakában, valamint azt megelőző felkészülés és azt követő normál működésre történő visszaállás alatt öt (5) mechanizmussal ajánlott igénybevételelvel biztosítható.

16.számú ábra
MBHKM modellje – saját szerkesztés

A modell szerint a felelős hatóság komplex feladatellátásához szükséges:

1. Alkotmányossági próbát kiálló jogi szabályozás;
2. pénzügyi források és tárgyi eszközök rendelkezésre állásával;
3. a változó viszonyoknak, a társadalmi és szakmai igényeknek megfelelő jogalkotói tevékenységgel;

²⁴³ Leresche, Jean-Philippe - Saez, Guy (2002): Political Frontier Regimes: Towards Cross-Border Governance? in.: Globalization, Regionalization and Cross-Border Regions. ed.: Perkmann, Markus - Sum, Ngai-Ling; Palgrave Macmillan, New-York, 77-103. o.

4. a szakszerű, költséghatékony tevékenységgel és az állampolgárok biztonságérzetét garantáló humánerőforrás biztosításával;
5. az új feladatokhoz szükséges új módszerek egyidejű alkalmazásával tartható fenn.

Centralizált és hierarchikus szervezatként a tevékenységet megelőzi és megalapozza az adott szintű vezető döntése, intézkedése. A Finszter Géza által leírt rendészeti funkciók széles vertikuma mellett²⁴⁴, Kovács Gáborral egyetértve a Rendőrség szervezetében „a vezetési funkciók az általános vezetéselméletre alapozva, de a rendészeti szervezetekre jellemző módon sajátosan érvényesülnek. Mindehhez hozzájárulnak a különböző vezetési és szervezeti modellek alkalmazásának lehetőségei és módszerei, amelyek a különböző vezetési szinteken másként jelentkeznek.”²⁴⁵

A megelőzést biztosító határrendészeti komplex modell a rendészeti vezető által alkalmazott vezetés-irányítás hét funkciójára épül: információk gyűjtése és feldolgozása (elemzése), közlése és felhasználása; tervezés (döntési változatok kialakítása, a döntés előkészítése); döntés (a legfontosabb vezetési funkció); szervezés, koordinálás (a döntés végrehajtásának megszervezése); irányítás (a tevékenység vezetése); ellenőrzés; értékelés. Erre kell alapozni a Finszter Géza által is képviselt proaktivitást²⁴⁶ megcélzó komplex feladatellátást, a többlet kapacitást igénylő aktív és reaktív tevékenység helyett.²⁴⁷

A szervezet működésének, a vezetői döntés proaktivitásának eredményessége érdemben múlik a Kovács Gábor által leírt időtényezőn. Az értelmezést elfogadva, a megelőzés csak akkor lehet sikeres, ha a veszélyt, kockázatot, így a migrációs túlterhelést is annak érdemi negatív hatásainak bekövetkezése előtt sikerül azonosítani, azt érdemben kezelni, ami kizárja az egyén, a szervezet nem megfelelő időgazdálkodását.²⁴⁸ Hautzinger Zoltán gondolatával egyetértve: „A reaktív szabályozás tehát nemcsak direkt módon represszív természetű szabályokat jelenthet.

²⁴⁴ Finszter Géza (2018): Rendészettan. Szerk.: Hautzinger Zoltán, Budapest, Dialóg Campus, 204-205. o.

²⁴⁵ Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 51-73. o.

²⁴⁶ Finszter Géza (2018): Rendészettan. Szerk.: Hautzinger Zoltán, Budapest, Dialóg Campus, 218-219, 260, 389-390., 423. 452. o.

²⁴⁷ Czeglédi László (2011): A minőségköltségek filozófiája és természete. Forrás: https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_42_minosegmenedzsment_scorm_09/931_a_minsgkltsgok_filozfija_s_termeszete.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 23.)

²⁴⁸ Kovács Gábor (2020): Az idő sodrában – a hatékony vezetői időgazdálkodás jó gyakorlatai. in. szerk.: Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter: Sic itur ad astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 297-303. o.

Az megmutatkozhat pusztán rendészeti intézkedésekben, az államhatár, határutak stb. átjárhatóságának lezárásában, különböző külföldi állampolgársági kategóriák beutazásához további feltételek meghatározásában. Csak végső soron kell, hogy a reaktív normaalkotás akár a személyi szabadság korlátozásával vagy elvonásával járó szankciók jegyében nyilvánuljon meg.”²⁴⁹

Az eszközrendszer egyik fejlesztési kísérlete volt pl. a Kalmár Ádám által bemutatott Egyszerű Migráns Azonosító Rendszer (EMAR) projekt, amely a fejlesztő által is elismert módon egy telepítési központ (határrendészeti kirendeltség) esetén nem volt képes egy szervezeti elemnél a jogszerű eljárási rend fenntartása mellett 4-5 ezer főnél több személy adatának rendészeti feldolgozására.²⁵⁰ A fejlesztés és annak eredménytelen alkalmazása szintén felhívta a figyelmet a végrehajtási elemzésekre épülő innováció szükségességére, a rendészeti szervekre gyakorolt migrációs túlterhelés negatív hatására.

A kutatásom során feltártam annak a hiányát és az indokoltságát egy olyan felderítő, elemző és értékelő szervezeti elem létrehozásának, amelyet az országunkat fenyegető negatív, külföldi migrációs hatások megelőzhetősége érdekében - javasolt - kormányzati alárendeltségben működtetni.

Laufer Balázs a 2010 évben megjelent tanulmányában elemzi az irreguláris migrációt és az abban rejlő nemzetbiztonsági kockázatot. Akkori megállapításai szerint mindkét elem növekszik, valamint felhívja arra is a figyelmet, hogy – javaslata szerint a Belügyminisztériumon belül – indokolt egy hiányt pótló, migrációs kihívásokat felderítő önálló szervezet létrehozása.²⁵¹ Hautzinger Zoltán a publikációjában elemzi a nemzetbiztonság, a terrorveszély szerinti fenyegetettséget az idegen-, a menekült- és az állampolgársági jogban. A szerző leírása szerint a migrációban olyan reális nemzetbiztonsági veszélyeztető elemek fordulhatnak elő, amelyek felderítésére, megelőzésére a jogalkotói felhatalmazás alapján az állam különböző funkcionális szervezeteket hozott létre, működtet.²⁵² A 2016 évi létrehozása

²⁴⁹ Hautzinger Zoltán (2020): A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle. Budapest, 50. o. DOI: 10.38146/BSZ.2020.9.3

²⁵⁰ Kalmár Ádám (2016): Innovációs javaslatok a határrendészeti szolgálati ág részére a tömeges méretű migráció kezelésében. BM-RTT pályázat, Budapest

²⁵¹ Laufer Balázs (2010): Az illegális migráció és a menekültügy biztonsági vetületei. In: Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság című tudományos konferenciáról. Pécsi határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja. 195–203. o.

²⁵² Hautzinger Zoltán (2018): A nemzetbiztonsági érdekek megjelenése a migrációban és az idegenjogban. In: Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Dialóg Campus Kiadó; Nordex Kft., Budapest, 265-280. o.

óta a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ (TIBEK) a törvényben rögzített feladatainak teljesítésével, a Kormány (egyik) döntéselőkészítő szervezeti eleme. Mint titkosszolgálati fúziós információs központ, rendelkezik a migrációhoz köthető információkkal is, ugyanakkor a jogalkotó az alapfeladatai között nem sorolja önálló célterületként.²⁵³

Ajánlásom szerint - az MBHKM modell szervezeti elemeként - egy új, kormányzati alárendeltségben működő szervezetnek a fő feladataként a globálisan jelentkező migrációs kibocsátó és vonzó hatások feltárása, azok változásokövetése, kockázati elemként történő azonosítása, prognosztizálás (pl. útirány, Magyarországon történő megjelenés és érdemi hatásgyakorlás időszaka, a negatív hatás azonosítása és tovább kockázati elemek) rendelhető el. A feladat komplexitása miatt indokolt a globális humán migráció szakirodalmára jellemző tudományközi képviselőket biztosítani (pl. közgazdász, virológus, informatikus, szociológus, geológus, politológus, rendészeti és honvédelmi-, valamint további más szakemberek).

2.7.2. Válaszok a jogalkotás eszközeivel

A migráció kezeléséért hatáskörrel rendelkező szervezet működését Magyarországon is a jogdogmatikai elvek alkalmazásával és a jogalkotási hierarchia érvényesítésével, normatív rendelkezések szabályozzák. Friedrich Karl Savigny 1840. év óta aktuálisnak értékelhető gondolata szerint ez a szabályozó környezet a változásokat intenzív, tudatos normaalkotással és/vagy módosítással kezeli.²⁵⁴

A kutatás tárgyának időszakában alkotott határrendészeti tevékenységet és migráció kezelési feladatokat szabályzó új normák száma ugyan nem értékelhető kiemelkedőnek, ugyanakkor a normák számának növekedése Jürgen Habermas féle „jogi robbanásként”, „szabályozási krízisként”, „jogi szennyezésként” értékelhető, amelyben a jogforrások közül a rendeleti jogalkotás kerül előtérbe, valamint a szervezetek magatartását szabályozó jogszabályok egyre nagyobb számban jelennek meg.²⁵⁵ Felmerülhet a kérdés, hogy az alkalmazott tárgyi normakorrekciók, illetve a jogalkotás az adott időszakban és adott célt kitűzve megfelelő mennyiségű volt-e? Egyetértve Tóth Judit megítélésével, aki szerint ennek nem születet objektív

²⁵³ A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 8/A §

²⁵⁴ Savigny, Friedrich Karl (1840): System des heutigen römischen Rechts. Bd. 1. Veit, Berlin, 14. o.

²⁵⁵ Habermas, Jürgen (1981): Theorie des kommunikativen Handelns. Bd. II. 2. Aufl. Suhrkampff, Frankfurt am Main, 522-589. o.

megítélési alapja, ugyanakkor felmerülhet annak a reaktív jogalkotói tevékenységnek a megállapíthatósága, ami arra épülhet, hogy az országot 2015. évben elért tömeges bevándorlásnak voltak történelmi, szakmai, kontinentális és redundáns jogelőzményei. Tóth Judit értékelése szerint „... *a múltnak a fel nem használása miatt volt talán nem megfelelő a szabályozás, így inkább azt mondom, hogy nem volt megfelelő a helyzethez képest.*”²⁵⁶ A gondolatot a forráskutatási és interjú, kérdőív adatelemzések azt elismerve megerősítették, valamint késedelmesnek, hiányosnak értékelték a kormányzati, jogalkotói intézkedéseket.

A 2007. évtől hatályos magyar menekültügyi törvény, a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény, az államhatárról szóló törvény nagy számban módosult a vizsgált kutatási időszakban. Az irreguláris nemzetközi migráció kezeléséhez kapcsolódó generális törvények mellett számos más jogszabály, végrehajtási rendelet hasonló nagyságrendben került módosításra. A menekültügyi törvény ugyan az elmúlt években számos korrekción ment át, ugyanakkor a 8. §-ban sorolt kizárési okokat indokoltnak tűnik kiegészíteni a menedékjoggal történő visszaélési aktív cselekmények miatt.

A jogalkotó által is felismert, a reguláris migrációra jellemző túlterhelés normatív eszközzel történő csökkentését szolgálja a határforgalom ellenőrzésben 2017. évben bevezetett az Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) közösségi kódexének módosítása,²⁵⁷ amely rendelkezéseket az országos rendőrfőkapitány vonatkozó utasításának korrekciójával szintén szabályozott.²⁵⁸ A reguláris migráció, az államhatáron átlépő személy- és járműforgalom ellenőrzésében megjelenő objektív túlterhelés annak szervezettsége (pl. csempészés) esetén, valamint a rendészeti szerv feladat ellátására gyakorolt objektív hatása miatt biztonsági-, bűnügyi kockázatot jelenthet, amelynek a kezelése szintén a MBHKM módszertanra építve kezelhető.

²⁵⁶ Dr. Tóth Judit PhD. CSc., Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens. Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

²⁵⁷ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.)

²⁵⁸ A Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás módosításáról szóló 17/2017. (IV. 6.) ORFK utasítás 66/A-66/C. ponttal kiegészítve

Az irreguláris migrációban jelentkező túlterhelés okozta hatások megelőzése, kezelése, csökkentése érdekében a jogalkotó részéről generális értékű korrekcióként értékelhetők - sok más egyéb rendelkezés mellett - a következők: a fizikai határzár építése²⁵⁹; az államhatár biztonsági létesítményeinek kialakítása és az átkísérés jogintézmények biztosítása²⁶⁰; a tiltott határátlépés határzáron történő elkövetésének, a határzárral kapcsolatos jogsértések kriminalizálása²⁶¹; a Magyar Honvédség határőrizeti feladatokba történő bevonásának legalizálása²⁶²; a tömeges, azonos idejű előállítás, visszatartással kapcsolatos jogszabályok korrekciója²⁶³; az Alaptörvényben deklarált nemzetpolitikával ellentétes betelepítés tilalma.

Az alkalmazott normamódosítások, új normák alkotása az értekezés készítésének időszakában a jogászok, a szociológusok, a honi és külföldi média, a politikai szereplők és magánszemélyek által is vitatott. A kutatási időszakban készült kérdőívek, interjúk helyi határterületi lakosság, szolgálatot ellátó rendőrök, más szereplők részéről – többségében – elfogadott, elismert. Az értékelési adatok többségi arányban rögzítik azokat a megállapításokat, amelyek szükségesnek és az állam, a magyar társadalom, a határterületi lakosság szubjektív és közbiztonságérzetét erősítőnek, azt helyreállítónak értékelte. A proaktív hatás az irreguláris migráció tömeges jelenségének megszűnésével, annak elterelődésével igazoltnak értékelhető.

Ugyan nem direkt szabályozásként, de Oscar Newman munkásságához kapcsolódó építészetpszichológiából vett elméleti minta a jelenkori irreguláris migráció kezelésének a menekültügyi elhelyezéssel és ellátással kapcsolatos felhasználása követhető megoldást jelenthet. Az elméleti megközelítés és a gyakorlati megoldások tapasztalatai között megtalálhatók akár az államhatár mentén a Büntetés Végrehajtás által telepített, ellenőrizetlen bejutást gátló műszaki tárgyak, vagy a határközeli ideiglenes, valamint az ország mélységében működtetett menekültügyi elhelyezési központok kialakításának legjobb gyakorlatára vonatkozó ajánlások.²⁶⁴ Windt Szandra tanulmányában szintén rámutat a bűnmegelőzés közösségi felelősségére, amelynek

²⁵⁹ A rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) kormányhatározat

²⁶⁰ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 5.§ (1c)

²⁶¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 352. § A-C, 353/A. §

²⁶² A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. Törvény 42/B (1) b)

²⁶³ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény

²⁶⁴ Newman, Oscar (1996): Creating Defensible Space. Washington. U.S. Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research, 9-101. o.

egyik domináns eleme lehet az egyéni objektumok, közösségi terek megfelelő kialakítása az antiszociális viselkedés megelőzése érdekében.²⁶⁵

A jogalkotás, az államhatárhoz és a humán migrációhoz kapcsolódó egyes emberi magatartások kriminalizálása hazánkban és külföldön egyaránt megosztja a jogászokat is. Ezekre a véleménykülönbségekre, jogalkotási dilemmákra, alkotmányossági felvetésekre hívja fel a figyelmet Hautzinger Zoltán az országunk 2015. évi európai migrációs válság kezelésében betöltött szerepéhez kapcsolódó jogalkotói tevékenységgel összefüggésben.²⁶⁶ Az állam, a társadalom biztonságának elsődlegességét képviselő jogértelmezéssel szemben állnak azok, akik a törvényalkotói tevékenységet krimimigrációnak értékelik. Bartkó Róbert tanulmányában bemutatja a fizikai határzár jogi előzményeit Magyarországon, amelynek időszakát a külső határt 2014. végén, 2015. esztendő elején elért tömeges migrációhoz helyezi. Az államhatár tiltott átlépésével kapcsolatos jogi szabályzó környezetet elvezeti a schengeni normarendszerig, valamint felmutatja a Genfi Menekültügyi Konvenció rendelkezéseit. Összefoglalójában a fizikai határzár kialakításának, alkalmazásának környezetét nem tartja a Római Egyezményvel ellentétesnek, ugyanakkor „... a hatályba léptetett anyagi jogi rendelkezésekkel szemben komoly, akár alkotmányossági aggályok is megfogalmazhatók.”²⁶⁷ Molnár Erzsébet a büntetőjogelméleti tanulmányában felveti azt a problémát, amelynek alapját pl. a Rendőrség által kommunikált irreguláris határátlépések, valamint pl. a határzár tiltott átlépésének gyanúja miatti büntetőeljárások száma közti érdemi eltérés is mutathat. „A határzárral kapcsolatos tényállások nemcsak dogmatikai problémákat vetnek fel, hanem egyúttal túlkonkretizált élethelyzeteket rendelnek büntetni oly módon, hogy a tágabb értelemben vett büntetőjogrendszer e magatartások szankcionálására korábban is rendelkezett eszközökkel. Kérdés az, hogy a büntetőjog pallosának fenyegető jelenléte mennyire képes valódi preventív hatást elérni úgy,

²⁶⁵ Windt Szandra (2020): Közösségi tervezéssel a biztonságos terekért. Belügyi Szemle, Budapest. 84 – 92. o. DOI: 10.38146/BSZ.2019.9.5

²⁶⁶ Hautzinger Zoltán (2017): Büntetőjogi válaszok a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetre Magyarországon. In. Szerk.: Tálas Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Tanulmányok. Dialóg Campus Kiadó, Budapest. 69-82. o.

²⁶⁷ Bartkó Róbert (2019): „Eddig és ne tovább!” – Gondolatok a határzár jogszerűségéről. Miskolci Jogi Szemle (2). 1. 73 – 82. o. Forrás: https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/6541/11_bartkorobert_t%C3%B6rdelt.pdf (Letöltés ideje: 2020.09.20.)

ahogyan azt a büntetőnorma célozza. A redundancia a jogsértő magatartásra adott, illetve adható válaszreakciók összemosódása miatt jelent problémát.”²⁶⁸

2.7.3. Humánerőforrás biztosítása a migrációkezelés feladataira

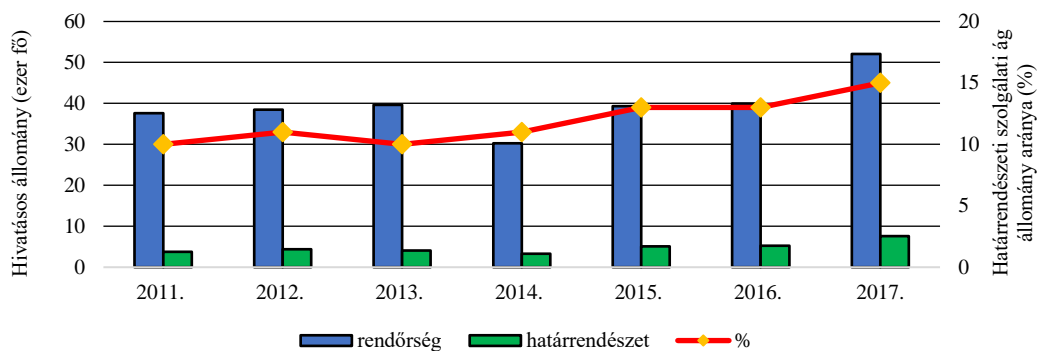
A 2014. és 2015. években bekövetkezett irreguláris migráció a felelős hatóságokat is váratlanul érte. Hajós László és Gósi Mariann szakmai ajánlásait is követő módszertannal, az államhatárok Alaptörvényben rögzített őrizetének feladataihoz szükséges előerőt a rendelkezésre álló adatok elemzéséből és értékeléséből, a prognosztizálható változók ismeretében kellett kialakítani mennyiségi és minőségi, valamint munkahelyi és mutatószám módszerek kombinált alkalmazásával.²⁶⁹

A munkaerőgazdálkodás, illetve annak tervezése ugyanakkor a krízishelyzetben jellemző migrációs mintázat miatt a Rendőrség saját állományából már nem volt önmagában biztosítható a szükséges létszám, az ország más területén prognosztizálhatóan megjelenő biztonsági deficit miatt.

Az opcionális megoldási lehetőségek közül az azonnali igénybevétel és a nem ismert alkalmazási ciklus miatt nem volt követhető módszer a helyi szintű, illetve területi besorolású szervek személyi állományának bővítése. A Rendőrség személyi állományának összlétszáma követte a jelentkező társadalmi és biztonsági igényeket, amely folyamat a határrendészeti szakfeladatokat végrehajtók esetében is észlelhető. A migrációs nyomás erősödésének időszakában ugyanakkor az összlétszám rátáján belül a határrendész feladatokat ellátók aránya a korábbi évek 10%-ról 15%-ra növekedett, amit a Készenléti Rendőrség Határvadász egységeinek létrehozása, a jelentkező személyi juttatási igények is növeltek.

²⁶⁸ Molnár Erzsébet (2019): Dogmatikai határzár. Dogmatikai és kriminálpolitikai elemzés a határzárral kapcsolatos bűncselekményekről. Állam- és Jogtudomány (4) 56 – 70. o.

²⁶⁹ Hajós László - Gósi Mariann (2006): Emberi erőforrás gazdálkodás (EEG)., In. szerk.: Hajós László - Berde Csaba: Emberi erőforrás gazdálkodás. Debrecen, Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, 18-30. o.

17.számú ábra
Hivatásos rendőri állomány és határrendészeti szolgálati ág állománya²⁷⁰ (2011-2017)
saját szerkesztés

A fokozatosság elvét követve, a rendőri feladatok ellátásának kezelését támogatta az elsődlegesen érintett megyei és helyi rendőri szervek belső megerősítését, a rendőrök átrendelését követően a direkt módon nem érintett más területi szervek állományának megerősítésként, valamint azok gyors reagálású csapaterős századainak ciklikus átrendelése. Engedélyezére került a többletmunka teljesítésének, annak törvényi szinten rendelt kompenzációjának biztosítása. A területi szervek mellett az országos illetékességgel bíró Készenléti Rendőrség állománya is rotálva, ciklikusan volt alkalmazva a leginkább veszélyeztetett határszakaszon.

A kutatásom alapján megállapítható, hogy az alkalmazott proaktív rendészeti megoldásokon túl - az azok esetleges hiátusa miatt bekövetkezett események kezelésére - biztosítani kell a társadalom védelmére olyan kompetens, gyors reagálású, taktikai tartalékkal bíró rendészeti szervezetet, amely a saját belső működési rendjének alkalmazásával képes a kialakult helyzet eszkalációjának megakadályozására, csökkentésére, a normál viszonyok helyreállítására. A kritikus, túlterheléses időszakban jelentkező rendőri feladatok végrehajtásának biztosítására a jogalkotó felhatalmazást adott a Magyar Honvédségnek is, hogy nyújtson segítséget a határőrizeti feladatok támogatásában. Tekintettel a hosszú távú kockázatelemzési profilokra, a Kormány intézkedett a Készenléti Rendőrség állományának 3000 fővel történő fejlesztésére.²⁷¹

A helyzetértékelés következtében az államhatár őrizetét ellátó rendőri és honvédségi erők létszáma folyamatosan csökkentésre, ideiglenes, részleges kivonásra

²⁷⁰ Forrás: ORFK GFI adatszolgáltatás

²⁷¹ A rendőrség hivatásos állományának 3000 fős létszámfejlesztéséhez szükséges források biztosításáról szóló 1043/2017. (ii. 3.) Kormányhatározat

került, veszélyeztetettségi szakaszokra történő lebontásokkal. Az államhatár őrizetéért felelős hatóságok feladatellátását a helyi lakosság mellett, jellemzően annak tagjaiból kikerülő jelentős hely- és személyi ismeretekkel rendelkező, civil rendészeti szereplők is segítették. A tapasztalati adatok alapján korrigáltan kialakított és alkalmazott rendszerek, a humán erőforrás menedzsmentje bizonyította a szervezet operativitását és mobilitását, a jelentkező feladatok költséghatékony végrehajtásának rendelkezésre állását.

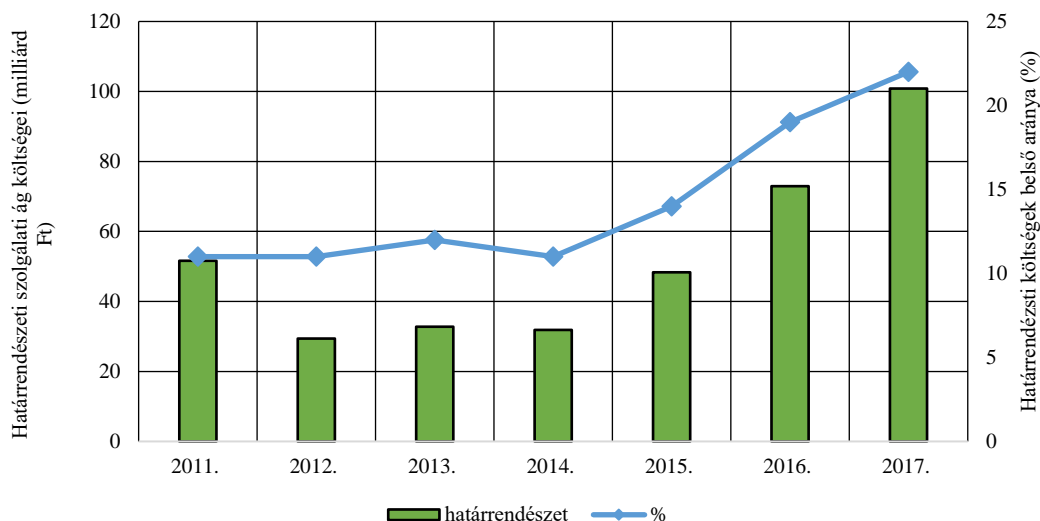
2.7.4. A migráció rendészeti kezelésének pénzügyi támogatása

A magyar Rendőrség költségvetési, gazdálkodási adatainak elemzéséből megállapítható, hogy az értékelt időszakban a költségvetés kiemelt összegű finanszírozást biztosított a határrendészetre, a reguláris és irreguláris migráció feladatainak kezelésére. Azt értékelt adatok visszaigazolják azt a szakmai koncepciót is, amely a proaktív határrendészeti módszertanra épül, kialakítva és üzemeltetve olyan komplex rendszert, amely hatékony támogatást tud nyújtani a szakmai feladatokat végrehajtó rendőri állományoknak.

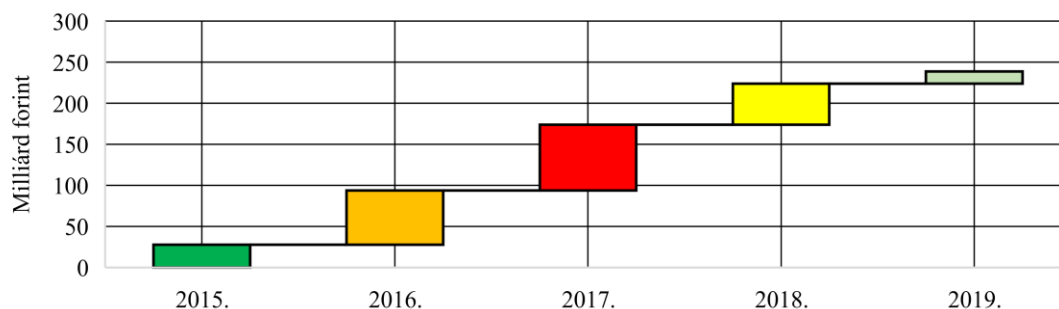
A túlterheléses migráció finansziális hátterének összecszerű vizsgálati elemzése alapján ugyanakkor megerősíti Yuval Noah Harari gondolatát, amely szerint: „*A megfelelő anyagi támogatás hiányát semmiféle zsenialitás nem képes kompenzálni.*”²⁷²

A reguláris migráció kezelésének jelentős anyagi keretét kötötte le a határátkelőhelyek áteresztő képességének, kapacitásának fejlesztése, több és újabb infokommunikációs eszköz, a határforgalom ellenőrzését támogató technikai berendezés beszerzése, rendszerbe állítása a növelt végrehajtlétszám mellett. Költségvetési, finansziális szempontból érdemi körülmény, hogy a közúti határátkelőhelyek üzemeltetési feladatai 2015.12.31-ig az elődszervezet Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozott, az a Rendőrség költségvetésében új elemként, jelentős növekményként jelent meg.

²⁵¹ Citátum forrás: https://www.citatum.hu/szerzo/Yuval_Noah_Harari (Letöltés ideje: 2019. 10. 12.)

18.számú ábra
Határrendészeti szolgálati ág kiadásai a Rendőrség költségvetésén belül²⁷³ (2011-2017) saját szerkesztés

19.számú ábra
Magyarország költségvetéséről szóló zárszámadási törvények - tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadásai (XIV. f. 20-21.)²⁷⁴ - saját szerkesztés

A tömeges bevándorlás hatékony kezelése érdekében a nagylétszámú, költséges humán erőforrás kiváltására jelentős technikai és technológiai (pl. stabil- és mobil-, kézi hőkamerák, szolgálati gépkocsik, drónok) fejlesztés történt, a fenntartható fejlődés alapelveit²⁷⁵ érvényesítve.

2.8. A fejezet összefoglalása, következtetések

A migráció kezeléséért elsődlegesen felelős Rendőrségre, annak állományára hárulhat olyan tömeges méretű nyomás, amely képes olyan negatív hatást kiváltani,

²⁷³ Forrás: ORFK GFI adatszolgáltatás

²⁷⁴ Forrás: <http://kfib.hu/hu/torvenyek-zarszamadások> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

²⁷⁵ Baranyai Gábor - Besenyei Mónika - Csernus Dóra Ildikó - Fülöp Bence - Fülöp Sándor - Hetesi Zsolt - Kovács Lajos - Németh Zsolt - Teknős László (2018): A fenntartható fejlődés és az állam feladatai. in. szerk.: Baranyai Gábor - Csernus Dóra Ildikó, Budapest, Dialóg Campus Kiadó 77., 102-116. o.

amely miatt a rendelt feladatok végrehajtási színvonala, eredményessége, az ellenőrzés biztonsága sérülhet (pl. humán- és/vagy kapacitás hiány, intézkedés alatt álló vándor kivonja magát az intézkedés és/vagy az eljárás alól).

A kutatási eredmények alapján ez a fajta negatív, objektív túlterheléses hatás a határforgalom ellenőrzéséért felelős rendészeti szervezet esetében is képes megjelenni. A szervezési felületek és a cél megegyezik az irreguláris migrációhoz kapcsolt elemekkel.

Magyarországon a menekültügyi feladatok ellátásában nem előzmény nélküli, hogy vándorok nagy tömegben és intenzitással jelennek meg az államhatáron vagy az állam területén ezzel is fokozott kihívás elé állítva az egyes hatóságokat. Napjainkra e jelenség, mint túlterheléses migráció határozható meg annak szervezettsége, a rövid időszak alatti tömegek mobilizálhatósága miatt.

Hazánk államhatárát és a migráció ellenőrzéséért felelős rendészeti szervezetet a 2015. esztendőben olyan negatív hatások érték, amelyek érdemi kezelését, valamint a nemzeti biztonságot kormányzati szinten koordinált válaszlépések tudták csökkenteni, így a nem megszokott vörös zónából, a megszokott viszonyok zöld zónájába terelni a nem megszokott migrációs mintázatra adott intézkedésekkel. A túlterheléses migráció olyan új migrációelméleti típus, amely annak azonosítható szervezettségével és szándékosságával/célzatosságával túlmutat a tömeges migráció fogalmi értelmezésén.

Megállapítható következmény, hogy a rendészeti szervek objektív túlterhelését okozó tömeges irreguláris migráció direkt jelenléte az államhatárainkon a 2015. évi, vizsgált időszakhoz képest minimálisra csökkent, a migrációs irány áttérődőtt Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Románia irányába és a dél-európai mediterrán területre. A már normatívan szabályozott rendészeti területek kiemelkedően magas számúnak értékelhető módosítását a szakmai mellett a társadalmi és politikai igények határozták meg, ugyanakkor a megelőző kutatásokkal igazolt szociológiai igények kevésbé nyertek teret. A jogalkotó a felelős szervek esetében jelentkezett új típusú költségvetési és beszerzési körülményekre reagálva, a 2016. esztendőben új törvényben²⁷⁶ szabályozta a védelmi és biztonsági célú beszerzéseket, de a kutatási eredmények megállapítása alapján máris javasolt annak módosítása.

²⁷⁶ A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény

A tömeges irreguláris migráció államhatárainkon történt megjelenése rendészeti szakmai kihívásokat és azok megoldási igényét generálta, amelyek előzmény-nélkülisége – a minta és legjobb gyakorlat hiánya miatt - új eszközparkot igényelt. A nem megszokott mintázatú irreguláris migráció kezelésében olyan – korábban nem alkalmazott, nem megszokott - taktikai eljárásokat, intézkedésmódszertant, eljárási protokollt kellett kialakítani, amelyek egyaránt megfelelnek a nemzetközi és a nemzeti jogszabályoknak is. Az új rendszernek az intenzív törvényességi felügyeletet és a civil kontrollt, valamint a politika és a média, továbbá a társadalom érdeklődését is ki kell állnia, belföldön és a nemzetközi szinten egyaránt. A módszerek és eszközök fejlesztése során figyelemmel kell lennünk arra a tényre, hogy pl. a Rendőrség, az OIF jog- és szakszerű, valamint humánus tevékenységének az irreguláris migrációs cselekményt elkövető személyek észlelését, az elkövetési módszereik bizonyítását, és végső soron az államhatár nem ellenőrzött (tömeges) átlépésének megakadályozását kell szolgálnia és eredményeznie.

A szervezett embercsempészás elleni fellépés és a lakott településekre történő nagylétszámú bejutás, huzamos idejű tartózkodás megakadályozását biztosító, komplex, proaktív határrendészeti tevékenység mellett az intézkedés alá vontakkal kapcsolatos információgyűjtő, adatfeldolgozó és elosztó pontok alkalmazása, valamint a határközeli lakosság objektív és szubjektív biztonságérzetét befolyásoló hatások kezelése, nemzetközi szinten is nívumként jelent meg. A hatósági eljárási cselekmények munkafolyamat elemeinek szervezett rendszerré történő fejlesztése, az előállítottak szociális és egészségügyi ellátása, a kormeghatározási protokoll alkalmazása, a helyi élelmezési és egészségügyi lakosságellátó rendszerek tehermentesítése, a tolmácsbázisok és online meghallgatás lehetőségének kialakítása, az intézkedések egymásra épülése szükséges és innovatív lépések voltak. További, megelőző intézkedések alkalmazásával sikerült elérni, hogy nem történtek súlyos következménnyel járó konfliktusok vándor-intézkedő, vándor-vándor, vándor-helyi lakos között; nem halálozott el intézkedés alatt álló ügyfél, valamint vele szemben intézkedő hatósági személy; nem történt járványügyi katasztrófa, nem volt jelentősnek értékelhető egészségügyi átfertőzés; nem következett be a helyi lakosság, vagy vándor sérelmére elkövetett súlyos bűncselekmény.

A migráció ellenőrzését végrehajtó szervezetek tevékenysége által alkotott rendszer szervezett túlterhelésének célja és eredménye beazonosíthatóan arra irányul(t), hogy a felelős hatóságok ne tudják a hatályos jogszabályi rendelkezésekben

számukra rendelt kötelmeiket teljesíteni és a vándorok az alacsony színvonalú protokoll következtében, ellenőrzés nélkül bejuthassanak az EU területére.

A kutatási eredményeim feltárták, azok elemzése alapot teremtettek a túlterheléses migráció mint migrációelméleti fogalom leírására, a tömeges (irreguláris) migrációtól történő elkülönítésre. A fogalmi megközelítés 4 olyan szervezési szintet azonosított, amelyek önállóan vagy egymást gerjesztve képesek az irreguláris migráció ellenőrzéséért, kezeléséért felelős rendészeti szervek (különösen a Rendőrség) feladatellátásának hatékonyságát olyan irányban veszélyeztetni, amely csökkentheti a társadalom tagjainak egényi biztonságérzetét és a közbintonságot is. A kutatás során megállapítást nyert az a társadalmi elvárás, hogy az ilyen típusú helyzetek érdemi megelőzését, kezelését az államnak, a jogalkotónak kell elsődlegesen biztosítani, megelőzve a társadalmi feszültségeket.

Az intézkedési helyszíneken készült média anyagok elemzése alapján Szun-Ce (i. e. 544 – i. e. 496) gondolata – *„Kavargásban és zűrzavarban felfordulást mutat a harc, de ez mégsem lehet igazi felfordulás. A gomolygásban és összevisszaságban formánk kerekké válhatik, de vereséget mégsem szenvedhetünk.”* – a 2015. évben is helytállóan értékelhető azzal, hogy a sorolt eredmények a jogszerű, szakszerű, komplex, költséghatékony, innovatív, széles spektrumú együttműködésen alapuló, flexibilis proaktív határrendészet jellemzőit támasztják alá.²⁷⁷

²⁷⁷ Tőkei Ferenc (1963): Szun-Ce: A hadviselés törvényei. Budapest: Zrínyi Kiadó, 12. o.

3. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSAI KVANTITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN

„Az emberiség eddigi története, ahogyan ismerjük, nem más, mint az emberiség egyre nagyobb és nagyobb összefogásra való törekvése.”

(Lev Nyikolajevics Tolsztoj)

3.1. A kutatás körülményei a határterületi lakosság esetében

A kutatás során a 2015. évben a tömeges irreguláris bevándorlásban először és súlyozottan érintett Csongrád megyei települések közül Ásotthalom, Mórahalom, Röske települések, Szeged-Szentmihály és Szeged-Gyálarét településrészek voltak a mintavételi helyszínek. Az alkalmazott kérdőívben a megelőző adatgyűjtés eredményei alapján tapasztalt terminológia került alkalmazásra. Ezek az érintett közösség által használt, együttesen értelmezett kifejezések, így azok eltérhetnek a kutatás más elemeinél alkalmazott kifejezésektől.

A reprezentativitást a kérdőíves kutatás végrehajtásában az érintett önkormányzatok képviselőtestületeinek, valamint a helyi polgárőr egyesületeknek, továbbá a mezőőrségeknek a tagjai, mint helyi lakosok biztosították. Az érintett forrás 162 főt foglalt magában, akik köréből 141 értékelésre alkalmas kérdőív érkezett be, ami 87% arányt képvisel.

A kutatás kiterjedt arra is, hogy annak időszakában is a vizsgálat tárgyát képező településen él-e a válaszadó, illetve, ha már nem, annak milyen okát jelöli meg. A válaszadók 88,9% -a ugyanazon a településen él és mindösszesen 11,1% hagyta el korábbi életterét. Akik elköltöztek, azoknak több mint egyharmada (37,5%) nyilatkozott úgy, hogy az életterét érintett migrációs hatások miatt választott új lakhelyet. A többiek személyes és családi okokra hivatkozva (50%), valamint 43,8% a jobb munkalehetőség miatt hagyta el korábbi lakhelyét. (5. számú melléklet 1. számú ábra)

A települések lakosságának idegenellenességét is vizsgáló kérdésre (tudott-e arról, hogy pirézek²⁷⁸ is érkeztek Magyarországra a 2015. évben migránsként?)

²⁷⁸ A magyar Társadalomkutatási Intézet (TÁRKI) munkatársai a 2006. évben végrehajtott kutatás során egy nem létező, kitalált népcsoporthoz (piréz) viszonyuló kérdéssel vizsgálták az idegenellenességet. Ezt a fiktív népcsoportot is tartalmazó kutatást visszatérően alkalmazták, valamint más kutatások is átvették. Forrás: <https://www.tarki.hu/hu/news/2007/kitekint/20070308.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)

mindösszesen a válaszadók 45,4% adott egyértelmű, elutasító választ. A 39% úgy nyilatkozott, hogy nem tudott róla, valamint 12,8% bizonytalan volt a választ illetően. Az egyéb elemzési adatok alapján az 51,8% billegő, valamint a 2,8% határozott igen választ adók esetében inkább az információhiány jelölhető meg okként a tényleges xenofóbia helyett. Ezt a kutatói következtetésemet jelentős mértékben befolyásolta a lakossági kérdőívekre adott válaszok, valamint az interjú nyilatkozatok szerinti segítő szándékú cselekmények a vándorok irányába. (5. számú melléklet 2. számú ábra)

A határterületi települések lakosságának a 2015. évi tömeges bevándorláshoz való érzelmi kapcsolatát kifejező szavak három főbb csoportba sorolhatók. Az egyik a vándorok és az ő kultúrájukkal történt szembesüléssel foglалható össze (pl. agresszió, áradat, bevándorlás, büdös, csürhe, eltérő kultúra, invázió, iszlám, károkozás, kiabálás, mocsok, szemét, terror, tömeg, vallás, zaj).

A következő tematikus összesítés az egyén, a közösség direkt reakcióit fedi le (pl. bizonytalanság, biztonságvesztés, éjszakázás, fáradtság, fejetlenség, félelem, kerítés, készenlét, kitartás, megélhetés, összefogás, riadalom, segítségnyújtás, szánalom, tömeghisztéria).

A harmadik csoportba a határterületi lakosság válaszadóinak értékelését lehet sorolni a tömeges bevándorlással kapcsolatos külső tényezőkről, befolyásoló hatásokról (pl. bűnözés, embercsempész, maffia, médiafelhajtás, pénz, politika, rasszizmus, szervezett).

3.1.1. Elemzési adatok, súlyozott megállapítások

A kérdőíves adatszolgáltatás információkat biztosított a vizsgált települést reprezentáló lakosságon keresztül a jellemző demográfiai adatokról.

Vizsgáltam, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás és annak időszaka alatti élettér, lakókörnyezet elhagyása között van-e összefüggés, ha igen, az milyen nagyságrendű. A település elhagyására három okot soroltak fel a megkérdezettek, a migrációt, a munkalehetőséget és a személyes okot. Mindhárom esetén olyan alacsony ezek előfordulási aránya, hogy érdemi különbséget kimutatni a települések között ezek gyakorisága mentén nem lehet. (5. számú melléklet 5-6-7. számú ábra)

Az elemzési adatok alapján megállapítható, hogy a vizsgált településeken az ott élők magas százaléku aránya látott külföldit, találkozott személyesen is migránssal.

Az észlelést, a személyes találkozást követő reakciókat, interakciókat szintén vizsgáltam kérdőív, illetve interjúkészítéssel is.

Fontos elemnek értékelem az érzelmi reakciók vizsgálatát az érkezőkkel szemben. A kérdőívekre adott válaszok szerint szignifikáns különbség településenként csak abban a kérdésben van, hogy mit éreztek a lakosok a láthatóan beteg, sérült migráns iránt ($\chi^2=6,136$, $p=0,047$). A legnagyobb nyomásnak, a személyes tapasztalatszerzésnek leginkább kitett Ásotthalom és Rösztke esetében összességében magasabb a szánalom, az együttérzés és a segíteni akarás érzése, mint más településeken. (7. számú melléklet 16-17. számú ábra)

Fontos elemnek tartom az érkező migránsok viselkedését, a helyi lakossággal szemben tanúsított magatartásának vizsgálatát is. E kérdésekre válaszokat a mintavételben részt vevő helyi lakosok, valamint a rendészeti szervek tagjai adták; a válaszok eredményei az empirikus tapasztalásaimmal megegyező tartalmúak.

A határterületi településeken élők, ott dolgozók, termelők életében a tömeges bevándorlás időszakában meghatározó, alkalmanként megélhetési kérdésként merült fel a migránsok által, vagy hozzájuk köthető károkozás és annak nagyságrendje, értéke. Ezek a hatások a megszokott migrációs mintázat időszakában is jelen voltak (pl. megették néhány gyümölcsöt, zöldséget, átgyalogoltak a veteményesen, elhagyták a személyes hulladékukat) de az intenzitás növekedésével nagyságrendnyi károkozások történtek. A csoportos mozgás, továbbá pl. a tömegek által hátrahagyott hulladék, a művelt mezőgazdasági, erdészeti területeken történő átmozgás eltérő, de esetenként és összességében jelentős összegű károkat okoztak a tulajdonosoknak. A járulékos károk közé sorolható az ingatlanok elértéktelenedése, a termékek és termények eladásának nehézségei és további negatív következmények.

Ezeket a károkat a károsultak többségi arányban nem is jelezték a hatóságoknak, mivel nem látták reális esélyét a megtérülésnek. A helyzetet tovább súlyosbította, hogy a lakosság, vállalkozók, szolgáltatók többségi aránya nem rendelkezett célzott biztosítással, illetve amikor ilyen jellegű biztosításkötést kezdeményeztek, a biztosítók a magas kockázati arány miatt elzárkóztak a szerződés kötésektől.

A kérdőívre utalva - interjúk megerősítik - a határterületi lakosság egyéni biztonságérzetében annak ellenére történt romlás, hogy közvetlen, erőszakos, személy elleni cselekményeket a migránsok nem követtek el a sérelmükre. A tömeghatás, a bekövetkezett károkozások, a megelőzési szándék, az egyéni biztonságérzet

erősítésének igénye viszont többségi arányban jelentkezett. Ezt a célt több eszközzel, módszerrel érték el, a fizikai erőszak kerülésével.

A határterületi településeken élők olyan tartalmú és jellegű problémákkal, a mindennapi életvitelükre gyakorolt olyan hatásokkal szembesültek, amelyekkel az ország más részein élők nem. A tömeges bevándorlás rendészeti feladatait kezelő szervek tevékenysége eredményeként a migrációs mozgás, az érintett közigazgatási területek ellenőrzése alatt álltak, a negatív migrációs hatások nem váltak országos jelenséggé. A többségi társadalom részére a média útján, közvetve váltak megismerhetővé az események és a körülmények; a közvetettség pedig értelemszerűen nem váltotta ki / nem váltja ki ugyanazt a hatást, mint a határterületi lakosság által közvetlenül megélt események.

3.1.2. A fejezet rész összefoglalása, következtetések

A kérdőíves kutatás összefoglalásaként megállapítható, hogy a megjelölt határterületi települések kiválasztása kellő alapot teremtett az érdemi adatok gyűjtésére. Olyan személyeket sikerült a kérdőívekkel nyilatkoztatni, akik helyben éltek, közvetlenül érintettek voltak az eseménysorban, a társadalmi pozíciójuk miatt a közösség egészétől rendelkeznek információkkal, és azokat megfelelő módon tudják közvetíteni, kontroll csoportokként felhasználatóak később tematikus kutatás alkalmával.

A településeket ért 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás egyik negatív hatása az addig megszokott környezet elhagyása a válaszadók mintegy 1/3-s aránya esetében. Ez egyértelműen arra utal, hogy olyan hatások érték a nyilakozó magánszemélyeket, családokat, amelyek arra ösztönözték őket, hogy az államhatár közeléből, feladva korábbi életviszonyaikat, az irreguláris migrációs irányból máshova költözzenek. Ennek a belső vándorlásnak az érintett településeken szekunder másodlagos társadalmi, gazdasági és egyéni hatásai jelentek meg (pl. helyi munkерő hiány, helyi adóból származó csökkenő önkormányzati bevétel, a település negatív külső megítélése, gazdasági fejlődés csökkenése stb.).

A válaszadók szignifikáns aránya találkozott a vizsgálat tárgyát képező időszakban az államhatárt jogellenesen átlépő külföldiekkel. A válaszok elemzése alapján az a következtetés vonható le, hogy többségi arányban segítő szándékkal fordultak az érkezők irányába, de tapasztalataik szerint azt ők kevésbé fogadták el. A

rendőrökhöz hasonlóan, esetükben is megállapítható az újtól, az idegentől, a tömegtől történő valós ok nélküli, megelőlegező, vélt támadás miatti vélelmezett (putatív)²⁷⁹ félelem, amely a kulturális, szociális, felekezeti eltérésekre jellemző információk nem megfelelő mértékű ismeretére vezethető vissza. A településeken megjelenő tájidegen rasszok bemutatása az önkormányzatoknak, a felelős rendészeti hatóságoknak, a kormányzati kommunikációs felületek irányából feladatként jelentkezhethet.

A határterületi településeken élő válaszadók 29,9% nyilatkozott úgy, hogy keletkezett olyan közvetlen anyagi kára, ami az irreguláris migrációhoz, a vándorokhoz köthető. A járulékos károk keletkezése viszonylatában a válaszadók esetében ez az arány kisebb, mintegy 16%. Ez a problémahalmaz szintén az implicit elemek közé sorolható, mivel a válaszadók nyilatkozata szerint a direkt kárral kapcsolatban 95,3%, az indirekt kárra vonatkozóan 95,7% nem tett hatósági bejelentést, nem kért és nem kapott (a kompenzáció specifikus forráshiány miatt) kártérítést/kárenyhítést, jogorvoslatot. A keletkezett károk jellemzően relatíve ugyan kisebb összegek, de az érintetteknek a megélhetési kereteiket lefedő értékeknek sorolhatók (pl. sérülékeny, szociálisan hátrányos helyzetűek esetében), bár milliós összegre is történt nyilatkozat. Ezek az arányok, összegek, forráshiányok arra utalnak, hogy a határterületi településeken élők egyéni szociális, anyagi helyzetét érdemben, és pedig negatív irányban befolyásolták a kompenzálatlan többletköltségek, a járulékos anyagi következmények.

A vándorlás nagyon sok emberi érintkezést keletkeztet és ez például a tulajdonban, a munkába járásban, a terményben, művelt területeken, nagyon sokféle ponton és értékállappal érintkezik a helyi felületekkel. A kutatásom által feltárt adatok, információk az ország működését leíró adatállományokban nem jelentek meg, így a döntést előkészítő, a döntéshozó, a jogalkotó tudomására sem juthatott el.

A kérdőívek elemzési adataiból arra lehet következtetni, hogy a helyi lakosok a területi érintettség elve alapján a negatív migrációs hatások kezelésére, különösen azok kezdeti időszakában képességgel bírtak volna, de hatáskör hiányában ilyen tartalmú tevékenységet nem tudtak folytatni.²⁸⁰

²⁷⁹ Rössler István (1881): Jogtudományi közlöny. Budapest, 263. o.

²⁸⁰ A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 17. A területi és helyi igazgatás; 18. A megyei védelmi bizottságok; 19. A helyi védelmi bizottság és a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 8. A megyei, fővárosi és helyi védelmi bizottság feladatai

A kutatási eredmények alapján megfogalmazott javaslataim az alábbiak:

- A szekunder másodlagos társadalmi, gazdasági, egyéni hatások megoldása a helyi önkormányzat, területi és központi kormányzati szervek felé, valamint a tercier időszakra átnyúló intézkedéseket igénylő feladatokat fogalmazzanak meg.
- A helyi lakosság a választott képviselőin keresztül, az önkormányzat aktív szerepvállalásával igényli, hogy az életterükben korábban nem meg szokott nagyságrendben megjelenő migránsok (külföldi vándorok mint az irreguláris migráció alanyai) szociokultúrájának megismertetésében vállaljanak szerepet. A felmerült hiátus, a szociokulturális különbségek, a nem állami szervezetek iránti bizalmatlanság csökkentését szolgálhatja a Karitatív Tanács bővítése, az iszlám tanait követő, őket képviselő szervezet bevonásával.
- A keletkezett károk vonatkozásában, az adatközlők száma, a lakossági reprezentativitás és az interjúk megerősítő adatai alapján indokoltnak értékelhető egy olyan állami kezelésű kártalanítási alap létrehozása és működtetése, amely a kihirdetett veszélyhelyzet időszakában keletkezett direkt és indirekt károk elhárítására/mérséklésére egyéb módon (pl. biztosítás) a károsultak (pl. magánszemélyek, önkormányzatok, állami és magántulajdonú vállalkozások és tovább társadalmi, gazdasági szereplők) számára anyagi kompenzációt biztosít. Ennek eredményeként az implicit anyagi következmények is átkerülhetnek a szürkéből az állam és jogalkotó által is megismerhetővé váló fehér zónába, és ez a metodika további megalapozott megelőző és védekező, helyreállító döntések megalkotását teremtheti meg. A probléma kezelésére új norma megalkotásával, pénzügyi források hozzárendelésével, eljárási szabályok, felelős hatóságok jelölésével, egyéb kötelező normatív elemek rögzítésével indokoltnak tartom egy nemzeti migrációs kártalanítási alap létrehozását.
- A határterületi települések megszokott működésétől eltérő viszonyok koordinációjára - a jogalkotó által - létrehozott testületi működés (Helyi- és Megyei Védelmi Bizottság) szabályozásának elemzését és korrekcióját ugyancsak indokoltnak tartom és javaslom.

3.2. A kutatás körülményei a határterületen szolgálatot ellátó rendőrök viszonylatában

A mintavétel alanyai közül 281 rendőr töltötte ki a kérdőívet (6. számú melléklet), amelynek elemzését követően 250 értékelésre alkalmas válasz képezte a vizsgálat tárgyát. A szűrőkérdés alapján, az érdemi válaszokat adók a 2015. évben rendőrként szolgáltak a szakmai alapokra épülő választás szerint kutatásra jelölt szervezeti elemnél. A kérdőívben használt terminológiát a megelőző adatgyűjtés eredményeként alakítottam ki és alkalmaztam az érintett közösség által használt, együttesen értelmezett kifejezésekkel. Az összlétszám - az állományilletékes parancsnokok tájékoztatása szerinti névjegyzék alapján kezelt létszám és a fluktuációs kiáramlási adatok (30-40% átlagos arány) ismeretében - 90% körüli, illetve azt meghaladó válaszadási arányt jelent.

Az elemzéseknél feltárt kizárási okok között azonosítható elemként jelent meg a humán pandémia és egyéb okok miatti tartós távollét a kitöltési időszakban, valamint a rendőri állomány esetében a szolgálai jogviszonyhoz a munkáltató által nem biztosított online hozzáférés hiánya, amely negatív irányba csökkentette a válaszadási képességeket. A kérdőívkitöltés anonimitásának biztosítása mellett a párhuzamos interjúk során felmerült a rendőrök részéről Finszter Géza tanulmányaiban visszatérő „titok mítosza”²⁸¹, ami tovább csökkentette a teljeskörű válaszadásokat.

3.3. Elemzési adatok, megállapítások

A 250 értékelhető választ adó rendőr közül 28% már nem annál a szervezeti egységnél szolgál, amelynél a tömeges bevándorlás időszakában szolgált. Közülük 80% kérte az áthelyezését más szervezeti egységhez, illetve 10% más szervezethez kérte az átszerelését, 10% egyéb okot jelölt meg a távozására. A korosztályos és szolgálati idők adatainak ismeretében, az 1/3 körüli fluktuációs direkt távozási arány az érintett szervezeti egységek létszámának függvényében, súlyosnak értékelhető. (7. számú melléklet 1. számú ábra)

A válaszadó rendőrök szignifikáns erősségű információkkal bírtak arról, hogy a 2015. évben mely földrészek vándorai voltak a tömeges bevándorlás részesei. A mindösszesen válaszadók közül 248 rendőr a kezelt OIF adatokkal megegyező

²⁸¹ Finszter Géza (2018): Rendészettan. Szerk.: Hautzinger Zoltán, Budapest, Dialóg Campus, 389-390. o.

arányokról számolt be az érkeztettek többségi állampolgárságáról (pl. szír, afgán, pakisztáni, koszovói, iraki, iráni) A válaszadók közül 248 rendőr nyilatkozott arra a kérdésre vonatkozóan, amely az érkezők felekezeti hovatartozásának ismeretére irányul. Az ő ismereteik és válaszaik szerint az érkeztett vándorok az iszlám hit követői voltak.

Ezek az adatok arra utalnak, hogy a rendőrök megfelelő, jó színvonalú információkkal rendelkeztek az érkező vándorok társadalmi, kulturális jellemzőiről, vallási hovatartozásáról.

238 válaszadó nem jelölt meg olyan idegen nyelvet, amely a vándorok többségi arányú nemzetiségéhez (pl. urdu, pastu, panjabi, albán, arab, tigrinja) kapcsolódó lenne, de többségében értik, beszélnek az angol, német, francia, illetve a szomszédos román, szerb nyelvet. Ennek is, valamint az érkezők szerzett nyelvtudásának köszönhetően a minimális szintű verbális kommunikációs szint már a rendőri intézkedések kezdetekor biztosított volt. Az idegenellenességet is vizsgáló kontroll kérdésre a 250 válaszadó (Tudott-e arról, hogy pirézek is érkeztek migránsként a 2015. évben Magyarországra?) 4,4% bizonytalan, 21,2% nemleges, 73,6% határozott nemleges választ adott és csak a válaszadók 0,8%-a adott inkább idegenellenességre utaló, mint az előzők alapján ismerethiányra épülő választ. (7. számú melléklet 2. számú ábra)

230 válaszadó rendőr érzelmi emlékképei a tömeges bevándorlás időszakában teljesített szolgálatával összefüggésben, négy tematikusan azonosítható csoportba sorolhatók. Az összegző elemzések a kérdőív szerkezetére és a válaszadás lehetőségeire tekintettel, az interjúkon elmondott információk ismeretében váltak teljessé. Az interjúkon elhangzottak megerősítik a kérdőívek elemzéséből, értékeléséből származó információkat. Ezek egyike a pozitív érzelmi töltetű, alacsony számú, egymás iránti kapcsolat (pl. bajtársiasság, haza- és társadalom, család védelme, kitartás, összefogás, összetartozás, segítségnyújtás, tapasztalat, türelem és más, az interjúkon elhangzott tapasztalás). A sorolt és összegzett fogalmi elemek többségében pozitív töltetűek és a hivatástudatra, a szolgálat ellátásra, a társak iránti lojalításra, a határterületi települések lakóinak és rajtuk kivéteve a saját család védelmére utalnak.

A következő tematikus kérdés-válasz sorozat kutatási célja az egyéni fizikális és mentális állapotra utaló jelzők (pl. bizonytalanság, buli, fáradtság, fásultság, félelem, hányinger, a munka hiányos elismerése, kávé, készenlét, kihívás, kimerültség, kizsigerelt állapot, küzdelem, megfeszített munkatempó, pánik, reménytelenség, soha

ne ismétlődjön meg, távollét, túlmunka, végeláthatatlan) voltak. A válaszkör az előzők ellentétes tartománya. A választ adó rendőrök az irreguláris migráció testületre és egyénre gyakorolt túlterhelésének hatásait azonosítják, amelynek egyik összegző gondolata, hogy nem akarnak részesei lenni egy újjól megjelenő, hasonló leterheltségű időszaknak és feladatrendszernek.

A harmadik összegzésbe a szolgálatellátás, a munkaszervezés körülményei sorolhatók (pl. értelmetlen munkavégzés, fejetlenség, Hangár, HIDRA, káosz, kerítés, krízis, létszámihiány, magunkra hagytak, Merkel, parancsnoki felelősség, a politika befolyása, rossz állami helyzetértékelés, szervezetlenség, tájékozatlanság, teljesítési kvóta, tolmács, túlmunka, valamint egyéb sorolt elemek). A rendőrök azonosították egyénileg és közösségi szinten is azokat az elemeket, amelyek a feladatellátásukhoz kapcsolódtak. Az elemzés során visszaköszönni látszanak Beregyei József gondolatai, aki a rendészeti integrációval összefüggésben felvette, hogy: *„A rendvédelmi szervek munkájának nem a „próbálkozások és tévedések” elvén kell alapulnia. Ebből következik az is, hogy az ún. integrált Rendőrség létrehozása sem alapulhat pillanatnyi improvizálásokon, hanem elfogulatlan szakmai elemzéseken, elfogadott szakmai stratégián!”*²⁸² A kérdőívet kitöltő rendőrök a munkájukat a tömeg folyamatos jelenléte, a vándorok emelkedő száma miatt értelmetlennek vélték, amit a külföldiek menedékjoggal történt visszaélésének ismert aránya tovább növelt. Feladataikat olyan ideiglenes létrehozott objektumokban (pl. a hangárnak nevezett kőépület, konténer- és sátor-komplexumok) is teljesítették, amelyekben a biztonságérzetük nagyon alacsony volt. A körülmények humánerőforrás, logisztikai, valamint eszköz-támogatási igényeit hiányosnak értékelték, a rendőrségi HIDRA szoftver kapacitásán és adatigényén a kialakult környezet jelentősen túllépett. A rendőrök többsége hiányolta a Rendőrség központi szervének állományába tartozó vezetők jelenlétét, az ő részükről a személyes tapasztalatszerzés hiányát és ezek miatt az általuk késedelmesnek, hiányosnak, vagy nem megfelelőnek értékelt döntéseket, amelyek a parancsnoki felelősség kérdéskörére utalnak. A feladatellátást érdemben nehezítette az eljárási szabályok követése egy olyan migrációs mintázat időszakában, amely nem ilyen létszámokra, vagy pl. tolmács-igénybevételekre íródott. A

²⁸² Beregyei József (2007): A középfokú rendészeti szakképzés és a Rendőrség – Határőrség Integrációjának kapcsolódásai, lehetőségei. In. Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem” című konferenciáról. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja. 153 – 158. o.

körülmények kialakulásának megítélésében a rendőrök többségi arányban vetették fel a regnáló német kancellár által képviselt és kommunikált, a külföldiek bevándorlását támogató döntések negatív következményeit, a túlterheléses migráció negatív hatásainak hosszú távú következményeinek egyik kiváltó okaként.

A negyedik összesítési tárgykörbe helyezhetők azok az érzelmi megnyilatkozások, amelyek a tömeges bevándorláshoz, a vándorokhoz köthetők (pl. agresszió, beilleszkedés hiánya, betegség, bűdös, Európa elveszett, félelemkeltő, invázió, iszlám, kiabálás, mocskok, népvándorlás, rajzás, szemét, szemétozön, terror, tömeg). Ebbe a válaszadási tematikus elemzésbe az érkező észlelt, intézkedés alá vont külföldiekkel kapcsolatos, többségében negatív tartalmú gondolatok, fogalmi keretek sorolhatók.

A befelé irányuló irreguláris migráció ellenőrzési feladatainak végrehajtásában a megszokott mintázatok időszakában is együttműködtek, megerősítésként részt vettek a helyileg illetékes rendőri szervek kívül más területi, vagy központi szerv állományába tartozók is. Az ő alapfeladataik jellemzően nem profiltiszta államhatárhoz kapcsolható határellenőrzés, így a vezénylések miatt meghatározó elem a hatékonyság vizsgálata során a kollégák demográfiai és a képviselt rendőri szervezeten belül elfoglalt jellemzői (pl. földrajzilag honnan érkezett, milyen szolgálati ágban látja el feladatait).

A kutatásban érintett határrendészeti kirendeltségek személyi állománya esetében szintén fontos kutatási elem a rendőrök feladatellátásra való alkalmasságának, felkészültségének és tapasztalatainak elemzése. Kiemelt jelentősége van, hogy rendelkezésre áll(t)-e az a rendőri állomány az alegységeknél, akik az egyéni jellemzőik, demográfiai azonosítóik, szakmai kompetenciáik alapján képesek voltak saját maguk, társaik támogatásában érdemi szerepet vállalni a negatív migrációs hatások kezelésében.

A tömeges irreguláris bevándorlás és annak negatív, a rendészeti szerv állományára gyakorolt túlterhelése jelentős hatást gyakorolt az ott szolgálatot teljesítő rendőrökre. Ezek megismerését, a kompenzációs módszerek feltárását, a munkáltató megelőző és támogató tevékenységének támogatását célul tűzve állítottam össze a kérdőív eme kérdéskörét. A válaszadók és az interjúalany-rendőrök elmondása szintén összekapcsolódik, valamennyien kiemelt súlyú mentális leterheltségről számolnak be. A legnagyobb szakmai és fizikális, mentális terhelést a helyi alegységek állománya kapta, ugyanakkor az állomány többsége – a megelőző időszakban szerzett

tapasztalatai eredményeként – könnyebben tudta kezelni, mint az oda-vezényelt megerősítők.

A speciális felkészítése és feladatellátása miatt a Készenléti Rendőrség és beavatkozó feladatokat ellátó rendőrök szintén jobban tudták kezelni a mentális terhelést, mint egyes helyi és az őket megerősítő rendőrök. A leterheltségből adódó kompenzációs skála széles sávban mozog, de a nyilatkozatok alapján tudatmódosító anyagot, valamint a munkáltató által biztosított pszichológusokat nem vettek igénybe. Többségi arányban az egyéni megoldásokat választották, valamint a sport, a velük azonosuló társaikkal történt beszélgetés nyújtott feloldást. Végző összegzésként megállapíthatom - az interjúk ezt megerősítik - a poszttraumás stressz kialakulását, jelenlétét a kutatásban érintett rendőrök nyilatkozatai alapján.

A mentális állapot jellemzésénél a válaszadók átlagosan 4,43 válaszopciót jelöltek meg. A megkérdezettek legkevesebb aránya a pozitív mentális állapot-jelző válaszokat jelölték meg, jóval nagyobb arányuk jelölte a kiégésre, a poszttraumás sokkra utaló negatív válaszlehetőségeket. (9. sz. melléklet 11. sz. táblázat)

A kérdőíves kutatás tárgyát képezte annak vizsgálata, hogy a válaszadó helyi, illetve a megerősítő és feladatellátásba bevont rendőri állomány közül milyen arányt képviselt az a személyi kör, amelynek tagjai nem kerültek kapcsolatba irregulárisan érkező külföldivel. A válaszadók által rögzítettek szerint a nem rendészeti alapfeladatokat ellátók (pl. logisztikai ellátást biztosítók, ellenőrök és mások) esetében is történtek észlelések, így fennállt az intézkedési kényszerük. Összegezve, a határterületen jelen lévő rendőri állomány döntő többsége (minimális kivétellel) intézkedett migránsokkal szemben.

A megelőző kutatások eredményeként felmerültek arra vonatkozó információk, amelyek alapján arra lehetett következtetni, hogy a 2015. évi tömeges irreguláris migráció időszakában is elkülöníthetőek különböző migrációs mintázatok. A kérdőív e tárgykörére vonatkozóan adott válaszok elemzése, értékelése ezt a feltételezést megerősítette.

A forráskutatások során megállapítottam, hogy a határterületen migráció-ellenőrzési, ~kezelési feladatokat ellátó rendőrök sérelmére nem történt olyan, az országos adatoktól eltérő nagyságrendű, súlyosságú erőszak, mint az irregulárisan érkező külföldiek esetében. Ugyanakkor a kérdőívben adott válaszok rámutatnak arra, hogy a rendőrök esetében ugyanúgy előfordult a tömeghatás és/vagy az eltérő viselkedéskultúra miatti félelem, mint a határterületi lakosság részéről nyilatkozók

esetében. Ez a fajta félelem, illetve az egyéni biztonságérzet, a válaszok alapján értékelhető módon függ a rendőrök vizsgált demográfiai jellemzőitől.

A rendőrök biztonságérzetével összefüggésben a kutatás részét képezte a félelemérzetük tárgya is. A kutatási eredmények rámutatnak, hogy nem csak a kapcsolatrendszerük sérülésétől, az elhárítható fizikai erőszaktól, az indokolt kényszerítőeszköz használat következményeitől, vagy egy esetleges lőfegyverhasználattól, hanem magától az idegen kultúrát képviselő tömegtől, az általuk behurcolható betegségektől érezték leginkább veszélyeztetve magukat. A kapott válaszok elemzési eredményei ebben a tárgykörben is eltéréseket mutatnak a határrendészeti kirendeltségek és más rendőri szervek állománya által adott válaszok között.

A kutatás során vizsgáltam a Rendőrség Szolgálati Szabályzata által sorolt kényszerítő eszközök és intézkedések alkalmazásának körülményeit. Az értékelés rámutatott, hogy amíg lőfegyverhasználat nem történt a nyilatkozó rendőrök részéről, addig elfogás, előállítás, ruházat-, gépjármű- és/vagy csomagátvizsgálás, valamint bilincselés, testikényszer alkalmazása, kísérés szinte valamennyi végrehajtott feladatot ellátó rendőr részéről történt. Külön azonosíthatók a megerősítésre érkezett és az idegenrendészeti-, büntető eljárási feladatokat, valamint őrzés-biztonsági feladatokat ellátók intézkedései. A rendőrök arról is nyilatkoztak, hogy a megváltozott körülmények miatt vélelmezték és fenntartásaik voltak az intézkedéseiket követő parancsnoki vizsgálatok megállapításaival szemben. A kutatási adatok ugyanakkor elenyésző arányban tártak fel indokolt és megalapozott rendőri elmarasztalást.

Ahogy szinte valamennyi munkavállaló-munkáltató viszonyának egyik kritikus eleme, úgy a rendőri állomány részéről is konkrét igények fogalmazódtak meg a munkáltató szervezet irányába. Ezek az elvárások a normatív környezet jogosultsági és a munkáltatót terhelő kötelmeinek teljesítési igénye mellett a rájuk nehezedő túlterhelés miatt súlyozottan jelentkeztek, valamint a morális elismerést is fokozottan elvárták. A túlterheléses migrációs környezetben az elkövetett, bekövetkezett mulasztások, enyhébb súlyú normasértések esetén elvárták a számukra kedvező, kevésbé elmarasztaló parancsnoki döntéseket. Az anyagi vonzatú elismerések mellett, fontosnak értékelte a nyilatkozó rendőrök többsége a parancsnoki állomány aktív jelenlétét és a tőlük származó elismerő nyilatkozatokat. Kiemelten fontosnak értékelték a nyilatkozó rendőrök a munkavégzés tárgyi eszközeinek biztosítottasági

helyzetét, a pihentetés lehetőségét, valamint az egészségvédelmi és járvány megelőzési munkáltatói intézkedéseket.

A megkérdezett rendőrök a pozitív juttatások közül átlagosan 2,43-at jelöltek meg. Az elismerés és a védőoltás összességében az egyéb szervezetekre jellemzőbb, ellenben a többi juttatás a HRK egységeknél szolgálókra. (9. sz. melléklet 43. sz. táblázat)

A meghatározó alapelv - amely szerint a rendőr is ember, így ő is érezhet félelmet és tehet annak megelőzése, megszüntetése, kompenzálása érdekében - markánsan érvényesült. A nyilatkozó rendőrök a kérdőívre válaszolva alkották meg az egyéni és szervezeti kultúrára jellemző kompenzációs megoldásokat, azok kisebbségi, vagy általánosítható megoldásait.

A migráció kezelése rendészeti feladatainak teljesítése területén a jogszerűség, szakszerűség, objektivitás, arányosság kérdésköre súlyozottan van jelen. A 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás rendészeti feladatait ellátók esetében a mentális és fizikális kimerültség, a folyamatos stresszhelyzet alapot teremthetett az idegenellenes cselekmények elkövetésére. Ennek megelőzését is szolgálhatják a tematikus tájékoztatások, valamint az érintett rendőri állomány egyéni érdeklődése, továbbá a migrációs mintázatok, a kísérő jelenségek, a társadalmi környezet és egyéb hatások megismerési igénye. A kérdőívben választ adó rendőrök nyilatkozatai alapján kirajzolódott az a kép, amely az érdeklődés teljes hiányától a napi, többszöri hírkövetésen túl, a visszatérő beszélgetések, viták tárgyaként mutatja be az irreguláris migráció folyamatának és elemeinek követését.

3.4. A fejezet összefoglalása, következtetések

A kérdőív alkalmazásával végrehajtott kutatás eredményeként megállapítható, hogy a szakmai döntésen alapuló rendőri mintavételi csoport tagjai magas arányban, értékelésre alkalmas módon töltötték ki a kérdőívet. A meg nem válaszolt kérdések jellemzően az érintettség hiánya, illetve a „titok mítosza” miatt maradtak megválaszolatlanul.

Az érintett állomány demográfiai adatai nem térnek el érdemben más rendőri szervekétől, ugyanakkor a tömeges irreguláris bevándorlással összefüggésbe hozható magas arányú fluktuációs kiáramlás előrevetíti a rendőrök által jelzett problémák

munkáltatói oldalról történő, a munkáltató által kezdeményezendő korrekciós intézkedések indokoltságát.

A válaszadó rendőrök mindegyike fogatosított vándorral szemben valamilyen rendőri intézkedést, ami a napi szolgálatellátás és belső kommunikáció részévé vált. Az is megállapítható - szinkronitásban az interjúk során elmondottakkal -, hogy a tömeges bevándorlás a 2015. évben több (eltérő azonosító jegyet magánviselő) ciklusra bontható, pl. a vándorok rendészeti intézkedésekkel szembeni viszonyulása alapján.

A biztonságérzet vizsgálati eredményeként összegezhető megállapítás, hogy a rendőrök szignifikáns többsége esetében a vélelmezett félelemérzet dominált. Ez a fajta putatív veszélyérzet alapját az intézkedőkkel szembeni aránytalanul nagy létszámú tömeg, annak változó megjelenési és viselkedési jegyei váltották ki, ami a pszichológiai tömeghatásra²⁸³ vezethető vissza. A kérdőívre adott válaszok alapján a 2015. év szeptemberében bekövetkezett tömeges, erőszakos események következtében a cselekményekben érintett rendőrök szervezeti egységének állománya részéről a szubjektív biztonságérzet csorbult, és azóta a korábbi időszaknál nagyobb figyelmet fordítanak a megelőző biztonsági intézkedésekre. Stephen David Reicherrel egyetértve, a tömegkezelés rendészeti specifikumainak kutatási és ajánlási leirataival érdemben növelhető a proaktivitási hatékonyság, a migráció kezeléséért felelős szervezeti egységeknél.²⁸⁴

A rendőrök hasznosnak és fontosnak tartották a munkáltatói oldalról biztosított járványmegelőző intézkedéseket, felkészítéseket, rendészeti- és egészségvédelmi eszközöket. A rendőrök körében (az elszórt, egyedi esetektől eltekintve), személyi sérülések és megbetegedések a tömeges bevándorlással összefüggésbe hozhatóan, a rendkívüli időtartam hosszához és a külföldiek számához képest nagyságrendekkel elenyésző számban ugyan, de tényszerűen bekövetkeztek.

A rendőrök szubjektív biztonságérzete, illetve fizikai és mentális állapota változatos kompenzációs cselekmények formáiban öltött testet. Általában a biztonságukat sporttal, önvédelmi képzésekkel erősítették. A fizikai és mentális kompenzációban markáns jelenlétet mutatnak az élénkítőszerek (pl. kávé, energiatital),

²⁸³ A tömeg pszichológia jellemzői. Forrás: <https://promess.ru/hu/tolpa-harakterizuetsya-psihologiya-povedeniya-tolpy-agressivnaya.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)

²⁸⁴ Stephen David Reicher rendészeti szervek tömegkezelési módszertanának kutatásai. Forrás: [https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher\(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169\)/researchoutput.html](https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169)/researchoutput.html) (Letöltés ideje: 2020. 02. 11.)

a dohányzás és az alkoholfogyasztás adatai, a fel nem ismert és így kezeletlen kiégés jellemzői.

A tömeges bevándorlás időszakában a szignifikáns többség problémaforrásnak és a rendészeti intézkedéseket nehezítőnek értékelte az önkéntes, koordinált rendőri együttműködés nélküli civil segítők jelenlétét, tevékenységét, a média és egyéb kommunikátorok tájékoztatási szélsőségeit.

A fenti kutatási eredmények összegzése alapján megfogalmazott javaslataim az alábbiak:

- A kutatási tapasztalatok eredményei függvényében indokoltnak tartom és javasolom a kiemelt fizikai és/vagy mentális terhelésben érintett szervezeti egység állománya körében a nyilatkozattételek és a visszatérő vizsgálatok alkalmazását, valamint a többlet-kompenzációt nyújtó támogatási rendszer biztosítását. Súlyozott célfeladatként azonosítható a rendőrök negatív mentális állapotának, a lelki problémáinak szakemberek segítségével történő megoldása, kiváltása, pótlása.
- A nagyszámú, multikulturális környezetben alkalmazott intézkedés azt várja el a rendészeti szervtől, hogy képes legyen akár azonos összetételű, de a migráció alanyainak eltérő viselkedésű, változó létszáma esetében is jogszerű, szakszerű, arányos, objektív, méltányos rendőri intézkedéseket alkalmazni, az aktuális migrációs mintázathoz rendelhető igényeknek megfelelően.
- A szolgálatellátás elismerését összességében a rendőrök jónak értékelték, de ezzel együtt is a területi és központi szervek vezetőinek személyes, helyszíni látogatása gyakori észrevétel és hangsúlyos elvárás volt a rendőrök részéről, ezért is javasolom annak alkalmazását.

4. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ BIZTONSÁGÉRZETRE GYAKOROLT HATÁSAI A KVALITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN

*„Csak arra a veszélyre vagyunk felkészülve,
amit biztonságos távolságból szemlélhetünk.”*

(Anthony de Mello)

4.1. Az irreguláris migráció biztonsági hatásainak kutatása

Kutatási eredményeimre is hivatkozva úgy vélem, hogy a nemzetközi migráció, a tömeges irreguláris bevándorlás kezelhető a rendészet komplex eszköztárával, az emberi jogi alapelvek biztosításának is megfelelően. Finszter Géza értelmezését elfogadva, ennek a fajta modern rendészet kialakulásának, működésének feltétele egy olyan, normák által szabályozott jogrend, amely kiállja az alkotmányossági próbát; a jogrendet olyan jogszabályok által leírt és büntetni rendelt jogsértések fenyegetik, amelyek csak állami, legitim erőszakkal kezelhetők; valamint a jogsértésekből eredő veszélyek elhárításának joga és kötelessége hatósági monopóliumba tartozik.²⁸⁵

A kutatásom megállapításai rámutatnak arra, hogy az alkotmányos keretek között megvalósuló migrációkezelési feladatrendszer – a nehézségek ellenére és a jogos tovább-fejlesztési igényekkel együtt is – alkalmas a tömeges irreguláris bevándorlás érdemi csökkentésére. Az is megállapítást nyert, hogy Magyarország külső határain 2015-ben a jogalkotó által felhatalmazott migrációkezelő rendészeti szervek állománya a legitim fizikai erőszak alkalmazásának birtokában sem élt vissza ezzel a joggal és az elenyésző esetszám kivételével nem alkalmazott jogalap nélküli kényszerintézkedést.

A kutatás egyik legmarkánsabb eredményeként állapítható meg, hogy a tömeges irreguláris migráció negatív hatásainak leginkább kitett határterületi lakosság egyöntetűen utasította el az irregulárisan érkező külföldiekkel szembeni erőszakot, xenofób cselekményeket. Az érintettek a migráció kezeléséért felelős rendészeti szerv

²⁸⁵ Finszter Géza (2013): A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer. Budapest, Nemzeti Közszoigálati és Tankönyv Kiadó Zrt., 15. o.

kizárólagos jogosultságának és egyúttal kötelezettségének értékelte a közrend, a közbiztonság fenntartását, elutasítva az eltérő tartalmú kezdeményezéseket.

A Magyarország államhatárán jelentkező, jelenkori migrációs mintázatú irreguláris bevándorlás folyamata az alkotmányos elveket követő rendészeti szerv által megvalósítható. Ennek a feladatellátásnak az egyik kritikus eleme maga a jogalkotói szabályozás, amely a migrációs mintázat viszonylatában lehet utánkövető, vagy megelőző célzatú.

A migráció jelenlétével, a mintázat változásával, az implicit, a kommunikációs és egyéb hatások következtében változik az érintett egyének, a kisebb helyi közösségnek és akár a nemzeti társadalomnak is a biztonságérzete. Rössler István 1881. évben publikált értelmezését követve, a veszély tipológiája – annak lehetséges kiváltott hatására építve – három elkülöníthető elemként sorolható; „*absztrakt vagy potenciális veszély; konkrét vagy aktuális veszély; putatív veszély*”.²⁸⁶ Egyetérték Teke András gondolatával, aki szerint a migrációs vonzatú civilizációs veszély a társadalmi (köz)biztonság érdekében a felelős állami hatóságok részéről cselekvési kényszert vált ki akkor is, ha az még nem jogi értelemben leírt veszélyhelyzet.²⁸⁷

Böhm Antal, Juhász Erika és Szógyi Lenke 1996-ban megjelent közös tanulmányukban leírják, hogy a közállapotokról kialakított képnek, a szubjektív biztonságnak azért van nagy jelentősége, mert az ronthatja vagy javíthatja az élet minőségét, hatékonyra vagy éppenséggel észszerűtlenné teheti az egyes emberek hozzájárulását lakókönyezetük közbiztonságának megteremtéséhez. Szolidaritásra és toleranciára készíthet vagy ellenkezőleg, a közömbösséget és a másokkal szembeni agressziót táplálhatja.²⁸⁸

E fejezetben bemutatott kutatásom célja, hogy a tömeges irreguláris migráció hatásaival érintett határterületen élők, valamint az ott migrációkezelési feladatokat ellátók, továbbá abban közreműködők által adott információk alapján objektív helyzetértékelés születhessen a biztonságérzetre gyakorolt hatás tárgyában. Az objektivitás a kommunikációs felületeken ismertté vált információk viszonylatában

²⁸⁶ Rössler István (1881): Jogtudományi közlöny. Budapest, 263. o.

²⁸⁷ Teke András (2006): A veszély kezelése és a határbiztonság. Tanulmányok a „Határellenőrzés a veszélyhelyzetek tükrében” című tudományos konferenciáról. Szerk.: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, VI., Pécs, 65-91. o.

²⁸⁸ Böhm Antal – Juhász Erika – Szógyi Lenke (1996): A szubjektív biztonságérzet. Belügyi Szemle, (10) 30–32. o.

válhat arra alkalmassá, hogy migrációs tranzit-országgént Magyarország megfelelő stratégiát tudjon kialakítani a biztonságérzetet befolyásoló negatív hatások kezelésére.

A kvalitatív kutatás interjúalanyai olyan személyek voltak, akik személyes tapasztalatokkal rendelkeznek, ezáltal összehasonlítási alapot adhatnak a tömeges irreguláris bevándorlás és a határterületen már a 2015. évet megelőzően jelen volt, a mindennapjaik részévé vált, megszokott mintázatú irreguláris migrációs események között. A perszonális élmények a társadalmi csoportokon belül elfoglalt hely, funkció alapján biztosíthat olyan értékeléseket is, amelyekből származó információk elemzése, értékelése a kutatás részeredményeit képesek megerősíteni, kizárni, új elemeket bemutatni.

Az interjúalanyok a kutatási időszakban, annak előkészítése során három alapvető reakciót tanúsítottak a kutatás tárgya és célja ismeretére adott reakcióik alapján: (1) a felkérést örömmel fogadták és teljes-körüen együttműködők voltak, (2) valamennyi kérdésre választ adtak, de (3) saját maguk által fontosnak tartott, nem kérdezett információkat is közöltek. A következő jellemző reakciók alapján azonosítható csoportba azok tartoztak, akik a (1) megkeresésnek hivatalból eredő státusza miatt, vezetői intézkedésre vettek részt az interjúkon, azokon (2) csak a kérdésre vonatkozó, koncentrált tartalmú válaszokat adtak. A visszajelzések alapján még azonosíthatók azok az interjúalanyok, akikkel nem valósult meg az interjúkészítés.

A kutatás során az interjúalanyok verbális és nonverbális kommunikációja megegyezett a felkérés fogadásának körülményeivel. Észlelhető volt a rendőr és civil személyek esetében is a konkrét, személyesen megélt eseményekhez kapcsolódó erős, emocionális kapcsolódás és az emlékek élő hatása. A rendőrökre jellemző kezdeti bizalmatlanság képes volt átváltani a részletekbe menő visszaemlékezésbe, mint ahogyan a határterületi lakos szintén elérzékenyülve el is hallgatott időnként.

Az értekezés alapját képező kutatás módszertanát leíró fejezetben bemutatott interjúalanyok által elmondott információk a szakmai elemzéseket és értékeléseket tartalmazó fejezetekben részben kerültek rögzítésre. Az interjúk során közölt egyéb adatok, szószerinti közlések és egyéni, valamint képviselt közösségi értékelések olyan további, kevésbé kutatott, implicit információkat tartalmaznak, amelyek az irreguláris migráció rendészeti és kormányzati szintű feladatainak kezelésében is támogatást nyújthatnak.

Az interjúalanyok azonosítása a tematikus szerkesztésű szövegfolytonosságot segítve, a 9. számú mellékletben jelölt monogramokkal történik az értekezésben, valamint a 10. számú mellékletben az egyedi, emocionális alapú emlékek kivonatos leírata került feldolgozásra.

4.2. Az egyéni biztonságérzet helyzete és az implicit tömeghatás következményei

A tömeges irreguláris bevándorlás időszakában a határterületi településeken élők és az ott szolgálatot ellátók között – az individuális adatgyűjtés eredményeiből levonható következtetések után – a módszertani szabályok követésével, kérdőív és interjú alkalmazásával folytattam vizsgálatot.

A SZHRK fókuszcsoporthoz tartozó tagjai az interjúk során elmondták, hogy a helyi állománynak a migrációs minta változását követve, a folyamatos szolgálat-ellátás és a tapasztalataik miatt alacsony volt a fizikai atrocitásoktól történő félelemérzete az érkező vándorokkal szemben. „... jöttek 200, 250, ez az 2015-ös év egész időszakában és az összes szolgálati helyen így jellemző volt, nekem mindegy volt, hogy hányan jönnek. A mi állományunkra ez nem volt jellemző. A megerősítőknél, katonáknál volt olyan, hogy nem mert kiszállni az autóból, akkor mondtam neki, hogy inkább maradj. Igazán a mi állományunkra nem jellemző, tehát volt olyan, hogy 70-80 fő jött a medencés kikötőnél, mi ott álltunk és tettük a kötelezettségünket, de igazából a mi állományunknál ilyen nem volt, ilyenről nem beszélhetünk.”

„Az másik kérdés szerintem, hogy nehogy véletlen, tehát hogy csak egy szikra kellett volna szerintem, itt volt bent az objektumban, 1000, 1200 fő... az a koszovói időszakban volt, a vége felé. Hát, én is úgy éreztem, hogy néha kevesen voltunk az őrzésre egyszerre, ha esetleg megindulhatott volna a tömeg, amelyek el voltak zárva, szerintem az sem biztos, hogy kibírta volna ilyen tömeget. Megfordult a fejemben nyilván, nem véletlen nem volt nekünk is fegyverzetünk, a vizsgálati munka során is nehogy hozzáférjenek esetlegesen. Az előállítóban mindig volt egy két hangadó, az a lényeg, hogy ne kiabáljanak a rács mögött.”

„Csak annyit fűzök ehhez hozzá, hogy én irodában dolgoztam, ám azért elgondolkoztam azon, hogy nekem ki kell menni és nem úgy éreztem volna magam, mint te, hogy 70 fő jön felém, akkor eszembe jutott volna, hogy mi van, ha megtámadnak. Most azt értem, azért a tömeg nem olyan szándékkal jött a kezdet kezdetén, más volt már a szándék 2015. szeptember 15. után, miután vissza lettek

utasítva. S akkor már egészen másfajta volt, de tudták azt is, mi lesz. Tehát ezek elmúltak, tudták mi lesz Magyarországon, hagyják magukat elfogni, mi lesz a jogi folyamat és tudták azt, hogy itt el fogjuk és elvisszük őket máshova.”²⁸⁹

A határterületi rendőri szervezeti egységeket megerősítő KR állomány esetében a biztonságérzet az interjú szerint: *„Nem, nem nagyon fordultak elő a külföldiekkel konfliktusok. Sőt ezt egy egyértelműen ki merem jelenteni, hogy már akkor sem amikor a tömeges érkezés korszaka volt. Soha, soha... Ha azt mondanám, hogy a rendőrök ellen elkövetett tudatos támadás, például egy bejövétel esetén nem. Később már amikor megvolt a kerítés, akkor az a frusztráció, hogy nem tudnak rajta átjönni, esetlegesen onnan dobálás, vagy verbális agresszió az elő-előfordult, de olyan jellegű dolog, hogy bent az ország területén, akár két három rendőrt, egy nagyobb csoport migráns megfogott volna és nekik fordultak volna, ilyenre nem emlékszem. Ilyen nem, csak célzott valami, ami mindig is veszélyes volt, rátesz az embercsempészek, az embercsempészek menekülése során, adott esetben a rendőrré való, a gépjármű kormányának ráhúzása, vagy olyan szituációból forgalmi szituációba kényszerítése, ami veszélyes vagy életveszélyes. Az viszont, ha nem is azt mondom, hogy mindennapos, de az gyakori.*

Úgy féltek, hogy mi történhet és ez talán okozott is néha, hogy mondjam a migránsokba is negatív értékelést. Képzelnék el egy olyan szituációt, hogy kettő, esetleg négy rendőr a vaksötétben éjszaka belebotlik és feltartóztat egy 30-40 fős ismeretlen identitású migránsokból álló csoportot, ahol vannak nyelvi nehézségek stb. ezt többször érezték a kollegák, hogy azért erre felkészítve nincsenek, nem is nagyon lehet rá felkészíteni egy embert, így azért ezekben az esetekben ők is biztosan felemelt hangon, akár kiabálva, hát mondjuk azt, hogy a nemzetközi egyezményes jeleket használva, talán még néha olyan szavakat is használva, amik nem biztos hogy szalonképesek, de mindenki érti őket, kommunikáltak a migránsokkal, akik azért megint csak felindultabb állapotban voltak és ezek az esetek azért egyértelműen próbáltuk rá felkészíteni a rendőröket mert mi is tudtuk, hogy ezek hordoznak magukban veszélyt.

Azt mondanám, hogy ezektől azért tartottak a rendőrök és próbáltak is a többiek ilyenkor a lehető leggyorsabb úton, módon a segítségükre sietni, de úgy, hogy

²⁸⁹ Csongrádi Róbert r. szds, Bartók László r. ftzls, Tóth-Petri Szandra r. szds, Szöllösi Zoltán r. alez, Kálmán Győző r. örgy, Mezei József r. ftzls. Szeged Határrendészeti Kirendeltség Szeged, fókuszcsoporthoz tartozó interjú - 2020.12.03.

valaki rendőr azt jelenti, jelezte volna, hogy ők kvázi fél kimenni szolgálatba, fél a migránsokkal kapcsolatban intézkedni, nem tudnám mondani. Ez azért szituáció függő volt, de ezektől a szituációktól tartottak. Igen, igen, szerintem az talán, talán ez az aggodalom nem is volt azért teljesen alaptalan.

Amint már mondtam, egy aktív támadásról tudok. Hát a passzív az. Az esetenként előfordult, hogy nem tudom, aki nem akart felkelni, nem akart kimenni. Pláne úgy, ha esetlegesen családtag is érintett volt valamivel és az éppen máshol volt, a passzív az azt mondom az esetenként igen. Az elhíresült röszei eseménynél. Ott egyértelműen, ugye a 2015. szeptember 14, vagy 16. Egyike volt talán az időpont, ha jól emlékszem, ugye Röszkén, a Röske 2 kis átkelőhelyen történő behatolási kísérlet, ami ugye azok arról, amit elmondtam, egyértelmű kivétel, hiszen ott a migránsok kövekkel, botokkal, egyéb eszközökkel felfegyverkezve, ténylegesen megtámadták a határt, a határkerítést, illetve az azt védő rendőröket...

*... a hangároknál a hangár parancsnokokat nem mi adtuk, az állomány részt vett benne folyamatosan és így a miskolci állomány is, nevezhetjük csapaterősnek, de az azért néha ott egy erősen feltétel és létszámihiányos dolog volt. A migránsok számához képest az ott lévő rendőrök száma olyan szinten elenyésző volt, hogy hogy nem tudom, hogy milyen kis csapaterős egységeket lehetett volna belőlük szervezni és azok mit tudtak tenni.*²⁹⁰

A Kelebia HRK vezetőjének interjújában elmondottak a rendőrök és a lakosság biztonságérzetéről a más területi egység ellenére is megegyezik a Csongrád megyei viszonyokkal. „Tehát közvetetten, illetve közvetlenül nem. Én úgy gondolom, hogy a kollégák számtalan migránsnal szemben intézkedtek akár normál nappal, akár éjszaka, az erőfölényben lévő migráns csoportokkal szemben. Biztos vagyok benne, hogy van ilyen, vagy volt ilyen, tehát jelentős stressz nyomás alatt, fizikai és szellemi stresszben az állomány az intézkedések során, több tucat olyan esetről tudok, ahol közvetlen támadás érte azon az egyiken kívül, amit említettem. Az IBH mentén fordult elő, hogy megdobálták a rendőröket, az első vonalban nagyon ritkán láttunk el már szolgálatot, majd ott van a Honvéd, illetve a Készenléti rendőrállományt ért ilyen jellegű zárójelben támadás.”²⁹¹

²⁹⁰ Miskolczi Csanád, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, KR parancsnokhelyettes. Készenléti Rendőrség, IV. Bevetési Főosztály, Főosztályvezető (2015) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.17.

²⁹¹ Rácz Róbert, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetője. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

A CSMRFK nyugalmazott vezetője az interjújában a biztonságérzettel összefüggésben elmondta, hogy: „Mindenképpen volt már, nevezzük az első hullámot 2014. végétől indult, úgy emlékezetem szerint 2015. február márciusig tartott a koszovóiak illegális bevándorlása, azért tartom fontosnak megjegyezni, hogy úgy mondjam az intelligens illegális bevándorlást még akkor is, ha már akkor rengeteg munkát adott a kollégáknak nagyon, nagyon sok tennivalójuk akadt. Mindenképp anélkül, hogy úgy mondjam, kerülték az erőszakot, amely később szembesülnöm kellett, tehát ők igyekeztek a körülmények közepette is a magyar törvényt, hogy úgy mond tiszteletben tartani. A másik az az illegális migráció kiteljesedése 2015. volt tavasz a nyár eleje nyara és szinte az egész aztán azt követő év is.

Abban az értelemben, hogy módszertani útmutató, a már hivatkozott tapasztalatok hiánya, egyáltalán nem volt olyan szakmai eligazodás sok esetben, amely olyan kimunkált lett volna, mint a rendőri, határrendészeti munka számos más szegmense. Megjelentek az ellenszegülések, eleinte a nyilvántartásba vétel kapcsán, amikor megtagadták az ujjnyomat vételt, sok esetben és tetten érhető volt az a vitathatatlan tény és szereztünk mi tapasztalatokat, hogy jogilag kioktatott, ha úgy tetszik jogilag felvilágosított kérdésekben is jártas illegális migránsokkal találkozunk. Mondtam az első megnyilvánulása ennek az ujjnyomatvétel megtagadása. Majd azt mondjuk a másik szélsőséges eset, hogy a röszei erőszakos támadás, amelynek a bíróságon lett vége.

A röszei csatáról a csata kifejezést azt már másként, ami Röszkén történt, ami elég nyilvánvaló volt. Elkészült a technikai fejlesztés, majd megtörtént a szerbiai-magyar határnak a lezárása. Abban a pillanatban, hogy a támadás történt, ma is erőszakos támadás, átvágják a kerítést az is erőszakos és elképesztő, hogy alagutat fúrnak.

Hát a koszovóiak idejében már kétfelé bontottuk a kérdést. Koszovó idejében nyilvánvaló volt együttműködés, meg tudom erősíteni. Ott nem igazán volt probléma. A második félidőben, hogy úgy mondjam, a tavaszi nyári időszakban meg az azt követő időszakban. Az egyikről válaszoltam, hogy a nyilvántartás részére történő adatszolgáltatásnak való ellenszegülés az már ugye mindenképpen ide tartozó meg a kérdésben. Tehát a passzív, illetve aktív ellenállás támadás ebből ellenállásnak egyik formája, hogy föltartóztatták őket a vasút mellett, ott van ott állt, körülbelül 8 munkatársunk, majd elkezdtek felszedni a vasúti töltés mellől a köveket. Kemény dolog volt, megtagadták, hogy bemenjenek a hangárba, ugye nem akartak, de aztán mégis

bementek. Aztán kitörtek a hangárból. ... A kérdésre tehát mindenképpen az aktív ellenállás. Ezt mondom még egyszer, megint csak az a legfontosabb, hogy tesztelték az első útjukba kerülő EU-s és még inkább schengeni rendészeti erőt, hogy hogyan fog reagálni.”²⁹²

A kutatásba bevont határterületi települések vezetői az interjúkészítés alkalmával a biztonságérzetről elmondták, hogy:

„A szubjektív biztonságérzet az folyamatosan csökkent, folyamatosan csökkent úgy, ahogy elmondtam, inkább ilyen vagyon elleni erőszak volt, tehát azt, hogy betörték a tanyákba, ablakon, ajtón keresztül behatoltak a tanyákba, nyilván ez innentől kezdve, ez egy félelmet kialakít az emberben, ami teljesen érthető. ... A hétköznapi életünket, a nyugalmunkat mindent felborított ez a migráció. Az, hogy a munkába tartó emberek nem értek oda a munkahelyükre, mert még lezárták az utat a migránsok, vagy fölszálltak a buszra a migránsok, mert ebből nagyon sok olyan apró konfliktus volt, ami azért a hétköznapi életüket az embereknek alaposan felborította. Nem beszélve arról, hogy az emberek nem mertek az erdőben sétálni. Ásotthalmon nagyon sokan eleve az erdő miatt költöznek ide, vagy költöztünk ide, mert nyilván részben én is, de nagyon sokan élvezik itt az erdő adta lehetőségeket és nyilván ez is megszűnt.

A legfélelmetesebbek voltak egyébként számunkra, ez 2015-re datálható, leginkább azok az embercsempészek voltak, tehát akkor volt egy olyan időszak, hogy észlelték annyira tömeges migrációt, hogy észlelték az embercsempészek azt, hogy a Rendőrségnek nincs elég kapacitása és itt tobzódtak. ... az ásotthalmi egy jámbor és igazságszerető nép. Én azt gondolom, hogy ha erőszakos cselekmények történtek volna, akkor nyilván komoly felzúdulás lett volna, de így is voltak lakossági fórumaink, amiket általában én szerveztem, hát akkor biztos, hogy a lakosság még inkább összegyűlt volna. Ettől azért itt egy törvénytisztelő népegről beszélünk, tehát én nem gondolom, hogy nem tudom annyira elszabadultak volna az indulatok, hogy migránsokat lincselnek, vagy megtámadják a migránsokat, de sokkal komolyabb és határozottabb fellépést sürgettek volna a politika, illetve a Rendőrség részéről.”²⁹³

„A külterületen, ami a frontvonalban volt, ha szabad így fogalmazni, önáluk volt egyfajta félelemérzet, amit utána tompítottak már azok az intézkedések, amelyeket

²⁹² Dr. Lukács János ny. r. vezérőrnagy, rendőrségi főtanácsos, c. egyetemi docens, Csongrád Megyei Rendőrfőkapitány (2015) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.12.

²⁹³ Toroczka László, Ásotthalom Nagyközség, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.12.01.

tettek a rendvédelmi szervek, illetve a jogszabályváltozások következtében kezdett normalizálódni a helyzet, de amikor a nagy invázió volt, akkor volt ilyen félelemérzet.”²⁹⁴

„Konkrét konfliktusokról nem tudok, tehát olyan atrocitás, ami az emberek közvetlen veszélyeztetettségét jelentették volna. Olyan atrocitásokról tudok igen, hogy külterületen a magántulajdon sérelmére elkövetett behatolások, terménylopások, földházakban keletkezett károk. Ugye a nyugalom, a biztonság megzavarása, a szubjektív biztonságérzet hiánya a lakosok körében, gépjárműlopásokra voltak információink. Hát magáról az embercsempészeti tevékenységről. Ez a fajta tevékenység nem csak település külterületét, hanem belterületét is jelentősen érintette hiszen a település utolsó utcái közvetlenül a határ mellett találhatóak. Most már közvetlenül a kerítés mellett találhatóak, abban a környezetben élő lakosok azért napi rendszerességgel találkoztak valamilyen formában és valamilyen fajta konfliktus formájában ezekkel a csoportokkal.

Ez nagyon egyértelműen behatárolható, elsősorban az éjszakai jelenlét, a félelemérzés azzal kapcsolatban a félelemérzet, hogy éjszaka bármilyen zajra, zöreijre értelemszerűen ugyebár mindenkiben megfogalmazódott, hogy újra és újra és megint itt vannak, ezek az emberek azok, ami jellemzően igaz is volt. Hivatalos jelzés erre vonatkozóan nem érkezett hozzám, hogy a szubjektív biztonságérzetében, vagy a saját ingatlanára vonatkozóan konkrét félelemben élne valaki, de azért a közbeszéd és a napi tapasztalás, a gyakorlati tapasztalat azt mutatta, hogy egyértelműen az itt élők elutasítóak az ez irányú tevékenységre vonatkozóan és egyértelműen, talán mondhatom, hogy egyértelműen negatívan ítélték meg ezt a dolgot, de hivatalos formában ez soha nem hangzott el, vagy írásbeli bejelentés erre vonatkozóan nem érkezett.”²⁹⁵

„A migránsok nagyon sok problémát okoztak a lakosságnak, nagyon nagy félelmeket keltettek tehát maguk a jelenlétük, a vonulásuk, a viselkedésük a hangoskodásuk időnként, a szemetelésük. Ezeket kultúrának, eltérő kultúrának nevezhetjük, akkor a válasz viszont igen, tehát vallási vagy ruházkodási okok nem. Mivel volt félelemérzet és erős félelemérzet volt, innentől teljesen mindegy, hogy ennek volt-e valóságalapja, vagy nem. Szerintem volt, egyébként három nagy témakörhöz kapcsolódik. Először a biztonságérzet, a biztonságérzet csökkent. Volt olyan hölgy, aki

²⁹⁴ Csányi László, Mórahalom város, Alpolgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.20.

²⁹⁵ Borbásné Márki Márta, Rösze község, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

sírva hívott fel késő este, hogy rengeteg migráns rohant a Tisza töltésnél és az ő háza a töltés után, Gyálaréten az első utcában volt az első ház és nem mernek aludni és félti a gyerekeit is teljesen kikészült.

Megjegyzem, hogy igazán nem csak a migránsok járultak hozzá, hanem komoly bűnözői réteg telepedett le a választókerületben. Ezek embercsempészettel, a migránsoknak a pénzének a különféle trükkökkel vagy komoly bűncselekményekkel való elszedésére szerveződtek, nem csak Szeged környékén, hanem más településekről is jöttek le kocsikkal már az erdőbe, az ártéri erdőben várták a migránsokat, ott ajánlatokat tettek nekik a szállításra. Ha kisebb csoport volt, annak elvették a pénzét, meg is verték őket. Tehát volt jó itt minden, ami a félelemérzetet, biztonságérzetének csökkenését indokolta. A lakosság nagyon odafigyelt egymásra. Ha egy migráns bement egy lakatlan telekre, ház környékére azt ők jelezték, emellett egymással is kapcsolatban voltak, tehát nagyon, nagyon, nagyon komoly és fontos munkájuk és teljesítményük volt a rendvédelmi szerveknél, ha bármilyen információt eljuttattak hozzájuk, azonnal intézkedtek.”²⁹⁶

Az interjúra felkért katolikus egyházi vezető a félelemérzet, a biztonság kontextusában elmondta, hogy: „... saját tapasztalatom alapján vallási alapon konfliktusok nem alakultak ki, inkább az eltérő kultúra, illetve ahhoz való annak teljes intoleranciája, illetve annak teljes figyelmen kívül hagyása vagy tudatlansága ezzel kapcsolatban, vagy egy tudatos nemtörődömségből keletkeztek konfliktusok. Most már egy bizonyos idő elteltével talán jobban tudja az ember valószínűsíteni, hogy mi történhetett volna, így se tudjuk megmondani, mert nem, de valószínű, hogy nagyobb konfliktusok lettek volna. ... nem arról van szó, hogy egy, egy szelíd zarándoktömeg imádságot mondva megy egy cél felé rendezetten, hanem azért ezek dúltak, mert azt látjuk, hogy a magántulajdont nem tisztelik. Nem segítséget kérnek, hanem elveszik amire szükségük van. Ilyen jellegű problémákkal azért találkozunk a határ mindkét oldalán mostanában is és nyilván ez nagy méreteket öltött volna.”²⁹⁷

A vándorok és a helyi lakosság, a külföldiekkel szemben intézkedő rendőrök közti kapcsolatrendszeréről, a kétoldalú félelemérzetről szóló interjújában elhangzottak szerint: „Nem hiszem, mondott vallási probléma, hanem média. Mi ilyenkor

²⁹⁶ Nógrádi Tibor, Szeged MJV településrész képviselő (2015 – Szent-Mihály, Gyálarét, Alsóváros, Klebelsberg telep) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

²⁹⁷ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

információ, amit olvastunk, az emberek féltek. Ez a médianyomás állandó, azért szerintem jött az a reflex én is, mert sok ember személyes ember, aki nem fogadták el azt, ahogy mondjuk az a hozzáállás, ami itt volt Magyarország ... 2015. előtt a kép, viszont olyan, mint én, aki itt 1993-tól nekem volt egy kép a magyar társadalmat, egy békés, barátságos emberek voltak itt, itt is mindig, de 2015-től mikor ott voltunk az utcában is valaki szólt nekem, hogy menjél haza. ... igazándiból nem vallási konfliktus volt, hanem nem ismertük egymást. Volt egyfajta félelem és nyilván keveset beszélgettek. A félelem az mind a kettő oldal, a két oldalra készülődött, itt volt tehát, amikor adtátok nekik enivaló, a szörnyű csak itt a vita. Azt kérdezték, hogy miből van? Akik nem ismeri a népet, de az a kultúra, az kicsit neki én mondtam itt vannak az emberek, ki akarnak segíteni. Meg is lepődtünk, ott van, aki segített, de az a természetes dolog. Tehát mi van azok a magyarokkal, akik nem ismerik az a kultúra, nem tudja, hogy ott lakunk, tehát termékek hús nem eszik. Ez a kérdés nem mindenki foglalkozik a téma és a bevándorlók nincsenek. Van, aki foglalkoznak, azért nem nekem vannak, akik hittek, ezért itt van nála a jó kérdés. Van, aki imádkoztak azok, akik nem mindenki vallásos emberek. Van itt, nincs helye van.”²⁹⁸

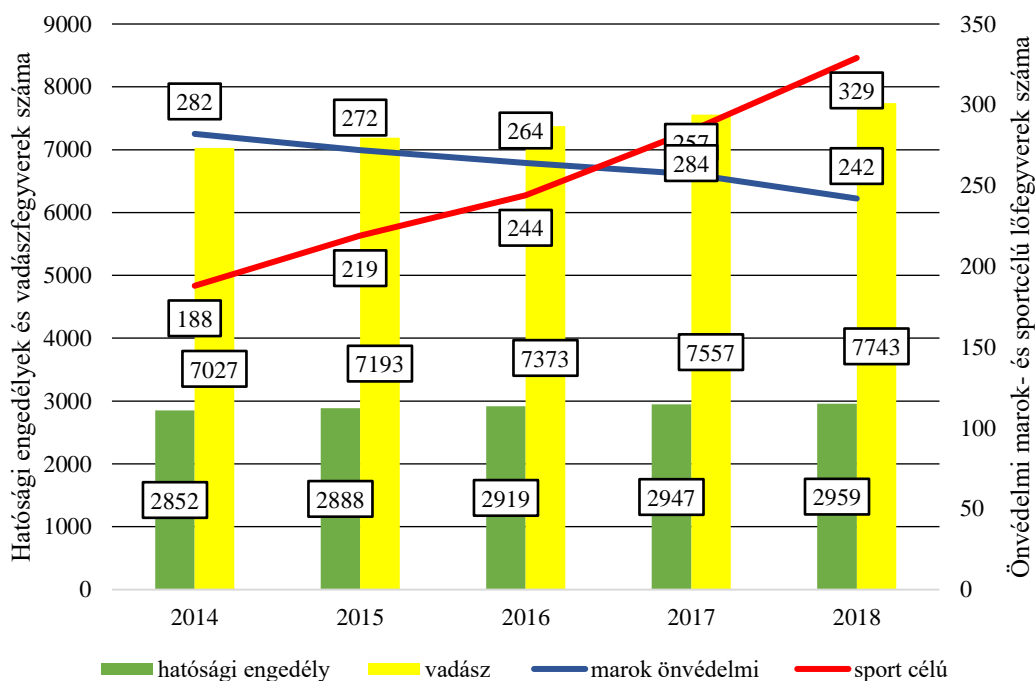
A MHB megbízott ügyvédje visszatérő monitoring-látogatásainak megállapításaira hivatkozva elmondta, hogy: *„Nem láttam soha olyat, hogy a rendőrökkel szembe szegültek volna, érkeztek, mondták, hogy merre menjenek, ők arra mentek, mondták, hogy itt várjanak, akkor ők ott vártak, letelepedtek. Nyilván volt olyan helyzet, ezt nem vitatom, hogy akár ott, akár a röszei csomóponton, várakoztak és hosszas óras várakozás után, a busz, ami a táborba szállította be őket, nem érkezett meg. A gyerekek már fáradtak voltak, tudták, hogy csak nagyon rövid távon kell menni, szerettek volna már lefeküdni, és hosszú óras várakozások után voltak olyanok, akik azért hangot adtak az elégedetlenségüknek. Alapvetően olyan, hogy ők támadóan léptek volna fel, nem, soha nem tapasztaltam. Alapvetően, azt láttam, inkább elkerülik a rendőrökkel való konfrontációt, hovatovább inkább azt mondhatom, hogy a kommunikációt is.”²⁹⁹*

A SZHRK-val a tömeges bevándorlás kezdeti időszakától együttműködő MVK megyei igazgatója úgy nyilatkozott, hogy: *” ... félelemről, vagy ilyen nagy*

²⁹⁸ X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

²⁹⁹ dr. Kovács Tímea Ágnes, Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

megfélemlítésről nincs tudomásom. Azt gondolom, hogy a vöröskeresztesek elég biztonságban érezhették magukat, végig meg voltak teremtve a feltételek, hogy ha bármi probléma lenne, akkor tudjuk, hogy hova és kihez kell fordulni, tehát a Rendőrséggel végig egyeztetve volt nyilván az, hogy azért mégiscsak ott volt három-négyezer ember, egy kicsi helyre beszűfolva és ott volt naponta kettő, négy vöröskeresztes, az adott egy feszültség érzetet, de azt gondolom, hogy a munkatársak tudták kezelni.”³⁰⁰

20.számú ábra
Csongrád megye területén érvényes lőfegyvertartási engedélyek és lőfegyverek száma (2014-2018)³⁰¹
saját szerkesztés

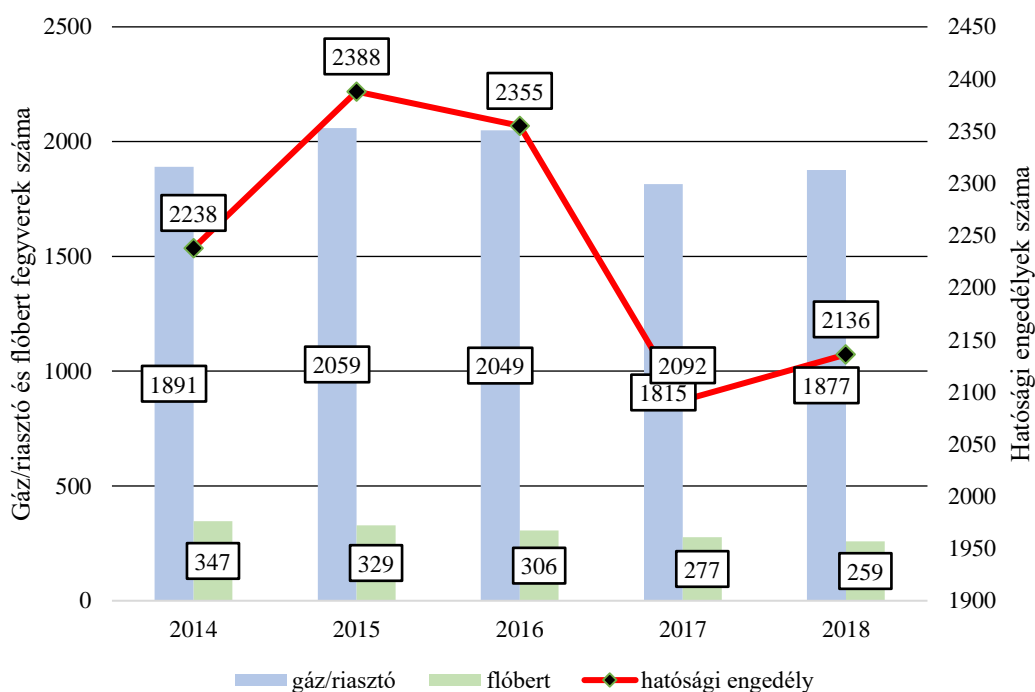
A szubjektív biztonság erősítésének egyik legmarkánsabb megtestesítője a magánszemélyek általi (fel)fegyverkezés. Adatkérés alapján kapott tájékoztatás fenti elemzési adataiból megállapítható, hogy a vizsgált 2014-2018. időszakban minimális növekményt (10-30) mutat, ugyanakkor a vadászfegyverek számában már nagyobb (200 körüli) többlet-tartás látható. Az önvédelmi maroklőfegyverek számában ezzel hasonló nagyságrendű, de fordított irányú, csökkenő számokat mutató tendencia állapítható meg. A sportcélú lőfegyverek számában viszont szintén dinamikus növekedés történt, emelkedő trendvonalat mutatva. Összességében a lőfegyvertartás

³⁰⁰ Sasvári Krisztina, Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató Szeged. Telefonos interjú - 2020.11.23.

³⁰¹ Forrás: CSMRFK adatszolgáltatás.

és a tömeges bevándorlás ilyen fajta biztonsági igényű hatása között egyértelmű kapcsolat nem tárható fel – de feltételezhető – a számszaki adatok elemzése alapján.

A hatósági engedélyek számadatai a gáz-, riasztó- és flóbert fegyverek esetében a 2015-2016. években emelkedést, majd ezt követően a 2014. évi adatok körüli csökkenést mutatnak, az alábbi ábra szerint. Ezt a dinamizmust követik a gáz- és riasztó fegyverek tartásának számai. Ez a kettő adat és annak tipológiája, valamint a tömeges bevándorlás negatív hatása és a személyi biztonsági igény változása között már megalapozottan feltételezhető az összefüggés. Ezeket a megállapításokat az adatkérésre továbbított tájékoztatásból vizsgált adatok elemzésén túl³⁰², a kutatási kérdőívekre adott és elemzett válaszok is alátámasztják.

22.számú ábra
Csongrád megye területén érvényes hatósági engedélyek fegyverek száma (2014-2018)³⁰³ – saját szerkesztés

Összegző értékelésként megállapítható, hogy a kutatási alanyok a 2015. évet megelőző időszakban individuális tapasztalatokat szereztek az államhatárt irregulárisan átlépő külföldiekkel kapcsolatos migrációkezelésről és az őket, azaz a kutatási alanyokat ért hatásokról. Megállapítható az is, hogy ilyen előzményi

³⁰² Német Ferenc, Személy-, Vagyondvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, Csongrád-Csanád Megye, Elnök: „...a gáz-riasztó fegyverekből A növekvő migrációs mozgás miatt érzékelhetően nőtt ezeknek az eszközöknek is a kereskedelme.”

³⁰³ Forrás: CSMRFK adatszolgáltatás.

ismeretek ellenére a 2015. évi túlterheléses migráció, annak jellemzői miatt olyan direkt és indirekt negatív hatásokat keletkeztetett, illetve váltott ki, amelyekre az érintettek kevésbé voltak felkészülve. Tényszerűen megállapítható, hogy jellemzővé vált az érkezőkkel szembeni félelem, amelynek alapja nem valós agresszív cselekmények, hanem inkább a tömeghatás jellemzőiből származtatható. Az is feltárásra került, hogy ez a kettős oldalú félelem alkalmas volt valós konfliktusok, tömeges, erőszakos cselekmények elkövetésére, mint ahogyan az államhatár fizikai lezárását megelőző időszakban történtek is ilyen „kitörések”.

A migráció kezelésének komplex kezelési igénye valamennyi interjúalany részéről megfogalmazódott, ugyanakkor a jogalkotói tevékenységet jellemzően reaktívnak értékelték. Ennek következtében úgy vélték, hogy a migráció kezelésében érintett szervek túlterheltté váltak, a határterületen élők az egyéni biztonságérzetük növelésére a korábbi időszaknál nagyobb figyelmet és pénzeszközöket fordítottak. Súlyozott elem, hogy a növekvő biztonságérzet-vesztés változásmutatóját nem követte a lakosság felfegyverkezése, sem a rendészeti állomány ilyen irányú szolgálaton kívüli önvédelmi reakciója. Az irreguláris tömeges bevándorlás feladatainak kezeléséért felelős rendészeti szervek iránti bizalom és a tevékenységük színvonala alapozhatta meg a militáns jelleget is magukon viselő, illegitim szerveződéseknek az irreguláris migráció alanyai elleni atrocitások megelőzését. Kevésbé ismert negatív hatásként váltak leírhatóvá a külföldiek által okozott, vagy hozzájuk köthető közvetlen és közvetett károkozások, amelyek a kármegtérülés reális esélyének hiányában nem jutottak a felelős hatóság tudomására sem.

4.3. A közbiztonságot gyengítő jogsértések

A szubjektív biztonságérzetet a tömeges irreguláris bevándorlás időszakában az érintett határterületi települések lakossága körében, a média felületeken bemutatott körülményeken túl nagyszámú olyan implicit elem is negatív irányban befolyásolta, amelyekre a kérdőívekre adott válaszok, az interjúkban elhangzott információk hívják fel a figyelmet. Ezek az elemek jellemzően a büntetőjog hatálya alá tartozó cselekmények (pl. lopás, rongálás, magánlaksértés), amelyek mögött polgárjogi kárigények is megjelenhettek volna.

Az észlelt jogsértésekről beszámoló sértettek és tanúk a kutatási adatok szerint nem tettek a felelős hatóság felé bejelentést sem. Kárigénnyel nem éltek, nem élhettek

megfelelő tartalmú biztosítás hiányában, mivel úgy vélték, hogy nincs reális esélye a személyi felelősségre vonásnak, a keletkezett káruk megtérítésének. Előzők miatt a nemzeti társadalom összességéhez képest elenyésző számban a helyi lakosság tagja sérelemére elkövetett jogsértésekről (pl. szabálysértési értékhatárra elkövetett lopás, rongálás, a közlekedés biztonsága elleni cselekmények, a hulladékgazdálkodási szabályok megsértése, a magánlaksértés, bűncselekményi értékhatárt elérő lopás, a rongálás, a garázdaság) és közvetett, valamint járulékos károkról csak az érintett helyi közösség bír ismeretekkel, a nemzeti és így a nemzetközi adatbázisokba sem kerültek nyilvántartásba. Az interjúalanyok és a kérdőívekre válaszadók ugyanakkor úgy nyilatkoztak, hogy ezek a tények az ő és közvetlen környezetükre, egész életre kiható negatív hatást gyakoroltak.

A kutatásban érintett településeken észlelt károkozásokat a 11. sz. melléklet 23, 42. sz. ábrái mutatják. A kutatási interjúkban a helyi lakosságot érintett jogsértések az alábbiak szerint jelentek meg.

A SZHRK fókuszcsoportjának tagjai elmondták, hogy az embercsempészéshez, a határzár tiltott átlépéséhez, a személyazonosság, illetve a tartózkodás igazolására szolgáló közokirat hamisításán túl a külföldiek részéről bűncselekmény elkövetése *„nem igazán volt jellemző. Tehát főleg a kezdeti periódusban nekik érdekük volt, hogy elfogják őket, mert tudták, hogy egy-két napon belül elszállításra kerülnek és tovább tudnak menni.”*³⁰⁴ *„Tehát a klasszikus, köztörvényes bűncselekmény, például lopás ugye nem, nem volt.”*³⁰⁵

Hasonlóan nyilatkozott a Magyar Helsinki Bizottság megbízott jogi képviselője is: *„A médiában akkoriban az terjedt el, hogy ide jönnek az alapvetően fiatal egyedülálló férfiak, akik majd itt a különböző bűncselekményeket fognak megvalósítani a magyar nők sérelmére. Én legkevésbé találok ilyen jellegű „csoportokkal”. Nem mondom, hogy nem voltak, mert hiszen voltak fiatal férfiak. Nagyon sok, akár afgán, szír fiatalok érkezett akkoriban is. Tehát nyilván ez azzal függött össze, hogy a besorozások, a háború borzalmai elől történő, vagy a táliboknak az atrocitásai elől menekülő, vagy fenyegetettség miatt, vagy éppen ezért, nyilván ők is olyan veszélyeztetett csoport volt ezekben az országokban. Amit most is lehet*

³⁰⁴ Csongrádi Róbert r. szds, Bartók László r. ftzls, Tóth-Petri Szandra r. szds, Szöllősi Zoltán r. alez, Kálmán Győző r. őrgy, Mezei József r. ftzls. Szeged Határrendészeti Kirendeltség. Szeged, fókuszcsoport interjú - 2020.12.03.

³⁰⁵ Rác Róbert, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetője. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

mondani, ami azért sarkallta őket erre. Nem volt más választásuk mint, hogy elmenekülnek.”³⁰⁶

A CSMRK volt vezetője az interjújában felhívta arra is a figyelmet, hogy ugyan a társadalmi többség által ismert bűncselekmények esetében nem történt romlás Csongrád megyében, de az államhatár védelmét erősítő jogi határzár tényállási elemeinek megsértése miatt nagy számban történtek büntetőeljárás kezdeményezések. Ilyen bűncselekményt pedig az ország számos megyéje területén fogalmilag kizárt elkövetni. *„A helyi lakosság sérelmére sokan azonosították a bűnügyi helyzet nehézségeit az illegális migránsok jelenlétével. Szerintem abból a szempontból mindenképpen, hogy aki élt és mozgott, kis túlzással az illegális migráción dolgozott és kevesebb rendőri figyelem jutott a Csongrád megyei élet egyéb területeire, de én azt azért nem mondom, hogy a bűnügyi helyzetet markánsan átírta volna az illegális bevándorlók jelenléte. Kétségkívül az aggasztó, hogy gyakran taposták, vagy esetleg megdézsmálták a terményt, vagy akinek elvitték a biciklijét, netalántán az autóját. Az azt jó szívvel nem nézte. Teljességgel érthető, ahol tönkretették esetleg az öntözőberendezést mert olyan is volt egyébként, hogy az autót addig használták amíg volt benne benzin, aztán elhagyta. Az általuk elköött autó az úgy mondjam megkerült, de az nem állítható, hogy a bűnügyi helyzetet átírta volna az illegális migráció nélkül. A másik dolog pedig még felméréseket végeztünk, amiben az embereket alapvetően a tömeges jelenlétük irritálta az éjszaka történő becsöngetés, információ, esetleg víznek a kérése stb. tehát bizonyos nyugtalanságot azért kétségkívül okoztak a lakosság körében.*

A bűnügyi igazgató szerint az illegális migráció hatása a biztonsági határzárra nem volt jó. Pontosan emlékszem, következésképpen megnövelte az ismertté vált bűncselekményeket. Csongrád megye valamennyi markáns mutatója, például százezer lakosra jutó bűncselekmény mutatója, vagy több olyan bűncselekmény fajta, hogy úgy mondjam még az embargó ideje volt. Az embargósértést realizálta a büntető törvénykönyv, csak két megyében lehetett elkövetni, Bácsban és Csongrádban. Azt hiszem, hogy amiért a legtöbb erőszakos támadást, ami a biztonsági határzárat illeti, mondjuk el lehet követni még hogy a Dunántúlon is, amikor ugyan elkészült, ott sem

³⁰⁶ dr. Kovács Tímea Ágnes, Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

volt korábban korántsem annyira nagy számban előforduló, mint nálunk. Tehát alapvetően ez mindenképpen meghatározta.

*Megnövelte az ismertté vált bűncselekmények számát, amik most elmúltak következőképpen Csongrád megye bűnügyi helyzetének értékelése kapcsán éreztette hatását, ugyanakkor biztonságot adott a szolgálatot teljesítőknak és nyugalmat a lakosságnak.*³⁰⁷

Összességében megállapítható, hogy a forráskutatásból, valamint az interjúkból származó értékelési információk is arra utalnak, hogy az irregulárisan érkező külföldiek által elenyésző számban történt a helyi lakosság, a rendészeti feladatokat ellátók és a támogató együttműködők sérelmére elkövetett bűncselekmény. A jogalkotói módosítások egyik eredményeként a leginkább érintett CSMRFK illetékességi területén megnövekedett az államhatárhoz kapcsolódó bűncselekmények száma (pl. közokirathamisítás, embercsempészés, az ideiglenes biztonsági határzárhoz kapcsolódó jogsértések), ugyanakkor e bűncselekmények a határterületen élők, illetve ott dolgozók szubjektív biztonságérzetére kevésbé gyakoroltak hatást. A kutatási eredményem ismételtén rámutatott arra, hogy az irregulárisan érkező külföldiek kerülnek az olyan cselekményeket, konfliktusokat a helyi társadalom tagjaival szemben, amelyek szabadságvesztéssel fenyegetettek. Ennek egyértelmű oka továbbra is Magyarország migrációs tranzit-pozíciójára vezethető vissza.

4.4. A felelős hatóságok tevékenysége a biztonságérzet fenntartására a tömeges bevándorlás időszakában

4.4.1. Biztonságérzet és a hatósági koordináció

A határterületen élők által választott önkormányzati testületek esetében általánosítható megállapítás, hogy követték a migráció kezeléséért felelős rendészeti szerv ajánlásait, konstruktívan kezelték a társadalmi és rendészeti igények esetleges eltéréseit. A napi munkakapcsolatokon túl az önkormányzati ülések voltak azok a fórumok, amelyeken visszatérő téma volt a települést, a lakosságot érintő migrációs hatások értékelése és a szükséges feladatok egyeztetése.

Mórahalom város képviselőtestülete a 2015. évben 12 alkalommal ülésezett. Ezek közül az államhatár fizikai lezárását megelőző időszakban négy olyan ülés zajlott

³⁰⁷ Dr. Lukács János ny. r. vezérőrnagy, rendőrségi főtanácsos, c. egyetemi docens, Csongrád Megyei Rendőrfőkapitány (2015) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.12.

le, amelynek témája volt a települést és annak térségét érintő tömeges irreguláris bevándorlás. Június 25-én számolt be a Szeged Rendőrkapitányság vezetője és adott tájékoztatást a Szeged HRK vezetője³⁰⁸, amelynek súlyozott témája a migrációs feladatok végrehajtási rendje, az önkormányzattal történt együttműködés volt. A szeptember 24. ülésen Nógrádi Zoltán polgármester az államhatár fizikai, jogi és megerősített erővel történt lezárása után elmondta: „*az elmúlt hetek történései, mely a déli határszakasz lakosságának életkörülményeit meghatározta, nem kerül újra előtérbe. Úgy véli a közvéleményben nagy a tájékoztatatlanság, mivel téves információkon alapulnak a vélemények. Akik ezt nem élték át, teljesen másként vélekednek a kialakult helyzetről.*”³⁰⁹

Röszke község képviselőtestülete a 2015. évben 19 alkalommal ült össze és egy esetben tartott közmeghallgatást.³¹⁰ Az ülések közül kettőn volt téma a migrációkezelés, illetve egy alkalommal tartott átfogó tájékoztatást a SZHRK vezetője a tárgykörben. Borbásné Márki Márta polgármester asszony a tömeges bevándorlás lehetőségének állami szintű korlátozását követő november 27. ülésén a település érintettségét és az együttműködést foglalta össze: „*A település lakosságának nevében szeretném a határrendészeti kirendeltségnek a 2015. évben elvégzett munkáját megköszönni... A legnehezebb időszakban is nagyon jó volt az együttműködés az önkormányzat és a rendvédelmi szervek között, még akkor is, ha nem mindig tudtuk az elképzeléseinknek megfelelően kezelni ezt az óriási migrációs nyomást. Szeptember 15-re már erősen fogyóban volt a lakosság türelme, reméljük, hogy a jövőben nem lesz szükség ilyen rendkívüli intézkedésekre.*”³¹¹

Ásotthalom önkormányzatának testületi üléseiről készült jegyzőkönyvei nem nyilvánosak, az önkormányzati rendeletek tartalmának elemzését követően pedig azok közül egy sem utal a migráció kezelésére, a rendészeti szervekkel történt együttműködés helyzetére. A kutatási kérdőívek és interjúk elemzési, értékelési adatai ugyanakkor azt a tényt igazolják vissza, hogy az önkormányzat folyamatos, aktív kapcsolatot tartott fent a rendészeti szervek, főleg a Rendőrség felelős vezetőivel.

³⁰⁸ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 8.§ (4) (7) b) (8)

³⁰⁹ Mórahalom város testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.morahalom.hu/hu/rezsletek/2015-evi-kepviselo-testuleti-ulesek-jegyzokonyve> (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)

³¹⁰ Röszke község 2015. évi testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=tizenot> (Letöltés ideje: 2019. 12. 19.)

³¹¹ Röszke község önkormányzata képviselő-testülete 17/2015 KT, Jegyzőkönyv a 2015. november 27-én megtartott rendes, nyílt üléséről. (Letöltés ideje: 2020. 11. 04.) 4. o.
Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=TIZENOT&fpage=2>

A kutatáshoz választott kettő járás közigazgatási területének települései szerint illetékes rendőri szerv a Szegedi Rendőrkapitányság. A rendőri szerv adatkérésre továbbított tájékoztatása szerint, Szeged járás esetében nem, Mórahalom járásban a 2015. évben a Közbiztonsági Egyeztető Fórum (KEF)³¹² három időpontban ülésezett. A konzultáció és a tervezés, az állampolgárokat képviselő helyek szervek és a Rendőrség közötti együttműködés, a kétoldalú tájékoztatás részét képezte a közigazgatási területen jelen lévő irreguláris tömeges bevándorlás.

A Csongrád-Csanád Megyei Védelmi Bizottság (MVB) adatkérésre tájékoztatott, hogy a kutatás tárgyában érintett Helyi Védelmi Bizottságok és a MVB ülésein nem volt napirendi téma a tömeges irreguláris bevándorlás - hatáskör hiányában (!) nem is lehetett, a nemzeti értelmezés szerinti katasztrófák között nem szerepel³¹³ - és az azzal összefüggő koordinációs feladatok rendszere. A megyei testület elnöke 2015. 08. 06-ra rendkívüli védelmi bizottsági ülést hívott össze, amelyen a Magyar Honvédség képviselői adtak tájékoztatást az ideiglenes biztonsági határzár telepítéséről. Az ülés célja a tájékoztatás volt, az ülésen tárgyi határozat nem született.³¹⁴

A kutatási eredmények visszaigazolják, hogy a helyi önkormányzatok és a közbiztonságért felelős testületek aktív, támogató és együttműködő szerepet láttak el a migráció kezeléséért felelős szervek tevékenységének segítségével, a védelmi igazgatási apparátus nem képviseltette magát érdemben. Ez a munka nyíltan, illetve elszigetelődve, vagy a média közvetítésével folyt. A területi illetékességű szervezetek esetében ez a fajta támogatás önállóan igen, de testületi szinten a jogszabályi környezet rendelkezései miatt kevésbé jelent meg a tömeges irreguláris migráció ellenőrzésének támogatásában.

³¹² A járőr- és őrszolgálati szabályzatról szóló 13/2017. (iii. 24.) Orfk utasítás 157. A rendőri szerv illetékességi területe bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyzetének elemzése, értékelése során figyelembe kell venni különösen: m) a közbiztonság érdekében tett önkormányzati és lakossági kezdeményezéseket és a járási közbiztonsági egyeztető fórumok és konzultációs értekezletek tapasztalatait;

³¹³ A katasztrófa típusok nemzeti sorolása. Forrás: <https://katasztrofavedelem.hu/47/katasztrofatipusok-magatartasi-szabalyok> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)

³¹⁴ Csongrád Megyei Védelmi Bizottság rendkívüli ülése. Forrás: <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/csongrad/hirek/rendkivuli-vedelmi-bizottsagi-ulest-hivott-ossze-a-megyei-kormanymegbizott> (Letöltés ideje: 2019. 12. 11.)

4.4.2. A határterületi lakosság egyéni biztonságérzetének növelését célzó elemek

A humán migráció biztonságiasításának hivatkozott fogalmán túl egy másik értelmezés szerint „*A társadalmi változások folyamatának része, amely a kormányzati politika egy területét a biztonság területére taszítja a diszkurzív megjelenés, fenyegetés és veszély retorikájához folyamodva, amelynek célja a rendkívüli intézkedések elfogadásának igazolása.*”³¹⁵ A koppenhágai iskolát képviselő meghatározás szerint: „*a humán migráció biztonságiasítása olyan politikai kommunikációs folyamat, amelynek során egy szereplő azt állítja, hogy a referencia társadalmi csoport egzisztenciálisan fenyegetett, rendkívüli ellenintézkedések megtételének jogát követeli a fenyegetés miatt és meggyőzi a hallgatóságot arról, hogy a fenyegetés miatti különleges intézkedések indokoltak. A definícióból következik, hogy a migrációt jellegénél fogva biztonsági kérdésnek tekinti, amelyet sürgősen kell kezelni anélkül, hogy más, demokratikus eljárásokat kellene végrehajtani.*”³¹⁶

Az egyes összehasonlító elemzések felvetik annak a kérdését, hogy a biztonságiasítás hogyan értelmezhető a többségében magánforrásból finanszírozott és egyéni személyi, valamint magántulajdon biztonságának növelése tárgyában? Hasonló kérdéskörként azonosítható az így célul kitűzött, illetve meg is erősített biztonság újraértelmezésének igénye. A már ismert, elfogadott fogalmi megközelítések a túlterheléses irreguláris migráció által okozott új típusú, negatív hatásainak kezelésére az érintett lakosság, szolgáltatók, rendészeti feladatokat ellátók és más társadalmi, gazdasági szereplők új értelmezést adva erősítették meg a biztonságukat.

A kutatásba bevont lakosság és a jogellenes bevándorlás kezelésében részt vettek interjúi, valamint kérdőíves nyilatkozatai alapján megállapítható, hogy előzmény nélküli, a személyes biztonságot és a tulajdon védelmét célzó intézkedéseket alkalmaztak, amelyeket az irreguláris bevándorlás negatív hatása generált. Ez a társadalmi tipológiai cselekménysor viszont új fogalmi elemként azonosítható és az Alaptörvény által biztosított alapjogok érvényesítési körébe sorolható, úgymint a személyi szabadsághoz és a biztonsághoz való jog, valamint felveti a jogos önhatalom és a jogos védelem egybevetésének javasolt vizsgálatának indokoltságát.

³¹⁵ Buzan, B. - Jaap, De W. - Waever, O. (Szerk.) (1993): Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe. New York, St. Martin's Press.

³¹⁶ Wæver, Ole (1995): Securitization and Desecuritization. In On Security. Edited by Ronnie Lipschutz, 46–86. New York: Columbia University Press

A kutatás során alkalmazott kérdőívek és interjúk részletes elemzéséből, értékeléséből azt a következtetést lehet levonni, hogy az érintett helyi lakosságnak, a jelentkezett feladatok végrehajtásában résztvevőknek volt félelemérzetük az érkező külföldiekkel szemben, illetve miattuk. Ez a félelem többségében megalapozatlan tartalmú volt és nem járt sem egyéni, sem közösségi szinten külföldi személy részéről elkövetett, vagy személy elleni fizikális reakciókkal. Ugyanakkor az érintettek az életvitelük, a mozgási szabadságuk, a tulajdon védelme érdekében tettek olyan intézkedéseket, amelyeket a bevándorlást megelőzően nem tartottak indokoltnak.

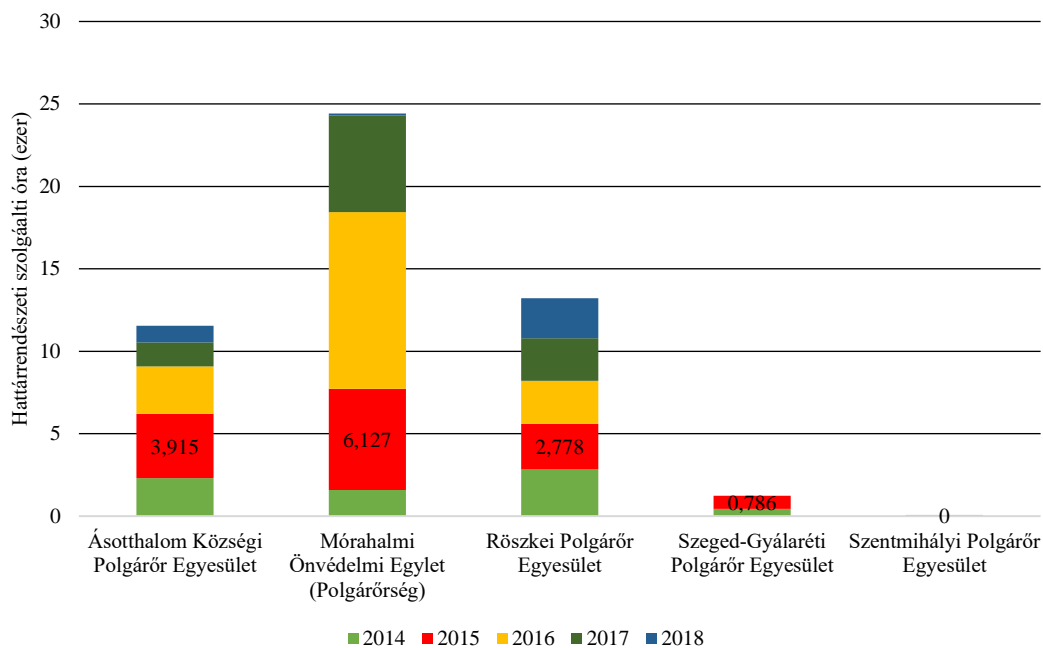
A települések lakóinak biztonságát a Rendőrség, majd az államhatár őrzetében együttműködve a Honvédség állománya tudta biztosítani. A hőn áhított biztonságot a Belügyminisztérium által támogatott, pályázati forrásból beszerzett, vagy fejlesztett térfelügyelő kamerák tovább erősítették. Az interjúk és sajtóforrások elemzése alapján felmerültek külső kezdeményezések arra vonatkozóan, hogy civil szerveződések, militáns és xenofób jegyeket magán viselő egyesületek tagjai a határterületre jönnek megvédeni a magyarokat és az államhatárt is a beáramló külföldiektől.³¹⁷ Ezt a fajta szándékot azonban a helyi lakosság elutasította, a Rendőrség érdemben kezelte, megelőzte.

A kutatási területet képviselő Christián László megállapítása és a jelen kutatás eredményei szerint is *„Ahogy megyünk lefelé a települések nagyságát illetően, ott a polgármesterek egyre közelebb vannak az emberekhez és gyökeresen más a helyzet. Nem kizárólagos szereplő a Rendőrség, hanem nagyobb hangsúlyt kap a saját erő, felértékelődik a civil szféra, a polgárőrség, az alternatív rendészeti szervek, pl. mezőőrség, hivatásos vadászok, természetvédelmi őrök.”*³¹⁸

Csongrád megyében a Megyei Polgárőr Szervezetek Szövetségének adatkérésre továbbított tájékoztatása szerint a 2015. évben 61 polgárőr egyesület működött, amelyek összesített taglétszáma 1.578 fő volt. Ebben az évben a civil szervezet 274.948 órában látott el önkéntes szolgálatot, amelyből 15.940 óra célzott, határrendészeti feladatellátás volt.

³¹⁷ A Betyársereg és Ásotthalom. Forrás: https://polipraktika.blog.hu/2015/07/13/betyarsereg_a_sotetseg_es_a_gyulolet_hatartalan (Letöltés ideje: 2018. 07. 12.)

³¹⁸ Christián László (2018): A helyi rendészeti együttműködés rendszere. Iustum Aequum Salutare (XIV) 46. o.

22.számú ábra
Kutatási helyszíneken a polgárőr egyesületek által teljesített határrendészeti óraszámok (2014-2018) saját szerkesztés

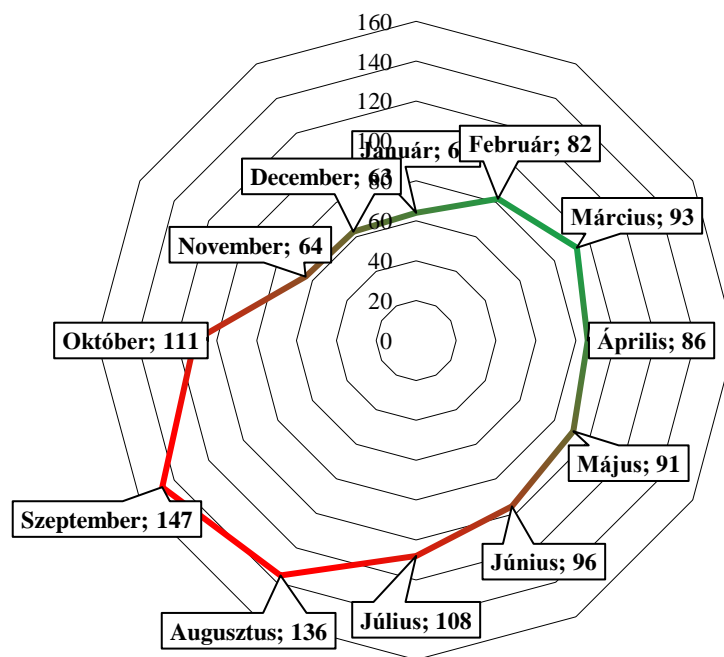
A kutatásba bevont öt polgárőr egyesület 2014-2018 időszakban teljesített határrendészeti szolgálati teljesített óraszámát a fenti ábra mutatja be. A gyáláréti és a szentmihályi egyesületeknél az elnökök az adatok elemzését követő konzultáción elmondták, hogy éves szinten több ezer órányi szolgálatot láttak el, amelyek során a tervezett, időszakos feladatokon túl, a jelentkező azonnali igényekre, így a határrendészet megkereséseire is reagáltak. A röszei egyesület a migrációs főirány miatti elhelyezkedése következtében is, szervezeten és tervezetten, az erőforrások elosztásával, közel azonos munkaórával látta el határrendészeti feladatait. A mórahalmi egyesület a 2015. évben, majd a preventív jelenlétet erősítve a 2016. esztendőben kiemelkedő órászámmal látott el határrendészeti tevékenységet, ami a normalizálódó migrációs mélységi megjelenések miatt a későbbiekben csökkent.

Ásotthalom külterületének ellenőrzési feladataiban aktív – a kutatásom megállapításai szerint jogilag aggályos - szerepet vállaltak a mezőőrök az irregulárisan érkező külföldiek feltartóztatásával. Az alkalmazotti létszám média hírekből származó nyilatkozatokból megállapítható módon változó volt, arról nyilvános adat nem állt

rendelkezésre a kutatás számára.³¹⁹ A mezőőrök tevékenységét³²⁰ kettő törvény³²¹ is szabályozza, ugyanakkor az alkalmazó önkormányzat is rendelkezik a munkavégzés szabályaira, kereteire. Az ásothalmi mezőőrökkel szemben egyes NGO jogi képviselők aggályukat fejezték ki és törvénysértőnek, gyűlölet-bűncselekménynek értékelték³²² a személyi szabadság korlátozását a – mezőőrök feltételezése szerint – jogellenesen államhatáron belépett külföldiekkel szemben.

4.4.3. A tömeges bevándorlás rendészeti kommunikációjáról

A Rendőrség az internetes honlapján a 2015. évben az illegális migrációval összefüggően 1.141 közleményt, tájékoztatót adott ki, ami a MRFK-k által és az ORFK Kommunikációs Szolgálatát által kiadott közlemények és tájékoztató anyagok összes száma.

23.számú ábra

A Rendőrség által 2015. évben a migráció kezelésével kiadott tájékoztatók³²³ – saját szerkesztés

³¹⁹ Adatkérés az ásothalmi mezőőrök létszáma vonatkozóan. Forrás: https://kimittud.atlatszo.hu/request/asothalmi_mezoorseg (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)

³²⁰ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény

³²¹ A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény

³²² Ásothalmi mezőőrök külföldiekkel szembeni intézkedései. Forrás: <http://gyuloletellen.hu/node/326> (Letöltés ideje: 2020. 02. 13.)

³²³ Forrás: ORFK Kommunikációs Szolgálat adatszolgáltatás.

A fenti ábra adataiból értékelhető, hogy a kiadott anyagok száma az év elejétől kezdve – a migrációs mintázat változásával azonos módon – folyamatosan nőtt, szeptember havi csúccsal kiemelkedett. A kiadott tájékoztatók száma az események súlyosbodását követő sűrűsödésével, nem pedig a rendőri intézkedések alá vont személyek számával állt egyenes arányban.

„2015. szeptember 15-én, amikor a Röszeke II. közúti határátkelőhelyen a magyar-szerbiai államhatár szerb oldalán feltorlódott, agresszívvé vált tömeg kövekkel, betondarabokkal, fadarabokkal, palackokkal és égő ronggyal dobálta a határátkelőhely magyar oldalán álló rendőröket, az akkor történetekhez kapcsolódóan szeptember 16-án az ORFK Kommunikációs Szolgálat 11 közleményt adott ki.”³²⁴

A rendészeti feladatok ellátását intenzív hazai és nemzetközi sajtóérdeklődés övezte. Csak az ORFK Kommunikációs Szolgálatához érkezett, vagy a megyékkel szakirányítás keretében közösen intézett megkeresések száma 250 volt a kutatás tárgyának időszakában. A nemzetközi sajtó érdeklődését is felkeltették az irreguláris migrációs nyomás erősödéséhez kapcsolódó események, a megkeresők jellemzően szerbiai és osztrák médiatartalom-szolgáltatók voltak, de gyakorlatilag a Föld szinte valamennyi neves és kevésbé ismert szolgáltatója az intézkedési helyszíneken jelen volt, kért tájékoztatást. A megkereséseknek nagyjából a 20%-a érkezett külföldi médiatartalom-szolgáltatótól.

Az irreguláris bevándorló kifejezés a rendőrségi közleményekben nem volt használatos, jellemzően a „határsértő”, az „illegális migráns”, illetve az „illegális bevándorló” kifejezéseket alkalmazta a szervezet a kiadott anyagokban. A tipológiai jelző nélküli bevándorló és a migráns szavakat nem használták, és ez abból az okból érthető, hogy a migráció egy legális szándékra vonatkozó jogi kategóriaként is értelmezhető. A kiadott közleményekben az ORFK Kommunikációs Szolgálat a jogi alapokon nyugvó és szakmai tartalmú közlésekkel arra törekedett, hogy élesen elhatárolódjon a két fogalom egymástól és az olvasók értsék azt, hogy a tájékoztatásban törvénytelen cselekményekről van szó, ezért használták minden esetben az illegális jelzőt vagy a határsértő szót.

³²⁴ Forrás: Az ORFK Kommunikációs Szolgálatának adatkérésre továbbított tájékoztatója.

A média felületeken történő kommunikáció specifikus kutatások tárgyát képezte, mint pl. Bernáth Gábor, Messing Vera munkái³²⁵ vagy a MHB elemzései³²⁶. Sik Endre, Simonovits Bori a Magyarországot a 2015. évben elért tömeges bevándorlásról szóló tájékoztatókat, a Rendőrség közleményeit annak tartalma, kommunikációs üzenete tárgyában vizsgálta³²⁷. A publikált eredmények a jelenség és annak kezelésével kapcsolatos intézkedések vonatkozásában jellemzően a kormányzati szintű kommunikáció képezte a kutatások tárgyát, a Rendőrség médiatevékenységét szakmai alapokon nyugvónak értékelték. Külföldi kutatók hasonló következtetései szerint a migrációhoz kapcsolódó kommunikációt nemzeti szinteken a kormányzati politika koordinálja, alakítja ki és közvetíti a társadalom felé a képviselni kívánt fogalmakat, értékeket.

Kutatási eredményekre hivatkozva a médiaszolgáltatók oldaláról az is megállapítható, hogy a közlések mellett a vizuális alapú érzelmi hatásgyakorlást preferálják, amivel a társadalom rövid idő alatt is, érdemben befolyásolható.³²⁸ *„Az t állítjuk, hogy hiányosság van az uniós és a nemzeti szinten megfogalmazott közvélemény, a politikák és diskurzusok között. Ez a rés talán jelzi, hogy nem a társadalmi vélemény befolyásolja a kormányzati politikát, hanem a kialakult jogi és politikai „válság” keretrendszerek, a média felületeivel párosulva azok, amelyek jelentősen befolyásolják a társadalmi többségi megítélést a bevándorlók jogairól és integrációs lehetőségeikről.”*³²⁹

³²⁵ Bernáth Gábor – Messing Vera (2015): Bedarálva. A menekültekkel kapcsolatos kormányzati kampány és a tőle független megszólalás terepei. (XVI/4)

Forrás: https://mediakutato.hu/cikk/2015_04_tel/01_menekultek_moralis_panic.pdf (Letöltés ideje: 2018. 11. 19.)

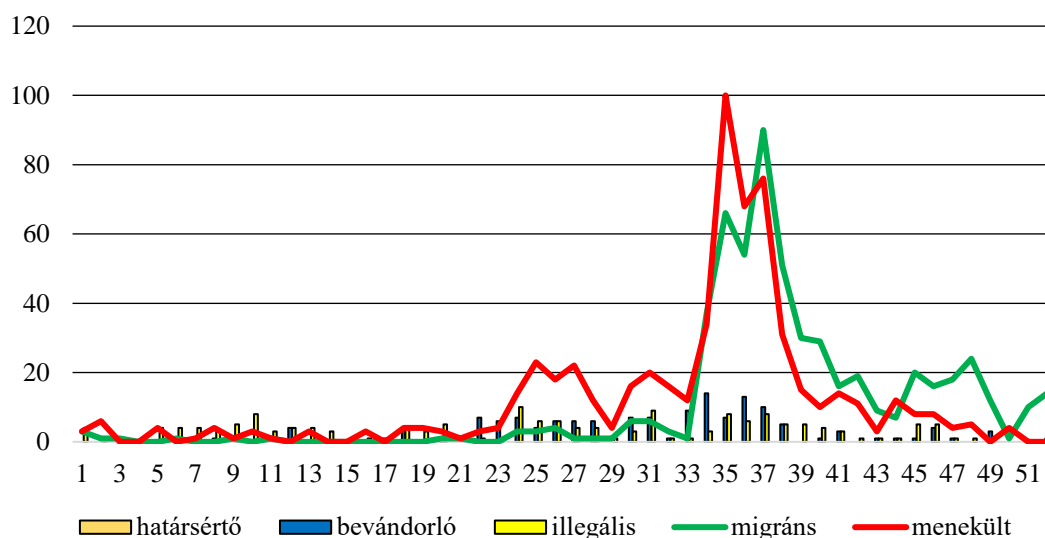
³²⁶ Magyar Helsinki Bizottság (2016): Migránsok a magyar médiában avagy a bevándorlás és a külföldiek 2011-ben a sajtó szemével. Forrás: <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/16-2.pdf> (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)

³²⁷ Sik Endre – Simonovits Bori (2019): The first results of the content analysis of the media in the course of migration crisis in Hungary. Tárki Social Research Institute, ELTE Faculty of Education and Psychology, Budapest, Hungary. Forrás: <https://www.tarki.hu/sites/default/files/2019-05/Sik%20Simonovits%20media%20in%20the%20course%20of%20migration%20crisis%20in%20Hungary.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 01. 23.)

³²⁸ Bruno Maria, Mazzara – Evrinomy, Avdi – Irini, Kadianaki – Iphigenia, Koutri – Franco, Lancia – Terri, Mannarini – Anna, Mylona – Alina, Pop – Alessia, Rochira – Rozlyn, E. Redd – Gordon, Sammut – Ahmet, Suerdem – Giuseppe Alessandro, Veltri – Serena, Verbena – Sergio, Salvatore (2020): The Representation of Immigration. A Retrospective Newspaper Analysis. Journal of Immigrant & Refugee Studies. DOI: 10.1080/15562948.2020.1836299

³²⁹ Bajt, Veronika - Jalušič, Vlasta (2020): A paradigm shift framed by a crisis: recent debates on immigration and integration in six eu countries. Annals for Istrian and Mediterranean Studies, Series Historia et Sociologia, (30/4) DOI 10.19233/ASHS.2020.34 517. o.9

Specifikus szoftver alkalmazásával³³⁰ kutattam a 2015. évi online keresési tartalmakat a Magyarországot érintett tömeges bevándorlással összefüggésben.

24. számú ábra

Online kifejezés keresés eredményei heti bontásban Magyarországon³³¹ (2015) - saját szerkesztés

A kutatási intervallum a 2015. év volt; a kulcsszavak (az előzetes szűrési eredmények alapján) a határsértő, bevándorló, illegális, migráns és a menekült kifejezések voltak, amelyeket a heti időszériás és a megyei geográfiai szűkítővel elemeztem és értékeltem.

A fenti ábra és a 12. számú melléklet keresési adatai szerint a nyár eleji és a nyár végi intenzív mozgási időszakban kiemelkedő, illetve augusztusban, szeptember kiugró értéket képviselt a menekült szó keresése. A migráns szó értéke a folyamatos keresési jelenlét után a szeptemberi röszkei események időszakában csúcsosodott ki, vette át a menekült kifejezése helyett is a keresési arányt, ami az online kereséseket végrehajtók változó fogalmi értelmezésére is visszavezethető. Míg a geográfiai éves megoszlás adataiban a legjobban terhelt Csongrád és Bács-Kiskun megyéből indított keresések belső aránya hasonló, addig a Somogy megyét érintő eseményeknek is köszönhetően markáns eltérés jelent meg a migráns szó esetében, a menekülttel szemben. Pest megyében a keresési eredmények megosztottak, hasonlóak a két déli megyéhez.

³³⁰ Online kulcsszó keresés. Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU> (Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

³³¹ Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU> (Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

4.5. A fejezetrész összefoglalása, következtetések

Az e fejezetrészben megállapított kutatási eredmények alátámasztották, hogy a határterületen élő lakosságnak, az ott szolgálatot ellátó állami, rendészeti alkalmazottaknak és együttműködő civileknek a kutatási időszakban volt félelemérzete. Ezek eseti és személyi konfliktusoktól eltekintve többségében putatív szinten maradtak, de az élettérben észlelt hatások, események, cselekmények, károk következményeként többségi arányban csökkent a szubjektív biztonságérzet. A kutatási eredmények alátámasztották, hogy az érintett személyek esetében a megoldáskeresés útját nem az egyéni felfegyverkezés jelentette.

Az egyén biztonságérzetének romlása befolyásolta, szintén csökkentette a közösségi biztonságérzet színvonalát. Ezek a tipológiai értékek viszont implicit elemek maradtak, mivel az elsődlegesen érintett egyéneken, helyi közösségeken túlmutatva, állami információs állományokban nem jelentek meg. Emiatt viszont a társadalom, a kormányzat előtt kevéssé ismert körülmények alapján a helyi érintettek által vitatott, hiányolt központi intézkedések születtek, vagy maradtak el. A hasonló feszültségek megelőzése érdekében indokolt lehet már válságidőszakban, majd utánkövető módszertan alkalmazásával kutatásokat folytatni az optimális kormányzati döntéselőkészítések érdekében, valamint a reparáció jogi és költségvetési hátterét kialakítani.

A kutatás azt is feltárta, hogy az érkező külföldiek és a helyi társadalom tagjai között a másik szociokultúrájának hiányos ismerete miatt alakultak ki előítéletek, konfliktusok, félelmek. Ezt a problémát objektív, közérthető tájékoztatással lehet és javasolt megelőzni, kezelni. A helyi lakosság, az őket képviselő önkormányzatok és civil szervezetek, valamint a Rendőrség között a másik hatáskörének, szakmai profizmusának elismerése, a felelős vezetők folyamatos, személyes konzultációja volt jellemző, ami jó gyakorlatként értékelhető. Hatáskör elvonásról, annak kísérletéről, presszióról egyik fél sem számolt be. A lakossági biztonságérzet javítását szolgáló intézkedések eredményesek és hatékonyak voltak, azok elérték céljukat. Hiányosságként került feltárássra egyes normatív szabályozás társadalmi igényeket követő korrekciójának elmaradása. A kutatás eredménye alapján felmerült a Védelmi Bizottságok, valamint az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek hatásköre felülvizsgálatának, korrekciójának és/vagy módosításának szükséglete.

A migrációkezelés rendészeti kommunikációjának kutatási eredményei nemzetközi szinten is jó gyakorlatoknak minősített elemeket igazoltak vissza (pl. helyi rendőri végrehajtó- és vezetői állomány nyilatkozattétele, közérthetőség, rendszeres tájékoztatás, figyelem felhívás).

4.6. Az egyéni és csoportos interjúk kiegészítő, tematikus összegző értékelési eredményei

4.6.1. A tömeges irreguláris bevándorláshoz kapcsolódó – az interjúalanyik értelmezése szerinti - legfontosabb fogalmak: államhatár és migráció

Államhatár

„A határ az, én azt gondolom – nem feltétlenül a száraz jogi tényekről, legalábbis legkevésbé a magyar jogszabályokban megjelenő jogi tényekről, meg a társadalomban terjedő fogalom használatra gondolok -, hogy azért alapvetően egy országnak a területi földrajzi elhelyezkedését jelöli meg. Nyilván azért a határ alapvetően egy országnak a területét, az elhelyezkedését jelöli meg.” Ehhez a jogi, fizikai megjelenéshez hozzákapcsolódik az ellenőrzés, az ellenőrző hatóság jelenléte, munkája, és ehhez lehet kapcsolni egyfajta jogi szankciót. (KTÁ) Az államhatár fogalmi megközelítése kettősséggként is értelmezhető, mivel a XIX. századi rezsím alapjai a XXI. században már kevésbé értelmezhetők. Az államhatár egyrészt szimbolizálja a nemzetállam szuverenitását, másrészt a globalizált folyamatoknak olyan gátat szab, amely helyzet csak nemzeti és nemzetközi szinten alkalmazandó paradigmaváltással kezelhető. (TJ) Az iszlám tanítása ismeri az államok közötti határvonal fogalmát és annak tiszteletben tartására fel is hívja a hívők figyelmét, ugyanakkor az EU-t egy nemzetállamnak kezeli a belső határok átjárhatósága miatt, ahol nincs folyamatos határforgalom ellenőrzés, határőrizet. (XX) A katolikus egyház képviselőjének értelmezése szerint, a jelenlegi körülmények között az államhatár fizikai, vagy virtuális eszköz, ami az országok szuverenitását jelöli. (KRL)

A karitatív tevékenységben *„az (állam)határnak van egy jogi, politikai fogalma, amit minden embernek ismerni és tiszteletben kell tartani ugyanúgy, ahogy a nemzeteknek is, úgy az állampolgároknak is, hiszen ezek olyan következményekkel járó dolgok, amik akár a múltban háborút is okozhattak.... Azt gondolom, hogy egy államban, egy kis egy országnak, egy törvénynek kell védenie a határát. Tiszteletben kell tartani, ahogy magyar állampolgárként is tiszteletben tartom ezeket a határokat,*

azt is elvárom, hogy mindenki tiszteletben tartsa ezeket a határokat. ... a mi munkánkat nem kifejezetten befolyásolja, hogy mit jelent a határ jogilag, mi alapvetően az embert nézzük, nyilván a Vöröskeresztnél is megvannak szabva ezek a határok, ha csak arra gondolok, hogy minden nemzeti társaság az országhatáron belül kompetens feladat ellátásában akkor, vöröskeresztes szempontból is vannak határok. ... és ha olyan munkát szeretnél végezni, ami átnyúlik az országon, akkor az ottani vöröskereszt szigorúan kell egyeztetni.” (SK)

A KR szervezete és állománya részére az államhatár és annak térségében végrehajtandó feladatellátás a „*változás*”. Tekintettel arra, hogy a szervezeti elem alaprendeltetése a belső rend és biztonság szolgáltatása volt, a határozet, az irreguláris migráció kezelésének feladataiba, illetve a határforgalom ellenőrzésébe történő bekapcsolódás érdemi kihívást jelentett. (MCS). A határterületen szolgálatot ellátó rendőrök számára a mindennapokat, a hivatást, a munkát jeleníti meg (FCS, RR), amit a jogkövető személyek tiszteletben tartanak (LJ). A menekültügyi hatóság képviselőjének értelmezése összekapcsolható a fentiekkel, amely szerint az államhatár „*munka*” és „*... két országot össze is köt, meg el is választ. Ugyanis a munkám kapcsán pedig elsősorban egy olyan helyet jelent, ahol, ahol szükséges és mindenképpen a munkát érintően kell egy ellenőrzés.*” (YY)

A határterületen élők részéről az államhatár értelmezése a jogi keretek helyett az érzelmi oldalt helyezi inkább előtérbe, ami a pszichoszociális, a társadalmi kötődés miatt érthető is. Az (állam)határ önmagában egy határt jelent, amelyhez jogok és kötelezettségek kapcsolódnak, valamint nagyon sok munkát, az érzelmi kapcsolódások mellett. (CSL, BMM) „*... a határ az nekem szinte mindent jelent, mert a saját identitásomat meghatározta. ... mindent jelent, rosszat jelent, jót, van egy negatív üzenete, mert nem jó mert, a határ meggátol, azért emberi elme számára egy csomó negatív dolgot hozhat a határ, például a csempészetet, például a migrációt, ugyanakkor nekem, meg mást is jelent, látom benne jó, volt nekem, van egy csomó kellemes érzésem a határral kapcsolatban...*” (TL) A kettősség az érzelmi kötődésben is megjelenik, amit az ország meghatározott területének még élő hozzátartozókat is érintő anektálása, másrészt az identitástudat egységének, a nemzeti összetartozásnak is szimbolikus kerete. (NT) Az államhatár átlépésének ellenőrzött keretek közti lehetősége természetes dolognak értékelt (PL), amely a határközeli településeken élők számára a biztonság egyik feltételét jelenti (SL).

Migráció

„A migráció az egy létező dolog. Ez mindig is létezett, évszázadok óta létezik, fog is létezni; Nem feltétlenül kellene, hogy negatív tartalmat kapjon ez a fogalom. Magyarországon sajnálatosan ez nem így van. Alapvetően a kormány gondolom tehet arról, hogy ez mindenféleképp negatív tartalmat hoz magában. De alapvetően egyébként én azt gondolom, hogy a migráció az egy az egyben mindig is létező jelenség volt. A bevándorlás alapvetően nyilván ez is, sajnos egy negatív tartalmat kapott. Nem tudom, hogy ez most így nekem, így általánosságban a bevándorlás, hogy ez mit jelent. Nehezen tudnám megfogalmazni. A menekült jogértelmezésben mindenképp olyan sérülékeny személy, aki – és itt nem a sérülékenységet, nem a jogi fogalomként a sérülékeny fogalmat gondolom, - ha egy olyan személy, aki valamilyen oknál fogva egy olyan helyzetbe kerül, hogy nincs más választása, nincs más opciója mint, hogy elhagyja a gyökereit. A menekült „lét” azt mindig párosul azzal a nehézséggel, amilyen úton ők végig járnak, és mindig az jut eszembe, hogy bárki lehet menekült és hogy ez nem egy választás kérdése. Alapvetően ez azzal függ össze, hogy van egy olyan ok, van egy olyan külső tényező, ami arra sarkall valakit, hogy az addigi életét bármilyen is az, megszakítsa, elhagyja, felhagyjon vele és ezzel összefüggésben úgy döntsön, hogy nincs más választása, mint hogy elmenjen arról a területről, ahol korábban élt, és ami korábban az itt szokásos tartózkodási helye volt.” (KTÁ)

„Az iszlám vallás szerint, az iszlám Próféta is volt „immigrant” ismert fogalom, történet, a Mekka és Medina vándorlás között, ezért most mi számolunk azzal a hittel. Még el is intéz. Akkor kezdődött vándorlás ez a szó az benne van más, nincs kötve a valláshoz, de van valaki, akivel, aki szerintem, aki idejöttek Magyarország, nem az iszlám miatt, gondolták volt, hogy eladták, vagy nem a vallás miatt, hanem a másik okok miatt. A migráció, ahogy említettem a próféta maga is emigráns volt, tehát ez egy létező jelenség itt. A történelemben van ilyen, hogy népvándorlás. Egy ilyen népcsoport elmentek valahova, a magyarok is 1954? 1956? Igen, volt valahol ilyen eset, nem ilyen tömeges számok, amiért ilyen relatív tömeges számok. A menekülő a menekülő az iszlám szerint például a hit szerint, aki menekül rossz a helyzet, a rossz tapasztalat, a rossz cselekvés, A jobb, élet menekül. Nagy jelentése van neki a hitben, azért ez nagyon fontos valaki, aki gyakorolja is, amikor kicsit jobb lesz és érti a tanítást az el fog menekülni ilyen helyzetből a másik helyzetig.” (XX) A katolikus egyház képviselőjének elmondása szerint a migráció a XXI. században egyfajta irányított népvándorlás. Viszont a bevándorlás alapja az, hogy valaki, valamilyen okból egy

másik országban szeretne élni, amihez a szükséges engedélyeket a felelős hatóságtól megkéri és megkapja. A menekült fogalma kapcsolódik az üldöztetéshez. (KRL)

A fókuszcsoporthoz tagjai által elmondottak szerint „*A migráció általában egyes népcsoportok vándorlása, a fejlettebb életkörülmények, gazdasági körülmények felé, ami ugye folyamatos. Mindig is volt migráció, az eltérés a nagyságában mutatkozik meg. Igazándiból mindig lesz szerintem migráció. Ezzel számolni kell. A bevándorlás az, amikor megszállnak egy országot, különböző népcsoportok. Hasonlóképpen, mint a migrációnak, ahol a polgárok nem érzik jól magukat az életkörülményeik miatt és úgymond szimpatikus országba, ahol szeretnének élni, ami szintén tömeges bevándorlás. Van és hát ott élnek, nem történik meg az asszimilálódás. A menekült az én értelmezésemben így teljesen megfelel ezeknek a nemzetközi követelményeknek. Tényleg üldöztetés éri, bármilyen legyen az, magánjellegű, csoportok részéről történő üldöztetés elől menekül egy bizonyos országból, valamilyen más szomszédos országba először, aztán meg megint amikor vége lesz az útjának.*” (FCS) A menekültügyi hatóság képviselője hasonlóan értékeli a migrációt, amely a szervezet által ismert, felismert folyamatos társadalmi jelenség, valamint mennyiségében és minőségében is változik. A bevándorlás fogalma keveredik a migrációéval, viszont fontos eltérés annak legális, illetve illegális megvalósítása a külföldi részéről. A menekült speciális, mással össze nem keverhető és nem keverendő fogalmi, jogi kategória, amelyet a Genfi Menekültügyi Konvenció ír le. (YY) A tömeges irreguláris bevándorlás időszaka az egyéni sorsok többségi arányú negatív mögöttes tartalma mellett, emberi tragédiák nagy számát rejtette magában, valamint segítségnyújtást igénylő és azt elfogadó emberek tömegét. (RR) Ebben az időszakban az érkező külföldiek normakövetése, viselkedése alapján elkülöníthető időszakokra bontható az időszak, amelyben jelen volt az „*intelligens*” migráció éppúgy, mint a szervezett, tömeges, erőszakos bevándorlás is. (LJ)

A határterületi lakosságot képviselő polgármesterek megközelítése a migrációról, a bevándorlásról és a menekültekről szintén hasonlít, érzelmi alapokra épülő eltérésekkel. „... *a migráció valami nagyon rosszat jelent számomra, a gazdasági migrációt jelent, az azt jelenti, hogy nyilván több pénz reményében, vagy ha úgy tetszik a jobb élet reményében jönnek, de számomra a migráció az törvénysértést jelent. Hát én azt gondolom, hogy ez nyilvánvalóan az a legális lehetőség, hogy ha utazni akarunk, én is utazni és ez nagyon rendjén van, hogy ha felfedezzük az egész világot és más népeket, de annak megvan a törvényes útja, útlevéllel a zsebünkben,*

vagy személyigazolvánnyal át kell menni a kijelölt határátkelőhelyen. A migráció nem ezt jelenti számomra, a migráció egy tömeges törvénysértést jelent számomra. Most, hogy ezzel a szóval állítanám szembe a menekült szót, már említettem, mert a menekült az is teljesen mást jelent számomra, a menekült az azt jelenti, hogy háború és erőszak előtt menekül, az azt jelenti, hogy azokat az embereket segíteni kell, tehát nyilvánvalóan humanitárius és egyéb okokból támogatnunk segítenünk kell, aki egy, aki az életét menti, akár egy diktatúra, akár egy véres háború előtt menekül. Viszont nagyon fontos a migráció és az, hogy ez a migráns és a menekült szó nagyon nem ugyanazt jelenti. Márpedig a média folyamatosan összemosza a politikai bizonyos helyeken, magyar szóval nem annyira, de bizonyos helyeken legyen Nyugat-Európában tudatosan összemoszák a migráns és a menekült szót. Ez nem ugyanazt jelenti és van még egy nagyon fontos dolog. A menekültstátusszal vissza lehet élni. Számomra az, aki biztonságos országokon keresztül érkezik, az már nem menekült, de már nem lehet menekült, de már visszaélt a menekültstátusával az első országban, az első békés demokratikus országban meg kell állni egy menekültnek. Ott támogatni kell, tehát nyilván meg kell oldani a lakhatását, az ellátását, de az, aki önhatalmúlag úgy dönt, hogy márpedig, hogy tovább jön, az onnantól kezdve már nem menekült. Migráns és a kettőre teljesen különböző módon kellene reagálni, a menekült még egyszer mondom, megérdemli a segítséget, a migráns nem, az pedig, amit mi tapasztaltunk meg itt, most pedig egy teljesen szándékos, tudatos törvénysértés volt a migránsok részéről. Ami az én szememben bűncselekmény, bűncselekmény, ami, ami veszélyezteti a mi országunkat, a mi településünket, a nyugalmunkat, a kultúránkat stb. A bevándorlás, a bevándorlás tulajdonképpen számomra ugyanaz, mint a migráció tehát ilyen, én nem látok benne pozitívumot.” (TL) A határterületen tapasztalt hatások miatt az ott élők számára a migráció, a bevándorlás, sőt a menekült kifejezés is többségében negatív előjelű értelmezést és érzelmi töltést jelent a 2015. évi események óta. A magukat menekültnek nevező külföldiek esetében a személyes megtapasztalások alapján, a határterületen élők elkülönítve kezelik a Konvenció szerint minősíthető, üldöztetés miatt menekülőket és a jobb megélhetés reményében vándorlókat. Az értékesleges migrációt a lakosság körében felváltották a negatív töltetű „invázió”, a „szervezett bevándorlás” kifejezések. (CSL, PL, TI) Fontos különbség ugyanakkor, hogy a bevándorlás egy ellenőrzött, a hatósággal együttműködő társadalmi jelenséget feltételez, mint ahogyan a menekült esetében is valós kényszer, fenyegetés váltja ki a lakóhelyének elhagyását. A migráció hatásainak negatív előjele a határterületi

lakosság esetében egyértelműen meghatározóvá vált. (BMM). *„A migráció nekem egyértelműen politikai és gazdasági kategória, gazdasági migrációnak tekintem az alapmotívuma miatt, amihez a modernkori népvándorláshoz vezetett. A másik részről nyilván a globális világ kialakításának a politikai eszköze is. A bevándorlás, az népvándorlás, egy világ átrendeződés, a lehető legnagyobb dolgok egyike, ami történhet most a Földön, legnagyobb hatású dolgok, legnagyobb átrendezést eredményező dolgok egyike és Európa és Észak-Amerikára óriási veszélyt jelent, mind az évmilliók alatt kialakult kulturális identitást, mind a gazdasági eredményeket veszélyezteti, függetlenül attól, hogy meggyőződésem, hogy a Föld globális problémáit nem fogja megoldani. ... Egy keresztény ember, Európa számára a menekült és a szegény emberek segítése az mindenféleképpen rettentően fontos kérdés még a migránsok ilyen irányú segítsége is szükséges és egy érző embernek mindenféleképpen fontos, amikor egy kisgyereket, csecsemőt azoknak az élelmezése is az erdőben, ha kell az orvosi segítsége, a humánus kérdése.”* (NT)

A kutatás során az interjúalanyokat felkértem, hogy ismertessék a humán migrációhoz kapcsolódó alapfogalmakról alkotott megközelítésüket. Ennek egyértelmű eredménye, hogy mindenkit foglalkoztatott valamilyen szinten a tömeges irreguláris bevándorlás jelensége, mindenkinek volt valamilyen értelmezése. A rendőröknek, a jogvégezetteknek a jogszabályi megfogalmazásokat közelítő, de általuk is olyan kiegészítő jelzőkkel kifejtettek, amelyek erős érzelmi kötődésre, empirikus megtapasztalásokra épülnek. A kutatásban eltérő nézőpontokat, identitásokat képviselő személyek olyan értelmezéseket és magyarázatokat ismertettek, amelyek a szakmai irodalomban kevésbé leírtak.

4.6.2. Az államhatár őrzésének erősítését célzó kormányzati intézkedések hatásainak értékelései

A határrendészet feladatellátásában érdemi változást hozott a megerősítő (más MRFK, KR) erők érkezése, a Magyar Honvédség állományának, a FRONTEX és a Visegrádi Szerződés tagállami rendőreinek bevonása. A feladatok átcsoportosítására, újraelosztására kellett intézkedni az IBH védelmét szolgáló egyvonalas védelemről a mélységi járőrözés ismételt alkalmazásával. Ezt a jelenlétet a határterületi lakosság szintén észlelte és elismeréssel fogadta. Az új rendszer negatív hatásaként *„... a migrációval szemben tehát felállítottak egy olyan akadályt a határsértők számára,*

amivel nem számoltak előtte, ki kell nekik alakítani egy olyan módszert és magatartást, hogy úgy tudják leküzdeni, ugye új módokon van, hogy próbálkozások megjelent a kerítésvágások, akkor a kerítést átmászással, akkor még egész. Amikor még kisebb csoportok 40 fő után 40 másodperc alatt ugye néztük a videót. Igazán jó, de mégis egy új dolog volt, hogy tudják ezt leküzdeni. Terelő hatása is volt neki. Tehát, egy jelentős terelő hatása volt, hát igazán Kelebia térsége a fizikai határzár után kezdett megerősödni, illetve a kiszombori terület is, tehát átterelődött. Tehát volt egy nyugati és egy keleti terelő hatása is a fizikai határzárnak.”

„Az igaz, hogy más kirendeltségekről érkeznek hatósági ügyintézők, akiket irányításunk alá helyeztek és határozatlan ideig a feladatkörükbe segítettek az iratanyagoknak az elkészítésébe, tehát ők ebben vettek részt. A Hatóság része szerint ennek eredménye alapozza az irányító maradt, illetve aki a meghallgatásukat folytatta a tolmácsolási iratok kihirdetését, akkor az szervezés tekintetében volt nekünk akkor a segítség, hogy nem a HRK állománya kísérte és őrizte az eljárás alá vont személyeket, hanem a megerősítő erő. Ezzel sokkal több embernek tudtuk az eljárását lefolytatni, növekedés tekintetében egyáltalán nem könnyített, természetesen egybe szolgálat ellátás tekintetében viszont már nem, nagyobb az elvárás a felső vezetés részéről tehát, hogy többen lettünk, több ügyet kellett lefolytatni, viszont folyamatosan jött az utánpótlás, a szolgálatellátás megmaradt azonos szinten, esetünkben nem lett könnyebb a szolgálatunk és többi előállítottat tudunk többen feldolgozni, többen várnak az ügyintézésre tudtuk. Elfogadva őket az újak nem voltak akkor az első két nap körülbelül azt mondják, hogy főleg az ügyintézőknek, hogy megtanulják, hogy milyen iratokat kell készíteni azt ő maga az eljárásnak, amely valamennyire átlássák az egész helyzetet. Akik már utána később újra jött egy hónap múlva például, a munkát már nagyok segítsék egymást is tanították, hogy hogyan, milyen lelkiismeretük feladatismeretük mind a megvetett azáltal, hogy ha már visszatértek a határőrizetbe. Megfigyeltem, hogy jelentősen felerősödött, hogy az országban szét voltak küldve külön buszokkal az ügyintézésre váró elfogottak és elégük van és küldözgette vissza hozzánk, hogy intézni kell, mert minden fiatalkorúnak vallotta magát egy családapa. Nem tudtak vele mit kezdeni és ahogy már ez emberek jöttek ide hozzánk és látták, hogy mi a valós helyzet, hogy mitől szenvedünk mi, hogy ezt mondjam, akkor én úgy gondolom most már ott is jobban próbáltak segíteni az ország egész területén, elhitték, hogy tényleg baj van és ez nem helyi hatáskör, de én akkor már az ügyintézés szempontjából teljesen pozitívnak tartottam azt. (FCS)

A jogi határzár alkalmazása – következményként, majd a proaktivitás elemeként - egyértelműen csökkentette a nyugat-balkáni irreguláris migrációs főirányból a magyar határszakaszra érkezők számát, a migránsok egy része más országok államhatárára vándorolt át. A fizikai határzár szintén csökkentette az irregulárisan bejutni szándékozó külföldiek számát. Nem hozott teljesértékű eredményt, a műszaki paraméterek nem is feleltek meg egy ilyen elvárásnak, de akadályt képezett és az államhatár sértetlenségét őrzők részére megnövelt reagálási kompetenciákat biztosított. (RR)

„... Ők (a rendőrök) ezt érezték egyértelműen, hogy minél több technikai eszköz jelenik meg egy adott területen, annál több rendőrt tud kiváltani, minél stabilabbak az intézkedések, minél hathatósabbak az intézkedések, adott esetben annál kevesebben jönnek. Természetesen ez mind pozitív hatással volt rá, hiszen a szolgálat ellátási körülményeit könnyítette meg. A manőverútnak a megépítése, az elmondhatatlan mértékben megkönnyítette a szolgálatellátást. A kerítés teljes mértékben történő befejezése, majd azok a fejlesztések, amik rákerültek, például a dróthálók, illetve a síkháló úgy az átvághatóságának a megnehezítése érdekében, aztán ahogy jött sorban az intelligens jelzőrendszer, illetve a kamerarendszer, ez mind, mind azt érezte az állomány, ami tulajdonképpen az ő munkájuk tevékenységük, ott könnyen, illetve nekik kevesebb időt kell ott tölteni a családtól távol, úgyhogy pozitív volt. Én azt hiszem, hogy a sanyarú munkakörülmények ellenére azt érezte az állomány, hogy a Rendőrség vezetése és tulajdonképpen önmagában az állam próbál minél gyorsabban mindent megtenni azért, hogy ez a helyzet kezelhető legyen és ne csak élő erővel lehessen kezelni. ... A jogszabályi környezet változása, szigorítása esetén ... azt azért mindig éreztük, hogy egy kicsit futunk az események után, hogy az nagyon kellemetlen dolog volt. Hiába volt egy kerítésünk, akit tulajdonképpen ez a kerítésen belül beérkezett Magyarországra területére, addig amíg magát a 8 kilométeres határt, a visszakísérés lehetőségét nem teremtették meg, addig tulajdonképpen egyetlen lehetőségünk volt, megakadályozni az ő bejövését, ami iszonyat létszámot és iszonyatos munkát igényelt a rendőröktől, szinte lehetetlen feladat volt és nagyon pozitívan üdvözlötték azt. Mikor ebből kvázi más lett, megvolt a jogi lehetősége annak, hogy aki ide illegálisan bejön, azt egyszerűen, rövid úton, az ilyen egyszerűsített eljárással kitessekéljük az országból. Persze a rendőr is úgy van vele, hogy minél egyszerűbb ez a dolog, minél kevésbé bürokratikus, az az az ő részére is megkönnyíti a tevékenységet, megkönnyíti a munkát, hiszen azt azért mindenki látta, hogy akiket mi anno itt összeszedtünk, elvittük őket a

különböző nyílt befogadóállomásra, mint amit már mondtam neked, hogy tulajdonképpen csak időt nyert vele egy kicsit az állam. Azt hiszem, hogy hogy ezek a szigorítások ezek inkább, igazából a mi munkánkat könnyítették meg, de magára a migránsra, arra, hogy most esetlegesen itt bejöjjön vagy ne Magyarországra, nem volt rettenetesen nagy hatása. Mint ahogy most sincsen, meglehetősen szigorú szabályok mellett, ugyanúgy nagy számban érkeznek, mert az embercsempészek adott esetben garanciát vállalnak arra, hogy átviszik őket, vagy mindenféleképpen szeretnének megérkezni majd a célországba. Én hiszem, hogy azt azért ki kell mondani, hogy hogy ezek az intézkedések, azt soha nem tudtuk elérni, hogy ezt a migrációt mi irányítsuk, mert ez illúzió lenne, nem irányítottuk, kis mértékben volt rá befolyása, hogy most szigorúbb itt az a szankcionálás.” (MCS) A jogi határzár ugyan megnövelte a bűnügyi statisztikai mutatókat, de a lakosság szubjektív biztonságérzetét viszont erősítette, mert csökkentette, elterelte a határszakasról az irreguláris migrációt, az egyéb, államhatárhoz kapcsolódó jogsértő személyeket. A megnövelt létszám, a Honvédség bevonása növelte a határőrizet hatékonyságát, valamint lehetőséget biztosított a végkimerültségig szolgáló rendőri állomány lépcsőzetes kivonására, pihentetésére. „... a biztonsági és biztonsági határzár nélkül megettek volna bennünket, nem azért, mert nem tudunk volna dolgozni, hanem teljesen felőröltek volna bennünket. Most innentől kezdve, ha felőrölnek bennünket akkor nincs, aki odaálljon.” (LJ)

Az iszlám hit képviselőjének elmondása szerint a magyar állam döntése politikai alapon született és azt tudomásul kell venni, mint szuverén ország intézkedését. A három-elemes államhatárvédelmi intézkedések az ellenőrizetlen migrációt nem szüntették meg, hanem csak elterelték Magyarország határáról, ugyanakkor – szintén az állam által meghatározott és főleg pénzügyi feltételekhez kötött körülmények rendelkezésre állása esetén – továbbra is nagy számú külföldit fogad be. (XX) A katolikus egyház képviselőjének megítélése szerint a határőrizet humánerőforrásának megerősítése, a Magyar Honvédség bevonása elsősorban szakmai kérdésként kezelhető. „... úgy gondolom, úgy látom, hogy a Rendőrség állománya, akik tényleg áldozatosan végezték a munkájukat, egyedül nem bírta volna, tehát nyilván szükségük volt segítségre és természetesen a Honvédség, ami leginkább szóba jöhet. Nyilván csak, mint a társadalom egyik szereplője van rátekintésem, de úgy látom, hogy nagyon lelkiismeretesen, nagyon példás módon és ami a legfontosabb talán, hogy minden provokáció ellenére nagyon nagy önmérséklettel és nagy önuralommal végzik a dolgukat.” Ha a jogalkotó nem hozza meg azokat normatív

szabályzókat, amelyek a tömeges irreguláris bevándorlás csökkentését célozták meg, reagálva a társadalmi elvárásokra is, „...akkor megtörtént volna az, hogy akkor sokkal nagyobb konfliktust, kárt, zűrzavart okoztak volna, az valószínű.” Ha nem történt volna meg az államhatár fizikai megjelenítése, a védelmi eszközök telepítése, úgy sokkal nehezebb lett volna a tömeges illegális határátlépés megakadályozása, az komoly segítséget nyújt. (KRL)

A határterületi lakosságot képviselő interjúalanyok megítélése a jogi- és fizikai határzár, a Honvédség határőrizeti feladatok végrehajtásába történő bevonásáról szintén hasonlóságot mutat. „A jogi határzár meg nem alkotásának következménye, katasztrófa lett volna. Katasztrófa, tehát ez a migráció, ez borzasztóan felerősödött volna. 2015 nyár végén naponta 9-10 ezer migráns átment rajtunk, az egy, egy borzasztó nagy szám. Én azt gondolom, hogy ez az egekig, a csillagos ég lett volna akár, tehát ez az egekig tudott volna emelkedni, ugyanis óriási az utánpótlás ... egy kezelhető helyzet, de hát óriási baj lett volna, ráadásul az említett három tényezőtől egyik sem hagyható el. Önmagában egyik sem, egyik sem ér semmit. Nekem a kerítés több dolgot szimbolizál. Az egyik, hogy ez az ország az, hogy képes megvédeni saját magát, a törvényeit, a biztonságát. Tehát van egy, egy jól működő egészséges önvédelmi reflex még ebben az országban, illetve életem fő művének tekintem ezt a kerítést, pedig nem én építettem meg, nyilván a kormány nélkül soha nem épült volna meg. De én tudom, hogy én mennyit küzdöttem ezért a kerítésért úgy egyébként, hogy nekem akkor személy szerint nem volt politikai célom ezzel, tehát nem akartam ezáltal fölemelkedni az országos politikába, végül egyébként ez vitt vissza az országos politikába. ... Nagyon, nagyon büszke, a honvédekre is nagyon büszkék lehetünk, tehát azért az egy emberfeletti teljesítmény volt, amit itt 2015-ben megcsináltak. Egyben az egész magyar állam, tehát pillanatok alatt húztunk egy 175 kilométer hosszúságú kerítést. Látjuk, hogy az Amerikai Egyesült Államokban, a Trump éra alatt alig haladtak, de nem tudták, nem tudták ezt a teljesítményt sokszor fölmutatni. Amerikában nyilván összehasonlíthatatlanul jobbak a körülményeik, meg az anyagi lehetőségeik, nem tudták felmutatni, amit a magyar Rendőrség, a honvédek, mindenki tett mindenki, aki ebben a vállalkozók és egyébként a kivitelezők részt vettek, akár az egész rendszer, a kamerarendszer, minden egyébre gondolok, csúcsteljesítmény volt. (TL) A bevezetett változások az államhatár közelében élők szerint későn érkezett, de ha a Honvédség és annak a létszáma, eszközparkja nem került volna a határőrizeti feladatok ellátásának bevonására, akkor „leigáznak bennünket. Akkor még nagyobb

csoporthoz jöttek volna és még nagyobb invázióval kerültünk volna szembe, ami ellehetetlenítette volna az életét a határ menti néhány településnek teljesen. Az utolsó 24 óra 24. órájában bejött a változás és nagyon jókor jött, mert onnantól kezdve érezhető volt a változás. Ha nem készül el a kerítés, akkor akkora ennyi élő erővel lehetetlen lett volna megvédeni a határt és akkor nem, nem csökkent volna a határsértők napi, vagy heti száma arra a szintre, ami most is sok számunkra, de a határnál, a kerítés elkészültével megszűntek a napi problémák. Mintha egy ollóval elvágta volna. Volt, nincs tehát az, hogy lezárták, az a nyugalmat jelentette utána.” (CSL)

A helyi lakosság megítélése szerint, ha a Rendőrség és a Magyar Honvédség nem növeli az államhatár őrizetere és a helyi lakosság védelmére a létszámát, úgy már a 2015. évben káosz alakult volna ki, amely a későbbiekben kezelhetetlen helyzetet okozott volna. A helyi lakosság folyamatosan konfliktusokba került volna, ami erőszakot szült volna „a határterületi települések élhetetlenné váltak volna. A Röszkén élőknek az élettere megszűnt volna és azt gondolom, hogy ennek még ugye még tágabb értelmezésében ennek az országnak, Magyarország lehetőségei is jelentősen lecsökkent volna. A megépített kerítés egyértelműen segített. Nem arról van szó, hogy jelen pillanatban ne lennének ezzel gondok mármint, hogy a feladat és ugyanúgy nem lennének jelen a Rendőrség, a határvédelmi szervezetnek a képviselői, a polgárőrök, tehát feladat azóta is van, ezzel napi szinten. Maga a migrációs nyomás nem csökkent. Azt gondolom, hogy nagyobb területre helyeződött át és szervezeten, nem olyan óriási nagy csoportoknál, de folyamatosan történnek napi szinten is ilyen kísérletek, hogy a határkerítésnek a rongálásával az országba jussanak ezek a migrációs hátterű személyek, úgy folyamatában egyértelműen pozitív volt a kerítés megépítése és a mai napig is szükség van rá azt gondolom.” (BMM) „Ha Rendőrség nem növeli a létszámát, illetve a Honvédség nem kapcsolódik be a feladatellátásba beláthatatlan következményei lettek volna. Elköltöztek volna az emberek, beindult volna egy félelmi folyamat, a bűnözők még nagyobb szerephez jutottak volna ebben a dologban. Ha a magyar állam nem teszi meg, amit megtett, már nem ebben az Európában lennénk, nyilván akkor is előbb utóbb a nyugatabbra lévő országok is rájöttek volna az óriási veszélyére, mint ahogy a napjainkban ilyen jellegű fölismerés a terrorcselekményeknél meg is van az, hogy egész Európát védte meg a magyar állam, elsősorban Nyugat-Európa köszönhet nekünk a legtöbbet és nyilván másodsorban az országot sem tette ki egy népvándorlás összes fizikai és erkölcsi kárának. Ha az államhatáron nem készül

el ez a bizonyos kerítés legalább egy másfél évig még a migráció egy exponenciális függvény szerint növekedett volna létszámban és hogy milyen módszerekkel lehetett voltam kiváltani a kerítést, amikor már tarthatatlan lett volna Kelet-Európa, Közép-Európa helyzete. Elemi szükséglet volt, nem kerülhető meg az a válasz, hogy ezt meg kellett építeni és nem lehet megkerülni a fenntartását.” (NT)

A fizikai határzár megépítése biztonságot adott a településen, a határ közelében élőknek. A megnövelt rendőri és bevont honvédségi létszám eredményesebbé tette a határőrizetet és megteremtette annak a lehetőségét, hogy a helyi lakosságra épülő polgárőrség állománya és az önkéntes segítők terhelése csökkenjen. A szigorúbb jogszabályok szintén csökkentették az irreguláris migráció alanyainak érkező számát a határon. (PL) *„Amíg a biztonsági ideiglenes határzár nem épült fel a kerítés, addig folyamatosan jöttek minden irányból, ahogy az a kerítés híre, illetve a határzár híre elindult, onnantól egy még nagyobb nyomás, nagyobb létszámban jöttek, a kerítés felépülést követően volt egy jelentős visszaesés és az elmúlt időszakban utána pedig ismét elkezdett emelkedni, de a jelentősen alacsonyabb a létszám, mint ahogy a kerítés előtti időszakban volt. Ha a Rendőrség és a honvédek létszámát nem emeli az állam, akkor továbbra is több feladat hárult volna a polgárőrségre. Ha Magyarország nem szigorítja meg a törvényeit az illegális határátlépés csökkentésére, ugyanaz ment volna tovább, mint a megszorítás előtt. Nem, nem lett volna semmi fizikai, jogi akadálya annak, hogy folytassák ezt a nagy létszámú csoportos átvonulást az országon, a városon.” (SL) A településen, az államhatár közelében élők számára nyugalmat és biztonságérzetet adott a rendőrök és katonák folyamatos jelenléte. Bármikor kaptak jelzést, bárhol ott voltak perceken belül. *„Ha a magyar állam nem szigorítja törvényeit az illegális határátlépés csökkentésére, itt egy olyan sáskajárás lett volna, hogyhogy nem is tudom. Nem is tudom mi lett volna. Borzasztó lett volna a mai napig, ami itt lenne, itt már a szántóföldeket már nem is lehetett volna így beművelni, mert úgy letaposták volna, nem lett volna értelme. Láttunk egy két esetet. Éppen megnyílik egy tábor a vasútnál, ami volt. Hogy úgy, hogy letaposták ott azt a területet, ahol lefeküdtek. Szerintem valamennyi egy ugyanolyan területté vált volna, bizonyos sávok végig az országon. Szerintem a kerítés építése egy nagyon jó megoldás volt ez. Erre mondom a sáskajárásnak semmi se lett volna ezekhez képest, illetve amit a sáskák csináltak volna?” (TI)**

Az interjúk során elhangzottak összegzése alapján az állapítható meg, hogy a határterületi lakosság és őket képviselő szervezetek, a migrációt kezelő szervek tagjai

szükséges, de megkésett megoldásnak tartották az ideiglenes határzár műszaki és a kapcsolódó jogi védelmét, a Honvédség bevonását az irreguláris migrációs nyomás csökkentésére. Ugyanakkor azt is elmondták, hogy ennek hiányában beláthatatlan, negatív tartalmú hatások érhetnék volna a teljes magyar társadalmat, a határterületen élők számára pedig ellehetetlenültek volna az életviszonyaik. Alkotmányossági szempontból vitatható elemek mellett a jogalkotó felé közvetített társadalmi igények eredményeként születtek olyan reaktív intézkedések, amelyek a határterületen élők számára a normalizálódás irányába terelték az irreguláris migráció negatív hatásait. A kialakult helyzet felekezeti alapon történő megítélése egymással érdemi ellentétet mutat, ugyanakkor fontos elemnek tartom, hogy az iszlám hit követőit képviselő vallástanító szerint is egy adott ország, így Magyarország jogszabályait tiszteletben kell tartani.

4.6.3. Az államhatár őrizetét ellátó rendészeti szerv tevékenységének külső megítélése, értékelése

Az alapjogokat nemcsak az intézkedés alá vont külföldiek, hanem a szolgálati feladatukat ellátó rendőrök számára is biztosítani kell. A példás feladatellátás jelentős pszichés- és fizikai terhet rótt az ott szolgálatot ellátókra, akik gyakran az életterükből, családi viszonyaik közül „*kiszakítva*” látták el feladataikat. Esetükben nem csak az alapjogok, a jogviszonyukra vonatkozó konkrét szabályozók, hanem a munkavégzés és a humánus gondoskodás feltételrendszerét is biztosítani kell, megfelelő infrastruktúra kihelyezésével. (TJ) Az intézkedés alá vont külföldiek jogi képviseletét ellátó megbízott ügyvéd szerint a rendőrök viselkedése, intézkedési kultúrája a megváltozott környezetre is tekintettel, súlyos kihágásoktól mentes volt. „*Voltak olyan kérdéskörök, amikben teljesen ellentétes álláspontot képviseltünk. Voltak olyan alkalmak, amikor is sérelmeztem bizonyos rendőrségi, rendőri intézkedést azért, mert nem tartottam jogszerűnek, vagy talán annak a lefolytatásnak a módja nem volt mindig az én álláspontom szerint megfelelő, de alapvetően nem volt ellenséges. De nyilván más oldalon álltunk.*” (KTÁ)

Az iszlám hívőket képviselő tapasztalatai szerint: „*... a rendőrök parancs után cselekedni. Amit tapasztaltam, hogy nem voltak bántva a vándorok. Hihetetlenül jöttek a probléma. Nem voltak a számok, a logisztika, amit kellett volna, nem voltak is azért,*

mert a rendőrök, akik kérdeztem, ott voltak 12-14, 16-20 óra egyhelyben, azt az emberhez vannak reakciók is. Az embertelen volt.” (XX)

A MVK a tömeges migráció erősödésének kezdeti időpontjától bevonásra került a határrendészet támogatásába a Szeged HRK-n. Az interjú készítése során a megyei igazgató szerint: *„Én azt gondolom, hogy rendkívül pozitívan. Én nagyon jó élményként éltük meg, ahogy a Rendőrség által lettünk bevonva. Azt gondolom, hogy a Rendőrség részéről is egy olyan kezdeményezés volt, már lássuk be 2014-re, ami felénk elismerés és gesztus volt. Nem tudom másnak, nem jó szó, de ez a törekvése volt a Rendőrségnek, amikor önként bennünket megkerestek, hogy a munkában vegyünk részt és segítsük ezeknek az embereknek a gondozását, az jelentette számomra, vagy az jelentette mindannyiunk számára, a migránsok, az illegálisak is, ők egy olyan gondozásban részesülhessenek, ami támogatja az emberi méltósághoz való jogukat, hiszen a Vöröskeresztnek az egyik legfontosabb feladata az emberi élet, az emberi egészség és az emberi méltóság óvása, a segítése és az hogy ennek részese lehettünk, én úgy gondolom, hogy ez az elköteleződés amellelt, hogy ezek az emberek emberségesen, a megfelelő módon ellenőrizve és ellátva legyenek egy ilyen szervezet által, a migránsok is nagyon pozitívan fogadtak bennünket és a Vöröskeresztnek a Rendőrséghez való viszonya és a migránsokhoz való viszonyulás gyakorlatilag jónak nagyon jónak tartom. Nem, nem tudok olyat felidézni, ami miatt bármilyen téren vagy kérdésben ellentmondás alakult volna ki. Nem azt mondom, hogy a Csongrád megyei szervezet munkatársai menekültügyi szakértők, hiszen inkább segítő feladatokat láttunk el és nem bármilyen jogi, vagy akármilyen szakmai támogatást a menekültek részére, de azt, amit ezen is célul tűztek ki, ahogy az előbb említett egészség, méltóság és élet védelmének mondom, hogy meg tudtuk valósítani és ebben abszolút partner volt velünk a Rendőrség és a migránsok is, menekültek és tényleg bizalommal fogadták a vöröskereszteseket. Azt gondolom, hogy a vöröskeresztesek elég biztonságban érezhették magukat, végig meg voltak teremtve a feltételek, hogy ha bármi probléma lenne, akkor tudjuk, hogy hova és kihez kell fordulni, tehát a Rendőrséggel végig egyeztetve volt nyilván az, hogy azért mégiscsak ott volt három-négyezer ember, egy kicsi helyre beszűfolva. Én azt gondolom, hogy a rendőrök a protokoll szerint látták el a feladatukat. Volt nyilván necces helyzet, amikor elégedetlenség volt, vagy valami olyasmi, ami a rendőröknek fokozottabban léptek fel, rossz hatással lehetett, hiszen nem akarták elfogadni a helyzetüket a migránsok, de egyrészt a rendőrök abszolút segítőkészen védték a vöröskereszteseket, nem tudni, hogy ha van olyan helyzet*

adódott, ahol fokozottabban kellett figyelni a munkatársaknak a testi épségére. Másrészt pedig én azt gondolom, hogy tudták kezelni a helyzetet, ezért a legtöbb hangárban tartózkodó az idejének nagy részében lettek ilyen kényszer állomásként élte meg.” (SK)

A magyar Rendőrség határrendészeti tevékenységéről: „Hullámzóan, hullámzóan, alapvetően egyébként jó a véleményem, maximálisan tiszteletet és köszönet illeti az állomány tagjait és tényleg, tényleg nagyon, nagyon, nagyon jó érzés számomra, hogy itt a mi környékünkön, amikor rendőrautó, rendőröket látok és tényleg le a kalappal előtte, előttük, de két dolog miatt mondom, hogy hullámzó. Az egyik a politikai rész, tehát ha nem az a parancs és nem adott utasítást és nem maga nem a politikai közhangulat, hogy a migránst akarták elkapni, meg kell fogni és vissza kell vinni, ki kell toloncolni Szerbia irányába, akkor, akkor nyilván a rendőr sem mert föllépni, vagy nem érzi szükségét annak, hogy határozottan fellépjen. Ez az egyik oka a határozott véleményem szerint a hullámzásnak, a másik pedig egy része, volt időszak amikor erre nem volt kapacitás és elfáradtak. A Rendőrség tehát óriási volt. ... egy idő után, nem volt kapacitásuk, nem volt elég rendőr, tehát nyilván voltak olyan pillanatok, helyzetek, aminek nem megszokott kapacitás, elfáradtak a rendőrök és aztán volt olyan is, ami inkább mentális fáradás, a fizikai mellett. Hogy azért az ország minden részéről a határőrizeti feladatokra átcsoportosítottak rendőröket és ezért egy Veszprém megyei rendőr, vagy egy borsodi rendőr nem biztos, hogy ugyanazzal az a hozzáállással tudja védeni a határt, nem beszélve arról, hogy nincs helyismerete az elején stb. stb., mint a rendőr, aki innen származik, hogy a környékről származik. Én személy szerint ugye azért is támogatnám a határőrség visszaállítását és méghozzá úgy, hogy egy határőr település volt annak idején, hogy akkor nyilván ebből a régióból kerülnének ki a legtöbben az állomány soraiból. ... de egyébként alapvetően mindezzel együtt mondható, hogy hullámzó volt. Volt, amikor kevésbé voltam megelégedve, volt, amikor jobban, de alapvetően a magyar Rendőrségre nagyon nagy elismeréssel gondolok” (TL)

„Én azt gondolom, hogy tették a dolgukat (rendőrök), amikor szóltunk, vagy jeleztük, hogy nagyobb problémák vannak. Úgy érezzük, hogy egyre többen jönnek, mindig létszámmal igazítottak rajta, hogy megfelelő élőerő legyen a település védelmére úgy is, hogy nem csak katonákat, hanem más megyékből telepítettek át rendőri állományt. Én azt gondolom, hogy nagyon jó volt az együttműködés, illetve időben kaptuk a segítséget. Szakszerű a feladatellátás, azt mondhatni együttműködők

voltak a rendőri vezetés, meg az állomány, tehát teljesen jól ki tudtuk egymást egészíteni a civilek és a rendőri állomány a védekezésben.” (CSL)

„A Rendőrség feladatellátását a 2015. évben, maximálisan elismerésre méltónak tartom. Óriási nyomás alatt, napi rendszerességgel, hosszú időn keresztül ezeknek az embertömegeknek a kezelése, az az életterünknek, az itt élők életterének a biztosítása szerintem óriási eredmény, hogy tényleg komolyabb atrocitás, vagy valami emberek egészségkárosodás nem volt a településünkön. Maximálisan elismerésre méltó a munka, amit elvégeztek.” (BMM)

„Csak latívuszokat tudok mondani nemcsak a Rendőrségre, hanem a katonaságra is, aki a területen volt, a polgárőrök mind a helyiekre, mind Szeged más kerületéből segítségünkre siettünk és még a sajtó munkatársait is megemlítem. Az esetek többségében nagyon korrekt és tényleg nem a humánus nélkülöző munkát végeztek is tudósítást adtak.” (NT)

A lakosságot is reprezentáló polgárőr egyesületek interjúalanyai egységesen és elismeréssel nyilatkoztak a rendőrök, majd a később érkező katonák szolgálati tevékenységéről. Nem csak a szakmai együttműködés, hanem a lakosság és a külföldiek iránti humánus is elismerést váltott ki a településeken, mintaként szolgáltak a polgárőrök feladatellátására. „...maga a rendőrök is ugye többen mórահalmiak, illetve a Polgárőrség is és még szorosabb lett a kapcsolat. Éreztük azt, hogy össze kell dolgoznunk, össze kell szoknunk, tudjuk egymást segíteni és nem hátráltatni, itt főleg a polgárőrség, hogy tudja segíteni a hivatásos állományt, hiszen az volt a cél, hogy megvédjük az országot, de elsősorban itt Mórահalmot, a lakosságot, a családunkat, ismerőseinket és ennek köszönhetően egy szoros kapcsolat kialakult, mindennapi kapcsolat kialakult, ami a mai napig is tart.” (SL)

A rendőrök munkájának megítélése: „egy szóval mondhatom, hogy pozitív. Az országban sok felé utazom, sűrűn el szoktunk menni a családdal és nagyon kellemes meglepetés ért. Nem egyszer, pl. Miskolc környékén. Hát, hogy milyen érzés, amikor rám szólnak, hogy Pista bácsi hát te mit keresel? De gyorsan kiderült, érthető volt, hogy váratlan rendőr kolléga csak hát civilbe megismert engem, én sajnos nem, sokan voltak. De nagyon jó érzés, hogy az ország bármely területére elmegy az ember és akkor találkozok ismerősökkel. A rendőrökkel egy olyan szoros kapcsolat alakult ki a határőrség időszakából a határőrökkel és ennek lett egy ilyen folytonosság, tehát hogy majdnem összenőttünk teljesen már rendőrként. Nem mi vagyunk az előljárók. De nem úgy kezelnek bennünket, mint akikre van szükség meg, nincs is, nagyon jó érzés amikor

vége lett, föl hívnak a kint lévő kollégák, rengeteg telefonszám bizonyítja, hogy nagyon sok emberrel tartom a kapcsolatot és akkor és akkor éppen az éjszaka folyamán, vagy nap bármilyen segítségre van szükség, egymást kiegészítve. Ez már nagyon régóta, már húsz éve. A magyar rendőrök vagy a polgárőrök és a lakosságnak az együttműködése kimondottan jó volt. Most is. Nem, mert annyian jöttek be, hogy hogy a falunak több részére nem értek oda. Képtelen lett volna az ember odaállítani annyi előerőt, akik figyelték volna, hogy na most mikor hol merre jönnek és itt a lakosságnak a segítségnyújtása is és egy nagyon sok jó hozzáállás volt.” (TI)

Az interjúalanyok által elmondottak összegzése szerint az irreguláris migrációt kezelő rendészeti állomány és az őket támogató honvédségi erők a rendkívüli viszonyok között is elismerésre méltóan látták el feladataikat. Hangsúlyozott elem a konfliktus- és erőszak alkalmazásának kerülése, a segítségnyújtás a rászorultaknak. A feladatellátás folyamatának elemei mind a vándorok, mind a rendészeti állomány számára egy valós, időben közeli, előzmény-minta nélküli tanulási és önkorrekciós tevékenységre épült. Emiatt és a túlterheléses hatások miatt előfordultak átmeneti zavarok a migrációellenőrzési feladatok színvonalas teljesítése terén. A hiátusok felismerését követően, a szervezet – célirányosan a megoldásra törekedve – eredményesen korrigálta a szükséges elemeket. Összességében, a nyilatkozók elismeréssel szóltak a kutatás tárgyára vonatkozó tömeges irreguláris bevándorlás időszakában szolgálatot ellátó rendőri, honvédségi állomány feladatellátásáról.

4.6.4. Magyarország államhatárát jogellenesen átlépő külföldiek interjúból származó információk

A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet³³² idején a jogalkotó biztosítja annak lehetőségét, hogy az ország területén jogellenesen tartózkodó külföldit átkísérheti a fizikai határzár kapuján.³³³ A kutatási időszakban hatályos normakörnyezet rendelkezései alapján, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és járványügyi készülségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 267.§-275.§ szerint, a menekültügyi hatóság a menedékjogi kérelmeket – átmeneti szabályozás szerint – bírálja el. Törvényi rendelkezések keretei között biztosított az

³³² A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Magyarország egész területére történő elrendeléséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról szóló 41/2016. (III. 9.) Korm. rendelet

³³³ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 5.§ (1b)

idegenrendészeti-, menekültügyi-, valamint büntető eljárások kezdeményezése, azok lefolytatása, ugyanakkor a foganatosított rendőri intézkedések többsége – kutatási eredményeim szerint is – átkíséréssel zárulnak.

A módszertani fejezetben leírtak szerinti keretek között történt interjúkészítés a Szeged-, Kiszombor- és Nagylak HRK-k illetékességi területén, az államhatáron meg nem engedett módon átlépő külföldiekkel (11. számú melléklet).

Az interjúalanyokkal a kérdőív értékelési adataival egyező tapasztalatok és lehetőségek alkalmazásával, többnyire kevert angol és a túloldali ország nyelvén sikerült kommunikálni. Az intézkedés alá vontak az anyanyelvükön (arab, francia, urdu, pastu, dari, kurd, orosz) túl, jellemzően minimális kommunikációs szintű angol nyelvtudással rendelkeztek, valamint a vándorlásuk során érintett ország többségi beszélt nyelvén is képesek voltak az alapvető információk közlésére.

A kutatási időszakban, a mintavétel hét-napos időtartama alatt 310 fő esetében történt interjú-készítés. A külföldiek közül 191 fő Szeged, 55 fő Nagylak és 64 fő Kiszombor HRK illetékességi területén lépte át irregulárisan az államhatárt. A maguknak származási országokként megjelölt területekről a nyugat-balkáni migrációs főirányon mozogva érkeztek, illetve az afrikai kontinensről származók nem vállalták fel a mediterrán tengeri közlekedés kockázatait, így szintén a szárazföldön mozogva kapcsolódtak be a Törökországon, Görögországon át tranzitáló és irregulárisan vándorló tömegbe.

A külföldiek között 9 nő és 309 férfi volt, 0-12 év között 5, 13-14 év között 1, 15-18 között 2 és 19 év fölötti 302 személy ellenőrzése történt meg. A hiteles személyazonosság, így a név, a születési adatok, az állampolgárság megállapítása továbbra is nehézségekbe ütközik, többségi arányban a külföldiek által elmondott adatközlésekre épül. Személyi adatokat, arcképet tartalmazó hiteles közokiratot 28 személy tudott a rendőröknek ellenőrzésre átadni, 292 nem rendelkezett ilyen okmánnal. Az intézkedést követő nyilatkoztatás és vizuális ellenőrzés eredményeként nem igényelt senki sem egészségügyi ellátást. A külföldiek közül okmánnal, vagy nyilatkozata alapján 153 fő szír, 56 fő afgán, 29 fő iraki állampolgárként volt kezelve. Intézkedés történt még magát marokkói, tunéziai, palesztin, líbiai, algír, albán, orosz, moldáv állampolgárnak valló, vagy annak állampolgárságát igazoló külföldivel szemben.

A külföldiek az interjúk során elmondták, hogy 267 fő esetében embercsempész igénybevételével érkeztek Magyarország államhatáráig. Az utazási

céljaikként a személyi kapcsolatukhoz történő utazás miatt 213 fő, munkavállalás és a jobb megélhetés reményében 97 személy vállalta az irreguláris vándorlást. Az interjúalanyok elmondták, hogy Németországba 230, Ausztria területére 55 fő tervezte az utazását, de célként jelölték meg Magyarországot, Belgiumot, Moldovát, Oroszországot, Hollandiát, Olaszországot és Szerbiát is.

A kutatásba bevont három határrendészeti kirendeltség területén a mintavételi időszakokban rendőri intézkedés alá vont, irregulárisan Magyarország területére érkezett külföldiek meghallgatásából származó információk alapján megállapítható, hogy a 2015. évi migrációs nyomás mintázatához képest kevés, ámde nagyon jelentős eltérés tapasztalható. A legfontosabb eltérés az érkezők számában jelentkezett. A kutatási eredményeim is azt igazolják vissza, hogy Magyarország tranzitállam szerepe továbbra is adott a nyugat-balkáni irreguláris migrációs főirányban, az nem szűnt meg, ámde nagyságrendjében és intenzitásában jelentős mértékben csökkent. Továbbra is nehézséget okoznak a rendészeti szerveknek az intézkedés alá vontak személyazonosságának hiányos, nem közhiteles igazolásai, valamint a 2015. évi arányokhoz hasonló életkori és nemi arányokkal, továbbá az egészségügyi és kommunikációs problémákkal összefüggő speciális feladatok.

4.7. A fejezetrész összefoglalása, következtetések

A lakosság képviseletét reprezentálók fogalmi értelmezésében az általános és a jogi ismereteken túl erősen dominálnak a megélt élmények miatt, többségében negatív hatások a migráció, a bevándorlás kérdéskörében. Az államhatár sérthetetlenségének elve és ellenőrzött átlépésének feltételei ismertek, a vonatkozó szabályok megsértőivel szemben a rendészeti intézkedések elvártak a részükről. A migráns-, a bevándorló- és a menekült-fogalom a migrációs minta változásával módosult, a segítőkészség szándékával együtt.

A rendőröket reprezentálók esetében a jogi előképzettség, az objektív helyzetértékelés jobban megjelenik, ugyanakkor esetükben is a folyamat változása, a körülmények megélése miatt olyan implicit elemek is azonosíthatóvá váltak, amelyek kezelése a rendőri szerv részéről feladatként jelenik meg.

A civil társadalmat, jogvédelmet, karitatív szerveket képviselő interjúalanyok helyzetértékelése és fogalom alkotása nagyban a képviselt társadalmi elem általánosan

elfogadott elveit mutatják, egymással esetenként szemben állva, rámutatva az iszlám hívők migrációtudatának a magyar társadalom által kevésbé ismert elemére is.

A magyar kormány által bevezetett intézkedések a tömeges irreguláris bevándorlás csökkentésére jellemzően megosztó értékeléseket váltottak ki az interjúalanyok között is. A határterületi lakosságot képviselők késedelmesnek, de indokoltnak és hatékonyak értékelték az intézkedéseket, amiket a rendőrök, a polgárőrök is egységesen képviselnek. A kutatási adatok értékelő összegzése megerősíti Kui László azon gondolatait - amelyekkel egyetértve -, az irreguláris migráció negatív hatásai önmagában csak fizikai eszközökkel (pl. fizikai határzár alkalmazása) nem kezelhető érdemben.³³⁴ Alkotmányossági oldalról jogszerűnek, ámde a megelőzhető intézkedések mulasztása miatt késedelmesnek és így vitathatónak értékelt a kormány, a jogalkotó fellépése. A külföldiek jogait képviselő, az iszlám hitet követők tanítója szerint sérelmes, antihumánus és politikai célokat szolgál a hármas határzár elemrendszere.

A kutatás során alkalmazott interjúk eredménye és az iratbetekintés, az adatelemzések összhangja is azt a megállapítást erősíti meg, hogy a nem megszokott irreguláris migrációs mintázatú környezetben a rendőri intézkedések – eseti, egyedi kivételtől eltekintve – jogszerűek, szakszerűek, arányosak, objektívek és humánusak voltak.

A kutatási mintavételben interjúkkal meghallgatott külföldiek hasonló migrációs mintázatot mutatnak, mint a 2015. évi időszak, de az intézkedés alá vontak száma nagyságrendileg alacsonyabb annál az időszakénál. A személyes interjúkon közölt egyéni történetekből kirajzolódik a magyar társadalmat képviselők emberi humánuma, a legkisebb rossz felé törekvése, az egyéni tapasztalásokra épült tragédiák és félelmek felismerése, a gyakran kilátástalannak tűnő, túrterhelt viszonyok közti megoldásra törekvése. A kutatás tárgyát képező helyszíneken nyilatkozó interjúalanyok által közölt információk olyan adatokkal szolgáltak, amelyek a forráskutatás során még nem voltak fellelhetők, további kutatás lehetőségét vetik fel.

³³⁴ Kui László (2017): A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold? Budapest, Hadmérnök. (XII/4) 68 – 74. o.

5. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSA A RENDÉSZETI SZERVEK MŰKÖDÉSÉRE A SZERVEZETI, ELLÁTÁSI ÉS A KONTROLL OLDALON

*„Talán még nem látod az összefüggéseket,
de attól, hogy nem látod, nem azt jelenti, hogy nincsenek.”*

(William Joyce)

5.1. A külföldi migráció alanyainak az államhatárt meg nem engedett módon átlépő személyazonosításának rendészeti nehézségei és annak hatásainak kutatási lehetőségei

A külföldi migrációval szemben megnyilvánuló ellenérzések mögött jellemzően beazonosítható a biztonságérzet romlása miatti félelem. Ennek és az idegenellenes elutasításnak az egyik meghatározó oka, hogy a hiteles személyazonosság nélkül érkező külföldiek a tranzit- és a fogadó országok lakossága számára összetett biztonsági kockázatot jelenthetnek.³³⁵ Ezt az állítást kutatási eredményeim is megerősítik azzal, hogy mind a kérdőívekre választ adó civil és rendőri állomány, mind az interjúalanyok többsége feltételezi (az elemzési, értékelési adatok tanúsága szerint) a nem ellenőrzött/nem ellenőrizhető migráció alanyai között bűnözők, terrorcselekmények elkövetőinek érkezését is. Az interjúalanyok ezt az állításukat a sajtóhírekre, valamint a rendőrségi közleményekre hivatkozva tartják fenn.

A fogadó társadalom tagjai elvárják az államtól, hogy csak olyan külföldiek léphessenek be az ország területére, akiket a felelős hatóság ellenőrzött (documented, controlled), és nem jelentenek veszélyt az egyénre, a közösségre. A feltételezett veszélyek közül a kérdőívek és interjúk értékelése alapján relevánsnak tekinthető a bűncselekmény elkövetésének-, a társadalom belső rendjének megzavarásának veszélye és a közegészségügyi járványveszély.

Az ellenőrzött és nem ellenőrzött migráció is magában hordozza ezeket az elemeket, de az ellenőrizetlen migráció (éppen annak rejtőzködő jellege miatt)

³³⁵ Hautzinger Zoltán (2016): Félelem az idegentől. In: Finszter Géza – Köhalmi László – Végh Zsuzsanna: Egy jobb világot hátra hagyni. Tanulmányok Korinek László tiszteletére. PTE ÁJK, Pécs, 310. o.

magasabb kockázati arányokat képezhet, amelyeknek az azonosítására a felelős hatóságoknak a három migrációs időszámban nyílik lehetősége.

Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időszámbainak hatása a közegészségügyre (önálló alcím alatt) leírt kutatási eredményeim összegzett következtetései alapján, a legnagyobb kockázati tényezőt a járványügyi veszély jelentheti, mivel annak humán-érintettsége a legkevésbé lokalizálható, mégpedig a migráció irregularitásának tipológiája, a vándorok hatóságok előli rejtőzködő életmódja és az egészségügyi ellátórendszer hiátusai miatt. A kutatási megállapításaim hasonló következtetéseket tartalmaznak, mint más kutatók (pl. Faulkner - Schaller - Park - Duncan³³⁶, Fiddian - Qasmiyeh - Qasmiyeh³³⁷, Gupta - Kaushal³³⁸), valamint nemzetközi szervezetek önálló és kutatásra, elemzésre felkért szolgáltatók (pl. WHO³³⁹) tematikus vizsgálatainak eredményei. Az EU³⁴⁰ megbízásából történt vizsgálat fehérvta arra a hiátusra a figyelmet, amely szerint nem, vagy hiányos adatgyűjtés/regisztráció történik a tagállamok területére érkező vándorok esetében, növelve az egészségügyi kockázat nagyságát.

A kutatási eredményeim és Choucri Nazli idevágó tanulmányában is leírtak alapján helytálló az a következtetés, amely szerint a kockázati elemek és ciklusok együttes fennállása esetén, azok egymásra multiplikátor hatást gyakorolnak.³⁴¹

Egy kétszereplős, elkövető-sértett érintettségű bűncselekmény esetén a büntetőjogi sértetti oldal létszáma alacsony, a legsúlyosabb halálos következmény esetén az elhunyt családjára, személyes kapcsolataira gyakorolhat közvetett hatást.

³³⁶ Fiddian-Qasmiyeh, Elena - Qasmiyeh, M. Yousif (2020): Refugees' Pandemic Responses in a Palestinian Camp in Lebanon. Journal of Palestine Studies. Forrás: https://www.researchgate.net/publication/345939578_Refugees'_Pandemic_Responses_in_a_Palestinian_Camp_in_Lebanon (Letöltés ideje: 2020. 12. 02.)

³³⁷ Faulkner, Jason - Schaller, Mark - Park, H. Justin - Duncan, A. Lesley (2004): Evolved Disease-Avoidance Mechanisms and Contemporary Xenophobic Attitudes. DOI: 10.1177/1368430204046142

³³⁸ EU, WHO K. Rajesh – Kaushal, Anju (2020): COVID-19 Pandemic in the context of Historical Pandemics – Probable Causes for Devastation caused by COVID-19 Pandemic and Achieving Herd Immunity. BioPharma Asia. 19 – 22. o. Forrás: <https://cutt.ly/YbAjItH> (Letöltés ideje: 2020. 12. 03.)

³³⁹ Bozorgmehr, Kayvan – Biddle, Louise – Rohleder, Sven – Puthooppambil, Soorej Jose – Jahn, Rosa (2019): Health Evidence Network synthesis report. What is the evidence on availability and integration of refugee and migrant health data in health information systems in the WHO European Region? Themed issues on migration and health. WHO, Copenhagen. Forrás: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/328634/9789289054423-eng.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 12. 18.)

³⁴⁰ EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Health and Food Safety (2020): Report on the health status of newly arrived migrants and refugees in EU/EEA. Forrás: <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/41828de1-a679-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en> (Letöltés ideje: 2020. 12. 08.)

³⁴¹ Nazli, Choucri (2002): Migration and Security: Some Key Linkages. Journal of International Affairs, Vol. 56, No. 1, Face of the State: Population, Politics and Stability. 97-122. o.

Egy terrorcselekmény miatti nagyszámú halott és sérült esetén ezek a negatív következmények hatványozottan növekednek, a károkkal és egyéb anyagi következményekkel együtt, de az eseménysor lezárható, a hátrány létszámra és összegre is azonosítható. Viszont a humán járvány esetén az érintett személyi kör, a terjedési modell, az anyagi károk, további más tipológiai elemek csak becsülhetők és globális méreteket is ölthetnek, visszatérő jelleggel. A közegészségügyi vagy járványügyi veszély lehet az egyik (álláspontom szerint az egyetlen) olyan kockázati tényező, amely mind a reguláris, mind az irreguláris migráció primer, szekunder és terciér hatásidősávjában jelen van és reális veszélyt jelenthet egyénre, kisebb közösségre és nagyobb populációra egyaránt.

5.1.1. Az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) migrációtípusok

A személyazonosítás (mint cselekvés) és a személyazonosság megállapításának (mint eredmény) fogalma ugyan tartalmaz hasonló elemeket, de a tárgyukat és céljukat tekintve érdemi eltérések írhatók le azokban. A feladatrendszer a legitim államhatalmat képviselő rendészeti funkciók egyik elemét képezi. Fő célja, hogy adott jogi viszonyok között a sértett, az elkövető és az egyéb szereplők/érintettek azonosíthatósága kétséget kizáróan biztosított legyen úgy a jogok és kötelezettségek, mint a következmények vonatkozásában, képezheti további eljárás alapját.

A személyazonosító adatok rögzítése, nyilvántartása és kezelése, azok ellenőrzése, továbbítása nem képezheti öncélú tevékenységek célját sem személyes, sem állami, sem nemzetközi szinten. A jogosultság alapját a szükségesség - az intézkedés alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés - indokolja, ami az egyének egyedi azonosításához kapcsolható jogok és kötelezettségek alapjait képezheti. A személyes individuumhoz kapcsolódó jogokat, kötelezettségeket, a másokkal létező viszonyokat nem lehet elismerni nyilvánosan és nem gyakorolhatók, ha ezeket nem a jog hatalma alá tartozó keretek között rögzítik, tárolják, használják fel.³⁴²

Az ENSZ közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya és a Gyermekek Jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény 2., 6. és 24. cikke, valamint 7.

³⁴² Breckenridge, Keith – Szreter, Simon (2012): Registration and recognition. documenting the person in world history. proceedings of the British Academy. (182) Oxford University Press [doi: 10.1017/s0020859013000527](https://doi.org/10.1017/s0020859013000527)

cikke biztosítja az aláíró tagállamok részére, hogy komplex nemzeti kezelő rendszert hozzanak létre és működtessenek saját polgáraik személyazonosságának nyilvántartásba vételére - az anyakönyvezési adatokkal együtt - akár különböző adatrendszerek kialakításával is. Az ENSZ, a fenntartható fejlődési célok³⁴³, a világbank³⁴⁴, valamint a nemzeti hatóságok, egyes NGO-k szervezetek, biztonsági vállalkozások tőkebefektetésének és innovációjának egyik célja³⁴⁵ a személyi adatok rögzítésén alapuló hiteles ellenőrzési rendszerek kialakítása, működtetése.³⁴⁶ Az UNHCR koordinációjának eredményeként jöhetett létre – a tagállamok támogatásával és működtetésével – a védelemre szoruló vándorok, a menekültek adatait rögzítő és kezelő Automated Fingerprint Identification System (AFIS) rendszer.³⁴⁷ Az adminisztráció ugyan az Európai Parlament és a Tanács 603/2013/EU rendelete (2013. június 26.)³⁴⁸ 14. cikk biztosítja a menekültek adatainak rögzítését, kezelését, hozzáférését, viszont az undocumented vándor személyi körre nem terjed ki továbbra sem teljeskörűen a joghatály, a más rendszerekben rögzített adatokhoz nem (minden esetben) biztosított a hozzáférés, valamint esetükben is (többségében) a rögzített biometrikus azonosítók mellett csak a szóbeli nyilatkozat szerinti (nem hiteles) személyi adat áll rendelkezésre.

A kriminalisztikai célzatú személyazonosság megállapítása, az átfedések

³⁴³ GOAL 16: Promote just, peaceful and inclusive societies. Forrás: [HTTPS://WWW.UN.ORG/SUSTAINABLEDEVELOPMENT/PEACE-JUSTICE/](https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/) (Letöltés ideje: 2021. 01. 12.)

³⁴⁴ Global identification challenge by the numbers. Forrás: [HTTPS://ID4D.WORLDBANK.ORG/GLOBAL-DATASET](https://id4d.worldbank.org/global-dataset) (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

³⁴⁵ Dahan, Mariana - Gelb, Alan (2015): The role of identification in the post. 2015 Development Agenda. Forrás: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/22513/The0role0of0id050development0agenda.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)

³⁴⁶ Manby, Bronwen (2016): Identification in the Context of Forced Displacement Identification for Development (ID4D). International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. Washington Forrás: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/375811469772770030/pdf/Identification-in-the-Context-of-Forced-Displacement-Identification-for-Development-ID4D.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

³⁴⁷ Conclusion of the Executive Committee No. 91 (LII) 2002. on Registration of Refugees and Asylum Seekers

³⁴⁸ A harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló 604/2013/EU rendelet hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról, továbbá a tagállamok bűnüldöző hatóságai és az Európai Biztonsági és Polgári Hatóság által az Eurodac-adatokkal való, bűnüldözési célú összehasonlítások kéréséről, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagyméretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző ügynökség létrehozásáról szóló 1077/2011/EU rendelet módosításáról (átdolgozás) szóló AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 603/2013/EU RENDELETE (2013. június 26.) 14. cikk Az ujjlenyomatadatok összegyűjtése és továbbítása (1)

ellenére a rendészeti célúnál szélesebb módszertannal és eszköztárral rendelkezik.³⁴⁹ ennek során érvényesülnie kell az azonosság törvényszerűségeinek, valamint a különbözőség, az egyediség és a relatív azonosság elvének. A törvényszerűségek szerint minden tárgy önmagával azonos és minden tárgy különbözik minden más tárgytól, valamint az azonosság adott időszakban és csak egyes sajátosságok vonatkozásában áll fenn. Ez abból következik, hogy minden személy csak önmagával lehet azonos.³⁵⁰ Az alkalmazott büntetőeljárás célja a büntetőjogi felelősség kétséget kizáró megállapítása, indokolt és megalapozott joghátrány alkalmazása. Ennek biztosítása érdekében valamennyi állam a rendelkezésére álló valamennyi vizuális-, adat-, biometriai-, biológiai, valamint elérhető más vizsgálati eszköztárát alkalmazza, és ehhez államközi, vagy akár nemzetközi segítséget is igénybe vesz.

A rendészeti célú személyazonosítás jogszabályi felhatalmazás alapján, az állami szervek tagjainak jogszerű, szakszerű, objektív intézkedése során végrehajtott, célhoz kötött ellenőrzési tevékenysége. Balla József azon értelmezésével csak részben értek egyet, amelynek összegző gondolata alapján már a rendészeti ellenőrzés helyszínén (például az igazoltatott külföldi Magyarországon tartózkodása jogszerűségének vizsgálata érdekében), az ellenőrzés folyamatába építetten, azonnali választ kell adni az azonosságra, vagy eltérésre.³⁵¹ A kutatási eredményeim által is megerősített keretek alapján vannak olyan objektív és olyan szubjektív okok, amelyek kizárják a helyszínen történő rendészeti célú személyazonosság ellenőrzésének végrehajthatóságát.

Az intézkedés a honos állampolgár és a külföldi esetében feltételezi annak személyes jelenlétét, amelynek során vizuális és adattári ellenőrzés, kommunikációs kontroll alkalmazásával az ellenőrzést végrehajtó tisztviselő vizsgálja (szabad szemmel, technikai eszközzel) az ellenőrzésre átadott okmány tulajdonosának és az azt átadónak az azonosságát. Arra viszont nincs semmilyen garancia, hogy az ellenőrzött a személyazonosságát igazoló, hiteles közokirattal ténylegesen rendelkezik az intézkedés időpontjában, amint arra sincs, hogy azt a helyszínen az ellenőrzést

³⁴⁹ A kriminalisztikai személyazonosítás az azonosítás elméletén alapulva többnyire a múltban lejátszódó eseménnyel ok-okozati összefüggésbe került konkrét személy megállapításával foglalkozik. Vö. Hautzinger Zoltán: Gondolatok a kriminalisztika elméleti rendszeréről. Jura 2019/1. 91. o.

³⁵⁰ Bócz Endre - Lakatos János (2008): A kriminalisztika egyes aktuális elméleti kérdései. Rendőrtisztviselői Főiskola, Budapest. Forrás: <https://docplayer.hu/4963263-Dr-bocz-endre-dr-lakatos-janos.html> (Letöltés ideje: 2020.09.27.)

³⁵¹ Balla József (2019): A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonságnövelő hatása a határ-, illetve közbiztonság alakulására. Dialóg Campus, Budapest, 77-85. o.

végrehajtónak át tudja, illetve át akarja adni.³⁵² A magyar állampolgárt ilyen kötelezettség Magyarországon nem is terheli, a külföldiek esetében ugyanakkor a vonatkozó törvények kötelezően rendelkeznek a személyazonosságot és jogszerű tartózkodást igazoló közokiratok személyi őrizetben történő kezelésére, annak ellenőrzésre történő átadási kötelezettségére. Amennyiben a rendészeti igazoltatás alanya nem tudja, vagy nem akarja a személyazonosságát (és a tartózkodásának jogszerűségét) hitelt érdemlő módon igazolni, úgy előállításra kerülhet.³⁵³

Előzők szerint a rendészeti személyazonosítás alanya honos állampolgár esetében „*más módon is*” igazolhatja személyazonosságát, az előállítás kényszere nem általános érvényű). Ha a külföldi a helyszínen nem igazolja a személyazonosságát, akkor a törvényben rendelt időtartamra, vele szemben kényszerintézkedések alkalmazandók. Esetükben, ha az idegenrendészeti eljárás hatálya alatt sem sikerül a hiteles személyazonosítást végrehajtani, az eljáró hatóság az ügyfelet a magáénak vallott azonosító adatokat tartalmazó irattal látja el. Ez külföldre utazásra nem jogosítja, de a tartózkodása jogszerűségének igazolására (documented) alkalmassá válik. A menekültügyi kérelmet benyújtó esetében, amennyiben a hatóság elutasítást alkalmaz, úgy az idegenrendészeti szabályok eljárásrendje szerint járnak el vele szemben.³⁵⁴ Amennyiben a kérelmező esetében megállapítást nyer a védelemhez való jog, úgy azt a személy abban az esetben is megkapja, ha a személyazonosságát igazoló hiteles közokirattal nem rendelkezik, és azt az eljárás ideje alatt nem sikerült beszereznie. A védelmet élvező személy adatai a nyilatkozatára épülnek, a hiteles személyazonosító okmány rendelkezésre állása nem képezi az elbírálás alapját.^{355,356}

A Ritecz György és Sallai János által bemutatott Schengeni Acquis System (SAS) irreguláris migrációt kontrolláló, megelőzésre törekvő rendszer³⁵⁷ többségében

³⁵² A Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) Belügyminiszteri rendelet 25. § (1) (2) 27. § (1) (2) (5) (6).

³⁵³ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 3. §; A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 3. § (1).

³⁵⁴ Angyal Miklós, Mészáros Bence (2016): Egyek vagyunk, de nem ugyanazok – személyazonosítás és európai bevándorlás. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. MRTT Migrációs Tagozat. Budapest, 118. o.

³⁵⁵ A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény

³⁵⁶ Európai Migrációs Hálózat (EMH) Nemzeti Kapcsolattartó Pontja (2012): Személyazonosság megállapítása a nemzetközi védelem területén: meglévő kihívások és a gyakorlat. Nemzeti közreműködés Magyarország részéről. Forrás: <https://docplayer.hu/16400302-Szemelyazonossag-megallapitasa-a-nemzetkozi-vedelem-teruleten-meglevo-kihivasok-es-a-gyakorlat-magyarorszag.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 19.)

³⁵⁷ Ritecz György – Sallai János (2015): A Migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei. 2.0 Hanns Seidel Alapítvány, Budaörs, 112 – 117. o.

a FRONTEX által kialakított Integrated Border Management (IBM) rendszerre épül, szakmai többségű elemeket tartalmaz.

Az irreguláris nemretközi migráció okainak feltárásához, hosszátan eredményes megelőzéséhez a jelenség komplexitása miatt – álláspontom szerint – nemzetállami érdekeket figyelembe vevő, szupranacionális intézkedések vezethetnek eredményre.

A nemzetállami célok a migráció gyenge (light) módszertanú kezelésében az ellenőrzést (controlled migration) preferálják és terelik adminisztratív, valamint jogi eszközökkel a vándorlási típusokat az ellenőrizetlen sötét zónából (uncontrolled migration) az ellenőrzött migráció felé. Globális szinten ezt a célt négy fő területen lehet megvalósítani. A migrációt kibocsátó területeken történő aktív nemzeti és nemzetközi támogatásokkal lehet befolyásolni, csökkenteni a negatív hatású kibocsátó (push) faktorokat. Hasonló módszertannal lehetséges csökkenteni a vonzó (pull) faktorok hatását és jellegét, illetve a migráció irányát terelni pl. munkahelyteremtéssel, élelmiszer termelési lehetőség biztosításával (encouraging migration). Az általános (medium) módszertan kategóriájába tartozó elemként írható le a migrációs folyamatok folyamatos monitoringja, amely alapot képezhet az első két light és a negyedik, aktív intézkedésekkel teli (hard) protokoll nemzeti, vagy nemzetközi szinten történő alkalmazására. Keményvonalas, hard megoldásként is, reaktív elemekként azonosíthatók a migrációban ténylegesen érintett személyek esetében a klasszikus államhatalmi eszközrendszerrel végrehajtott ellenőrzések (pl. személyazonosítás, regisztráció), a krimimigráció és a szekuritizáció.³⁵⁸ Ezekkel a lakosság biztonságának veszélyeztetésére alkalmas elemeket lehetséges csökkenteni, irányát terelni, módszertanát befolyásolni, bár az a migráció nagyságát érdemben nem képes befolyásolni.

Magyarországon a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlási hullám állami szintű kezelése a keményvonalas módszertant erősítette meg, és ez érvényesül a jelen időszakban is. A jogi védelem környezetére ráépült az államhatár fizikális megjelenítését (is) szimbolizáló kerítés, amely falként hivatott védeni az országot az ellenőrizetlen bejutási kísérletektől. A feladat végrehajtására jelentős rendőri és megerősítő katonai létszám alkalmazása biztosított.

³⁵⁸ Hautzinger Zoltán (2020): A migráció szabályozásának reaktív tényezői. *Belügyi Szemle* (9) 58. o.

A négy migrációs rendészeti protokoll esetében mindenhol jelen van a migráció alanya személyazonosság-ellenőrzésének szükséglete, mivel annak hiányában nincs érdemi cselekvési lehetősége az intézkedő szervezetnek. A migráció jogszerűségének folyamatát elemezve feltételezhető, hogy a legálisan érkező és tartózkodó személy is válhat jogszerűtlenül tartózkodóvá, ha annak jogi feltételei megszűnnek. Az irreguláris migráció fogalmi eleme maga a jogszerűtlenség, ami nem más, mint az adott országba történt vándorlás, az államhatár átlépése vagy az országon belüli tartózkodás nem a vonatkozó jogi előírások szerinti magatartás következménye. Az irregularitás ezekből következően egy állapot jogszerűségének a megváltozásától függhet, egyben ezek a módosult státuszok a személyek esetében a nem azonosított és a nem azonosítható személyazonossággal egyfajta előnyt (pl. hatósági eljárások alól ki tudja vonni magát), de egyúttal hátrányt is (pl. integrációs és egészségügyi juttatásokhoz való hozzáférés hiánya), az államot érintően jellemzően hátrányt (pl. joggal történő visszaélés)³⁵⁹ generálhatnak, amelynek magyarországi tapasztalatait Hautzinger Zoltán mutatja be a tanulmányában.³⁶⁰

A XX. század végén migrációelméleti kutatások tárgyát képezte és leírták kutatók (pl. Stumpf, Armenta³⁶¹, Bloch - Sonia³⁶², Kerwin - Warren³⁶³) azt a humán migrációhoz kötődő hatást, amelyet tömegesen az USA területén azonosítottak. Az „undocumented migrant” kifejezés az „irregular” és az „unauthorized” szinonimájaként kezdett elterjedni a kutatók, a jogalkotók és a jogalkalmazók között. Ismert olyan elmélet, amely arra alapoz, hogy a vándor ugyan jogszerűtlenül érkezik valamely területre, de a tartózkodásának jogszerűsége ebben az esetben is érdemi vizsgálatot igényel, amelynek során vizsgálni kell pl. a „non-refoulement”

³⁵⁹ A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A 2010. november 8-i bizottsági nyilatkozattal összhangban a nyugat-balkáni országok tekintetében bevezetett vízumliberalizációt követő ellenőrzésről szóló negyedik jelentés, Brüsszel, 2013.11.28., COM (2013) 836 final 1-34. o.

³⁶⁰ Hautzinger Zoltán (2017): Menedékjog és a büntetőjog lehetséges kapcsolatai Magyarországon. Budapest, Magyar Rendészet, 31–46. o.

³⁶¹ Armenta, Amada (2015): Between Public Service and Social Control: Policing Dilemmas in the Era of Immigration Enforcement. *Social Problems*, 1–16. o. DOI: 10.1093/socpro/spv024

³⁶² Bloch, Alice - Sonia, McKay (2017): *Living on the Margins: Undocumented Migrants in a Global City* -Bristol, Policy Press, 224 o.

³⁶³ Kerwin, Donald - Warren, Robert (2017): National Interests and Common Ground in the US Immigration Debate: How to Legalize the US Immigration System and Permanently Reduce Its Undocumented Population. *JMHS* (5/) 2, 297-330. o. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/233150241700500205>

fennállását³⁶⁴, akiknek az azonosíthatóságára jelent meg a „documented” és az „undocumented” fogalom. Trey Hood és Irwin Morris arra hívja fel a figyelmet, hogy az alanyok olyan speciális helyzetben lévő külföldiek, akiknek a társadalmi ellátórendszer által biztosított mindennapi megélhetésükhöz, a sürgősségi egészségügyi ellátásukhoz szükséges, valamint a nyilatkozattételi jogukon túlmenően semmiféle egyéb lehetőségük nincs.³⁶⁵

Az elméleti megközelítés kizárja például a humán járvány alanyi jogon biztosítandó szűrővizsgálatának és gyógykezelésének lehetőségét. Ez az állapot az egészségügyi veszélyeztetettség miatt a kritikus kockázatúnak értékelhető vándorokat direkt módon, illetve az eshetőleges hordozó, aktív beteg státusz miatt az érintett tranzit és/vagy fogadó társadalom tagjait indirekt módon veszélyeztetheti.

A portugál minta szerint a nemzeti kormány, felismerve az ország területén tartózkodó vándorok és kérelmezők járványügyi veszélyeztetettségét egymás és a portugál társadalom tagjai felé, lehetőséget biztosított arra, hogy 2020. június 30-ig amennyiben kérelmezik, megkaphatják a portugál állampolgárságot. Ennek szintén feltétele a controlled, a documented és a verifiable státusz, viszont az így szerzett állampolgárság hozzáférést biztosít az általános egészségügyi vizsgálati és ellátórendszerhez, csökkentve többek között a COVID-19 negatív hatásait.³⁶⁶

A két hivatkozott példa rámutat arra az egymástól jelentősen eltérő értelmezési kérdésre, amelynek az alapja, hogy ki is a documented/undocumented vándor? A két fő irányvonal közül markánsabb az a megközelítés, amely úgy értelmezi a külföldi vándor helyzetét, hogy a határátlépés, a tartózkodás jogszerűségétől függetlenül tudja-e kétséget kizáróan igazolni a valós személyazonosságát (közokirattal), vagy sem? A másik megközelítés már azt az értelmezést erősíti, amelynek az a vitatott eleme, hogy az ország területén történő tartózkodása az arra illetékes állami hatóság előtt regisztrált-e, dokumentált-e?³⁶⁷

³⁶⁴ Advisory Opinion on the Extraterritorial Application of Non-Refoulement Obligations under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol Forrás: <https://www.unhcr.org/4d9486929.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 03. 15.)

³⁶⁵ Hood, Trey – Morris, Irwin L. (1998): Give Us Your Tired, Your Poor, ... But Make Sure They Have a Green Card: The Effects of Documented and Undocumented Migrant Context on Anglo Opinion Toward Immigration. Political Behavior. (20/1) 2-8. o.

³⁶⁶ Portugália teljes körű állampolgárságot biztosít a migránsoknak és a menedékkérőknek a COVID-19 időszak alatt Forrás: <https://www.schengenvisainfo.com/news/portugal-grants-migrants-and-asylum-seekers-full-citizenship-rights-during-covid-19/> (Letöltés ideje: 2020. 05. 12.)

³⁶⁷ Reguláris és irreguláris migránsok. Forrás: <https://migrationdataportal.org/themes/irregular-migration> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)

Az UNHCR több alkalommal tárgyalta a 2001. évben a tömeges migráció jelenségével összefüggésben a személyazonosság megállapíthatóságának problematikáját. A szervezet felismerte és leírta annak kockázati lehetőségét, amely a vándorok személyazonossága ellenőrizhetőségének hiányában rejlik. A tagállamok megkísérlik a problémát egyedi megoldásokkal kezelni. A záró nyilatkozat rámutat, hogy a nemzetközi migráció társadalmi jelenségében érintett tranzit- és célországok (jellemzően a jog eszközeivel) ideiglenes környezetet alakítanak ki a vándorok menekülti jogállás iránti kérelmének pozitív elbírálású, megelőző vélelmezése miatt. Publikációjában Richard Wasserstrom bemutatja, hogy ennek során a menekültügyi eljárás megindítására vonatkozó kérelemhez kapcsolódó nyilatkozat és a non-refoulement vizsgálat során az eljáró hatóság képviselői előzetesen elfogadják az undocumented személy (nem hiteles) szóbeli nyilatkozatán alapuló (prima facie) személyazonosságát.³⁶⁸ Ennek birtokában a kérelmezőnek biztosítja az ország az ideiglenes védelmet, de a nemzetközileg elfogadott szabályok szerint a későbbiekben lefolytatja a tényleges menekültügyi eljárást.³⁶⁹

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) következetesen alkalmazza az ítélezési gyakorlatában az ENSZ CCPR által, Franciaországban végrehajtott törvényességi vizsgálatában rögzített eljárási aggályokra megfogalmazott ajánlásokat az undocumented személyekkel kapcsolatban (pl. Case Of DE SOUZA RIBEIRO v. FRANCE (Application no. 22689/07); Case Of BIAO v. DENMARK (Application no. 38590/10)).³⁷⁰ Az indokolások során a Bíróság felhívta a figyelmet, hogy a részes államnak gondoskodnia kell arról, hogy a külföldiek (ideértve a menedékkérőket is) visszairányításának indokoltságát méltányos eljárás útján értékeljék. Az eljárás során ki kell zárni annak kockázatát, hogy a külföldit a visszairányítás, kitoloncolás alkalmazása után súlyos emberi jogi jogsértések ériék. Az undocumented ügyfeleket (menedékkérőket is) megfelelő módon tájékoztatni kell és biztosítani kell a jogaikat (ideértve a menedékjog iránti kérelmek előterjesztésének jogát és az ingyenes jogi segítséget). A részes államnak azt is biztosítania kell, hogy valamennyi, a kitoloncolási végzés alá vont személynek megfelelő idő álljon rendelkezésre a menedékjog iránti

³⁶⁸ Wasserstrom, Richard (1964): Human rights, and racial discrimination. Journal of Philosophy, Vol. 61, No. 20, American Philosophical Association Eastern Division Sixty-First Annual Meeting, 628-641. o.

³⁶⁹ UNHCR ajánlás (2001). Forrás: <https://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3ae68f3c24/protection-refugees-mass-influx-situations-overall-protection-framework.html> (Letöltés ideje: 2020. 08. 11.)

³⁷⁰ EJEB ítéletek. Forrás: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%20> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

kérelem elkészítéséhez, garantálva a tolmácsok bevonását és a felfüggesztő hatályú fellebbezési jogot.³⁷¹

A nemzetközi menekültügyi szervezet felhívta a figyelmet a hiteles személyazonossággal nem rendelkező kérelmezők esetében felmerülő kérdéskörre, amely a státusz megalapozott elbírálását, illetve a társadalom biztonságát is veszélyeztetheti.³⁷² Az okmány- és így személyazonosság nélküli kérelmezőkkel kapcsolatos ajánlást az ENSZ UNHCR Hivatala által 1992. évben kiadott Kézikönyv is hivatkozza, a „Nansen-útlevél” módszertanát ajánlva. A szervezet ezzel szintén a kérelmező, a fogadó ország területén történő tartózkodást (a belépés jogszerűségétől függetlenül) a személy azonosítását, mint az eljárás alanyának megszemélyesítését - kritikus elemként, megoldást igénylő hiátusként értékeli, egyúttal fogalmaz meg ajánlásokat annak kezelésére. Az elmúlt években felgyorsult és méreteiben megnövekedett vándorlási hullám egyik még meg nem oldott és a nemzetközi szinten el nem fogadott módszertannal le nem fedett hiányossága továbbra is a közhiteles személyazonosító okmánnyal nem rendelkező vándorokkal kapcsolatos regisztráció és a közhiteles személyesítés hiátusa.

A hazai és nemzetközi felületeken publikált tipológiai azonosítások újszerű bővítését eredményezték az ellenőrizhető (verifiable person), illetve az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) elemként leírható kategóriák.

Az undocumented kifejezés migrációs fogalmi körének elfogadása mellett, annak kiterjesztett értelmezése az az állapot, amikor a vándor a személyazonosságának hiteles igazolására szolgáló okmánnyal (közokirattal) vagy nem rendelkezik, vagy igen, de azt eltitkolja az ügyében intézkedő hatóság előtt, illetve a hatóságot más adatok közlésével megtéveszti és a személyére vonatkozóan valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz.

Tekintettel arra, hogy ha az állami hatóság ügyfele, az intézkedés alá vont, a menekültügyi eljárást kérelmező személy nem rendelkezik a személyazonosságát hitelesen igazoló adathordozóval, illetve hiteles azonosítását követően rögzített biometrikus azonosítóval, akkor a szóbeli nyilatkozatát kell elfogadni. Ez a jogi állapot mindaddig fennáll, ameddig a migráció alanya (a vándor) nem igazolja kétséget

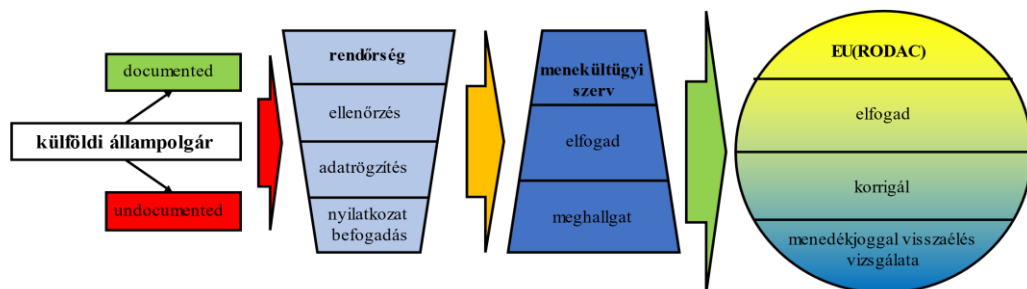
³⁷¹ UN CCPR ajánlások (2008). Forrás: <https://undocs.org/en/CCPR/C/FRA/CO/4> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

³⁷² UNHCR figyelem felhívás (2001). Forrás: <https://www.unhcr.org/en-ie/3b83dee64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 12.)

kizáróan az általa közölt adatok hitelességét, vagy az eljáró hatóság annak valóságtartalmát nem zárja ki, vagy nem erősíti meg. A hiteles személyazonosság igazolásának kérdésköre független az adott ország területére történő érkezés, tartózkodás tipológiájától.

Nem valósítható meg objektív okok miatt minden esetben a migráció alanya nyilatkozatában sorolt személyes adatok valódiságának ellenőrizhetősége (pl. nincs a személy a magáénak vallott állampolgársági nyilvántartásban rögzítve, diplomáciai kapcsolatok problematikája, államközi konfliktusok, menekültügyi eljárás, vagy egyéb jogi védelem hatálya alatt áll). Az ilyen helyzet felveti annak a lehetőségét, hogy a migráció alanyának valós személyazonossága, valamint a vele szemben esetlegesen (más tagállam által) fogantatosított korábbi, pl. rendészeti, menekültügyi, bűnügyi intézkedések, továbbá a benyújtott nyilatkozatainak megalapozottsága ellenőrizhetetlenek. Amennyiben az idő múlásával, hatósági eszközökkel visszaigazolást nyer a nyilatkozat szerinti, vagy attól eltérő személyi adat, úgy ellenőrizhetővé válik a vizsgálat alanya.

A személyazonosság hiteles igazolásának hiánya nem csak biztonsági kérdéseket vet fel. Az a körülmény, hogy a vándorok (jogi státuszuktól függetlenül) az aktuális tartózkodási ország területén milyen nemzeti (nemzetközi) támogatásra jogosultak, annak biztosításához az elbírálásra jogosult előtt a személynek meg kell jelennie és azzal együtt kell működnie.

25. számú ábra
A személyazonosság migrációrendészeti célú ellenőrizhetőségének elméleti modellje saját szerkesztés

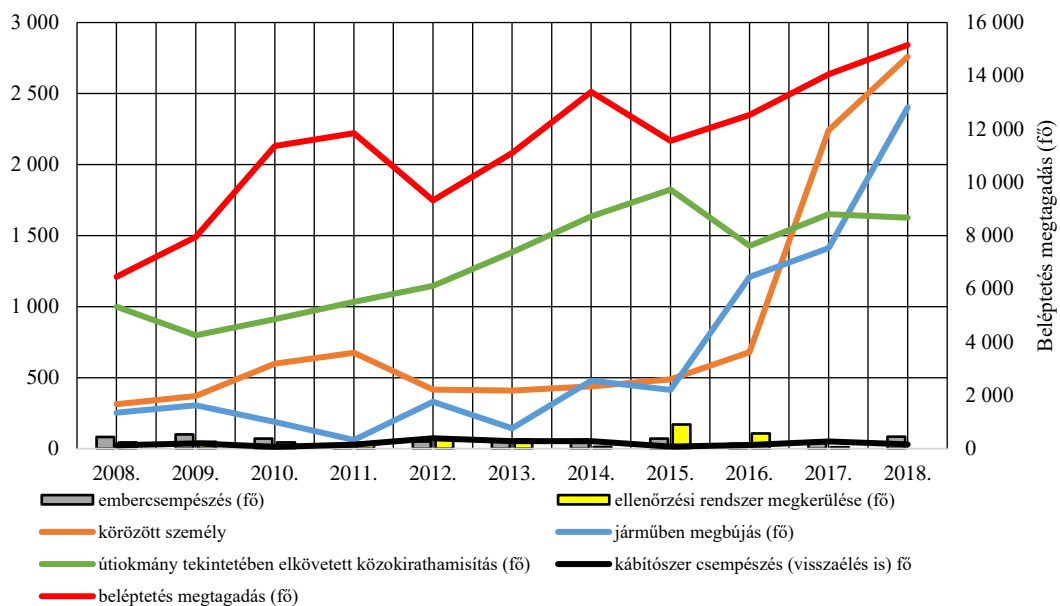
Az érkező külföldi és a fogadó államot képviselő hatóság közti együttműködési folyamat első eleme a személyazonosság tisztázása (közhiteles okmánnyal, vagy egyéb módon). Ezt követi az adatok regisztrációja és ellenőrzése, majd a jogosultsági elemek vizsgálata, elbírálása. A leegyszerűsített protokoll kritikus eleme továbbra is a migráció alanyának hiteles személyazonossága, a nemzeti pozitív mérlegelési jogkör alkalmazása esetén is. Ez a kritikus kockázati elem az ügyfél – esetlegesen – többszörös, részben vagy egészben módosított nyilatkozattétele esetén hatványozottan növekszik, mivel eleshet a bizonyítható körülményeihez megállapítható juttatásoktól, de ugyanakkor jogosulatlanul is hozzájuk juthat. Az ilyenfajta állapot (tömeges migráció esetében a nagy számok miatt szintén hatványozottan) veszélyeztetheti a megalapozottan jogosultak ellátási rendből történő távolmaradását (pl. negatív társadalmi reakciók, xenofóbia, szociális szegregáció) és/vagy csökkent keretekkel történő ellátását.

5.1.2. Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időfázisa a migráció alanyai által elkövetett magyarországi összбүнözés arányaival, a közbiztonságra gyakorolt hatásával összefüggésben

Tekintettel arra, hogy az egyes államok többnyire rendelkeznek olyan norma rendszerrel, amely azt szabályozza, hogy a területére a külföldiek milyen feltételek fennállása esetén, milyen időtartamban, milyen célból léphetnek be, a humán migráció ellenőrzésének általánossága kevésbé vitatható. Szintén nem szorul külön igazolásra, hogy az országok, tagállami szövetségek eltérő feltételeket alkalmaznak az ország területére történő beutazás, azon át-, illetve visszautazás, valamint a tartózkodás szabályozására. A külföldiek hatósági ellenőrzése mindenhol érvényesül valamilyen formában, tartalommal. Ezeknek az ellenőrzéseknek az egyik kiemelt célja, hogy csak olyan külföldi léphesse át az államhatárt, akiről a végrehajtott ellenőrzések eredménye alapján megalapozottan feltételezhető, hogy rendelkezik a beutazás és tartózkodás feltételeivel és jelenléte nem veszélyezteti az adott ország közrendjét vagy közbiztonságát. A schengeni övezetben érvényes be-, át- és kiutazási, valamint tartózkodási feltételeket a Schengeni határ-ellenőrzési kódex tételesen sorolja.³⁷³

³⁷³ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.) II. fejezet, 14. cikk

Az ORFK – kutatási megkeresésre továbbított – adatainak elemzése és értékelése alapján levonható következtetések szerint a magyar államhatáron az ellenőrzésre jelentkező regulárisan átlépésre jelentkező személyforgalomban is jelentős azoknak a külföldieknek a száma, akik jogsértő cselekmény elkövetését kísérelték meg. A rendőri intézkedések alanyai olyan személyek voltak, akik bíztak a saját körülményeikben, illetve az ellenőrzés nem kellő hatékonyságában. Az értékelési adatok ismeretében az irreguláris migráció esetében megalapozottan feltételezhető a jogsértő személyek jelenléte, akik már azzal is normasértő cselekményt követnek el, hogy nem a megengedett módon kísérik meg átlépni az államhatárt, vagy - Sik Endre és társai kutatási eredményeit is megerősítve, a kutatási interjú alanyok által elmondottakkal is alátámasztva-, a vándorlásuk időszakában egymás sérelmére³⁷⁴ követnek el olyan cselekményeket, amelyek látenciában maradva, nem jutnak a hatóság tudomására.

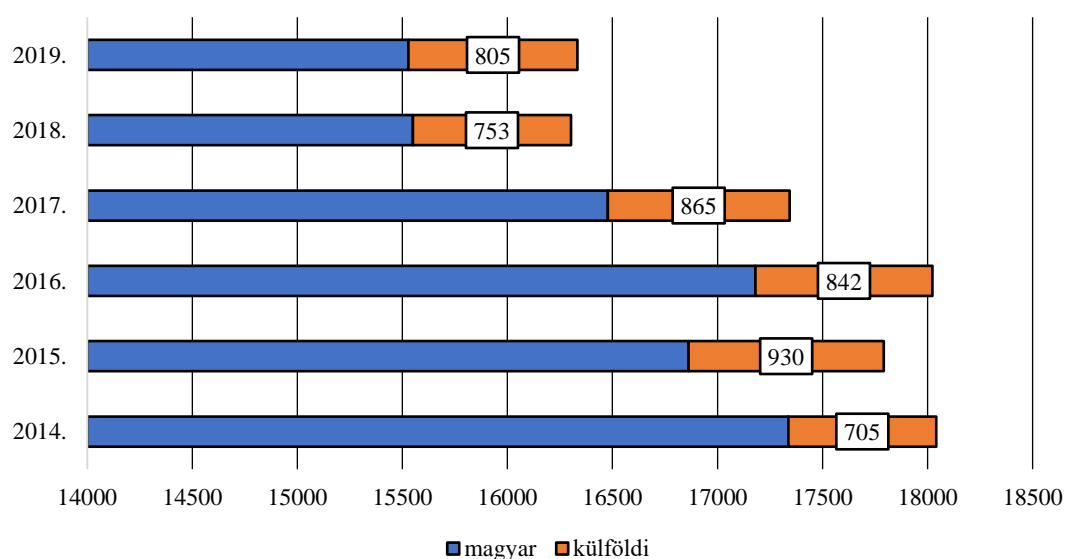
26. számú ábra
Határátkelőhelyeken a Rendőrség által felfedett jogsértő cselekmények és idegenrendészeti intézkedések (2008-2018)³⁷⁵ – saját szerkesztés

A kutatás eredménye rámutat arra a tényre is, hogy a magyar szervek által a külföldiekkel szemben kezdeményezett büntetőeljárások és fogva-tartási adatok alanyainak aránya 5% körül mozog, amit követ a jogerősen szabadságvesztésüket

³⁷⁴ Bernát Anikó – Fekete Zsófi – Sik Endre – Tóth Judit (2019): Borders and the mobility in Hungary. Technische Universität Chemnitz Institut für Europäische Studien. H2020. 25. o.

³⁷⁵ Forrás: ORFK RFI HRFŐO adatigénylés.

töltők származási aránya is. Hautzinger Zoltán a könyvében részletesen elemzi a külföldiek által elkövetett összбүнözési adatokat, akinek végkövetkeztetései megerősítik az én kutatási eredményeimet is. „Ezek a cselekmények ugyanis nem feltétlenül kellene, hogy hátrányosan érintsék az általános biztonságérzetet, megjegyezve ugyanakkor, hogy önmagában az irreguláris migráció tömeges jelensége jelenthet visszatetsző érzést, félelmet és egyre fokozódó mértékben – ahogy arra az idegenjog és a terrorizmus kapcsolata tekintetében utalás történt - biztonsági kockázatot is.”³⁷⁶

27. számú ábra
Bűncselekmény elkövetése miatt fogvatartott külföldiek száma Magyarországon³⁷⁷
saját szerkesztés

Az országos adatok további elemzése arra is rámutat, hogy a külföldiekkel szembeni joghátrány alkalmazások alapja többségében a gazdálkodási szabályok megsértése, a tartózkodás feltételének objektív, vagy a megélhetés szubjektív céljainak biztosítása miatt történt, illetve a szervezett бүнözéssel kapcsolható össze az elkövetett cselekmény. Az értékelés alapján felmerülhet az az értelmezés is, amely szerint a nemzeti adatok és azon belül a külföldiekhez köthető jogsértések eltörpülnek az összes regisztrált normasértéshez képest, valamint a kezelt adatok tanúsága szerint a külföldiek jellemző többsége tranzitál Magyarországon. A végrehajtott kérdőív, valamint interjú-kutatások eredményei szerint viszont a tényleges mellett a

³⁷⁶ Hautzinger Zoltán (2016): Idegen a büntetőjogban. AndAnn kiadó, Pécs, 73-89. o.

³⁷⁷ Fogvatartottak száma és demográfiai adatai. Forrás: <https://bv.gov.hu/hu/bortonstatisztikai-Szemle> (2014 - 2019) (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

megelőzhető, putatív félelmen alapuló jogsértések is negatív hatást gyakorolnak a határterületen élők esetében, valamint elvárják a rendészeti szervek hatékony ellenőrzési tevékenységét, ami a biztonságérzetet szolgálja.

A kutatás ráirányította a figyelmet az érkező külföldiek és a honos társadalom eltérő kultúrájára visszavezethető három-fázisos konfliktusokra. Ezek jellemzően kétoldalúak, amelyekben vagy mindkét fél negatívan áll a másikhoz, vagy az egyik megengedő, a másik elutasító. Az interjúk és kérdőívek értékelési adataiból megállapítható, hogy az államhatárt jogellenesen átlépők a határterületen a helyi lakosságtól segítséget kaptak és azt elfogadták, vagy elutasították, illetve volt, aki segítséget ajánlott a honos társadalom oldaláról és volt, aki nem. A folyamatok az érkező külföldieknek az ország mélységében történt tartózkodása, a befogadó ország területén történő életvitel esetén hasonló tipológiával zajlik. A társadalmi együttélés a liberális elvek mentén zajló támogatástól és integrációt célzó kulturális adaptáción, az akkulturáción az idegenellenesség idősíkjaiban különböző szintjein át a szupremácizmustól változhat pl. a kulturális sokk miatti befogadó társadalom elleni erőszakig, amely jelenségek térben és időben is eszkalálódhatnak.

5.1.3. Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időszávjainak hatása a közegészségügyre

A kutatási tevékenységem eredményeként a kérdőívekre adott válaszok, valamint az interjúkon elhangzottak alapján is arra a következtetésre lehet jutni, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás negatív hatásait megélők részére a fizikai biztonság csökkenése mellett a legnagyobb félelmet az érkező külföldiek által behurcolható betegségek jelentették.

Az emberiséget a történetírások kora óta ismert, olyan halálos betegségek sora éri, ritkítja, mint pl. a himlő különböző típusai. Meglécz Katalin is felhívta a figyelmet, hogy a rüh, a TBC, a kanyaró a világ számos, humán egészségügyileg alacsony védettségű, alacsony mértékű vakcinációs arányú országában napjainkban is akut betegséget, járványokat okozhat, azt a beteg külföldiek a célországokba történő utazásuk során könnyen hordozzák³⁷⁸. Külföldi kutatókkal (pl. Bengtsson, Borg, Rhinard és más, velük hasonlóan gondolkodók) egyetérttek abban, hogy az

³⁷⁸ Meglécz Katalin (2012): A pandémiák története és kialakulásuk okai. Budapest, Hadmérnök (9) 92-98. o.

egészségügyi kockázat olyan, a migrációhoz (is) köthető elem, amelyre nemzeti és szupranacionális szinten megelőző intézkedéseket kell kialakítani, azokat indokolt esetben fogantatosítani³⁷⁹.

A Magyar Tudományos Akadémia egyik kutatócsoportjának 2015. évben kiadott tanulmánya összegző megállapítása szerint Európa fejlett országai kedvelt célpontot jelentenek a Közel-Kelet-, a Nyugat-Balkán-, az Észak- és a Szubszaharai Afrika országaiból induló vándorok számára.³⁸⁰ A megállapításnak a push és pull faktorok feltárásán túl azért van kockázatelemzési jelentősége, mert az európai célországok lakosságára e területek vándorai jelenthetnek járványügyi rizikófaktor hordozást.

Adatelemzések alapján megállapítható, hogy a különböző kiinduló és célországok közti utazási időszakok a 2000. évtől érdemben változtak, azok időtartama jelentősen csökkent az egyre nagyobb, brutálisabb fegyveres konfliktusok, az élénken kommunikált előregedő európai társadalmak gazdasági és demográfiai helyzetét erősíteni szándékozó kormányzati, politikai irányvonalak, illetve az Európai Unió életforma vonzó hatásának egyik következményeként. A migrációt ellenőrző rendészeti szervek által intézkedés alá vont, vagy a felelős hatóságoknál jelentkezett vándorok elmondásai, vizsgálati adatai, az előtalált tárgyi bizonyítékok megerősítik, hogy a migráció alanyai a származási és célország közti távolságok függvényében (jellemzően közlekedési eszközök használata nélkül) több év alatt jutottak el úticéljukhoz. A második ezredfordulót követő időszakra megjelent a fogadó területeken élő személyi kapcsolatoktól, illetve az irreguláris migráció alanyaitól független felgyorsult mozgás, különösen a gépjárművek, a repülőgépek használatával jelentősen csökkenő vándorlási időszak.

A humán pandémia terjedéséhez három alapvető feltétel szükséges. A betegség megjelenését maga a fertőző forrás jelenti. A környezeti tér, az életminőség, az egészségügyi ellátórendszer hiányosságai elősegítik a betegség terjedését. Ahhoz, hogy a betegség a hordozón kívül mást is megbetegítsen, ahhoz az arra fogékony

³⁷⁹ Bengtsson, Louise – Borg, Stefan – Rhinard, Mark (2017): European security and early warning systems: from risks to threats in the European Union's health security sector. European Security, Bremen, 1-21. o.

³⁸⁰ Biedermann Zsuzsánna - Novák Tamás – Szigetvári Tamás –Wagner Péter (2015): Küldő országok és a kiáramlás felgyorsulásának egyes okai. In. szerk.: Csuka Gyöngyi – Török Ádám: Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 36–45. o.

szervezet is szükséges. A migrációban érintettek olyan betegség hordozói is lehetnek, amellyel szemben ők maguk bár védettek, tünetmentesek, de a vándorlás során ennek ellenére megfertőzhetnek olyan személyeket, akik viszont nem védettek és ebből következően már tüneteket is produkálhatnak. Az orvostudomány a betegség fertőző ciklusainak időtartamát feltérképezte, azok közismertek. Ennek ismeretében válik kockázati elemmé az időfaktor. A történelmi korszakokban az emberiség vándorlása hetekig, hónapokig, évekig, évtizedekig, sőt évszázadokig tartott. A jelenkorban, a felgyorsult migráció időszakában ezek a mozgások órákra, napokra rövidültek, így a hordozó (különösen a betegségtudat hiányában) képes arra, hogy a vándorlása útvonalán humán járványt, pandémiát okozzon.

A korai és a XXI. században kialakult migrációs útvonalakon a célország elérésének felgyorsult lehetősége potenciális forrásként teremti meg a járványügyi veszélyhelyzetek, humán pandémiák kialakulásának veszélyét. Az időfaktor csökkenti, illetve a betegségtől függően kizárja annak lehetőségét, hogy a fertőzött szervezet a betegséget leküzdje és inaktív hordozóvá váljon, vagy megromlott egészségügyi állapotával a tranzit ország területén áthaladva ne jusson el a célország területére. Jó gyakorlatként a Rendőrség szervezésében a 2014. évben az ebola járvány ismételt kitörése miatt, a felgyorsult migráció hatásainak potenciális negatív, járványügyi hatásait is figyelembe véve, a felvilágosító képzés kiegészült a speciális információkkal.

A globális nemzetközi humán migráció és a pandémia esetleges kapcsolatának vizsgálata során megkerülhetetlen elem a Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról (MNBS) szóló 1163/2020. sz. Kormányhatározat tartalma. Az MNBS szerint a két jelenség között igazolt kapcsolat van, az rejt magában kockázatot, veszélyt. A kutatás tárgyát képező humán migráció és a járványveszély az EU Tanácsa által elfogadott Európai Biztonsági Stratégiában (EBS) is kezelendő rizikó faktorként azonosított kettő elem.³⁸¹

Az EU a területére rövid időtartamú tartózkodás céljára belépő, nem EU állampolgárokra vonatkozó vízumkövetelményeket és vízummentességeket EK rendeletben szabályozza.³⁸² A vízum iránti kérelem benyújtásának helyeként a

³⁸¹ Európai Unió Tanácsa (2009) Európai Biztonsági Stratégia; Biztonságos Európa egy jobb világban. Bruxelles, Secrétariat général du Conseil, 17-19, 29. o. DOI: 10.2860/15719

³⁸² A külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló, a Tanács 539/2001/EK rendelete (2001. március 15.)

tagállamok elsődlegesen annak területén kívüli vízumkiadó hatóságait, külképviseleteiket jelölték ki. A kérelmezési folyamatot az EU Tanácsa a COMIX 852 számú Schengeni katalógus 9. számú, harmonizált mellékletével és rendelt kiegészítő iratok átadásával indíthatja meg, amelyben az egészségügyi állapotra vonatkozó nyilatkozási és igazolási rendelkezések – hiánypótlásra javasolt korrekció – nem jelennek meg.

A határforgalom ellenőrzése során, a jogszabályi környezet rendelkezéseit tiszteletben tartó, reguláris utazók belépésre jelentkezők az ellenőrző hatóságok szintén a harmonizált jogrendet és gyakorlatot, valamint a deklarált nemzeti jogszabályokat, továbbá az eljáró hatóság kiadmányozásra jogosult vezetőinek intézkedéseit követve látják el feladataikat. A Kódex, valamint a végrehajtási szabályainak egységes gyakorlatát rögzítő Kézikönyv, továbbá a Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló norma³⁸³ kötelező elemként rendelik el mindezek alkalmazását a határforgalom ellenőrzése során.

A Kézikönyv előszavának negyedik bekezdése már említi az egészségügyi ellenőrzések végrehajtási kötelezettségét az eljáró hatóság részére, amelynek 22. pontja ismerteti (a kötelező ajánlás alkalmazási körében) a közegészségügyi veszély fogalmát: „~ bármely olyan betegség, amely az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Szabályzata szerint járvány lehetőségét rejt magában, valamint más fertőző betegségek vagy ragályos parazitás megbetegedések, ha a tagállamok állampolgárajaira vonatkozó védelmi rendelkezések hatálya alá tartoznak.” A második rész, I. szakasz, 1. pontjában sorolt határforgalmi ellenőrzések 1.1.(e) pontjában rögzítettek szerint a belépésre jelentkező harmadik országbeli állampolgár csak akkor léptethető be, ha nem jelent veszélyt a közegészségre. Ilyen korlátozás a minimum-ellenőrzés hatálya alá tartozó külföldiek esetében nincs rendelve. A Határforgalom-ellenőrzési Szabályzat 70. (k) és 137. pontja egyaránt rendelkezik a közegészségügyi ellenőrzési feladatok szabályaira, annak kötelezettségére, ugyanakkor továbbra sincs rendelkezés annak tartalmára, az ellenőrzés végrehajtására kötelezettek előzetes elméleti, gyakorlati felkészítésére, valamint az alkalmazandó járványügyi megelőzési szabályokra, amelyeket Kondás Kornél mutat be tanulmányában.³⁸⁴

³⁸³ Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás

³⁸⁴ Kondás Kornél (2017): A Rendőrség helyi szerveinek feladatköre egészségügyi válsághelyzet esetén. Hadtudományi Szemle. Budapest, Nemzeti Közszolgálati és Könyvkiadó Zrt. 298-319. o.

A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerint „*A beutazásra a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglalt szabályokat is alkalmazni kell.*”³⁸⁵ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény rendelkezései alapján „*A harmadik országbeli állampolgár bármely száznyolcvan napon belül kilencven napot meg nem haladó, tervezett tartózkodás céljából a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglalt feltételek szerint utazhat be Magyarország területére.*”³⁸⁶ A közegészséget veszélyeztető betegségeket, mint korlátozási alapokat miniszteri rendelet tartalmazza, amely társadalmi viták alapját is képezi, ugyanakkor törvényi felhatalmazás alapján felsorolja és nevesíti azokat a betegségeket (tuberkulózis, HIV, luesz, hastífusz és paratífusz baktériumhordozó állapot, hepatitis B.), amelyek potenciális veszélyt jelenthetnek a behurcolásuk esetén a társadalom tagjaira.³⁸⁷

A vonatkozó nemzeti jogszabályok hivatkoznak a kapcsolódó EU normára, a kötelező ajánlásra, de a közegészségügyi ellenőrzési feladatok végrehajtási rendje hiányzik, vagy csak részben van rögzítve, amely csak a jogalkotó ilyen irányú szándékát mutatja. A normatív szabályozás, fenntarthatósági háttér biztosítása nemzeti szinten indokolt, illetve a migráció államhatárok felettsége miatt nemzetközi szinten javasolt. Ezt a normatív szabályozási és anyagi hiányosságok okozta kockázatot érdemben növeli a reguláris keretek között utazók gazdasági potenciáljából eredő, szintén rövid időszak alatt realizálódó migrálás. Ennek következtében az ilyen utazók kontinensnyi távolságokat szelhetnek át akár 24-48 óra alatt is az esetleges fertőző betegség(ek) hordozójaként. Az utazók az eseti, speciálisan el nem rendelt kiegészítő határforgalom ellenőrzési protokollok alkalmazásakor annak maximum néhány perces személyenkénti ellenőrzési időtartama alatt léphetnek át államhatárokat, mozoghatnak tovább, kerülhetnek direkt és/vagy indirekt érintkezésbe más személyekkel.

³⁸⁵ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 3.§ (5)

³⁸⁶ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 6. § (1)

³⁸⁷ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek és a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi tartózkodásával összefüggő közegészséget veszélyeztető betegségekről szóló 32/2007. (VI. 27.) EüM rendelet, 1. sz. melléklet

Az irreguláris migrációt kibocsátó országok egy részében a magyartól és az európaiaktól érdemben eltér, vagy teljesen hiányzik az aktív immunvédelem, amellyel a szervezet immunrendszere képessé válik a védekezésre az elölt, vagy gyengített kórokozóval történő vakcinációval. Ilyenkor a védekezési képesség hosszú idejű, a szervezet emlékszik a kórokozóra. Az aktív immunizálás hatására ugyanazok a folyamatok mennek végbe, mint egy valós fertőzés esetén. Eltérők az egészségügyi problémát jelentő megbetegedésnek, sebesülésnek, fogyatéknak egy adott populációban megfigyelhető gyakoriságára vonatkozó morbiditási tényezői, amelyek következményeként határainkon olyan betegségek jelentek meg, amelyekről azt gondolhattuk korábban, hogy már nem is léteznek, mint például a diftéria, a lepra, a kolera. A különböző fertőző kórokozók az egymástól eredetileg távol élő populációk tagjainál egymástól eltérő, egészen más típusú, különféle betegségeket okozhatnak, így terápiás kezelésük is különböző lehet.³⁸⁸

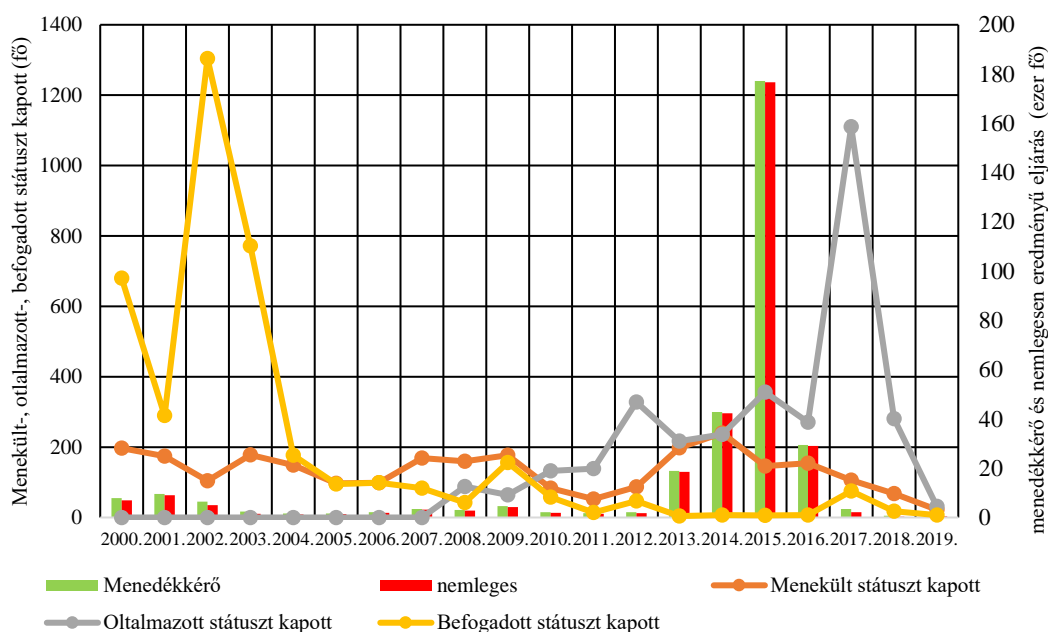
A FRONTEX által kezelt adatok tanúsága szerint Magyarország külső határain a 2019. évben is a nyugat-balkáni területről érkezők jelentették a legnagyobb határrendészeti nyomást. A kibocsátó országokból (például Banglades, Pakisztán, Afganisztán, Irak, Irán, Szíria, Törökország) induló vándorokkal kapcsolatban, a 2019. évben a határrendészeti szervek 15.152 regisztrált személy esetében intézkedtek a schengeni külső határon.³⁸⁹ A nyugat-balkáni irreguláris migrációs főirányban magát afgán állampolgárnak valló személy 5.338, szír 4.643, iraki 1.498 volt. A tőlünk délre elhelyezkedő tranzit országok területén (például Szerbia, Észak-Macedónia, Románia, Bulgária) a vándorok többségükben megkísérelték Magyarország államhatárát irreguláris módszerrel átlépni, és továbbjutni a célországokba (például Németország, Ausztria, Svédország). A koszovói exodus és a 2015. évi tömeges irreguláris határátlépési kísérletekkel szembeni komplex fellépés eredményeként a magyar külső határra nehezedő nyomás ugyan csökkent, de továbbra sem szűnt meg.³⁹⁰ A menekültügyi feladatok kezeléséért felelős hatóság által kezelt adatok tanúsága szerint

³⁸⁸ Lóránth Ida idézetében (2008): Járványt hoz a migráció. Betegségek, amelyekről azt hittük, már nem is léteznek. Budapest, Kórház, (15/6). 11-12. o.

³⁸⁹ A FRONTEX 2020. évi kockázat elemző értékelése. Forrás: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)

³⁹⁰ A Rendőrség által kezelt 2019. évi adatok heti bontásban, az illegális migráció alakulásáról. Forrás: http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2019-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00 (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

a 2000–2019. ciklusban magát afgánnak valló 83.268, szír 78.536, koszovói 56.127, pakisztáni 24.105, iraki 19.342 személy terjesztette elő menekültügyi kérelmét.³⁹¹ A menekült-, oltalmazott-, befogadott státuszt kapottak száma a kérelmezőkéhez képes elenyészőnek értékelhető. Az okok további vizsgálata során – amelyeket a kutatási adataim is alátámasztanak – a kérelmező felé felróható együttműködés hiánya, az eljáró hatóság előtti megjelenés elmulasztása, a menedékjoggal történő visszaélés.

28. számú ábra
A Magyarországra érkezett menedékkérők és nemleges eredményű eljárások (ezer fő) és státuszt kapottak (fő) adatai³⁹² (2000-2019) saját szerkesztés

Az EU (még) 28 tagállamának adatait tekintve, az irreguláris migrációs tendenciák hasonlóak a magyar körülményekhez, de a menekültügyi kérelmezők állampolgársági összetételében változások történtek. A magyar adatokhoz képest a top öt állampolgárság esetében továbbra is átfedés tapasztalható. Az EU-ban a 2019. esztendőben 714.200 menekültügyi védelem iránti kérelmet nyújtottak be, ami az előző évhez képest +13%. A 2015. évi tömeges kérelmező számok óta eltelt években ez az első jelentős növekedés. A tagállamok területén benyújtott kérelmek száma (a reguláris belépést követően előterjesztett kérelmek) ötször több volt a 2019. évben,

³⁹¹ A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint. (2000-) STADAT 1.8 Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wvn002b.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

³⁹² Magyarországra érkezett menedékkérők és a nemzetközi védelemben részesülők száma (2000-2019) STADAT 22.1.1.26. Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0026.html (Letöltés ideje: 2021. 02. 11.)

mint a külső határokon. Az összes kérelem 10%-a ismételt kérelem volt ugyanabban az országban, amely az egyes állampolgárságra vonatkozó kérelmek harmadát teszi ki. 2019-ben az EU teljes elismerési aránya 33%-kal maradt stabil. Az öt legnagyobb számú előterjesztő állampolgárság Magyarországon és a többi EU tagállamban eltér, de egyezik a szír és az afgán. Ezt a körülményt a magyar érintettségi éves adatok szerinti elemzése is megerősíti.³⁹³

A migrációs mintázatok adatainak, valamint a kutatásom interjúiból és kérdőívekre adott válaszok, a migrációs feladatokat ellátó rendészeti szerv által végzett egészségügyi munka³⁹⁴ elemzéséből, értékeléséből származó következtetések alapján megerősítettnek értékelem az időszakos migrációs hatások közegészségügyi hatásgyakorlásának kiemelt jelentőségét. A kutatási eredményeim megerősítették más kutatók korábbi megállapításait is, amelyek szerint a humán migráció magában hordozza a pandémia lehetőségét. A migrációs, az egészségügyi és a matematikai elemzések arra engednek következtetni, hogy a tömeges, a felgyorsult, illetve az ellenőrizetlen migráció egyenként és halmozottan is növelni képesek a negatív hatásokat. Az irreguláris migrációra jellemző, ahhoz kapcsolódó rejtőzködés, az esetleges nemzeti hatósági ellenőrizetlenség miatt (külföldi kutatási eredmények tükrében) érdemi lehet a látencia ezen a területen. Hivatkozva a migrációs túlterhelés negatív hatásaira, annak a hatósági ellenőrzést korlátozó, elkerülő céljára, a migráló tömegben a saját döntésüktől függetlenül is lehetnek jelen olyan külföldiek, akiknek a sérülése, betegsége nem kerül felfedésre, ellátásra az államhatár irreguláris átlépését követően.

Nógrádi György 2016. évben megjelent tanulmánya is felhívja a figyelmet, hogy az irreguláris migrációt kibocsátó országok (mentál)higiénés és az egészségügyi-szociális ellátórendszereinek viszonyai, a vándorlási időszakra, a tömeges mozgásra és tartózkodásra jellemző, valamint a pszichés és fizikális kimerültséggel járó fertőződési veszélyek halmozottan jelennek meg³⁹⁵. Az irreguláris állapot, a hatóság előtt meg nem jelentek látenciája, az undocumented létszám tovább rontja a mutatókat,

³⁹³ Az EUROSTAT által kezelt adatok (2010-) a tagállamokra bontott menekültügyi kérelmezőkről. Forrás:

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asvappctza&lang=en&source=post_page (Letöltés ideje: 2020. 12. 03.)

³⁹⁴ 4.3.1 Az egészségkárosodás megelőzésének, az egészségügyi ellátás rendjének tapasztalatai a túlterheléses migráció időszakában

³⁹⁵ Nógrádi György (2016): Nemzetvédelem szögesdróttal a migrációs válság és magyar vonatkozásai. Felderítő Szemle (XV/1) Budapest, 13-14. o.

hisz a zsúfolt közegben néhány hordozó személy is elégséges lehet egy nagyobb méretű pandémia kialakulásához, amelynek forrását, a „zéró beteget” megállapítani - éppen a rejtőzködés, a mortalitás titka miatt - az illetékes hatóságoknak jelentős időtartam és nehézségek árán lehetséges.

Az EU területére beáramló reguláris és irreguláris migráció társadalmi és gazdasági szükségszerűséggé vált, azonban a folyamat (kockázati elemét jelentő) egészségügyi, járványügyi kérdéseivel az EU a Portugál Elnökség ideje alatt, 2007-ben kezdett érdemben foglalkozni. A probléma-halmaz és kockázati veszélyforrás feltárása után ugyanakkor több, kiemelt fontosságú nemzetközi fórum is napirendjére tűzte a megoldáskeresést³⁹⁶.

Az Egészségügyi Világszervezet Európai Regionális Irodája (EU-WHO) 2010. évben végrehajtott vizsgálatának összegzése szerint a 27 tagállamból 11 alakított ki a kapcsolódó jogi szabályozó környezetben túl a jelentkező feladatokat érdemben kezelő politikai eszköztárat a harmadik országok állampolgárainak jobb, hozzáférhetőbb egészségügyi ellátása céljából³⁹⁷. Megállapítható, hogy az egyes országok politikai intézkedései érdemben jelenítik meg saját, valós migrációs érintettségüket, valamint azt a tényt, hogy a bevándorlás többgenerációs, tradicionális jelleget mutat-e, vagy éppen új, nagy hullámokban érinti.

Az EU Alapjogi Ügynöksége a 2016. évben a menekülők és családtagjaik, valamint azok jogaival foglalkozó szervezetként kiemelte, hogy a vándorok között megjelent sérülékeny (beteg) személyek egyre nagyobb száma miatt, a korábbiaknál nagyobb figyelmet kell fordítani a jelenségre. A migrációval foglalkozó sérülékenységi tanulmányok (pl. Burns, Emerson, Goodley, Pace és más kutatók) kiemelten kezelik és fogalmaznak meg ajánlásokat a kategóriába sorolható személyek vonatkozásában mind a helyben jelentkező feladatok, mind a jogalkotási feladatok nemzeti és szupranacionális szintjeire.³⁹⁸

Az márt fel- és elismert tény, hogy a migráció a bizonyos törvényszerűségeket mentén zajló folyamatok összességéként jellemezhető. A migrálók adott időszakban,

³⁹⁶ Szilárd István - Baráth Árpád (2011): Migráció és egészségügyi biztonság: új foglalkozás-egészségügyi kihívások. In. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” c. tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI., Pécs, 269-279. o.

³⁹⁷ Gazard, Billy – Frissa, Souci – Nellums, Laura – Hotopf, Matthew - Hatch, Stephani L. (2015): Challenges in researching migration status, health and health service use: an intersectional analysis of a South London community. *Ethnicity & Health*, London, 564-593. o.

³⁹⁸ Burns, Nicola (2017): The human right to health: exploring disability, migration and health. *Disability & Society*, London, 1463-1484. o.

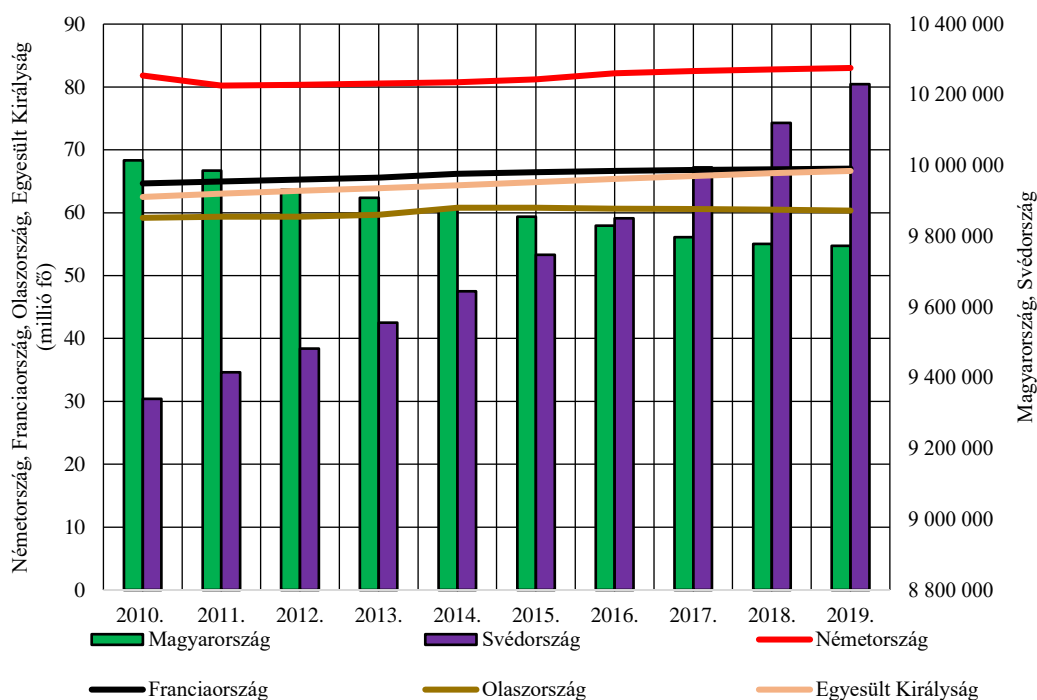
behatárolható térben mozogva, egymással és más személyekkel (ellenőrző hatóság, helyi lakosság, szolgáltató szervezetek tagjai) kerülnek rövidebb, hosszabb ideig direkt, illetve indirekt kapcsolatba. Ezek a kontaktusok az esetlegesen jelen lévő betegségek vonatkozásában reális veszélyt jelenthetnek mindkét fél esetében, mivel a tranzit- és a fogadó állam valamely tagja éppúgy okozhat fertőzést a határátlépőnek, mint viszont, illetve akár a vándorlás, akár a hatósági eljárási időszaka, vagy egyéb várakozások tartama alatt a már fertőzött migráció alanyai átfertőzhetik egymást, mint ahogyan a velük kapcsolatba kerülők is. Ezek az elsődleges, direkt kontaktusok jelenthetik a migráció közegészségügyi, járványügyi primer idősavú hatását.

Másodlagos, szekunder idősavba sorolható közegészségügyi, járványügyi kockázatként fogalmazható meg az a jelenség, amely a migráció alanyainak vándorlási idején túlnyúló betegségek tüneteinek megjelenésén, a betegség hordozási időszakán túl jelenik meg. Ez a kockázati, konkrét veszélyt hordozó körülmény a 2000. évet követő időszakra felgyorsult migrációs folyamatok miatt jelentkezhet, amikor néhány napos, hetes, tünetmentes lappangási időszakú, de már adott betegség hordozójaként az utazó egészséges személyi környezettel került direkt kontaktusba, a fertőzés átadásának potenciális körülményei fennállnak és az be is következik. Ezekben az esetekben a migráló (ha kapcsolatba került és kapcsolatban is maradt az adott állam megfelelő hatóságaival), akkor forrásként behatárolható, valamint a személyi kapcsolati vonalakon keresztül a fertőzési lánc feltárható, kezelhető. Különösen magas kockázatú közegészségügyi, járványügyi veszélynek értékelhető az irreguláris migrációhoz köthető, annak is a látens folyamataiban érintett személyi kör vándorlása, az okmány-, személyazonosság nélküliek új életének helyszíne elfoglalása esetén a hatóságok ismeretén, ellátási és kezelési lehetőségein kívül lévők által történő betegségek behurcolása, a saját diaszpórájuk és a fogadó állam tagjai közti betegségek átadásának potenciális veszélye.³⁹⁹

A fejlett európai társadalmakat az elmúlt esztendőkből elért, tömeges, felgyorsult migráció egyik, még csak prognosztizálható, tercier közegészségügyi, járványügyi hatása szintén a vándorlási folyamat idősíkjának radikális csökkenésére, a kontinenseken és éghajlati zónákon, geológiai magassági szinteken néhány napra, hétre, hónapra lerövidült vándorlási időszakhoz köthető. Ezek a körülmények

³⁹⁹ Elisabetta De Vito - Waure de Chiara (2016): Are undocumented migrants' entitlements and barriers to healthcare a public health challenge for the European Union? *Public Health Reviews*, New York 2-6. o.

minimálisra csökkentik, illetve kizárják annak a lehetőségét, hogy a migráló szervezete a környezeti hatások gyors változására reagálva képes legyen alkalmazkodni szervezeti és genetikai szinten is a megváltozott környezeti viszonyokhoz. Amennyiben a fogadó ország területére kerülve, a korábbi 2-5 vándorlási évet maga mögött tudva nem tudja a migráló szervezete kezelni a megváltozott klimatikus és geográfiai, környezeti hatásokat, úgy a szervezetében olyan típusú már ismert, vagy atípusos, az orvostudomány által nem, vagy kevésbé ismert betegségek jelenhetnek meg. Ezek kezelése, a lakosságvédelmi megelőző tevékenység alkalmazásának hiánya súlyos kockázati tényezőként valósulhat meg, felvetve egyúttal az érintettek leszármazottjai esetében a genetikai korrekciók kialakulásának lehetőségét is.

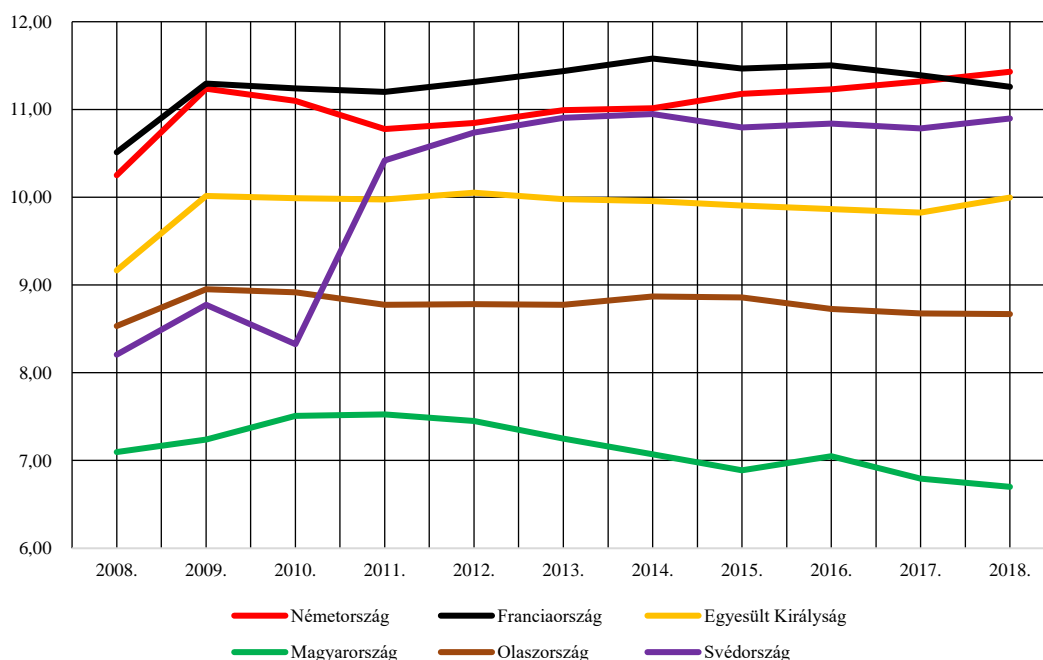
29. számú ábra
Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országának és Magyarország lakosságszáma (2010-2019)⁴⁰⁰ - saját szerkesztés

Az EU tagállamainak demográfiai adatait vizsgálva megállapítható, hogy a vizsgált időszakban a legtöbb menekültügyi kérelmet befogadó országok közül Németország, Franciaország, az Egyesült Királyság és Olaszország lakosságának

⁴⁰⁰ Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/DEMO_PJAN/default/table (Letöltés ideje: 2020. 08. 12.)

száma nem mutat érdemi változást. Magyarország lakosságszáma csökkenést, Svédország lakosságszáma ugyanakkor növekményt mutat.

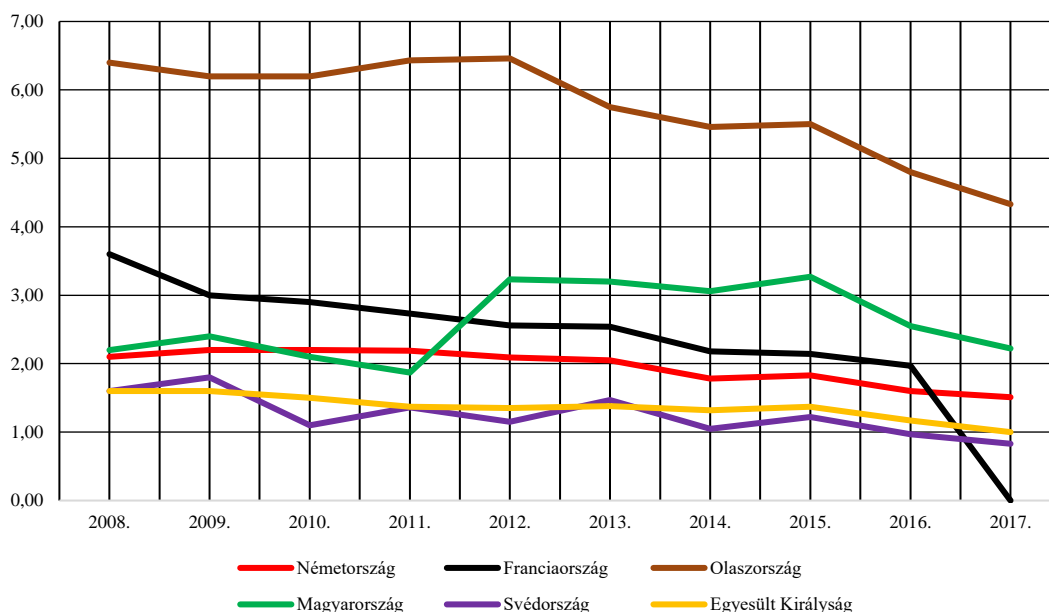
A kutatás során vizsgált 5+1 ország nemzeti össztermékének egészségügyre fordított %-s költségeinek vizsgálata során az állapítható meg, hogy a schengeni zóna 2008. évi bővítését követően, azt jelentősen növelték a vizsgált nemzetek. A 2009. évtől Olaszország és az Egyesült Királyság esetében minimális ingadozások, valamint az Egyesült Királyság esetében a 2017. évtől megnövelt felhasználás tapasztalható. Németország és Franciaország esetében a 2011. évtől az egészségügyi költségek GDP aránya növekedést mutat. Svédország esetében a 2010-2011. év egy kiugró növekményt, illetve azt követő időszakban folyamatosan növekvő felhasználást mutat a GDP egészségügyi területének adatállománya. A vizsgált hat ország esetében a WHO által fertőző betegségnek minősített és az EUROSTAT által kezelt adatok szerint a HIV+TBC+Hepatitis mortalitása Magyarországon a 2011-2016. időszakban emelkedett, majd csökkenni kezdett. A másik 5 országban változó adatokkal, de csökkenő trendet mutat a tábla.

30. számú ábra

Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országának és Magyarország GDP mutatójának egészségügyre fordított %-s aránya (2008-2018)⁴⁰¹ - saját szerkesztés

⁴⁰¹ Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.CHEX.GD.ZS> (Letöltés ideje: 2021. 01. 23.)

31. számú ábra

Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országában és Magyarországon 100 ezer főre jutó HIV, TBC, Hepatitis mortalitási mutatók (2008-2017)⁴⁰² - saját szerkesztés (2021. 01. 23.)

A kutatás tipológiai keretalkotása, a járványveszély hármas hatásidőszakára szintén helytállóan értékelhető. A humán vándorlásban vizsgált országok demográfiai adataiban és a GDP egészségügyi ráfordításának nagysága között nem értékelhető szinkronitás, abban olyan implicit elem gyakorolhat hatást, mint pl. a migráció regisztrált és regisztrálatlan alanyai egészségügyi ellátásának indokoltsága. A vizsgált mortalitási adatok alapján, a betegségek jellemzően évekre elnyúló időtartama és a mortalitás dokumentált alanyai miatt megalapozottan feltételezhető, hogy ők – szignifikáns arányban – nem a vándorok közül kerültek ki. A származási helyre, rasszra jellemző behurcolt betegségek átadása az undocumented vándorok, a kontakt társak, a helyi lakosság között megalapozottan feltételezhető, amit súlyosíthat a szabad mozgás lehetősége az övezeten belül. Ezek a körülmények érdemi, negatív hatást, valós kockázatot jelenthetnek a járványügy területén.

A kutatási adatok és más kiegészítő információk értékeléséből levont következtetések alapján megalapozottnak minősíthető az a hipotézis, hogy a humán migráció és a járványveszély között valós kapcsolat van.

⁴⁰² Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_03_41/default/table (Letöltés ideje: 2021. 01. 10.)

5.2. A fejezetrész összefoglalása, következtetések

A humán migráció ellenőrzésének egyik kritikus eleme az államhatárt átlépni szándékozó, vagy azon átlépett külföldiek esetében a rendészeti szerv részéről az intézkedés alá vont személy azonosítása. Ez a rendészeti ellenőrzés a regulárisan átlépésre jelentkező személyforgalomban alapvetően feltételezi azt, hogy az ellenőrzött átadja a személyazonosságának igazolására szóló érvényes, hiteles közokiratot. Az ilyen típusú ellenőrzéseket a határrendészeti szolgálat 30-60 másodperc alatt végrehajtja, kétség esetén a vonatkozó jogi szabályok szerint szabályozott időszak áll rendelkezésére, hogy döntés szülessen az ellenőrzés alatt álló személyre vonatkozóan.

Az irregulárisan érkező külföldiek a kutatási adatok szerint is alátámasztottan, jellemzően nem rendelkeznek (vagy eltitkolják azt) érvényes, hiteles személyazonosító okmánnyal, így az eljáró rendészeti szerv a szóbeli nyilatkozatok alapján folytatja le az eljárását. (13. számú melléklet) Ameddig a határforgalomban összességében és adott határátkelőhelyen, adott időszakban csak eseti jelenségként és minimális esetszámmal igazolja vissza az ORFK által kezelt adatállomány, addig a zöldhatáron ez folyamatosan jelen lévő migrációs mintaelem, értsd: jellemzően azonos időszakban, azonos területen, több személy nem tudja, vagy nem akarja személyazonosságát igazolni.

Ez a fajta hiátus egyértelmű biztonsági kockázatot jelent az intézkedő rendőr, az eljáró szervezet, a határterületi lakosság, az érintett társadalom felé, hiszen nem állapítható meg és így nem ellenőrizhető kétséget kizáróan a külföldi személyazonossága. Ennek hiányában pedig nem lehet biztonsággal megállapítani, hogy veszélyt jelenthet-e. A nem megszokott nagyságrendű intézkedés alá vont külföldiek száma veszélyezteti a szervezet jogszerű, szakszerű intézkedését is, ami felveti az objektív túlterhelés problematikáját, annak megoldási ajánlásával. A külföldiek esetén a migrációs folyamatokban azonosítható új tipológiai elem a személyazonosítás objektív oldalának hiátusa, ami miatt továbbra is csak a nyilatkozási adatok kezelhetők a külföldi esetében. Nemzetközi szervezetek ajánlásai, nemzeti és tagállami együttműködési szinten vannak megoldási törekvések, de a 2015. évi, Magyarországot is érintett tömeges bevándorlási hullám, valamint a Föld más területein a XXI. században is folyamatban lévő események rávilágítottak a megoldások hiányosságaira.

A kutatási eredmények alapján megállapítást nyert, hogy az irreguláris migráció negatív hatásai között a társadalmat képviselő kutatási alanyok szerint a legsúlyosabb a külföldiek által elkövetett bűncselekményektől, a velük összefüggő társadalmi békétlenségtől és a származási országukból, vagy vándorlásuk során szerzett betegségek behurcolásától, a globális humán pandémiától félnek leginkább. A félelem növelését erősítő körülmények között szerepelnek a nemzeti jog szabályozásának hiányosságai a migráció alanyainak (regulárisan és irregulárisan érkezett külföldiek) közegészségügyi ellátási rendjének területén.

A forráskutatásból, interjúkból, és adatelemzésekből származó információkra épülő következtetés alapján az ellenőrizetlen migráció külföldi alanyai esetében az azonosított kockázati elemek jellemzően három idősíkból jelennek meg. Ezek az időszakok a rendészeti szervek által azonosíthatóak, így azok a megelőző komplex határrendészeti modell követésével megelőzhetőek, bekövetkezés esetén a következmények csökkenthetőek.

5.3. Az irreguláris bevándorlással túlterhelt egyes rendészeti szervek által az eljárások alanyai részére biztosított alapvető jogok kutatásáról

Az empirikus adatgyűjtés, a forráskutatás, az adatelemzések és egyéb kutatási elemek részeredményeinek ismeretében felmerült annak az igénye, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás kezelésében elsődlegesen érintett migrációval összefüggő rendészeti hatósági tevékenységre, a rendészeti szerv működésének objektív elemeire gyakorolt túlterhelési hatások szakmai sávok (pl. rendőri intézkedés, elhelyezés és ellátás, sérülékenyek esetében alkalmazott protokoll) szerint is vizsgálat tárgyát képezzék. Ezeket a kutatási részeket adatkérések alapján és a tematikus adatbázisok által biztosított elemzésekkel, valamint hiteles, primer információforrásként szolgáló iratokból feltárt megállapításokkal hajtottam végre.

Adatkéréssel fordultam a vándorok, valamint a rendészeti szervek egészségügyi ellátásáért és biztosításáért felelős, illetve azt támogató hazai és nemzetközi szervezetek felé. A jogellenes határátlépés miatt fogvatartott külföldiek elhelyezésének, ellátásának, a rendészeti intézkedések jogszerűségének, szakszerűségének kutatási támogatására adatkéréssel fordultam a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészségi, valamint a külföldiek jogainak védelmét ellátó nem állami szervezetek felé.

5.3.1. A migráció alanyainak (mint az irregulárisan érkezett külföldiek) fogvatartási körülményeinek kutatási megállapításai

A Menedék Migránsokat Segítő Egyesület az UNHCR támogatásával 2015. szeptember 1-jén mobil csoportot állított fel azzal a céllal, hogy segítséget nyújtson a szerb-magyar határszakaszon tömegesen várakozó külföldiek részére. A projekt 2016. január 31-én zárult, amelynek időtartama alatt – nyilatkozat szerint – 14.000 fő részére nyújtottak szóbeli és természetbeni segítséget, és annak során kiemelten kezelték az általuk sérülékeny csoportba sorolt személyeket. Tevékenységüket a szerb-magyar határ mentén felállított tranzitónák monitorozásával, illetve a horvát-magyar határszakaszon átutazó vándorok részére nyújtott segítséggel látták el. 2015. október 15. után folytatták a monitoring tevékenységet a tranzitónák és Tompa, Röske, Beremend, Barcs, Zákány, Letenye és Lenti területén lévő határátkelőhelyeknél. December 1-től belépési lehetőséget kaptak Martonvásáron, Vácott és Nagyfán olyan objektumokba, ahol kiutasításra váró külföldieket helyeztek el. Itt pszicho-szociális segítséget nyújtottak, közösségi foglalkozásokat szerveztek, jogi tájékoztatást és tanácsadást biztosítottak a külföldieknek. Az Egyesület szabadidős programokat szervezett a Hódmezővásárhelyi Gyermekotthonban elhelyezett, kísérő nélküli külföldi kiskorúak részére.⁴⁰³

Az Amnesty International által továbbított tájékoztatás szerint a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában nem végzett a Rendőrség migrációkezelési feladatellátásának helyszínein vizsgálatokat. Ugyanakkor e szervezet foglalkozott azzal, hogy Magyarország hogyan biztosítja a menekültek számára a nemzetközi emberi jogi egyezményben lefektetett emberi alapjogokat. Ennek keretében készítették el a „Fenced Out” címet viselő, 2015. szeptemberi időszakban gyűjtött adatokra épült kutatási beszámolót. Ebben leírták, hogy milyen kapcsolatfelvételek milyen eredményekkel történtek az érintett szervekkel, valamint megfogalmazták az Amnesty International ajánlásait is az általuk problémásnak értékelt tárgykörökben.⁴⁰⁴

⁴⁰³ Menedék Migránsokat Segítő Egyesület 2015. évi támogató tevékenysége. Forrás: <https://menedek.hu/projektek/gyors-reagulasu-pszicho-szocialis-segitsegnyujtas-kulfoldiek-szamar> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)

⁴⁰⁴ Elkerítve. Magyarország jogsértései a menekültekkel és migránsokkal szemben. (2015) Forrás: <https://www.amnesty.org/download/documents/eur2726142015hungarian.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

A Migration Aid szervezet - a kutatásom részeként továbbított megkeresésre adott tájékoztatása szerint - a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában kizárólag humanitárius segítségnyújtás céljával voltak jelen azokon a határterületi településeken, amelyeket a migrációs válság érintett: 2015. szeptember közepéig Röszkén, majd az azt követő 1 hónapban Beremenden, Zákányban, Szentgotthárdon és Hegyeshalmon. A Rendőrséggel kizárólag lokális és informális kapcsolatban álltak (pl. mikor és hogyan lehet adományt osztani). Ezen túlmutató kapcsolatuk a rendőri szervekkel csak később, a 2017. évben lett, amikor szintén humanitárius segítségnyújtás céljából voltak jelen a röszei és tompai tranzitónákban. Ebben az időszakban szereztek saját tapasztalatokat azokról a – tájékoztatóban nem leírt - rendőri túlkapasokról is, amelyek az irreguláris határátlépőket érintették és jelezték is az illetékes hatóságok felé. A kapott válasz szerint ismétlődő tapasztalataik voltak a következők: a határ mentén szolgálatot teljesítő rendőri állomány felkészületlensége egy ilyen helyzetre, a vonatkozó jogszabályok hiányos ismerete, félreértelmezése, a napi parancsok inkoherenciája *„annak függvényében, épp’ ki volt az ügyeletes tiszt, vagy melyik megyében jártak”*.

A Heinrich-Böll-Stiftung és a Political Capital a 2017. évben megjelent *„Menekültügy és migráció Magyarországon”* című tanulmányában értékelte a 2015. évi tömeges bevándorlás következtében kialakult helyzetet. A tanulmány előzménykutatásokra, adatelemzésekre és egyéb forráskutatási eredményekre hivatkozik, azokat elemzi és értékeli, majd következtetéseket von le azokból. A szervezet elismeri, hogy *„Magyarország soha korábban nem tapasztalt menekültáradattal találta szembe magát 2015-ben”*. Több autentikus statisztikai forrásadat elemzése objektívnek értékelhető, ugyanakkor pl. a menedékjoggal történő visszaélés a tanulmány szerint *„a menedékkérők Magyarországon kizárólag formai okok nyújtottak be menedékkérelmet”*. A megállapítás szintén rámutat a menedékjoggal történő tudatos visszaélés szándékára, hiszen ténylegesen nem Magyarország volt az utazási, az integrációs cél. A magyar kormányt és a jogalkotói tevékenységet a biztonságiasítás, a kriminalizálás, az idegenellenesség, illetve a társadalom befogadó hajlandóságának csökkentését a kormányzati kezeléssel a média által generált hisztériakeltés jellemzi a tanulmány szerint.⁴⁰⁵

⁴⁰⁵ Juhász Attila – Molnár Csaba – Zgut Edit (2017): Menekültügy és migráció Magyarországon. Heinrich-Böll-Stiftung e.V. (prágai iroda), Political Capital

A Human Rights Watch honlapján 2015. december 9-én jelent meg az értékelés, amely szerint „Magyarország új határrendészeti intézkedéseire hivatkozva kiszolgáltatott menedékkérőket és migránsokat tart fogva heteken át, nemegyszer rossz körülmények között. 2015 októberében a Human Rights Watch Magyarország különböző településein öt idegenrendészeti központba és két nyitott befogadóközpontba nyert bebocsátást, ahol képviselői 81 menedékkérővel és migránssal beszélgettek el.”⁴⁰⁶

A közölt leírásban szerepel, hogy a felelős hatóságok támogató engedélyével, a tömeges bevándorlási időszakot követően készítettek személyes interjúkat olyan külföldiekkel, akik különböző objektumokban, különböző jogcímek miatt álltak a nemzeti hatóság eljárása alatt. Az interjúalanyok által közölt egyéni információkat részletesen kommunikálta, azok helytállósági kontrolljára kapott nemzeti hatósági válaszokat összefoglalóan közölte a szervezet. Általánosított problémaként vetették fel a különböző jogcímek alatt történő, vitatott indokoltságú, hosszú időtartamú fogvatartásokat^{407;408}, az elhelyezési és ellátási körülményeket, valamint a sérülékeny⁴⁰⁹ csoportba tartozók speciális igényeinek és a tájékoztatások hiányosságait, továbbá az életkor meghatározással kapcsolatos tapasztalatokat.

A Magyar Helsinki Bizottság hivatkozott mellékletek csatolásával az alábbiakról tájékoztatott a megkeresésekre: a Rendőrség által fenntartott intézményeket minden esetben egyrészt az ORFK és a MHB között kötött kétoldali megállapodás, másrészt a Magyar Köztársaság Határőrsége, az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosságának Regionális Képviselője és a Magyar Helsinki Bizottság között 2006. december 28-án létrejött Háromoldalú Együttműködési Megállapodás alapján látogatták meg. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) által fenntartott tranzitónák és a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Központ látogatása a BÁH-hal fennálló együttműködési megállapodás alapján történt, nem ad hoc módon.

⁴⁰⁶ Magyarország fogvatartja a menedékkérőket. Forrás: <https://www.hrw.org/hu/news/2015/12/09/284331> (Letöltés időpontja: 2020.03. 21.)

⁴⁰⁷ Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 5. Cikk Szabadsághoz és biztonsághoz való jog

⁴⁰⁸ A Magyar Köztársaság Alkotmánya (1989) 8.§ 55.§ Forrás: <https://www.alkotmanybirosag.hu/alkotmany-1989> (Letöltés ideje: 2020.11. 22.)

⁴⁰⁹ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2012/29/EU IRÁNYELVE (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

A látogatásokról az együttműködési megállapodásokban lefektetett szabályok értelmében jelentéseket írtak, amelyeket megküldtek a Rendőrségnek és a BÁH-nak. Ezeket, valamint a Rendőrség és a BÁH válaszait egyszerre hozta a szervezet nyilvánosságra. A látogatások során tapasztalt jó gyakorlatokat és a hiányosságoknak értékelt megállapításaikra reagáló ajánlásokat a közölt jelentések egyben tartalmazták.

A kutatás tárgyát képező 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában tényfeltáró látogatásokat hajtottak végre a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Állomáson⁴¹⁰, a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen⁴¹¹, a Kiskunhalasi Idegenrendészeti Őrzött Szálláson⁴¹², majd újól a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen és a már működő Röszei „hangár” -ban⁴¹³, később a Röszei tranzitónában⁴¹⁴.

Az Együttműködési Megállapodás felmondását⁴¹⁵ követően a szervezet nem rendelkezik saját maga (megbízott képviselője) által tapasztalt információkkal a Rendőrség által fenntartott intézmények állapotával, az ott zajló eljárásokkal kapcsolatban. A 2017. év nyaratól kezdve interjúkat kezdtek készíteni menedékkérőkkel és elismert menekültekkel, oltalmazottakkal, továbbá a szabadon, online közösségi felületen elérhető információkra alapozva írtak jelentést egy-egy témában.

A Cordelia Alapítvány - együttműködve a Magyar Helsinki Bizottsággal és kettő bolgár civil szervezettel - a „STRENGHT” projekt keretében 2014. júliustól 2016. januárjáig végzett monitorozó látogatásokat és fogalmazott meg ajánlásokat magyarországi rendészeti objektumokban. A vizsgálati helyszíneken olyan külföldiek

⁴¹⁰ MHB jelentés a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Állomáson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-nagyfai-ideiglenes-befogado-allomason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

⁴¹¹ MHB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

⁴¹² MHB jelentés a Kiskunhalasi Őrzött Szálláson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-kiskunhalasi-orzott-szallason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

⁴¹³ MHB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen és a Röszei Hangárban tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen-es-a-roszkei-hangarban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

⁴¹⁴ MHB jelentés a Röszei Tranzitónában tett látogatásról. (2015). Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-roszkei-tranzitonaban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

⁴¹⁵ Az ORFK a döntése indoklásában arra hivatkozott, hogy az Együttműködési Megállapodás megkötése óta az abban hivatkozott jogszabályok hatályukat veszítették, azokat érdemben eltérő tartalmú normatív szabályozás váltotta fel, így a Megállapodás egyes részei nem állnak összhangban az abban leírtakkal. Az együttműködés időszakában a korábbi szerződő partner Határőrség integrálódott a Rendőrségbe, illetve annak vállalt kötelezettségeinek egy része átkerült a BM BÁH feladatkörébe. A Megállapodás felmondása annak VII. fejt. 5. pontjában leírtakra figyelemmel történt.

elhelyezése, fogvatartása valósult meg, akik meg nem engedett módon léptek be Magyarország államhatárán. A kutatás módszertana szakmai elveken nyugvó és interdiszciplináris alapokra épített, alaposan kidolgozott volt, azt a felkeresett rendészeti intézmények vezetőinek előzetesen továbbították, és a tapasztalati megállapításaikat egyeztették ugyanezzel a személyi körrel.

A menekültügyi őrizet körülményeinek vizsgálata során - álláspontjuk szerint, figyelmen kívül hagyva a nemzeti jogszabályi rendelkezéseket - a kísérő nélküli kiskorú menedékkérőket nem lehetne fogvatartani. A sérülékeny kategória esetében hiányoznak a törvényi szabályozások az életkor meghatározásának rendjére, továbbá hiányosnak értékelik a csoportba tartozókkal foglalkozók humánus intézkedési kultúrára történő felkészítését. Az értékelés felhívja a figyelmet arra az általánosan elfogadott kutatási megállapításra (pl. Sinnerbrink, Silove, Field, Steel, Manicavasagar), hogy maga a (kényszer) migráció, a menekülés már önmagában jelentős mentális stresszt okoz, így az azt követő hatósági fogvatartás által kiváltott posztmigrációs stressz-faktorok tovább erősítik a negatív előzményeket⁴¹⁶, így a jogintézmény csak indokolt esetben, a legrövidebb időtartamig alkalmazandó amely ajánlás összhangban van a nemzeti jogrendben szabályozottakkal.

Az összegző megállapításokban nem történik utalás súlyos, jogsértőnek értékelt tapasztalatokra, ugyanakkor a civil szervezet kutatócsoportja ajánlásokat fogalmaz meg az alkalmazott legjobb gyakorlatokra, a sérülékeny, a kínzásáldozat-csoportokkal történő bánásmódra, valamint a normatív eljárási rend korrekciójára, az alábbiak szerint.

„Hiányzik a kínzásáldozat, vagy más sérülékeny menedékkérők korai beazonosítását biztosító szakmai protokoll vagy más mechanizmus. Emiatt a traumatizált menedékkérők gyakran kerülnek menekültügyi őrizetbe, a jogszabályokban foglalt egyes garanciális rendelkezések pedig – a „kedvezményezett” beazonosításának hiánya miatt – hatástalanok maradnak. A megállapítások szerint az őrizetben levő kínzástúlélő és traumatizált menedékkérők számára nem biztosított a különleges helyzetüket figyelembe vevő stílusú, érthető információ, valamint a kommunikációhoz elengedhetetlen tolmácsolás számos

⁴¹⁶ Sinnerbrink, Ingrid - Silove, Derrick - Field, Annette - Steel, Zachary – Manicavasagar, Vijaya (2017): Compounding of Premigration Trauma and Postmigration Stress in Asylum Seekers. <https://doi.org/10.1080/00223989709603533>
463-470. o.

*kulcsfontosságú helyzetben (mint például az orvosi vizsgálat). Kapcsolattartásukat a külvilággal, illetve az őrzött központokon belüli szabad mozgásukat gyakran szükségtelenül korlátozzák. Az uniós jog alapján kötelezően biztosítandó speciális orvosi, pszichológiai és pszicho-szociális ellátás nem elérhető a kínzásáldozat menedékkérők számára.*⁴¹⁷

Az AIDA projektet az Európai Menekültek és Száműzöttek Tanácsa (European Council on Refugees and Exiles – ECRE), a Forum Réfugiés-Cosi, az Ír Menekültügyi Tanács és a Magyar Helsinki Bizottság közösen koordinálja. Céljuk, hogy naprakész információkat nyújtsanak a menedéjogi gyakorlatokról az EU 16 tagállamából és kettő EU-n kívüli országból. Az információk az erre a célra létrehozott weboldalon hozzáférhetők. A projekt célja, hogy elősegítse az EU menekültügyi jogszabályainak végrehajtását és átültetését, összhangban a menekültekkel és az emberi jogokkal kapcsolatos nemzetközi jogszabályokkal és a legjobb gyakorlatokkal. Magyarországi tapasztalatait a projektcsoport 2015 novemberében tette közzé.

Normatív, szakmai és autentikus statisztikai adatok összegzett értékelésével a projekt bemutatja – a Magyarországon a 2015. évben érintett tömeges bevándorlás kezelése terén alkalmazott – a jogalkotói, a kormányzati, a szakmai szervezetek munkáját, amely elemzés és értékelés során figyelembe vette a nem megszokott migrációs minta negatív (pl. jogalkotói következményeit, úgymint a bírált felelősségi eljárási rend, a biztonságos harmadik országok sorolása, hosszadalmasnak értékelt eljárási határidők) hatásait is.

A szervezet az értékelésében részleteiben vizsgálta a menekültügyi kérelmezők esetén a személyre szabott garanciális feltételeket, amelyek esetében több észrevételt tettek, ajánlást fogalmaztak meg (pl. a biztonságos harmadik országok problematikája⁴¹⁸, a folyamatos tájékoztatás hiánya, az egészségügyi és pszicho-szociális támogató rendszer színvonala, az életkor és a személyazonosság meghatározásának nehézségei, a fogvatartottak és kérelmezők nemzeti szintű anyagi támogatásának kifogásolt kerete, a szabad mozgás, a képzési és szabadidős tevékenységek biztosításának fejlesztési lehetőségei).⁴¹⁹

⁴¹⁷ A kínzástól az őrizetig. Kínzástúlélők és traumatizált menedékkérők fogvatartása Magyarországon és Bulgáriában. (2016) Cordelia Alapítvány, Magyar Helsinki Bizottság, FAR, ACET. Forrás: https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/A-k%C3%ADnz%C3%A1st%C3%B3l-az-%C5%91rizetig_magyar_web.pdf

⁴¹⁸ A nemzeti szinten biztonságosnak nyilvánított származási országok és biztonságos harmadik országok meghatározásáról szóló 191/2015. (VII. 21.) Korm. rendelet

⁴¹⁹ AIDA projekt értékelő jelentése Magyarországról. (2015) Forrás:

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság - menekültekkel foglalkozó civil szervezetektől származó információk alapján - készített tényfeltáró jelentést a magyarországi látogatásának megállapításairól.⁴²⁰ Megállapította, hogy a magyar és nemzetközi NGO szervezetek intenzív szerepet vállaltak a menekültügyi válság tetőzésének időszakában. Megállapítása szerint a magyar kormány a kialakult helyzetet rendészeti feladatként és nem menekültválságként kezelte. Az NGO szervezetekkel a kormányzati és a rendészeti szervek részéről történt kapcsolattartást a példás együttműködéstől az elutasításig, széles skálán értékelte. A konzultációban megkeresett civil szervezetek a Rendőrség munkáját (egyetlen eset kivételével) professzionálisnak és elismerésre méltónak minősítették.

A kínzás és embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott Európai Bizottság (CPT) 2015. október 21-27. közötti időszakban hajtott végre Magyarországon látogatást, és az arról 2016 novemberében kelt jelentését továbbította a magyar kormánynak.⁴²¹ A Bizottság a jelentésében, az általa nem elfogadhatónak minősített megállapításai vonatkozásában a nemzeti kormánytól visszacsatoló észrevételeket kért. Problémásnak értékelte a fogvatartottakkal történt bánásmódot, azok elhelyezési körülményeit (pl. klimatizáció, szellőzés, pihentetési tárgyak), az éjszakai őrizet ideje alatt a mozgástér hiányát, a kifogásolt tisztálkodó helyiségeket és higiénés körülményeket, az elkülönített zuhanyozás hiányosságát, valamint az elhelyezési körletekben az elvárt bútorzati elemek hiányát. Kérdéssel fordultak a menekültügyi őrizet alatt állók egészségügyi ellátási körülményeinek, valamint az ügyfelek részére biztosítandó eljárási garanciáknak a rendjéről. A Bizottság az általa hiányosságként, illetve problémaként jelzett felvetéseire ajánlásokat is megfogalmazott.

A CPT felhívásának eleget téve, Magyarország felelős hatóságai reagálva a kapott jelentésben leírtakra – megfogalmazták és megküldték az észrevételeiket. Több helyen pontosítást kértek, téves normatív szabályozásra hívták fel a figyelmet. A Bizottság által tett megállapítások vizsgálata során alapvető eltérés a felvetések megítélésében, hogy a testület a huzamos időtartamú, szabadságvesztés letöltésére

<https://www.refworld.org/pdfid/56652db64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)

⁴²⁰ Az EGSZB tényfeltáró látogatásai: a menekültek helyzete, ahogyan azt a civil szervezetek látják. https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/hungary_migration-mission-report_hu.pdf (Letöltés ideje: 2020. 04. 12.)

⁴²¹ Jelentés a magyar kormány számára a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d23> (Letöltés ideje: 2020. 02. 13.)

alkalmas objektumokkal vont párhuzamot az ideiglenes, illetve rövid időtartamú, hatósági eljárás hatálya alatt álló külföldiek elhelyezési, ellátási körülményeivel. A Bizottság észrevételeire érdemi visszacsatolásokat fogalmaztak meg, amelyek között súlyozottan kezelték a nem megszokott, azonos időszakban hatósági eljárás alatt állók számát, a jogszerűség, a humánusság biztosítása mellett a biztonsági feltételeket, körülményeket. A felelős hatóságok több, az elhelyezési környezet és a felszerelési tárgyak tárgyában megfogalmazott ajánlás teljesítésére intézkedtek.⁴²²

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala, az UNHCR 1989. óta működik Magyarországon.⁴²³ A szervezet kiemelt figyelmet fordít a határok megfigyelése keretei között a vegyes migráció és a menedéknyújtás, a menekülők részére biztosított alapvető jogok helyzetére. Tevékenysége során – az elődszervezet Határőrséggel, 2006. december 28-ai keltezésű, a Magyar Helsinki Bizottsággal együtt kötött, háromoldalú Együttműködési Megállapodás alapján – az UNHCR képviselői visszatérő monitoring-látogatásokat hajtottak végre a rendőrségi szervek és a menekültügyi hatóság objektumaiban, különösen az olyan fogvatartási helyszíneken, ahol jogellenes határátlépés miatt eljárás alatt álló külföldiek voltak elhelyezve. A megállapításokat továbbították a felelős hatóságoknak, az ajánlásaikkal együtt, valamint tematikus konferenciákon ismertették a felek a képviselt álláspontjaikat. Golam Abbas⁴²⁴ és Ambrus Ágnes⁴²⁵ az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Regionális Képviselőinek tevékenységét, Balázs László⁴²⁶ az ORFK tevékenységét mutatta be, illetve mindkét fél részéről javításra váró felületeket tártak fel a közös tevékenység színterén. A két szervezet közötti Együttműködési Megállapodás az ORFK részéről 2017. szeptember 21. nappal felmondásra került.

⁴²² A magyar hatóságok észrevételei az Európa Tanács Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottsága (CPT) 2015. október 21-27. között Magyarországon tett látogatása nyomán a Magyar Kormány számára készített jelentéssel kapcsolatban. Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d25> (Letöltés ideje: 2020. 02. 22.)

⁴²³ UNHCR Magyarországon. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/az-unhcr-magyarorszagon> (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)

⁴²⁴ Golam, Abbas (2009): Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Regionális Képviselőinek tevékenysége és együttműködése a közép-európai térség rendészeti hatóságaival. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 291-302. o.

⁴²⁵ Ambrus Ágnes (2009): A határmonitorozás tapasztalatai alapján felfedett idegenrendészeti és menedékjogi szabályozási hiányosságok. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 303-307. o.

⁴²⁶ Balázs László (2009): A nemzetközi és nem kormányzati szervezetek és a Rendészet idegenrendészeti szakterületének együttműködése. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 273-278. o.

Tekintettel arra, hogy a képviselő a kutatási megkeresésekre érdemben nem reagált, így a Szeged HRK fókuszcsoportjának interjúján elhangzottakra hivatkozom, amely szerint visszatérő monitoring-helyszín volt a Kirendeltség, és annak valamennyi objektuma. Az együttműködés a hivatkozott Megállapodásban leírtak szerint működött, az észrevételeket, ajánlásokat az alegység elsődlegesen helyszínen, szóban kapta meg.

A magyarországi képviselő online felületen közétett tájékoztatásai szerint „... az UNHCR a közelmúltban erőteljes aggodalmának adott hangot a miatt, hogy a magyar kormány veszélyforrásként igyekszik feltüntetni a menekülteket, egyúttal a Menekültek Világnapjára saját óriásplakát-kampányt indított, amelyen keresztül az ország lakói közelebről megismerhetnek néhány, Magyarországon otthonra talált és az országért tenni kész menekülteket.”⁴²⁷ A világszervezet sajtóközleményét a magyarországi képviselő is nyilvánossá tette, amelyen olyan fotó is szerepelt, amely a www.images.google.com online kereső felületen elérhető adatok szerint más időpontokban, más helyszíneken, más körülmények között készült, mint amire a felhívás szövegkörnyezete utal. „Az UNHCR különösen aggasztónak tartja azokat a Magyarország által nemrég bevezetett intézkedéseket, amelyek eredményeképpen a menekültek rendkívül korlátozott mértékben férnek hozzá a magyar határhoz. Az új jogszabályok olyan elrettentő intézkedéseket is tartalmaznak, amelyek ellentétesek a nemzetközi joggal és az európai joggyakorlattal, amennyiben azokat menedékkérők és menekültek esetében alkalmazzák.”⁴²⁸

Az UNHCR 2016 júniusában közölte azt a tanulmányát, amelyben Magyarországot a 2015. évi tömeges bevándorlás viszonylatában is értékeli, ismerteti a menekültjogi észrevételeit és felhívja a figyelmet a világszervezet ajánlásaira.⁴²⁹

A szervezet tájékoztatást ad arról a körülményről, hogy a vizsgált nemzetállamok, területiális szervezetek és az ENSZ menekültügyi adatai nem minden esetben egyeznek. Ennek magyarázatául szolgálhatnak az általuk tapasztalt változó jogszabályi környezet és jogi minősítések következményei. Az Európát 2015. évben

⁴²⁷ UNHCR online tájékoztatás a menekültek önkéntesek részéről történt támogatásáról. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/3582-huhirek2015onkentesek-sietnek-az-elgyotort-menedekkerok-segitsegere-magyarorszagon-html.html> (Letöltés ideje: 2018. 11. 19.)

⁴²⁸ UNHCR online sajtóközlemény. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/370-huhirek2015az-unhcr-a-menekult-valsag-kapcsan-iranyvaltasra-surgeti-europat-html.html> (Letöltés ideje: 2020. 01. 22.)

⁴²⁹ Global trends forced displacement in 2015. (2016) Forrás: <https://s3.amazonaws.com/unhcrsharedmedia/2016/2016-06-20-global-trends/2016-06-14-Global-Trends-2015.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

elért tömeges bevándorlási hullám menekültügyi kérelmezőinek vizsgálatakor a korrigált adatkezelés alapján Magyarország a kérelmek 86% -t fogadta be a szervezet szerint, ami jelentős terhelésnek értékelhető az ország, illetve felelős hatóságainak általános kapacitásaihoz képest.

Az értékelés nem tér ki tagállami, egyedi, eseti észrevételek rögzítésére, ugyanakkor ismerteti a lehetséges menekültügyi eljárás alanyainak különböző státuszait, amelyek eltérő protokollokat követnek és jogosultságokat, kötelezettségeket állapítanak meg. Kezelendő és egységes megoldásra törekvő kihívásként hívja fel a figyelmet a szervezet a kényszermigráció áldozatai közül a sérülékeny csoportba tartozók (pl. nők, családok, felnőtt kísérő nélküli gyerekek, betegek) speciális elhelyezési, ellátási és ügyintézési szabályaira. Megoldásra váró feladatként jelöli meg a hiteles személyi okmányok nélkül a személyazonosság, valamint a kapcsolódó életkormeghatározás normatív kereteinek, módszertanának kidolgozását.

A hivatkozott menekültügyi, jogvédő, törvényességi felügyeletet gyakorló szervezet többsége elismerte, hogy Magyarországra és annak felelős hatóságaira a 2015. évben olyan nagyságrendű, intenzitású és mintázatú migrációs nyomás nehezedett, amely nemzetközi viszonylatban is példanélküli.

A tömeges bevándorlás prognosztizálhatóságának és így az arra történő felkészülésnek a megítélése már eltérő. A kezelt statisztikai adatok ugyan mutatnak Magyarország EU csatlakozását követő időszakban növekedést az irreguláris határátlépések, a menekültügyi eljárások kezdeményezésének tárgyában, de azok önmagukban nem fedték le a bekövetkezett 2015. évi intenzitást.

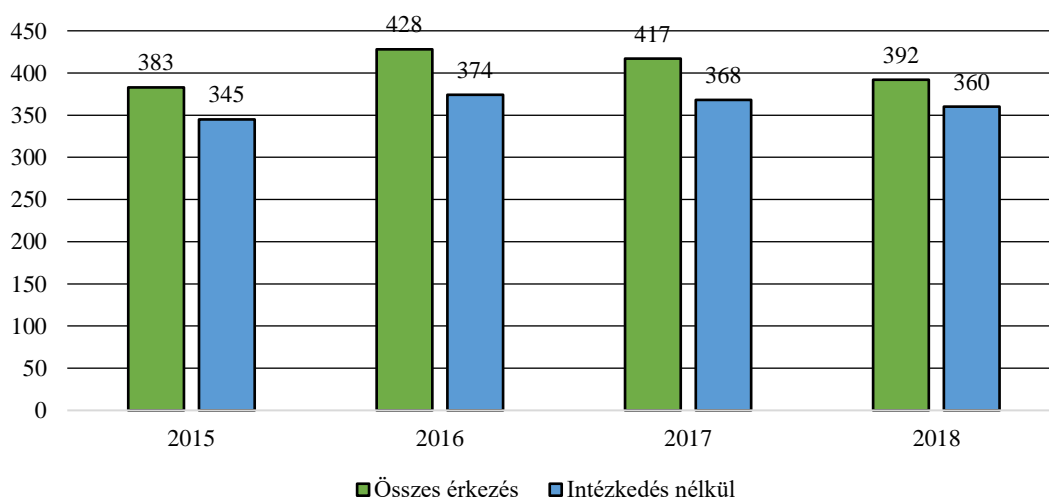
A fentiek alapján az is megállapítható, hogy a migráció ellenőrzése nem csak a hatóságok hatósági tevékenységét jelenti, hanem az illetékes hatóságok civil ellenőrzését is. Az egyes nemzetközi szervezetek, illetve a külföldiek jogait hazánkban képviselő civil szervezetek tevékenysége és annak színvonala, valamint a rendészeti szervekkel történő együttműködése széles spektrumban valósul meg. A kutatások rámutattak, hogy a civil szervezetek és a rendészeti szervek között az együttműködési hajlandóság jellemzően formális. A 2015. évi tömeges migráció időszakában az államhatár közelében, irregulárisan érkezett külföldiek elhelyezési, várakozási helyszínein egyaránt születtek megalapozatlan állítások és megoldásra alkalmas ajánlások is, valamint a hazai és nemzetközi szervezetek ugyancsak egyaránt fogalmaztak meg elmarasztaló értékeléseket, de ismertek el jó gyakorlatokat is. Úgy vélem, hogy a jelenkor társadalmi viszonyai között a migráció ellenőrzéséért felelős

szervnek – a működésén, a gazdálkodásán túl – az alkotmányossági garanciák biztosítottasága területén a transzparenciát is biztosítani indokolt.

5.3.2. *A törvényességi felügyelet gyakorló nemzeti szervezetek értékelései, ajánlásai a tömeges bevándorlás kezelésének időszakában a migráció alanyainak fogvatartási tapasztalatairól*

Az Ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 1. § (2) „az Ügyészség a közérdek védelme érdekében közreműködik annak biztosításában, hogy mindenki betartsa a törvényeket...”, valamint a 2. § (1) Az 1. § szerinti feladatok teljesítése érdekében az Ügyészség: „g) törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések érvényesítésében.”

A Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség a megkeresésemre továbbított tájékoztatójában ismertette, hogy: „2014. december 31. napjáig a büntetés-végrehajtás törvényességének ügyészi felügyeletéről szóló 5/2012. (I.27.) LÜ utasítás 5. § (1) bekezdés 2. mondata, 2015. január 1. napjától pedig a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészi tevékenységről szóló 20/2014. (XII.23.) LÜ utasítás 15. § (1) bekezdés 2. mondata előírja, hogy az ügyész az előállító helyiségben végrehajtott fogvatartás törvényessége tárgyában minden fogvatartási helyen havonta legalább egyszer köteles vizsgálatot tartani.”

32. számú ábra
a Csongrád Megyei Főügyészség Büntetés-végrehajtási Csoportja által végrehajtott fogvatartási helyszíni ellenőrzések (2015-2018) – saját szerkesztés (2020. 03. 11.)

A Legfőbb Ügyészség kezelésében lévő Ügyészségi Statisztikai Tájékoztató (kezelt állomány 2015-2018) Büntetés-végrehajtási szakterülete által végrehajtott fogvatartási ellenőrzések Csongrád megyében a fenti ábra szerint történtek.

A megjelenések alkalmával az ügyész a fogvatartási helyszínen tapasztaltak alapján 2015/90%, 2016/87%, 2017/88% és 2018/92% nem észlelt intézkedést igénylő körülményt. Az észrevételek, felelősségre vonás kezdeményezések, egyéb intézkedések a fogvatartási helyszínek és fogvatartottak számához képest – fenti táblázat szerinti adatok alapján – elenyésző számúak.

Év	utasítást adott	észrevételt tett	büntető	fegyelmi	szabálysértési	kártérítési	felhívással élt	jelzés-sel élt	rendelkezéssel élt	egyéb elintéztést tett
			felelősségre vonást kezdeményezett							
2015	0	27	0	0	0	0	2	0	0	4
2016	0	10	1	0	0	0	6	1	1	36
2017	0	9	0	0	0	0	3	0	0	37
2018	0	8	3	0	0	0	1	0	0	20

33. számú ábra

a Csongrád Megyei Főügyészség Büntetés-végrehajtási csoportja által végrehajtott fogvatartási helyszíni ellenőrzései során tett intézkedések (2015-2018) – saját szerkesztés (2020. 03. 11.)

A hivatkozott statisztikai adatszolgáltatások az illetékességi terület alá tartozott összes fogvatartási helyre vonatkoztak, emiatt külön tájékoztatást kértem és kaptam azokról a helyszínekről, ahol jogellenes határátlépés miatt fogvatartott külföldiek és a fogvatartási körülményeik, alapvetői jogaik ellenőrzése történt meg a megyében. „A Csongrád Megyei Főügyészség a fenti rendelkezés alapján 2014-2018. között minden hónapban egyszer vizsgálatot tartott az illetékességi területén lévő rendőrségi előállító helyiségekben, köztük a Szegedi, a Nagylaki és a Kiszombori Határrendészeti Kirendeltségen, melyek során ellenőrizte az aktuális fogvatartási körülményeket, illetőleg szűrőpróbaszerűen iratvizsgálatot is tartott. A három határrendészeti kirendeltséget érintően lefolytatott vizsgálatok eredményeként a főügyészség 2014. évben 1 felhívást és 2 észrevételt, 2015. évben 2 észrevételt, 2017-ben 2 észrevételt, 2018-ban 1 észrevételt tett (2016-ban formális intézkedés kibocsátása nem történt).” Kovács Mihály a tanulmányában ismerteti, hogy az országosan nagy számú, idegenrendészeti őrizetbe helyezett külföldiek a feladatra kijelölt egyes

büntetésvégrehajtási intézetben történt elhelyezése, ellátása szintén előzmény nélküli feladatot jelentett a büntetésvégrehajtási szervezetnek is.⁴³⁰

A 15. számú mellékletben ismertetett tájékoztatás szerint a külföldiek sérelmére elkövetett súlyos joghátrány-okozás, sérelem miatti jogerős bírósági elmarasztalás nem történt a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában. Az észrevételekre az érintett rendőri szervek reagáltak, a hiányosságokat pótolták, az eljárási cselekményeiket korrigálták.

A hatáskörrel rendelkező Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség vizsgálta azokat a hivatali bűncselekményeket, amelyek elkövetésének gyanúja esetén hivatalos személyek (pl. rendőr, katona, börtönőr) lehettek az elkövetők olyan külföldiek sérelmére, akik Magyarország államhatárát meg nem engedett módon lépték át. Ugyanígy vizsgálták azoknak a magatartásoknak a jogellenességét, amelyet az előzők szerinti külföldiek követhettek el hivatkozott hivatalos személyek sérelmére.

A kapott iratbetekintési engedély alapján tanulmányoztam a 2015. évi tömeges bevándorlási időszakra datált elkövetési időponttal kezelt ügyiratokat. Megállapítottam, hogy mindösszesen 16 olyan esetben történt nyomozás elrendelése, amely a fenti kutatási tárgyra terjed ki. Megállapítható, hogy a sértettek jellemzően jogellenes határátlépők voltak, akik – többségükben – időmúlással és nem az érintett rendészeti szervezetenél terjesztették elő panaszukat.

Megállapítást nyert, hogy a sérelmezett történeti tényállások arra terjedtek ki, hogy a sértetteknek az állításuk szerint eltűnt (ellopták) a hatósági eljárás időtartama alatt a személyazonosításra alkalmas okmánya, valamilyen értéke. A vizsgált iratokban leírtak szerint a bejelentők (jogi képviselőik) sérelmesnek érezték a velük szemben intézkedők kommunikációját, bántalmazást panaszoltak, illetve szexuális zaklatásként értékelték a ruházatátvizsgálást, indokolatlan erőszak alkalmazásának a biometrikus adatrögzítésre kényszerítést, indokolatlannak és aránytalannak a fogvatartásukat, annak időtartamát. A sértett külföldiek kisebb arányban maguk tettek panaszt, de jellemzően jogvédő szervezet, illetve jogi képviselő által is továbbították beadványukat. A helyszínen közölt panaszok esetében végrehajtott kivizsgálásokat a

⁴³⁰ Kovács Mihály (2016): Beszámoló a migrációs veszélyhelyzet kezelése során az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatok végrehajtásával összefüggő tapasztalatokról. Budapest, Börtönügyi Szemle (2) 69-85. o.

hivatkozott bűncselekmények gyanúja miatt a parancsnokok, vagy a Nemzeti Védelmi Szolgálat továbbította az Ügyészségnek.

A hivatkozott 16 nyomozás és az intézkedés alá vont külföldiek számának aránya egymáshoz képest elenyésző a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában. A bűncselekmény és/vagy bizonyíték hiányában megszüntetett eljárásokon túl, nyomozás felfüggesztésére történtek intézkedések. Jogerős bírósági elmarasztalásra került olyan rendőr, aki hivatásának gyakorlásával összefüggésben embercsempésztést és más bűncselekményeket követett el.

Az Alapvető Jogok Biztosa⁴³¹ (AJB) az emberi jogok magyarországi állapotának vizsgálata keretében kvázi-judiciális jogkörrel rendelkezik. A számára biztosított jogosítványok alkalmazásával a 2015. évi tömeges bevándorlással érintett szervezeti elemeknél, az államhatárt meg nem engedett módon átlépett külföldiek fogvatartási helyszínein rendszeresen hajtott végre látogatásokat, fogadta és vizsgálta külföldi kérelmezők beadványait⁴³².

A befogadott és vizsgálat tárgyát képező beadványok közül Csongrád megye területéről 132 érkezett (1,6%). Országosan „Menekültügy, idegenrendészeti ügy” tárgy körben 207 vizsgálatra továbbított beadványt fogadott be. Előző számok, a 2015. évben rendészeti intézkedés alá vont, a menekültügyi eljárás alatt álló személyek számához képest elenyésző ügyszámok.

Az ombudsman helyszíni látogatást tett a 2015. év elején a Debreceni Menekültügyi Örzött Befogadó Központban a nemzeti megelőző mechanizmus (OPCAT) keretében. Az elhelyezés, fogvatartás, ellátás, alapjogok biztosítása terén súlyos jogsértést nem tárt fel, ugyanakkor intézkedésekkel élt az ORFK, BM BÁH vezetői felé, a Belügyminiszternek normatív javaslatokat továbbított.⁴³³ Az AJB a tömeges bevándorlás időszakában látogatást tett külföldiek röszei és szegedi fogvatartási helyszínein, a fóti gyermekvárosban, Budapesten a Keleti pályaudvaron. Az összefoglaló értékelése szerint: *„A magyar kormány a genfi konvenciónak és a dublini rendeletnek is megfelelő szolgáltatásokat biztosít a menekülteknek, más kérdés, hogy a legtöbbet ezt nem veszik igénybe. Megállapítási eredményekre alapozva felhívja a figyelmet, hogy: „Válsághelyzetben a humanitárius szempontok legyenek az*

⁴³¹ Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény

⁴³² Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek tevékenységéről 2015. (2016) Budapest, AJB Hivatala 105-108. o.

⁴³³ AJB jelentése az AJB-366/2015. számú ügyben. Forrás: <https://cutt.ly/ph4OzFZ> (Letöltés ideje: 2019. 11. 22.)

elsők.” A migráció kezelésében dolgozók feladatellátásával kapcsolatos AJB megállapítás: „*Személyes tapasztalatom szerint emberfeletti terhet kénytelenek viselni, miközben a körülményekhez képest a leghumánusabb módon látják el a feladatot.*”⁴³⁴

A törvényességi felügyeletet gyakorló Ügyészség folyamat-jelleggel, visszatérően ellenőrizte a fogvatartási körülményeket, eljárási cselekményeket. A helyzet objektív értékelése, a normatív környezet érvényesítése mellett figyelemfelhívásokkal, ajánlásokkal is élt. Súlyos, alapjogokat sértő körülményeket nem fedett fel az Ügyészség.

A nagyszámú rendészeti intézkedéshez képest elenyésző számú bűncselekmény gyanúja miatt folyt nyomozó ügyészségi eljárás, amelyek döntő többsége (bűncselekmény, illetve bizonyíték hiányában) megszüntetésre került.

Fentiek alapján is helytálló és képviselhető az AJB nyilatkozata, amely szerint: „*Látni kell, hogy egy olyan menekültügyi rendszerre zúdult rá a több százezres migránstömeg, ami évi 500–1000 bevándorlóra volt méretezve. Az elmúlt hetekben-hónapokban szükséghelyzet volt, amikor a korábbi, normál állapotokra szabott intézményi megoldások kudarcot szottak vallani.*” A rendészeti szerv, a menekültügyi hatóság, a magyar társadalom valamennyi részes szereplője „*...rendkívüli, korábban még nem tapasztalt helyzetben állt helyt.*”⁴³⁵

A fentiek alapján megállapítható, hogy a migráció ellenőrzéséhez a – pl. jogszerűség, az elhelyezési- és ellátási körülmények felügyeletével – érdemben hozzájárulnak a rendészeti szervek hatósági felügyeletét ellátó állami szervezetek is. Ennek is köszönhető, hogy a nagyszámú rendőri intézkedés, a magas ügyféli létszám ellenére is elenyésző számú panasz, jogsértő magatartás miatt felelősségre vont rendőrrel szembeni jogerős döntés született. Az e szervezeteket érintő kutatás során arra a következtetésre jutottam, hogy a túlterheléses migráció rendészeti szerv feladatellátására gyakorolt negatív hatásai ellenére, csupán elenyésző esetben történt olyan jogsértés, amelynek vonatkozásában jogerős bírósági elmarasztalás született elkövető rendőrrel, katonával, börtönőrrel szemben. A kutatási eredmények rámutattak arra, hogy az Ügyészség folyamatos, helyszíni megtekintésekkel erősítette a jogszerű,

⁴³⁴ Az AJB nyilatkozata a tömeges bevándorlás rendészeti kezelésének összegzett megállapításairól. Forrás: <https://www.magyaridok.hu/belfold/ombudsman-a-magyar-kormany-megfeleloen-latja-el-a-menekulteket-23436/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)

⁴³⁵ Az AJB nyilatkozata a tömeges bevándorlás rendészeti kezelésének összegzett megállapításairól. Forrás: <https://www.magyaridok.hu/belfold/ombudsman-a-magyar-kormany-megfeleloen-latja-el-a-menekulteket-23436/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)

szakszerű rendészeti feladatellátást, indokolt esetben észrevételeket tett, eljárás lefolytatását javasolt. Az Állampolgári jogok biztosa szintén kiemelten kezelte a külföldiekkel szembeni intézkedéseket, elhelyezési és ellátási feltételeik vizsgálatát, az alkotmányosságnak és emberiségnek való megfelelést. A körülmények helyszíni megismerése is vezetett a tolerancia képviselőinek irányába, amivel elismerték és objektíven kommunikáltak a megállapításaikat, indokolt esetben védőernyőt nyújtva a rendészeti szervek migrációkezelő munkájának méltatlan támadásaival is szemben.

5.4. A fejezetrész összefoglalása, következtetések

A kutatási eredményeim alapján megállapítható, hogy a vizsgált menekültügyi és jogvédő szervezetek tevékenysége, valamint az irreguláris migrációt kezelő rendészeti szervezetekkel történő együttműködés között érdemi különbségek azonosíthatóak be. Megállapítható, hogy vannak olyan nyilatkozó, véleményt közlő szervezetek, amelyek nem voltak jelen az államhatár térségében, illetve nem voltak kapcsolatban a nemzeti – külföldi migrációt ellenőrző - rendészeti és menekültügyi hatósággal. Esetükben jellemzően a külföldiek személyes, vagy online közösségi felületen tett nyilatkozatai képezték az értékelés, véleménynyilvánítás, minősítés alapját.

Voltak olyan szervezetek, amelyek a felelős hatóságokkal együttműködve, vagy annak hiányában gyűjtöttek adatokat, információkat, interjúkat, de csak az intenzív migrációs nyomás időszakában, vagy annak lezárulását követően. Előzők miatt a folyamatok változását nem követték, részletes információkkal nem bírtak, a vonatkozó nemzetközi és/vagy hazai normákat a képviselt jogi és szakmai értékrend alapján közvetítették.

Több olyan civil jogvédő szervezet tevékenykedett a vizsgált időszakban, amelyek azt megelőzően és azt követően is aktív szerepet vállaltak a rendészeti szervekkel történt párbeszédben, együttműködésben, a külföldiek jogainak képviselőjében, konstruktív és általuk annak ítélt ajánlások megfogalmazásával. A jogvédő szervezetek is felvetették a személyazonosítás problematikáját, amelynek egyféle megoldására az értekezésem ajánlást mutat be.

Összességében megállapítható, hogy egyes szervezetek objektív információk hiányában, más szervezetek kvázi pillanatképek értékeléséből származtatott, ugyanakkor általánosított következtetésekkel írtak le állapotokat, tették azokat online

hozzáféréssel. Több szervezet viszont huzamos időn keresztül, folyamat jelleggel, tudományos módszertant követve folytatott monitoring-vizsgálatokat és úgy alakította ki képviselt álláspontját, ajánlásait.

A kutatott civil jogvédő szervezetek és felelős hatóságok részéről a kialakult helyzet megítélésében alapvető eltérés mutatkozott a jogszabályi környezet értelmezésében, azok végrehajtásában, a probléma menekültügyi megközelítése helyett a nemzeti társadalom biztonságának előtérbe helyezésével, a tömeges bevándorlás alanyainak dokumentált ellenőrzésével.

A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás kezeléséért felelős Rendőrség, a menekültügyi és más hatóságok a nem megszokott migrációs minta időszakában is biztosították a külföldiek fogvatartásának jogszerű kereteit. Ezeket a feltételeket a nem megszokott mintázatú tömeges bevándorlás migrációkezelési feladatainak folyamatában, a változó körülményeknek megfelelően kezelték, reagálva a törvényességi felügyeletet gyakorló, valamint a civil társadalmi kontrollt biztosító szervezetek ajánlásait.

Az a körülmény, hogy a tömeges bevándorlás időszakában súlyos jogsértések objektív keretek között nem, vagy személyhez köthető, szórvány előfordulással kerültek feltárára, arra enged következtetni, hogy a normatív szabályozás és végrehajtás a jogalkotói célt szolgálja. Tóth Judit a vele folytatott interjúban arra hívta fel a figyelmet, hogy a kapcsolódó hiátusok hátterében, azok kiváltó okai között megállapítható és további feltáró vizsgálatra, korrekciós intézkedésre javasolt a megfelelő infrastruktúra biztosítása.⁴³⁶

Ajánlasként megfogalmazható további következtetés szerint, egyes civil-, társadalmi kontroll gyakorlására alkalmas szervezetek a felelős hatóságokkal egyeztetett keretek közötti időszakos konzultációs, valamint az interdiszciplináris erőforrásaikra is tekintettel a külföldi fogvatartottak alapvető jogainak monitoring-kutatására kapjanak lehetőséget. A korábbi körkörös bizalomvesztést helyreállító, a társadalmi transzparencia képviselőjére és együttműködésre alkalmas szervezet tudása és képességei alkalmasak lehetnek a multikulturális környezetbe, a sérülékeny csoportba tartozó honos és kevésbé ismert szociokulturális környezeti jellemzőkkel bíró külföldieken túlnyúló intézkedések jogszerűségének, szakszerűségének preventív

⁴³⁶ Dr. Tóth Judit PhD. CSc. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens. Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

alkalmazására, az AJB által is javasolt, humánusot erősítő intézkedési kultúra fejlesztésére.

Kutatásom során a rendészetet felügyelő állami szervektől visszaérkezett tájékoztatás az adatkérésekre szolgáltatott hiteles információk és forráskutatások alapján történt. A kutatásban érintett civil szervezetek a tájékoztatásra irányuló kérésekre eltérő módon reagálva vagy semmilyen érdemi információt nem közöltek, vagy a migráció kezelését végrehajtó rendészeti szervek munkájának egyoldalú alulminősítéséről kaptam visszajelzést. Egyes civil szervezetek kevéssé ismert publikációkkal, ajánlásokkal, képviselői interjúval direkt módon támogatták a kutatásomat. Úgy gondolom és a kutatási eredményeim is azt támasztják alá, hogy megfelelő konstruktivitás esetén mindkét fél a jobbítás irányában tud tenni az intézkedés alá vont külföldiekkel kapcsolatos eljárásokban, elhelyezésben és ellátásban. Az objektivitás és a szabályozott transzparencia igénye ezen a felületen a Magyarországra nehezedő irreguláris migrációs nyomást miatt indokoltnak értékelhető. Kovács István leírásával egyetértve, a hitelesség, a nyilvánosság és a jóhiszeműség, mint ellenőrzési alapelvek a Rendőrség saját ellenőrzési szabályzatában is megjelennek. A rendészeti szerv belső ellenőrzése a vezetési funkciók egyik kritikus eleme, amely a SWOT analízis kockázatelemzési modelljét és Max Weber bürokrácia-elméleti megállapításait is követi. Megállapítható, hogy nem csak a normál viszonyok, hanem a nem megszokott körülmények között is biztosítani kell valamennyi szereplőnek a folyamatok, események, feltételek objektív, hiteles feltárása érdekében a szabályozott együttműködést a szervezeten belül és kívül egyaránt.⁴³⁷

5.5. A fogvatartott külföldiek ellátásának helyzete

Magyarország államhatárán irregulárisan belépett és intézkedés alá vont személyek őrizetéért, elhelyezéséért, ellátásáért, egészségügyi és pszichoszociális támogatásáért felelős rendészeti szerv a külföldiekkel szemben kezdeményezett intézkedések kezdeti szakaszában, a fogvatartás ideje alatt a Rendőrség.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 18. § (2) rendelkezése szerint *„A Rendőrség gondoskodik A fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás*

⁴³⁷ Kovács István (2020): Elektronikus ellenőrzés: dokumentáltság, mint alapelv a Weber féle bürokratikus rendszerben. In. Szerk.: Kovács István: A digitális világ hatása a rendészeti szervek vezetés-irányítási folyamatára. Nemzetközi Tudományos Konferencia Tanulmánykötet. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság. 33 - 36. o.

megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.” A szabályozás eleget tesz a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó Irányelvnek⁴³⁸, illetve annak végrehajtási gyakorlatára kialakított ajánlásnak.⁴³⁹ Ugyanakkor a jogalkotó nem hivatkozott sem a jogszabályban, sem annak végrehajtására vonatkozó, a Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendeletben, sem egyéb normában nem rendelkezik részleteiben az alkalmazandó protokollról, annak támogatási rendjéről, ami túlmutat a sürgősségi orvosi ellátórendszer feladatain⁴⁴⁰ és az eseti, kislétszámú fogvatartotton.

A 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában a dinamikusan változó migrációs mintázat és a Rendőrség migrációkezelési feladatellátási rendszerét túlterhelő tömeg a jogalkotó által a megszokott viszonyokra alkotott rendelkezése újabb kihívást jelentett. Olyan összetételű és nagyságrendű többletfeladat hárult a rendőri szervekre, amelyeket (azok előzmény-nélkülisége miatt) innovatív módszerekkel kellett és lehetett megoldani. A rendelkezésre álló kapacitásokon túlnyúló helyzetekben a Rendőrség állománya, a területi kontakt lakosság és a fogvatartottak életének, egészségének, emberi méltóságának, mentális állapotának biztosítása külső együttműködők bevonásával valósult meg.

A kutatási tevékenységem során a forráskutatásokon túl adatkéréssel fordultam egészségügyi szervezetek felé, továbbá az egészségügyi- és a pszichoszociális támogatást nyújtott, nem állami szervezetektől kért és kapott tájékoztatási adatok alapján hajtottam végre további elemzéseket, értékeléseket.

⁴³⁸ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2013/33/EU IRÁNYELVE (2013. június 26.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról

⁴³⁹ Hajduković, Domagoj (2017): Extra-territorial processing of asylum claims and the creation of safe refugee shelters abroad. Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons. Forrás: <https://pace.coe.int/en/files/24809> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)

⁴⁴⁰ A sürgős szükség körébe tartozó egyes egészségügyi szolgáltatásokról szóló 52/2006. (XII. 28.) EüM rendelet

5.5.1. Az egészségkárosodás megelőzésének, az egészségügyi ellátás rendjének tapasztalatai a túlterheléses migráció időszakában

Az Orvosok Határok Nélkül (MSF) szervezet a tömeges bevándorlás időszakában aktívan részt vett magyar⁴⁴¹ és szerbiai⁴⁴² határközeli területen is a külföldiek egészségügyi-, pszichoszociális vizsgálatában, ellátásában. Adatkérésre vonatkozó nemleges válasz miatt a szervezet esetében forráskutatási adatok alapján végeztem kutatómunkát^{443;444;445}. A forráskutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a szervezet a Rendőrséggel történt előzetes egyeztetésen alapuló együttműködés nélkül, saját módszertanát és értékrendjét, erőforrásait alkalmazta és kommunikálta előzmény nélküli, aktuális információját.⁴⁴⁶ A vándorok egészségügyi állapotára utalva közölt tájékoztatás szerint, pl. a szerbiai Horgos település utcáján felállított alkalmi rendelőben főleg ízületi fájdalomra, a hosszú utazás miatti felületi sérülésekre panaszkodókat láttak el, valamint az időjárás romlása miatt a meghűlések tünetei okoztak egészségügyi problémákat.⁴⁴⁷

Az AIDA projekt kutatta, elemezte, értékelte a magyarországi viszonyok között a menekültügyi eljárás hatálya és valamelyik megállapított jogcím alatt álló külföldiek részére a Rendőrség és a menekültügyi hatóság által biztosított egészségügyi ellátást. A tanulmány megállapításai nem tértek ki egyedi, eseti hiányosságok feltárására. Folyamatokra, normatív szabályozásra és individuális adatgyűjtésekre épültek, amely tevékenységnek alapját a felelős hatóságokkal történt érdemi együttműködés képezte. A tanulmány bemutatja, hogy a migráció rászoruló

⁴⁴¹ MSF tájékoztatás a röszkei határátkelőhelyen történt erőszakos cselekmények külföldi sérültjeinek ellátásáról. Forrás: <https://www.origo.hu/itthon/percrolpercre/20150917-kozos-europai-erohoz-adnakatonakat-es-penz-magyarorszag.html?pldx=5> (Letöltés ideje: 2017. 09. 16.)

⁴⁴² MSF tevékenysége a szabadkai (Szerbia) menekülttáborban. Forrás: <https://blog.atlatszo.hu/2015/06/mer-nem-marad-otthon-a-kurva-anyjaba-helyszini-riport-a-szerb-magyar-hatarrol-elozetes/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 13.)

⁴⁴³ MSF tevékenysége a röszkei gyűjtőpontnál. Forrás: <https://uj szo.com/kulfold/folyamatosan-erkeznek-a-menekultek-roszkere> (Letöltés ideje: 2018. 09. 12.)

⁴⁴⁴ Elkerítve. Magyarország jogsértései a menekültekkel és migránsokkal szemben. (2015) 26. o. Forrás: <https://www.amnesty.org/download/documents/eur2726142015hungarian.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

⁴⁴⁵ MSF röszkei tevékenységéről szóló MTI tudósítás. Forrás: <https://www.zaol.hu/belfold/folyamatosan-erkeznek-a-migransok-roszke-1725764/> Letöltés ideje: 2020. 09. 13.)

⁴⁴⁶ MSF – Teresa Sam Cristobal kommunikációs nyilatkozat. Forrás: https://hvg.hu/itthon/20150909_Sosem_latott_tomeget_varnak_Roszke_szer (Letöltés ideje: 2019. 09. 09.)

⁴⁴⁷ MSF egészségügyi tevékenysége Horgoson. Forrás: <https://pannonrtv.com/rovatok/tarsadalom/migransaradat-ellen-tiltakoztak-jobbik-aktivistai-roszken-video> (Letöltés ideje: 2020. 09. 03.)

alanyainak biztosított a sürgősségi, ingyenes egészségügyi ellátás. Hiányosságként állapították meg, hogy a határterületi helyszíneken a felelős hatóság által végrehajtott egészségügyi szűrő- és ellátó munka az akut esetekre korlátozódik, általános állapot felmérés, mentális szűrés és ellátás azokon a helyszíneken nem történtek. Jó gyakorlatként emeli ki a projekt a sérülékeny, nem jogképes külföldiek esetében a jogi képviselő kirendelését. A tájékoztatási feladatokkal kapcsolatosan felhívják a figyelmet arra, hogy a külföldi számára biztosított a speciális (pl. orvosi vizsgálat, kezelés rendje) tájékoztatás, de többek között az elhelyezésére, az ellátására kiterjedő információk jellemzően kevésbé állnak a külföldiek által értett, beszélt nyelven a rendelkezésükre.⁴⁴⁸

A WHO az Emberi Erőforrások Minisztériumával közös gondozásban adta ki a Magyarországot 2015. évben érintett tömeges bevándorlás akut rendszertegészségügyi ellátási vizsgálatáról készített kutatási jelentést. A szervezet a felelős hatóságokkal együttműködve hajtott végre helyszíni látogatásokat, készített interjúkat külföldiekkel és az ellátórendszer tagjaival, tanulmányozta a normatív környezetet, a gyakorlati módszertant. A kutatásba az állami felelős szereplők mellett bevontak NGO és egyházi vezetőket, tájékoztatást kérve és kapva a tevékenységükről, az együttműködés rendjéről, tapasztalatairól. Az alkalmazott kutatómódszertan a WHO nemzetközi protokollját követte, amelynek alapján vizsgálat tárgyát képezte a szervezet által minősített hat kritikus elem: a vezetés és irányító tevékenység; az egészségügyi ellátás és annak finanszírozása; az egészségügyi tevékenység humán erőforrása; a rendelkezésre álló orvosi eszközök és vakcinák, illetve technológia; a külföldi páciensek tájékoztatási rendje; az egészségügyi szolgáltatások biztosításának helyzete.

A kutatási eredmények összegzése alapján, a WHO - a magyar felelős hatóságok tevékenységének, alkalmazott innovatív módszertanainak elismerése mellett - ajánlásokat is megfogalmazott. Felhívta a figyelmet, hogy komplex, kockázatelemzésre épülő egészségvédelmi tervet kell készíteni, amelybe be kell építeni a 2015. évi tanulságokat és a legjobb gyakorlatokat. A tervezési szint a kormányzati, központi szinttől a helyi felelős szervezetig kell, hogy terjedjen és abba be kell vonni az állami felelős szervezeteken túl az NGO, a karitatív, valamint egyházi

⁴⁴⁸ Az AIDA projekt értékelő jelentése Magyarországról. (2015) Forrás: <https://www.refworld.org/pdfid/56652db64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)

szereplőket is. A tervezési feladatok elsődleges célkategóriái a Rendőrség és a menekültügyi hatóság. Javaslatként fogalmazódott meg a helyzetspecifikus kommunikációs stratégia kidolgozása, majd annak szisztematikus követése, amelynek részesei az érintett külföldi páciensek, a helyi lakosság és az ellátást végrehajtó szervezet állománya. A kommunikációnak részét kell képeznie az egészségmegőrzésnek és a járványmegelőzési feladatoknak egyéni, közösségi, szervezeti szinteken. Tervezési szinten javasolt a migrációs mintát és a változásokat megelőzni képes reagálási kapacitások, belső humán erőforrás átcsoportosításának kidolgozása, aktualizált adatbázisok ismeretében. Kiemelt tervezési, szervezési és végrehajtási feladatként kell szerepeltetni az ellátást biztosító, valamint az érintett lakosság, továbbá az érkező vándorok vakcinációját.

Ajánlásként fogalmazta meg a szervezet olyan adatbázis kialakítását, amely a vizsgált, ellátott külföldiek tárgyköri anamnézis adatait tartalmazza. Felhívta a kormányzat figyelmét a WHO vizsgálatot végző csoportja, hogy a nem tervezhető egészségügyi feladatok többletköltségeinek finanszírozására tartalékalapot kell létrehozni, valamint növelni kell a pszichoszociális szűrést és ellátást.⁴⁴⁹

A MVK a Rendőrséggel együttműködve látta el támogató, együttműködő feladatát. Ennek részét képezte az egészségügyi szolgáltatás is, amely kettős irányú volt. Kialakították egyrészt a Rendőrség által intézkedés alá vont, rászoruló külföldiek esetében szükséges elsősegélynyújtó és pszichoszociális támogatást, másrészt az aktivisták személyi jóléti egészségügyi biztonságának feltételrendszerét. A támogatást az érkező külföldiek igényelték, elfogadták a képviselt szervezet globális függetlenségének elismerése miatt.⁴⁵⁰

A katolikus egyház karitatív szervezete a Rendőrség felkérésére, vele együttműködve alakította ki az intézkedés alá vont külföldiek egészségügyi ellátásának humán és tárgyi feltételrendszerét. A segítő szolgálatot a felekezeti alapokon nyugvó bizalmatlanság miatt az érkezők nem igényelték, elutasították, így ennek a támogatási megoldásnak a megszüntetéséről született döntés.⁴⁵¹

⁴⁴⁹ WHO Regional Office for Europe (2016): Hungary: assessing health-system capacity to manage sudden, large influxes of migrants. Joint report on a mission of the Hungarian Ministry of Human Capacities and the WHO. Regional Office for Europe, Copenhagen

⁴⁵⁰ Sasvári Krisztina, Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

⁴⁵¹ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

A szegedi központi vasútállomás előtti területen az iszlám követői közül vállaltak és teljesítettek humanitárius segítséget az ott várakozó vándorok részére a már Magyarországon élő hívők. Szeged város egyetemi oktatási központ is, amelynek intézményei között végzett orvosok, egészségügyi szakemberek, diákok nyújtottak ellátást az arra rászoruló külföldieknek. A civil szerveződés szintjén koordinált segítségnyújtást az idegen kulturális viszonyok között az azonos identitású emberektől feltétel nélkül elfogadták mindaddig, amíg erre a szolgáltatás-nyújtásra lehetőség volt.⁴⁵²

A 2014. évben súlyosbodó, majd a 2015. esztendőben már tömegessé vált irreguláris bevándorlási kísérletek időszakában a Rendőrség és annak legnagyobb nyomásnak kitett területi szerve, a CSMRFK folyamatában elemezte, értékelte a jelentkező egészségügyi kockázatokat. A feladatokat elsődlegesen végrehajtók és az ő családtagjaik, valamint a területi kontakt-lehetősége miatt a helyi lakosság védelme érdekében, továbbá a Magyarországon kialakult jó közegészségügyi-járványügyi helyzet megőrzése miatt szükségessé vált, hogy a tüneteket mutató fertőző megbetegedéseket minél előbb felismerjék.

Ennek érdekében a rendőrök, a leggyakrabban előforduló fertőző betegségek témakörében kötelező jelleggel oktatásban részesültek. Az oktatási anyag alapjául szolgált „*Módszertani útmutató a fertőző betegségek megelőzéséről*” című, fényképes melléklettel ellátott kivonat valamennyi szolgálati helyen rendelkezésre állt.⁴⁵³ A megelőző intézkedések erősítése érdekében a külföldiekkel tolmács útján történt adatfelvétel során pontosításra került, hogy a nyilatkozó szenved-e valamilyen akut megbetegedésben, kezelték-e őt korábban valamilyen fertőző betegség miatt. A pozitív anamnézist adó személyek kiemelése és soron kívüli orvosi vizsgálata minden esetben megtörtént.

Az egyéni megelőzés érdekében kötelező volt a szájmaszk és a gumikesztyű használata a ruházat átvizsgálásakor, illetve az irreguláris határátlépőkkel történő más kontaktusok esetén is. Biztosított volt a fertőtlenítő kézmosás lehetősége, ami a szállításra használt gépjárművekben is rendelkezésre állt. A gépjárműben utazók védelme érdekében egyszer használatos nylon ülészeteket alkalmazott a Rendőrség,

⁴⁵² X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

⁴⁵³ A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet

amelyek használatával a kontamináció is csökkenthetővé vált. A jelentős igények miatt teljesítése érdekében – szolgáltatói szerződés alapján – biztosítottá vált a helyiségek, járművek, eszközök megfelelő hatékonyságú fertőtlenítése.

Az irreguláris határátlépők többsége már a 2013. évben járványügyi kockázatot jelentő országokból⁴⁵⁴ (pl. Afganisztánból) érkezett, ezért a Rendőrség a dolgozóinak biztosította a Magyar Honvédség által misszióba kiküldött tagjainak kötelezően beadott védőoltások felvételét is. Ez az oltási sorozat szamárköhögés, torokgyík, tetanusz, járványos gyermekbénulás, kullancsok által okozott agyvelőgyulladás, fertőző agyhártyagyulladás, fertőző májgyulladás ellen nyújtott védelem. Ezzel a lehetőséggel az állomány közel fele élt is. Az idő múlásával keletkezett tapasztalati adatok azt mutatták, hogy nem szükséges az oltási sorozat beadása, mivel az oltatlan állomány körében sem fordult elő több megbetegedés, mint az oltottak között. Az egyéni védőeszközök megfelelő használata, valamint az és elméleti felkészültség és az alkalmazott megelőző módszertan együttesen, kellően hatékonyak bizonyultak a fertőző megbetegedésekkel szemben.

A Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen a megemelkedett és a növekvő előállított számokat követő vizsgálati esetszám szükségessé tette az egészségügyi normáknak megfelelő orvosi vizsgáló kialakítását. A kiszűrt fertőző betegek (aktív TBC-s, rühatka-fertőzött, AIDS, enterális-, illetve légúti fertőző betegségekre gyanús esetek) számára elkülönítő helyiséget is kialakítottak, amelynek költségeit a CSMRFK finanszírozta. A támogató helyiség sem oldotta meg az egyre növekvő létszámmal járó mindennapos problémákat, hiszen a vizsgálóhelyiség csak minimális felszereltséggel rendelkezett. Különös gondot jelentett a relatíve gyakran előforduló rüheség első ellátásának megoldása és a nyugat-afrikai ebola járvány újabb kirobbanása. A hírek ismertté válását követően egyetlen hajléktalanszálló, karitatív szervezet sem fogadta be fertőtlenítő fürdetésre a rühatka-fertőzésre gyanús külföldieket. Tovább kellett gondolni a fogvatartási szabályok között rögzített előállítási időn belül az egészségügyi ellátás rendszerének bővítését, amelyet a hivatkozott Rendőrségről szóló törvény elrendelt, de annak kereteit sem az, sem az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény nem határozta meg.

⁴⁵⁴ WHO által kezelt nemzeti egészségügyi profiladatok. Forrás: https://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/country_profiles/en/ (Letöltés ideje: 2020. 04. 28.)

A hiátus innovatív kezelése érdekében Egészségügyi Áteresztő Pontként (EÁP), az ORFK anyagi támogatásával a háziorvosi minimumfeltételeknek megfelelő felszereltségű orvosi rendelőt alakítottak ki a SZHRK területén. A rendelőben biztosítottak voltak a maximális egészségvédelem követelményei (pl. FFP3-s maszk, AIDS elleni védőfelszerelés). A Magyar Honvédség segítségével, két elem összeépítésével fürdető-fertőtlenítő konténerblokk került kialakításra. A konténerben átmenő rendszerben a fertőtlenítés alá vont személy számára három „vandálbiztos” zuhanyzó állt rendelkezésre. A fertőzött személy ruházatát veszélyes hulladékként összegyűjtötték, majd - annak szabályai szerint - megsemmisítették. A felcserek segítségével történt első kezelés után, a fertőzött személy a MVK által biztosított tiszta ruházatot kapott, majd a tiszta oldalon távozhatott a konténerből. A keletkezett szennyvizet minden alkalommal kétszeresen fertőtlenítették a földbe helyezett tartályokban, klórmész alkalmazásával. A szennyvizet csak ezt követően, a megfelelő behatási idő elteltével szivattyúzták át a közüzemi hálózatba. Az egyéb orvosi ellátáshoz szükséges alapvető gyógyszerek beszerzését részben a CSMRFK finanszírozta saját vásárlással, illetőleg részben adományokból. A személyi hátteret öt orvos és négy felcser biztosította. Az orvosok 7/24 órás ügyeleti szolgálatot láttak el, a felcserek pedig váltásos rendszerben, csaknem a nap minden óráját lefedve végezték a munkájukat.

A rendőri szerv járvány megelőzési és betegellátási intézkedései az eljárás alá vont külföldiek sürgősségi és alapellátásában minőségi fejlődést eredményeztek, és egyúttal csökkent az Országos Mentőszolgálat (OMSZ), az Orvosi Ügyelet, valamint a Sürgősségi Betegellátó Osztály (SBO) leterheltsége is. Az EÁP 2014. október 16-án elérte a készenlétet, majd 2014. november 1-től hatósági működési engedéllyel rendelkezik.

Az EÁP ugyan teljesítette feladatát a 2014. évi első migrációs hullám, a koszovói exodus végéig, de akkor a napi 1200-1500 fő irreguláris határátlépő elhelyezése már nem volt megoldható a SZHRK területén. A zsúfoltság csökkentése érdekében nyílt meg az ún. „Hangár”, 2015 februárjában. Az akkor még kezelhető számú előállított külföldi egészségügyi ellátása biztosított volt a betegek, illetve a panaszosok EÁP-ra történt beszállításával.

A dinamikusan növekvő irreguláris határátlépések száma azonban az év közepére túlterhelte az állományt és ellehetetlenítette az előállítási idők minden személyre kiterjedő biztosítását, ezért a jogsértő állapot megelőzésére szükségessé vált

az ország több megyéjének a közreműködése is, ahova buszokkal szállították el a külföldieket. A napi 2-3000 (a határzár teljes kiépítését megelőzően 8-10-15 ezer) fő a Horgos-Röszke vasútvonal mentén érkezett, meg nem engedett módon Magyarország területére. Az ott kialakított és más helyszíneken lévő gyűjtőpontokról szintén buszokkal szállították el az irreguláris határátlépőket a „Hangárba”, ahol a tovább-szállításukig elhelyezték őket. Az ott kialakított ideiglenes egészségügyi pontot a MVK érdemi együttműködésével működtette a CSMRFK.

Az egészségügyi szűrővizsgálatok, valamint az akut- és az alapellátás, továbbá az életkor meghatározásának megszervezésekor figyelembe kellett venni az előállítási időtartamot és a sérülékenyekre vonatkozó speciális fogvatartási szabályokat. A különösen veszélyeztetettek (pl. krónikus betegek, terhesek, csecsemőkkel, kisgyermekkel utazók) soron kívül vizsgálatra és ellátásra, vagy tovább-irányításra kerültek. A tovább-szállítás esetén a veszélyeztetettség okát, illetve az elkezdett kezelést önálló dokumentációban rögzítették. Amennyiben a két orvos létszáma nem tette lehetővé a teljes 24 órás orvosi ellátás biztosítását, akkor „police medic”⁴⁵⁵ végzettségű rendőrt (ez megfelel a polgári mentőtiszt végzettségnek), illetve a MVK segítségével mentőtisztet, vagy ápoló végzettségű aktivistát biztosított a Rendőrség, a telefonos orvosi készenlét mellett.

A 2015. január 1. és szeptember 7. közötti időszakban az előállított külföldiek közül akut viszonyok között 10.206 főt látott el a CSMRFK. Szakrendelésre 28, klinikai ambulanciára, SBO-ra 224, fekvőbeteg intézménybe 54 főt utaltak az orvosok. 77 alkalommal kellett OMSZ segítségét kérni, két gyermek született az anya előállítási időszakában, előállított külföldi elhalálozása nem történt. Fertőző betegek között a gyorsított ellátás mellett is öt TBC aktív beteget, tíz hepatitiszes beteget, három HIV fertőzöttet, öt tetves és 170 rühatka fertőzöttet, valamint egy csoportban 49 enterális megbetegedésben szenvedőt szűrtek ki a vizsgálatokat végzők. Ennek a megelőző munkának is köszönhetően, a Szegedi Tudomány Egyetem szakintézményeit és az Országos Mentő Szolgálatot csak nagyon indokolt esetben kellett igénybe venni, így a

⁴⁵⁵ Police Medic képzés.

Forrás: http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/e5konf/nap11I/7_Dr%20Rendeki_Dr_Vajda.pptx (Letöltés ideje: 2019. 11. 18.)

helyi lakosság napi rutin betegellátását csak mérsékelten befolyásolta a tömeges bevándorlás okozta egészségügyi intézkedési feladatrendszer.⁴⁵⁶

Az ORFK Egészségügyi Szakirányító és Hatósági Főosztálya a hierarchikus szervezetre jellemző információáramlásból érkezett adatokat folyamatosan elemezte. Felügyelte az eljárás alá vont külföldiek, a rendőri állomány és az érintett települések lakossága egészségügyi helyzetét, vizsgálta a kockázati elemeket. A normál ellátást igénylő helyzet humánerőforrásának biztosítására a központi szerv végrehajtotta a szervezet átvilágítását, majd intézkedett az orvosok, egészségügyi szakdolgozók átmeneti kirendelésére. A Rendőrség biztosította a rendőri állomány egészségvédelmét növelő tájékoztató és egészségügyi egységcsomagot, valamint a szükséges gyógyszerek beszerzését, továbbá koordinálta az adományozási befogadó tevékenységet. A visszatérő szakmai ellenőrzések megállapításai és a rendőri állomány kérdőíves értékelési eredményei szerint *„a megfelelő elhelyezési, ellátási, higiénés és egészségvédelmi szabályok betartása esetén a tömeges irreguláris bevándorlás az átlagostól jelentősen eltérő munkaköri kockázatot és fertőzésveszélyt a rendőri állomány részére nem jelent.”*⁴⁵⁷

A tömeges bevándorlás feladatainak kezelésében érintett rendőri állomány szolgálati helyein folyamatosan közegészségügyi-, járványügyi- és munkavédelmi ellenőrzések kerültek végrehajtásra, a szükséges korrekciók soron kívüli rendezésével. Az állomány tájékoztatása, képzése folyamatos feladat volt, amelynek megerősítésére szakmai iránymutatásokat és módszertani útmutatókat biztosítottak. A kollégák részére a munkáltató biztosította az egészségügyi alapellátást, a szükséges védőoltásokat, az egyéni védőeszközöket és a pszichológiai támogatást olyan szakemberekkel, akik a szolgálatteljesítési helyeken is jelen voltak. Mivel a mentális terhelés miatt felmerült a lehetősége a kollégák körében a poszttraumás stresszbetegség kialakulásának, a parancsnoki állomány ebben a témakörben - célul tűzve a felismerést - kiegészítő felkészítést kapott. A rendőri állomány kérdőívén adott válaszok ezt a vélelmet megerősítették, és valós problémaként jelezték vissza.

⁴⁵⁶ Pusztainé dr. Báró Livia (2016): Az illegális migráció egészségügyi kezelésének, járvány megelőzési feladatainak tapasztalatai. Előadás. Forrás: <https://adoc.pub/mot-omsz-msotke-kzs-tudomanyos-rendezyeny-szeged-hotel-forr.html> (Letöltés ideje: 2019. 12. 06.)

⁴⁵⁷ Dr. Sipos Edina (2015): A rendőrség szerepe a migránsok egészségügyi ellátásában, a személyi állomány védelmében tett intézkedések. Előadás. Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/11145863/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

A központi szerv a felnőtt kísérő nélkül érkezett, magát kiskorúnak nyilatkozó, eljárás alatt álló külföldiek esetében a fogvartartási szabályokra és az „in dubio pro reo” (római jogból származó, büntetőjogi alapelv: a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére) alapelvre is tekintettel biztosította a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet 2014. 01. 15-én jóváhagyott szakmai ajánlását az életkorbecslésre.⁴⁵⁸

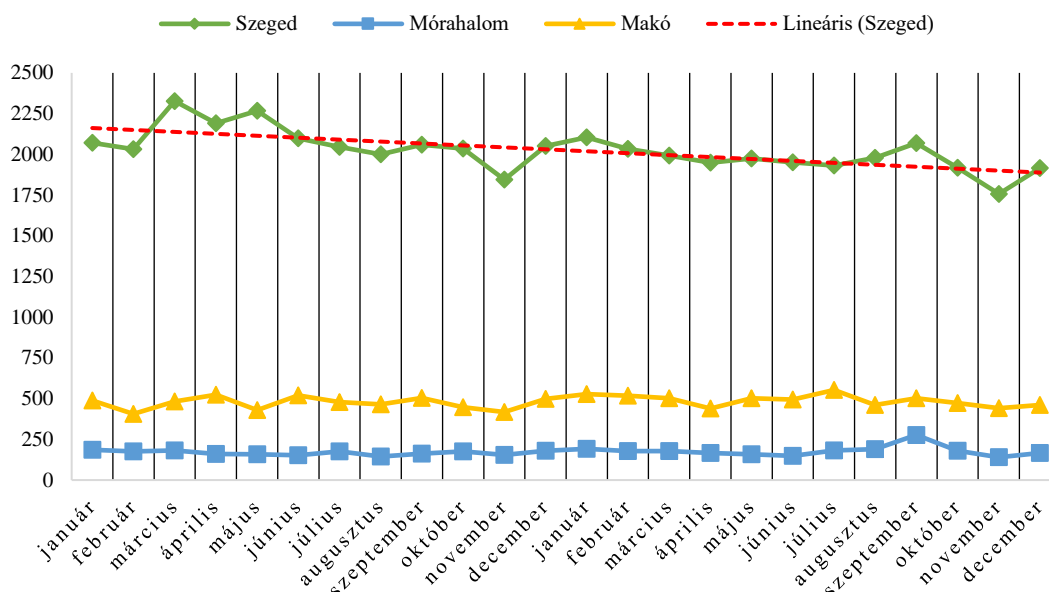
Az OMSZ Dél-alföldi Regionális Mentőszervezet az adatkérésre válaszolva továbbította a 2014. 01. 01. – 2015. 12. 31. közötti időszakban a tömeges irreguláris bevándorlásban leginkább érintett Csongrád megyei határszakaszon illetékes három mentőállomás havi összesített vonulási adatait. Ezek elemzése alapján a szegedi állomás vonulási száma ugyan kiemelkedik a másik két állomásétól, de szignifikáns összefüggés nem állapítható meg a tömeges bevándorlás területi adataival. A CSMRFK egészségügyi szolgálata által kezelt adatok tanúsága szerint az EÁP 2014. novemberi beüzemelése, a 2015. 01-02. és 08-09. havi bevándorlási számok között párhuzam vonható, viszont a regisztrált 2015.01.01.-09.07. időszakban az OMSZ szállítás-kérés a Rendőrség részéről nem gyakorolhatott érdemi túlterhelést a támogató szervezetre. Ugyanakkor a Rendőrség egészségügyi állománya által a hivatkozott időszakban ellátott 10.206 fő, amely a SZHRK illetékességi területén az államhatáron jogellenes belépés miatt eljárás alá vont 183.460 fő⁴⁵⁹ 5,6% -a és pl. Barcs, vagy Celldömölk 2019. évi teljes lélekszámával megegyezik.⁴⁶⁰ Ez az ellátási szám a nem megszokott környezetben jelentős többletterhelést okozott a rendőri egészségügyi szervezetnek, ugyanakkor jelentős többlet források elvonásától mentesítette⁴⁶¹ a helyi egészségügyi ellátórendszert, biztosította a helyi lakosságnak a megszokott egészségügyi ellátását.

⁴⁵⁸ Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet szakmai módszertani ajánlása a kísérő nélküli, magukat kiskorúnak valló migránsok életkor meghatározására. Forrás: http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/szakmai_modszertani_ajanlas_kiskoru_migrans.pdf (Letöltés ideje: 2020. 10. 19.)

⁴⁵⁹ Forrás: ORFK Rendészeti Főigazgatóság, Határrendészeti Főosztály által adatkérésre továbbított 2015. évi adatok.

⁴⁶⁰ Központi Statisztikai Hivatal (2019): Magyarország közigazgatási helynévkönyve, 2019. január 1. Budapest, KSH, 23. o.

⁴⁶¹ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 95.§, 142.§ (1-4)

34. számú ábra

Az OMSZ Dél-Alföldi Regionális Szervezetének Szeged-, Mórahalom-, Makó Mentőállomásainak vonulásai (2014. 01. 01. – 2015. 12. 31.) – saját szerkesztés (2020. 12. 11.)

A Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK) az adatkérésemre válaszolva tájékoztatott, hogy jogutódként 2018. október 1-én jött létre. Az NNK hatósági feladatait ellátó jogelőd szervezet 2015. évben az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (OTH) volt, amely szervezeti elem és annak képviselője – kezelt adatok szerint – a 2015. évben helyszíni látogatásokon nem vett részt a CSMRFK által működtetett fogvatartási helyeken. A tájékoztatásban foglaltakat a fókuszcsoport SZHRK is megerősítette. A jogelőd szervezet Csongrád Megyei Kormányhivatal, Népegészségügyi Főosztálya hatósági eljárás keretében véleményezte és engedélyezte a SZHRK objektumában EÁP⁴⁶² működtetését⁴⁶³, felügyelte az alkalmazott egészségügyi protokollt.

5.5.2. Az intézkedés alá vont külföldiek ellátása a Rendőrség részéről a karitatív szervezetek bevonásával

Az államhatáron történt jogellenes belépést követően a Rendőrségnek, mint intézkedő és fogvatartó szervezetnek eleget kellett tennie a változó migrációs minta és

⁴⁶² Az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet 2. melléklet 14.2.1.

⁴⁶³ Egészségügy Áteresztő Pont a Szeged Határrendészeti Kirendeltségen. Forrás: <https://szegedma.hu/2014/11/egeszsegugyi-vizsgalopontot-letesitettek-az-illegalis-migransoknak-szegeden-fotok> (Letöltés ideje: 2019. 12. 28.)

nagyságrendű előállított esetében az ellátási kötelezettségeinek.⁴⁶⁴ Az ellátási feladatokra a Rendőrség (helyi szervei) sem, humán-, sem eszköz-kapacitással, sem többlet anyagi forrással nem rendelkezett, az előállítottak eltérő kultúrája, étkezési szokásai, életkori igényei kevésbé voltak ismertek, ennek ellenére az ellátás biztosítását kezdetben önerőből, majd szolgáltató(k) bevonásával és karitatív szervezetek támogatásával sikerült érdemben megoldani. „...*mindenféle problémáink voltak az ellátással, az elhelyezéssel, az étkeztetéssel.*”⁴⁶⁵

A Rendőrséggel együttműködve, a külföldiek ellátásában érdemi tevékenységet hajtott végre a Vöröskereszt, amelynek szervei és munkatársai a feladatellátásba felkérés alapján, előzmény-tapasztalatok nélkül kapcsolódtak be. „... *a tömeges mozgás előtti, vagy az azt megelőző időszakban más karitatív szervezetektől olyan nagyon tudomással nem bírtam. ... hogy indokolt volt-e a bevonása a dologba nem tudom, abszolút szakmailag szerintem egy nagyon jó döntés volt abból a szempontból, hogy ezeknek az embereknek mindenféleképp jót tett az adott ellátás, ez a plusz szolgáltatás, amit az előállításuk, vagy fogvatartásuk idején a Vöröskereszt biztosítani tud. Nem volt nagy valami, de mégiscsak ők egy olyan élethelyzetben voltak, amikor a lelki támogatás jól jön, amúgy mindenkinek biztos, hogy egy pozitívum elem. Úgyhogy én abszolút indokoltnak tartom, vagy jó döntésnek tartom. Nem hiszem, hogy ez egy kötelező előírás. Nem ismerem annyira a rendőrségi protokollokat, de a Rendőrségnek a részéről egy nagyon pozitív döntés volt, mindent támogatva nekünk ebben a programban, amelynek mi hasznos elemei lehettünk a folyamatban.*

Ugye a nyár elején indult el egyben hatalmas dömping, ahova mi bevonásra kerültünk és elsősorban itt is szociális segítségnyújtásra volt szükség és a gyerekeket foglalkoztattuk, illetve, ha volt olyan adományunk, amit kaptunk, akkor annak a kiosztásában is közreműködtünk. Ahogy egyre nagyobbá vált a helyzet a mi jelenlétünk is egyre fokozottabbá vált, ahol a nyár folyamán a Csongrád megyei munkatársak állták a sarat. Ha jól emlékszem akkor mindennap kint voltunk nyolc órában.

A feladatellátás területére, a határrendészettel egyeztetve jutottunk be. Én egyébként nagyon büszke vagyok rá, hogy ebben a feladatban részt vettünk, mert törvényi kötelezettségünk is volt, a másik pedig egy szakmai elismerés számomra a

⁴⁶⁴ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 24. Elfogás és előállítás 31. §

⁴⁶⁵ Rácz Róbert, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetője. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

határrendészet, a Rendőrség részéről, hogy bevontak ebbe a munkába és megvolt bennük ebben a nagyon kényes szituációban a bizalmuk felénk és tényleg engedték, hogy a szakmai munkát, abszolút ránk bízva, a magunk tudása és jó akarata szerint végezhessük. Gondolom, hogy ez egy hatalmas szakmai munka volt a Magyar Vöröskereszt életében és a Nemzetközi Vöröskereszt is felfigyelt és az országos Vöröskereszt beavatkozik nyilván egyéb területeken, ezért mi kicsi szervezet vagyunk, a forrásaink korlátozottak és az Országos Igazgatósággal egyeztetve, egy nemzetközi program épült föl a menekültek ellátására, ami 2015 augusztusában indult el, amikor is az ország minden területéről toboroztunk önkénteseket.

Egy újfajta feladat volt. Igen a 8 órás műszakot végig kellett csinálni, nem csak a munkát, hanem ki kellett menni, úgyhogy nem volt egyszerű a feladat és nekünk erre amúgy költségvetésünk, külön egyáltalán nem volt a megyei szervezetnek, amúgy hogy nem foglalkoztunk egyből a mindennapokban, úgyhogy augusztustól az országos központ és a Nemzetközi Vöröskereszt bevonásával folytatódott a program, amelynek keretében finanszírozta a menekültek ellátását, utána pedig 5 év lett belőle, úgyhogy az hosszabbívű programnak a támogatását jelenti. Egyébként a menekültellátással kapcsolatos feladatellátás több évig fennállt, hiszen a tranzitónákban is láttunk el feladatot.

Sok terméket vásárolt a Vöröskereszt védelmi csomagokra, személyes higiénés felszerelésre és ilyen jellegű beszerzéseket jelentettek be az országos hatóságnak a nemzetközi finanszírozásból. Aztán amikor megváltozott a helyzet, akkor a finanszírozók közé belépett a magyar kormány is és a tranzitónákban való munkálkodását a Magyar Vöröskeresztnek egyrészt nem kifogásolta, másrészt pedig a magyar kormány is finanszírozta a munkáját. De nem csak a Vöröskeresztnek egyébként, hanem amikor már tranzitónák voltak, akkor nagyon sok civil szervezet is erősebben belépett a munkába. A hangárban, ha jól tudom, nem nagyon volt rajtunk kívül más civil szervezet, a tranzitónához már elég sok civil szervezet jött ki feladatot ellátni és mindenki részesült a magyar kormány támogatásában ahhoz, hogy ezt a munkát tudják minél szélesebb körben végezni.”⁴⁶⁶

Saját szervezéssel kapcsolódott be az iszlám egyház magyarországi hívőinek egy része Szegeden, illetve Röszkén az érkező vándorok támogatásába, ellátásába. A Rendőrség részéről nem érkezett irányukba felkérés ilyen együttműködésre, holott

⁴⁶⁶ Sasvári Krisztina, Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

más fogvatartottak esetében (idegenrendészeti, bűnügyi), a korábbi időszakban voltak ilyen jellegű közös tevékenységek. Ellenben a 2015. évi tömeges bevándorlás alatt ők nem ajánlották fel a szervezetnek a részvételi lehetőséget és az aktív együttműködést, az iszlám követőinek elutasító magyarországi társadalmi hangulatára hivatkozva.

„Hát igen, amit mondtam az állomásnál ott voltak központ és ott vannak a gyerekeim, a családom, ott voltak segítettek, az ismerősök és ismeretlenek is. Ott jött, jött létre egy kis társadalom is, próbálta segíteni a muszlimok, orvosok ott is voltak mindig is, mikor nekünk volt itt a közös. Én majd kicsit magyarázza, azok a fiatalok féltek is odamentek az első évesek, aki itt van. Első év volt sok, sok év nem olyan, mint aki negyedik, már neki van tapasztalat, de próbáltam kicsit mertek segíteni, ez segíteni is nekik. Hogy tudnak integrálni maguk, megnézik, hogy csinálják az emberek. Mi a tapasztalat. Hiába, van ilyen probléma, ezért ott próbáltam segíteni, a fordítást mondták magyaroknak tudnak, hogy mindig értik valaki, hogy segíti a fordítás, azért fontos.

Nem hallottam, bár itt nem hallottam arról, de van egy másik, ahol lehet ott, én nem hallottam ott volt és nem hallottam, egy másik egyház, aki, aki részt vett ebben. Hát igen, ezért mikor megbízunk, azok, akik kérdések, akár a konkrét dolgokra lépés, a fordítás. A beszélgetés, a kommunikáció, az mikor valaki, aki látja, hogy épp arab, nem azért, aki itt voltak, nem csak arabok voltak, ők voltak indiai, voltak perzsa, aki nézi ezek vallás, ez a kommunikáció könnyebb lesz és mi tudok segíteni azok, aki akár stresszbe vannak. Mi ez a nyomás, az kicsit fogni az a nagy is, hogy ne legyen nagy nyomás, de nem kaptunk szerepet. Azért ott vannak a rengeteg politikai dolog és mélyek. Ez no, no politika, no politika, ez segítő tevékenység.”⁴⁶⁷

A magyar katolikus egyház a Karitászon keresztül a Rendőrség felkérésére és azzal együttműködve, az érkező vándorok részére karitatív segítséget-nyújtott, részt vett az ellátásukban. „... tapasztalatom volt, de hát én még mindig a katolikusról általában, főleg a keresztény egyházakról mondhatom, a katolikus egyháznak természetes az, aki ha bárhol, bármilyen okból, bármilyen körülmények között valaki szenved, segítséget szenved, segítségre szorul, akkor annak lehetőség szerint segítünk. Ez nem kérdés. Ez független a pápai megnyilatkozásoktól, vagy egy példától, ha egy egyház nem ezt tette, ha nem ezt teszi, akkor nem az evangéliumot követi, nem a küldetését teljesíti. Tehát ez nem kérdés.

⁴⁶⁷ X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

Más módon a mai napig is ezt teszi, de abban a kritikus időszakban, amelynek nem is tudom már pontosan az időtartamát, talán fél év volt. Arra emlékszem, hogy egyből, kérésre természetesen, de a Karitászhivatalos karitatív intézménye és a munkatársai nagyon sok önkéntessel megjelentek ott a sátrak, sátrakban, sátrakat építettek és a sátrakban élelmiszert, ruhát orvosi ellátást, egészségügyi ellátást orvosokkal, gyógyszerekkel adtak bárkinek, ha kértek. Akinek erre szüksége volt egyrészt.

Másrészt pedig egy ideig már nem tudom pontosan meddig, de a kíséret nélküli kiskorúaknak az elhelyezését mi oldottuk meg Hódmezővásárhelyen azt hiszem, mindenféle hatósági együttműködéssel, illetve ellátásukat, oktatásukat stb. egy darabig, nem tudom pontosan meddig tartott, mert utána ez máshol lesz. Mert ugye ez az ügy harmadrészen pedig segítséget nyújtottunk, amikor a folyamat indult és aránylag váratlanul érte, meglehetősen nagy számokban a Rendőrséget az idevezényelt rendőröknek elhelyezést adtunk, még nem volt megszervezve, az ellátásban segédkeztek.”⁴⁶⁸

A társadalmi többség által ismert értelmezésben az NGO-k esetében nem különül el egymástól tematikusan a jogi segítségnyújtás, vagy az egészségügyi ellátás, vagy pl. az egyéni igényeknek megfelelő ruházat, élelmiszer biztosítása. A rendőrségi fogvatartási helyszíneken, gyűjtőpontokon monitoring-látogatást tett megbízott ügyvéd sem a Rendőrség, sem a vándorok részéről felróható magatartást nem észlelt: „A karitatív szerveknél nyilván jellegüknél, a jellegükből adódóan konfliktust én soha nem tapasztaltam, nekik ugyanaz volt a feladatuk, hogy próbálják őket segíteni.”⁴⁶⁹

Az intézkedési számok miatt, a kutatásba bevont helyi önkormányzatok vezetői, képviselve a lakosság megítélését, eltérően nyilatkoztak a civil szervezetek, vándorokat segítő, ellátó tevékenységéről.

„Hát rendkívül károsnak ítélem meg. Semmi szükség nem volt rájuk, mert ők itt gyakorlatilag a politikai pecsenyéjüket sütögetni jöttek ide, semmilyen effektív tényleges segítséget nem adtak a migránsoknak, egy részüknek, sőt a túlnyomó többségnek nem is volt erre szüksége. Eleinte azért nem volt szüksége, mert pénzzel a zsebében jött, mert nem éhezett. Lehet, hogy volt is nála szendvics, nem egy ilyen

⁴⁶⁸ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

⁴⁶⁹ dr. Kovács Tímea Ágnes, Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

*tapasztalatunk volt, hogy szétdobálták a segélyként kapott szendvicseket, nem volt rá szükségük, másrészt pedig a magyar állam gondoskodott a migránsokról, tehát gyorsan elszállították őket, tehát nem, nem igazán.*⁴⁷⁰

*„Hát ez vegyes érzelmű, mert mi is, ha egy csoportot kísértünk, mindig adtunk nekik vizet meg kenyeret. Mindig voltak olyan karitatív szervezetek, akik azt gondolták, hogy itt etetni kell őket és ruhaneművel ellátni, meg pátyolgatni. Nem mindig tapasztaltuk azt, hogy a karitatív szervezetek azok humanitárius szerepet töltenek be, volt olyan érzésem, hogy inkább politikai szerepet.*⁴⁷¹

*„Biztonsággal nem tudom állítani azt, hogy voltak pozitív, vagy csak negatív véleményem róla. Azt láttam napi szinten, hogy azért a rendvédelmi szervek munkáját eléggé megnehezítette az ő jelenlétük a területen, hiszen szervezetlenül történt és ezek a karitatív szervezetek egyik napról a másikra megjelentek anélkül, hogy bármilyen előzetes egyeztetés ezt megelőzte volna. Én úgy láttam, hogy általuk sem tervezett ez a tevékenység, nem megfelelő módon került kidolgozásra a logisztikája, bár azt is elismerem, hogy bizonyos helyzetekben szükség volt a jelenlétükre, már ha másért nem, hogy megnyugtassák az embereket, valamilyen módon kommunikáljanak velük. Úgyhogy, az ellátáson túl, talán ez volt a pozitív, ami megemlíthető az ő tevékenységükkel kapcsolatban, de ugyanakkor felemás ez a dolog, mert sok konfliktust szült ezen a területen napi rendszerességgel.*⁴⁷²

*„Én úgy gondolom mindent megtettek a karitatív szervek, hogyha ez alatt azt értjük, hogy ha a csecsemőt, kisgyereket találtak, az jusson ellátáshoz. Nem volt könnyű dolguk. Egyrészt a migránsok rejtőzködő életmódja miatt, a másik részről meg sok esetben tapasztalható volt a segítő kézzel szembeni ellenséges megnyilvánulásuk, akár az élelmezésbe, akár vallási, rituális okokból és volt nekik egyébként nekik pénzük mindenre.*⁴⁷³

A tömeges bevándorlás időszakában a kutatási eredményekből levonható következtetések szerint a klasszikus értelemben vett karitatív, segítségnyújtó tevékenységet ellátó szervezetek többsége a 2015. év nyári időszakában jelentős médianyilvánosságot kapott események után kapcsolódott be a segítségnyújtásba. A magyar kormány felkérését követően jelentek meg a Karitatív Tanács tagjai és

⁴⁷⁰ Toroczka László, Ásotthalom Nagyközség, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.12.01.

⁴⁷¹ Csányi László, Mórahalom város, Alpolgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.20.

⁴⁷² Borbásné Márki Márta, Röske község, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

⁴⁷³ Nógrádi Tibor, Szeged MJV településrész képviselő (2015 – Szent-Mihály, Gyálarét, Alsóváros, Klebelsberg telep). Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

folytattak a határterületen segítségnyújtó tevékenységet, a normatív szabályzók⁴⁷⁴ keretei között.⁴⁷⁵

A tagok a külterületi részeken a Rendőrséggel, az önkormányzattal történt előzetes eseti egyeztetéseket követően látták el munkájukat, vagy anélkül⁴⁷⁶. A tranzitónában, egyéb elhelyezési objektumokban az együttműködés és konzultáció folyamatos volt. Adatkérésre a Tanács tagjai tájékoztatást nem adtak, arról online forráskutatás^{477;478;479;480;481;482;483} útján nyílt lehetőség információkhoz jutni, a Karitás⁴⁸⁴ munkájáról ugyanakkor a Szeged-Csanádi Egyházmegye megyés püspöke a hivatkozott interjú keretei között nyilatkozott.

A Tóth Judit által értékelt viszonyok ismeretében és az általa megfogalmazott előremutató ajánlása szerint: „... azt gondolom, hogy a szervezetlenségnek és az át nem gondolt szabályozásnak meg a rossz kommunikációnak lett inkább az eredménye az, hogy úgy érezték, akik ide jönnek, hogy őket nem veszik emberszámba és hogy nem akarják, hogy minimális ellátást kapjanak. Mondom a szabályozásba kevés olyan bizonyíték van, amiből az derül ki, hogy eleve ezt így gondolták el.”⁴⁸⁵

5.6. A fejezetrész összefoglalása, következtetések

Az államhatáron jogellenesen belépett külföldiekkel szemben a Rendőrség köteles intézkedni. Feladatai teljesítése során köteles biztosítani az egészség

⁴⁷⁴ Az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvény

⁴⁷⁵ A KARITATÍV TANÁCS MEGALAKÍTÁSÁRÓL ÉS MŰKÖDÉSÉNEK RÉSZLETES SZABÁLYAIRÓL SZÓLÓ 65/2000. (V. 9.) KORM. RENDELET

⁴⁷⁶ Magyarország és a menekültek ellátása. Forrás: <https://444.hu/2015/09/04/balog-magyarorszag-mindent-megad-a-menekulteknek-csak-ok-rossz-helyen-varjak> (Letöltés ideje: 2019. 08. 23.)

⁴⁷⁷ Miután nekiálltunk falat építeni. Forrás: <https://444.hu/2015/07/15/miutan-nekialltunk-falat-epiteni-a-kormany-nak-eszebe-jutott-segiteni-is-a-menekulteken> (Letöltés ideje: 2017. 07. 15.)

⁴⁷⁸ A segélyszervezetek csak most vették észre. Forrás: <http://nol.hu/belfold/allj-ide-es-csinald-1551829> (Letöltés ideje: 2017. 07. 16.)

⁴⁷⁹ Magyar Református Szeretetszolgálat segítségnyújtása. Forrás: <https://jobbadni.hu/hirek/mrsz-segitseg-a-debreceeni-menekultaborban/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 21.)

⁴⁸⁰ Magyar Református Szeretetszolgálat segítése a menekülteknek. Forrás: <http://regi.reformatus.hu/mutat/11260/> (Letöltés ideje: 2017. 09. 02.)

⁴⁸¹ Magyar Máltai Szeretetszolgálat menekülteket és migránsokat segítő szolgálata. Forrás: <https://maltai.hu/menekultszolgalat> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)

⁴⁸² Evangélikus egyház és a migráció. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/menekult2015?page=2> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)

⁴⁸³ Baptista Szeretetszolgálat befogadó munkája. Forrás: <http://www.baptistasegely.hu/hirek/belfold/telt-hazzal-mukodik-a-baptista-szeretetszolgalat-menekulteket-befogado-otthona> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)

⁴⁸⁴ Katolikus Karitás munkájáról. Forrás: <https://ujember.hu/a-katolikus-karitasz-a-menekultekert/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)

⁴⁸⁵ Dr. Tóth Judit PhD. CSc. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens. Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

megőrzését szolgáló körülményeket, további esetleges fertőzés megelőzési körülményeket, a szükséges ellátást. A normatív környezet nem rendelkezik a 2015. évben bekövetkezett, nem megszokott tömeges bevándorlás esetén követendő protokollról. A Rendőrségnek a többlet-forrásigényekre nem volt céltartalékja. A vizsgált időszakban súlyosnak, kezelhetetlennek értékelhető egészségügyi helyzet nem alakult ki, külföldi elhalálozása nem történt, a rendőri állomány és a területi lakosság átfertőzése nem visszaigazolható.

A kutatási adatokból levont következtetés szerint a tömeges bevándorlás alanyai megfelelő egészségvédelmi, járványmegelőzési keretek alkalmazása esetén nem jelentenek a primer rendészeti kontakt-időszakban az általánosnál nagyobb kockázatot. Ugyanakkor az érkezők mentális állapotának vizsgálatára, pszichoszociális támogatására – a sérülékeny csoportba sorolhatók prioritásával – indokoltnak tűnik a végrehajtási háttér kialakítani. A Rendőrségnek a változó körülményekhez korrigált egészségvédelmi és járvány-megelőzési tevékenysége eredményes és hatékony volt, szervei és tagjai több innovatív megoldást alkalmaztak.

A rendőrségi ellenőrzési és működési tapasztalatok, a legjobb gyakorlatok, valamint a nem rendészeti egészségügyi szervezetek látogatásainak tapasztalati ajánlásait^{486;487} a proaktív módszertanra figyelemmel javasolt követni.

A civil egészségügyi ellátás bevonása indokolt és javasolt, amelyben hangsúlyos szerepet kell biztosítani a nemzetközileg ismert és elismert segélyszervezeteknek (pl. Nemzetközi Vöröskereszt, Nemzetközi Vörös Félhold), valamint az egészségügyi és pszichoszociális segítségnyújtásra szoruló intézkedés alá vontakra jellemző többségi szociokulturális képviselő biztosító, a rendészeti szervvel együttműködésre képes nem állami szervezeteknek.

A honos, ismert szociokulturális jellemzőktől eltérő ellátási igényű külföldi fogvatartottak esetében az egészségügyi ellátáson túlmenően, a fiziológiai igények ellátását is biztosítani kell a fogvatartó szervezetnek. A 2015. évi migrációs minta időszakában, ahogyan a fogvatartás elhelyezési, őrzési keretrendszerével nem

⁴⁸⁶ European Union Agency for Fundamental Rights (2011): Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States. European Union Agency for Fundamental Rights, FRA, Vienna. Forrás: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1925-FRA-2011-fundamental-rights-for-irregular-migrants-healthcare_EN.pdf (Letöltés ideje: 2020. 03. 22.)

⁴⁸⁷ Bradby, H. – Humphris, R. – Newall, D. – Phillimore, J. (2015): Public health aspects of migrant health: a review of the evidence on health status for refugees and asylum seekers in the European Region. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; (Health Evidence Network synthesis report 44).

rendelkeztek a rendőri szervek, úgy az ellátáshoz szükséges források sem álltak rendelkezésre. A változó igényeket innovatív megoldásokkal, szolgáltatói szerződésekkel és karitatív támogatással tudták biztosítani. Ennek végrehajtási rendjében javasolt figyelembe venni, hogy annak szabályozott keretei között, a rendészeti szervezet támogatásával kell biztosítani a külföldiek ellátását. Javasolt a jelentkező igények felismerésével együtt, már a saját forráshatárokat elérő időszakban kezdeményezni, rögzíteni a karitatív támogatók (lépcsőzetes) bevonását és az együttműködés rendjét.

A KSH által kezelt adatok szerint, Magyarország EU csatlakozása óta eltelt időszakban az érkezett menedékkérők állampolgársága és száma alapján az iszlám hit követői 90% feletti arányt képviselnek. (12. számú melléklet) Mérlegelésre javasolt a hivatkozott forrásokra, interjúkra is támaszkodva a Karitatív Tanács kiegészítése az iszlámot követő karitatív szervezettel. A támogatásra szoruló személyi körre jellemző szociokulturális elemek, a kommunikáció számos felületén érdemi támogatást biztosíthatnak az irreguláris migrációt kezelő rendészeti szervek állománya, az érintett helyi lakosság irányába, a külföldiek részéről a hatósági intézkedések, a fogadó nemzeti szociokultura elfogadás érdekében.

6. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK ÖSSZEGZÉSE

6.1. Összefoglalás

A tematikus részkutatások összegzett következtetései alátámasztották azokat a megállapításokat, amelyek szerint a humán migráció egyfajta globális, folyamatos, társadalmi jelenség, amelynek elemei a XXI. századbeli Magyarországon is jelen vannak. Magyarország - a geopolitikai helyzete miatt - az államalapítása óta érintett a humán migrációban. Az ország történelme során a modern migrációelméleti értelmezések szerint leírt tipológiai és mintázatú emberi vándorlások szinte valamennyi változata érintette a be- és kivándorlások során, tranzit- és célország szerepében is.

A kutatásom eredményeinek összegzéseként az is megállapítható, hogy annak tárgyának aktualitása (a vizsgált időszak értékelési adatai alapján) továbbra is létezik, sőt fokozódik. Magyarország az EU, valamint a schengeni tagállami szövetség részévé válása óta a kontinensünk egyik meghatározó jelentőségű, külső határszakaszává vált. Az államhatáron az ellenőrzött határforgalom mellett, hazánkat a Nyugat-Balkán irányából érkező, változó mintázatú irreguláris migrációs vándorlás érte el, amely a 2015. évben tetőzött. Ez a tömeges, szervezett jelenség a magyar állam által alkalmazott intézkedések eredményeként ugyan nem szűnt meg, de érdemben csökkent, más mintázattal továbbra is érinti a viszonylati határszakaszokat. A tudományos probléma felismerése és a jelenség kezelésének változó módszertani igénye a kutatás alapján olyan összegző következtetésekre nyújt alapot, amelyeknek eredményeként a jellemzően reaktív migrációs rendészeti tevékenység – ha az ajánlások támogató elbírálást kapnak – a társadalom biztonságérzetét, a határterületen élők szubjektív biztonságát, a rendészeti szervek feladatellátásának költséghatékonysági növelését, a működés stabilizálódását eredményezheti.

A forráskutatás, az empirikus vizsgálat, a tudományos módszertan kvalitatív és kvantitatív kutatási eredményeinek elemzése, értékelése, az adatok szintetizálása alapján megállapítható: a Magyarországot elért tömeges irreguláris bevándorlási hullámban közvetlen és közvetett, implicit hatások különíthetők el, amelyek korábban nem képezték kutatás tárgyát, szakirodalomban nem leírtak. Ezekből, valamint az egyéb eredményekből származó következtetések segítségével be lehet vezetni a nem megszokott mintázatú, túlterheléses migráció fogalmát, és azt az eddig ugyancsak nem

megszokott, újszerű, megelőzést célzó rendészeti módszertannal lehetséges lesz hatékonyan kezelni.

A tematikus kutatás során tanulmányozott migrációelméleti források kellő alapot biztosítottak a kutatási cél meghatározására, amit az empirikus adatszerzésre épült adatok tudományos feldolgozásai erősítettek. A tanulmányozott és publikált tudományos elméletek jelenleg még nem ismerik a migráció rendészeti szervekre gyakorolt, szervezetségre épülő és a biztonság csökkentését célzó objektív, túlterheléses fogalmát, így az nóvumként azonosítható. Az elméleti alapok széleskörű magyar és külföldi források kutatására épültek, amelyek kiterjedtek a lexikális és enciklopédikus tudásra, a magyar és a külföldi szervezetek, valamint a jog által alkalmazott elemzésére, a történeti szakaszolására. Az elméleti alapok, a konceptualizálás lehetőséget teremtett arra is, hogy a kutatás tárgyával összefüggő, saját migráció-fogalmat alkothattam. A felhasznált és hivatkozott források sokrétűsége, a kutatás felépítése és módszerei, az adatok elemzése és értékelése alapján kijelenthető, hogy az interdiszciplináris.

Az empirikus adatgyűjtés eredményei, valamint a tudományos kutatás is visszaigazolta, hogy a migráció kezeléséért felelős szervezet a feladatait elsődlegesen reaktívan hajtja végre. Ez a fajta teljesítés egy, a megszokottól érdemben eltérő, tömeges, majd túlterheléses migrációs mintázatot kialakítva, a környezetében több olyan kockázati tényezőt (pl. humán erőforrás hiány, közbiztonságérzet csökkenése, szubjektív biztonságérzet romlása) erősített fel, amelyek megfelelő módszertan alkalmazásával megelőzhetők vagy csökkenthetők.

A komplex kutatási feladatok végrehajtására megfelelő módszereket kellett kiválasztani, így pl. az interjúkészítést. Az interjúalanyok elmondták, hogy ők, illetve az általuk képviselt közösség más tagjai a kutatásom során olyan tartalmú kérdésekre válaszoltak és adtak adatokat, amelyekre korábban nem került sor, de alkalmasak a migrációs érintettség miatt a tovább-gondolásra. Az interjúk készítésében érdemi nehézséget okozott több körülmény, így pl. a humán-egészségügyi járványidőszak, a rendészeti állomány tartózkodó kommunikációja, a külföldiekkel történő idegennyelvű kommunikáció, valamint a vizsgált adatbázisok azonos attribútumokkal kezelt, de egymástól eltérő eredmény-halmaza.

A kérdőívek értékelhető kitöltése a mintavételi csoportok között magas arányú volt. A kapcsolódó informális konzultációk során a rendőri állomány a kapott kérdéseket gyakorlatiasnak, és az objektív körülmények társadalmi ismertségének

hiánya miatt, előre mutatónak értékelte. A határterületi lakosság képviselői elmondták, hogy szerintük is fontos a kutatás és az őket ért hatások bemutatása; számukra reménykeltő, hogy lehetséges az őket ért károk állami szintű kompenzációja, az elszenvedett hiányosságok pótlása is. Az adatszolgáltatási kérelemmel megkeresettek az elutasító, a passzív és az aktív támogató visszacsatolásig terjedő skálán nyújtottak információkat. Az iratbetekintés lehetősége az adatkezelési szabályok érvényesítése mellett, érdemben valósulhatott meg, konkrét kutatási eredményeket biztosítva.

A rendőri állomány részéről a kérdőív kitöltési aránya - az objektív távollétek és a kiáramló fluktuációs adatok ismeretében is - 90% körül valósult meg. A kérdőívekre adott válaszok összegzése alapján megállapítható, hogy a 2015. évi feladatellátás olyan mentális hatásokat okozott, amelyek az idő múlásával is aktívan jelen vannak a rendőrök életében. A kutatási eredmények alapján arra lehet következtetni, hogy a külföldiekkel szemben intézkedő rendőrök intézkedési kultúrája, objektivitása, humánuma, félelemérzete összefügg az államhatárt jogellenesen átlépett vándorok pszichoszociális és kulturális jegyeinek előzetes ismeretével. Megállapítható, hogy azok a rendőrök, akiknek a feladataiban a szolgálati helyükön folyamatosan jelen volt az irreguláris migráció kezelése, az elemzési adatok szerinti eltérésekkel teljesítették szolgálataikat a más szervezeti egységektől, más szolgálati ágaktól érkezett rendőrök.

A feltárt adatok elemzése, értékelése alapján leírható a humán migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterhelésének fogalma és annak elméleti modellje. A kutatás arra is rámutatott, hogy a proaktív határrendészeti módszertannak komplexnek és folyamatosnak kell lennie, figyelemmel a közeli és a globális környezet változásaira is.

A határterületi lakosságot érintő másodlagos, negatív hatásként azonosítható a vizsgált településeken megnövekedett elvándorlás. Az érintettek esetében a csökkenő biztonságérzet és az érkezők támogató segítségnyújtását felváltó negatív érzelmek hasonló attitűdök az ott szolgálatot ellátó rendőrökéhez. A kutatás feltárta és azonosította azokat a konfliktusforrásokat, amelyek a legnagyobb arányban befolyásolták a helyi lakosok pszichoszociális állapotát és a napi életviszonyaikat. Az implicit kutatási eredmények közé sorolható, hogy a hiányzó szabályozó környezet miatt jelentős direkt és indirekt károk keletkeztek a határterületen élők körében, valamint a vizsgált önkormányzatoknál, vállalkozásoknál, szolgáltatóknál.

Az államhatáron meg nem engedett módon belépett külföldiek fogvartásának rendészeti oldalán megjelent eredményként az állapítható meg, hogy a Rendőrség a feladatait reaktívan kezelte. Ennek kritikus elemei az előállítási időszakra, az alkalmazandó rendészeti protokollra, valamint a külföldiek és a rendőrök változó létszámához igazodó ellátási, logisztikai feltételek korrekciós igénye területén jelentek meg. Megállapítható, hogy a külföldiek ellátásába - az azonos régióból, kultúrából származó emberek, civil szervezetek, személyek támogató bevonása - nem, vagy csak minimális mértékben valósult meg. Ez a körülmény a jogvédő NGO szervezetek esetében jellemzően már kommunikációs szinten jelen volt, ami a felek (intézkedés alatt álló külföldi - jogvédő szervezet - eljáró hatóság) között feszültséget hozott, de pl. a jelenléti kommunikáció jól segítette a külföldiek rendőri utasításokat követő irányítását is.

A kutatás feltárta, hogy a tömeges bevándorlás időszakában mérhetően növekedett az irregulárisan ékekezett külföldiek miatt a félelemérzet: ez mind a rendőri állomány, mind a határterületi lakosság, de az érkező külföldiek esetében is a putatív félelem, amelynek alapja a másik pszichokultúrája elemeinek ismerethiányára vezethető vissza. Amennyiben az érkező külföldiek és a fogadó társadalom tagjai rendelkeznek a másiktól alapvető információkkal, úgy nagyban megelőzhetők a konfliktusok, miközben a szabálykövetés és együttműködés növekszik.

A kutatás feltárta azokat a körülményeket, amelyek a helyi lakosság és a rendőri állomány körében is problémák voltak: a rendőrök és a lakosság is úgy nyilatkozott, hogy a tömeges migrációt kísérő jelenségek határterületen kívül történt megjelenéséig a központi szervek részéről nem érekeltek érekeltek az elvart figyelmet. Hiányolták a helyi és a területi szervek koordinatív, támogató tevékenységét. A kutatás arra a következtetésre vezetett, hogy a normatív környezet nem biztosított hatáskört a Helyi- és a Megyei Védelmi Bizottságnak, a koordinációs védelmi funkciót ellátó testületnek az NBS által kiemelt kockázatúnak minősített humán migráció esetében.

A közbiztonság és a szubjektív biztonságérzet változása alapján arra lehet következtetni, hogy a közbiztonság romlott, így a rendőrök, valamint a vizsgált lakosság is alkalmazott biztonságnövelő intézkedéseket. Az egyéni és a környezeti biztonság fejlesztése is megjelent a kérdezett alanyok esetében.

A Rendőrség kommunikációja a szakmai elvárásoknak megfelelt, több jó gyakorlatot alkalmaztak. A szakmai feladat végrehajtása párhuzamosan haladt a

normaalkotási tevékenységgel, felismerve, hogy mi a sok, mi a kevés, vagy mi az elég, és miként növelhető hatékonysága.

Az eredmények rámutattak, hogy az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) migráció-típológia korábban nem képezték kutatások tárgyát, így a biztonsági kockázatot okozó hiányosság rendészeti kezelésére sem áll rendelkezésre elegendő és elérhető átfogó ajánlás. E migráció-típusok jellemzőinek ismeretében lehet felismerni, hogy ki okozhat biztonsági kockázatot, ki részesíthető vagy nem részesíthető jogi támogatásban. A menedékjoggal való visszaélés gyakorlatához arányos jogi szankciókat kell rendelni, és csak a valóban rászorulókat kell a megfelelő védelemben részesíteni.

Az értekezésben feltárt hiátusok és ajánlások alapot teremthetnek további kutatások végrehajtására (pl. a szervezett bűnözés jelenléte, annak demográfiai hatása a határterületen élőkre; a határterületen szolgálatot ellátó rendőrök mentális és egészségügyi állapotának összehasonlító elemzése pl. belső határszakaszon szolgáló rendőrökével, az idegenrendészeti őrizet környezete büntetésvégrehajtási intézmény fogvatartási környezetében, a Büntetésvégrehajtás szerepvállalása a tömeges illegális bevándorlás kezelésének feladat rendszerében, valamint további más kevésbé kutatott kérdéskörök). A tömeges irreguláris bevándorlás feladatainak rendészeti tartalmú kezeléséhez kapcsolódó normatív környezet, egyéb szervezetszabályzó eszközök rendelkezéseinek kutatási eredményekre épülő ajánlásai a normaalkotó irányában a javaslatok mérlegelésével ajánlott módosításra, nemzetközi képviseletre. Úgy vélem, hogy a túlterheléses migráció mint tipológiai elem fogalmának értelmezése, az általam leírt proaktív határrendészeti módszertanban javasolt szervezeti elem kialakítása, a jelen időszakban ellenőrizhetetlen személyazonosságú vándorok esetében – kutatási eredményekre épülő ajánlások szerint – korrekcióra javasolt nemzetközi protokoll elősegítheti az irreguláris nemzetközi migráció arra jogosult vándorainak a nemzeti-, a nemzetközi védőernyők széles spektruma által biztosítható támogatásokhoz jutást, a jogosulatlan személyek eredményes hatósági szűrését.

6.2. Új tudományos eredmények

A kutatási hipotézisekkel összevetve, az új tudományos eredményeket az alábbiakban foglalhatom össze.

1. A kutatás eredményeként azonosítottam, leírtam és tudományos módszerekkel igazoltam a túlterheléses migráció fogalmát, mint az emberi vándorlás rendészeti szervek működésére gyakorolt negatív hatást. E definíció által körbehatárolt típust elhelyeztem a migráció elméletében. A kutatási eredmények alapján az 1. és 2. számú hipotézisemet igazoltam.

2. A tudományos kutatási eredmények alapján azonosítottam a migráció által a közbiztonságot, illetve az egyéni biztonságot gyengítő tényezőket. (Mint pl. a putatív félelem megjelenése a kutatás tárgyát képező időszakban az érintett határterületi települések lakossága és az ott szolgálatot ellátó rendőrök esetében; az állami hatóságnak be nem jelentett egyéni sérelmek, a direkt és indirekt károk kompenzációs hiánya; a humán járványveszély potenciális lehetősége; az eltérő kultúrák miatti konfliktushelyzetek). A kutatási eredmények alapján az 1. számú hipotézisemet igazoltam.

3. A túlterheléses migrációból eredő feladatok érdemi kezelésére leírtam a megelőzést biztosító határrendészeti komplex módszertant, amely 5 összetevő együttes (konjunktív) jelenlétét feltételezi. A leíró elméleti modell elemeinek követésével lehetőség nyílik a rendészeti szervek objektív túlterhelésének megelőzésére, illetve annak bekövetkezése esetén a kezelésére. A kutatási eredmények alapján a 2. számú hipotézisemet igazoltam.

4. A kutatás során feltártam, és azonosítottam az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) migrációs típus szerinti megkülönböztetést, amelynek értelmezésére, valamint a kapcsolódó biztonsági kockázat csökkentésére ajánlásokat készítettem. **Ennek leírása, részletesebben még nem jelent meg a migrációs szakirodalomban.** A kutatási eredmények alapján a 2. számú hipotézisem tárgyi részét igazoltam.

6.3. Véggövetkeztetés

A kutatásom során feltártam, azonosítottam és leírtam olyan, korábban nem vagy kevéssé kutatott migrációtipológia elemeket, kutatási eredményeket, amelyeknek a nemzeti, nemzetközi megoldása, hosszútávú kezelése további kihívások elé állítja a társadalmat, a jogalkotót, az irreguláris migráció kezeléséért felelős rendészeti szervet.

A kutatás feltárta azokat a tényezőket, amelyek a határrendészeti komplex módszertan követésével a nem megszokott feladatellátáshoz szükséges erők, eszközök, szolgáltatási és üzemeltetési igények lépcsőzetes igénybevételi tervezésével, a rendelkezésre állás visszatérő ellenőrzésével csökkenthetők. Ennek keretében az előállítási, elhelyezési és ellátási feltételek tervezése, a rendelkezésre állás visszatérő ellenőrzése érdemi hatékonyságú, javasolt elemként jelentkezik. További súlyozott ajánlás, hogy az irreguláris migráció alanyaiként érkezett külföldiekkel történő kommunikációs, valamint az ellátási feladatkörökben indokolt azok pszichoszociális sajátosságait és nyelvét ismerő karitatív támogatók bevonása, amelynek rendszere formálásra, megerősítésre, stabilizálásra szorul.

Az ismert és ismeretlen migrációs kihívások hatékony kezelésére indokolt a kockázati elemek kiterjedt vizsgálata, valamint a megelőző, jövőkutató célokat szolgáló rendészeti tevékenység alkalmazása. A 2014-2016. évek migrációs eseményei rámutattak arra is, hogy a globális jelenséggel összefüggő, államhatáron átnyúló irreguláris migrációs mintázatú elemek felderítésére, kockázatelemzésére és azok értékelésére jelentős hangsúlyt kell fektetni. A feladatok teljesítésére különös hatásköri- és eljárásrend szerint működő rendvédelmi szervezeti elemekre van szükség. A globalizált, felgyorsult, irreguláris migrációból származó veszélyek, fenyegetések, kockázatok felderítésére és jövőkutatására, valamennyi államra kiterjedő tevékenységi rendszert kell kialakítani, amelyhez hozzá kell rendelni a megfelelő humán erőforrást és eszköz-apparátust. Célszerű, hogy a hatékonyság érdekében kialakításra váró feladatkör címzettje kormányzati szintű beszámolási kötelezettséggel bírjon.

A túlterheléses irreguláris migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív hatásainak egyik kritikus eleme a jogszerűtlenül tartózkodó külföldi előállítási kötelme. A jogalkotó felismerte a tömeges bevándorlás okozta problémát, módosította az előállítási idő tartamát, kiegészítette a szabályozást a visszatartás jogintézményével.

A normatív követelmény a megelőzést biztosító határrendészeti komplex módszertan részelemeinek alkalmazásával teljesíthetők, ugyanakkor a hatályos normakörnyezet kiegészítő módosítása továbbgondolásra javasolt a tömeges bevándorlás miatt kihirdetett válsághelyzet esetén. Azoknak az intézkedés alá vont külföldieknek az esetében, akik kérelmezik menekültügyi eljárásuk megindítását, a menekültügyi hatóság érdemi meghallgatást alkalmaz, így mérlegelendő a Rendőrségnél az azonos tartalmú kötelezettség felfüggesztése (pl. arcfénykép készítés, ujjlenyomat rögzítés, meghallgatás és más végrehajtandó intézkedések).

A problémakörhöz kapcsolódó további megállapítás és megoldásra váró feladat szerint az irreguláris migráció alanyainak többsége nem mutat fel a valós személyazonossága hiteles igazolására szolgáló közokiratot, viszont törvény rendelkezik arról, hogy a Rendőrségnek digitálisan kell rögzítenie az ujjnyomatát és arcképmását. E hiátus kezelésére ajánlott metódus lehet például a kérelmező magáénak vallott személyes adataihoz az első, biometrikus adatrögzítést is végrehajtó eljáró állam, szervezet, hely és időpont digitális azonosítóját kapcsolni az „undocumented” státusz, a menekültügyi eljárás megindítása iránti kérelem rögzítésével. Az eljárás összeegyeztethető a „Nansen-útlevel” féle ajánlással, annak digitalizált megjelenítésével (pl. védelmi elemekkel bíró plastik kártya kiállítása és átadása a rendőri szervnél, kvázi virtuális megszemélyesítés létrehozásával). Ennek eredményeként az EURODAC, az AFIS és más személyi adatokat kezelő rendszerek bővítésével, az adatállományok közti átjárás biztosításával a kötelező biometrikus adatellenőrzéssel a tagállamok területén bárhol, bármikor intézkedés alá vont személy azonosítható lehet a nyilatkozott, vagy az eljáró hatóság által ellenőrzött, igazolt adatokkal. Amennyiben az érintett rendelkezik a személyazonosságát hitelesen igazoló közokirattal, avagy azt a vele szemben folyó eljárásban, intézkedés során bemutatja, úgy a regisztrált adatai a tagállamok bármelyike által, bármikor módosíthatók, a virtuális személyesítés adatai archiválhatók. A korrekció kialakításakor figyelembe kell venni a jogképeség nélküliek, a felnőtt kísérő nélküli gyermek és fiatalok esetében a speciális igényű adatrögzítési protokollt.

Az ajánlás és módszertan garanciális elemét kell képezze a személyes és különleges adatok védelme. A javasolt módosítások, módszertani ajánlások - az emberi jogok védelme, a jogszerű eljárások, a hatékonyság fenntartása és a biztonság érvényesülése mellett - érdemi lehetőséget biztosíthatnak az elsődleges intézkedéseket foganatosító rendészeti szerv terheinek csökkentésére is. A migráció szabályozása,

ellenőrzése mellett biztos alapot képezhetnek a menedékjoggal történő visszaélési kísérletek kiszűrésére, a védelemhez és a státuszhoz, az állami támogatáshoz, az egészségügyi ellátórendszerhez történő hozzáférés arra jogosultaknak történő biztosítására.

A migrációs válsághelyzetben előforduló közbeszerzési szabályokat a jogalkotó a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvényben specializálta. Biztosította a 44. pontban a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazásának lehetőségét, ami érdemben gyorsítja, egyszerűsíti a beszerzéseket. Mérlegelésre javasolt a 6. pontban sorolt kivételek közé beemelni az államhatár őrizetét, a tömeges bevándorlás hatékony kezelését szolgáló elemeket. Feltehetőleg a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlási időszak eseményeihez hasonló körülmények nem következnek be az államhatáron, de még a jelenlegi szabályzók szerint is hosszúnak értékelhető a biztonságos őrzést veszélyeztető, nagylétszámú, erőszakos cselekmény bekövetkezésekor a kiegészítő logisztikai támogatás rendelkezésre állásának időtartama.

A változó migrációs mintázatból eredő hatásokat kezelő rendészeti szervezetek és a támogató együttműködők, valamint a szakmai-, a törvényességi-, illetve a civil kontrollt ellátó szervezetek nagy számban észleltek és írtak le olyan módszereket, amelyeknek a szakmai sávok szerinti, képzésre előkészített továbbítása indokolt. Ezek az individuális adatgyűjtésen, rögzítésen, elemzésen alapuló munkaanyagok differenciált alapjait képezhetik a rendőri képzési feladatoknak is (pl. intézkedéstaktikai, logisztikai ellátó rendszer működtetése, az együttműködési ügyek, rendészeti szakágak). A rendszerezetten/strukturáltan leírt legjobb gyakorlatok (best practice) a migrációkezelés tervezésére is alkalmasak lehetnek, valamint a hazai és nemzetközi tudományos felületeken megjelentetve, lehetőség nyílhat az innovatív módszertanok bemutatására, a leiratok interdiszciplináris véleményezésére.

A három idősáv, negatív migrációs hatásokra tekintettel indokoltnak tűnik a tömeges irreguláris bevándorlás időszakában, valamint utánkövetéssel az aktív határterületi szolgálatot ellátó rendőri állomány körében a pszichológiai szűrés végrehajtása. A közölt információk, a nonverbális kommunikációs elemek, az érzelmi megnyilvánulások alapján az eseménysor negatív hatásainak terciér következményeként felmerültek a rendőrök esetében a kiégés (burn out), a poszttraumás stressz szindróma (PTSD) jelei, a rendőri intézkedés objektivitását befolyásolni képes idegenellenesség. A mentális hatások mellett indokoltnak tűnik a

célzott egészségügyi állapotvizsgálat és változáskövetés elemzésének végrehajtása is. A tapasztalati adatok tudományos alapokra épült elemzése ajánlásokkal szolgálhat mentális és fizikális iránymutatásokként a rendőröknek, valamint képzési feladatokra az oktatási intézmények részére, továbbá a fluktuációs kiválás csökkentését támogató munkáltatói döntésekhez.

A képzési, tájékoztatási igények között a kutatás feltárta és megerősítette a migrációban érintett külföldiek (reguláris és irreguláris mintázat esetén is) pszichoszociális, kulturális sajátosságainak a megismertetését. A rendőrök esetében javasolt a speciális intézkedéstaktikai, az objektív és humánus intézkedési kultúrát megcélzó egységes alapképzés, valamint az irányító feladatokat ellátóknak a tematikus, a speciális tartalmú oktatás, amelyek intézkedéstaktikai ajánlásokat is tartalmaznak. A határterületi lakosság, valamint más társadalmi és gazdasági szereplők részére, a kutatási eredmények alapján szintén igényelt és javasolt az irregulárisan érkező külföldiek rasszjegyeinek, viselkedési kultúrájának megismertetése.

A rendőri állomány részéről igényként fogalmazódott meg és ajánlásként javasolt a központi szervek vezető beosztású tagjainak a helyszíni, a személyes, a visszatérő jelenléte, az informális tájékoztatások kérése (pl. megelégedettség mérés, ajánlások kérése) a végrehajtó feladatokat ellátó rendőröktől. A kollégák a mindennapi, végrehajtó szolgálatok során észlelnek olyan implicit jellemzőket a rendészeti szerv működésében, amelyek képesek azt negatív irányban befolyásolni, ugyanakkor az individuális adatgyűjtésre és szakmai felkészültségre épülő innovatív ajánlásokkal ezek megelőzhetők, felszámolhatók.

A kutatási eredményekre épülő ajánlásként fogalmazódik meg a rendőrségi kommunikáció kutatómódszertannal történő lakossági vizsgálatának indokoltsága, a migráció tárgyában értéksemleges, tudományos és normatív alapokon nyugvó, közérthető kifejezések alkalmazása. Az időszakos kontrolling eredmények tovább erősíthetik a lakossági kommunikáció valós igényeket kielégítő, elvárt gyakoriságú, közérthető kifejezéseket tartalmazó, a média és más kommunikátorok által közölt információk indokolt, objektív korrekciós közlését.

A kutatásom megállapította azt is, hogy a humán vándorlásban nagyon sok emberi érintkezés van, amelyek a tulajdonban és a mindennapi élet felületein kapcsolódnak a honos társadalom szereplőjéhez. Azok az események, amelyek a határterületen élő lakosság számára direkt és/vagy indirekt módon károkat okoztak - mert például a normakörnyezet nem biztosítja a kompenzáció feltételeit, illetve a

hatóságoktól sem elvárt az egyébként megalapozott eljárások lefolytatása - így azok, valamint más negatív hatások az érintettek esetében felvetik az állam felelősségét, mulasztását. A határterületen élők a tömeges irreguláris bevándorlás és annak negatív hatásait csökkentő állami intézkedéseket jónak értékelték, bár megkésettnek. A közösségeket és egyéneket érintő károk kompenzálására (pl. az önkormányzatok részére célzott támogatások kivételével) nem került sor.

A kutatásom által feltárt értékelési eredmények rámutattak, hogy az állam ténylegesen és egyes elemeiben nem tudta (tudja) megelőzni, megakadályozni, hogy a polgárainak a tömeges irreguláris migrációs helyzetek okán (közvetett és/vagy közvetlen) kára, negatív tapasztalata keletkezzen, így célszerűnek/indokoltnak tartom pl. NMKA létrehozását. A javasolt alap folyamatos működésével működésével kompenzálhatóvá vál(hat)nak azok a károk, egyéni és közbiztonságot növelő beszerzések/fejlesztések, amelyek a káros migrációs hatásokra vezethetők vissza, biztosítva a transzparencia keretrendszerét. A kártalanítás a migráció kezelési összköltségeinek elenyésző részét jelentheti, ugyanakkor csökkenti a társadalmi konfliktusok lehetőségeit, kiszámítható megoldást jelenthet az egyén, az érintett közösség, valamint más társadalmi-, gazdasági szereplők részére. Egy ilyen alap az egyéni biztonságot növelő eszközbeszerzések támogatásával és az áldozattá válás csökkentésével képes lehet növelni az egyéni, valamint a közösségi biztonságérzetet is.

A kutatás egyik vitatott eleme a felnőtt kísérő nélkül érkezett külföldi, magát gyermekkorúnak valló, hiteles személyazonosító okmánnyal nem rendelkező személyek életkor meghatározásának alkalmazott módszertana és szabályozó környezete volt. A magyar gyakorlatot a civil jogvédő szervezeteken túl az UNHCR is kérdésesnek értékeli, de az AJB is felvetette a szabályozás újra-gondolásának indokoltságát. Tekintettel arra, hogy a szakmai és kutatási adatok szerint is az államhatárunkon jelentős számban érkezett, érkezik ilyen vándor-kategória, indokoltnak tartom a releváns nemzetközi jogi- és módszertani források kutatását követően a feladatrendszer újra-gondolását, normatív szabályozását. A migráció kezeléséért felelős szervezet esetében a kutatási eredmények felvetik annak igényét, hogy a normáknak történő megfelelés állami, törvényességi, ombudsmani felügyeletén túl, civil szervezetek is kapjanak lehetőséget a működés és a gazdálkodás kereteinek megismerhetősége mellett, az alkotmányossági garanciális feltételek helyzetének tanulmányozására. A rendészeti szerv feladatai ellátására vonatkozó minősített,

személyes adatok jogszabályi rendelkezéseinek biztosítása mellett a közös tevékenység alapját képezheti egy mindkét fél által elfogadott együttműködési megállapodás, egy transzparencia-kódex.

A kutatás során feltártam annak a jogi szabályozónak a módosítási indoklását, amely garanciálisan szabályozhatja (kompatibilesebbé teheti) a határterületen is munkát végző, önkormányzati alkalmazott mezőőrök határrendészeti támogató tevékenységi rendszerét. A mezőőrök tevékenységét és szabályozókban rögzített feladatait indokolt kiegészíteni - különös tekintettel a mezőőri szolgálatról is szóló törvény 23. § (2) - a határterületről szóló kormányrendelet 1. sz. mellékletében sorolt települések illetékességi területére vonatkozóan, a Polgárőrségről szóló törvény 18. § (1) mintáját követve „*az államhatár jogellenes átlépésének gyanúja esetén feltartóztatni*” szöveggel. A normamódosítás eredményeként a jellemzően az önkormányzati, közigazgatási belterületen feladatot ellátó polgárőrök mellett a jogalkotó által már biztosított olyan jogosultságot kaphatnak a határterületi települések közigazgatási külterületein munkájukat végző mezőőrök, akik természetesen hamarabb észlelhetnek jogellenes határátlépéssel gyanúsítható személyeket, mint a polgárőrök. A normamódosítás nem befolyásolná a hatáskörrel bíró Rendőrség haladéktalan tájékoztatási kötelemét, ugyanakkor a személyi hatály alá tartozók esetében erősödne a jogbiztonság, a határterületen élők esetében pedig a biztonságérzet.

A Megyei Védelmi Bizottság működését szabályozó normatív környezet kutatása, elemzése azt a cél szolgálta, hogy a Csongrád-Csanád megyében közismert terület, amely a megszokottól eltérő viszonyok között (pl. árvíz, belvíz, hóhelyzet, madárinfluenza elleni védekezések) koordinálja a megye területén a felelős szervezetek lakosságvédelmi tevékenységét, miért nem kapcsolódott be a tömeges bevándorlás kezelési feladatainak koordinációjába? A MVB hatáskörét kettő törvény is meghatározza, de a humán migráció, mint a MNBS által leírt egyik kritikus kockázati elem nem szerepel egyik törvény hatásköri sorolásában sem, valamint a katasztrófa normatív környezet által hivatkozott értelmezésében sem. A MNBS 174, 178. pontjaiban leírt feladat meghatározására, a kutatási eredményekre tekintettel javasolt és indokolt helyi, területi szinten koordinatív jog-, valamint feladatkört biztosítani a Védelmi Bizottságok részére a reguláris és irreguláris migráció kezelésének feladataiban. A jogi szabályozással olyan együttműködési, ellátási hiátusok válhatnak kezelhetővé, amelyeket a jelen kutatás is feltárt és csak

azonosítható migrációs mintázat esetén vár el intézkedési kényszert a központi, kormányzati, jogalkotói szereplőktől.

A kutatás felhívta a figyelmet a menedékjoggal visszaélésre, amely jelenség nemzetközi szinten is ismert, majd Magyarországon tömegjelenséggé vált a 2015-2016. években. A menekültügyi hatóság által kezelt adatok tanúsága szerint, valamint a rendészeti intézkedések során tapasztaltak (pl. a jogszerű rendőri intézkedés alól az irreguláris migrációt megvalósító megkísérli kivonni magát), felveti a hivatkozott kizárási okok további kiterjesztésének indokoltságát. A jogi aktus pozitív eredményként ugyanakkor tovább erősítheti a Genfi Menekültügyi Konvenció hatálya alá tartozó menekültekkel kapcsolatos eljárás biztosításának lehetőségét, annak lefolytatását.

A Rendőrségről szóló törvény szerint *„A Rendőrség gondoskodik (...) a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg, vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.”* A jogalkotó ugyanakkor a hivatkozott jogszabályban, vagy az annak végrehajtására vonatkozó rendeletében, sem egyéb normában nem rendelkezik részleteiben alkalmazandó protokollról, annak támogatási rendjéről, amely a sürgősségi orvosi ellátórendszer feladatain és az eseti, kislétszámú fogvatartotton (pl. nagylétszámú, tömeges irreguláris migráció kezelésével jelentkező egészségügyi ellátási feladatok, a helyi lakosság egészségügyi ellátórendszerének túlterhelésének megelőzési szándékát figyelembe véve) túlmutat, azok nemzeti, társadalmi biztosítottsága (így pl. személyzeti és pénzügyi, valamint logisztikai háttere) hiányzik. A sürgősségi ellátás keretein túlnyúló, de egészségügyi ellátást igénylő személyek által kiváltható átfertőzések megelőzésére, megakadályozására sincs jelenleg megfelelő törvényi szabályozás, ezért azt indokolt megalkotni, vagy kiegészítéseket alkalmazni.

A humán migráció és a kapcsolódó kockázati elemek vizsgálata, valamint a forráskutatás összegzett értékeléseként megállapítható, hogy a magyar normarendszer csak részben veszi át a WHO sorolását a fertőző betegségek listájából. Hivatkozva arra a jelenkorban már nemzetközileg is elfogadott megállapításra, amely szerint a migráció jelensége globális jellemzőket hordoz magában, és egyértelműen felgyorsult, így indokoltnak tartom a nemzeti jogszabályoknak, a schengeni tagállami minta vízumkérelem kérdőívének fertőző betegségekre vonatkozó nyilatkozási résszel történő kiegészítését, módosítását.

A fertőző betegségek vizuális tüneteinek megismertetése a rendészeti állomány részére elengedhetetlen a megelőzés, a védekezés céljait megerősítve. Súlyozott igényként jelenik meg az egyéni védőeszközök, a fertőtlenítést biztosító anyagok folyamatos rendelkezésre állásának biztosítása, a higiénés szabályokra, az ügyfelek egészségügyi szűrésében történő közreműködésre felkészítés. A rendészeti állomány pandémia megelőzésével kapcsolatos feladat ellátását, fejlesztésre szoruló területeit javasolt visszatérő lakossági, utasforgalmi közvéleménykutatással kontrollálni. Legjobb gyakorlatként (ajánlott) mintaként szolgálhat az Egyesült Királyságban a College of Policing módszertani útmutatója a rendőröknek a COVID-19 időszakában követendő intézkedésekre. Az ajánlás alapja az ún. 4E (Engage/Elkötelezettség; Explain/Magyarázat; Encourage/Ösztönzés; Enforce/Erő alkalmazása). A multikulturális sokszínűséggel rendelkező országban társadalmi szinten elfogadott rendészeti állomány munkáját támogató ajánlás adaptálása a hazai viszonyokra egyfajta többlet-támogatást jelenthet.

A rendőri intézkedés során szükségessé váló testi érintkezés kiváltása javasolt a kényszerítő eszköztár bővítésével (pl. elektromos sokkoló, elfogó háló, testkamera), a rendőrök egészségvédelmének növelésére. A rendőri intézkedés eredményességének biztosítása mellett az ismert és alkalmazott eszközök az egészségügyi távolságtartással az intézkedők és az intézkedés alá vontak védelmét is támogathatja.

A vándorlás és a pandémia terjedése közti kapcsolat miatt, az államhatáron történő feladatokat ellátó rendészeti állomány egészségügyi támogatása nem vitatható elem. A jelenkor tudományos ismeretei alapján a migráció alanyai - mint vándorok által is behurcolható fertőzések megelőzésére az optimálisnak értékelhető, legbiztonságosabb megoldásnak tűnhet a védőoltás, az immunizáció biztosítása mindenki számára.

A megelőző és enyhítő intézkedések közé sorolható vakcináció ugyanakkor kérdéseket vet fel a jogi szabályozás környezetében. A Metv. személyi hatálya alá tartozó kérelmező köteles alávetni magát az eljáró hatóság által szükségesnek ítélt védőoltás tülésére. Előzőkre tekintettel felmerül a határforgalom ellenőrzése során belépésre jelentkezők, valamint az irreguláris határátlépés elkövetése során intézkedés alá vontak esetében a követendő protokoll, annak normatív szabályozási hiátusa, a biztonsági távolságot fenntartó kényszerítő eszközök, a diszkrecionalitás delegálása a rendőr felé. A humán feltétel biztosításához szükséges a migráció alanyának együttműködő jelenléte, ami az ellenőrizetlen, a regisztrálatlan tipológiai elemek

esetén nem valósítható meg, valamint előrevetíti egy járvány újabb és újabb hullámának lehetőségét. A jogi, az orvosetikai kérdések mellett indokolt figyelembe venni azokat a már ismert és nem objektív körülmények miatt ismeretlen vakcinációs hatásokat is, amelyek a migráció alanyai felé érdemi egészségügyi kockázatot jelenthetnek.

A többségi társadalmi elvárásokra is tekintettel, az intézkedési kultúra részévé kell tenni a humánusot, a norma által biztosított diszkrecionalitást és intézkedni kell a xenofób, a stigmatizációs viselkedés megszüntetésére, meg kell tanítani az együttműködést erősítő kommunikációt az eljáró személyek részére. A kutatás eredményei szintén megerősítik, hogy az előítéletmentes, valamint a humánus intézkedések, továbbá a jogalkotó által biztosított egyéni mérlegelési jogkörben hozott objektív döntések csökkenthetik az eltérő pszichoszociális kultúrát képviselő külföldiekkel kialakulható konfliktusok számát és súlyosságát.

A kutatás és annak következtetései feltárt olyan, az irreguláris migráció kezelésével összefüggő rendészeti tevékenységi elemeket, társadalmi reakciókat, jogalkotói tevékenységet, amelyek az irreguláris migráció káros hatásainak proaktív kezelésére érdemi ajánlásokat fogalmaz meg.

Az értekezés összefoglalása alapján további kutatásokkal a leírt folyamatok utánkövetésével indokoltnak tűnik vizsgálni az irreguláris migrációban kezelésében érintett rendészeti állomány és a határterületi lakosság esetében a xenofóbiát. További kutatásokkal javasolt feltárni és a NMKA létjogosultságának, az implicit egyéni- és közbiztonságot veszélyeztető elemeket, azok jogszabályi-, szervezeti kezelésének lehetőségeit. A kutatási időszakot követő globális migrációs eseményekkel történő elemzések alapot képezhetnek a túlterheléses migráció mint elméleti fogalom helytállóságának vizsgálatára, a szervési szintek – esetlegesen indokolt – korrekciójára. A három időszávos negatív migrációs hatások közé sorolt járvány- és közegészségügyi kockázatok vizsgálata a vándorok integrációs szándéka, valamint a tercier időszávbba sorolható betegségeknek a fogadó társadalmakat terhelő egészségügyi GDP költségeinek elemzése, nemzetközi összevetése szintén további kutatásra ajánlott.

7. FELHASZNÁLT IRODALOM

7.1. Publikációk, tudományos munkák, tanulmányok

1. Abizadeh, Arash (2008): Democratic theory and border coercion: no right to unilaterally control your own borders. *Political theory*, 36–65. o. DOI: [10.1177/00905917073100907](https://doi.org/10.1177/00905917073100907)
2. Ádám Antal (1961): A külföldiek fontosabb jogai és kötelességei a Magyar Népköztársaságban. *Jogtudományi Közlöny* (6) 351. o.
3. Ádám Antal (2020): Az egyház és az állam viszonya. *Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Egyházjog rovat*. Forrás: <http://ijoten.hu/szocikk/az-egyhaz-s-az-allam-viszonya> (Letöltés ideje: 2020. 01. 19.)
4. Akcapar, Sebnem Koser – İçduygu, Ahmet (2016): Human smuggling in Turkey. In.: McAuliffe, Marie – Laczko, Frank: *Migrant Smuggling Data and Research – A global review of the emerging evidence base*. Geneva, International Organization for Migration 148-152. o.
5. Ambus Ágnes (2009): A határmonitorozás tapasztalatai alapján felfedett idegenrendészeti és menedékjogi szabályozási hiányosságok. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: *Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról*. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 303-307. o.
6. Ammendola, Giuseppe – Castles, Stephen – Miller, Mark J. (2006): The Age of Migration: International Population, Movements in the Modern World. *American Foreign Policy Interests*, 537-542. o. <https://doi.org/10.1080/10803920500434037>
7. Angyal Miklós, Mészáros Bence (2016): Egyek vagyunk, de nem ugyanazok – személyazonosítás és európai bevándorlás. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai*. MRTT Migrációs Tagozat. Budapest, 118. o.
8. Annan, Kofi (2006): *High-Level Dialogue of the United Nations General Assembly on International Migration and Development*, New York, https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.051_1.x (Letöltés ideje: 2018.10.12.)
9. Arango, Joaquin – Hugo, Graeme – Kouaouci, Ali – Massey, S. Douglas – Pellegrino, Adela - Taylor, J. Edward (1993): *Theories of International Migration: A Review and Appraisal*. *Population and Development Review*, (19/3) 431-466.

o.

10. Armenta, Amada (2015): Between Public Service and Social Control: Policing Dilemmas in the Era of Immigration Enforcement. *Social Problems*, 1–16. o. DOI: [10.1093/socpro/spv024](https://doi.org/10.1093/socpro/spv024)
11. Bajt, Veronika – Jalušič, Vlasta (2020): A paradigm shift framed by a crisis: recent debates on immigration and integration in six eu countries. *Annals for Istrian and Mediterranean Studies, Series Historia et Sociologia*, (30/4) DOI: [10.19233/ASHS.2020.34](https://doi.org/10.19233/ASHS.2020.34) 517. o.
12. Bakker, Edwin – Veldhuis, Tikár (2007): Muslims in the Netherlands: Tensions and Violent Conflict. Brighton, MICROCON Policy Working Paper (6) Toby Witte – Ton Notten: ‘On the Radicalization of Muslim Youngsters in the Netherlands: Current Research and Some Perspectives. *Forum* 21, 96–103. o.
13. Balázs László (2009): A nemzetközi és nem kormányzati szervezetek és a Rendőrség idegenrendészeti szakterületének együttműködése. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 273-278. o.
14. Balázs László (2017): Az idegenrendészeti hatóság tevékenysége a rendkívüli migrációs helyzetben. *Belügyi Szemle*, Budapest (2) 5-19. o. DOI: [10.38146/BSZ.2017.2.1](https://doi.org/10.38146/BSZ.2017.2.1)
15. Balla József (2017): A schengeni elvek szerinti határforgalom-ellenőrzés tartalmi elemei Magyarországon 2016-ban. *Magyar Rendészet* (3) 13-30. o.
16. Balla József (2019): A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonságnövelő hatása a határ-, illetve közbiztonság alakulására. *Dialóg Campus*, Budapest, 77-85. o.
17. Baranyai Gábor – Besenyei Mónika – Csernus Dóra Ildikó – Fülöp Bence – Fülöp Sándor – Hetesi Zsolt – Kovács Lajos – Németh Zsolt – Teknős László (2018): A fenntartható fejlődés és az állam feladatai. In. szerk.: Baranyai Gábor – Csernus Dóra Ildikó, Budapest, Dialóg Campus Kiadó
18. Bartkó Róbert (2019): „Eddig és ne tovább!” – Gondolatok a határzár megszüntetéséről. *Miskolci Jogi Szemle* (2). 1. 73 – 82. o. Forrás:https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/6541/11_bartkorobert_t%C3%B6rdelt.pdf (Letöltés ideje: 2020.09.20.)

19. Bengtsson, Louise – Borg, Stefan – Rhinard, Mark (2017): European security and early warning systems: from risks to threats in the European Union's health security sector. European Security, Bremen, 1-21. o.
20. Beregnyei József (2007): A közép fokú rendészeti szakképzés és a Rendőrség – Határőrség Integrációjának kapcsolódásai, lehetőségei. In. Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem” című konferenciáról. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja. 153 – 158. o.
21. Bernát Anikó – Fekete Zsófi – Sik Endre – Tóth Judit (2019): Borders and the mobility in Hungary. Technische Universität Chemnitz Institut für Europäische Studien. H2020. 36. o.
22. Bernáth Gábor – Messing Vera (2015): Bedarálva. A menekültekkel kapcsolatos kormányzati kampány és a tőle független megszólalás terepei. (XVI/4) Forrás: https://mediakutato.hu/cikk/2015_04_tel/01_menekultek_moralis_panic.pdf (Letöltés ideje: 2018. 11. 19.)
23. Berry, Mike – Garcia-Blanco, Inaki – Moore, Kerry (2015): Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries. Forrás: <https://www.unhcr.org/56bb369c9.pdf> (Letöltés ideje: 2018. 05. 22.)
24. Besant, Annie (1991): A sors törvénye. Magyar Teozófiai Társulat, Budapest. 63-92. o.
25. Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek tevékenységéről 2015. (2016) Budapest, AJB Hivatala, 105-108. o.
26. Biedermann Zsuzsánna – Novák Tamás – Szigetvári Tamás –Wagner Péter (2015): Küldő országok és a kiáramlás felgyorsulásának egyes okai. In. szerk.: Csuka Gyöngyi – Török Ádám: Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 36–45. o.
27. Bloch, Alice – Sonia, McKay (2017): 257ot he257on the Margins: Undocumented Migrants in a Global City -Bristol, Policy Press, 224 o.
28. Bócz Endre – Lakatos János (2008): A kriminalisztika egyes aktuális elméleti kérdései. Rendőrtisztviselői Főiskola, Budapest. Forrás: <https://docplayer.hu/4963263-Dr-bocz-endre-dr-lakatos-janos.html> (Letöltés ideje: 2020.09.27.)

29. Bokor József – Gerő Lajos (1893): Pallas nagy lexikona. Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. Budapest.
30. Bossányi Katalin (1995): Az élhetőbb kapitalizmus esélye – Interjú Göncz Árpáddal. *Mozgó Világ*, (2) 3–17. o.
31. Bozorgmehr, Kayvan – Biddle, Louise – Rohleder, Sven – Puthooppambil, Soorej Jose – Jahn, Rosa (2019): Health Evidence Network synthesis report. What is the evidence on availability and integration of refugee and migrant health data in health information systems in the WHO European Region? Themed issues on migration and health. WHO, Copenhagen. Forrás: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/328634/9789289054423-eng.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 12. 18.)
32. Böhm Antal – Juhász Erika – Szógyi Lenke (1996): A szubjektív biztonságérzet. *Belügyi Szemle*, (10) 20–32. o.
33. Böröcz József – Portes, Alejandro (1989): Contemporary Immigration. Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of incorporation. *International Migration Review*. Vol. 23., Syracuse, 3. o. <https://doi.org/10.1177/019791838902300311>
34. Bradby, H. – Humphris, R. – Newall, D. – Phillimore, J. (2015): Public health aspects of migrant health: a review of the evidence on health status for refugees and asylum seekers in the European Region. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; (Health Evidence Network synthesis report 44).
35. Breckenridge, Keith – Szreter, Simon (2012): Registration and Recognition. Documenting the Person in World History. *Proceedings of the British Academy*. (182) Oxford University Press DOI: 10.1017/S0020859013000527
36. Brettel, Caroline B. (2007): *Constructing Borders / Crossing Boundaries Race, Ethnicity, and Immigration*. Lanham, Lexington Books. 12-14. o.
37. Bruhács János (1999): *Nemzetközi jog II*. Dialogcampus, Budapest, 81. o.
38. Bruno Maria, Mazzara – Evrinomy, Avdi – Irini, Kadianaki – Iphigenia, Koutri – Franco, Lancia – Terri, Mannarini – Anna, Mylona – Alina, Pop – Alessia, Rochira – Rozlyn, E. Redd – Gordon, Sammut – Ahmet, Suerdem – Giuseppe Alessandro, Veltri – Serena, Verbena – Sergio, Salvatore (2020): The Representation of Immigration. A Retrospective Newspaper Analysis. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*. DOI: 10.1080/15562948.2020.1836299
39. Burns, Nicola (2017): The human right to health: exploring disability, migration

- and health. *Disability & Society*, London, 1463-1484. o.
40. Buzan, Barry – Kelstrup, Morten – Lemaitre, Pierre – Waever, Ole (Szerk). (1993): *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. New York, St. Martin's Press.
41. Buzás Gábor (2014): Gondolatok a közrendről, közbiztonságról, rendészetről és a rendőri intézkedésről. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: *Tanulmányok a „biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról*. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs. 117 – 119. o.
42. Cardoso, Fernando Henrique – Faletto, Enzo (1979): *Dependency and Development in Latin America*. Berkeley, CA, University of California Press, 38-45. o.
43. Carens, Joseph H. Source (1987): *Aliens and Citizens: The Case for Open Borders*. *The Review of Politics*, Vol. 49, No. 2, Published by: Cambridge University Press, 251-273. o.
44. Chimienti, Milena – Solomos, John (2011): *Social Movements of Irregular Migrants, Recognition, and Citizenship*, *Globalizations* 344-345 o. <https://doi.org/10.1080/14747731.2011.576854>
45. Christián László (2018): A helyi rendészeti együttműködés rendszere. *Iustum Aequum Salutare* (XIV) 46. o.
46. Claude, Augé (1905): *Petit Larousse*.
47. Cohen, H. Jeffrey (2020): Editorial: Modeling Migration, Insecurity and COVID-19. *Migration letters*. <https://doi.org/10.33182/ml.v17i3.986>
48. Czuczor Gergely – Fogarasi János (1874): *A magyar nyelv szótára*. <https://mek.oszk.hu/05800/05887/pdf/> VI. kötet 3., III. kötet 1.; IV. kötet 1. rész
49. Csizmadia Sándor (2009): *Az afrikai államhatároktól a határtalan Afrikáig*. In. Szerk.: Csizmadia Sándor – Tarrósy István: *Afrika ma. Tradíció, átalakulás, fejlődés*. Publikon Kiadó, Pécs. 52. o.
50. Dahan, Mariana – Gelb, Alan (2015): *The role of identification in the post. 2015 Development Agenda*. Forrás: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/22513/The0role0of0id050development0agenda.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)
51. Darcia, Narvaez (2016): *Revitalizing human virtue by restoring organic*

- morality. *Journal of Moral Education*, 45:3, 223-238. o.
DOI: 10.1080/03057240.2016.1167029
52. de Vroome, T. - Martinovic, B. - Verkuyten, M. (2014): The integration paradox: Level of education and immigrants' attitudes towards natives and the host society. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 20(2), 166–175. o.
DOI: [10.1037/a0034946](https://doi.org/10.1037/a0034946)
53. Department of Economic and Social Affairs Population Division (2019): *International Migration 2019 Highlights*. UN, New-York, ST/ESA/SER.A/439
6-9. o.
54. Diós István – Viczián János (1993): *Magyar katolikus lexikon*. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest.
55. Elisabetta De Vito - Waure de Chiara (2016): Are undocumented migrants' entitlements and barriers to healthcare a public health challenge for the European Union? *Public Health Reviews*, New York 2-6. o.
56. Elsass Bernát (1892): Mi a vallás? *Magyar-Zsidó Szemle* (9), Budapest. 242 – 247. o.
57. *Encyclopædia Britannica* (1768) Edinburgh, by Colin Macfarquhar
58. *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (1751) André Le Breton, Paris.
59. Engel Pál – Makk Ferenc (szerk.) (1994): *Korai magyar történeti lexikon*. Akadémia kiadó, Budapest.
60. Erdősi Ferenc (1992): A telekommunikáció, mint a tér legyőzésének különleges eszköze. Relativizálódhat-e a földrajzi távolság és helyzet a telematika által? *Földrajzi Közlemények* 3–4. sz. 163–179. o.
61. Fairchild, Henry Pratt (1925): *Immigration, a world movement and its American significance*. New York, 480. o.
62. Faulkner, Jason - Schaller, Mark - Park, H. Justin - Duncan, A. Lesley (2004): Evolved Disease-Avoidance Mechanisms and Contemporary Xenophobic Attitudes. DOI: 10.1177/1368430204046142
63. Fehér Lenke (2005): Illegális migráció, embercsempészet, emberkereskedelem. In: Irk Ferenc (szerk.): *Kriminológiai tanulmányok*, (42) Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 210–233. o.
64. Fiddian-Qasmiyeh, Elena - Qasmiyeh, M. Yousif (2020): Refugees' Pandemic Responses in a Palestinian Camp in Lebanon. *Journal of Palestine Studies*. Forrás:

- https://www.researchgate.net/publication/345939578_Refugees'_Pandemic_Responses_in_a_Palestinian_Camp_in_Lebanon (Letöltés ideje: 2020. 12. 02.)
65. Finszter Géza (2009): Közbiztonság és jogállam. Jog, állam, politika. Kitekintés, Budapest, 170. o.
66. Finszter Géza (2013): A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer. Nemzeti Közszerológálati és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, 15, 77-79. o.
67. Finszter Géza (2014): Rendészetelmélet. Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Pauker Nyomdaipari Kft., Budapest. 174.; 203. o.
68. Finszter Géza (2018): Rendészettan. Szerk.: Hautzinger Zoltán, Budapest, Dialóg Campus, 204-205, 218-219, 260, 389-390., 452. o.
69. Fórizs Sándor (2020): A magyar határőrizet újjászervezése az I. világháborút követően. Budapest, Rendőrségi tanulmányok. (3/17) 87-103. o.
70. Forrás: <https://poppoliticsaus.wordpress.com/2017/07/10/multicultural-integration-policy-the-case-for-a-citizenship-test/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 12.)
71. Frey Mária (2005): Tőrekvések a foglalkoztatáspolitiká egységesítésére az európai unióban. 11 -16. o. Forrás: http://3sz.hu/sites/default/files/uploaded/frey_maria_-_torekvesek_a_foglalkoztatapolitika_egysegesitesere_az_europai_unioban_foglalkoztatasi_hivatal_2005.pdf (Letöltés ideje: 2020. 02. 19.)
72. Gaál Gyula (2002): Szervezett embercsempészés Magyarországon. In. Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határőrség és rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja. 160-166. o.
73. Gaál Gyula (2016): Az embercsempészés büntetőjogi aspektusból. Belügyi Szemle, Budapest. 77-89. o. DOI: 10.38146/BSZ.2016.12.7
74. Gazard, Billy – Frissa, Souci – Nellums, Laura – Hotopf, Matthew – Hatch, Stephani L. (2015): Challenges in researching migration status, health and health service use: an intersectional analysis of a South London community. Ethnicity & Health, London, 564-593. o.
75. Giddens, Anthony (1990): The consequences of Modernity. Polity Press, Cambridge, 64. o.
76. Glasenapp, Helmuth Von (1992): Az öt világvallás – Bráhmaizmus, buddhizmus, kínai univerzizmus, kereszténység, iszlám. Akkord kiadó, Budapest, 4-32. o.

77. Glied Viktor (2020): Az európai migráció két arca. Ad Librum, Budapest. 59 – 68. o.
78. Golam, Abbas (2009): Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Regionális Képviselőtársaságának tevékenysége és együttműködése a közép-európai térség rendészeti hatóságaival. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 291-302. o.
79. Görbe Attiláné Zán Krisztina (2015): Hazai xenofóbia-kutatások. Az idegenellenesség, mint a migráció egyik társadalmi kihívása. In.: Hautzinger Zoltán szerk.: Migráció és rendészet, Budapest, 40. o.
80. Görbe Attiláné Zán Krisztina (2019): Visszatekintés a Rendészeti Albizottság elmúlt hét évére. In. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 157-170. o.
81. Gubicza József (2013): Gondolatok a migráció és menekültügy magyarországi megjelenéséről, a határrendészeti feladatairól. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A modernkori magyar határrendészet száztíz éve. Magyar Rendészettudományi Társaság, Határrendészeti Tagozat, Budapest. 211. o.
82. Gupta, K. Rajesh - Kaushal, Anju (2020): COVID-19 Pandemic in the context of Historical Pandemics - Probable Causes for Devastation caused by COVID-19. Pandemic and Achieving Herd Immunity. BioPharma Asia, Forrás: <https://cutt.ly/YbAjtH> 14-24. o.
83. Gyurok János (1994): Jugoszláviai menekültek Magyarországon. Regio – Kisebbség, politika, társadalom, (4) 50–65. o.
84. Hajduković, Domagoj (2017): Extra-territorial processing of asylum claims and the creation of safe refugee shelters abroad. Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons. Forrás: <https://pace.coe.int/en/files/24809> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)
85. Hajós László – Gósi Mariann (2006): Emberi erőforrás gazdálkodás (EEG)., In. szerk.: Hajós László – Berde Csaba: Emberi erőforrás gazdálkodás. Debrecen, Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, 18-30. o.
86. Haller József (2016): Migránsok agresszivitása az adatok tükrében. In. Szerk.:

- Hautzinger Zoltán: A migráció bűnügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság, Migrációs Tagozat, Budapest. 105. o.
87. Halmosi Péter (2014): A gazdasági válság kezelésének eredményei és kétségei. Magyar Tudomány, (2) 151-162. o.
88. Haraszi Margit Katalin (2020): A menekültekkel és a migránsokkal összefüggő igazgatás In. szerk.: Verebélyi Imre: Rendszerváltozás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989–1994), Budapest, Dialóg Campus, 87-109. o.
89. Hárs Ágnes (2009): Nemzetközi migráció a számok és a statisztika tükrében. Statisztikai Szemle, (7-8) 711. o.
90. Hautzinger Zoltán – Hegedüs Judit – Klenner Zoltán (2014): A migráció elmélete. Budapest, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Rendészettudományi Kar, 7-19. o.
91. Hautzinger Zoltán (2014): A magyar idegenjog rendszere és az idegenjogi (szak)igazgatás. Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapest (2) 72-73. o.
92. Hautzinger Zoltán (2015): Az irreguláris migráció büntetőjogi aspektusai. In.: Migráció és Rendészet. Szerk.: Hautzinger Zoltán. Magyar Rendészettudományi Társaság. Budapest. 50-53. o.
93. Hautzinger Zoltán (2016): Büntetőjogi tényállások a külföldiség és a migráció vonzásában. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. 181–203. o.
94. Hautzinger Zoltán (2016): Félelem az idegentől. In: Finszter Géza – Kőhalmi László – Végh Zsuzsanna: Egy jobb világot hátrahagyni. Tanulmányok Korinek László tiszteletére. PTE ÁJK, Pécs, 310. o.
95. Hautzinger Zoltán (2016): Idegen a büntetőjogban. AndAnn kiadó, Pécs, 73-89. o.
96. Hautzinger Zoltán (2017): Büntetőjogi válaszok a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetre Magyarországon. In. Szerk.: Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Tanulmányok. Dialóg Campus Kiadó, Budapest. 69-82. o.
97. Hautzinger Zoltán (2017): Menedékjog és a büntetőjog lehetséges kapcsolatai Magyarországon. Budapest, Magyar Rendészet, 31-46. o.
98. Hautzinger Zoltán (2020): A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle (9) 50, 58. o. DOI: 10.38146/BSZ.2020.9.3
99. Hautzinger Zoltán (2018): A nemzetbiztonsági érdek megjelenése a migrációban

- és az idegenjogban. In: Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Dialóg Campus Kiadó; Nordex Kft., Budapest, 265-280. o.
100. Hautzinger Zoltán: Gondolatok a kriminalisztika elméleti rendszeréről. Jura 2019/1. 91. o.
101. Hegedűs Judit (2018): Társadalmi diverzitás. In. Szerk.: Haller József – Farkas Johanna: Pszichológia a közszolgálatban I. Dialóg Campus kiadó, Budapest. 230 – 231. o.
102. Hegyaljai Mátyás (2016): Migráció – bűnügy – nemzetközi kitekintés. In: Hautzinger Z. (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 11–26. o.
103. Héra Gábor – Ligeti György (2006): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Kiadó, Budapest, 5-12. oldal.
104. Hood, Trey – Morris, Irwin L. (1998): Give Us Your Tired, Your Poor, ... But Make Sure They Have a Green Card: The Effects of Documented and Undocumented Migrant Context on Anglo Opinion Toward Immigration. Political Behavior. (20/1) 2-8. o.
105. Hornyik Zsuzsanna (2020): Interjú dr. Kiss Attilával, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság vezetőjével. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság megalakulása. Belügyi szemle (68/9) 157-160. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.9.10>
106. Huntington, Samuel P. (1996): The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. New-York, Simon & Schuster, 89-141. o.
107. Ilenczfalvi Szász Veronika (2008): A koszovói válság lokális és regionális hatása. Kisebbségkutatás, (1)
108. Illés Iván (2014): Határok és határterületi együttműködés Közép- és Délkelet Európában. Forrás: <http://www.inco.hu/inco4/innova/cikk2h.htm> (Letöltés ideje: 2020. 04. 26.)
109. Irrera, Daniela (2020): NGOs in mitigating the effects of COVID-19 on migrants and refugees: A reopening of public space. Policy Brief, 3 (2), Yasar University UNESCO, Chair on International Migration.
110. Juhász Attila – Molnár Csaba – Zgut Edit (2017): Menekültügy és migráció Magyarországon. Heinrich-Böll-Stiftung e.V. (prágai iroda), Political Capital
111. Kalmár Ádám (2016): Innovációs javaslatok a határrendészeti szolgálati ág részére a tömeges méretű migráció kezelésében. BM-RTT pályázat, Budapest

112. Kerwin, Donald – Warren, Robert (2017): National Interests and Common Ground in the US Immigration Debate: How to Legalize the US Immigration System and Permanently Reduce Its Undocumented Population. JMHS (5/) 2, 297-330. o. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/233150241700500205>
113. Kondás Kornél (2017): A Rendőrség helyi szerveinek feladatköre egészségügyi válsághelyzet esetén. Hadtudományi Szemle. Budapest, Nemzeti Közzolgálati és Könyvkiadó Zrt. 298-319. o.
114. Kovács Éva – Takács Judit (2020): Látjuk-e mi jön? A koronavírus-járvány hatása a magyar társadalomra és társadalomkutatásra. Társadalomtudományi szemle, (10/2). Forrás: <https://socio.hu/index.php/so/article/view/808/818> (Letöltés ideje: 2020. 08. 12.)
115. Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 51-73. o.
116. Kovács Gábor (2020): Az idő sodrában – a hatékony vezetői időgazdálkodás jó gyakorlatai. In. szerk.: Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter: Sic itur ad astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 297-303. o.
117. Kovács István (2020): Elektronikus ellenőrzés: dokumentáltság, mint alapelv a Weber féle bürokratikus rendszerben. In. Szerk.: Kovács István: A digitális világ hatása a rendészeti szervek vezetés-irányítási folyamatára. Nemzetközi Tudományos Konferencia Tanulmánykötet. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság. 33 - 36. o.
118. Kovács Mihály (2016): Beszámoló a migrációs veszélyhelyzet kezelése során az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatok végrehajtásával összefüggő tapasztalatokról. Budapest, Börtönügyi Szemle (2) 69-85. o.
119. Központi Statisztikai Hivatal (2019): Magyarország közigazgatási helynévkönyve, 2019. január 1. Budapest, KSH, 23. o.
120. Krasner, Stephen D. (1995): Power Politics, Institutions, and Transnational Relations. In.: Thomas Risse-Kappen ed., Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures, and International Institutions. New York, Cambridge University Press, 268. o.
121. Kui László (2017): A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold? Budapest,

Hadmérnök. (XII/4) 68 – 74. o.

122. Laky Imre - Pavlik Ferenc (1907): Határrendészet kézikönyve. (HatárRendőrség, bevándorlás, kivándorlás, útlevél s ezzel összefüggő törvények és rendeletek gyűjteménye.) (16-r. XXVII, 404 l.) Budapest, Pátria r.-t.
123. Laufer Balázs (2010): Az illegális migráció és a menekültügy biztonsági vetületei. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság című tudományos konferenciáról. Pécsi határőr tudományos közlemények. Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja. 195. – 203. o.
124. Laufer Balázs (2017): Migrációs státuszkérelmezők esetében felmerülő lehetséges nemzetbiztonsági és terror kockázatok. Terror és elhárítás, (6). 3. 67-107. o.
125. Leresche, Jean-Philippe – Saez, Guy (2002): Political Frontier Regimes: Towards Cross-Border Governance? In.: Globalization, Regionalization and Cross-Border Regions. Ed.: Perkmann, Markus – Sum, Ngai-Ling; Palgrave Macmillan, New-York, 77-103. o.
126. Lóránth Ida idézetében (2008): Járványt hoz a migráció. Betegségek, amelyekről azt hittük, már nem is léteznek. Budapest, Kórház, (15/6). 11-12. o.
127. Lukács János (2015): A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének Csongrád megyei tapasztalatai 2010–2015. Határrendészeti Tanulmányok, különszám, 24. o.
128. Magyar Néprajzi Lexikon (1980). Akadémia kiadó, Budapest.
129. Mai, Nicola (2005): The Albanian Diaspora-in-the-Making: Media, Migration and Social Exclusion. Journal of Ethnic and Migration Studies, 3, 543–561. o. DOI: 10.1080/13691830500058737
130. Malét-Szabó Erika (2015): Az erkölcsi értékrend és a személyiség közötti kapcsolat vizsgálati szempontjai, Belügyminisztérium, Budapest, 65-79. o.
131. Manby, Bronwen (2016): Identification in the Context of Forced Displacement Identification for Development (ID4D). International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. Washington Forrás: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/375811469772770030/pdf/Identification-in-the-Context-of-Forced-Displacement-Identification-for-Development-ID4D.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

132. Maresca, J. John (2002): Business and humanitarian values. *Refugee Survey Quarterly* (3) 245–247. o. DOI: 10.1093/rsq/21.3.245
133. Martin, P. L. – Taylor, J. E. (1996): The Anatomy of a Migration Hump. *Development Strategy, Employment and Migration.: Insights from models.* In: JE Taylor (ed) Paris, OECD Development Centre. 43-62. o.
134. Massey, Douglas S. – Arango, Joaquin – Hugo, Graeme – Kouaouci, Ali – Pellegrino, Adela – Taylor, J. Edward (1993): Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, Vol. 19, No. 3, 431-466. o. <https://doi.org/10.2307/2938462>
135. Massey, Douglas S. – Arango, Joaquin – Hugo, Graeme – Kouaouci, Ali – Pellegrino, Adela – Taylor, J. Edward (2012): A nemzetközi migráció elméletei: áttekintés és értékelés. In. Szerk.: Sik Endre: A migráció szociológiája I. ELTE TáTK, Budapest, 7–29. o.
136. McDonald, W. Francis (1995): The Globalization of Criminology: The Next Frontier Is the Frontier. *Transnational Organized Crime*, Vol. 1, No. 1, 1–22. o.
137. Meglécz Katalin (2012): A pandémiák története és kialakulásuk okai. Budapest, *Hadmérnök* (9) 92-98. o.
138. Mensching, Gustav (1947): *Soziologie der Religion*. 2. Bonn, Röhrscheid
139. Mishra, Pankaj (2017): *Age of Anger. A History of the Present.* Farrar, Straus and Giroux, New York
140. Molnár Erzsébet (2019): Dogmatikai határzár. Dogmatikai és kriminálpolitikai elemzés a határzárral kapcsolatos bűncselekményekről. *Állam- és Jogtudomány* (4) 56 – 70. o.
141. Nagy Boldizsár (1996): Lehetséges-e belső határok nélküli Európai Unió közép- és kelet-európai államokkal való bővülés után? In: Sik Endre; Tóth Judit (szerk.): *Táborlakók, diaszpórák, politikák*, Budapest 180-194.o.
142. Nagy Boldizsár (2012): A magyar menekültjog és menekültügy a rendszerváltozástól az Európai Unióba lépésig. *Gondolat*. Budapest. 22-45. o.
143. Nagy Boldizsár (2013): A menekültek védelmének lehetséges indokairól. Budapest. *Fundamentum*. (2) 10-11. o.
144. Nazli, Choucri (2002): Migration and Security: Some Key Linkages. *Journal of International Affairs*, Vol. 56, No. 1, Face of the State: Population, Politics and Stability. 97-122. o.
145. Németh József (2020): Turizmusbiztonság a határ menti övezetekben. In. szerk.:

- Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György: Turizmusbiztonság. Budapest, Dialóg Campus. 375 – 377; 383 – 385. o.
146. Ness, Immanuel (2015): *The Global Prehistory of Human Migration*. New Jersey: John Wiley & Sons
147. Newman, Oscar (1996): *Creating Defensible Space*. Washington. U.S. Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research
148. Nógrádi György (2016): Nemzetvédelem szögesdróttal a migrációs válság és magyar vonatkozásai. *Felderítő szemle (XV/1)* Budapest, 13-14. o.
149. Pálvölgyi Balázs (2005): A kolera az egyike az emberiség legnagyobb jótévőinek. *Jogtörténeti szemle*, Budapest, 76-83. o.
150. Papp András László (2009): *Mozgásszabadság. Alkotmányjogi és nemzetközi jogi alapok*. Budapest, L'Harmattan kiadó, 16. o.
151. Park, Robert Ezra (1928): *Human Migration and the Marginal Man*. *American Journal of Sociology*, The University of Chicago Press, 887-889. o.
152. Petersen, William (1958): A General Typology of Migration. *American Sociological Review*, Vol. 23. No. 3. South Bend, 256–266. o.
153. Peterssen, Wilhelm H. (1994): *Wissenschaftliche(s) Arbeiten. Eine Einführung für Schüler und Studenten*. 4.b Aufl. Ehrenwirth, München, 11. o.
154. Pitkänen, Pekka (2016): The ecological-evolutionary theory, migration, settler colonialism, sociology of violence and the origins of ancient Israel. *Gloucestershire*, 1-23. o. DOI: 10.1080/23311886.2016.1210717
155. Pok, Binh (2012): Mass migration – in.: *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*, First Edition. Ed.: George Ritzer © 2012 Blackwell Publishing Ltd.
156. Potts, Lydia (1970): *The World Labour Market. A History of Migration*. Zed Books, London, 247. o.
157. Provera, Mark (2015): *The Criminalisation of Irregular Migration in the European Union – CEPS paper in Liberty and Security in Europe No. 80/February 4-19*. o.
158. Ravenstein, Ernst Georg (1885): The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London*, Vol. 48, No. 2, 167-235. o.
159. Rédei Mária (2007): *Mozgásban a világ. A nemzetközi migráció földrajza*. Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös Könyvkiadó 189-214. o.
160. Révai nagy lexikona (1911). Révai Testvérek Irodalmi Intézet Rt. Budapest.

161. Ridley, Adam (2017): Multicultural integration policy: the case for a citizenship test.
162. Ritecz György – Sallai János (2015): A Migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei. 2.0 Hanns Seidel Alapítvány, Budaörs, 112 – 117. o.
163. Rössler István (1881): Jogtudományi közlöny. Budapest, 263. o.
164. Sallai János – Szabó Zoltán (2020): A határórség igazgatása. In. szerk.: Verebélyi Imre: Rendszerváltozás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989–1994), Budapest, Dialóg Campus, 61-69. o.
165. Sallai János (2004): Az államhatárok. Press Publica, Budapest, 5-12. o.
166. Sallai János (2008): Forró ősz a lengyel–magyar határon, 1939. In: Gorąca jesień na granicy polskowęgierskiej, 1939. Újpesti Lengyel Kisebbségi Önkormányzat, Budapest
167. Sallai János (2009): Vasfüggöny a magyar államhatár mentén. Közép-Európai Közlemények, 121–127. o.
168. Sallai János (2013): A határrendészet első kézikönyve. In. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A modernkori magyar határrendészet százöt évé. Budapest. Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozata, 61-63. o.
169. Sallai János (2020): A modern magyar rendészet kezdetei. (3) 232. o. DOI: 10.32577/mr.2020.3.14
170. Sasse, Gwendolyn (2005): Securitization or Securing Rights? Exploring the Conceptual Foundations of Policies towards Minorities and Migrants in Europe. JCMS Volume 43. Number 4., 673–693. o. [10.1111/j.1468-5965.2005.00591.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2005.00591.x)
171. Saul, Ben (2006): Defining terrorism to protect human rights. The University of Sydney, Sydney Law School, Legal Studies Research Paper 8-16. o.
172. Savigny, Friedrich Karl (1840): System des heutigen römischen Rechts. Bd. 1. Veit, Berlin, 14. o.
173. Schindlmayr, Thomas (2003): Sovereignty, Legal Regimes and International Migration. International Migration Vol. 41. No. 2. 109–123. o. <https://doi.org/10.1111/1468-2435.00237>
174. Shelley, Louise (2014): Human Smuggling and Trafficking into Europe. A Comparative Perspective. Washington DC, Migration Policy Institute. 2–14. o.
175. Sik Endre – Simonovits Bori (2019): The first results of the content analysis of the media in the course of migration crisis in Hungary. Társasági Kutató Intézet, ELTE Faculty of Education and Psychology, Budapest, Hungary. Forrás:

<https://www.tarki.hu/sites/default/files/2019-05/Sik%20Simonovits%20media%20in%20the%20course%20of%20migration%20crisis%20in%20Hungary.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 01. 23.)

176. Sik Endre (1990): Erdélyi menekültek Magyarországon. In: Andorka Rudolf – Kolosi Tamás – Vukovich György (szerk.): Társadalmi riport. Budapest: TÁRKI, 516–533. o.
177. Sik Endre (2004): Migráció - burookban. Akadémiai doktori értekezés, Budapest-Delmenhorst, 22. o.
178. Sik Endre (2007): A menekültügy születése, felnövekedése és az ártatlansága elvesztése. In: Kósáné Kovács Magda – Pető Andrea (szerk.): Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok Magyarországon 2007-ben. Budapest: Napvilág Kiadó – Tácsics Mihály Alapítvány, 259–270. o.
179. Sik Endre (2020): Vázlat a csapálság társadalomrajzához. Élet és Irodalom, 2020. április 30. Forrás: <https://cutt.ly/XEhwenr> (Letöltés ideje: 2020. 02. 22.)
180. Sinnerbrink, Ingrid – Silove, Derrick – Field, Annette – Steel, Zachary – Manicavasagar, Vijaya (2017): Compounding of Premigration Trauma and Postmigration Stress in Asylum Seekers. <https://doi.org/10.1080/00223989709603533463-470>. o.
181. Slack, Jeremy – Heyman, Josiah (2020): Asylum and Mass Detention at the U.S.-Mexico Border during Covid-19. *Journal of Latin American Geography*, Volume 19, Number 3, July 2020. 334-339. o. Published by University of Texas. <https://doi.org/10.1353/lag.2020.0057>
182. Sorokin, Pitirim A. (1957): *Social & Cultural Dynamics. Sociocultural Fluctuations: Concept and Forms of Sociocultural Process*. Boston, Porter Sargent Publisher, 53-68. o.
183. Sorokin, Pitirim A. (1942): *Man and Society in Calamity*. E. P. Dutton & Co.
184. Stein, Lorenz von (1865 – 1868): *Die Verwaltungslehre I - VII*. Stuttgart. Forrás: <https://archive.org/search.php?query=Verwaltungslehre&sin=TXT> (Letöltés ideje: 2021. 06. 11.)
185. Stéphane, de Tapia (2002): *New patterns of irregular migration in Europe* – Centre National de la Recherche Scientifique, France 22. o.
186. Stumpf, P. Juliet (2006): *The Crimmigration Crisis: Immigrants, Crime, and Sovereign Power*. *American University Law Review* (56) 367–419. o.

187. Szalai Éva Emese (2014): Nemzetközi migráció jelensége és tendenciái az egyes földrajzi térségekben; Indiai migrációs folyamatok és az indiai diaszpóra. In: Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.): Migrációs tendenciák napjainkban. Budapest, IDResearch Kft./Publikon Kiadó, 137. o.
188. Szilárd István - Baráth Árpád (2011): Migráció és egészségügyi biztonság: új foglalkozás-egészségügyi kihívások. In. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” c. tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI., Pécs, 269-279. o.
189. Szuhai Ilona – Tóth Péter (2017): A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről. In. szerk: Tóth Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Budapest, Dialóg Campus, 9-35. o.
190. Szűcs Ferenc (2008): Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból. Confessio, (1) 1-5. o. Forrás: <http://confessio.reformatus.hu/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol> (Letöltés ideje: 2018.03.30.)
191. Tóth Péter (2016): A terrorveszélyhelyzet-diskurzus margójára. Budapest, Nemzet és Biztonság, (1) 40-47. o.
192. Teke András (2006): A veszély kezelése és a határbiztonság. Tanulmányok a „Határellenőrzés a veszélyhelyzetek tükrében” című tudományos konferenciáról. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, VI., Pécs, 65-91. o.
193. Tótfalusi István (1976): A magyar nyelv etimológiai szótára. Akadémia kiadó, Budapest.
194. Tóth Imre (2009): Menekültkérdés és határnyitás – A magyar és a német diplomáciai szolgálatok szerepe az 1989-es menekültválság megoldásában. Múltunk, (4) 38. o.
195. Tóth Judit - Nagy Boldizsár - Kovács András György (2014): „A Kúrián nincsenek menekültügyek” – a menekültügyi joggyakorlatot elemző csoport jelentésének margójára. Acta Humana: Hungarian Centre For Human Rights Publications, 2. (3.). 39-56. o.
196. Tóth Judit (2001): A nemzetközi migráció jogi alapjai. In. szerk.: Lukács Éva – Király Miklós: Migráció és Európai Unió. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium 20. o.; 122. o.

197. Tókei Ferenc (1963): Szun-Ce: A hadviselés törvényei. Budapest: Zrínyi Kiadó, 12. o.
198. Tóttós Ágnes (2015): A legális migrációs csatornákkal való visszaélés kérdései az uniós és hazai jogban és gyakorlatban. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Migráció és rendészet. MRTT Migrációs Tagozat. Pécs, 215. o.
199. Ujházi Lóránd (2017): A magyar katolikus egyház szerepvállalása a migrációs válság kezelésében. Honvédségi Szemle, (1) 143–146. o.
200. Ujházi Lóránd (2018): Az Apostoli Szentszék válságkezelése, avagy a soft power eredményei a keresztény közösségek védelme érdekében. In: Kaló József – Ujházi Lóránd (szerk.): Budapest-jelentés a keresztényüldözésről. Budapest, Dialóg Campus, 211–223. o.
201. Ullah, Ahsan AKM - Hossain, Mallik Akram - Chatteraj, Diotima (2020): Covid-19 and Rohingya Refugee Camps in Bangladesh. IIUM Press, Intellectual Discourse, (28:2) 793–806. o.
202. Varga Károly (2016): Spiritualitás és migráció. Budapest, Magyar Tudomány 1127. o.
203. Wæver, Ole (1995): Securitization and Desecuritization. In *On Security*. Edited by Ronnie Lipschutz, 46–86. New York: Columbia University Press
204. Wallerstein, Immanuel (1974): The Modern World System, Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the Sixteenth Century. New York Academic Press. 29-31. o.
205. Wasserstrom, Richard (1964): Human rights, and racial discrimination. *Journal of Philosophy*, Vol. 61, No. 20, American Philosophical Association Eastern Division Sixty-First Annual Meeting, 628-641. o.
206. WHO Regional Office for Europe (2016): Hungary: assessing health-system capacity to manage sudden, large influxes of migrants. Joint report on a mission of the Hungarian Ministry of Human Capacities and the WHO. Regional Office for Europe, Copenhagen
207. Windt Szandra – Póczik Szilveszter – Fehér Lenke – Dunavölgyi Szilveszter – Jagusztin Tamás (2008): Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok. *Magyar tudomány* (9) 1095. o.
208. Windt Szandra (2020): Közösségi tervezéssel a biztonságos terekért. *Belügyi Szemle*, Budapest. 84 – 92. o. DOI: 10.38146/BSZ.2019.9.5
209. World Migration Report (2020). International Organization for Migration,

Geneva, 28-29. o. Forrás:
https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020.
11. 22.)

210. Wright, Robert (2010): Isten evolúciója, vallások és kultúrák. Budapest, HVG könyvek 396. o.
211. Zelinsky, Wilbur (1971): The Hypothesis of the Mobility Transition. *Geographical Review*. Vol. 61. No. 2., New Orleans, 219–249. o.
<https://doi.org/10.1177/030913259301700205>
212. Zétényi Zsolt (2015): István király intelmei és az idegenpolitika. Hittel, Budapest, (28). 3-12. o.
213. Zieck, Marjoleine (2013): The 1956 Hungarian Refugee Emergency, an Early and Instructive Case of Resettlement. *Amsterdam Law Forum*, 2, 49–58. o. DOI: 10.37974/ALF.250
214. Zolberg, Aristide (1989): The Next Waves. Migration Theory for a Changing World. *International Migration Review* XXIII. No 3, Syracuse, 403–430. o. DOI: [10.1177/019791838902300302](https://doi.org/10.1177/019791838902300302)
215. Zsigovits László (2018): A közbiztonságot, a közrendet és az államhatár rendjét alapvetően veszélyeztető kihívások a kibertér és a virtuális tér dimenziójában. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A XXI. század biztonsági kihívásai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével. 103 – 111. o.

október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

10. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 603/2013/EU RENDELETE (2013. június 26.) az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról
11. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2013/33/EU IRÁNYELVE (2013. június 26.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról
12. A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A 2010. november 8-i bizottsági nyilatkozattal összhangban a nyugat-balkáni országok tekintetében bevezetett vízumliberalizációt követő ellenőrzésről szóló negyedik jelentés, Brüsszel, 2013.11.28., COM (2013) 836 final 1-34. o. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0836:FIN:HU:PDF>
13. A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.)
14. Európai Bizottság (2019): Vitaanyag – Fenntartható Európa 2030-ra. Brüsszel, COM(2019) 22 final Forrás: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_hu_v2_web.pdf (Letöltés ideje: 2020.11.22.)

7.3. Nemzeti normák, szervezetszabályzó egyéb jogi eszközök, szervezeti anyagok

1. A Magyar Köztársaság Alkotmánya (1989)
2. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
3. A magyar állampolgárság elvesztéséről szóló 1879. évi L. törvénycik
4. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 5. Cikk Szabadsághoz és biztonsághoz való jog
5. A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény
6. A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
7. A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 8/A §
8. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
9. A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény
10. Az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvény
11. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
12. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény
13. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény
14. A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény IX/A. FEJEZET, *TÖMEGES BEVÁNDORLÁS OKOZTA VÁLSÁGHELYZET*
15. Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény
16. Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény
17. Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény
18. A polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény
19. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

20. Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény
21. Egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 32. §
22. Az ideiglenes biztonsági határzár létesítésével, valamint a migrációval összefüggő törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXVII. törvény 14. § A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. § kiegészítése (6) és (7)
23. A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény
24. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
25. A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 267-275. §
26. A menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1989. évi 15. törvényerejű rendelet
27. A Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól szóló 65/2000. (V. 9.) Korm. rendelet
28. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet
29. A határterületről, valamint a határátkelőhely területére nem határátlépés céljából történő belépés és tartózkodás szabályairól szóló 330/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet
30. A nemzeti szinten biztonságosnak nyilvánított származási országok és biztonságos harmadik országok meghatározásáról szóló 191/2015. (VII. 21.) Korm. rendelet
31. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Magyarország egész területére történő elrendeléséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról szóló 41/2016. (III. 9.) Korm. rendelet
32. A menedékjogi kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozattal kapcsolatban nagykövetségek kijelöléséről szóló 292/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet
33. Csongrád megye nevének Csongrád-Csanád megyére változásával összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 371/2020. (VII. 30.) Korm.

rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet módosításáról 13. § 1. melléklet 3. pont 3.6. alpont hatálya alapján 2020. 07. 31-től a területi szerv elnevezése Csongrád-Csanád Megyei Rendőr-főkapitányság (CSCSMRFK).

34. A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet
35. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek és a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi tartózkodásával összefüggő közegészséget veszélyeztető betegségekről szóló 32/2007. (VI. 27.) EüM rendelet, 1. sz. melléklet
36. A Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet
37. Az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet 2. melléklet 14.2.1.
38. A rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) kormányhatározat
39. A Rendőrség hivatásos állományának 3000 fős létszámfejlesztéséhez szükséges források biztosításáról szóló 1043/2017. (II. 3.) Kormányhatározat
40. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat
41. A Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK vezető utasítás 17. (64) és 18. (69.)
42. A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK vezető utasítás

7.4. Internetes források

1. A „piréz” népcsoporttal szembeni idegenellenesség kutatása.
2. A Betyársereg és Ásotthalom. Forrás: [https://polipraktika.blog.hu/2015/07/13/betyarsereg a sotetseg es a gyulolet hatart alan](https://polipraktika.blog.hu/2015/07/13/betyarsereg_a_sotetseg_es_a_gyulolet_hatart_alan) (Letöltés ideje: 2018. 07. 12.)
3. A CSEH KÖZTÁRSASÁG, AZ ÉSZT KÖZTÁRSASÁG, A CIPRUSI KÖZTÁRSASÁG, A LETT KÖZTÁRSASÁG, A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG, A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG, A MÁLTAI KÖZTÁRSASÁG, A LENGYEL KÖZTÁRSASÁG, A SZLOVÉN KÖZTÁRSASÁG ÉS A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG CSATLAKOZÁSÁNAK FELTÉTELEIRŐL, VALAMINT AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJÁT KÉPEZŐ SZERZŐDÉSEK KIIGAZÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ OKMÁNY. AA2003/ACT/hu 1 Forrás: https://www.parlament.hu/irom37/9171/csatlakozasi_okmany.pdf (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)
4. A Karitatív Tanács tagjai. Forrás: <https://karitativtanacs.kormany.hu/tagszervezetek> (Letöltés ideje: 2020.01. 13.)
5. A katasztrófa típusok nemzeti sorolása. Forrás: <https://katasztrofavedelem.hu/47/katasztrofatipusok-magatartasi-szabalyok> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)
6. A kínzástól az őrizetig. Kínzástúlélők és traumatizált menedékkérők fogvatartása Magyarországon és Bulgáriában. (2016) Cordelia Alapítvány, Magyar Helsinki Bizottság, FAR, ACET. Forrás: https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/A-k%C3%ADnz%C3%A1st%C3%B3l-az-%C5%91rizetig_magyar_web.pdf
7. A közúti gépjárművek száma. Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ode008.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)
8. A lengyel menekültek magyarországi fogadtatása 1939 őszén. Forrás: https://archivnet.hu/menekultkerdes_migracio_magyarorszagon_a_20_szazadban/2_a_lengyel_menekultek_magyarorszagi_fogadtatasa_1939_oszen.html (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
9. A magyar hatóságok észrevételei az Európa Tanács Kínzás és Embertelen vagy Bánásmód, vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottsága (CPT) 2015.

október 21-27. között Magyarországon tett látogatása nyomán a Magyar Kormány számára készített jelentéssel kapcsolatban. Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d25> (Letöltés ideje: 2020. 02. 22.)

10. A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint (2008–2019) KSH 1.8 STADAT Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnvn002a.html (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

11. A migráció fogalmának EU által történő értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/migration_en (Letöltés ideje: 2020. 07. 09.)

12. A migráció fogalmának IOM által történő értelmezése, amelynek alapja a United Nations (1970) Methods of measuring internal migration (United Nations Publications, Sales No. E.70.XIII.3). Forrás: <https://www.iom.int/who-is-a-migrant> (Letöltés ideje: 2020. 07. 19.)

13. A migráció nem Szerbia problémája. Forrás: <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/politika/2263361/vucic-izbeglicka-kriza-samo-odlozena-nikako-resena.html> (Letöltés ideje: 2020.10. 12.)

14. A Rendőrség által kezelt 2019. évi adatok heti bontásban, az illegális migráció alakulásáról. Forrás: http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2019-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00 (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

15. A segélyszervezetek csak most vették észre. Forrás: <http://nol.hu/belfold/allj-ide-es-csinald-1551829> (Letöltés ideje: 2017. 07. 16.)

16. A tömeg pszichológia jellemzői. Forrás: <https://promess.ru/hu/tolpa-harakterizuetsya-psihologiya-povedeniya-tolpy-agressivnaya.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)

17. A vándorlás (migráció). Forrás: <http://mek.niif.hu/02100/02185/html/207.html> (Letöltés ideje: 2021. 04. 16.)

18. A világvallások követőinek számadatai. Forrás: http://www.globalreligiousfutures.org/explorer#/?subtopic=15&chartType=bar&year=2020&data_type=number&religious_affiliation=all&destination=to&countries=Wo

- [rldwide&age_group=all&gender=all&pdfMode=false](#) (Letöltés ideje: 2020. december 11.)
19. Adatkérés az ásothalmi mezőőrök létszámára vonatkozóan. Forrás: https://kimittud.atlatszo.hu/request/asothalmi_mezőorseg (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)
20. AIDA projekt értékelő jelentése Magyarországról. (2015) Forrás: <https://www.refworld.org/pdfid/56652db64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)
21. AJB jelentése az AJB-366/2015. számú ügyben. Forrás: <https://cutt.ly/ph4OzFZ> (Letöltés ideje: 2019. 11. 22.)
22. Anarki (2015): Migráns. Forrás: <https://444.hu/2015/08/28/migrans> (Letöltés ideje: 2020. 06. 29.)
23. Angela Merkel nyilatkozata (2015) Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-en/chancellor/refugee-policy-finding-common-answers-443560> (Letöltés ideje: 2017. 09. 12.)
24. Ásothalmi mezőőrök külföldiekkel szembeni intézkedései. Forrás: <http://gyuloletellen.hu/node/326> (Letöltés ideje: 2020. 02. 13.)
25. Az AJB nyilatkozata a tömeges bevándorlás rendészeti kezelésének összegzett megállapításairól. Forrás: <https://www.magyaridok.hu/belfold/ombudsman-a-magyar-kormany-megfeleloen-latja-el-a-menekulteket-23436/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)
26. Az EGSZB tényfeltáró látogatásai: a menekültek helyzete, ahogyan azt a civil szervezetek látják. Forrás: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/hungary_migration-mission-report_hu.pdf (Letöltés ideje: 2020. 04. 12.)
27. Az ENSZ által nyilvántartott Non-Governmental Organizations. Forrás: <https://cutt.ly/NfPg7Le> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)
28. Az EU irreguláris migráns fogalmi értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/irregular-migrant_en (Letöltés ideje: 2020. 11. 21.)
29. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (EU FRA) útmutatója a visszaküldés tilalmának értelmezésére. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-guidance-reducing-refoulement-risk_hu.pdf
30. Az EUROSTAT által kezelt adatok (2010-) a tagállamokra bontott menekültügyi

- kérelmezőkről. Forrás:
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en&source=post_page----- (Letöltés ideje: 2020. 12. 03.)
31. Baptista Szeretetszolgálat befogadó munkája. Forrás:
<http://www.baptistasegely.hu/hirek/belfold/telt-hazzal-mukodik-a-baptista-szeretetszolgalat-menekulteket-befogado-otthona> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)
32. Befogadás vagy kirekesztés? Forrás: <https://mult-kor.hu/befogadas-vagy-kirekesztes---menekultek-a-magyar-tortenelemben-20150911?pIdx=5> (Letöltés ideje: 2020. 09. 30.)
33. Bevölkerung – Zahl der Einwohner in Deutschland nach relevanten Altersgruppen am 31. Dezember 2019 (Népesség – A Németországban lakók száma az érintett korcsoportok szerint 2019. december 31-én) Forrás:
<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés időpontja: 2020. 02. 26.)
34. Cambridge Dictionary: Forrás
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/migration?q=MIGRATION>
(Letöltés ideje: 2019.12.14.)
35. Chiraphadhanakul, Ta Virod – Hofleitner, Aude – State, Bogdan (2013): Coordinated migration. Facebook Data Science Team. Forrás:
<https://www.facebook.com/notes/facebook-data-science/coordinated-migration/10151930946453859/> (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.)
36. Citátum forrás: https://www.citatum.hu/szerzo/Yuval>Noah_Harari (Letöltés ideje: 2019. 10. 12.)
37. Czeglédi László (2011): A minőségkölségek filozófiája és természete. Forrás:
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_42_minosegmenedzsmnt_s_corm_09/931_a_minsgkltsgkek_filozfija_s_termeszete.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 23.)
38. Csongrád Megyei Védelmi Bizottság rendkívüli ülése. Forrás:
<https://www.kormanyhivatal.hu/hu/csongrad/hirek/rendkivuli-vedelmi-bizottsagi-ulest-hivott-ossze-a-megyei-kormany megbizott> (Letöltés ideje: 2019. 12. 11.)
39. Dorothy, D. Wills (2013): Main components of a sociocultural system.
40. Egészségügy Áteresztő Pont a Szeged Határrendészeti Kirendeltségen. Forrás:
<https://szegedma.hu/2014/11/egeszsegugyi-vizsgalopontot-letesitettek-az-illegalis-migransoknak-szegeden-fotok> (Letöltés ideje: 2019. 12. 28.)

41. EJEK ítéletek. Forrás: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%20> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)
42. Elkerítve. Magyarország jogsértései a menekültekkel és migránsokkal szemben. (2015) Forrás: <https://www.amnesty.org/download/documents/eur2726142015hungarian.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)
43. Ember- és drogcsempészek egyre nagyobb számban a Szegedi Fegyház és Börtönben. Forrás: <https://www.jogiforum.hu/hirek/40206> (Letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
44. Embercsempészés és jogellenes tartózkodás elősegítése Magyarországon (2013-2018) BM Koordinációs és Statisztikai Osztály Forrás: <https://cutt.ly/UEkOmz> (Letöltés ideje: 2020. 11. 12.)
45. ENSZ Népesedési Osztálya. A világ népességének kilátásai: 2019-es felülvizsgálati adatok Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> (Letöltés ideje: 2020. 01. 12.)
46. Európai Migrációs Hálózat (EMH) Nemzeti Kapcsolattartó Pontja (2012): Személyazonosság megállapítása a nemzetközi védelem területén: meglévő kihívások és a gyakorlat. Nemzeti közreműködés Magyarország részéről. Forrás: <https://docplayer.hu/16400302-Szemelyazonossag-megallapitasa-a-nemzetkozi-vedelem-teruleten-meglevo-kihivasok-es-a-gyakorlat-magyarorszag.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 19.)
47. EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Health and Food Safety (2020): Report on the health status of newly arrived migrants and refugees in EU/EEA. Forrás: <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/41828de1-a679-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en> (Letöltés ideje: 2020. 12. 08.)
48. European Union Agency for Fundamental Rights (2011): Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States. European Union Agency for Fundamental Rights, FRA, Vienna. Forrás: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1925-FRA-2011-fundamental-rights-for-irregular-migrants-healthcare_EN.pdf (Letöltés ideje: 2020. 03. 22.)
49. Evangélikus egyház és a migráció. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/menekult2015?page=2> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)
50. Ferenc pápa üzenete a migránsok és menekültek Világnapjára. Forrás: <https://www.vaticannews.va/hu/papa/news/2020-05/ferenc-papa-uezenete-a>

[migransok-es-menekueltek-vilagnapjara.html](#) (Letöltés ideje: 2021. 01. 12.)

51. Fogvartartottak száma és demográfiai adatai. Forrás: <https://bv.gov.hu/hu/bortonstatisztikai-szemle> (2014 - 2019) (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

52. Forrás:

<https://www.cpp.edu/~ddwills/courses/ant102/readings102/Study%20Guide%202.html> (Letöltés ideje: 2021. 05. 22.) 116. o.

53. Forrás: <https://www.tarki.hu/hu/news/2007/kitekint/20070308.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)

54. FRONTEX kockázatelemzés 2020. Forrás: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020.11. 22.)

55. Garanciális embercsempészes német hírszerzői megállapítások szerint. Forrás: <https://www.bild.de/bild-plus/news/ausland/news-ausland/wegen-fluechtlingsstrom-aus-marokko-bnd-schlaegt-alarm-57978846.view=conversionToLogin.bild.html> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)

56. Global Identification Challenge by the Numbers. Forrás: <https://id4d.worldbank.org/global-dataset> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

57. Global trends forced displacement in 2015. (2016) Forrás: <https://s3.amazonaws.com/unhcrsharedmedia/2016/2016-06-20-global-trends/2016-06-14-Global-Trends-2015.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

58. Globális humán pandémiáról szóló tájékoztatás. Forrás: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov> (Letöltés ideje: 2020. 02. 02.)

59. Globális, ellenőrzött határátlépéssel járó migrációs adatok. Forrás: <https://www.unwto.org/statistics/country-fact-sheets> (Letöltés ideje: 2020.11.20.)

60. Goal 16: Promote just, peaceful and inclusive societies. Forrás: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/> (Letöltés ideje: 2021. 01. 12.)

61. Haque, Shahid: Senki sem lehet illegális. Forrás: <https://bordercrossinglaw.com/nohumanbeingisillegal> (Letöltés ideje: 2019. 11. 19.)

62. Jelentés a magyar kormány számára a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d23> (Letöltés ideje:

2020. 02. 13.)

63. Karitatív Tanács tagjai. Forrás: <https://karitativtanacs.kormany.hu/tagszervezetek> (Letöltés ideje: 2019. 11. 14.)
64. Katolikus Karitászmunkájáról. Forrás: <https://ujember.hu/a-katolikus-karitasz-a-menekultekert/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)
65. Kényszermigráció 2019. évi UNHCR értékelése. Forrás: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5ee200e37.pdf> (Letöltés ideje: 2020.11.22.)
66. KSH Mikrocenzus 2016 – 12. Nemzetiségi adatok (Forrás: http://www.ksh.hu/mikrocenzus2016/kotet_12_nemzetisegi_adatok (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.)
67. Magyar Helsinki Bizottság (2016): Migránsok a magyar médiában avagy a bevándorlás és a külföldiek 2011-ben a sajtó szemével. Forrás: <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/16-2.pdf> (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)
68. Magyar Máltai Szeretetszolgálat menekülteket és migránsokat segítő szolgálata. Forrás: <https://maltai.hu/menekultszolgalat> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)
69. Magyar Református Szeretetszolgálat segítsége a menekülteknek. Forrás: <http://regi.reformatus.hu/mutat/11260/> (Letöltés ideje: 2017. 09. 02.)
70. Magyar Református szeretetszolgálat segítségnyújtása. Forrás: <https://jobbadni.hu/hirek/mrsz-segitseg-a-debreceni-menekulttaborban/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 21.)
71. Magyar Tudományági Nomenklátúra. Forrás: <https://mta.hu/doktori-tanacs/tudomanyagi-nomenklatura-106809> (Letöltés ideje: 2020. 09. 12.)
72. Magyarország és a menekültek ellátása. Forrás: <https://444.hu/2015/09/04/balog-magyarorszag-mindent-megad-a-menekulteknek-csak-ok-rossz-helyen-varjak> (Letöltés ideje: 2019. 08. 23.)
73. Magyarország fogvatartja a menedékkérőket. Forrás: <https://www.hrw.org/hu/news/2015/12/09/284331> (Letöltés időpontja: 2020.03. 21.)
74. Magyarországra érkezett menedékkérők és a nemzetközi védelemben részesülők száma (2000-2019) STADAT 22.1.1.26. Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0026.html (Letöltés ideje: 2021. 02. 11.)
75. Magyarországra tett külföldi utazások. Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_ogt004a.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)

76. Menedék Migránsokat Segítő Egyesület 2015. évi támogató tevékenysége. Forrás: <https://menedek.hu/projektek/gyors-reagulasu-pszicho-szocialis-segitsegnyujtas-kulfoldiek-szamara> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)
77. Merkel német kancellár aktuálpolitikai sajtótájékoztatója. Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/pressekonferenzen/sommerpressekonferenz-von-bundeskanzlerin-merkel-848300> (Letöltés ideje: 2017. 09. 22.)
78. MHB jelentés a Kiskunhalasi Örzött Szálláson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-kiskunhalasi-orzott-szallason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
79. MHB jelentés a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Állomáson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-nagyfai-ideiglenes-befogado-allomason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
80. MHB jelentés a Röszei Tranzitzónában tett látogatásról. (2015). Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-roszkei-tranzitzonaban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
81. MHB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen és a Röszei Hangárban tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen-es-a-roszkei-hangarban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
82. MHB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
83. Migránsok a Bibliában. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/node/7271?language=sk> (Letöltés ideje 2021. 02. 25.)
84. Migrant Solidarity Group of Hungary. Forrás: <http://www.migszol.com/blog/category/all> (Letöltés ideje: 2021. 01. 02.)
85. Miután nekiálltunk falat építeni. Forrás: <https://444.hu/2015/07/15/miutan-nekialltunk-falat-epiteni-a-kormany-nak-eszebe-jutott-segiteni-is-a-menekulteken> (Letöltés ideje: 2017. 07. 15.)
86. Mórahalom város testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.morahalom.hu/hu/reszletek/2015-evi-kepviselo-testuleti-ulesek-jegyzokonyve> (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)
87. MSF – Teresa Sam Cristobal kommunikációs nyilatkozat. Forrás:

https://hvg.hu/itthon/20150909_Sosem_latott_tomeget_varnak_Roszkere_szer

(Letöltés ideje: 2019. 09. 09.)

88. MSF egészségügyi tevékenysége Horgoson. Forrás:

<https://pannonrtv.com/rovatok/tarsadalom/migransaradat-ellen-tiltakoztak-jobbik-aktivistai-roszken-video> (Letöltés ideje: 2020. 09. 03.)

89. MSF röszei tevékenységéről szóló MTI tudósítás. Forrás:

<https://www.zaol.hu/belfold/folyamatosan-erkeznek-a-migransok-roszke-1725764/>
Letöltés ideje: 2020. 09. 13.)

90. MSF tájékoztatás a röszei határátkelőhelyen történt erőszakos cselekmények külföldi sérültjeinek ellátásáról. Forrás:

<https://www.origo.hu/itthon/percrolpercre/20150917-kozos-europai-erohoz-adnakatonakat-es-penzt-magyarorszag.html?pldx=5> (Letöltés ideje: 2017. 09. 16.)

91. MSF tevékenysége a szabadkai (Szerbia) menekülttáborban. Forrás:

<https://blog.atlatszo.hu/2015/06/mer-nem-marad-otthon-a-kurva-anyjaba-helyszini-riport-a-szerb-magyar-hatarrol-elozetes/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 13.)

92. MSF tevékenysége a szabadkai (Szerbia) menekülttáborban. Forrás:

<https://blog.atlatszo.hu/2015/06/mer-nem-marad-otthon-a-kurva-anyjaba-helyszini-riport-a-szerb-magyar-hatarrol-elozetes/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 13.)

93. Németország befogadó migrációs politikája. Forrás: <https://cutt.ly/4jAs4VU>

(Letöltés ideje: 2019. 09. 22.)

94. Németország demográfiai adatai. Forrás:

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

95. Nicolas Sarkozy nyilatkozata. Forrás:

<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/nicolas-sarkozy/11686558/Nicolas-Sarkozy-compares-EU-migrant-plan-to-fixing-a-burst-water-pipe-with-water.html>

(Letöltés ideje: 2018. 07. 11.)

96. OIF Statisztikai adatok. Forrás:

http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu (Letöltés ideje: 2020. 02. 14.)

97. Online kulcsszó keresés. Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU>

(Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

98. Police Medic képzés. Forrás: http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/e5konf/nap11I/7_Dr%20Rendeki_Dr_Vajda.pptx

(Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

2019. 11. 18.)

99. Portugália teljes körű állampolgárságot biztosít a migránsoknak és a menedékkérőknek a COVID-19 időszaka alatt Forrás:

<https://www.schengenvisainfo.com/news/portugal-grants-migrants-and-asylum-seekers-full-citizenship-rights-during-covid-19/> (Letöltés ideje: 2020. 05. 12.)

100. Pusztainé Báró Livia (2016): Az illegális migráció egészségügyi kezelésének, járvány megelőzési feladatainak tapasztalatai. Forrás: <https://adoc.pub/mot-omsz-msotke-kzs-tudomanyos-rendezvenye-szeged-hotel-forr.html> (Letöltés ideje: 2019. 12. 06.)

101. Reguláris és irreguláris migránsok. Forrás: <https://migrationdataportal.org/themes/irregular-migration> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)

102. Ropolyi László (2002): A hatás-ellenhatás törvénye és a migráció szociológiája. Forrás: <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/tudomany-tortenet/ch12s04.html> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)

103. Röske község 2015. évi testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=tizenot> (Letöltés ideje: 2019. 12. 19.)

104. Röske község önkormányzata képviselő-testülete 17/2015 KT, Jegyzőkönyv a 2015. november 27-én megtartott rendes, nyílt üléséről. (Letöltés ideje: 2020. 11. 04.)

4. o. Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=TIZENOT&fpage=2>

105. Saritoprak, Zeki (2011): The Qur'anic Perspective on Immigrants: Prophet Muhammad's Migration and Its Implications in Our Modern Society. John Carroll University. Forrás: <http://jsr.shanti.virginia.edu/back-issues/vol-10-no-1-august-2011-people-and-places/the-quranic-perspective-on-immigrants/> (Letöltés ideje: 2018. 06. 01.)

106. Sipos Edina (2015): A Rendőrség szerepe a migránsok egészségügyi ellátásában, a személyi állomány védelmében tett intézkedések. Előadás. Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/11145863/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

107. Stephen David Reicher rendészeti szervek tömegkezelési módszertanának kutatásai. Forrás: [https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher\(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169\)/researchoutput.html](https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169)/researchoutput.html) (Letöltés ideje: 2020. 02. 11.)

108. Szabó Béla: Civis Romanus. A római társadalom jogi kategóriái. Forrás: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/civis_romanus_a_romai_tarsadalom_jogi_kategoriai (Letöltés ideje: 2020.11.14.)
109. Tények könyve (1988). A taoizmus és az univerzalizmus. Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-taoizmus-es-az-univerzalizmus-2041/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)
110. Tények könyve (1988). Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-zsido-vallas-201D/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)
111. UN IOM (2016): The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Forrás: <https://www.iom.int/global-compact-migration> (Letöltés ideje: 2020. 09. 14.)
112. UNHCR Magyarországon. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/az-unhcr-magyarorszagon> (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)
113. UNHCR online sajtóközlemény. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/370-huhirek2015az-unhcr-a-menekult-valsag-kapcsan-iranyvaltasra-surgeti-europat-html.html> (Letöltés ideje: 2020. 01. 22.)
114. Vándorlás közben elhunytak számadatai. Forrás: <https://missingmigrants.iom.int/data> (Letöltés ideje: 2021. 05.31.)
115. Welcome to Europe. Forrás: <https://w2eu.info/> (Letöltés ideje: 2021. 01. 11.)
116. WHO által humán pandémiaként sorolt fertőző betegségek. Forrás: <https://www.who.int/emergencies/diseases/en/> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)
117. WHO által kezelt nemzeti egészségügyi profiladatok. Forrás: https://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/country_profiles/en/ (Letöltés ideje: 2020. 04. 28.)

A SZERZŐ TÉMÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE

1. A személyazonosítás jelentősége a migrációelméletben. Rendőrségi tanulmányok, Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 26-45. o. <https://www.bm-tt.hu/rtt/assets/letolt/rt/202102/02eberhardt.pdf> (2021)
2. Magyarország az újabb tömeges nemzetközi migráció kapujában. Belügyi Szemle, 69 (3), 345-374. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.3.1> (2021)
3. Menekültügy és tömeges fogvatartás az Egyesült Államokban a mexikói határ mentén a COVID-19 időszakában. Belügyi Szemle, 69 (2), 305-309. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.2.7> (2021)
4. A koronavírus-járvány rendészeti kezelése: A kollektív normasértés elemei és következményei. Nemzetközi Rendészeti Figyelő I. Belügyi Szemle, 69(2), 285-303. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.2.6> (2021)
5. A migráció azonosítható és azonosíthatatlan személyazonossága, mint új tipológiai elem. Rendészet-Tudomány-Aktualitások, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, online konferencia kötet <http://real.mtak.hu/120949/> (2021)
6. A döntés alanya – a nem azonosítható személyekkel kapcsolatos migrációrendészeti protokoll eljárási hiátusa. Rendőrség Tudományos Tanácsának 2020. évi pályázata, II. helyezés <https://cutt.ly/jROu7uA> (2020)
7. A humán migráció és a pandémia 2020. In. szerk.: Gaál Gyula: A hadtudománytól a rendészettudományig – társadalmi kihívások a nemzeti összetartozás évében, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XXII. 311–321. o. <http://www.pecshor.hu/periodika/XXII/eberhardt.pdf> (2020)
8. Identification of overloaded migration concept in migration theory. Belügyi Szemle, Budapest, 68 (1special issue), 10–26. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2020.1.1> (2020)
9. Az objektív túlterhelés rendészeti kihívásai az irreguláris migráció kezelésében. Belügyi Szemle, Budapest, 68(6), 9–52. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2020.6.1> (2020)
10. A nem azonosítható személyek megjelenése a migrációrendészeti protokollban. Rendőrségi Tanulmányok, Budapest, 3(különszám), 129–147. o. <http://real.mtak.hu/109117/> (2020)

11. Hogyan tovább, magyar rendőri hivatásetikai kódex? Rendőrségi Tanulmányok, Budapest, 3(1), 119–141. o. <http://real.mtak.hu/107655/> (2020)
12. Az objektív túlterhelés megjelenése az irreguláris migráció rendészeti kezelésében. In. szerk.: Baráth Noémi – Pató Viktória Lilla, A haza szolgálatában. Konferenciakötet, Budapest, 127–135. o. <http://real.mtak.hu/117670/> (2020)
13. A bűnüldözés és a bűnmegelőzés rendészettudományi tényezői. Belügyi Szemle, Budapest, 68(2), 115–119. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2020.2.8> (2020)
14. A legális migráció aktuális kérdései, jogalkalmazási problémák és javaslatok: az objektív túlterhelés lehetősége és hatása, rendészeti eszközökkel történő kezelése. Belügyminisztérium Tudományos Tanácsának 2019. évi pályázata, II. helyezés <https://cutt.ly/xROdqN3> (2019)
15. Epidemiological risks and hazards associated with migration. Bratislava, Casopis Policajna Teoria a Prax, 27(4), 57–68. o. <http://real.mtak.hu/107659/> (2019)
16. Migráció és terrorizmus. Hadtudományi Szemle, Budapest, 12(3), 37–59. o. <http://doi.org/10.32563/hsz.2019.3.3> (2019)
17. A reguláris migráció túlterheléses hatása és a bűnmegelőzés kapcsolata. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A bűnüldözés és a bűnmegelőzés rendészettudományi tényezői. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XXI. 257–267. o. <http://real.mtak.hu/107663/> (2019)
18. A túlterheléses migráció kifejezésének helye a migrációelméletben. Belügyi Szemle, Budapest, 67(10), 41–58. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2019.10.3> (2019)
19. A migráció, a rendészet, a xenofóbia egymásra gyakorolt hatásai. Belügyi Szemle, Budapest, 67(9), 23–46. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2019.9.2> (2019)
20. A közúti teherforgalom költséghatékony, biztonságos határrendészeti ellenőrzése. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, 16(1), 87–124. o. <http://real.mtak.hu/107661/> (2019)
21. Migráció és terrorizmus. In. szerk.: Barát Noémi – Mezei József, Konferenciakötet, Rendészet-Tudomány-Aktualitások, Budapest, 72–80. o. <http://real.mtak.hu/107662/> (2019)
22. A migrációval összefüggő járványügyi kockázatok és veszélyek. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán, A XXI. század biztonsági kihívásai, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XX. 273–282. o. <http://real.mtak.hu/107665/> (2018)

23. A schengeni értékelési rendszer elmélete és gyakorlata. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, 15(2), 46–63. o. <http://real.mtak.hu/107657/> (2018)
24. A saját hatáskörön alapuló döntések vizsgálati eredményei a határrendészeti kirendeltségek rendészeti tevékenységében. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán, Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XIX. 337–342. o. <http://real.mtak.hu/107664/> (2017)
25. Az interkulturális jellemzők megjelenése a rendészeti feladatokban. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, (4), 68–81. o. <http://real.mtak.hu/107668/> (2017)
26. A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területén megjelenő illegális bevándorlás. Belügyi Szemle, Budapest, 64(12), 42–52. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.12.4> (2016)
27. A Szegedi Határrendészeti Kirendeltség rendészeti tevékenységének társadalmi megítélése. Belügyi Szemle, Budapest, 63(6), 98–103. o. <http://real.mtak.hu/107667/> (2015)
28. Az illegális migráció kezelésének aktuális kérdései Magyarországon. Budapest, In. Szerk.: Verhóczy János, (VIII/1). Budapest. 28-44. o. <https://m2.mtmt.hu/gui2/?mode=browse¶ms=publication:3254907> (2011)
29. A Rendőrség és a Határőrség integrációjának tapasztalatai. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, (3), 47–64. o. <http://real.mtak.hu/117671/> (2009)
30. Határrendészeti kérdések. In. Szerk.: Rác József, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Büntetőpolitikai Főosztály, Budapest, Rendészeti ismeretek a kábítószer-problémával kapcsolatban. 364–411. o. <https://pdfslide.tips/documents/rendeszeti-ismeretek-a-kabitoszer-problemaival-kapcsolatban.html> (2009)

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

1. számú melléklet: Alkalmazott rövidítések
2. számú melléklet: Ábrák, táblázatok
3. számú melléklet: Migrációs időfázis scenario
4. számú melléklet: Lakossági kérdőívek
5. számú melléklet: Lakossági kérdőívek SPSS elemzési táblázatai és XLS ábrái
6. számú melléklet: Rendőrségi kérdőívek
7. számú melléklet: Rendőrségi kérdőívek SPSS elemzési táblázatai és XLS ábrái
8. számú melléklet: Kvantitatív kutatási eredmények
9. számú melléklet: A kutatás interjúalanyai
10. számú melléklet: Egyedi, eseti emlékek a tömeges irreguláris bevándorlás időszakából
11. számú melléklet: Online kifejezés keresési eredmények Magyarországon megyei megoszlásban (2015)
12. számú melléklet: Kiszombor, Nagylak és Szeged HRK illetékességi területén intézkedés alá vont irreguláris migránsok interjúelemzési adatai (7 naptári nap intézkedései, 2020. november)
13. számú melléklet: A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint (2008-2019) KSH 1.8 STADAT
14. számú melléklet: A Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség által nyomozott 2015. évi elkövetési dátumú hivatali bűncselekmények iratanyagainak elemzése
15. számú melléklet: A Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség tájékoztatója alapján tett büntetés végrehajtási ügyészi megállapítások, intézkedések

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Alkalmazott rövidítések

AFIS	Automated Fingerprint Identification System (Automatizált Ujjnyomat Azonosító Rendszer)
AJB	Alapvető Jogok Biztosa
BÁH	Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
Btk	A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
CBG	Cross-border Governance (határokon átnyúló együttműködés)
CEASEVAL	Evaluation of the Common European Asylum System under Pressure and Recommendations for Further Development (A közös európai menekültügyi rendszer értékelése nyomás alatt és ajánlások a további fejlesztők számára)
CPT	European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (Kínzás és embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott Európai Bizottság)
CPTED	Crime Prevention Through Environmental Design (Építészeti bűnmegelőzés)
CTAs	Clandestine Transnational Actors (Titkos Nemzetközi Megfigyelés alatt álló Személyek)
CSMRFK	Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság
EÁP	Egészségügyi Áteresztő Pont
EJEB	Emberi Jogok Európai Bírósága
EU	Európai Unió (European Union)
EURODAC	European Dactyloscopy (A menedékjogot kérelmező személyek ujjnyomatainak összehasonlítását szolgáló európai rendszer)
EUROSTAT	Az EU nyílt hozzáférésű statisztikai adatainak gyűjteménye
HRK	Határrendészeti Kirendeltség
HVB	Helyi Védelmi Bizottság

IOM	International Organization for Migration (Nemzetközi Migrációs Szervezet)
KEF	Közbiztonsági Egyeztető Fórum
KR	Készenléti Rendőrség
MNBS	Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája
Metv	A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény
MBHKM	megelőzést biztosító határrendészeti komplex módszertan
MHB	Magyar Helsinki Bizottság
MSF	Médecins Sans Frontières (Orvosok Határok Nélkül)
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MVB	Megyei Védelmi Bizottság
MVK	Magyar Vöröskereszt
NATO	North Atlantic Treaty Organisation (Észak-atlanti Szerződés Szervezete)
NGO	Non-Governmental Organization (Nem Kormányzati Szervek)
NMKA	Nemzeti Migrációs Kártalanítási Alap
NNK	Nemzeti Népegészségügyi Központ
OIF	Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság
OMSZ	Országos Mentőszolgálat
OPCAT	Optional Protocol 295ot he Convention Against Torture (Nemzeti Megelőző Mechanizmus)
ORFK	Országos Rendőr-főkapitányság
SBO	Sürgősségi Betegellátó Osztály
SZHRK	Szeged Határrendészeti Kirendeltség
UN CCPR	UN International Covenant on Civil and Political Rights (ENSZ Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya)
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees (Egyesült Nemzetek Szervezetének Menekültügyi Főbiztossága)
WHO	World Health Organization (Egészségügyi Világszervezet)

2.számú melléklet

Ábrák, táblázatok

1. Petersen elmélete
2. Néességföldrajzi modell
3. A migráció regularitásának modellje
4. A túlterheléses migráció fogalmának elméleti modellje
5. Magyarország schengeni külső határszakaszain átléptetett személyforgalom (millió fő) 2008-2020
6. Magyarország legnagyobb forgalmú schengeni külsős határátkelőhelyein átléptetett személyforgalom (millió fő) 2008-2020
7. A Magyarországra érkezett menedékkérők száma TOP 5 állampolgárság szerint (2000–2019)
8. Az EU tagállamokban és Magyarországon menekültügyi kérelmet benyújtók (2011-2020)
9. Az EU 5 TOP tagállamában és Magyarországon menekültügyi kérelmet benyújtók (2011-2020)
10. Magyarországon befogadott menekültkérelmek EU %-s aránya (2011-2020)
11. Külsőhatáros MRFK-k és a Repülőtéri Rendőri Igazgatóság területén regisztrált menekültügyi kérelmezők száma
12. Csongrád MRFK - Nagylak-, Kiszombor- és Szeged HRK által intézkedés alá vont, jogellenesen államhatárt átlépő külföldiek száma (fő/ezer – 2008-2017)
13. Szeged HRK területén benyújtott kérelmek %-s aránya a CSMRFK területén (2008-2017)
14. Magyarországon negyedéves összesítésben benyújtott menekült kérelmek
15. Regisztrált embercsempészás és jogellenes tartózkodás elősegítése bűncselekménye Magyarországon
16. MBHKM modellje
17. Hivatásos rendőri állomány és határrendészeti szolgálati ág állománya
18. Határrendészeti szolgálati ág kiadásai a Rendőrség költségvetésén belül
19. Magyarország költségvetéséről szóló zárszámadási törvények - tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadásai (XIV. f. 20-21.)
20. Csongrád megye területén érvényes lőfegyvertartási engedélyek és lőfegyverek száma (2014-2018)

21. Csongrád megye területén érvényes hatósági engedélyek fegyverek száma (2014-2018)
22. Kutatási helyszíneken a polgárőr egyesületek által teljesített határrendészeti óraszámok (2014-2018)
23. A Rendőrség által 2015. évben a migráció kezelésével kiadott tájékoztatók
24. Online kifejezés keresés eredményei heti bontásban Magyarországon
25. A személyazonosság migrációrendészeti célú ellenőrizhetőségének elméleti modellje
26. Határátkelőhelyeken a Rendőrség által felfedett jogsértő cselekmények és idegenrendészeti intézkedések (2008-2018)
27. Bűncselekmény elkövetése miatt fogvatartott külföldiek száma Magyarországon
28. A Magyarországra érkezett menedékkérők és nemleges eredményű eljárások (ezer fő) és státuszt kaptak adatai (fő) (2000-2019)
29. Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országának és Magyarország lakosság száma (2010-2019)
30. Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országának és Magyarország GDP mutatójának egészségügyre fordított %-s aránya (2008-2018)
31. Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országában és Magyarországon 100 ezer főre jutó HIV, TBC, Hepatitis mortalitási mutatók (2008-2017)
32. A Csongrád Megyei Főügyészség Büntetés-végrehajtási Csoportja által végrehajtott fogvatartási helyszíni ellenőrzések (2015-2018)
33. A Csongrád Megyei Főügyészség Büntetés-végrehajtási csoportja által végrehajtott fogvatartási helyszíni ellenőrzései során tett intézkedések (2015-2018)
34. Az OMSZ Dél-Alföldi Regionális Szervezetének Szeged-, Mórahalom-, Makó Mentőállomásainak vonulásai (2014. 01. 01. – 2015. 12. 31.)

3. számú melléklet
Migrációs időfázis scenario

Migrációs idősáv	Idő	Rtv	Áh	Itv II.+Kr	Áptv	Betv	Metv
PRIMER	annak szükséges tartama	igazoltatás	átkísérés				
	8+4 óra	előállítás					
	8+4+12+12 óra			visszatartás			
	8-72 óra			beléptetés megtagadás, visszairányítás			
	24 vagy 72 óra	közbiztonsági őrizet					
	2 nap			tranzit vízum			
	72 óra; +60+60 nap!			idegenrendészeti őrizet			
	72 óra, +30 nap!			kiutasítást előkészítő őrizet			
	72 óra					őrizet	
	72 óra; +60+60 nap; max. 8 hónap						menekültügyi őrizet
SZEKUNDER	30 nap			idegenrendészeti őrizet – család!			
	45 nap			hontalan státusz bírálata			
	1-3-6 hónap, +!			ideiglenes tartózkodásra jogosult			
	1 hónap; +1 év/3-3 hónap; +2-2 hónap max. 4 év!					letartóztatás	
	1+1 hónap					elmeállapot megfigyelés	
	4 hónap; +4 hónap!					távoltartás, bűnügyi felügyelet	
	6 hónap-3 év, +!			humanitárius célú			
	6 hónap, +6 hónap!					előzetes kényszergyógykezelés	
	6 hónap +!			gyakornoki tevékenység			
	180 napon belül max. 90 nap			tartózkodás 1.			
	180 napon belül 90 napot meghaladó			tartózkodás 2.			
	6+6 hónap			szezonális munkavállalás céljából			
9 hónap			álláskeresési vagy vállalkozásindítási célból				

	szakhatóság által rögzítve			összevont engedély			
	360 nap			hallgatói mobilitás céljából			
	365 nap			kutatói mobilitás céljából			
	1 év			látogatási célú			
	1 év +!			önkéntes tevékenység folytatása			
	1+1 év, +!			tanulmányi célból			
	1+2 év			kutatási célból			
	1-3 év, +!			vállalaton belüli áthelyezés céljából			
	1-4; +4 év			eu kék kártya			
TERCIER	2+2 év			gyógykezelési célú			
	3+3 év			jövedelemszerzés céljából; hivatalos célú			
	3; 5; 8, 10 év!				honosítás		
	4+4; 5+5; +3 év			családegyesítés céljából			
	5+5 év +!			nemzeti tartózkodási engedély; letelepedett			

4. számú melléklet

Települési lakosság kérdőív

KÉRDŐÍV HATÁRMENTÉN ÉLŐK RÉSZÉRE

Űrlap leírása: *a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Doktori Iskola végzős doktorandusz (PhD.) hallgatója vagyok. Kutatásom tárgya a Magyarországot 2010 év után érintő tömeges bevándorlás, annak a rendészeti szervek feladatellátására gyakorolt hatása, rendészeti eszközökkel történő kezelésének vizsgálata, célja azok túlterhelésének megelőzése. A kutatás részeként vizsgálom az államhatár közelében élő lakosságra gyakorolt migrációs hatásokat, különös tekintettel a 2015 évi eseményekre. A kérdőív kitöltése mintegy 20 percet vesz igénybe, és ezzel nagyban hozzájárul munkám sikeréhez. Köszönöm együttműködését!*

Éberhardt Gábor

https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=25222

eberhardt.gabor@uni-nke.hu

1. 2015-ben melyik településen élt?

Ásotthalom

Mórahalom

Röszke

Szeged-Gyálarét

Szeged-Szentmihály

Egyéb, éspedig:

2. Milyen kötődése volt a településhez?

Iskola

Munka

Személyes, családi okok

Egyéb

3. A település melyik részén élt? (a külterületi részek valamelyikén, önálló tanyán, gazdaságban, erdei épületben, vagy a faluban, a városban)

Tanyavilág, külterület

Település belterületén

4. 2015 után is ott él?

Igen

Nem

5. Miért hagyta el a települést?

Iskola, tanulás

Migráció hatásai

Munkalehetőség

Személyes, családi okok

Egyéb

6. A határon és annak közelében megjelent menekülőkről, irreguláris vándorokról, határsértőkről (a továbbiakban röviden: migráns) mit tud, melyik földrésről érkeztek?

Antarktisz

Ausztrália és Óceánia

Ázsia

Észak-Amerika

Európa

Afrika

Közép- és Dél-Amerika

Nem tudom

7. Írja le, tudomása szerint melyik 3 országból érkezezett a legtöbb migráns?

1

2

3

8. Hogyan tudja, melyik világvallás követői közül érkezett a legtöbb migráns?

Bráhmaizmus

Buddhizmus

Iszlám

Kereszténység

Kínai univerzizmus

Nem tudom

9. Ön milyen idegen nyelven ért/beszéli?

.....

10. Tudott róla, hogy pirézek is érkeztek Magyarországra 2015-ben migránsként?

Igen

Nem

Bizonytalan vagyok benne

11. Találkozott-e Ön vagy olyan családtagja, jó ismerőse (kollégája) migránssal, vagy aki ilyen esetről beszámolt?

Igen és

a.) Mit tett Ön/családtagja/jó ismerőse a találkozás alkalmával? (több válasz is lehetséges)

Adtam enni, inni

Adtam szállást

Elvittem egy darabon

Elzavartam

Megijedtem tőle

Nem foglalkoztam vele

Segítséget kértem Rendőrségtől, polgárőrségtől....

Útbaigazítottam

Egyéb, éspedig: -----

b.) Hogyan jellemezné azt az érzést, amikor a migráns:

Felnőtt férfi, férfiak egyedül

Felnőtt férfi, nővel 10 fő alatt

Felnőtt gyerekekkel 10-50 fős csoport

Gyerek, gyerekek egyedül 50 fő feletti csoport

Láthatóan beteg, sérült

0-5 elutasítás, félelem – szánalom, segíteni akarás

c.) Mit tett a migráns, amikor meglátta Önt, családtagját, jó ismerősét? (több válasz is lehetséges)

Agresszív volt, kiabált, hadonászott

Felém dobott valamit, bántalmazott

Elmenekült

Elvette valamijét

Nem foglalkozott vele

Segítséget kért

Egyéb

Nem találkoztam/nem találkozott

Nem tudom

12. Volt-e közvetlen anyagi kára, amit a migráns okozhatott?

Igen

Hány alkalommal keletkezett kár?

1

2-10

10-nél több

a.) Hol történt?

Erdő

Fóliás, vagy üvegház

Gyártóhely

Lakóhely

Raktár, tárolóhely

Termőterület

Veteményeskert

Egyéb

b.) Mi volt a károkozás lényege?

Hulladék hátra hagyása

Lopás

Rongálás

Egyéb, éspedig:

c.) Miben keletkezett a kár?

Használt építmény

Használt eszköz, szerszám

Használt terület

Jármű

Termék, termés

Egyéb

d.) Összesen mekkora összegben keletkezett kára?

0-50.000 Forint

50.001-100.000 Forint

100.001-1.000.000 Forint

1.000.001-10.000.000 Forint

10.000.001- Forint felett

e.) A kára miatt tett-e bejelentést?

Igen a.) **Kapott-e kártérítést?**

Igen **Honnan?**

Állam

Biztosító

Károkozó

Önkormányzat

Egyéb

Nem

Nem **Miért?**

Nem számottevő a károm

Úgyse lesz meg az okozó

Úgyse térül meg a károm

Egyéb

13. Értékelje 1-5 ponttal, hogy mennyire érezte biztonságban az értékeit, életét, testi épségét, egészségét a migránsokról hallva vagy velük találkozáskor?

Egyáltalán nem 1 - 5 teljes mértékben

14. Volt-e olyan járulékos anyagi kára, amit a migrációs események okozhattak?

Igen a.) **Mi történt?**

Állami kisajátítás

Csökken az eladási ára, vagy megszűnt a lehetősége a kínált szolgáltatásomnak

Csökken az eladási ára, vagy megszűnt az eladási lehetősége a megtermelt terménynek, terméknek

Csökken az eladási ára, vagy megszűnt az eladási lehetősége az eladásra kínált ingatlanomnak

Egyéb, éspedig

b.) Milyen összegre becsülhető a vesztesége 2015 évben?

0-50.000 Forint

50.001-100.000 Forint

100.001-1.000.000 Forint

1.000.001-10.000.000 Forint

10.000.001- Forint felett

c.) A kára miatt kért-e kompenzációt?

Igen a.) **Kapott-e kártérítést, kárenyhítést?**

Igen **Honnan?**

Állam

Biztosító

Károkozó

Önkormányzat

Egyéb

Nem

Nem b.) **Miért?**

Nem számottevő a károm

Úgyse térül meg a károm

Egyéb, éspedig.....

Nem

15. Mit tett azért, hogy ne keletkezzen kára, ne féljen a migráció miatt? (több válasz is lehetséges)

Semmit

Biztonsági őrt alkalmaztam

Biztonságtechnikai eszközöket telepítettem, a meglévőket fejlesztettem

Családtagok, ismerősök segítségét kértem, többen voltak jelen a közelemben, az értékeim mellett

Gáz, vagy riasztó, vagy flóbert pisztolyt vettem

Kerítést telepítettem, a régit megerősítettem

Kutyákat vettem őrzésre

Lőfegyvert vettem (önvédelmi maroklőfegyver, puska stb)

Önvédelmi képzéseken vettem részt

Rendőr, polgárőr, mezőőr, településőr visszatérő megjelenését kértem

Zárakat cseréltem, régiket megerősítettem

Egyéb módon, éspedig.....

16. Mennyire foglalkoztatta a települést érintő migráció gondjai 2015-ben?

Egyáltalán nem érdekelt

Néha gondolkodtam rajta

Igen, rendszeres téma volt otthon, jó ismerősökkel (1-5 közt osztályozva, mennyiben foglalkoztatta)

17. Önnek mi az 3 szó, ami a 2015. évi bevándorlással kapcsolatban eszébe jut?

1

2

3

18. Milyen főbb gondokat érzékelte? (több válasz is lehetséges)

A hivatalos tájékoztatás kevés volt

A migránsok fertőző betegségeket hurcolhattak be

A sajtó képviselői biztatták a határsértőket

Civil segítő szervezetek jelentek meg

Erőszakos civil határvédők jelentek meg

Katonáknak segíteni kellett határt őrizni

Kárenyhítés hiányos volt

Más európai országok rendőrei kevesen segítettek

Migránsok által elhagyott sok szemét

Nem ismertük jól az érkezők kultúráját, vallását

Polgárőrök kevesen voltak

Rendőrök kevesen voltak

Rongálások

Térfigyelő kamerák hiányoztak, kevés volt

Terménylopás

egyéb, éspedig:.....

19. A kérdőív kitöltőjére vonatkozó alapadatok

a.) Hány éves volt 2015 évben?

-18

19-25

26-35

36-55

56-65

66-

b.) 2015 évben a település

képviselőtestület tagja voltam

polgárőr voltam

c.) Neme?

Férfi

Nő

d.) Legmagasabb iskolai végzettsége?

Általános iskola

Középfokú

Felsőfokú

Egyetem

Egyéb

e.) 2015-ben mi volt a fő tevékenysége?

Tanultam

Dolgoztam

Nyugdíjas voltam

Egyéb

f.) Állampolgársága

Magyar

Külföldi

Külföldi és magyar (kettős, vagy többes állampolgár)

Köszönöm a segítségét, a kérdőív kitöltését.

5. számú melléklet

Direkt bevándorlási hatásokkal érintett településeken élők kérdőíveinek SPSS elemzése és XLS ábrái

			A település melyik részén élt?		Összesen
			Tanyavilág, külterület	Település belterületén	
2015-ben melyik településen élt?	Ásotthalom	Gyakoriság	11	16	27
		Település %-a	40,7%	59,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,0	-2,0	
	Mórahalom	Gyakoriság	4	31	35
		Település %-a	11,4%	88,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,2	2,2	
	Röszke	Gyakoriság	13	17	30
		Település %-a	43,3%	56,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
Szeged-Gyálarét	Gyakoriság	7	19	26	
	Település %-a	26,9%	73,1%	100,0%	
	Adjusztált reziduális	,2	-,2		
Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	1	22	23	
	Település %-a	4,3%	95,7%	100,0%	
	Adjusztált reziduális	-2,5	2,5		
Összesen	Gyakoriság	36	105	141	
	Település %-a	25,5%	74,5%	100,0%	

5. számú melléklet 1. számú ábra

			Neme		Összesen
			férfi	nő	
2015-ben melyik településen élt?	Ásotthalom	Gyakoriság	26	1	27
		Nem %-a	28,3%	2,0%	19,1%
		Adjusztált reziduális	3,8	-3,8	
	Mórahalom	Gyakoriság	20	15	35
		Nem %-a	21,7%	30,6%	24,8%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
	Röszke	Gyakoriság	21	9	30
		Nem %-a	22,8%	18,4%	21,3%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
	Szeged-Gyálarét	Gyakoriság	16	10	26
		Nem %-a	17,4%	20,4%	18,4%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
	Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	9	14	23
		Nem %-a	9,8%	28,6%	16,3%
		Adjusztált reziduális	-2,9	2,9	
Összesen	Gyakoriság	92	49	141	
	Nem %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

5.számú melléklet 2. számú ábra

			Korcsoport				Összesen
			25 éves vagy fiatalabb	26-35 éves	36-55 éves	56 éves vagy idősebb	
Település	Ásotthalom,	Gyakoriság	3	8	28	18	57
	Röszke	Korcsoport %-a	30,0%	21,6%	42,4%	64,3%	40,4%
		Adjusztált reziduális	-,7	-2,7	,5	2,9	
Mórahalom	Gyakoriság	7	8	17	3	35	
	Korcsoport %-a	70,0%	21,6%	25,8%	10,7%	24,8%	
	Adjusztált reziduális	3,4	-,5	,2	-1,9		
Szeged- Gyálarét, Szeged- Szentmihály	Gyakoriság	0	21	21	7	49	
	Korcsoport %-a	0,0%	56,8%	31,8%	25,0%	34,8%	
	Adjusztált reziduális	-2,4	3,3	-,7	-1,2		
Összesen	Gyakoriság	10	37	66	28	141	
	Korcsoport %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

5. számú melléklet 3. számú ábra

			Legmagasabb iskolai végzettség		Összesen
			Általános vagy közép fokú végzettség	Felsőfokú végzettség	
Település	Ásotthalom, Röszke	Gyakoriság	49	8	57
		Iskolai végzettség %-a	43,0%	29,6%	40,4%
		Adjusztált reziduális	1,3	-1,3	
	Mórahalom	Gyakoriság	22	13	35
		Iskolai végzettség %-a	19,3%	48,1%	24,8%
		Adjusztált reziduális	-3,1	3,1	
	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	43	6	49
		Iskolai végzettség %-a	37,7%	22,2%	34,8%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
Összesen		Gyakoriság	114	27	141
		Iskolai végzettség %-a	100,0%	100,0%	100,0%

5. számú melléklet 4. számú ábra

			Miért hagyta el a települést? [Migráció hatásai]		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röszke	Gyakoriság	1	3	4
		Település %-a	25,0%	75,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,7	1,7	
	Mórahalom	Gyakoriság	4	0	4
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,9	-1,9	
	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	4	3	7
		Település %-a	57,1%	42,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2	,2	
Összesen		Gyakoriság	9	6	15
		Település %-a	60,0%	40,0%	100,0%

5. számú melléklet 5. számú ábra

			Miért hagyta el a települést?		Összesen
			[Munkalehetőség]		
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	2	2	4
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	1	3	4
		Település %-a	25,0%	75,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	5	2	7
		Település %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,3	-1,3	
Összesen		Gyakoriság	8	7	15
		Település %-a	53,3%	46,7%	100,0%

5. számú melléklet 6. számú ábra

			Miért hagyta el a települést?		Összesen
			[Személyes, családi okok]		
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	2	2	4
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	2	2	4
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	4	3	7
		Település %-a	57,1%	42,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen		Gyakoriság	8	7	15
		Település %-a	53,3%	46,7%	100,0%

5. számú melléklet 7. számú ábra

			Adtam enni, inni		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	16	40	56
		Település %-a	28,6%	71,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,7	,7	
Mórahalom		Gyakoriság	11	22	33
		Település %-a	33,3%	66,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	17	32	49
		Település %-a	34,7%	65,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
Összesen		Gyakoriság	44	94	138
		Település %-a	31,9%	68,1%	100,0%

5. számú melléklet 8. számú ábra

			Adtam szállást		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	55	1	56
		Település %-a	98,2%	1,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Mórahalom		Gyakoriság	33	0	33
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	49	0	49
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	137	1	138
		Település %-a	99,3%	0,7%	100,0%

5. számú melléklet 9. számú ábra

			Elvittem egy darabon		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	38	18	56
		Település %-a	67,9%	32,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Mórahalom		Gyakoriság	23	10	33
		Település %-a	69,7%	30,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	40	9	49
		Település %-a	81,6%	18,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,7	-1,7	
Összesen		Gyakoriság	101	37	138
		Település %-a	73,2%	26,8%	100,0%

5. számú melléklet 4. számú ábra

			Elzavartam		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	49	7	56
		Település %-a	87,5%	12,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Mórahalom		Gyakoriság	32	1	33
		Település %-a	97,0%	3,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	46	3	49
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen		Gyakoriság	127	11	138
		Település %-a	92,0%	8,0%	100,0%

5. számú melléklet 5. számú ábra

			Megjédtem tőle		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	52	4	56
		Település %-a	92,9%	7,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,3	-1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	29	4	33
		Település %-a	87,9%	12,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	41	8	49
		Település %-a	83,7%	16,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	122	16	138
		Település %-a	88,4%	11,6%	100,0%

5. számú melléklet 12. számú ábra

			Nem foglalkoztam vele		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	52	4	56
		Település %-a	92,9%	7,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	31	2	33
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	46	3	49
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
Összesen		Gyakoriság	129	9	138
		Település %-a	93,5%	6,5%	100,0%

5. számú melléklet 13. számú ábra

			Segítséget kértem		Összesen
			Rendőrségtől, polgárőrségtől		
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	1	55	56
		Település %-a	1,8%	98,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	1	32	33
		Település %-a	3,0%	97,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	48	49
		Település %-a	2,0%	98,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Összesen		Gyakoriság	3	135	138
		Település %-a	2,2%	97,8%	100,0%

5. számú melléklet 14. számú ábra

			Útbaigazítottam		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	16	40	56
		Település %-a	28,6%	71,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Mórahalom		Gyakoriság	13	20	33
		Település %-a	39,4%	60,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	11	38	49
		Település %-a	22,4%	77,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	40	98	138
		Település %-a	29,0%	71,0%	100,0%

5. számú melléklet 15. számú ábra

		Hogyan jellemezné azt az érzést, amikor a migráns...?	Felnőtt férfiak kis csoportban (10 fő alatt) mozognak	Felnőtt férfiak nagy csoportban (10-50 fő) mozognak	50 fő feletti csoportot lát meg	Felnőtt gyerekekkel érkezik	Gyerek, gyerekek felnőtt kísérő nélkül érkeznek	Láthatóan beteg, sérült a migráns
Ásotthalom, Rösztke	N	56	56	56	56	56	56	56
	Átlag	2,5893	1,8214	1,1429	1,0357	3,8214	4,9286	4,7857
	Szórás	,84803	,63553	,35309	,18726	,78872	,25987	,45584
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000
Mórahalmom	N	33	33	33	33	33	33	33
	Átlag	2,6970	1,9394	1,0606	1,0606	3,6061	4,9697	4,3030
	Szórás	,95147	,70442	,24231	,24231	1,02894	,17408	,95147
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000
Szeged-Gyálárét, Szeged-Szentmihály	N	49	49	49	49	49	49	49
	Átlag	2,5918	1,9184	1,1224	1,1020	3,8776	4,9388	4,7551
	Szórás	,67449	,57143	,33120	,30584	,66560	,24223	,43448
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000
Összesen	N	138	138	138	138	138	138	138
	Átlag	2,6159	1,8841	1,1159	1,0652	3,7899	4,9420	4,6594
	Szórás	,81341	,62866	,32132	,24781	,81458	,23454	,63357
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000

5. számú melléklet 16. számú ábra

	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Hogyan jellemezné azt az érzést, amikor a migráns...?	1,125	2	,570
Felnőtt férfiak kis csoportban (10 fő alatt) mozognak	,962	2	,618
Felnőtt férfiak nagy csoportban (10-50 fő) mozognak	1,392	2	,499
50 fő feletti csoportot lát meg	1,887	2	,389
Felnőtt gyerekekkel érkezik	1,054	2	,590
Gyerek, gyerekek felnőtt kísérő nélkül érkeznek	,653	2	,721
Láthatóan beteg, sérült a migráns	6,136	2	,047

5. számú melléklet 17. számú ábra

			Agresszív volt, kiabált, hadonászott		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	23	33	56
		Település %-a	41,1%	58,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Mórahalom		Gyakoriság	19	14	33
		Település %-a	57,6%	42,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged- Szentmihály		Gyakoriság	26	23	49
		Település %-a	53,1%	46,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	68	70	138
		Település %-a	49,3%	50,7%	100,0%

5. számú melléklet 18. számú ábra

			Felém dobott valamit, bántalmazott		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	50	6	56
		Település %-a	89,3%	10,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Mórahalom		Gyakoriság	32	1	33
		Település %-a	97,0%	3,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged- Szentmihály		Gyakoriság	47	2	49
		Település %-a	95,9%	4,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen		Gyakoriság	129	9	138
		Település %-a	93,5%	6,5%	100,0%

5. számú melléklet 19. számú ábra

			Elmenekült		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	20	36	56
		Település %-a	35,7%	64,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Mórahalom		Gyakoriság	9	24	33
		Település %-a	27,3%	72,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	21	28	49
		Település %-a	42,9%	57,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Összesen		Gyakoriság	50	88	138
		Település %-a	36,2%	63,8%	100,0%

5. számú melléklet 20. számú ábra

			Nem foglalkozott vele		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	15	41	56
		Település %-a	26,8%	73,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	18	15	33
		Település %-a	54,5%	45,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	3,0	-3,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	13	36	49
		Település %-a	26,5%	73,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	46	92	138
		Település %-a	33,3%	66,7%	100,0%

5. számú melléklet 21. számú ábra

			Segítséget kért		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	4	52	56
		Település %-a	7,1%	92,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,7	1,7	
Mórahalom		Gyakoriság	8	25	33
		Település %-a	24,2%	75,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,2	-2,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	6	43	49
		Település %-a	12,2%	87,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2	,2	
Összesen		Gyakoriság	18	120	138
		Település %-a	13,0%	87,0%	100,0%

5. számú melléklet 22. számú ábra

			Volt-e közvetlen anyagi kára, amit a migráns okozhatott?		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	32	25	57
		Település %-a	56,1%	43,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,8	2,8	
Mórahalom		Gyakoriság	27	8	35
		Település %-a	77,1%	22,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	39	10	49
		Település %-a	79,6%	20,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,9	-1,9	
Összesen		Gyakoriság	98	43	141
		Település %-a	69,5%	30,5%	100,0%

5. számú melléklet 23. számú ábra

			Hány alkalommal?		Összesen
			Egyszer	Többször	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	4	19	23
		Település %-a	17,4%	82,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Mórahalom	Mórahalom	Gyakoriság	1	7	8
		Település %-a	12,5%	87,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	4	4	8
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,0	-2,0	
Összesen		Gyakoriság	9	30	39
		Település %-a	23,1%	76,9%	100,0%

5. számú melléklet 24. számú ábra

			Erdő		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	15	10	25
		Település %-a	60,0%	40,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Mórahalom	Mórahalom	Gyakoriság	6	2	8
		Település %-a	75,0%	25,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen		Gyakoriság	30	13	43
		Település %-a	69,8%	30,2%	100,0%

5. számú melléklet 25. számú ábra

			Fóliás, vagy üvegház		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	18	7	25
		Település %-a	72,0%	28,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Mórahalom		Gyakoriság	3	5	8
		Település %-a	37,5%	62,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,0	2,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	8	2	10
		Település %-a	80,0%	20,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	29	14	43
		Település %-a	67,4%	32,6%	100,0%

5. számú melléklet 26. számú ábra

			Lakóhely		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	23	2	25
		Település %-a	92,0%	8,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	8	0	8
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	40	3	43
		Település %-a	93,0%	7,0%	100,0%

5. számú melléklet 27. számú ábra

			Raktár, tárolóhely		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	23	2	25
		Település %-a	92,0%	8,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	8	0	8
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	40	3	43
		Település %-a	93,0%	7,0%	100,0%

5. számú melléklet 28. számú ábra

			Termőterület		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	8	17	25
		Település %-a	32,0%	68,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Mórahalom		Gyakoriság	1	7	8
		Település %-a	12,5%	87,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	3	7	10
		Település %-a	30,0%	70,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Összesen		Gyakoriság	12	31	43
		Település %-a	27,9%	72,1%	100,0%

5. számú melléklet 29. számú ábra

			Veteményeskert		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	22	3	25
		Település %-a	88,0%	12,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Mórahalom		Gyakoriság	5	3	8
		Település %-a	62,5%	37,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,1	2,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	10	0	10
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
Összesen		Gyakoriság	37	6	43
		Település %-a	86,0%	14,0%	100,0%

5. számú melléklet 30. számú ábra

			Hulladék hátra hagyása		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	4	21	25
		Település %-a	16,0%	84,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Mórahalom		Gyakoriság	0	8	8
		Település %-a	0,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	9	10
		Település %-a	10,0%	90,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Összesen		Gyakoriság	5	38	43
		Település %-a	11,6%	88,4%	100,0%

5. számú melléklet 31. számú ábra

			Lopás		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	11	14	25
		Település %-a	44,0%	56,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Mórahalom		Gyakoriság	3	5	8
		Település %-a	37,5%	62,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	6	4	10
		Település %-a	60,0%	40,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	20	23	43
		Település %-a	46,5%	53,5%	100,0%

5. számú melléklet 32. számú ábra

			Rongálás		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	7	18	25
		Település %-a	28,0%	72,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,5	1,5	
Mórahalom		Gyakoriság	4	4	8
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	5	5	10
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	16	27	43
		Település %-a	37,2%	62,8%	100,0%

5. számú melléklet 33. számú ábra

			Használt építmény		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	16	9	25
		Település %-a	64,0%	36,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Mórahalom		Gyakoriság	5	2	7
		Település %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	7	3	10
		Település %-a	70,0%	30,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen		Gyakoriság	28	14	42
		Település %-a	66,7%	33,3%	100,0%

5. számú melléklet 34. számú ábra

			Használt eszköz, szerszám		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	17	8	25
		Település %-a	68,0%	32,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	3	4	7
		Település %-a	42,9%	57,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen		Gyakoriság	29	13	42
		Település %-a	69,0%	31,0%	100,0%

5. számú melléklet 35. számú ábra

			Használt terület		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	6	19	25
		Település %-a	24,0%	76,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
Mórahalom		Gyakoriság	0	7	7
		Település %-a	0,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,5	1,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	3	7	10
		Település %-a	30,0%	70,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	9	33	42
		Település %-a	21,4%	78,6%	100,0%

5. számú melléklet 36. számú ábra

			Jármű		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	24	1	25
		Település %-a	96,0%	4,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Mórahalom		Gyakoriság	6	1	7
		Település %-a	85,7%	14,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	39	3	42
		Település %-a	92,9%	7,1%	100,0%

5. számú melléklet 37. számú ábra

			Termék, termésy		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	8	17	25
		Település %-a	32,0%	68,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Mórahalom		Gyakoriság	1	6	7
		Település %-a	14,3%	85,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	4	6	10
		Település %-a	40,0%	60,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	13	29	42
		Település %-a	31,0%	69,0%	100,0%

5. számú melléklet 38. számú ábra

			Összesen mekkora összegben keletkezett kára?				Összesen
			0-50000	50001-100000	100001-1000000	1000001-10000000	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	6	6	12	1	25
		Település %-a	24,0%	24,0%	48,0%	4,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-1,0	,6	,9	
Mórahalom		Gyakoriság	2	2	4	0	8
		Település %-a	25,0%	25,0%	50,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-,4	,4	-,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	2	5	3	0	10
		Település %-a	20,0%	50,0%	30,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	1,6	-1,0	-,6	
Összesen		Gyakoriság	10	13	19	1	43
		Település %-a	23,3%	30,2%	44,2%	2,3%	100,0%

5. számú melléklet 39. számú ábra

			A kára miatt tett-e bejelentést?		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	24	1	25
		Település %-a	96,0%	4,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Mórahalom		Gyakoriság	7	1	8
		Település %-a	87,5%	12,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	10	0	10
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	41	2	43
		Település %-a	95,3%	4,7%	100,0%

5. számú melléklet 40. számú ábra

			Miért? (bejelentés)			Összesen
			Nem számottevő a károm	Úgyse lesz meg az okozó	Úgyse térül meg a károm	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	4	11	9	24
		Település %-a	16,7%	45,8%	37,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-,1	-,6	
Mórahalom		Gyakoriság	0	4	3	7
		Település %-a	0,0%	57,1%	42,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	,6	,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	4	5	10
		Település %-a	10,0%	40,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	-,5	,6	
Összesen		Gyakoriság	5	19	17	41
		Település %-a	12,2%	46,3%	41,5%	100,0%

5. számú melléklet 41. számú ábra

			Volt-e olyan járulékos anyagi kára, amit a migrációs események okozhattak?		Összesen
			Nem	Igen	
Volt-e közvetlen anyagi kára, amit a migráns okozhatott?	Nem	Gyakoriság	87	11	98
		Közvetlen kár %-a	88,8%	11,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
	Igen	Gyakoriság	31	12	43
		Közvetlen kár %-a	72,1%	27,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,5	2,5	
Összesen	Gyakoriság	118	23	141	
	Közvetlen kár %-a	83,7%	16,3%	100,0%	

5. számú melléklet 42. számú ábra

Mit tett...[Semmit]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	117	2,5214	,66434	3,0000
1 Igen	24	2,7917	,58823	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 43. számú ábra

Mit tett...[Biztonságtechnikai eszközöket]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	129	2,5969	,65574	3,0000
1 Igen	12	2,2500	,62158	2,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 44. számú ábra

Mit tett...[Családtagok, ismerősök]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	72	2,6389	,67773	3,0000
1 Igen	69	2,4928	,63299	2,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 45. számú ábra

Mit tett...[Gáz, vagy riasztó]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	136	2,5441	,65396	3,0000
1 Igen	5	3,2000	,44721	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 46. számú ábra

Mit tett...[Kerítést telepítettem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	105	2,5714	,67734	3,0000
1 Igen	36	2,5556	,60684	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 47. számú ábra

Mit tett...[Kutyákat vettem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	102	2,6176	,64553	3,0000
1 Igen	39	2,4359	,68036	2,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 48. számú ábra

Mit tett...[Lőfegyvert vettem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	139	2,5612	,66064	3,0000
1 Igen	2	3,0000	,00000	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 49. számú ábra

Mit tett...[Önvédelmi képzéseken]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	139	2,5612	,66064	3,0000
1 Igen	2	3,0000	,00000	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 50. számú ábra

Mit tett...[Rendőr, polgárőr, mezőőr]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	13	2,6154	,76795	3,0000
1 Igen	128	2,5625	,64905	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 51. számú ábra

Mit tett...[Zárakat cseréltem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	117	2,5812	,65967	3,0000
1 Igen	24	2,5000	,65938	2,5000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

5. számú melléklet 52. számú ábra

Miért hagyta el a települést? [Migráció hatásai]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	9	2,1111	,60093	2,0000
1 Igen	6	2,1667	,40825	2,0000
Total	15	2,1333	,51640	2,0000

3. számú melléklet 53. számú ábra

4.

			Milyen gondok...[A hivatalos tájékoztatás]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	44	13	57
		Település %-a	77,2%	22,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Mórahalom		Gyakoriság	29	6	35
		Település %-a	82,9%	17,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Szeged-Gyálárét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	34	15	49
		Település %-a	69,4%	30,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	107	34	141
		Település %-a	75,9%	24,1%	100,0%

5. számú melléklet 54. számú ábra

			Milyen gondok...[A migránsok fertőző betegségeket]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	6	51	57
		Település %-a	10,5%	89,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	4	31	35
		Település %-a	11,4%	88,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,0	,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	6	43	49
		Település %-a	12,2%	87,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Összesen		Gyakoriság	16	125	141
		Település %-a	11,3%	88,7%	100,0%

5. számú melléklet 55. számú ábra

			Milyen gondok...[A sajtó képviselői biztatták]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	18	39	57
		Település %-a	31,6%	68,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,8	1,8	
Mórahalom		Gyakoriság	23	12	35
		Település %-a	65,7%	34,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	3,5	-3,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	16	33	49
		Település %-a	32,7%	67,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,4	1,4	
Összesen		Gyakoriság	57	84	141
		Település %-a	40,4%	59,6%	100,0%

5. számú melléklet 56. számú ábra

			Milyen gondok...[Civil segítő szervezetek]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	32	25	57
		Település %-a	56,1%	43,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	18	17	35
		Település %-a	51,4%	48,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	31	18	49
		Település %-a	63,3%	36,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	81	60	141
		Település %-a	57,4%	42,6%	100,0%

5. számú melléklet 57. számú ábra

			Milyen gondok...[Erőszakos civil határvédők]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	55	2	57
		Település %-a	96,5%	3,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Mórahalom		Gyakoriság	30	5	35
		Település %-a	85,7%	14,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,5	2,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	48	1	49
		Település %-a	98,0%	2,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,4	-1,4	
Összesen		Gyakoriság	133	8	141
		Település %-a	94,3%	5,7%	100,0%

5. számú melléklet 58. számú ábra

			Milyen gondok...[Katonáknak segíteni kellett]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	53	4	57
		Település %-a	93,0%	7,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
Mórahalom		Gyakoriság	34	1	35
		Település %-a	97,1%	2,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	47	2	49
		Település %-a	95,9%	4,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Összesen		Gyakoriság	134	7	141
		Település %-a	95,0%	5,0%	100,0%

5. számú melléklet 59. számú ábra

			Milyen gondok...[Kárenyhítés hiányos volt]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	17	40	57
		Település %-a	29,8%	70,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,8	1,8	
Mórahalom		Gyakoriság	12	23	35
		Település %-a	34,3%	65,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,7	,7	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	26	23	49
		Település %-a	53,1%	46,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
Összesen		Gyakoriság	55	86	141
		Település %-a	39,0%	61,0%	100,0%

5. számú melléklet 60. számú ábra

			Milyen gondok...[Más európai országok rendőrei]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	19	38	57
		Település %-a	33,3%	66,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Mórahalom		Gyakoriság	19	16	35
		Település %-a	54,3%	45,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,2	-2,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	16	33	49
		Település %-a	32,7%	67,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Összesen		Gyakoriság	54	87	141
		Település %-a	38,3%	61,7%	100,0%

5. számú melléklet 61. számú ábra

			Milyen gondok...[Migránsok által elhagyott]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	1	56	57
		Település %-a	1,8%	98,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	1	34	35
		Település %-a	2,9%	97,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	48	49
		Település %-a	2,0%	98,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Összesen		Gyakoriság	3	138	141
		Település %-a	2,1%	97,9%	100,0%

5. számú melléklet 62. számú ábra

			Milyen gondok...[Nem ismertük jól az érkezők kultúráját]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	18	39	57
		Település %-a	31,6%	68,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
Mórahalom		Gyakoriság	15	20	35
		Település %-a	42,9%	57,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	19	30	49
		Település %-a	38,8%	61,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen		Gyakoriság	52	89	141
		Település %-a	36,9%	63,1%	100,0%

5. számú melléklet 63. számú ábra

			Milyen gondok...[Polgárőrök kevesen voltak]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	50	7	57
		Település %-a	87,7%	12,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	33	2	35
		Település %-a	94,3%	5,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	46	3	49
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	129	12	141
		Település %-a	91,5%	8,5%	100,0%

5. számú melléklet 64. számú ábra

			Milyen gondok...[Rendőrök kevesen voltak]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	34	23	57
		Település %-a	59,6%	40,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Mórahalom		Gyakoriság	25	10	35
		Település %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	33	16	49
		Település %-a	67,3%	32,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Összesen		Gyakoriság	92	49	141
		Település %-a	65,2%	34,8%	100,0%

5. számú melléklet 65. számú ábra

			Milyen gondok...[Rongálások]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	4	53	57
		Település %-a	7,0%	93,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	2	33	35
		Település %-a	5,7%	94,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	10	39	49
		Település %-a	20,4%	79,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
Összesen		Gyakoriság	16	125	141
		Település %-a	11,3%	88,7%	100,0%

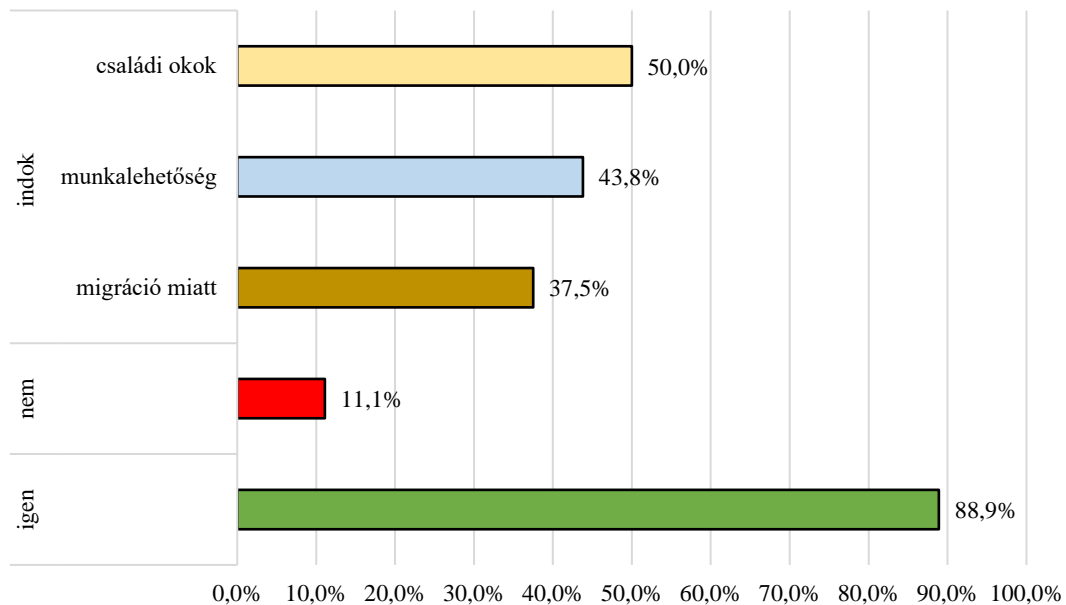
5. számú melléklet 66. számú ábra

			Milyen gondok...[Térfigyelő kamerák hiányoztak]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rőszke	Gyakoriság	31	26	57
		Település %-a	54,4%	45,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,9	2,9	
Mórahalom		Gyakoriság	24	11	35
		Település %-a	68,6%	31,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	41	8	49
		Település %-a	83,7%	16,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,9	-2,9	
Összesen		Gyakoriság	96	45	141
		Település %-a	68,1%	31,9%	100,0%

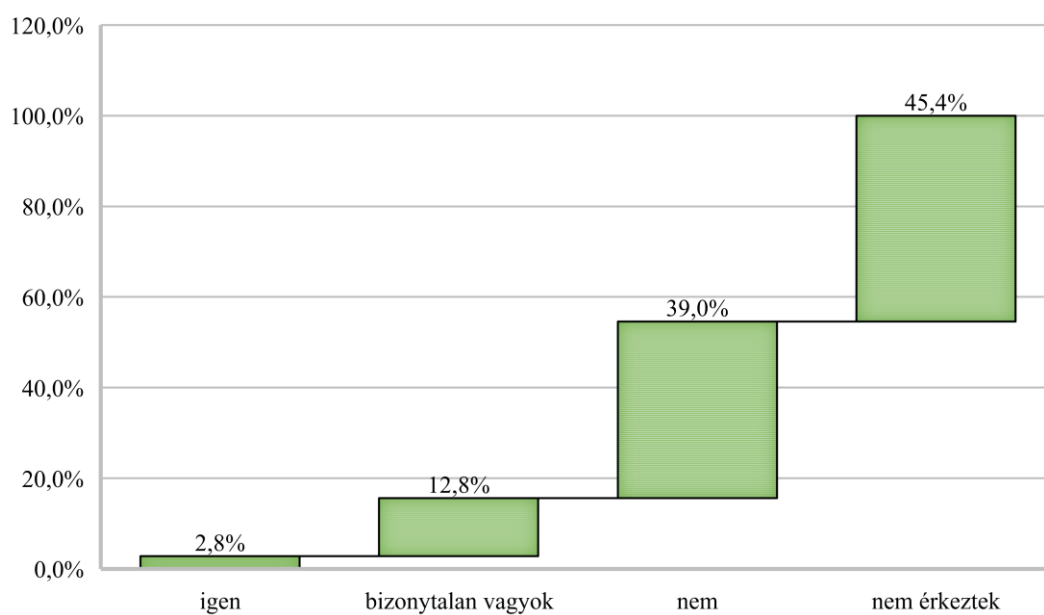
5. számú melléklet 67. számú ábra

			Milyen gondok...[Terménylopás]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rőszke	Gyakoriság	4	53	57
		Település %-a	7,0%	93,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,7	2,7	
Mórahalom		Gyakoriság	6	29	35
		Település %-a	17,1%	82,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	15	34	49
		Település %-a	30,6%	69,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,9	-2,9	
Összesen		Gyakoriság	25	116	141
		Település %-a	17,7%	82,3%	100,0%

5. számú melléklet 68. számú ábra

5. számú melléklet – 1. számú ábra – lakhely stabilitása

5. számú melléklet – 2. számú ábra – idegenellenesség vizsgálat

6. számú melléklet

Rendőrségi kérdőív

Cím: **KÉRDŐÍV HATÁRMENTÉN SZOLGÁLATOT ELLÁTÓ RENDŐRÖK RÉSZÉRE**

Űrlap leírása: *a Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Rendészettudományi Doktori Iskola végzős doktorandusz (PhD.) hallgatója vagyok. Kutatásom tárgya a Magyarországot 2010 év után érintő tömeges bevándorlás, annak a rendészeti szervek feladatellátására gyakorolt hatása, rendészeti eszközökkel történő kezelésének vizsgálata, célja azok túlterhelésének megelőzése. A kutatás részeként **tanulmányozom az államhatár közelében élő lakosságra gyakorolt migrációs hatásokat is a 2015 évi határterületi eseményekre súlyozva. A kérdőív kitöltése mintegy 20 percet vesz igénybe, és ezzel nagyban hozzájárul munkám sikeréhez. Köszönöm együttműködését!***

Éberhardt Gábor

https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=25222

eberhardt.gabor@uni-nke.hu

1/A 2015 évben a Rendőrség (készenléti Rendőrség) állományában látta el feladatait?

Igen

Nem

1/B 2015 évben melyik szervezeti egységnél állományában szolgált?

Idegenrendészeti osztály

Kelebia HRK

Készenléti Rendőrség

Kiszombor HRK

MEKTA

Migrációs ügyek osztálya

Nagylak HRK

Szeged HRK

1/C Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot

Kelebia HRK

Kiszombor HRK

Nagylak HRK

Szeged HRK

Egyéb módon, éspedig...

1/D Még mindig ugyanannál a szervezeti elemnél van állományban, mint 2015-ben?

DA / Igen

Nem

DB/ Miért módosult a munkavégzési körülménye?

Áthelyezésem kértem

Átszereltem más szervezethez

Illetmény nélküli szabadságon vagyok

Egyéb ok miatt, éspedig...

2/A Az államhatárnál és annak közelében megjelent menekülőkről, irreguláris vándorokról, határsértőkről (a továbbiakban röviden: migráns) mit tud, melyik földrésről érkeztek?

Antarktisz

Ausztrália és Óceánia

Ázsia

Észak-Amerika

Európa

Afrika

Közép- és Dél-Amerika

Nem tudom

2/B Írja le, tudomása szerint melyik 3 országból érkezezett a legtöbb migráns:

1 2 3

2/C Melyik világvallás követői közül érkezett a legtöbb migráns?

Bráhmaizmus

Buddhizmus

Iszlám

Kereszténység

Kínai univerzizmus

Nem tudom

3 Melyik idegennyelvet érti, vagy beszél?

.....

4 Tudott róla, hogy pirézek is érkeztek Magyarországra 2015 évben migránsként?

Igen

Nem

Nem érkeztek

Bizonytalan vagyok benne

5 Intézkedett migránssal szemben?

Igen **Mit érzett a migráns iránt, ha**

Felnőtt férfi, férfiak egyedül

Felnőtt férfi, nővel 10 fő alatt

Felnőttek gyerekekkel 10-50 fős csoport

Gyerek, gyerekek egyedül 50 fő feletti csoport

Láthatóan beteg, sérült

Láthatóan mozgássérült

1-5 elutasítás, félelem – szánalom, segítőkész

6 Milyen általános viselkedésmintákat tapasztalt a migránsok részéről?

Koszovói exodus időszakában rendőri felszólításnak eleget tett

Február közepétől – május végéig együttműködő volt

Június – augusztus időszakban elmenekült

Szeptemberben passzívan ellenállt

Aktívan ellenállt

Agresszíven viselkedett

Aktív támadást hajtott végre

7 Előfordult-e az intézkedés alá vont külföldiek között, aki

Koszovói exodus időszakában Aki kimerült, éhes, szomja volt

Február közepétől – május végéig Akinél szinte semmi érték nem volt

Június – augusztus időszakban Akinél nagy értékek voltak

Szeptemberben Azonnali ellátást igénylő beteg, sérült volt

Aki egészségügyi vizsgálatra, ellátásra szorult

Aki fertőtlenítő fürdetésre szorult

Akin bántalmazásból eredő sérülések voltak

Akin harci sérülések voltak
Akin szokatlan motívumú tetoválások voltak
Aki alkoholtól befolyásolt állapotban volt
Kábítószer hatása alatt állt
Hiteles személyazonosító okmánya volt
A külső testi jegyeihez képest láthatóan más életkort vallott magáénak
A valós nemi hovatartozásának megállapítása eltért a külsőleg viselt és látható jegyeihez képest

8 Értékelje 1-5 ponttal, hogy mennyire érezte biztonságban az életét, testi épségét, egészségét?

Koszovói exodus időszakában Egyáltalán nem 1 - 5 teljes mértékben
Február közepétől – május végéig
Június – augusztus időszakban
Szeptemberben
Októbertől

9/A Hajtott végre intézkedés alá vont migráns esetében – igen / nem

Kísérést
Ruházat átvizsgálást
Poggyász átvizsgálást
Kényszerítő eszköz alkalmazást
Lőfegyverhasználatot

9/B Volt félelemérzete a szolgálatellátása során?

Mitől?	Melyik következett be?
Az agresszív viselkedéstől	
Attól, hogy támadás ér	
Attól, hogy kényszerítőeszközt kell használni	
Attól, hogy fegyvert kell használni	
Attól, hogy elkapok valamilyen betegséget	
Attól, hogy alaptalanul megvádolnak	
Attól, hogy családi, baráti kapcsolatomban sérül	
Attól, hogy mentálisan sérülök, kiégek	

Attól, hogy kialakul valamilyen betegségem

10 2015 évre visszagondolva, hogy jellemezné a mentális állapotát?

Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgálatomat teljes értékűen láttam el.

Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.

Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.

Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.

Előfordult, hogy semmiség miatt is agresszívan viselkedtem.

Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.

Azon gondolkodtam, hogy leszerелеk...

Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?

Tudtunk kezelni minden helyzetet.

Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.

Inkább jókedvű, energikus voltam.

Inkább kimerült, fásult voltam.

11 Kapott-e a szolgálatellátásával összefüggésben – igen / nem

Elismerést

Felelősségre vonást

Korábbi időszakhoz képest intenzívebb járványmegelőzési intézkedéseket

Korábbi időszakhoz képest intenzívebb orvosi felügyeletet

Védőeszközt

Védőoltást

Szolgálat ellátást támogató eszközt, járművet, felszerelést

12 Mit tett a biztonsága, az egészsége, a mentális állapota, a személyes kapcsolataink erősítése érdekében?

Semmit

Zárat cseréltem, régiket megerősítettem a lakásomnál (házamnál)

Biztonságtechnikai eszközöket telepítettem, a meglévőket fejlesztettem a lakásomnál (házamnál)

Kerítést telepítettem, a régit megerősítettem a házamnál

Gáz, vagy riasztó, vagy flóbert pisztolyt vettem

Kutyákat vettem őrzésre

Lőfegyvert vettem (önvédelmi maroklőfegyver, puska stb.)

Önvédelmi képzéseken vettem részt

A korábbi időszakomnál több energiapótló italt, tápszert fogyasztottam

A korábbi időszakomnál több kávét fogyasztottam

A korábbi időszakomnál többet dohányoztam

A korábbi időszakomnál több alkoholt fogyasztottam

A korábbi időszakomnál többet sportoltam

A családom, barátaim beszélgető segítségét kértem

A vallástól, a hitemtől kértem segítséget

Pszichológustól kértem segítséget

Egyéb módon, éspedig...

13 Mennyire foglalkoztatta az országot érintő migráció gondjai a 2015 évben?

A Nem érdekelt

B Néha gondolkodtam rajta

C Igen, rendszeres téma volt nálam (1-5 nem izgatott nagyon, megoldásra váró problémának tartottam)

A hivatalos tájékoztatás kevés

A migránsok fertőző betegségeket hurcolhatnak be

A média egyes képviselői bátorítják a migránsokat

Egyes civil segítő szervezetek segítik a migránsokat velünk szemben

Erőszakos civil határvédők jelennek meg

Migránsok által elhagyott sok szemét

Nem ismertük jól az érkezők kultúráját, vallását

Rongálások

Egyéb módon, éspedig...

14 A kérdőív kitöltőjére vonatkozó alapadatok

14/A Hány éves volt 2015 évben?

20-25

26-35

36-55

56-65

14/B Neme?

Férfi

Nő

14/C Legmagasabb állami iskolai végzettsége?

Középfokú

Felsőfokú

Egyetem

14/D Hány év hivatásos szolgálati jogviszonnyal rendelkezett 2015 évben?

0-2

3-6

7-10

11-20

21-30

30-

14/E 2015 évben milyen állománycsoportja volt?

Tiszthelyettes

Zászlós

Tiszt

Főtiszt

Egyéb módon, éspedig...

15 Önnek mi az 3 szó, ami a 2015 évi bevándorlással kapcsolatban eszébe jut?

1 2 3

Záró sor: **Köszönöm a segítségét, a kérdőív kitöltését.**

7. számú melléklet

Rendőrségi kérdőív SPSS értékelő táblázatai és XLS ábrái

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Neme	Férfi	Gyakoriság	125	70	195
		Nem %-a	64,1%	35,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,8	2,8	
	Nő	Gyakoriság	46	9	55
		Nem %-a	83,6%	16,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,8	-2,8	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Nem %-a	68,4%	31,6%	100,0%	

7. számú melléklet - 1.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Hány éves volt 2015 évben?	20-25	Gyakoriság	18	9	27
		Korcsoport %-a	66,7%	33,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
	26-35	Gyakoriság	84	51	135
		Korcsoport %-a	62,2%	37,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,3	2,3	
	36-55	Gyakoriság	69	19	88
		Korcsoport %-a	78,4%	21,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
	Összesen	Gyakoriság	171	79	250
		Korcsoport %-a	68,4%	31,6%	100,0%

7. számú melléklet - 2.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Legmagasabb állami iskolai végzettsége?	Középfok	Gyakoriság	143	57	200
		Iskolai végzettség %-a	71,5%	28,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,1	-2,1	
	Felsőfok	Gyakoriság	28	22	50
		Iskolai végzettség %-a	56,0%	44,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,1	2,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Iskolai végzettség %-a	68,4%	31,6%	100,0%	

7. számú melléklet - 3.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Hány év hivatásos szolgálati jogviszonnyal rendelkezett 2015 évben?	0-6	Gyakoriság	23	12	35
		Szolgálati jogviszony %-a	65,7%	34,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-4	,4	
	7-10	Gyakoriság	40	28	68
		Szolgálati jogviszony %-a	58,8%	41,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,0	2,0	
	11-20	Gyakoriság	75	30	105
		Szolgálati jogviszony %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
	21-30	Gyakoriság	33	9	42
		Szolgálati jogviszony %-a	78,6%	21,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szolgálati jogviszony %-a	68,4%	31,6%	100,0%	

7. számú melléklet - 4.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
2015 évben milyen állománycsoportja volt?	Tiszthelyettes	Gyakoriság	79	33	112
		Állománycsoport %-a	70,5%	29,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
	Zászlós	Gyakoriság	74	26	100
		Állománycsoport %-a	74,0%	26,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
	Tiszt	Gyakoriság	11	15	26
		Állománycsoport %-a	42,3%	57,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-3,0	3,0	
	Főtiszt	Gyakoriság	6	5	11
		Állománycsoport %-a	54,5%	45,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Összesen	Gyakoriság	170	79	249	
	Állománycsoport %-a	68,3%	31,7%	100,0%	

7. számú melléklet - 5.számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Neme	Férfi	Gyakoriság	23	33	23	101	180
		Nem %-a	12,8%	18,3%	12,8%	56,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,5	-,8	-,2	2,6	
	Nő	Gyakoriság	14	12	7	18	51
		Nem %-a	27,5%	23,5%	13,7%	35,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	,8	,2	-2,6	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Nem %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

7. számú melléklet - 6. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Hány éves volt 2015 évben?	20-25	Gyakoriság	8	5	2	9	24
		Korcsoport %-a	33,3%	20,8%	8,3%	37,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,4	,2	-,7	-1,5	
	26-35	Gyakoriság	20	17	15	78	130
		Korcsoport %-a	15,4%	13,1%	11,5%	60,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	-2,8	-,7	2,9	
	36-55	Gyakoriság	9	23	13	32	77
		Korcsoport %-a	11,7%	29,9%	16,9%	41,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	2,8	1,2	-2,1	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Korcsoport %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

7. számú melléklet - 7. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
legmagasabb állami iskolai végzettsége?	Középfok	Gyakoriság	32	39	27	98	196
		Iskolai végzettség %-a	16,3%	19,9%	13,8%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	,4	,8	-1,1	
	Felsőfok	Gyakoriság	5	6	3	21	35
		Iskolai végzettség %-a	14,3%	17,1%	8,6%	60,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	-,4	-,8	1,1	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Iskolai végzettség %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

7. számú melléklet - 8. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Hány év hivatásos szolgálati jogviszonnal rendelkezett 2015 évben?	0-6	Gyakoriság	8	7	2	15	32
		Szolgálati jogviszony %-a	25,0%	21,9%	6,3%	46,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,5	,4	-1,2	-,6	
	7-10	Gyakoriság	13	8	7	39	67
		Szolgálati jogviszony %-a	19,4%	11,9%	10,4%	58,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-1,8	-,7	1,3	
	11-20	Gyakoriság	11	18	16	51	96
		Szolgálati jogviszony %-a	11,5%	18,8%	16,7%	53,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	-,2	1,4	,4	
	21-30	Gyakoriság	5	12	5	14	36
		Szolgálati jogviszony %-a	13,9%	33,3%	13,9%	38,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	2,3	,2	-1,6	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Szolgálati jogviszony %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

7. számú melléklet - 9. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
2015 évben milyen állománycsoportja volt?	Tiszthelyettes	Gyakoriság	19	23	14	54	110
		Állománycsoport %-a	17,3%	20,9%	12,7%	49,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	,5	-,1	-,6	
	Zászlós	Gyakoriság	17	17	14	49	97
		Állománycsoport %-a	17,5%	17,5%	14,4%	50,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	-,7	,5	-,2	
	Tiszt, Főtiszt	Gyakoriság	1	5	2	15	23
		Állománycsoport %-a	4,3%	21,7%	8,7%	65,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	,3	-,7	1,4	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	118	230	
	Állománycsoport %-a	16,1%	19,6%	13,0%	51,3%	100,0%	

7. számú melléklet - 4. számú táblázat

	Válaszok		Válaszadók %-a
	N	%	
Inkább jókedvű, energikus voltam.	21	1,9%	8,4%
Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgáltatatom teljes értékűen láttam el.	45	4,1%	18,0%
Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.	54	4,9%	21,6%
Inkább kimerült, fásult voltam.	68	6,1%	27,2%
Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.	122	11,0%	48,8%
Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.	130	11,7%	52,0%
Előfordult, hogy semmisség miatt is agresszívan viselkedtem.	151	13,6%	60,4%
Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?	191	17,2%	76,4%
Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.	143	12,9%	57,2%
Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.	183	16,5%	73,2%
Összesen	1108	100,0%	443,2%

7. számú melléklet - 5. számú táblázat

		2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
		HRK	Egyéb szervezet	
Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgáltatomat teljes értékűen láttam el.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	22 12,9%	23 29,1%	45
Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	88 51,5%	42 53,2%	130
Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	51 29,8%	3 3,8%	54
Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	63 36,8%	59 74,7%	122
Előfordult, hogy semmisség miatt is agresszívan viselkedtem.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	105 61,4%	46 58,2%	151
Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	98 57,3%	45 57,0%	143
Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	130 76,0%	61 77,2%	191
Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	121 70,8%	62 78,5%	183
Inkább jókedvű, energikus voltam.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	14 8,2%	7 8,9%	21
Inkább kimerült, fásult voltam.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	54 31,6%	14 17,7%	68
Összesen	Gyakoriság	171	79	250

7. számú melléklet - 12. számú táblázat

		Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
		Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgálatomat teljes értékűen láttam el.	Gyakoriság Alegység %-a	4 10,8%	6 13,3%	7 23,3%	25 21,0%	42
Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.	Gyakoriság Alegység %-a	21 56,8%	23 51,1%	12 40,0%	63 52,9%	119
Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.	Gyakoriság Alegység %-a	14 37,8%	5 11,1%	7 23,3%	28 23,5%	54
Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.	Gyakoriság Alegység %-a	16 43,2%	14 31,1%	12 40,0%	73 61,3%	115
Előfordult, hogy semmiség miatt is agresszívan viselkedtem.	Gyakoriság Alegység %-a	23 62,2%	25 55,6%	20 66,7%	78 65,5%	146
Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.	Gyakoriság Alegység %-a	25 67,6%	23 51,1%	17 56,7%	73 61,3%	138
Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?	Gyakoriság Alegység %-a	29 78,4%	31 68,9%	24 80,0%	96 80,7%	180
Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.	Gyakoriság Alegység %-a	28 75,7%	24 53,3%	24 80,0%	100 84,0%	176
Inkább jókedvű, energikus voltam.	Gyakoriság Alegység %-a	1 2,7%	5 11,1%	4 13,3%	9 7,6%	19
Inkább kimerült, fásult voltam.	Gyakoriság Alegység %-a	14 37,8%	12 26,7%	11 36,7%	26 21,8%	63
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231

7. számú melléklet - 13. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Intézkedett migránssal szemben?	Nem	Gyakoriság	9	4	13
		Szervezeti egység %-a	5,3%	5,1%	5,2%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
	Igen	Gyakoriság	162	75	237
		Szervezeti egység %-a	94,7%	94,9%	94,8%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet – 14. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Intézkedett migránssal szemben?	Nem	Gyakoriság	1	4	2	2	9
		Alegység %-a	2,7%	8,9%	6,7%	1,7%	3,9%
		Adjusztált reziduális	-,4	1,9	,8	-1,8	
	Igen	Gyakoriság	36	41	28	117	222
		Alegység %-a	97,3%	91,1%	93,3%	98,3%	96,1%
		Adjusztált reziduális	,4	-1,9	-,8	1,8	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 15. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Rendőri felszólításnak elegett tett	Koszovói tömeges vándorlás	Gyakoriság	35	31	24	107	197
		Alegység %-a	97,2%	75,6%	85,7%	91,5%	88,7%
		Adjusztált reziduális	1,8	-2,9	-,5	1,4	
	Februártól	Gyakoriság	1	10	4	10	25
Alegység %-a		2,8%	24,4%	14,3%	8,5%	11,3%	
Adjusztált reziduális		-1,8	2,9	,5	-1,4		
Összesen		Gyakoriság	36	41	28	117	222
		Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 16. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia HRK	2 Kiszombor HRK	3 Nagylak HRK	4 Szeged HRK	
Együttműködő volt	Koszovói tömeges vándorlás	Gyakoriság	34	29	25	103	191
		Alegység %-a	94,4%	70,7%	89,3%	88,0%	86,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-3,1	,5	,9	
	Februártól	Gyakoriság	2	12	3	14	31
Alegység %-a		5,6%	29,3%	10,7%	12,0%	14,0%	
Adjusztált reziduális		-1,6	3,1	-,5	-,9		
Összesen		Gyakoriság	36	41	28	117	222
		Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 17. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia	2 Kiszombor	3 Nagylak	4 Szeged	
			HRK	HRK	HRK	HRK	
Elmenekült Koszovói tömeges - Május	Gyakoriság	12	14	8	27	61	
	Alegység %-a	33,3%	34,1%	28,6%	23,1%	27,5%	
	Adjusztált reziduális	,9	1,1	,1	-1,6		
Június- Augusztus	Gyakoriság	3	7	4	15	29	
	Alegység %-a	8,3%	17,1%	14,3%	12,8%	13,1%	
	Adjusztált reziduális	-,9	,8	,2	-,1		
Szeptember	Gyakoriság	21	20	16	75	132	
	Alegység %-a	58,3%	48,8%	57,1%	64,1%	59,5%	
	Adjusztált reziduális	-,2	-1,5	-,3	1,5		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 18. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia	2 Kiszombor	3 Nagylak	4 Szeged	
			HRK	HRK	HRK	HRK	
Passzíván ellenállt Koszovói tömeges vándorlás - Május	Gyakoriság	12	24	11	60	107	
	Alegység %-a	33,3%	58,5%	39,3%	51,3%	48,2%	
	Adjusztált reziduális	-2,0	1,5	-1,0	1,0		
Június - Szeptember	Gyakoriság	24	17	17	57	115	
	Alegység %-a	66,7%	41,5%	60,7%	48,7%	51,8%	
	Adjusztált reziduális	2,0	-1,5	1,0	-1,0		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 19. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia HRK	2 Kiszombor HRK	3 Nagylak HRK	4 Szeged HRK	
Aktívan ellenállt Koszovói tömeges vándorlás - Május	Gyakoriság	5	11	4	15	35	
	Alegység %-a	13,9%	26,8%	14,3%	12,8%	15,8%	
	Adjusztált reziduális	-,3	2,2	-,2	-,1,3		
Június - Augusztus	Gyakoriság	8	11	6	37	62	
	Alegység %-a	22,2%	26,8%	21,4%	31,6%	27,9%	
	Adjusztált reziduális	-,8	-,2	-,8	1,3		
Szeptember	Gyakoriság	23	19	18	65	125	
	Alegység %-a	63,9%	46,3%	64,3%	55,6%	56,3%	
	Adjusztált reziduális	1,0	-1,4	,9	-,2		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 20. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia HRK	2 Kiszombor HRK	3 Nagylak HRK	4 Szeged HRK	
Agresszíven viselkedett Szeptember előtt	Gyakoriság	5	12	5	18	40	
	Alegység %-a	13,9%	29,3%	17,9%	15,4%	18,0%	
	Gyakoriság	-,7	2,1	,0	-,1,1		
Szeptemberben	Alegység %-a	31	29	23	99	182	
	Gyakoriság	86,1%	70,7%	82,1%	84,6%	82,0%	
	Alegység %-a	,7	-2,1	,0	1,1		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 21. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia HRK	2 Kiszombor HRK	3 Nagylak HRK	4 Szeged HRK	
Aktív támadást hajtott végre	Szeptember előtt	Gyakoriság	3	12	5	19	39
		Alegység %-a	8,3%	29,3%	17,9%	16,2%	17,6%
	Szeptemberben	Gyakoriság	-1,6	2,2	,0	-,5	
		Alegység %-a	33	29	23	98	183
		Gyakoriság	91,7%	70,7%	82,1%	83,8%	82,4%
		Alegység %-a	1,6	-2,2	,0	,5	
Összesen	Alegység %-a	36	41	28	117	222	
	Gyakoriság	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 22. számú táblázat

		Koszovói exodus időszakában	Február közepétől – május végéig	Június – augusztus időszakban	Szeptemberben	Októbertől
HRK	N	171	171	171	171	171
	Átlag	4,5673	4,1754	3,03	1,86	2,65
	Szórás	,84706	,79977	1,048	1,378	1,267
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00
Egyéb szervezet	N	79	79	79	79	79
	Átlag	4,8861	4,5823	3,66	1,94	3,16
	Szórás	,45255	,63261	0,890	1,453	1,203
	Medián	5,0000	5,0000	4,00	1,00	3,00
Összesen	N	250	250	250	250	250
	Átlag	4,6680	4,3040	3,23	1,88	2,81
	Szórás	,75900	,77329	1,041	1,399	1,268
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	3,00

7. számú melléklet - 23. számú táblázat

		Koszovói exodus időszakában	Február közepétől – május végéig	Június – augusztus időszakban	Szeptemberben	Októbertől
Kelebia HRK	N	37	37	37	37	37
	Átlag	4,7027	4,0811	2,84	1,68	2,30
	Szórás	,66101	,75933	,958	1,226	1,127
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00
Kiszombor HRK	N	45	45	45	45	45
	Átlag	4,2444	3,9556	3,00	2,11	2,60
	Szórás	1,19003	,92823	1,261	1,541	1,421
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00
Nagylak HRK	N	30	30	30	30	30
	Átlag	4,7667	4,3667	3,10	1,63	2,50
	Szórás	,62606	,71840	,960	1,245	1,225
	Medián	5,0000	4,5000	3,00	1,00	2,00
Szeged HRK	N	119	119	119	119	119
	Átlag	4,7563	4,4454	3,39	1,70	2,97
	Szórás	,59612	,68516	,894	1,232	1,142
	Medián	5,0000	5,0000	4,00	1,00	3,00
Összesen	N	231	231	231	231	231
	Átlag	4,6494	4,2814	3,19	1,77	2,73
	Szórás	,78185	,77659	1,011	1,301	1,230
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00

7. számú melléklet - 24. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Az agresszív viselkedéstől	féltem tőle	Gyakoriság	8	0	8
		Szervezeti egység %-a	13,6%	0,0%	9,8%
		Adjusztált reziduális	1,9	-1,9	
	be is következett	Gyakoriság	51	23	74
		Szervezeti egység %-a	86,4%	100,0%	90,2%
		Adjusztált reziduális	-1,9	1,9	
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 25. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy támadás ér féltem tőle	Gyakoriság	40	4	44	
	Szervezeti egység %-a	67,8%	17,4%	53,7%	
	Adjusztált reziduális	4,1	-4,1		
be is következett	Gyakoriság	19	19	38	
	Szervezeti egység %-a	32,2%	82,6%	46,3%	
	Adjusztált reziduális	-4,1	4,1		
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 26. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy kényszerítőeszközt kell használni	Gyakoriság	17	0	17	
	Szervezeti egység %-a	28,8%	0,0%	20,7%	
	Adjusztált reziduális	2,9	-2,9		
be is következett	Gyakoriság	42	23	65	
	Szervezeti egység %-a	71,2%	100,0%	79,3%	
	Adjusztált reziduális	-2,9	2,9		
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 27. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy fegyvert kell használni	féltem tőle	Gyakoriság	58	23	81
		Szervezeti egység %-a	98,3%	100,0%	98,8%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
	be is következett	Gyakoriság	1	0	1
		Szervezeti egység %-a	1,7%	0,0%	1,2%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 28. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy elkapok valamilyen betegséget	féltem tőle	Gyakoriság	53	23	76
		Szervezeti egység %-a	89,8%	100,0%	92,7%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
	be is következett	Gyakoriság	6	0	6
		Szervezeti egység %-a	10,2%	0,0%	7,3%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 29. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy alaptalanul megvádolnak	féltem tőle	Gyakoriság	49	21	70
		Szervezeti egység %-a	83,1%	91,3%	85,4%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
	be is következett	Gyakoriság	10	2	12
		Szervezeti egység %-a	16,9%	8,7%	14,6%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 30. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy családi, baráti kapcsolatomból sérül	féltem tőle	Gyakoriság	33	13	46
		Szervezeti egység %-a	55,9%	56,5%	56,1%
		Adjusztált reziduális	,0	,0	
	be is következett	Gyakoriság	26	10	36
		Szervezeti egység %-a	44,1%	43,5%	43,9%
		Adjusztált reziduális	,0	,0	
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 31. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy mentálisan sérülök, kiégek	féltem tőle	Gyakoriság	43	20	63
		Szervezeti egység %-a	72,9%	87,0%	76,8%
		Adjusztált reziduális	-1,4	1,4	
be is következett		Gyakoriság	16	3	19
		Szervezeti egység %-a	27,1%	13,0%	23,2%
		Adjusztált reziduális	1,4	-1,4	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 32. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy kialakul valamilyen betegségem	féltem tőle	Gyakoriság	53	22	75
		Szervezeti egység %-a	89,8%	95,7%	91,5%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
be is következett		Gyakoriság	6	1	7
		Szervezeti egység %-a	10,2%	4,3%	8,5%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 33. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Hajtott végre kényszerintézkedést migráns esetében?	Nem	Gyakoriság	25	9	34
		Szervezeti egység %-a	14,8%	11,4%	13,7%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
	Igen	Gyakoriság	144	70	214
		Szervezeti egység %-a	85,2%	88,6%	86,3%
		Adjusztált reziduális	-,7	,7	
Összesen	Gyakoriság	169	79	248	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 34. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egységnél állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kísérést, őrzést	Gyakoriság	138	66	204	
	Szervezeti egység %-a	94,5%	94,3%		
Ruházat átvizsgálást	Gyakoriság	143	65	208	
	Szervezeti egység %-a	97,9%	92,9%		
Poggyász átvizsgálást	Gyakoriság	140	62	202	
	Szervezeti egység %-a	95,9%	88,6%		
Kényszerítő eszközt alkalmaztam	Gyakoriság	122	66	188	
	Szervezeti egység %-a	83,6%	94,3%		
Szállítottam	Gyakoriság	134	67	201	
	Szervezeti egység %-a	91,8%	95,7%		
Ujjnyomatrögzítést csináltam	Gyakoriság	134	37	171	
	Szervezeti egység %-a	91,8%	52,9%		
Meghallgatásokat csináltam	Gyakoriság	42	7	49	
	Szervezeti egység %-a	28,8%	10,0%		
Összesen	Gyakoriság	146	70	216	

7. számú melléklet - 35. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kísérést, őrzést	Nem	Gyakoriság	33	13	46
		Szervezeti egység %-a	19,3%	16,5%	18,4%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
	Igen	Gyakoriság	138	66	204
		Szervezeti egység %-a	80,7%	83,5%	81,6%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 36. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Ruházat átvizsgálást	Nem	Gyakoriság	28	14	42
		Szervezeti egység %-a	16,4%	17,7%	16,8%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
	Igen	Gyakoriság	143	65	208
		Szervezeti egység %-a	83,6%	82,3%	83,2%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 37. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Poggyász átvizsgálást	Nem	Gyakoriság	31	17	48
		Szervezeti egység %-a	18,1%	21,5%	19,2%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
	Igen	Gyakoriság	140	62	202
		Szervezeti egység %-a	81,9%	78,5%	80,8%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 38. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kényszerítő eszközt alkalmaztam	Nem	Gyakoriság	49	13	62
		Szervezeti egység %-a	28,7%	16,5%	24,8%
		Adjusztált reziduális	2,1	-2,1	
	Igen	Gyakoriság	122	66	188
		Szervezeti egység %-a	71,3%	83,5%	75,2%
		Adjusztált reziduális	-2,1	2,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 39. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Szállítottam	Nem	Gyakoriság	37	12	49
		Szervezeti egység %-a	21,6%	15,2%	19,6%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
	Igen	Gyakoriság	134	67	201
		Szervezeti egység %-a	78,4%	84,8%	80,4%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 40. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Ujjnyomatrögzítést csináltam	Nem	Gyakoriság	37	42	79
		Szervezeti egység %-a	21,6%	53,2%	31,6%
		Adjusztált reziduális	-5,0	5,0	
	Igen	Gyakoriság	134	37	171
		Szervezeti egység %-a	78,4%	46,8%	68,4%
		Adjusztált reziduális	5,0	-5,0	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 41. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Meghallgatásokat csináltam	Nem	Gyakoriság	129	72	201
		Szervezeti egység %-a	75,4%	91,1%	80,4%
		Adjusztált reziduális	-2,9	2,9	
	Igen	Gyakoriság	42	7	49
		Szervezeti egység %-a	24,6%	8,9%	19,6%
		Adjusztált reziduális	2,9	-2,9	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 42. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egységnél állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Elismerést		Gyakoriság	112	67	179
		Szervezeti egység %-a	67,5%	87,0%	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb járvány megelőzési intézkedéseket		Gyakoriság	142	61	203
		Szervezeti egység %-a	85,5%	79,2%	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb orvosi felügyeletet		Gyakoriság	130	58	188
		Szervezeti egység %-a	78,3%	75,3%	
Védőeszközt		Gyakoriság	162	69	231
		Szervezeti egység %-a	97,6%	89,6%	
Védőoltást		Gyakoriság	132	64	196
		Szervezeti egység %-a	79,5%	83,1%	
Szolgálat ellátást támogató felszerelést, eszközt, járművet		Gyakoriság	153	69	222
		Szervezeti egység %-a	92,2%	89,6%	
Összesen		Gyakoriság	166	77	243

7. számú melléklet - 43. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Elismerést	Nem	Gyakoriság	59	12	71
		Szervezeti egység %-a	34,5%	15,2%	28,4%
		Adjusztált reziduális	3,1	-3,1	
	Igen	Gyakoriság	112	67	179
		Szervezeti egység %-a	65,5%	84,8%	71,6%
		Adjusztált reziduális	-3,1	3,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 44. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Felelősségre vonást	Nem	Gyakoriság	158	74	232
		Szervezeti egység %-a	92,4%	96,1%	93,5%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
	Igen	Gyakoriság	13	3	16
		Szervezeti egység %-a	7,6%	3,9%	6,5%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Összesen	Gyakoriság	171	77	248	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 45. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb járvány megelőzési intézkedéseket	Nem	Gyakoriság	29	17	46
		Szervezeti egység %-a	17,0%	21,8%	18,5%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
	Igen	Gyakoriság	142	61	203
		Szervezeti egység %-a	83,0%	78,2%	81,5%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 46. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb orvosi felügyeletet	Nem	Gyakoriság	41	20	61
		Szervezeti egység %-a	24,0%	25,6%	24,5%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
	Igen	Gyakoriság	130	58	188
		Szervezeti egység %-a	76,0%	74,4%	75,5%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 47. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Védőeszközt	Nem	Gyakoriság	9	9	18
		Szervezeti egység %-a	5,3%	11,5%	7,2%
		Adjusztált reziduális	-1,8	1,8	
	Igen	Gyakoriság	162	69	231
		Szervezeti egység %-a	94,7%	88,5%	92,8%
		Adjusztált reziduális	1,8	-1,8	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 48. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Védőoltást	Nem	Gyakoriság	38	14	52
		Szervezeti egység %-a	22,4%	17,9%	21,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
	Igen	Gyakoriság	132	64	196
		Szervezeti egység %-a	77,6%	82,1%	79,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
Összesen	Gyakoriság	170	78	248	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 49. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Szolgálat ellátást támogató felszerelést, eszközt, járművet	Nem	Gyakoriság	18	9	27
		Szervezeti egység %-a	10,5%	11,5%	10,8%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
	Igen	Gyakoriság	153	69	222
		Szervezeti egység %-a	89,5%	88,5%	89,2%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 50. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Semmit	Nem	Gyakoriság	120	54	174
		Szervezeti egység %-a	70,2%	68,4%	69,6%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
	Igen	Gyakoriság	51	25	76
		Szervezeti egység %-a	29,8%	31,6%	30,4%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 51. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Zárakat cseréltem, régiket megerősítettem a lakásomnál (házamnál)	Nem	Gyakoriság	168	79	247
		Szervezeti egység %-a	98,2%	100,0%	98,8%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
	Igen	Gyakoriság	3	0	3
		Szervezeti egység %-a	1,8%	0,0%	1,2%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 52. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Biztonságtechnikai eszközöket telepítettem, a meglévőket fejlesztettem a lakásomnál (házamnál)	Nem	Gyakoriság	168	79	247
		Szervezeti egység %-a	98,2%	100,0%	98,8%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
	Igen	Gyakoriság	3	0	3
		Szervezeti egység %-a	1,8%	0,0%	1,2%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 53. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kerítést telepítettem, a régit megerősítettem a házamnál	Nem	Gyakoriság	169	79	248
		Szervezeti egység %-a	98,8%	100,0%	99,2%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
	Igen	Gyakoriság	2	0	2
		Szervezeti egység %-a	1,2%	0,0%	0,8%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 54. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Gáz, vagy riasztó, vagy flóbert pisztolyt vettem	Nem	Gyakoriság	161	75	236
		Szervezeti egység %-a	94,2%	94,9%	94,4%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
	Igen	Gyakoriság	10	4	14
		Szervezeti egység %-a	5,8%	5,1%	5,6%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 55. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kutyákat vettem őrzésre	Nem	Gyakoriság	166	78	244
		Szervezeti egység %-a	97,1%	98,7%	97,6%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
	Igen	Gyakoriság	5	1	6
		Szervezeti egység %-a	2,9%	1,3%	2,4%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 56. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Lőfegyvert vettem (önvédelmi maroklőfegyver, puská stb)	Nem	Gyakoriság	171	79	250
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	.	.	
Összesen	Gyakoriság	Gyakoriság	79	250	
	Szervezeti egység %-a	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 57. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Önvédelmi képzéseken vettem részt	Nem	Gyakoriság	161	62	223
		Szervezeti egység %-a	94,2%	78,5%	89,2%
		Adjusztált reziduális	3,7	-3,7	
	Igen	Gyakoriság	10	17	27
		Szervezeti egység %-a	5,8%	21,5%	10,8%
		Adjusztált reziduális	-3,7	3,7	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 58. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál több energiapótló italt, tápszert fogyasztottam	Nem	Gyakoriság	87	27	114
		Szervezeti egység %-a	50,9%	34,2%	45,6%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
	Igen	Gyakoriság	84	52	136
		Szervezeti egység %-a	49,1%	65,8%	54,4%
		Adjusztált reziduális	-2,5	2,5	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 59. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál több kávét fogyasztottam	Nem	Gyakoriság	85	48	133
		Szervezeti egység %-a	49,7%	60,8%	53,2%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
	Igen	Gyakoriság	86	31	117
		Szervezeti egység %-a	50,3%	39,2%	46,8%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 60. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál többet dohányoztam	Nem	Gyakoriság	90	59	149
		Szervezeti egység %-a	52,6%	74,7%	59,6%
		Adjusztált reziduális	-3,3	3,3	
	Igen	Gyakoriság	81	20	101
		Szervezeti egység %-a	47,4%	25,3%	40,4%
		Adjusztált reziduális	3,3	-3,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 61. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál több alkoholt fogyasztottam	Nem	Gyakoriság	153	79	232
		Szervezeti egység %-a	89,5%	100,0%	92,8%
		Adjusztált reziduális	-3,0	3,0	
	Igen	Gyakoriság	18	0	18
		Szervezeti egység %-a	10,5%	0,0%	7,2%
		Adjusztált reziduális	3,0	-3,0	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 62. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál többet sportoltam	Nem	Gyakoriság	138	41	179
		Szervezeti egység %-a	80,7%	51,9%	71,6%
		Adjusztált reziduális	4,7	-4,7	
	Igen	Gyakoriság	33	38	71
		Szervezeti egység %-a	19,3%	48,1%	28,4%
		Adjusztált reziduális	-4,7	4,7	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 63. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A családom, barátaim beszélgető segítségét kértem	Nem	Gyakoriság	72	26	98
		Szervezeti egység %-a	42,1%	32,9%	39,2%
		Adjusztált reziduális	1,4	-1,4	
	Igen	Gyakoriság	99	53	152
		Szervezeti egység %-a	57,9%	67,1%	60,8%
		Adjusztált reziduális	-1,4	1,4	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 64. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A vallástól, a hitemtől kértem segítséget	Nem	Gyakoriság	154	73	227
		Szervezeti egység %-a	90,1%	92,4%	90,8%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
	Igen	Gyakoriság	17	6	23
		Szervezeti egység %-a	9,9%	7,6%	9,2%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 65. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Pszichológustól kértem segítséget	Nem	Gyakoriság	167	78	245
		Szervezeti egység %-a	97,7%	98,7%	98,0%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
	Igen	Gyakoriság	4	1	5
		Szervezeti egység %-a	2,3%	1,3%	2,0%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 66. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Egyéb módon, éspedig...	Nem	Gyakoriság	171	79	250
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	.	.	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 67. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Mennyire foglalkoztatta az országot érintő migráció gondjai a 2015 évben?	Igen, rendszeres téma volt nálunk	Gyakoriság	144	73	217
		Szervezeti egység %-a	85,2%	92,4%	87,5%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
	Néha gondolkodtam rajta	Gyakoriság	25	6	31
		Szervezeti egység %-a	14,8%	7,6%	12,5%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen		Gyakoriság	169	79	248
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 68. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A hivatalos tájékoztatás kevés	2	Gyakoriság	28	25	53
		Szervezeti egység %-a	19,3%	34,2%	24,3%
		Adjusztált reziduális	-2,4	2,4	
	3	Gyakoriság	37	21	58
		Szervezeti egység %-a	25,5%	28,8%	26,6%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
	4	Gyakoriság	32	14	46
		Szervezeti egység %-a	22,1%	19,2%	21,1%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
5	Gyakoriság	48	13	61	
	Szervezeti egység %-a	33,1%	17,8%	28,0%	
	Adjusztált reziduális	2,4	-2,4		
Összesen		Gyakoriság	145	73	218
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 69. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A migránsok fertőző betegségeket hurcolhatnak be	3	Gyakoriság	12	5	17
		Szervezeti egység %-a	8,2%	6,8%	7,8%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
	4	Gyakoriság	11	10	21
		Szervezeti egység %-a	7,5%	13,7%	9,6%
		Adjusztált reziduális	-1,5	1,5	
	5	Gyakoriság	123	58	181
		Szervezeti egység %-a	84,2%	79,5%	82,6%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen		Gyakoriság	146	73	219
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 70. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A média egyes képviselői bátorítják a migránsokat	3	Gyakoriság	14	10	24
		Szervezeti egység %-a	9,7%	13,7%	11,0%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
	4	Gyakoriság	17	4	21
		Szervezeti egység %-a	11,7%	5,5%	9,6%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
	5	Gyakoriság	114	59	173
		Szervezeti egység %-a	78,6%	80,8%	79,4%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	145	73	218
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 71. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			1 HRK	2 Egyéb	
Egyes civil segítő szervezetek segítik a migránsokat velünk szemben	3	Gyakoriság	12	9	21
		Szervezeti egység %-a	8,4%	12,3%	9,7%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
	4	Gyakoriság	26	14	40
		Szervezeti egység %-a	18,2%	19,2%	18,5%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
	5	Gyakoriság	105	50	155
		Szervezeti egység %-a	73,4%	68,5%	71,8%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	143	73	216
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 72. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Erőszakos civil határvédők jelennek meg	1	Gyakoriság	73	35	108
		Szervezeti egység %-a	50,3%	47,9%	49,5%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
	2	Gyakoriság	37	25	62
		Szervezeti egység %-a	25,5%	34,2%	28,4%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
	3	Gyakoriság	17	6	23
		Szervezeti egység %-a	11,7%	8,2%	10,6%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
	4	Gyakoriság	18	7	25
		Szervezeti egység %-a	12,4%	9,6%	11,5%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen		Gyakoriság	145	73	218
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

7. számú melléklet - 73. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb	
Migránsok által elhagyott sok szemét	3	Gyakoriság	13	3	16
		Szervezeti egység %-a	8,9%	4,2%	7,4%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
	4	Gyakoriság	12	6	18
		Szervezeti egység %-a	8,2%	8,5%	8,3%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
5	Gyakoriság	121	62	183	
	Szervezeti egység %-a	82,9%	87,3%	84,3%	
	Adjusztált reziduális	-,8	,8		
Összesen	Gyakoriság	146	71	217	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

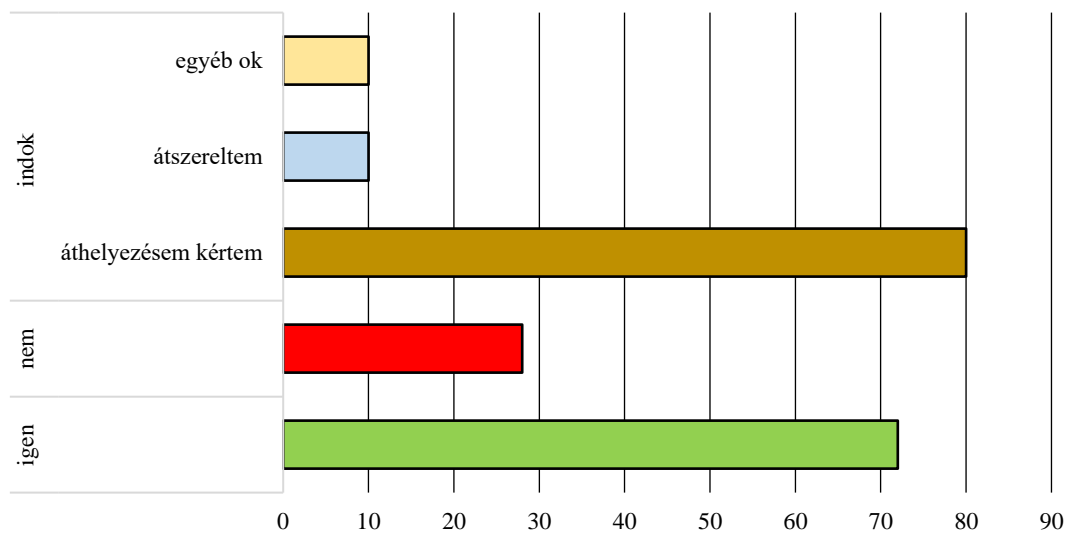
7. számú melléklet - 74. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Nem ismertük jól az érkezők kultúráját, vallását	2	Gyakoriság	30	17	47
		Szervezeti egység %-a	20,5%	23,3%	21,5%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
	3	Gyakoriság	57	34	91
		Szervezeti egység %-a	39,0%	46,6%	41,6%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
4	Gyakoriság	41	11	52	
	Szervezeti egység %-a	28,1%	15,1%	23,7%	
	Adjusztált reziduális	2,1	-2,1		
5	Gyakoriság	18	11	29	
	Szervezeti egység %-a	12,3%	15,1%	13,2%	
	Adjusztált reziduális	-,6	,6		
Összesen	Gyakoriság	146	73	219	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

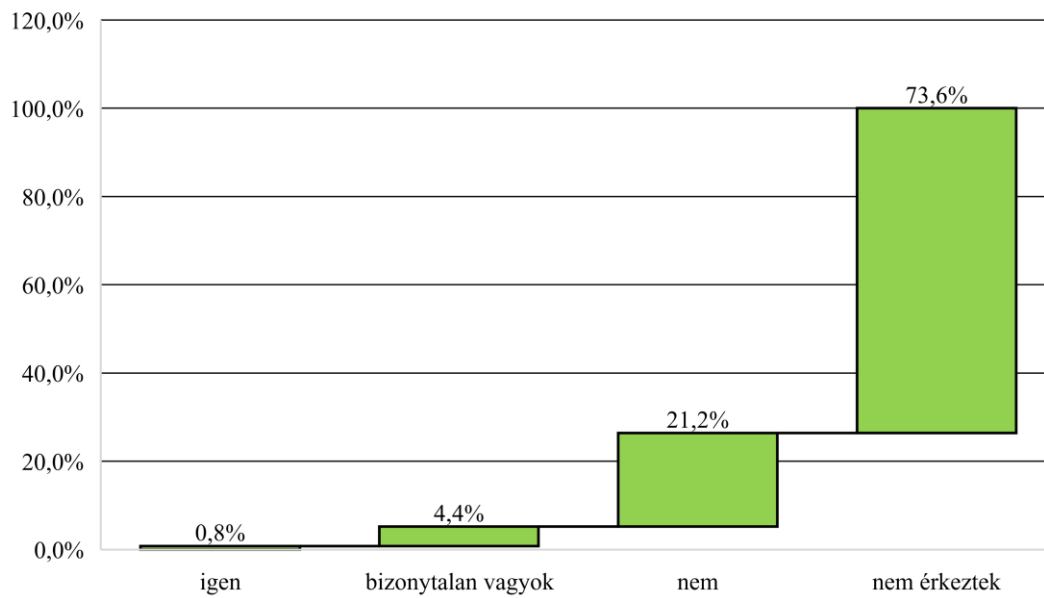
7. számú melléklet - 75. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Rongálások	2	Gyakoriság	19	11	30
		Szervezeti egység %-a	13,0%	15,1%	13,7%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
	3	Gyakoriság	51	37	88
		Szervezeti egység %-a	34,9%	50,7%	40,2%
		Adjusztált reziduális	-2,2	2,2	
	4	Gyakoriság	42	10	52
		Szervezeti egység %-a	28,8%	13,7%	23,7%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
5	Gyakoriság	34	15	49	
	Szervezeti egység %-a	23,3%	20,5%	22,4%	
	Adjusztált reziduális	,5	-,5		
Összesen	Gyakoriság	146	73	219	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

7. számú melléklet - 76. számú táblázat

7. számú melléklet - 1. számú ábra – szolgálati hely stabilitása

7. számú melléklet - 2. számú ábra – idegenellenesség vizsgálati adatok

8. számú melléklet

Kvantitatív kutatási eredmények

1. Kutatási eredmények a határterületi lakosság esetében

A vizsgált település és a településrész között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=17,401$, $p=0,002$, Cramer's $V=0,351$). Ásotthalmon és Röszkén nagyobb arányban éltek a külterületen, mint a többi település esetén, Szentmihályon viszont egy kivétellel minden válaszadó belterületen élt. (5. számú melléklet 1. számú ábra) A település és a nem között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=19,868$, $p=0,001$, Cramer's $V=0,375$). Ásotthalmon a férfiak nagyobb arányban képviseltetik magukat, mint Szentmihályon, utóbbi településen viszont a nők aránya magasabb. (5. számú melléklet 2. számú ábra)

A kutatás tárgyát képező települések és az ott élő, kérdőívet kitöltők korcsoportjai között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=27,717$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,314$). A legidősebb korcsoport legnagyobb arányban Ásotthalom és Röszkén együttesen képviselteti magát, legkisebb arányban a 26-35 évesek. A legfiatalabb korcsoport Mórahalmon, Gyálaréten pedig a 26-35 évesek képviseltetik magukat a legnagyobb arányban a többi településhez képest. Meg kell jegyezni, hogy az alacsony elemszámok miatt az eredmény nem megbízható. (5. számú melléklet 3. számú ábra) A település és az iskolai végzettség között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=9,791$, $p=0,007$, Cramer's $V=0,264$). Az összefüggés leginkább abban áll, hogy Mórahalmon a felsőfokú végzettségűek aránya magasabb az alacsonyabb végzettségűekhez képest. (5. számú melléklet 4. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozóí és aközött, hogy valaki adott-e enni, inni a migránsnak, nem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=0,493$, $p=0,782$) Cramer's $V=0,006$). Településtől függetlenül a válaszadók kétharmada adott enni vagy inni a vándoroknak. (5. számú melléklet 8. számú ábra) A település és aközött, hogy valaki adott-e szállást, nem mutatható ki összefüggés, mivel csak egyetlen röszkei lakos adott. (5. számú melléklet 9. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozóí és aközött, hogy valaki elvitte-e egy darabon a migránst, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,797$, $p=0,247$, Cramer's

V=0,142). Településtől függetlenül ez a válaszadónak csak kisebb hányadára volt igaz. (5. számú melléklet 4. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki elzavarta-e a migránst, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,892$, $p=0,235$, Cramer's $V=0,145$) Ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel csak kevesen zavartak el migránst, az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (5. számú melléklet 5. számú ábra) A település és aközött, hogy valaki megijedt-e a migránstól, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,162$, $p=0,339$, Cramer's $V=0,125$). Településtől függetlenül csak alacsony arányban válaszolták a megkérdezettek, hogy megijedtek. (5. számú melléklet 12. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki nem foglalkozott (nem nyújtott segítséget, nem jelezte a Rendőrség felé) a migránssal, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,06$, $p=0,971$, Cramer's $V=0,021$) Ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel kevesen voltak csak azok, akik nem foglalkoztak a migránsokkal, az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (5. számú melléklet 13. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki segítséget kért Rendőrségtől, polgárőrségtől, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,158$, $p=0,924$, Cramer's $V=0,034$) Ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel csak hárman nem kértek segítséget, az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (5. számú melléklet 14. számú ábra) A település és aközött, hogy valaki útbaigazítást adott-e, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,759$, $p=0,252$, Cramer's $V=0,141$). Településtől függetlenül nagyobb arányban adtak a lakosok útbaigazítást, mint nem. (5. számú melléklet 15. számú ábra)

A település és aközött, hogy a migráns agresszív volt-e, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,699$, $p=0,259$, Cramer's $V=0,14$). Településtől függetlenül fele-fele arányban találkoztak a lakosok agresszív migránssal. (5. számú melléklet 18. számú ábra) A település és aközött, hogy a migráns bántalmazott-e valakit, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,753$, $p=0,252$, Cramer's $V=0,141$), azonban kevesen mondták, hogy bántalmazó viselkedést folytatott a migráns, ezért az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (5. számú melléklet 19. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy a migráns elmenekült-e, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,084$, $p=0,353$, Cramer's $V=0,123$).

Településtől függetlenül a migráns nagyobb arányban menekült el, mint nem. (5. számú melléklet 20. számú ábra) A település és aközött, hogy a migráns nem foglalkozott a helyi lakossal, szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,783$, $p=0,012$, Cramer's $V=0,252$). Az összefüggés elsősorban abban áll, hogy Mórahalmon jóval alacsonyabb arányban volt igaz, hogy a migráns nem foglalkozott a lakossal, mint más településen. (5. számú melléklet 21. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy a migráns kért-e segítséget, 93%-os megbízhatóság mellett, szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=5,396$, $p=0,067$, Cramer's $V=0,198$). Az összefüggés abban áll, hogy Mórahalmon a segítségkérés alacsonyabb arányban volt igaz, szemben más településekkel. (5. számú melléklet 22. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy volt-e közvetlen anyagi kára valakinek, szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,119$, $p=0,017$, Cramer's $V=0,24$). Ásotthalmon és Röszkén összességében nagyobb arányban fordult elő anyagi kár, mint máshol. Gyálaréten viszont a legalacsonyabb a kár előfordulási aránya a többi településhez képest. (5. számú melléklet 23. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy hány alkalommal fordult elő a kár, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,19$, $p=0,123$, Cramer's $V=0,328$). Településtől függetlenül nagyobb arányban fordult elő a többszöri anyagi kár, mint az egyszeri. Azonban az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (5. számú melléklet 24. számú ábra)

A káresemények hat (6) említett helyszínen jelentkeztek, azonban az alacsony gyakoriságok miatt a településenkénti különbség nem kimutatható. (5. számú melléklet 25-26-27-28-29-30. számú ábra) Hulladék hátra hagyása, kisértékű lopás és rongálás is történt, azonban a gyakoriságokban különbségek nem mutathatók ki településenként, az alacsony esetszám miatt. (5. számú melléklet 31-32-33. számú ábra) Ötféle dolgot jelöltek meg a válaszadók, amiben kár történt, azonban településenként a gyakoriságok különbségei nem kimutathatók az alacsony káreseményszám miatt. (5. számú melléklet 34-35-36-37-38. számú ábra)

A kárösszegben településenként nem kimutatható a különbség az alacsony esetszámok miatt. (5. számú melléklet 39. számú ábra) Mivel csak ketten tettek bejelentést a kár miatt, összefüggés nem számítható a települések és a bejelentés között. (5. számú melléklet 40. számú ábra) Az alacsony káreseményszám miatt az

összefüggés nem megállapítható a település és az ok között. (5. számú melléklet 41. számú ábra)

A közvetlen anyagi kár és a járulékos anyagi kár jelentkezése között szignifikáns közepes erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=6,093$, $p=0,014$, Cramer's $V=0,208$). A járulékos anyagi kár nagyobb arányban fordult elő, ha volt közvetlen kár, illetve nagyobb arányban nem jelentkezett, ha nem volt közvetlen kár sem. (5. számú melléklet 42. számú ábra)

Szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a semmit nem tevés esetén ($\chi^2= -2,081$, $p=0,037$). Akik semmit nem tettek, azoknak a biztonságérzete kicsit magasabb volt. (5. számú melléklet 43. számú ábra)

92%-os megbízhatóság mellett szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a biztonságtechnikai eszközök alkalmazása szerint ($\chi^2= -1,805$, $p=0,071$). Akik nem alkalmaztak biztonságtechnikai eszközöket, azoknak a biztonságérzete kicsit magasabb volt. (5. számú melléklet 44. számú ábra)

92%-os megbízhatóság mellett szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a családtagok, ismerősök segítségével szerint ($\chi^2= -1,754$, $p=0,079$). Akik nem éltek a család, ismerősök segítségével, azoknak a biztonságérzete kicsit magasabb volt. (5. számú melléklet 45. számú ábra)

Szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a könnygázspray, vagy riasztó eszköz birtoklása, telepítése szerint ($\chi^2= -2,193$, $p=0,028$). Akik nem birtokoltak, telepítettek ilyen eszközt, azoknak a biztonságérzete alacsonyabb volt. (5. számú melléklet 46. számú ábra)

Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a kerítésépítés szerint ($\chi^2= -0,22$, $p=0,826$). (5. számú melléklet 47. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a kutya alkalmazása szerint ($\chi^2= -1,725$, $p=0,084$). (5. számú melléklet 48. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a lőfegyver alkalmazása szerint ($\chi^2= -1,055$, $p=0,383$). (5. számú melléklet 49. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben az önvédelmi képzés szerint ($\chi^2= -1,055$, $p=0,383$). (5. számú melléklet 50. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a rendőr, polgárőr, mezőőr segítségével szerint ($\chi^2= -0,331$, $p=0,74$). (5. számú melléklet 51. számú ábra)

Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a zárcsere szerint ($\chi^2= -0,763$, $p=0,501$). (5. számú melléklet 52. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem

mutatható ki a biztonságérzetben aszerint, hogy a migráció miatt hagyta-e el valaki a települést ($\chi^2 = -0,152$, $p = 0,955$). (5. számú melléklet 53. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a hivatalos tájékoztatás hiányát, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2 = 2,113$, $p = 0,348$, Cramer's $V = 0,122$). Településtől függetlenül nagyobb arányban nem érzik problémának a tájékoztatás hiányát, mint amennyien igen. (5. számú melléklet 54. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a migránsok fertőző betegségeket terjeszthetnek, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2 = 0,078$, $p = 0,962$, Cramer's $V = 0,023$). Településtől függetlenül jóval nagyobb arányban érzik problémának a tájékoztatás hiányát, mint amennyien nem. (5. számú melléklet 55. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy egyes médiaképviselők biztatták a migránsokat, szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2 = 12,376$, $p = 0,002$, Cramer's $V = 0,296$). Mórhalmon kisebb arányban érezték ezt problémának, mint más településen. (5. számú melléklet 56. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy civilek segítették a migránsokat, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2 = 1,237$, $p = 0,539$, Cramer's $V = 0,094$). Településtől függetlenül, kicsit nagyobb arányban nem tartották problémának ezt. (5. számú melléklet 57. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy erőszakos civil határvédők jelentek meg, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony cellaelemszámok miatt. (5. számú melléklet 58. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy katonáknak kellett segíteni, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony cellaelemszámok miatt. (5. számú melléklet 59. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a kárenyhítés hiányos volt, szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2 = 6,416$, $p = 0,04$, Cramer's $V = 0,213$). Gyálaréten kisebb arányban érezték ezt problémának, mint más településeken. (5. számú melléklet 60. számú ábra)

92%-os megbízhatóság mellett a település és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy más országok rendőrei jöttek, szignifikáns gyenge erősségű összefüggés

mutatható ki ($\chi^2=5,041$, $p=0,08$, Cramer's $V=0,189$). Mórahalmon kisebb arányban érezték ezt problémának, mint más településeken. (5. számú melléklet 61. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a migránsok nyomait, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony elemszámok miatt, mivel csak hárman nem érezték problémának. (5. számú melléklet 62. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy nem ismertük a migránsok kultúráját, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,301$, $p=0,522$, Cramer's $V=0,096$). Településtől függetlenül nagyobb arányban érezték ezt problémának, mint amennyien nem. (5. számú melléklet 63. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a polgárőrök kevesen voltak, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony elemszámok miatt. (5. számú melléklet 64. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a rendőrök kevesen voltak, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,473$, $p=0,479$, Cramer's $V=0,102$). Településtől függetlenül nagyobb arányban nem érezték ezt problémának, mint igen. (5. számú melléklet 65. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a rongálásokat, szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=6,165$, $p=0,046$, Cramer's $V=0,209$). Gyálaréten kisebb arányban jelentettek problémát a rongálások, mint más településen. (5. számú melléklet 66. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a térfelügyelő kamerák hiányoztak, szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,406$, $p=0,005$, Cramer's $V=0,272$). Gyálaréten kisebb arányban jelentett problémát Ásotthalomhoz és Röszkéhez képest, Ásotthalmon és Röszkén pedig nagyobb arányban Gyálaréthez képest. (5. számú melléklet 67. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a terménylopást, szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,067$, $p=0,007$, Cramer's $V=0,264$). Gyálaréten kisebb arányban jelentett problémát Ásotthalomhoz és Röszkéhez képest, Ásotthalmon és Röszkén pedig nagyobb arányban Gyálaréthez képest. (5. számú melléklet 68. számú ábra)

2. Kutatási eredmények a határterületen szolgálatot ellátó rendőrök viszonylatában

A szervezeti egység és a nem között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=7,573$, $p=0,06$, Cramer's $V=0,174$). Míg összességében a nők nagyobb hányada szolgált a HRK egységeknél, mint a férfiak hányada, addig a nőkhöz képest a férfiak nagyobb hányada egyéb szervezeteknél szolgált. (9. sz. melléklet 1. sz. táblázat)

A szervezeti egység és a korcsoport között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=6,5$, $p=0,039$, Cramer's $V=0,161$). Összességében a 36-55 évesek nagyobb hányada szolgált a HRK egységeknél, mint a 26-35 éveseknek, ugyanakkor a 26-35 évesek nagyobb hányada szolgált egyéb szervezeteknél, mint az idősebb korcsoportoké. (9. sz. melléklet 2. sz. táblázat)

A szervezeti egység és az iskolai végzettség között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=4,446$, $p=0,035$, Cramer's $V=0,133$). A középfokú végzettségűek nagyobb aránya szolgált a HRK egységeknél, mint a felsőfokú végzettségűeknek, viszont a felsőfokú végzettségűek nagyobb hányada szolgált egyéb szervezeteknél, mint a középfokú végzettségűek hányada. (9. sz. melléklet 3. sz. táblázat)

A szervezeti egység és a szolgálati jogviszony között nem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=5,458$, $p=0,141$, Cramer's $V=0,148$). A HRK-sok között minden szolgálati jogviszony-kategóriának magasabb az aránya a más szerveknél szolgálókhöz képest. (9. sz. melléklet 4. sz. táblázat)

A szervezeti egység és az állománycsoport között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,828$, $p=0,013$, Cramer's $V=0,209$). Az összefüggést legerősebben az hordozza, hogy a tisztek nagyobb arányban szolgáltak egyéb szervezeteknél, mint a HRK egységeknél. (9. sz. melléklet 5. sz. táblázat)

A szervezeti alegység és a nem között szignifikáns gyenge erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=9,263$, $p=0,026$, Cramer's $V=0,2$). A nők nagyobb aránya szolgált Kelebián, mint a férfiaké, a férfiaknak viszont magasabb aránya szolgált Szegeden, mint a nőké. (9. sz. melléklet 6. sz. táblázat)

A szervezeti alegység és a korcsoport között szignifikáns gyenge erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=18,176$, $p=0,006$, Cramer's $V=0,198$). Kelebián a 20-25 évesek nagyobb hányada szolgált, mint az idősebb korcsoportoké, Szegeden a 25-35

évesek nagyobb hányada szolgált, mint a 36-55 éveseké, Kiszomboron pedig a 36-55 évesek nagyobb hányada szolgált, mint a 25-35 éveseké. (9. sz. melléklet 7. sz. táblázat)

Az alegység és a korcsoport között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,389$, $p=0,708$, Cramer's $V=0,078$). A középfokúaknak és felsőfokúaknak csaknem ugyanakkora hányada szolgált az egyes alegységekben. (9. sz. melléklet 8. sz. táblázat)

Az alegység és a szolgálati jogviszony között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=13,415$, $p=0,145$, Cramer's $V=0,139$). Összességében minden szolgálati idő-kategóriának csaknem ugyanakkora hányada jellemző az egyes alegységekre. (9. sz. melléklet 9. sz. táblázat)

Az alegység és az állománycsoport között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,024$, $p=0,673$, Cramer's $V=0,094$). Összességében minden állománycsoportnak csaknem ugyanakkora hányada jellemző az egyes alegységekre. (9. sz. melléklet 10. sz. táblázat)

A mentális állapot válaszopcióinak megjelölése és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés mutatható ki ($\chi^2=43,78$, $p<0,001$). A pozitív jellemzőket az egyéb szervezeteknél szolgálók nagyobb aránya jelölte meg, mint a HRK egységeknél szolgálóké, a negatív jellemzőket inkább a HRK egységeknél szolgálók jelölték meg nagyobb arányban, mint a más egységeknél szolgálók. (9. sz. melléklet 12. sz. táblázat) A mentális állapot válaszopcióinak megjelölése és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,0757$, $p=0,7323$). (9. sz. melléklet 13. sz. táblázat)

A szervezeti egység és a migránssal szembeni intézkedés között nem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=0,004$, $p=0,947$), azonban a nem intézkedők alacsony száma miatt ez az eredmény megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 14. sz. táblázat) A szervezeti alegység és a migránssal szembeni intézkedés között sem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=5,312$, $p=0,15$), azonban a nem intézkedők alacsony száma miatt ez az eredmény megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 15. sz. táblázat)

A rendőri felszólítás követésének időszaka és az alegység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,784$, $p=0,013$, Cramer's $V=0,22$). Az összefüggést az hordozza, hogy Kiszomboron a koszovói tömeges bevándorlás idején volt ez jellemző nagyobb arányban, mint később. Az alacsony elemszámok miatt viszont az eredmény megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 16. sz. táblázat)

Az együttműködés időszaka és az alegység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,747$, $p=0,013$, Cramer's $V=0,22$). Az összefüggést az hordozza, hogy Kiszomboron a koszovói tömeges bevándorlás idején volt ez jellemző nagyobb arányban, mint később. (9. sz. melléklet 17. sz. táblázat)

Az elmenekülés időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,352$, $p=0,629$, Cramer's $V=0,099$). (9. sz. melléklet 18. sz. táblázat)

A passzív ellenállás időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,278$, $p=0,099$, Cramer's $V=0,168$). (9. sz. melléklet 19. sz. táblázat)

Az aktív ellenállás időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,798$, $p=0,34$, Cramer's $V=0,124$). (9. sz. melléklet 20. sz. táblázat)

Az agresszív viselkedés időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,478$, $p=0,214$, Cramer's $V=0,142$). (9. sz. melléklet 21. sz. táblázat) Az aktív támadás időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,14$, $p=0,105$, Cramer's $V=0,166$). (9. sz. melléklet 22. sz. táblázat)

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti egységek szerint a koszovói exodus időszakában ($Z= -3,143$, $p=0,002$), bár szervezeti egységtől függetlenül a válaszadók fele legalább teljes mértékben biztonságban érezte magát; az egyéb szervezeteknél szolgálok kissé nagyobb biztonságban érezték magukat a HRK-sokhoz képest.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti egységek szerint február közepétől május végéig ($Z= -4,071$, $p<0,001$). Míg az egyéb szervnél dolgozó válaszadók fele teljes mértékben biztonságban érezte magát, ellenben a HRK-s válaszadók fele csak inkább érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti egységek szerint június-augusztusban ($Z= -4,519$, $p<0,001$). Az egyéb szervnél dolgozó válaszadók fele inkább biztonságban érezte magát, ellenben a HRK-s válaszadók fele csak közepesen érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség nem mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti egységek szerint szeptemberben ($Z= -0,736$, $p=0,462$). A szervezeti egységtől függetlenül, a válaszadók fele egyáltalán nem érezte biztonságban magát.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti egységek szerint, októbertől ($Z = -2,927$, $p = 0,003$) Az egyéb szervnél dolgozó válaszadók fele közepesen érezte magát biztonságban, a HRK-s válaszadók fele inkább nem érezte magát biztonságban. (9. sz. melléklet 23. sz. táblázat)

94%-os megbízhatóság mellett szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti alegységek szerint a koszovói exodus időszakában ($\chi^2 = 7,495$, $p = 0,058$). Bár a szervezeti alegységtől függetlenül a válaszadók fele legalább teljes mértékben biztonságban érezte magát, azonban a Kiszomboron szolgálók kissé kevésbé érezték biztonságban magukat, a máshol szolgálókhoz képest.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti alegységek szerint február közepétől május végéig ($\chi^2 = 14,92$, $p = 0,002$). Míg a Kiszomboron szolgáló válaszadók fele inkább biztonságban érezte magát, addig a Szegeden szolgáló válaszadók fele teljes mértékben érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti alegységek szerint június-augusztusban ($\chi^2 = 10,476$, $p = 0,015$). Míg a Szegeden dolgozó válaszadók fele inkább biztonságban érezte magát, addig a Kelebián szolgáló válaszadók fele csak közepesen érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség nem mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti alegységek szerint szeptemberben ($\chi^2 = 2,652$, $p = 0,448$) A szervezeti alegységtől függetlenül a válaszadók fele egyáltalán nem érezte biztonságban magát.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök a szervezeti alegységek szerint októbertől ($\chi^2 = 11,521$, $p = 0,009$). Amíg a Kelebián dolgozó válaszadók fele inkább nem érezte magát biztonságban, addig a Szegeden szolgáló válaszadók fele közepesen érezte magát biztonságban. (9. sz. melléklet 24. sz. táblázat)

Míg a Kelebián dolgozó válaszadók fele inkább nem érezte magát biztonságban, addig a Szegeden szolgáló válaszadók fele közepesen érezte magát biztonságban. (9. sz. melléklet 24. sz. táblázat)

A Kelebián dolgozó válaszadók fele inkább nem érezte magát biztonságban, ellenben a Szegeden szolgáló válaszadók fele közepesen érezte magát biztonságban. (9. sz. melléklet 24. sz. táblázat)

A Kelebián dolgozó válaszadók fele inkább nem érezte magát biztonságban, viszont a Szegeden szolgáló válaszadók fele közepesen érezte magát biztonságban. (9. sz. melléklet 24. sz. táblázat)

Az agresszív viselkedéstől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki, 93%-os megbízhatóság mellett ($\chi^2=3,456$, $p=0,063$, Cramer's $V=0,205$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján az agresszív viselkedés be is következett. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 25. sz. táblázat)

A támadástól való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns erős erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=16,909$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,454$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb aránya félt tőle, mint az egyéb szervezeteknél szolgálóké, viszont az egyéb szervezeteknél szolgálók nagyobb arányánál be is következett, szemben a HRK-sokéval. (9. sz. melléklet 26. sz. táblázat)

A kényszerítőeszköz használatától való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,36$, $p=0,004$, Cramer's $V=0,319$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján a kényszerítő eszköz használata be is következett. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 27. sz. táblázat)

A lőfegyver használatától való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,395$, $p=0,053$, Cramer's $V=0,069$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján a lőfegyver használatától csak féltek. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 28. sz. táblázat)

A betegségtől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,524$, $p=0,112$, Cramer's $V=0,175$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján a betegségtől csak féltek. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 29. sz. táblázat)

Az alaptalan vádtól való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,902$, $p=0,342$, Cramer's $V=0,105$). Szervezeti egységtől függetlenül az alaptalan vádak zömmel csak a félelem szintjén jelentek meg. (9. sz. melléklet 30. sz. táblázat)

A kapcsolatok sérülésétől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,002$, $p=0,961$, Cramer's $V=0,005$). Szervezeti egységtől függetlenül a kapcsolatok sérülésétől nagyobb arányban csak féltek. (9. sz. melléklet 31. sz. táblázat). A kiégéstől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,842$, $p=0,175$, Cramer's $V=0,015$). Szervezeti egységtől függetlenül a kiégéstől nagyobb arányban csak féltek. (9. sz. melléklet 32. sz. táblázat) A betegség kialakulásától való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,718$, $p=0,397$, Cramer's $V=0,094$). Szervezeti egységtől függetlenül a betegség kialakulásától nagyobb arányban csak féltek. (9. sz. melléklet 33. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki hajtott-e végre kényszerintézkedést és a szervezeti egység között, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,526$, $p=0,468$, Cramer's $V=0,046$). Az egységektől függetlenül, a rendőrök többsége hajtott végre kényszerintézkedést. (9. sz. melléklet 34. sz. táblázat) A megkérdezett rendőrök átlagosan 2,16 kényszerintézkedést hajtottak végre. A kényszerítő eszköz alkalmazása és a szállítás jellemzőbb volt az egyéb szervezeteknél szolgálatot teljesítőkre, ugyanakkor az összes többi tevékenység jellemzőbb volt a HRK-sokra. (9. sz. melléklet 35. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kísért-e, őrzött-e (előállítottat/elfogottat) és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,291$, $p=0,59$, Cramer's $V=0,034$). Az egységektől függetlenül, a rendőrök többsége kísért, őrzött. (9. sz. melléklet 36. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki vizsgált-e át ruházatot és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,07$, $p=0,791$, Cramer's $V=0,017$). Az egységektől függetlenül, a rendőrök többsége vizsgált át ruházatot. (9. sz. melléklet 37. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki vizsgált-e át poggyászt és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,4$, $p=0,527$, Cramer's $V=0,04$). Az egységektől függetlenül, a rendőrök többsége vizsgált át poggyászt. (9. sz. melléklet 38. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki alkalmazott-e kényszerítő eszközt és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,312$, $p=0,038$, Cramer's $V=0,131$). Az egységektől függetlenül, a rendőrök többsége alkalmazott kényszerítő eszközt. (9. sz. melléklet 39. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki szállított-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,425$,

$p=0,233$, Cramer's $V=0,076$). Az egységektől függetlenül, a rendőrök többsége szállított. (9. sz. melléklet 40. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki rögzített-e ujjlenyomatot és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=24,849$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,315$). A HRK egységeinél szolgálók nagyobb arányban végeztek ujjlenyomat rögzítést, mint a más szervezeteknél szolgálók. (9. sz. melléklet 41. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki tartott-e meghallgatásokat és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,453$, $p=0,004$, Cramer's $V=0,184$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányban tartottak meghallgatásokat. (9. sz. melléklet 42. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e elismerést és a szervezeti egység között, szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=9,912$, $p=0,002$, Cramer's $V=0,199$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányban nem kaptak elismerést, mint az egyéb szervezeti egységeknél szolgálók. Egyéb szervezeti egységeknél szolgálók nagyobb arányban kaptak elismerést, mint a HRK-sok. (9. sz. melléklet 44. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e felelősségre vonást és a szervezeti egység között, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,208$, $p=0,272$, Cramer's $V=0,07$). Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök több mint 90%-a esetében nem történt felelősségre vonás. (9. sz. melléklet 45. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e a korábbi időszaknál intenzívebb járvány megelőzési támogatást és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,832$, $p=0,362$, Cramer's $V=0,058$). Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök többsége kapott intenzívebb járvány megelőzési intézkedést. (9. sz. melléklet 46. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki kapott-e intenzívebb orvosi felügyeletet és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,08$, $p=0,777$, Cramer's $V=0,018$). Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök többsége kapott intenzívebb orvosi felügyeletet. (9. sz. melléklet 47. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e védőeszközt és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=3,145$, $p=0,076$, Cramer's $V=0,112$). Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök nagy többsége kapott védőeszközt. (9. sz. melléklet 48. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki kapott-e védőoltást és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,626$, $p=0,429$,

Cramer's $V=0,05$). Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök nagy többsége kapott védőoltást. (9. sz. melléklet 49. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e támogató felszerelést és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,057$, $p=0,812$, Cramer's $V=0,015$). Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök nagy többsége kapott támogató felszerelést. (9. sz. melléklet 50. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki semmit nem tett és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,085$, $p=0,0771$, Cramer's $V=0,018$). A szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök kétharmadára nem volt jellemző, hogy semmit nem tettek. (9. sz. melléklet 51. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki cserélt-e zárat és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,403$, $p=0,236$, Cramer's $V=0,075$). A szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy zárat cseréltek vagy erősítettek meg. (9. sz. melléklet 52. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki biztonságtechnikai eszközöket fejlesztett-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,403$, $p=0,236$, Cramer's $V=0,075$). A szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy biztonságtechnikai eszközöket telepítettek vagy fejlesztettek. (9. sz. melléklet 53. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki erősített-e meg kerítést és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,931$, $p=0,334$, Cramer's $V=0,061$). A szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy kerítést telepítettek vagy erősítettek. (9. sz. melléklet 54. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki pisztolyt vett-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,063$, $p=0,802$, Cramer's $V=0,016$). A szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök több mint 90%-ára nem volt jellemző, hogy vettek pisztolyt. (9. sz. melléklet 55. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kutyákat vett-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,634$, $p=0,426$, Cramer's $V=0,05$). A szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy vettek kutyát. (9. sz. melléklet 56. sz. táblázat) Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök 100%-ára igaz, hogy nem vettek lőfegyvert. (9. sz. melléklet 57. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki önvédelmi képzéseken vett-e részt és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=13,775$, $p<0,001$,

Cramer's $V=0,235$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb aránya nem vett részt képzéseken, mint a más szervezeteknél dolgozók. (9. sz. melléklet 58. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki több energiát, tápszert fogyasztott-e és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=6,075$, $p=0,014$, Cramer's $V=0,156$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára nem jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 59. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki több kávéfogyasztott-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,651$, $p=0,103$, Cramer's $V=0,103$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén, de ez nem jelent szignifikáns különbséget. (9. sz. melléklet 60. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki többet dohányzott-e és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,913$, $p=0,001$, Cramer's $V=0,209$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 61. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki több alkoholt fogyasztott-e és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,961$, $p=0,003$, Cramer's $V=0,189$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 62. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki többet sportolt-e és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=22,046$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,297$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára nem jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 63. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki család és/vagy barát segítségét kérte-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,916$, $p=0,166$, Cramer's $V=0,088$). Egységtől függetlenül, a rendőrökre nagyobb arányban jellemző, hogy igénybe vették a család, és/vagy barátok segítségét. (9. sz. melléklet 64. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki segítséget kért-e a vallástól, hittől és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,356$, $p=0,551$, Cramer's

V=0,038). Egységtől függetlenül, a rendőrökre 90% fölötti arányban jellemző, hogy nem vették igénybe a vallás, hit segítségét. (9. sz. melléklet 65. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki segítséget kérte-e pszichológustól és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,318$, $p=0,573$, Cramer's $V=0,036$). Egységtől függetlenül, a rendőrökre csaknem 100%-os arányban jellemző, hogy nem vették igénybe pszichológus segítségét. (9. sz. melléklet 66. sz. táblázat)

Szervezeti egységtől függetlenül, a rendőrök 100%-a nem jelölt meg az előzőeken kívül további módot. (9. sz. melléklet 67. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire foglalkoztatott valakit a migráció gondja és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=2,55$, $p=0,11$, Cramer's $V=0,101$). A HRK egységeknél és az egyéb szervezeteknél szolgálók több mint 80%-ánál rendszeres téma volt. (9. sz. melléklet 68. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy a hivatalos tájékoztatás kevés és a szervezeti egység között szignifikáns, közepes erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=8,9$, $p=0,031$, Cramer's $V=0,202$). A HRK egységeinél szolgálók nagyobb arányban gondolták problémának a tájékoztatás hiányát, mint az egyéb szervezeteknél szolgálók. (9. sz. melléklet 69. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy a migránsok betegségeket hurcolnak be és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=2,182$, $p=0,336$, Cramer's $V=0,1$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a fertőzések behurcolását. (9. sz. melléklet 70. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy a média bátorítja a migránsokat és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=2,716$, $p=0,257$, Cramer's $V=0,112$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a média általi bátorítást. (9. sz. melléklet 71. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy egyes civil szervezetek segítik a migránsokat és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=0,96$, $p=0,619$, Cramer's $V=0,067$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a civil segítséget. (9. sz. melléklet 72. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának az erőszakos civil határvédőket és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=0,261$,

$p=0,52$, Cramer's $V=0,102$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók jelentős arányban nem gondolták problémának az erőszakos civil határvédést. (9. sz. melléklet 73. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának a migránsok által elhagyott szemetet és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=1,533$, $p=0,465$, Cramer's $V=0,084$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a szemetelést. (9. sz. melléklet 74. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának a kultúra és vallás elégtelen ismeretét és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=4,582$, $p=0,205$, Cramer's $V=0,145$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók jelentős arányban közepesen gondolták problémának az ismeretek hiányát. (9. sz. melléklet 75. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának a rongálást és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=7,973$, $p=0,047$, Cramer's $V=0,191$). Az egyéb szervezeteknél szolgálók nagyobb arányban érezték közepes problémának a rongálást, mint a HRK-sok, az utóbbiak inkább problémának érezték nagyobb arányban, mint az egyéb szervezeteknél dolgozók. (9. sz. melléklet 76. sz. táblázat)

9. számú melléklet
A kutatás interjúalanyai

Dr. Tóth Judit PhD. CSc. (TJ)

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi
Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens
Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

dr. Kovács Tímea Ágnes (KTÁ), Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

Csongrádi Róbert r. szds (CSR), Bartók László r. ftzls (BL), Tóth-Petri Szandra r. szds
(TPSZ), Szöllösi Zoltán r. alez (SZZ), Kálmán Győző r. őrgy (KGY), Mezei
József r. ftzls (MJ).
Szeged Határrendészeti Kirendeltség
Szeged, fókuszcsoport interjú (FCS) - 2020.12.03.

Rácz Róbert, rendőrségi tanácsos, rendőr ezredes (RR), Kelebia Határrendészeti
Kirendeltség vezetője
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

Dr. Lukács János nyá. r. vezérőrnagy (LJ), rendőrségi főtanácsos, c. egyetemi docens,
Csongrád Megyei Rendőrfőkapitány (2015)
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.12.

Miskolczi Csanád, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes (MCS), KR
parancsnokhelyettes
Készenléti Rendőrség, IV. Bevetési Főosztály, Főosztályvezető (2015)
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.17.

Y. Y. 2015. beosztása, BM BÁH DARI Osztályvezető személyi anonimitás
Szeged, személyes interjú - 2020.11.26.

Sasvári Krisztina (SK), Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

Dr. Kiss-Rigó László (KRL), Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök
Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

X. X. hoca – teljes anonimitás
Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

- Magyarország államhatárán jogellenesen belépő, intézkedés alá vont külföldi (M)
Szeged, Kiszombor, Nagylak - kérdezőbiztos, strukturált személyes interjú
2020. 11. 20-26.
- Toroczkai László (TL), Ásotthalom Nagyközség, Polgármester
Szeged, telefonos interjú - 2020.12.01.
- Csányi László (CSL), Mórahalom város, Alpolgármester
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.20.
- Borbásné Márki Márta (BMM), Rőszke község, Polgármester
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.
- Nógrádi Tibor (NT), Szeged MJV településrész képviselő (2015 – Szent-Mihály,
Gyálarét, Alsóváros, Klebelsberg telep)
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.
- Pócze Levente (PL), Ásotthalom Községi Polgárőr Egyesület, Elnök
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.
- Sárközi László (SL), Móraalmi Önvédelmi Egylet, Elnök
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.26.
- Túró István (TI), Rőszkei Polgárőr Egyesület, Elnök
Szeged, telefonos interjú - 2020.11.18.

10.számú melléklet

Egyedi, eseti emlékek a tömeges irreguláris bevándorlás időszakából

A kutatási időszakban, a 2015. évi tömeges irreguláris államhatár-átlépési időszakban megélt személyes élményeik közül olyanokról nyilatkoztak az interjúalanyok, amelyek az idő múlásával is intenzív érzelmeket váltanak ki bennük. Ezek az egyéni történetek alkalmasak lehetnek arra, hogy olyan eseményekre, implicit elemekre irányítsák rá a figyelmet, amelyek a felelős hatóságok, kormányzati szereplők, együttműködők részéről további, megelőző intézkedéseket igényelhetnek.

„...nem is, ami miatt gyakran vissza emlékszem, vagy nyomot hagyott bennem. Ilyen egyszerű, például meg kellett hallgatnunk egy férfit, két gyerekkel. A meghallgatás során elmondta, hogy a felesége meg talán még két gyereke is ült a csónakban jöttek az égei tengeren keresztül és ott maradtak a vízben. Én nem nagyon tudtam mit kezdeni a helyzettel hatósági képviselőként. Nem lehet ezzel mit kezdeni és elhiszem, amikor a férfi nem vitte magával a feleségét, akkor annak mindig oka van.”
(PSZ)

„... egy éjszakás szolgálat után még öt percet gondolkoztam a ház előtt az autóban, de igazából engem ez az emberi sorsokat nem viselt meg úgy, mint Sz-t. Ilyen tragédia sok volt, nálunk a Tiszában is, most is vannak emberi sorsok, de ebbe nem szabad belemenni. Én úgy vagyok vele, hogy szolgálatot látok el, csinálom a feladatomban.” (BL)

„Nekem egy konkrét ügyet nehéz így kinyerni az emlékeimből.... Én abszolút nem értettem egyet a határzár tiltott átlépése miatt indított bírósági eljárásokkal. Ezzel összefüggésben egy borzasztóan nehezen megélt élményem volt az, hogy egy szír, nagyon jó egzisztenciával rendelkező Magyarországra érkezett családot, - miután ide érkeztek -, szétválasztottak a határrendészetten. Az udvaron kialakított, gyakorlatilag a legrosszabb állatkerteket idéző rácsok között, amiket ott kialakítottak, ott a garázs színben tartották az embereket. Egy-két napig szétszakítva a nőket, a férfiak, családok szakadtak szét. Ők is és egy ilyen család volt, amikor találkoztunk a bíróságon. Számomra teljesen érthetetlen módon, az egyes személyekre lebontva, az egyes ügyekben járt el a bíróság, noha nyilvánvaló, hogy egy család esetében abszolút indokolt lett volna az, hogy a férjnek és a feleségnek az ügye egy eljárásban kerüljön elbírálásra. Noha önálló tettesi alakzatról beszélünk, de ettől függetlenül is. Nekem az egy borzasztó élmény volt, amikor védőbeszédet kellett mondanom ennek a családnak

az ügyében, és ez talán az első ügyek egyike volt. Még most is nehéz megállni, hogy ne sírjam el magam, amikor visszagondolok arra, hogy hogy ott milyen volt állnom. Ennek a családnak egy iszonyatos tragédia volt a sorsába, egy jó életük volt, képzett, iskolát végzett férfi és nő, akik három gyerekével érkezett ide. Elvesztve mindent, lebombázott Aleppóban a gyárukat, a mindenüket elveszítve, a kis táskájukban benne a családnak az utolsó vagyona, ami majd a gyakorlatilag nekik a mindent jelentette az esélyt, egy új életkezdesre, egy tökidegen helyszínen. Még azt se tudták amikor ide érkeztek, hogy hol vannak és mentek a bíróságra... Én komolyan mondtam a védőbeszédben, hogy miért gondolom azt, hogy őt ne tekintse a bíróság bűnösnek. Elsírtam magam, megkönnyeztem.... És ennek a családnak az ügye, amikor befejeződött, akkor egy nagyon, nagyon pozitív élmény volt számomra, hogy az eljáró bíró – és itt nem is akarok nevet mondani – odament az ügyfelekhez is, és azt mondta, hogy nagyon – nagyon sajnálja, hogy neki ez a feladata most, és hogy nagyon bízik abban, hogy az ő helyzetük, a sorsuk, megfelelő módon fog rendeződni. Ez annyira mély nyomot hagyott bennem. Tudom, és az biztos, hogy ezeket a cselekményeket, ezt abszolút nem így kellett volna megítélni, és hogy a rendszer ezt szükségképpen magában hordozta. Voltak, akiknek ezzel kapcsolatosan „el kellett járni” és hogy ~~el~~ kellett szükségképpen, aláhúzva mondom, hogy volt, nem hagyva más választást. Próbálták azért azt kihozni belőle, hogy a legkevésbé szenvedjék meg ezeket. Szörnyű, hogy még ezen is keresztül kellett, hogy menjenek.” (KTÁ)

„... a pozitív nekem az állomás. Az az lakossági hozzáállást csináltak is. Ez nagyon jó volt. Én nagyon jó, nagy sportterület dolgozok. Nekik a csoportjukat, csapat az nagyon fontos és én láttam, az emberek jöttek ott és próbáltak segíteni, de akik jöttek, az lehet, hogy szegény ember volt, aki nincs neki semmi.” (XX)

„Egy olyan esemény úgy biztos megmarad, mert annyiszor hallottam, meg láttam, de nagyon bennem maradt az emlék amikor kerítésen átdobtak egy kisgyereket. A röszkei eseményen volt. Azóta bennem maradt az kép, az az emlék. Az ember felháborodik magában, hogy ilyet bármilyen célból bárki meg tud tenni. Másrészt pedig mindent megtesz, mert fizikailag nem tudtam, de azért drukoltam, meg biztos voltam benne, mindent meg is tesznek és úgy hallottam meg is tettek, hogy a gyermek épségét garantálják és megoldják. Nem tudom, hogy mi lett a vége, de szóval mindenki megtett mindent, hogy a gyermeknek ne legyen baja.” (KRL)

„... én ellenőriztem az állományomat és akkor ott voltam a Röszke, a röszkei nagy hangárban, mint gyűjtőben és amit mondtam, ott annak az egésznek a hangulata,

milióje, én akárhányszor arra járok, megborsózik a hátam tőle és ez visszajön és ugyanúgy a Röske kis határátkelőhellyel. Maga az erőszakos betörési kísérlet, aki ott volt, szerintem az soha nem fogja elfelejteni.” (MCS)

„... ennek a lényege, amikor hajnalban felhívott a biztonsági szolgálat főnöke, hogy ugye most már több külföldi nem fog érkezni, mert már az udvaron is vannak. Ez természetesen akkor volt, amikor már nagyon, nagyon, nagyon a csúcson voltunk, tehát ez nem a végén, ez ismétlődő dolog volt, de ez mondjuk egy olyan érzést váltott ki belőlem is, mint amikor az ember a szakadék szélén egyensúlyoz.” (YY)

„Hát rengeteg, rengeteg emlék van, hát az egyik nap, az a pillanat amikor rám, egyébként én is a hírekből tudtam meg, de nem csak én, egyébként fideszes parlamenti képviselők is. Bejelentette Szijjártó Péter külügyminiszter úr, hogy megépítik a kerítést, így azt a kerítést amire én akkor már körülbelül egy éve, egy éve küzdöttem. Ugye több helyen elmondtam interjúkban újságíróknak, rendőri vezetőknek, politikusoknak, kormány megbízott úrnak és mindenholnap lepatantam, mi volna, de lepatantam, rendőri vezetők voltak olyanok, akik nem emlékszem, konkrétan, azt hittem, hogy nem a főkapitány úr volt. Valaki onnan, de őszintén mondom, én nem emlékszem, aki azt mondta, hogy ha nem lesz kerítés akkor, akkor itt vége. Ezt nem lehet megállítani. De, de nem volt olyan politikai döntéshozó, aki azt mondta volna nekem, hogy itt valaha lesz kerítés, mindenki azt mondta, hogy ez egy lázálom, egy örültség, hogy az unió soha nem engedné. Ezt nem lehet megcsinálni, tehát nagyon, nagyon elutasító volt mindig minden válasz, amit kaptam és a derült égből villámcsapásként egyszer csak bejelentette Szijjártó Péter és a hírekben hallottam és elképesztően boldog voltam. Arra emlékszem, hogy mennyire boldog voltam, ujjongtam, elképesztően boldog voltam.” (TL)

„Kettő, ami így belém égett, az egyik az a templom környékének az elfoglalása. A másik, amikor nekem szóltak, a lakosokhoz kimentem egy kollégával láttam, hogy a kerékpárúton be, fiatal 20-25 éves fiatal emberek, szinte alakzatba jöttek, ki kellene őket terelni a városból és nem tudtam, hogy fogjuk csinálni. Fogtam a telefont, hogy szóljak a rendvédelmi szervezeteknek, rendőröknek. Akkor, mire hátfordultam, akkor már ott álltak mögöttem a kollégák, akik a városüzemeltetésnél megtudták, a rendőrök odajöttek és meg tudták akadályozni, hogy bekerüljenek a városba és hogy ott táborozzanak le, hanem az elkerülő úton is szállítsák el őket a rendőrök.” (CSL)

„Ami nálunk gyakran, napi szinten fölidézhető, mert minden nap kint voltam a területen. A vasútvonal, meg az a gyűjtőhely, ahol iszonyú tömeg került

várákoztatásra, vagy amíg az elszállítás meg nem oldódott. Itt az elhelyezésükre, itt a karitatív szervezetek jelenléte, az állandó feszültség, ami ehhez kapcsolható volt, meg a személyes tapasztalásunk, ami a tanyai ingatlanunkon történt és ott személyi sérüléssel járó eset volt. A fiamat ütötték le ezek a migrációs háttérű emberek és ellopták az autót. Ez a két dolog az, ami azonnal beugrik erről.” (BMM)

„Nekem csak egyetlenegy képet kéne felidézni, a végtelen szeméthegy, ami a vonulásukat övezte, ami újratermelődött nap mint nap. Meglepő módon nekem ez volt, még beszélhetnék sok mindenről, a késeléses napról, a görcsösen síró anyáról, aki telefonált nekem, hogy azonnal segítsek éjszaka, mert nem mernek aludni, annyira félnek, mert sok mindenről, de talán ez a szemetelés. Ez maradt meg bennem.” (NT)

„Hát amikor az asszonyt két gyerekkel együtt beültették a Nivába, ott a szociális otthonnál, mert nagy hideg volt és akkor az a négyéves gyereknek hallottuk, hogy vacogott a foga annak a négyéves kicsinek, a lábán az anyja meg fogta egy-két hónapos csecsemőt, azt láttam, hogy fogta és elkezdte szoptatni és a könnye folyt rá a kisgyerekekre.” (PL)

„Több is van, de családapaként, mikor egy apuka két gyerekkel jött, koszovóiak és én előtte voltam boltban, úgy mentem szolgálatba. A két gyereknek egy-egy pogácsát adtam, amit ők nem fogadtak el. Apukának sikerült odaadnom, az apukától már a gyerekek elfogadták a pogácsát és a kislány két falatot evett a pogácsából és utána pedig elaludt. Mint aki annyira jóllakott, hogy a vasárnapi ebéd után, hogy ledőlünk. Ez egy olyan, ami megmaradt bennem.” (SL)

„A nagycsoportos mozgások most is vannak. Mondhatom, hogy majdnem, hogy minden áldott nap vannak itt ilyen tömegek, ami most eljutott oda arra a szintre, hogy képesek agresszívvá válni. A kerítés túloldaláról köveket dobálnak a kerítéshez közvetlen nem mehetünk a kerítés közelébe. Elsősorban engem mindig a családosok fogtak meg, akik kisgyerekekkel végig szenvedték ezt az utat és akkor itt tobzódtak napokon keresztül ugye a gyűjtőtáborban és akkor, hogy hova jutottak, hova nem jutottak. Csakhogy ezek a családok fölládozták azokat a pici gyerekeket, hogy végig járták az egész világot. Szinte ilyenre nem vagyok kíváncsi. Ezt nem szeretném.” (TI)

„... a fektető anyagaink egy kritikus pillanata, tehát azt biztosan nem felejttem el, hogy akkor néztem föl az égre, hogy mi jön még és hogy ezt hogyan fogjuk megoldani. De emlékszem olyan koszovói fiatal hölgyre is, aki jött le a lépcsőn három kisgyermekével, az egyiket a kezében tartotta egy csecsemőt és ez is decemberben volt

és egy nyári ruhában volt, ahol tehát ez is nagyon megvan, megragad bennem rengeteg, rengeteg ilyen dolog van, amiben az ember tudna mesélni. (RR)

„A két vérnyomáscsökkentő gyógyszer, amelyet életem végéig szednem kell. Meg a kollegák munkája iránti tiszteletem. Meg amikor Szegedet kis híján el akarták foglalni. Amikor Szegedet jól el akarták foglalni. Két esetben. A pihenőben lévő Csongrád megyei század kétszer lett riasztva. Emlékszel erre az időszakra. Ez volt a köfelszedősi... ott van, ott állt, körülbelül 8 munkatársunk, majd elkezdtek felszedni a vasúti töltés mellől a köveket. Kemény dolog volt, megtagadták, hogy bemenjenek a hangárba, ugye nem akartak, de aztán mégis bementek. Aztán kitörtek a hangárból.” (LJ)

„Az első látogatásom ott a hangár területén. Szerintem soha nem fogom elfelejteni azt, hogy elképesztő mennyiségű ember, aki ott volt és azt, hogy ott álltak a kapuban és gurulós bőrönddel érkezik egy menekült, gyakorlatilag kíséret nélkül, mert tudták, hogy hova kell jönni és tényleg iszonyú, iszonyú sok ember volt ott. De nem, nem gondolom ilyen nagyon negatív élményként, csak egy az ilyen ez a hihetetlen kategória, hogy tényleg az embernek a saját szemével kellett ott lenni, hogy felfogja, hogy miről beszél. Azt elolvasta, ma is fogtak háromszázat, meg még többet, de a valóságot látva, hogy igazából, az a kép eléggé megfoghatatlan, hogy elképzelhetetlen. Az első napon ott a hangárba, az azért elég sokkoló volt látni.” (SK)

A kutatásba bevont interjúalanyok mindegyike valamilyen szinten érintett volt a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlási hullám eseményeiben, folyamatában, rendelkeztek személyes tapasztalatokkal, valamint a képviselt közösségek tagjaitól származó információkkal. Az interjúkészítések időszakára és azok jellemzőire összegzésként megállapítható, hogy ki-ki az érintettsége, az események kezeléséhez kapcsolódó viszonyai alapján, de öt év elteltével is jelentős érzelmi hatások alatt állva mondta el az élményeit. Azonban az egyéni, domináns emlékek többségi arányában is jellemző volt az emocionális elem, amely az érkező külföldiek helyzetének, jövőképeinek kilátástalanságára épült. Szintén meghatározó arányt képviseltek azok az emlékképek, amelyek a túlterheléses migráció által kiváltott hatásokat, emlékeket, félelmeket és bizonytalanságot említik meg.

11. számú melléklet

Online szókeresési eredmények Magyarországon, megyei eloszlásban (2015)⁴⁸⁸
saját szerkesztés (2020. 12. 22.)

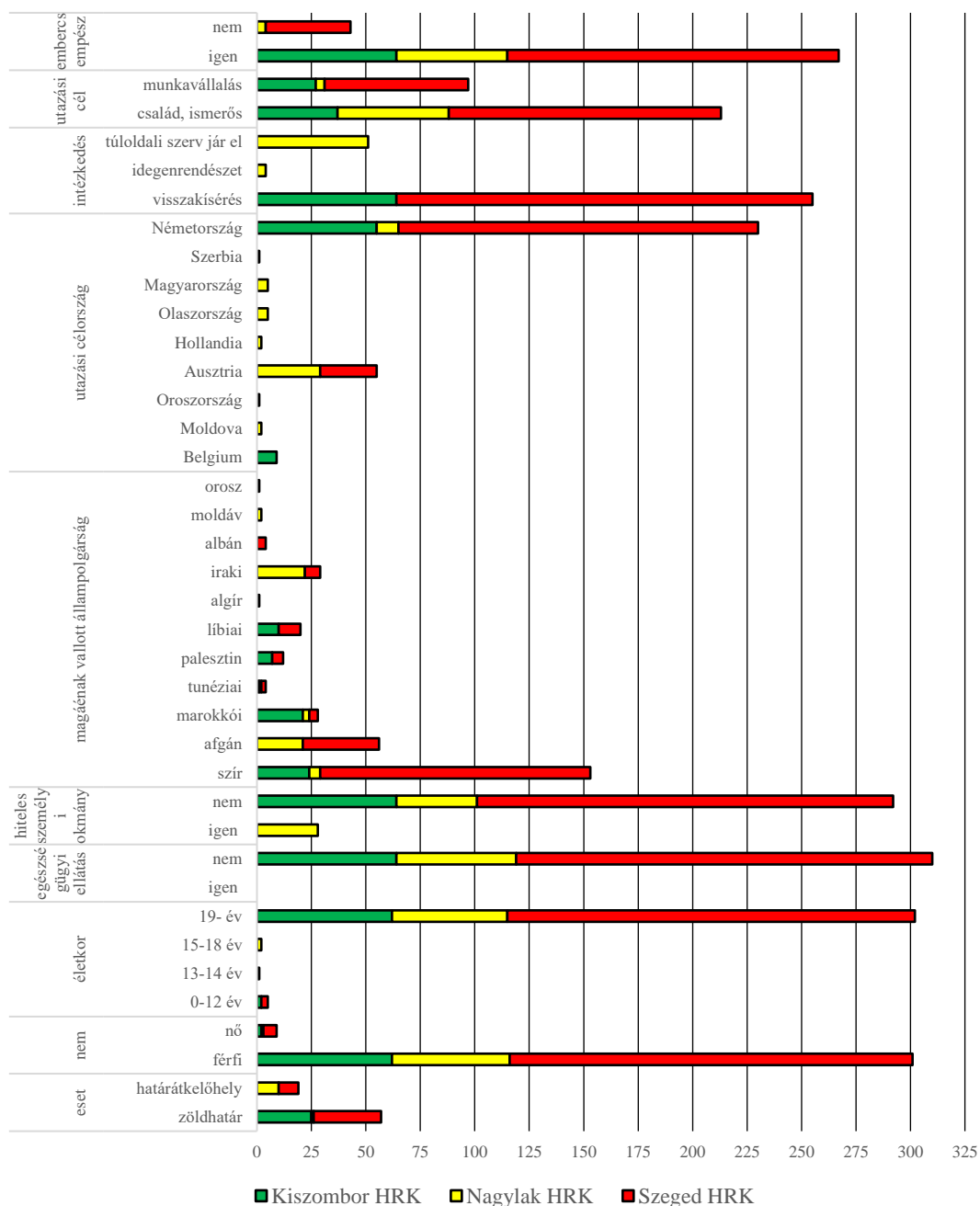
Megye	migráns	bevándorló	menekült	illegális
Bács-Kiskun	42%	8%	36%	14%
Baranya	47%		34%	19%
Békés	63%		37%	
Borsod- Abaúj- Zemplén	42%	3%	52%	3%
Budapest	32%	9%	45%	14%
Csongrád	48%	9%	39%	4%
Fejér	40%	14%	36%	10%
Győr-Moson- Sopron	34%	4%	56%	6%
Hajdú-Bihar	31%	9%	49%	11%
Heves	41%		59%	
Jász- Nagykun- Szolnok	50%		50%	
Komárom- Esztergom	27%		63%	10%
Nógrád megye	43%		57%	
Pest	43%	8%	38%	11%
Somogy	78%		22%	
Szabolcs- Szatmár- Bereg	38%		31%	31%
Tolna	40%		60%	
Vas	39%		61%	
Veszprém	44%	2%	41%	13%
Zala	59%		28%	13%

⁴⁸⁸ Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU> (Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

12. számú melléklet

Kiszombor, Nagylak és Szeged HRK illetékességi területén intézkedés alá vont irreguláris migránsok interjúelemzési adatai

(7 naptári nap intézkedései, 2020. 11. hó) - saját szerkesztés (2020. 12. 13.)

13. számú melléklet

A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint⁴⁸⁹

(2008–2019) – saját szerkesztés (2020. 11. 11.)

ÁLLAMPOL- GÁRSÁG	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
afgán	116	1 194	702	649	880	2 328	8 796	46 227	11 052	1 432	274	197
algériai	19	11	35	56	59	1 116	98	599	710	62	–	1
bangladesi	35	26	4	3	15	679	252	4 059	279	9	1	2
egyiptomi	50	19	14	20	8	105	23	92	218	6	1	1
etióp	3	6	3	1	6	5	8	43	32	5	3	–
grúz	165	116	68	21	12	41	40	30	13	6	1	–
indiai	12	7	3	11	12	84	11	345	123	6	–	–
iraki	125	57	48	54	28	63	497	9 279	3 452	812	239	171
iráni	10	87	62	33	45	61	268	1 792	1 286	109	29	23
kameruni	4	8	6	6	3	54	94	642	15	9	–	–
kínai	55	45	12	10	6	5	11	8	27	1	1	2
koszovói	1 266	1 786	379	211	226	6 212	21 453	24 454	135	4	–	1
mali	–	–	–	–	–	305	117	291	14	–	–	–
makedón	44	50	5	3	2	11	11	18	1	–	1	–
marokkói	4	5	14	30	47	496	49	267	1 033	24	2	–
moldáv	23	35	14	9	7	10	5	8	–	1	–	–
nigériai	56	66	37	22	27	455	257	1 005	83	12	1	5
orosz	21	27	23	11	4	11	19	17	8	4	1	2
örmény	13	12	11	12	2	3	4	3	44	–	1	–
pakisztáni	246	41	41	121	327	3 081	401	15 157	3 873	163	30	27
palesztin	41	23	225	29	19	136	875	1 036	206	17	5	5
sierra-leonei	6	4	5	5	11	54	61	93	7	–	–	–
sri-lankai	12	28	6	4	10	9	19	115	221	–	1	–
szerbiai	327	536	67	27	20	88	145	89	13	1	2	1
szíriai	16	19	23	91	145	977	6 857	64 587	4 979	577	48	20
szomáliai	185	75	51	61	69	191	194	352	331	9	5	–
szudáni	4	1	14	4	2	104	71	278	22	2	–	–
török	70	114	59	25	30	86	116	292	425	29	1	4
tunéziai	5	5	10	30	21	234	44	77	67	4	1	4
ukrán	4	9	9	5	2	7	37	28	23	7	–	1
vietnámi	42	73	37	11	3	8	28	33	8	2	1	1
egyéb	139	187	117	118	109	1 881	1 916	5 819	732	84	22	32
ÖSSZESEN	3 118	4 672	2 104	1 693	2 157	18 900	42 777	177 135	29 432	3 397	671	500

⁴⁸⁹ Forrás: KSH STADAT 1.8 (Letöltés ideje: 2020. 11. 01.)

14. számú melléklet

Iratbetekintés elemzési adatai

Nyomozó hatóság – Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség

Elkövetési idő – 2015. év

Hivatali bűncselekmények – hatáskörbe tartozó személyek – illegális határátlépők esetében sértett/elkövető magatartás

Ügyszám – 28

Nem tartozik kutatási tárgykörbe – 12 (elkövetési idő, hatáskör, katonai bűncselekmény)

Mindösszesen elemzett ügyirat – 16

Hó-nap	Tudomásra jutás	Jogsérelem tárgya	Bejelentő	Sértett	Elkövető	Lezárás
2	BV panasz áttétel	Bántalmazás hivatalos eljárásban	HRKV	pakisztáni	Rendőr CSMRFK/ KR	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
3	Jogvédő szervezet	Lopás	HRKV	4 afgán	Rendőr CSMRFK	Nyomozás felfüggesztés – elévülés miatt megszüntetés.
3	Emü jelzés	Bűnszövetségben elkövetett embercsempészség és más bűncselekmények	NVSZ BKK MRFKV	-	Rendőr BKK MRFK	Nyomozás, vádképviselet, másodfokon jogerős elmarasztaló ítélet.
5	BM panasz áttétel – Finnország	Jogellenes fogvatartás	ORFK/ MRFK HRKV	iraki	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
6	Panasz	Bántalmazás hivatalos eljárásban	HKRK	szír	2 KR	Nyomozás megszüntetés – bűncselekmény gyanújának hiánya.
6	BÁH áttétel Panasz	Lopás	HRKV	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás felfüggesztés – elévülés miatt megszüntetés.
7	Áttétel	Közokirattal visszaélés	BÁH HRKV	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
8	Áttétel	Bántalmazás hivatalos eljárásban Lopás	Szerbiai orvos, szerbiai rendőrség	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
8	Feljelentés	Hivatalos személy elleni erőszak	KR parancsnokok	2 KR rendőr	szír	Hatáskör hiányában áttétel.

8	Panasz	Lopás	HRKV	iraki	Rendőr CSMRFK	Nyomozás felfüggesztés – elévülés miatt megszüntetés.
9	Áttétel Feljelentés	Lopás Közokirathamisítás Kötelesség- szegés szolgálatban	SZSZB MRFK őrzött szállás/ HRKV	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
10	BV áttétel	Bántalmazás hivatalos eljárásban	Hivatal- ból	szír	09/16 tömegkeze- lés	1 fő – Nyomozás megszüntetés – bűncselekmény gyanújának hiánya.
10	Jogvédő szervezet	Bántalmazás hivatalos eljárásban	Hivatal- ból	1 német 1 szlovák 1 lengyel 1 ausztrál	09/16 tömegkeze- lés	1 fő – Nyomozás megszüntetés – bűncselekmény gyanújának hiánya 3 fő – bűncselekmény gyanújának hiánya.
10	Jogvédő szervezet	Jogellenes fogvatartás	MRFKV	37+1 fő szír, afgán, iráni, iraki	Rendőr CSMRFK	37 fő nyomozás megszüntetés bizonyíték hiányában, 1 fő nyomozás megszüntetés bűncselekmény hiányában.
11	Emü jelzés (10 hónappal később)	Lopás Bántalmazás	NVSZ HRKV	iráni	Rendőr BKK MRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
11	Együttmű- ködő jelzése	Lopás Bántalmazás hivatalos eljárásban	NVSZ KR PK	szír	KR rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.

15. számú melléklet

Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség tájékoztatója alapján

Ügyészi intézkedések megtételére az alábbi hiányosságok miatt került sor:

1. A határrendészeti kirendeltségen az étkeztetéshez rendelkezésre álló élelmiszerek köre (abonett kenyér és májkrém konzerv) az oda előállított gyermekek ételmezésére nem volt teljesen kielégítő. Az eljáró ügyész a helyszínen egyeztetett annak érdekében, hogy a gyermekek ételmezése céljából egyéb tartós élelmiszerek (konzerv bébiétel, dzsem, szezonális gyümölcs) is beszerzésre kerüljön.
2. Két külföldi állampolgár idegenrendészeti eljárásban történő visszatartása határidejének lejártát követően is az előállító helyiségben volt elhelyezve és az elismerés iránti kérelmük ellenére az előzetes vizsgálati eljárásban történő személyes meghallgatásukra sem került sor a menekültügyi eljárás keretében.
3. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. § (4) bekezdése szerint azt a harmadik országbeli állampolgárt, aki a magyarországi tartózkodás jogszerűségét, vagy a személyazonosságát hitelt érdemlően nem tudja igazolni, az idegenrendészeti hatósághoz elő kell állítani. A Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM rendelet 31. § (1) bekezdése szerint, ha a fogvatartott személy elhelyezésére az előállító egységben kerül sor, az előállító egységben történő elhelyezés időtartama idegenrendészeti eljárásban történő visszatartás elrendelése esetén sem haladhatja meg a 24 órát.
4. 12 fő idegenrendészeti előállítottat enterális (gyomor-bélrendszeri fertőzés) tünetekkel járó megbetegedések miatt az *****Fertőző Osztályán helyeztek el. A velük szoros kontaktusban lévő, összesen 36 fő külföldi állampolgárt a határrendészeti kirendeltség arra kijelölt részén elkülönítették, vonatkozásukban azonban a 2007. évi II. törvény 67. § (7) bekezdésében meghatározott visszatartás, mint kényszerintézkedés időtartama (48 óra) a bv. ügyészi vizsgálatot követően járt volna le. Ezen személyeket az egyébként indokolt egészségügyi megfigyelésük ellenére sem lehet a 2007. évi II. törvény 67. §-ában foglalt indokok alapján a továbbiakban fogva tartani, ezért az eljáró ügyész szóban felhívta a ***** Osztály vezetőjének a figyelmét arra, hogy tegyék meg a

szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a szóban forgó személyek tekintetében az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. tv., valamint a fertőző betegségek és járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998.(VI.3.) NM. rendeletben szabályozott egészségügyi intézkedések kerüljenek végrehajtásra.

5. A megnövekedett előállított létszámra figyelemmel a határrendészeti kirendeltség épületében elsősorban a nőket, a gyermekkorú személyeket, illetve a családokat helyezték el, a felnőtt korú férfiak a kirendeltség udvarán lévő, két darab, teremgarázsból ideiglenesen kialakított előállító helyiségben kerültek elhelyezésre. A vizsgálat idején a két teremgarázs közül csak az egyikben volt kialakítva radiátoros fűtőrendszer, azonban vizesblokkal, mellékhelyiségekkel egyik helyiség sem volt ellátva, így a jelzett helyiségek csak ideiglenesen voltak alkalmasak az oda előállított személyek elhelyezésére. Az eljáró ügyész felhívta a kirendeltség parancsnokának figyelmét, hogy amennyiben a teremgarázsokból kialakított előállító helyiségekbe a jövőben is előállítottak kerülnek, úgy szükséges ezen teremgarázsok átalakítása a fogvatartottak megfelelő elhelyezése érdekében.
6. A határrendészeti kirendeltség illetékességi területéhez tartozó közúti határátkelőhely objektumában külön előállító helyiség került kialakításra. Ezt az indokoltá, hogy a határátkelőhely megnövekedett forgalma miatt egyre nagyobb számban fordult elő, hogy az elvégzett határforgalmi ellenőrzések során bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt, illetve körözés alapján az ellenőrzött személyek nagy számban történő előállítása vált szükségessé.
7. Az eljáró ügyész ellenőrizte az előállító helyiséget, melynek kialakításával kapcsolatosan megállapította, hogy:
 - az előállító helyiség kétszárnyas, belülről nyitható üvegezett ablaka csak kívülről van vasráccsozattal ellátva, az ablak nagy felületű üvegtábláit belülről rács nem védi, ezért az esetleges önkárosító magatartások megelőzése és a biztonságos fogvatartás érdekében szükséges az ablaknak az előállító helyiségen belüli védőráccsozattal történő felszerelése,
 - az ablak alá szerelt fémradiátor fűtőtestet – ugyancsak az esetleges önkárosító magatartások megelőzése és a biztonságos fogvatartás érdekében – szintén szükséges védőráccsozattal felszerelni,

- az előállító helyiség mennyezetére szerelt műanyag burkolatú világítótest az alatta lévő és a padlózatához rögzített asztról elérhető, ezért szükséges az asztrál áthelyezése, esetlegesen az előállító helyiségből való kihelyezése,
- az előállító helyiség egy olyan, tömör változatú bejárati ajtóval van ellátva, amely – az ajtó bezárása esetén – nem teszi lehetővé az előállító helyiség kívülről történő megfelelő ellenőrzését, illetve figyelemmel kísérését, ezért szükséges az előállító helyiség ajtajának kicserélése is.
- A bv. ügyész észrevételben rögzítette, hogy a Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 31. § (3) bekezdése alapján az előállító helyiség a jelenlegi kialakításában csak folyamatos, élő erős őrzés biztosítása mellett alkalmas fogvatartott befogadására. (Az ügyészi vizsgálat időpontjáig az előállító helyiségben fogvatartott elhelyezésére még nem került sor.)
- Az előállító helyiségekben elhelyezett 5 külföldi és 2 magyar állampolgárságú fogvatartott esetében hiányosan került kitöltésre a Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM. Rendelet 31. § (10) bekezdése és 2. számú melléklete szerinti nyomtatvány, mivel azok nem tartalmazták az elhelyezés befejező időpontját. (Az eljáró ügyész az érintett előállítások tényleges időtartamának, azaz a fogvatartási határidők betartásának ellenőrzése céljából szűrőpróbaszerűen megvizsgálta az előállításokról készült ügyiratokat, melyek alapján megállapította, hogy a fogvatartások tartama nem lépték túl a jogszabályban meghatározott határidőt.)